

<p>Logotyp</p> 	<p>Nazwa instytucji</p> <p style="text-align: center;">Muzeum Ustrońskie</p>	
<p>Tytuł jednostki / publikacji / fotografii „Przysłowia i przymówiska ludowe ze Śląska Cieszyńskiego”</p>		
<p>Ilość stron oryginału 337</p>	<p>Ilość skanów 339</p>	<p>Liczba plików publikacji 338</p>
<p>Autor Józef Ondrusz</p>	<p>Wydawnictwo / zakład fotograficzny Polskie Towarzystwo Ludoznawcze</p>	<p>Skan okładki</p>
<p>Miejsce wydania Wrocław</p>	<p>Rok wydania / Data powstania 1960 r.</p>	
<p>Sygnatura ---</p>	<p>Rodzaj zasobu (np. zdjęcie, czasopismo itp.) książka</p>	
<p>Wymiary (wys x szer) 23,5 x 17 cm</p>	<p>Stan zachowania ---</p>	<p>Charakterystyka skanowanego obiektu</p> <p>publikacja stanowi zbiór 8.566 przysłów i powiedzeń ludowych ze Śląska Cieszyńskiego (lata ok. 1885-1960), zebranych, opracowanych i opatrzonych wstępem przez Józefa Ondrusza (1918-1996), nauczyciela, literata, kulturoznawcy, etnografa, bibliofila i zbieracza tekstów ludowych oraz exlibrisów; część 2 tomu XV „Prac i materiałów etnograficznych” Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego we Wrocławiu pod redakcją Stanisława Bąka i Marii Suboczowej</p>
<p>Hasła przedmiotowe (okres historyczny, postacie, miejsce)</p> <p>lata ok. 1885-1960, Alojzy Bączek, Jan Broda, Jan Bystron, Andrzej Cinciála, Leon Derlich, Jan Szczepan Kopeć, Konstanty Krynicki, Andrzej Podzorski, Józef Ondrusz, Rafał Olszak, Karol Piegza, Karol Prymus, Teofil Stolarz, Bogumił Hoff, Śląsk Cieszyński</p>		
<p>Hasła tematyczne (np. miasto, przemysł, kuźnia, letnicy itp.)</p> <p>przysłowia ludowe ze Śląska Cieszyńskiego, powiedzenia ludowe, dziedzictwo kulturowe, regionalizm, zbieracze przysłów ludowych, językoznawstwo, przysłowia śląskie, twórczość ludowa, mądrość ludowa, ludoznawstwo polskie, etnografia, kulturoznawstwo, folklorizm, gwara cieszyńska</p>		
<p>Prawa autorskie ---</p>		

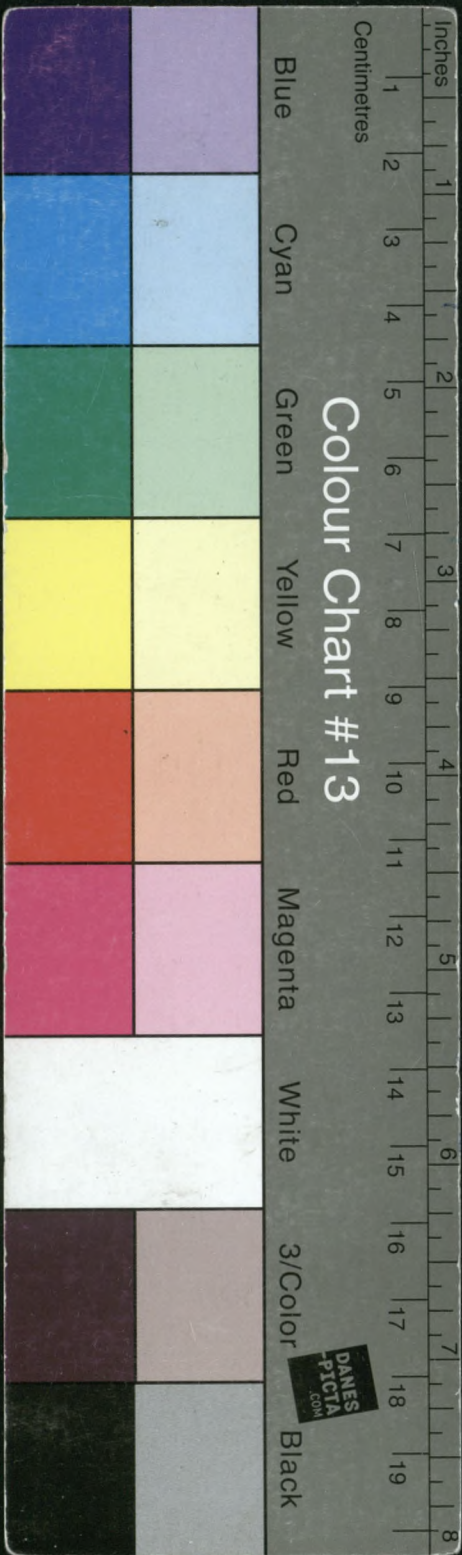
PTL

1914

JÓZEF ONDRUSZ

PRZYSŁOWIA
i PRZYMÓWISKA LUDOWE
ze ŚLASKA CIESZYŃSKIEGO

PRZYSŁOWIA I PRZYMÓWISKA LUDOWE
ZE ŚLĄSKA CIESZYŃSKIEGO

KOMITET REDAKCYJNY

Kazimierz Dobrowolski, Józef Gajek, Maria Znamierowska-Prüfferowa,
Roman Reinfuss, Maria Suboczowa, Kazimiera Zawistowicz-Adamska

Redaktorzy tomu:

Stanisław Bąk i Maria Suboczowa

Okładki cz. 1 i cz. 2 projektował

Z. Klimczyk

Ilustracja na okładce cz. 1

B. Stapińskiego

cz. 2 P. Stellera

Wszelkie prawa zastrzeżone

Nakład 1200 egzemplarzy. Ark. wyd. 15,5. Ark. druk. 21,5. Papier druk. mat. kl. V 70 g. Oddano do składania 7. IX. 1959 r. Podpisano do druku 15. III. 1961 r. Druk ukończono w maju 1961 r.

Warsztaty Zasadn. Szkoły Poligraf. w Nowej Rudzie, ul. H. Sawickiej 8. Zam. 43/1025 T-7 1647

Gdo tórn ksióznke ukradnie,
tymu rynka upadnie;
U samego ramiynia
urośnie mu z kamiynia.

WSTĘP¹

Język nie może się obejść bez przysłów. Jedne z nich giną, a na ich miejsce wprowadza się nowe. Dzięki najrozmaitszym wyrażeniom i zwrotom, zawartym w przysłowia i powiedzeniach ludowych, język nasz nabiera barwności. Często te zwroty ludowe czynią go chropowatym i szorstkim jak spracowana dłoń chłopca i robotnika.

Czym są przysłowia?

Nie chodzi tu wcale o naukową definicję przysłowia, ani też o jakąś teoretyczną analizę tej formy twórczości ludowej, bo ścisłą i najbardziej wszechstronną odpowiedź na to pytanie znajdziemy w pracy A. Brücknera pt. *Przysłowia — kartki z dziejów literatury i kultury polskiej*, „Ateneum”, Warszawa 1895, tom III oraz we *Wstępie do ludoznawstwa polskiego*, Lwów 1926, Lwowska Biblioteka Słowistyczna, t. III J. S. Bystronia, czy wreszcie w obszernej książce tegoż autora, pt. *Przysłowia polskie*, Kraków 1933.

Chodzi o coś innego.

A. Brückner nazwał przysłowia „monetą zdawkową mądrości wiekowej, doświadczenia życiowego, naiwnej i trafnej obserwacji”. Przysłowia mają więc swą bogatą i starą tradycję. Obfitowała już w nie przedchrześcijańska literatura grecka, posiadała również literatura rzymska: w ogóle nie było jednego narodu na świecie, którego język nie posiadałby przysłów i charakterystycznych powiedzeń ludowych. Przysłowia w dawnych i późniejszych czasach znamionowała prawie zawsze jakaś treść moralizująca; toteż stały się one rychło poważnym środkiem wychowawczym. Kaznodzieje upiększali nimi swe kazania, skierowane zarówno do możnych, jak i do prostaczków. Przysłowia pojawiały się w wykładach średniowiecznych uczonych i nauczycieli. Tłumaczyć to trzeba tym, że w przysłowia znajdujemy najrozmaitsze nauki i przestrogi, groźbę lub zachętę, pociechę lub skargę, a przy tym można je łatwo zastosować w najrozmaitszych sytuacjach życiowych. Moralizator-

¹ Por. *Przedmowę do Przysłów i „pogodek” ludowych na Śląsku S. Wallisa*, „Prace i Materiały Etnograficzne”, Wrocław 1960, t. XV, cz. 1, s. XIII—XXIII.

ska wartość przysłów spowodowała, iż zaczęto je ciągle powtarzać rozszerzając coraz bardziej zakres ich stosowalności.

W nowszych czasach przysłowia zatraciły poniekąd swą siłę moralizatorską, nie przestały jednakowoż być i teraz wdzięcznym obiektem badań z uwagi na swą wielką wartość socjologiczną, językoznawczą i literacką. Te względy stały się przyczyną, że stanowią one wyraźny przedmiot zainteresowań mówców, literatów, socjologów i lingwistów.

Gdy mowa o wartości socjologicznej śląskich przysłów ludowych, nie trudno stwierdzić, iż są one kopalnią wiadomości z różnych okresów historii społeczeństwa na Śląsku Cieszyńskim. Wystarczy tylko wspomnieć sporo przysłów, których tematem jest nędza materialna szerokich mas oraz — jakże smutny objaw — pijaństwo, narzucone nieraz naszemu ludowi przez zniemczałą szlachtę i różnych wyzyskiwaczy. Ale dużo jest przysłów i porównań, wyrażających pozytywny stosunek do życia oraz praktyczne zrozumienie jego tajemnic. Urzekająca jest barwność niektórych przysłów.

Dla językoznawców przysłowia śląskie przechowały wiele zwrotów i wyrazów staropolskich, które choć są skostnieniami, to przecież żyją w prostej mowie ludu Śląska Cieszyńskiego. Te liczne wyrazy staropolskie, tkwiące w przysłowia i powiedzeniach ludowych, winny się stać powodem naszej dumy, że właśnie prosty lud śląski przez długie wieki je przechował i uchronił dla późniejszych pokoleń i dla nauki.

Pierwszy, zapalony zbieracz cieszyńskich przysłów ludowych, dr Andrzej Cinciała, wypuszczając w świat blisko siedemdziesiąt lat temu „wiązanek polskich kwiatków, zerwanych na niwach śląskich“ — jak pięknie nazwał śląskie przysłowia ludowe — wyraził nadzieję, iż pozyskają one nie tylko życzliwość rodaków, lecz również zachęcą innych do dalszego zbierania tych prawdziwych skarbów literatury ludowej, streszczających w sobie mądrość ludu oraz na długich i głębokich spostrzeżeniach opartą praktyczną jego filozofię.

Gorący ten apel, skierowany zwłaszcza do nauczycieli, którzy codziennie stykają się z ludem, nie okazał się przysłowiowym rzucaniem grochu o ścianę. Znalazł żywy oddźwięk u wielu jednostek, które swój wolny czas i swoje zamiłowania poświęciły zagadnieniom ludoznawczym, w czym ważne miejsce zajmują przysłowia i powiedzenia ludowe.

Od blisko siedemdziesięciu lat trwa w naszym kraju praca zbieracka. Wyniki jej zostały już częściowo opublikowane, częściowo znajdują się w nie ogłoszonych jeszcze zbiorach regionalistów śląskich.

Celem niniejszej pracy było zebranie w Cieszyńskim możliwie wszystkich, dotychczas zapisanych przysłów i powiedzeń ludowych — opubli-

kowanych i nie opublikowanych — w jeden, stanowiący pewną zamkniętą całość zbiór, nadać mu taki charakter, żeby mógł służyć i naszemu ludowi i uczonym: paremiologom, socjologom i językoznawcom, badającym bogactwo przysłów ludu polskiego i jego język.

Praca niniejsza, prócz krótkiego wstępu, zawiera kilka tysięcy przysłów i powiedzeń ludowych z Cieszyńskiego, uszeregowanych alfabetycznie, zależnie od początkowych wyrazów, z podaniem zawsze skrótu nazwiska co najmniej jednego odpowiedzialnego zbieracza.

Pełne imiona i nazwiska zbieraczy bądź źródła, skąd czerpano przysłowia i przymówiska, podano w objaśnieniu skrótów na stronie 14 i 15.

Przyjęty układ jest trudny dla systematycznego korzystania ze zbioru, dlatego w indeksie, opracowanym przez L. Tumidajewicza, uporządkowano materiał według haseł tematycznych, podając równocześnie przy hasłach gwarowych znaczenie, przez co umożliwiono szerszym kołom czytelników rozumienie zebranego bogactwa paremiologicznego.

A oto krótkie zestawienie zbieraczy i zbiorów przysłów ludowych ze Śląska Cieszyńskiego, wykorzystanych w niniejszej pracy.

Dr Andrzej Cinciała, notariusz, wydał w Cieszynie w 1885 r. *Przysłowia, przypowieści i ciekawe zwroty językowe ludu polskiego na Śląsku w Księstwie Cieszyńskim*. Zbiór ten liczy 948 pozycji i zaopatrzony jest w indeks wyrazów, zawartych w przysłowia. Swoje zamiłowania zbieracza dr Cinciała kontynuował w dalszym ciągu, czego owocem są dwa dodatki do *Przysłów* w kwartalniku etnograficznym „Wisła“: *Pierwszy dodatek do Przysłów ludu w Księstwie Cieszyńskim* („Wisła“, Warszawa 1888, t. II, s. 306—312), który obejmuje 201 pozycji, zaś *Drugi dodatek...* („Wisła“ 1894, tom VIII, s. 791—794) zawiera 162 przysłów.

Dialektolog śląski Jan Bystron (zięć Cinciały) w swej książce *O mowie polskiej w dorzeczu Stonawki i Łucyny w Księstwie Cieszyńskim* (Kraków 1885) cytuje kilkadziesiąt śląskich przysłów ludowych, które prawie w zupełności zaczerpnął ze zbioru Cinciały.

Przeoglądając starsze roczniki regionalnego kwartalnika literackiego „Zaranie Śląskie”, natrafimy również na śląskie przysłowia ludowe. Sporą wiązanek przysłów i zwrotów ludowych opublikował tam Jan Szczepan Kopeć w ramach materiałów etnograficznych z Bronowa. Zbiorek ten liczy 211 pozycji („Zaranie Śląskie, Cieszyn 1910, rocz. 3, s. 139—143). W jednym z roczników późniejszych tego kwartalnika znajdujemy pracę Andrzeja Podzorskiego pt. *Wisła i jej mieszkańcy* („Zaranie Śląskie”, Cieszyn 1933, rocz. IX, s. 33—34), w której autor ogłosił kilkadziesiąt przysłów, dotąd używanych w Wiśle. Wspomina również, iż śląskie przysłowia ludowe znajdują się w książce Bogumiła Hoffa: *Wisła i Wiślanie* oraz

cytuje kilka charakterystycznych przysłów z książki Konstantego Krynickiego *O Wiśle, jej dopływach i miastach nad nią leżących*, Warszawa 1898, wyd. IV.

Skrzętnym zbieraczem śląskich przysłów ludowych jest nauczyciel Karol Prymus, który przed przeszło dwudziestu laty, w ciągu sześciu lat zebrał około 1000 przysłów. Uzupełniając swe wykształcenie, nie miał czasu kontynuować swej pracy, a posiadany zbiór przekazał redakcji „Prawa Ludu”, która w całości miała go opublikować w *Kalendarzu Śląskim* na rok 1932, a rękopis zwrócić zbieraczowi. Niestety w wymienionym kalendarzu opublikowano tylko 686 przysłów, i to — zdaniem samego zbieracza — mniej charakterystycznych, najciekawszych zaś nie umieszczono. Rękopis, nie zwrócony jego właścicielowi, przepadł bez wieści.

Zamiłowania paremiograficzne zdradzali również członkowie koła krajoznawczego przy seminarium nauczycielskim w Bobrku pod Cieszynem. Świadczy o tym 47 śląskich przysłów ludowych, opublikowanych w miesięczniku Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego „Orli Lot” (Kraków 1928, rok IX, styczeń, s. 19—20), przez ówczesnego kandydata na V kurs Seminarium Nauczycielskiego, Alojzego Bączka. Zbieracz ten w latach późniejszych, już jako nauczyciel, w dalszym ciągu zapisywał przysłowia i przysyłał je na ręce prof. Alojzego Milaty, opiekuna wspomnianego już seminariaralnego koła krajoznawczego. Z materiałów paremiograficznych, zebranych przez Bączka, a prawdopodobnie i innych członków kółka, powstał rękopiśmienny zbiór 265 przysłów śląskich, których — jak zaznaczono w podtytule — „nie ma w książce dra Andrzeja Cinciały z 1885 r.”. Zbiór ten, zachowany w bibliotece Liceum Pedagogicznego w Bobrku mieści się w dzienniku o sztywnych okładkach. Na przedniej okładce, wykonanej farbami, znajduje się tytuł *Przysłowia Śląskie* z przyklejoną kolorową pocztówką, przedstawiającą symbol Śląska Cieszyńskiego — Wieżę Piastowską. Przysłowia uszeregowano alfabetycznie. Poszczególne kartki zbioru rozpoczynają dużych rozmiarów inicjały, wykonane tuszem i ozdobione kolorowymi motywami kwiatowymi. Technicznym wykonawcą tego zbioru — jeśli sądzić z niewyraźnego podpisu na przedniej okładce — był członek seminariaralnego koła krajoznawczego, Jaworek.

We wspomnianej wyżej bibliotece licealnej zachowały się do dnia dzisiejszego jeszcze dwie wiązanki śląskich przysłów ludowych. Zbiorki te noszą tytuł *Ilustrowane przysłowia śląskie*. Pierwszy z nich, lepszy pod względem technicznego wykonania, sporządzony przez Józefa Pietraszka z Górnej Suchej, zawiera 14 ilustrowanych przysłów śląskich. Ilustracje wykonano piórkiem na kartonikach formatu pocztówkowego

i pokolorowano. Na okładce tytułowej uwidoczniono datę powstania zbiorku: 10. I. 1931. Drugi zbiorek zawiera 17 ilustrowanych przysłów śląskich, wykonanych również na kartonikach formatu pocztówkowego. Kto prace te wykonał, nie wiadomo.

Na łamach „Ogniwa”, przedwojennego dwutygodnika młodzieży polskiej w Czechosłowacji, opublikowano w różnych numerach ponad 40 śląskich przysłów ludowych.

Oprócz wyżej wspomnianych trzech dotąd nie ogłoszonych zbiorów licealnych, do niniejszej pracy weszły inne, również nie opublikowane zbiory. Należy tu ponad 170 śląskich przysłów ludowych, zebranych przez członków Towarzystwa Ludoznawczego w Cieszynie. Znajdują się one w rękopiśmiennych materiałach tegoż towarzystwa, przechowywanych w tamtejszym Muzeum Miejskim. Wreszcie istnieją pokaźne zbiory prywatne regionalistów śląskich: Jana Brody, Leona Derlicha, Karola Piegzy, Teofila Stolarza oraz Józefa Ondrusza, którzy od dłuższego czasu systematycznie lub przygodnie zbierają przysłowia, żyjące w ustach ludu na Śląsku Cieszyńskim.

Co do pisowni dawniej ogłoszonych zbiorów przysłów śląskich, to niestety, niektóre z nich ucierpiały wskutek dążności zbieraczy, by brzmienia ich dostosować do formy ogólnopolskiej. Szczególnie dotyczy to cennych zbiorów dra Cinciały, które wskutek niewłaściwej pisowni wiele utraciły ze swego kolorytu lokalnego. Rekonstrukcję właściwego ich brzmienia nie zawsze można było przeprowadzić.

W niniejszym zbiorze, stanowiącym pewną jednolitą całość, należało ujednoczyć różną pisownię poszczególnych zbiorów. Od ściśle fonetycznego zapisu postanowiono odstąpić, ponieważ przysłowia, pochodzące z szerszego terenu i z różnych zbiorów, przedstawiałyby pod tym względem duży chaos, dla nauki mało wartościowy. Zresztą tu chodziło przede wszystkim o zebranie jak największego bogactwa frazeologii śląskiej, głównie zaś o słownictwo i składnię. Właściwości głosowych dialektu trzeba szukać w tekstach gwar miejscowych, zapisywanych specjalnie, jeżeli już nie w pisowni ściśle fonetycznej, to przynajmniej w zmodyfikowanej literackiej.

Kończąc te uwagi wstępne, poczuwam się do miłego obowiązku złożenia najserdeczniejszego podziękowania za dotychczasowy trud kolekcjonerski wszystkim współpracownikom-zbieraczom oraz szerokiej rzeszy informatorów, miłośników gwary i kultury rodzimej, którzy walnie przyczynili się do powstania niniejszego zbioru. Pozwalam sobie równocześnie zaapelować do nich i w ogóle do osób, zajmujących się ludoznawstwem, żeby w dalszym ciągu interesowali się śląską frazeologią ludową i skręte-

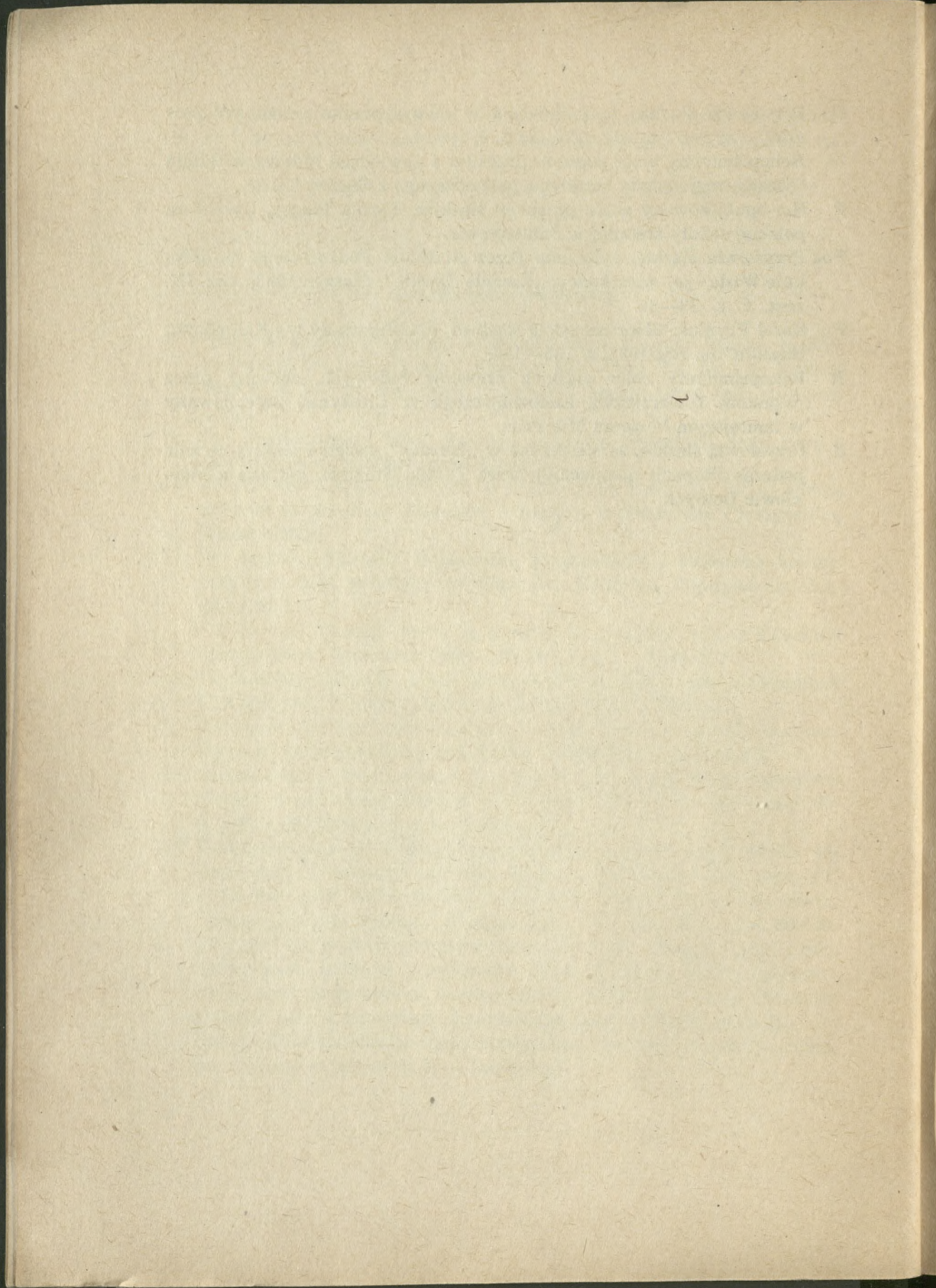
nie zapisywali powtarzające się w żywej mowie ludu przysłowia i powiedzenia ludowe, przekazane nam w dziedzictwie przez wiele pokoleń naszych przodków.

Józef Ondrusz

OBJAŚNIENIA SKRÓTÓW

- B** Zbiór 47 przysłów śląskich zebranych przez Alojzego Bączka, opublikowanych w „Orlim Locie”, Kraków 1928, rocz. IX, Nr 1 za styczeń 1928 r., s. 19—20, oraz luźne przysłowia, podane przez tego zbieracza ustnie.
- Br** Nie opublikowany zbiór śląskich przysłów ludowych Jana Brody, nauczyciela z Pruchnej, pow. Cieszyn.
- JB** Przysłowia śląskie, cytowane w książce Jana Bystronia, pt. *O mowie polskiej w dorzeczu Stonawki i Łucyny w Księstwie Cieszyńskim*, Kraków 1885.
- C** Dr Andrzej Cinciała: *Przysłowia, przypowieści i ciekawsze zwroty językowe ludu polskiego na Śląsku w Księstwie Cieszyńskim*, Cieszyn 1885.
Dr Andrzej Cinciała: *Pierwszy dodatek do przysłów ludu w Księstwie Cieszyńskim*, Warszawa 1888, „Wisła”, t. II, s. 306—312.
Dr Andrzej Cinciała: *Drugi dodatek do przysłów ludu w Księstwie Cieszyńskim*, Warszawa 1894, „Wisła”, t. VIII, s. 791—794.
- D** Nie opublikowany zbiór przysłów i powiedzeń ludowych Leona Derlicha, badacza dialektu cieszyńskiego z Karwiny 1 (Frysztatu).
- K** Przysłowia śląskie zebrane i opublikowane przez Jana Szczepana Kopcia w „Zaraniu Śląskim”, Cieszyn 1909, rocz. III, zes. 35, s. 139—143, jako materiały z Bronowa.
- Kr** Przysłowia śląskie z książki Konstantego Krynickiego *O Wiśle, jej dopływach i miastach nad nią leżących*, Warszawa 1898, wyd. IV, cytowane przez Andrzeja Podzorskiego w artykule *Wisła i jej mieszkańcy*, „Zaranie Śląskie”, Cieszyn 1933, rocz. IX, zes. 1, s. 33—34.
- L** Trzy zbiorki śląskich przysłów ludowych jeden rękopiśmienny i dwa ilustrowane, zebrane i wykonane przez członków koła krajoznawczego przy seminarium nauczycielskim w Bobrku obok Cieszyna, przechowane w bibliotece cieszyńskiego Liceum Pedagogicznego.
- O** Nie opublikowany zbiór śląskich przysłów ludowych Józefa Ondrusza, nauczyciela w Karwinie 3 — Darkowie.

- Og Przysłowia śląskie, opublikowane w dwutygodniku młodzieży polskiej „Ogniwo” za rok 1936, Nr 6, 8, 9 i 14.
- Ol Rękopiśmienny zbiór śląskich przysłów i powiedzeń ludowych Rafała Olszaka, regionalisty śląskiego, pochodzącego z Suchej Górnej.
- P Nie opublikowany zbiór przysłów śląskich Karola Piegzy, dyrektora polskiej szkoły średniej w Jabłonkowie.
- Pod Przysłowia śląskie, cytowane przez Andrzeja Podzorskiego, w artykule *Wisła i jej mieszkańcy*, „Zaranie Śląskie”, Cieszyn 1933, rocz. IX, zesz. 1, s. 33—34.
- Pr Karol Prymus: *Zbiór przysłów śląskich*, opublikowany w „Kalendarzu Śląskim” na rok 1932, s. 135—146.
- R Rękopiśmienny zbiór śląskich przysłów ludowych, zebrany przez członków Towarzystwa Ludoznawczego w Cieszynie, przechowany w tamtejszym Muzeum Miejskim.
- S Przysłowia śląskie, zamieszczone w „Iskrach”, gazetce pisanej ręcznie podczas okupacji niemieckiej przez Teofila Stolarza, górnika z Markłowic Dolnych.

A

1. Abecadło z pieca spadło, czas ukradło (D).
2. Abo chybi, abo trefi (C).
3. Abo jo wiyim, co ty chcesz (Ol).
4. Abo płacym, abo sie stracym (Pr).
5. Abo złość, abo gość (B).
6. Abo zysk, abo w pysk (O).
7. Aby był wilk syty, a baran cały (O, D).
8. Aby cie jyny co nie podleciało! (D)
9. Aby ci z kierego lica nie gorało! (O)
10. Aby nie było norzyczki (D).
11. Aby pański zbyć, to tak to robisz (R).
12. Aby sie nie nazywało, zech je taki abo owaki (D).
13. Aby siła nie gniła (D).
14. Abyś nie dostał pypcia, tu mosz, a ugryź (D).
15. Ach, ja smutna, brzuch jak putnia (O).
16. Abyś nie zapomniał, zrób se wynzeł na sznuptychli (Ol).
17. Ach, to też je wszystkich jedna! (Ol)
18. A czy jo bydym przy słónczku warzić? (C)
19. A czy jo mogym z niego dusze wytrzonść? (C)
20. A dali sie gwizdze (O).
21. A dyczyż jeszcze! (D)
22. A jak jo był młody, miołzech kabot nowy z haftami, a jakzech je stary, móm jo kabot szary z hoczkami (P).
23. A jo bydym zaś kuwikać (Ol).
24. A już ani be! (O)
25. A już leć ś-cieplym! (O)
26. Akurat pujdym, chodźby siykiyry z nieba padały, ni deszcz (D).
27. Alech mu doł! (Pr)
28. Alech mu pościeloł! 'alem go urządził' (Pr).

29. Alech mu pómógł! (*Pr*)
30. Alech mu zafajczył! (*Pr*)
31. Ale dostał banie! 'ale otrzymał bicie' (*O*).
32. Ale dostał bóty! (*O*).
33. Ale go przicis do muru! (*D*)
34. Ale je dziwny, jak se co liźnie (*Ol*).
35. Ale mo te szczekaczke! (*D*)
36. Ale mo tych kapliczek! (*O, D*)
37. Ale mo tyn pysk! (*D*)
38. Ale mu doł po nosie! (*D*)
39. Ale mu doł wiatru! (*Ol*).
40. Ale mu gore! 'jest w przykrym położeniu' (*D*).
41. Ale mu piło! (*O*)
42. Ale mu włoł sadła za skóre! (*O*)
43. Ale mu wybrol młode! (*D*)
44. Ale mu zrepecił dupe! (*O*)
45. Ale mu zrobił cygański wiesieli! (*O*)
46. Ale rośnie jak stróm w lesie! (*Ol*).
47. Ale se nawarził piwa! (*O*)
48. Ale se zaś wychynól z kopytka! (*Br*).
49. Ale se zganio na rzic! 'robi, zasługując na bicie' (*O*).
50. Aleś doloł! (*C*)
51. Aleś nabił czepón tóm szarulóm! (*Ol*)
52. Aleś narobił breweryje! (*Ol*)
53. Aleś pociógnól! (*C*)
54. Ale też chodzi, jak jako szlón dra (*Ol*).
55. Ale to sie tak wszystko robi jyny ode złego amyn (*Ol*).
56. Ale tyn umi łyżkóm obracać! (*C*)
57. Ale zganio do tej rzici! (*O*)
58. A, milego Boga! (*O*)
59. Aryn tabaka! (*D*)
60. Ani annioł by ci nie wygodził! (*D*)
61. Ani annioł by wóm nie był dość dobry (*D*).
62. Ani be, ani ce 'nie umie (mówi) nic' (*O*).
63. Ani be, ani me! (*D*)
64. Aniby tego na byczej skórze nie spisoł 'jest tego za duzo' (*R*).
65. Aniby tego pies nie powónioł 'nic to niewarte' (*R*).
66. Ani chodźby była z miodu abo złota, abo nie wiym sz-czego (*D*).
67. Ani chodźby był z miodu i bogaty jak grof (*D*).
68. Ani chodźby go porómbol! (*D*)

69. Ani chodźby dodali miech złota (D).
70. Ani chodźby mi złote gory obiecował (D).
71. Ani ciepły, ani zimny (Pr, O).
72. Ani cie to nie nakapnie! (O)
73. Ani ciuk o tym! (D)
74. Ani cygón by tego niechcił! (D)
75. Ani djoboł nie wiy, kaj mo baba brusek (Ol).
76. Ani dlo psa sie to nie godzi! (O)
77. Ani do piyńci nie umi narachować (Ol).
78. Ani do przodku, ani do zadku (Ol).
79. Ani do skónanio (D).
80. Ani do sóndnego dnia (D).
81. Ani go od zymie nie widać 'jest mały, niski' (O).
82. Ani grejcarym nie smerdzi 'nie ma grosza przy sobie' (D).
83. Ani halyrza bych za to nie doł (O).
84. Ani jak papuga (D).
85. Ani kropelka nie spadła, a tela mroczynio (D).
86. Ani kudła po nimnie zastało (O, D).
87. Ani kura za darmo nie gdocze (O).
88. Ani mie zkopca nie ciśnie ta twoja rada (S).
89. Ani mie tam z kopca nie ciśnie (O).
90. Ani mie to nie gnie (D, O).
91. Ani mie to nie grzeje, ani nie ziymbi 'jest mi obojętne' (P).
92. Ani mie to nie poli, ani mie to nie ziymbi (O).
93. Ani mi sie o tym nie śniło (R).
94. Ani mi to w piyńcie nie leży (O).
95. Ani mi to w rzici nie leży (O).
96. Ani muk! (O)
97. Ani mu tak w niebie nie bydzie (C).
98. Ani mu w niebie lepi nie bydzie (R).
99. Ani mu w piekle gorszy nie bydzie (R).
100. Ani na słónóm wode nie zarobi (C, O).
101. Ani na złómamy kij tego ni ma (D).
102. Ani nie kichnie na cie (R).
103. Ani oka nie zmróżył (D)
104. Ani okym nie mrógnie (O).
105. Annieli sóm piekni, bo sóm malowani (S).
106. Annielski słowa, djobłowe serce 'z pozoru dobry człowiek, a w isto-
cie zły i nieżyczliwy' (Pr, P, S).
107. Annielski słoweczka, djobelski serdeczka (O).

108. Annielski ś-ciebie robotnik (O, D).
109. Anniółkowi lechko biołym być, ale djobła ciynżko mydłym myć (Og).
110. Anniółkowi sie obmacuje czoło, niż się go kupi; potym nieskoro djobła wyganiać (D).
111. Anniółowi leko biołym być, ale djobła ciynżko mydłym myć (C, P).
112. Ani pary z gymby nie wypuścił (O).
113. Ani pies by kónska chleba od niego nie wzión (C, R, O).
114. Ani pies chwostym nie kiwnie (Br).
115. Ani pies chwostym nie ruszył, a już to gotowe 'w mig coś jest zrobione' (R).
116. Ani pies po tobie nie zaszczeko 'jesteś znieawidzony i nikt cię nie pożałuje' (D).
117. Ani pies za darmo nie szczeko (C, Pod, Kr).
118. Ani po ómoku bych z tobóm nie szła (D).
119. Ani pora kóni tego nie dogóni (O).
120. Ani poróm kóni mie tam nie dostaniecie (D).
121. Ani posła, ani osła (K, B).
122. Ani psu bych tego nie życzył (D).
123. Ani psu na bude sie to nie godzi (D, R).
124. Ani sie człówiekowi wierzić nie chce (O).
125. Ani sie mi nie śni! (S, D)
126. Ani sie na łóžku nie ruszy (D).
127. Ani sie nie gnie od lynia (D).
128. Ani słychu, ani dychu! (R)
129. Ani słychu, ani dychu o nim! (C, K)
130. Ani słychu-dychu! (D)
131. Ani *spanymbogym* nie rzyk (D).
132. Ani starka sie o tym nie dowiedzóm (D).
133. Ani sto kóni tego nie dogóni (C).
134. Ani sto psów ji nie przeschczeko (Pod, O).
135. Ani świyncóno woda nie pómoże (D).
136. Ani tak, ani sak, ani przez przetak (D).
137. Ani tam, ani sam! (D)
138. Ani tego spod pazura nie dóm 'nic nie dam' (D).
139. Ani tego spod siebie nie dóm 'nic nie dam' (D).
140. Ani też przez obyczoj chleba nie do ukroć (Ol).
141. Ani też przez obyczoj nic nie do (C).
142. Ani to facki nie warto (R).
143. Ani to jako za uszy chycić, bo wrzeszczy *mamo* (D).
144. Ani to przy złocie nie leżało 'nie jest złotem' (O).

145. Ani trzech zrachować nie umi (C).
146. Ani warzóny, ani pieczóny (C, R, P).
147. Ani was nie widać, bo wóm dyrekcya rośnie (Br).
148. Ani wewte, ani wewte (O).
149. Ani widu, ani słychu o nim (O).
150. Ani w Paryżu nie zrobióm z bobu ryżu (S).
151. Ani w rzić, ani w oko (D).
152. Ani za Boga! (O)
153. Ani za darmo tego nie chcym (O).
154. Ani za djabła! (D, O)
155. Ani za grejcar rozumu! (D)
156. Ani za krzty ściebła ni mo rozumu (Ol).
157. Ani za pazur! (D, O)
158. Ani za pieróna! (O)
159. Ani, za przeboczyni, jak świnia (D).
160. Ani, za przeboczyni, se puścić (D).
161. Ani za sto roków (D).
162. Ani za śwynte amyn bych tam nie szła (D).
163. Ani ze śwyzczkom w połednie takigo nie nóńdziesz (O).
164. Ani z obyczaju nie dajóm (O).
165. Ani żywej duszy nigdzi (D).
166. Ani ździebelka nie podniós 'nic nie zrobił' (D).
167. Aróna mu nie trzeba (D).
168. A to sie jeszczc nie chwoli (D).
169. A weź se zaroz miech na kości! (D)
170. A zaroz pisz, adrese wiysz (D).
171. A złote godzinki z lańcuszkym nie chciołbyś? (Ol)
172. Aż do tego palców nie styrkosz (O).
173. Aż mi potym nie przichodzisz z płaczkami (D).
174. Aż mu płaczki w oczach stanyły (D).
175. Aż nie puścisz pary z gymby (O).
176. Aż piszczy tam od bidy (D).
177. Aż pod nos mu to prziniós (O).
178. Aż smerdzi od lynia (D, O).
179. Aż zezielyniół ze złości (D, O).

B

180. Baba chłopu nie umrze, jyny dziecióm matka (Br).
181. Baba i kocur dóma, gazda i pies do pola (D).

182. Baba mo małe jak dłón, a drogi jak kón (Br).
183. Baba mu psi (D).
184. Baba wrzeszczy na kónia, a kón leci do grónia (O).
185. Babo, dej garca, bydzie do babucia (O).
186. Babo, dej garca, bydzie rzigoł (D).
187. Babrze jak kura na śmiecisku (O).
188. Babski fortuchy sie mu podobajóm (C).
189. Babski lato zaczyno sie od połednia do dwanostej 'krótko trwa' (Ol).
190. Babsko rzecz gor nic wert (L).
191. Baby ani djabeł nie ocygani (L).
192. Baby i ryby ni majóm głosu (O).
193. Baby majóm dłógi włosy, a krótki rozum (C, L, Og, P).
194. Ba prawie, ty jedna (Ol).
195. Baj,baju, bydziesz w raju (Ol).
196. Baran do barana, a baran mu: *Proszym pana* (Br).
197. Bardzi boli od jynzyka, niż od kija (L).
198. Bardziej boli od jynzyka, jak od miecza (C).
199. Bardzo pilny, kiej ni ma nic do roboty, a szykowny we wymówkach, aż hej (O).
200. Bardzo szpatnie, kiej wesz kaszle (C).
201. Barży sie zabijo o skórke z guwna, niż o guwno całe (C).
202. Basamać jedna! (Ol)
203. Beczy jak młode ciele (L).
204. Beczy jak nieoblizane ciele (C).
205. Beczy jak staro baba (O).
206. Beleby sie kurziło, a moc nie zgorało (D).
207. Bele jako zbroja, jyny dy je swoja (D).
208. Bele kiery, beleby jyny był (O).
209. Belónce sie, jak mokro koszula miyndzy nogami (K).
210. Belónco sie, jak mokre ciele (O).
211. Bernat, nie Bernat, coś pomarasił — zapłóć (D).
212. Bez Boga ani do proga (Pr, O, Br).
213. Bez Bożego pożegnania marne ludzki namogania (P).
214. Bez chyńci ani bicza nie ukryńci (Pr, P).
215. Bez chyńci ani nie przikryńci (C).
216. Bez dochtora też umrzesz (Pod).
217. Bez grajcara nie bydzie ryńskigo (R).
218. Bez halyrza ni ma stówki (O).
219. Bez niego by hawiyrnia nie szła (D).
220. Bez ochoty niespore roboty (C, K, L, Br).

221. Bez okorowania! (D)
222. Bez owijania w bawełnę! (D)
223. Bez powiędzki, bo to ni ma dycki (O).
224. Bez pokory ni ma też zgody (Ol).
225. Bez pracy nie bydzie kołaczy (R).
226. Bez proce nie bydóm kołocze (C).
227. Bez przyczyny ni ma winy (C).
228. Bez uroku, kón, nie prosie (D).
229. Bez uroku tego cielyńcia, ba dy to kón (R).
230. Bez utropy nic ni ma (Br).
231. Bez wody ni ma wygody (Pr, O).
232. Bez woli Bożej ani włos z głowy nie spadnie (Ol).
233. Biada, biada, jak pón z dziada (C).
234. Biada dómowi, kaj ciele rozkazuje wołowi (C, Pr, O, P).
235. Biada takimu dworowi, kaj rozkazuje krowa wołowi (Ol).
236. Biada tymu dómowi, kaž wybodzie krowa wołowi (R).
237. Biczówke jyny takóm nosi (D).
238. Bieli sie, jakby jednóm wielkóm płachte rościóngnól (D).
239. Bieli sie jak łónski śniyg wedle kuźnie 'jest bardzo czarny' (O).
240. Bielszy jak śniyg (D).
241. Bielszy, niż wszystko biołe (D).
242. Bieluški jak z biołej gyńsi piyrzi (D).
243. Bier, bo nie bydzie (D).
244. Biere Hane, a nie ściane (O).
245. Biere na nie, ale kamiyń z cesty (O).
246. Biere na krejde (D).
247. Biere sie z kopaczkóm na słónce (Ol).
248. Biere sie z motykóm na słónce (C).
249. Bier lampe, bo tam ni ma okiyn (D).
250. Bier, Michale, co Bóg daje (K).
251. Bier, Michale, co Bóg daje, nie to, Michoł, co byś ty chcioł (C).
252. Biermy go za uszy (O).
253. Bieróm jak po farożu (O, S, Br).
254. Bier swoji pieczki, a stroć sie mi z oczy (D).
255. Bierym cie za słowo (O).
256. Bier z kraja, a nie babrej (O).
257. Bier z kraja podle obyczaja (O).
258. Bij djobła, aż go czerci weznóm (C).
259. Bije kopytami jak kón (O).
260. Bijóm tego, co mioł dziub (D).

261. Bij sie ślepy z myślami, wybijesz se dziure w głowie (D).
262. Bij-zabij na niego (K, D).
263. Bili sie na zabitóm (D).
264. Bili sie o Majlant (O).
265. Bił sie za nich, a óni mu za to na głowe nasrali 'źle mu się odwdzięczyli' (D).
266. Bił sie z myślami, aż zgłupnól (D).
267. Biole-biole, czorne-czorne; jakigoś mie, Pómbóczku, stworził, takigo mie mosz 'zgadzam się na każde zdanie' (D).
268. Bioły jak krejda (D).
269. Bioły jak mlyko (D).
270. Bioły jak płachta (D).
271. Bioły jak stoletni śniyg przed kuźnióm 'czarny, brudny' (Br).
272. Bioły, jak ściana (D).
273. Bioły jak śniyg (D).
274. Bioły jak śniyg kole kumina (O).
275. Bioły, niczym trzecioroczny śniyg za stodołóm (D).
276. Bioły Żyd gorszy, niż dziesiyńc czornych (D).
277. Bitymu psu dość kij pokozac (L).
278. Bity Polok, bo go wszyscy bijóm (D).
279. Bity sie kija boji (C).
280. Biyda aż smerdzi (O).
281. Biyda biyde ratuje, biyda na biydzie warzi (D).
282. Biyda biyde wozi, biyda biyde grzeje (D).
283. Biyda buczka na starość ogibać (C).
284. Biyda na dzieci bogato 'tam, gdzie bieda, jest dużo dzieci' (D).
285. Biyda od gynsi dostać owsa (Br).
286. Biyda ogibać dómbek na starość (Ol).
287. Biyda, raku, woda wre (C).
288. Biyda tymu dokuczy, gdo sie z młodu nie uczy (Pr, P).
289. Biyda w landzie (D).
290. Biyda wszystkiego nauczy (Pr, O).
291. Biyda z nyndzóm żrać nie dajóm, a srać pyndzóm (Br).
292. Biyde klepać (O).
293. Biyde mo, a jeszcze jóm wozi do chałupy (O).
294. Biydno mucha też sie rucha (C, Og, P, O, S).
295. Biydno mucha też sie rucha, biydno wesz, a też (Br).
296. Biydno wesz, a chce też (O).
297. Biydny pies, co swojigo pana gryzie (O).
298. Biydy, aż piszczy (O).

299. Blady, aż siny (D).
300. Blady, aż strach się podziwiać (D).
301. Blady jak płachta (D).
302. Blady jak płótno (O).
303. Blady jak ściana (O, D).
304. Blady jak śmierć (O).
305. Blady jak umrzyk (D).
306. Blady jak trup (O, D).
307. Blady strach go oblecioł (D).
308. Blady, że bledszy już być ni może (D).
309. Blady, żeby się krwie na nim nie dorzazoł (D).
310. Bliższa koszula ciała, niż kabot (C).
311. Błogosławione rynce, dy ich je wyńcej, ale na chlyb zguba (D, O).
312. Błogosławione rynce, jak ich je wyńcej (Br).
313. Błogosławióno baba, co chłopą bije; a przeklynty chłop, co się
ji do (O).
314. Błogosławióny dom, kaj człowiek w nim sóm (Br).
315. Błozna jyny na jermaku kupujóm (Ol).
316. Błozna struże, a ty się nie dojapiesz (D).
317. Bob dość, nie bydziesz ty, bydzie inszo (D).
318. Boczy się jak bodlawo krowa (L).
319. Boczy się jak bodlawy byk (Pr).
320. Boczy się jak krowa przy tylcu (O).
321. Bodejby cie! (R)
322. Bodejby cie gyńsiami wozili! (Br)
323. Bodejby cie gyńś zadnióm nogóm kopła! (R)
324. Bodejby ci trzi dni rzycióm trzynśło (C).
325. Bodejbyś był żyrafóm, a w karku cie bolalo (Br).
326. Bodejbyś ty tysiónc gajdów zjod! (O)
327. Bodejbyś z piekła nie wyszedł! (C)
328. Bodej cie gyńś kopła zadnióm nogóm (C, Pr, S).
329. Bodej to las gruchnól, albo dwyrze ścisły! (C)
330. Bogaty jak patyk w lesie 'biedny' (D).
331. Bogaty się dziwuje, że ubogi pracuje (C).
332. Boji się cie, jako warzónego raka (R).
333. Boji się jak byk czyrwiónej handry (O).
334. Boji się jak djoboł świyncónej wody (L, O).
335. Boji się jako wilk bymbna (C).
336. Boji się jak wilk ognia (Ol).
337. Boji się jak woda ognia (P).

338. Boji sie roboty, jak djoboł świyncónej wody (D).
339. Bojej se to kómu chcesz, tu ni ma głupich (D).
340. Bojki starego Żyda (Pr, O).
341. Bojki starej ciotki spod lasa (O).
342. Bojo jak ślepy o barwie (Pr).
343. Bojnty, bojnty, posroł se pies piynty, wyloz na góre, posroł se skóre (O, D).
344. Boli brzuszek — szkolny lyniuszek (O).
345. Boli garło śpiwać darmo (C).
346. Boli główka — szkolno wymówka (O).
347. Borgi — to dwa torgi (L).
348. Boże Ciało — skocz do wody śmiało! (O, Br).
349. Boże naspórz! (Ol)
350. Boże obdorz! (Ol)
351. Boże pódorz! (O)
352. Boże pómogej! — Boże was tu dej! (D)
353. Boże pómogej! — Dej Panie Boże! (S)
354. Boże pómogej! — Nie spuszczej sie na Pana Boga, jyny bier kopcze, a kop (S).
355. Boże pomóz! — Boże usłysz! (O)
356. Boże wóm dej szczyńści, jesi ni z kija, to z piyńści (R).
357. Bóg człowieka człowiekym korze (C).
358. Bóg człowieka człowiekym korze, a wtedy je źle (O).
359. Bóg doł, Bóg wzión (L).
360. Bóg dowo szczodrymu, a djoboł skómpymu (C).
361. Bóg je dłógo ciyrpliwy (O).
362. Bóg Kubie oczy nie wydłubie (Br).
363. Bóg mo wiyncyj, niż rozdoł (C).
364. Bóg nie opuści, gdo sie nań spuści (C, Br).
365. Bóg ni ma rychliwy, ale sprawiedliwy (P).
366. Bóg sie śmieje, jak złodziej złodzieja okradnie (L).
367. Bóg sie takim brzidzi, co sie ojca wstydzi (P, Br).
368. Bónchlowoł, aż dudniało (D).
369. Bónckoł go, aż dudniało (D).
370. Bónczeć pod nosym (O).
371. Bónczy jak niezdrowo rzić (O).
372. Bónki zbijo (D, O).
373. Bórg umrzył, jyny zapłóć żyje (L).
374. Bótowoł go, aż grzmiało (D).
375. Bóty sprzedóm, ale gorzołeczki nie dóm (O).

376. Bratku, piynty mocie na zadku (D).
377. Brni jak złe piwo w rzici (O).
378. Broda jak ściernisko (O).
379. Broda nie robi człowieka móndrym (L).
380. Brusi se zymby na niego (D, O).
381. Brusi se zymby na podgarli (D).
382. Bryja, żur, bryja, żur... (D).
383. Brzitwy, baby, zygarka i koła sie nie pojczuje (Br).
384. Brzidki czas, szkoda psa z domu wygnać (C).
385. Brzuchowi nie wierzić, jyny mu przimierzić (Br).
386. Buuuuu! (D)
387. Bulaty, wargaty, poprow se ty galaty (D).
388. Bulczy, jakby do wody pierdziół (O).
389. Bulczy jak rzić we wodzie (D).
390. Bulczy jak rzić w mydlinach (O).
391. Bulczy jak świnia w pómyjach (L).
392. Bureczy mi w brzuchu (O).
393. Bych sie już roz ożynił, ty stary grzebiyniu (D).
394. Być jednóm nogóm w grobie (O).
395. Być kómusi ciyrniym w oczach 'być dla kogoś nienawistnym' (O).
396. Być na masnych ściyrkach 'jeść dobrze omaszczone' (O).
397. Być na swoim chlebie (O).
398. Być o poznani wyynkszy (O).
399. Być w opresyi (O).
400. Być w siudnym niebie 'radować sie' (O).
401. Być za nic u kogo (O).
402. Bydóm piec bulać (O).
403. Bydymy jeść, ale ni wszyscy! — Jako, gazdoszku, to wy nie bydziecie? (D)
404. Bydzie deszcz, bo sie baby schodzóm (O).
405. Bydzie głodny rok, bo sóm wielki dziurki w chlebie (Ol).
406. Bydzie jeść wielkóm łyżkom (D).
407. Bydzie kij w robocie 'dostaniesz bicie' (D).
408. Bydzie mu ciepło (C).
409. Bydzie padać, bo baby sie wczas rano wadzóm (D).
410. Bydzie pogoda, bo słónczko pięknie zachodzi (Ol).
411. Bydzie pogoda, jeśli sie nie poleje z nieba woda (C, P, Og, L).
412. Bydzie sie tam jedyn roz piec buloń (O).
413. Bydziesz bity, jak cygański bymbyn (D).
414. Bydziesz ciynko gwizdoń (O).

415. Bydziesz ciynko śpiwoł (D).
416. Bydziesz mieć szczyńści, jak ni z kija, to z piyńści (O).
417. Bydziesz mioł dupe w ciyrniu (O).
418. Bydziesz mioł lekóm robote: dómy ci na ferszlagu okna pucować (D).
419. Bydziesz mioł oko na weście (D).
420. Bydziesz mioł rzić w ogniu (O).
421. Bydziesz o głowe krótszy (O).
422. Bydziesz płacił, aż bydziesz czorny (D).
423. Bydziesz płacił, aż spuchniesz (D).
424. Bydziesz płacił jak za rużówki (D).
425. Bydziesz ty sroł do kija, to ci poprawióm jeszcze (D).
426. Bydziesz ze staróm panióm pod stołym jod (K).
427. Bydzie to kiepski z twojóm duszóm: do nieba nie patrzy, a djobli cie sie bojóm (D).
428. Bydzie to tam jak w koszu woda (Ol).
429. Bydzie to tam jak w saku woda (Ol).
430. Bydź cicho, bo pujdziesz na koszer (O).
431. Bydź cicho, jak dyby cie tu nie było (C).
432. Bydź po cichutku, jakby cie tu nie było (Ol).
433. Bydź z Bogym, a Bóg bydzie z tobóm (O).
434. Byli roz dwa, ón i cygón (D).
435. Byłabych jo zakónniczóm, gdyby nie ta pod spodniczkóm (Br).
436. Byłaby to dlo dochtora wygoda, dyby mioł oko na palcu (D).
437. Była hrubo skóra do przepijanio (Ol).
438. Był cały bez siebie (O).
439. Był cały precz (O).
440. Byleś tam przy tym? (R)
441. Był jak we wrzodzie (O).
442. Był jedyn chłop, mioł babe rod, óna go też rada miała, kapuste mu warzowała, a ón jod! Był jedyn chłop... (D).
443. Był jedyn mnich, co mioł moc knich, a nie umioł nic z nich (R, O).
444. Był na wyposce (D).
445. Był w kościele, ale na swoich krzcinach (L).
446. Było, aż sie zbyło 'było, lecz już nie ma' (O).
447. Było, było, ale sie zbyło (L, S).
448. Było jich jak apostołów 'było ich dwunastu' (O).
449. Był obuty, a boskym go znać 'miał dziurawe buty' (Br).
450. Było mu to nię w nos 'było mu nie miło' (C).
451. Było tego nad dziwy (O).

452. Było to w kościele, kaj szklónkami brzinkajom 'było to w karczmie' (Br).
453. Było to w roku ryński dwacet za Maryje Terezyje (Br).
454. Było z nim na dwoje 'bliski śmierci' (O).
455. Był roz mnich, miał moc knich, ale nie czytał z nich (C).
456. Był twój ojciec szklorzym, że mi fórt do okna słowosz? (D, O)
457. By nie przigody, byłyby dycki gody (C).
458. By sie starzi nie igrali, kandyzby sie młodzi brali? (C)
459. Bywo czynsto zwiedzióny, gdo rod bywo chwołóny (O).
460. Bździne mierzi (D).
461. Bździny jak przy zabijaniu (D).

C

462. Cajgocze mo, a grofa struże (S)
463. Całuj mie w dupe! (O)
464. Całuj mie w kapse! (O)
465. Całuj mie w piynte! (D)
466. Całuj mie w rzić! (O)
467. Cały tydziyń umiroy, a w niedziele ni ma co chować (O).
468. Cebule sprzedujóm (D).
469. Cena do kapsy nie idzie (C).
470. Cesta sie mu miyrwi 'jest pijany' (O).
471. Chachar piyrszej klasy (O).
472. Chałupa bez płota, a baba bez chłopa, to jedno! (Br)
473. Chałupka jak z cukru (O).
474. Chce być czymśi, ale mo sieczke w głowie (Ol)
475. Chce być móndry, a je głupi jak siano (Br).
476. Chce być z jednóm dupóm na wszystkich kiermaszach (C).
477. Chce by z jednóm rzicióm na wszystkich wiesielach (P, O).
478. Chce se namówić jakómsi szesnostke (O).
479. Chcesz jabko? — Drziśnij se wartko! (O)
480. Chcesz mieć co tajnego, zachowaj u siebie samego (L).
481. Chcesz mieć przijociela dobrego, nie chodź czynsto do niego (Ol).
482. Chcesz, nie chcesz, zeżrany być musisz (O).
483. Chcesz scygańić, to sie ugryż w jynzyk (L).
484. Chciałaś, babo, forhajera, tóz go mosz: trzaskej miski, kupuj talyrze (D).
485. Chciało ci sie Kalwaryjki, to jóm mosz (C).
486. Chciołby cosi powiedzieć, a nic nie dać (JB).

487. Chciołby cosi powiedzieć, a nie zełgać (*JB*).
488. Chcioł być panym, a zostoł dziadym (*Ol*).
489. Chciołby łacno ciotke pochować (*D*).
490. Chciołby mnóm orać, podorać i włóczyć (*Br*).
491. Chciołby na mie drwa rómbać (*C*).
492. Chciołby nim orać i włóczyć (*L, O*).
493. Chciołech cosi powiedzieć, a nic nie dać (*C*).
494. Chciołech wóm cosi powiedzieć, alech se to zjod (*D*).
495. Chcócncymu sie krziwda nie dzieje (*C, Pr*).
496. Chcyncy, niehcyncy — zapłóć i zbyte (*D*).
497. Chcyncy roboty wyncyj (*D*).
498. Chledo, czego nie stracił (*O*).
499. Chledo fajfke, a dzierzy jóm w zymbach (*O, L*).
500. Chledo hróma, a mo go dóma (*O*).
501. Chledo kijowej pó mocy (*Pod*).
502. Chledo tak, aby tego nie znalaz (*O*).
503. Chledo wczorajszego dnia (*O, D*).
504. Chlyb i sól zdo bióm stół (*P*).
505. Chlyb i woda — ludzko wygoda (*O*).
506. Chlyb jak betón (*O*).
507. Chlyb jak brusek (*O*).
508. Chlyb mo nogi, a nyndza rogi (*O*).
509. Chlyb mo rogi, a nyndza nogi (*C*).
510. Chlyb nogóm depce (*C*).
511. Chlyb płacze, kiedy go za darmo jedzóm (*L*).
512. Chlyb se sprzedał, a kupił se nóż (*Pr*).
513. Chlyb se sprzedał, a kupił se nóż i gwizdoł na nim (*O*).
514. Chlyb sie nigdy nie przijy (*L, O*).
515. Chlyb w brzuchu, a szychta w szychtynbuchu (*Ol*).
516. Chlyb z chlebym nie szmakuje (*O*).
517. Chłapcy na wybranóm, dziołchy na czakanóm (*L, B*).
518. Chłapcy nim sturkajóm (*Br*).
519. Chłapcy nim sturkajóm, bo nie pił samej wody (*O*).
520. Chłopa kyns, nogi aż po zym, a jeszcze przegibane (*P*).
521. Chłopa nie cyganić, jyny mu też wszystkiego nie prawić (*O*).
522. Chłopa poznosz przy robocie, a pana przy stole (*L*).
523. Chłopieczku, roz użyć, jak nie bydzie, musisz kupić (*Ol*).
524. Chłop chodzi w sukni, a baba w galatach (*C, Og, P*).
525. Chłop gorzolke pije, baba go warzechóm bije (*Br*).
526. Chłop jak buk (*Pr, O*).

527. Chłop jak dyl (*Pr*).
528. Chłop jak gora (*O*).
529. Chłop jak z bobu gajdy (*C, Pr*).
530. Chłop jak z guwna perlik (*C*).
531. Chłop je głowa, baba rzić, co ón powiy, musi być (*O*).
532. Chłop mo dziesiyńc sił, baba jyny jednóm, a to jeszcze na poły z błechóm (*O*).
533. Chłop mowny, kot łowny nie umrzóm z głodu (*Br*).
534. Chłop o chlebie, baba o fijołkach (*O*).
535. Chłopsko rzecz robić, pańsko rozkazować (*Br*).
536. Chłop za chłopym, baba za babóm dzierzy (*L*).
537. Chłupy mi na dłóni urosnóm, jak sie to stanie (*O*).
538. Chociożby mu na wierteliki mierził, to mu jeszcze mało (*C*).
539. Chocioż ich hojnie, ale każdy zajmie (*C*).
540. Choćby była wielko grómada, kie sie ku ni nie przikłada, jyny sie z ni ubiyro, potym niedostatek bywo (*C*).
541. Choćby był o jednym oku, kieby jyny tego roku (*C*).
542. Choćby cie piykli, warzili we smole, nie powiydz słowa, co gdo robił w kole (*D*).
543. Choćby dobry rzymieśniczek siedzioł w lesie, to mu i tak świat prziniesie (*Ol*).
544. Choćby dóma wróbyłym maścić, parada musi być (*D*).
545. Choćby dziesiyńc razy pysk na tym przypod, to sie po to nie zegnje (*D*).
546. Choćby go nie wiył jak pytoł (*D*).
547. Choćby go w dziewiyńci kościołach świyńcili, ón inakszy nie bydzie (*O*).
548. Choćby już to było, tak to bydzie nieskoro (*D*).
549. Choćby krupy z nieba padały (*R*).
550. Choćby kuchorz i muche warził, to urwie skrzydło do siebie (*L*).
551. Choćby mi Pómbóg zaroz wszystkie grzychy odpuścił, to bych tam nie szła w taki czas (*O*).
552. Choćby mu na korbie rzazoł, fórt mo mało (*O*).
553. Choćby mu na wierteliki mierzić, to mu jeszcze mało (*Ol*).
554. Choćby mu wiertelikym mierził, nigdy nie bydzie mioł dość (*O*).
555. Choćby na korbie rzazoł, to mu nie nastarczy (*O*).
556. Choćby se człowiek rynce urobił po same łokcie (*D*).
557. Choćby sie drótym posroł, ni ma i już (*D*).
558. Choćby sie na głowie postawił, tak tego nie dostanie (*O*).
559. Choćby szeł do Rusi, wszyndzi robić musi (*C, Pr, Og*).

560. Choćby to było zgniłe, kiej to jyny je miłe (O).
561. Choćby trzi dni wróblóm głowóm maścić, ale sie nie dać (Br).
562. Choćby tydziyń wróblým maścić, a nie dać sie (K).
563. Choćby za skóróm miół, toby doł 'jest hojny, litościowy' (C).
564. Choćby Żyd był z nieba, wierzić mu nie trzeba (L).
565. Choć dosz pusy, to ci i tak gymba na jedzynie zustanie (O).
566. Choć je chałupeczka same tłołki, ni ma nigdzi bez gorzołki 'wszędzie jest wódka' (O).
567. Choć sie nie leje, dy aspón kapie (O, D).
568. Choć sumiyni zymbów ni mo, ale ugryżć może (O, Br).
569. Choć ubogi, ale chyndogi (C).
570. Chodzi cicho, jak mysz w kościele (O).
571. Chodzić ni może boroczek, nie to Boże robić (D).
572. Chodzić na wyblyszczki (O).
573. Chodzić po sóndach (D).
574. Chodzi, jagby sie siyrpów najod (Ol).
575. Chodzi jak bez głowy (O).
576. Chodzi jagby miół w galatach nasrane (Br).
577. Chodzi jak blyndno owca (Pr).
578. Chodzi jak bónk po chałupie (D).
579. Chodzi, jakby świyeczke zeżroł (O).
580. Chodzi jak ciele za krowóm (K).
581. Chodzi jak cielno krowa (O).
582. Chodzi jak cielny (D).
583. Chodzi jak cónda (Ol).
584. Chodzi jak duch (O).
585. Chodzi jak fyrula (Ol).
586. Chodzi jak flóndra (Ol).
587. Chodzi, jak gdyby miół garniec miyndzy nogami (C).
588. Chodzi, jak gdyby se do galot nasroł (C).
589. Chodzi jak kocur kole bryje (S).
590. Chodzi jak kocur kole szpyrki (O).
591. Chodzi jak kocur kole wrzawego mlyka (O).
592. Chodzi jak kocur po bagnie (D).
593. Chodzi jak kolasowy kón (Ol).
594. Chodzi jak kupa nieszczyńscio (O).
595. Chodzi jak mokre ciele (Pr, K).
596. Chodzi jak na ofiare (O).
597. Chodzi jak niedźwiydź (O).
598. Chodzi jak niedźwiydź po lodzie (L).

599. Chodzi jak nieoblizane ciele (O).
600. Chodzi jak nimocno sarna po ścierniu (O).
601. Chodzi jak odynty (D).
602. Chodzi jak oparzony (O).
603. Chodzi jak osa w drzewiakach (L).
604. Chodzi jak paradny kón (Ol).
605. Chodzi jak paw (O).
606. Chodzi jak podszkubano gynnś (O).
607. Chodzi jak siedmioroczne nieszczyńści (D).
608. Chodzi jak rozrażóny (O).
609. Chodzi jak Samsón (Ol).
610. Chodzi jak słón (O).
611. Chodzi jak słón po lodzie (L).
612. Chodzi jak smok (R, O).
613. Chodzi jak spuchły wróbel (C).
614. Chodzi jak trusiok (O).
615. Chodzi jak utoplano kura (O).
616. Chodzi jak zło bździna za człowiekiym (O).
617. Chodzi jak zmokło kura (O).
618. Chodzi jyny od chałupy do chałupy na klajdy (Ol).
619. Chodzi kańsi na boty (O).
620. Chodził do szkoły, kaj wól oknami wyglóndół 'nigdzie się nie uczył, pracując w oborze przy obrządzaniu krów' (Ol).
621. Chodzi nadynty jak paw (O).
622. Chodzi na pokopki (D, O).
623. Chodzi na wysokóm szkołe, ale dach terować (O).
624. Chodzi na wyszczuwy (O).
625. Chodzi na zwiady (O).
626. Chodzi niesama 'jest w ciąży' (O).
627. Chodzi od Annasza do Kajfasza 'chodzi od jednego do drugiego, nie mogąc nic załatwić' (O).
628. Chodzi od niczego ku niczemu (D).
629. Chodzi od niczego ku niczemu, a dowo pozór na nic 'włóczy się bez celu' (O).
630. Chodzi oszurgany jak ostatni chachar (D).
631. Chodzi po chałupach (C).
632. Chodzi po chałupie, jak zło bździna po brzuchu (D).
633. Chodzi po fechcie (Ol).
634. Chodzi po pojczkach (D).
635. Chodzi po pytaniu 'zebrze' (O).

636. Chodzi rectora oblykać do galot (O).
637. Chodzi słószny jak kocur w kiermasz (O).
638. Chodzi spać pospołu z kurami (K).
639. Chodzi spać zarowno z kurami (C).
640. Chodzi struty (O).
641. Chodzi szańtawie jak Tómis-Wajda (Ol).
642. Chodzi tako (O).
643. Chodzi zadóndrano jak staro zowitka (S).
644. Chodzi z muzykóm (O).
645. Chodzóm jak na Wielki Pióntek do kościoła (Ol).
646. Chodź se po swoich, nie po czyjich (O).
647. Chory, ale spory (O).
648. Chorym sie poprawuje, gdy śmierć bliży przistympuje (C, Pod).
649. Chory na kuchynne suchoty (C).
650. Chrapie, aż szyby zwónióm (O).
651. Chrapie, jagby piłóm rzazoł (O).
652. Chroboczek mały, a śmierci sie bróni (D).
653. Chrobok go gryzie 'coś mu w duszy dolega' (D).
654. Chudobny grof (O).
655. Chudobny jak mysz kościelno (O).
656. Chudo fara, kiedy faroż zwóni (C).
657. Chudo fara — tłósty ksióndz (Br).
658. Chudo pycha, a myśli se o sobie, nie wiym, co (D).
659. Chudy, aż dziw, że go jeszcze wiater nie zebroł (D).
660. Chudy, bład, jakby go wszystkie mory po nocach cyckały (D).
661. Chudy jakby świyruczki gryz (Br).
662. Chudy jak chart (O).
663. Chudy jak góniarski pies (O).
664. Chudy jak koza, mo sadło pod kościami (D).
665. Chudy jak mysz kościelno (O).
666. Chudy jak patyk (D).
667. Chudy jak pieczka (Ol).
668. Chudy jak pies (Br, D).
669. Chudy jak siedym chudych (O).
670. Chudy jak szczypa (O).
671. Chudy jak szczypa, tłósty jak szpagat (Pr).
672. Chudy jak szkapa (O).
673. Chudy jak śmierć (O).
674. Chudy jak tyczka z fasoli (Br).
675. Chudy jak wypłata, dlógi jak szternost dni (S).

676. Chudy, żeby sie na nim urznół (D).
 677. Chwała Bogu, żeś mie nie zjod (O).
 678. Chwała jedzie, a kolca stojóm (O).
 679. Chwała masłym jeździ, z cukrym placki jodo (O).
 680. Chwała z masłym jechała, a sóm placek żrała (Ol).
 681. Chwolić kogo pod niebiosa (O).
 682. Chwolidupa, smerdzisz kupa (D).
 683. Chwoli, jak już nie trzeba (D).
 684. Chwoliła cygónka robote, a cygón krod (D).
 685. Chwolił, aż pluł (D).
 686. Chwolił handlyrz swojóm krowe, jak Żyd serce na odpuście (D).
 687. Chwolił sie chwolidupa, że aż ciykło i smerdziało (D).
 688. Chwolił sie chwolijón, że aż ciykło i smerdziało (D).
 689. Chwolił sie roz chwolek, a mioł chałpe z tlołek, tak długo sie chwolił, aż chałupe spolił (O).
 690. Chwolił Żyd piernik (D).
 691. Chwolił tego, co nogi stworził (D).
 692. Chwol, pysku, bo cie roztargóm (Br).
 693. Chwol sie, drzistoku, mamulka ci dutkami wypłacóm (D).
 694. Chybio mu jednej klepki w głowie (Br).
 695. Chybio mu jyny kokocigo mlyka (O).
 696. Chybio mu jyny ptosigo mlyka (O).
 697. Chycić kogosi przy pysku (O).
 698. Chycić muzyke (O).
 699. Chycił sie na lep (O).
 700. Chycił zajónca (Br, D).
 701. Chycym cie pod pijok (O).
 702. Chycym sie tego z inszego kónca (O).
 703. Chyń sobóm, to ci nie bydzie zima (D).
 704. Chytnóm sie tego chłopi, co jich to nie tropi (S).
 705. Chyto sie jak żaba muru (C, Pr, Og).
 706. Chyto sie mie myśl (O).
 707. Chytosz muche, a bónk ci uciecze (Br).
 708. Chytrósć człowieka — to nie sóm żodne czary (C).
 709. Chytry jak cygón (O).
 710. Chytry jak Salamónowe portki (Br).
 711. Chytry żyje z głupigo (O).
 712. Ciapukapusta — ciapugroch (C).
 713. Ciche wody brzegi myjóm (R).
 714. Cicho! — Bo pies kicho (O, D).

715. Cicho, bo ściany majóm uszy (Ol).
716. Cicho bydź, bo bydziesz miał zadek w pałachowcu (O).
717. Cicho bydź, bo pujdziesz do miecha (O).
718. Cicho bydź, nie prow nic, bo ni ma z czego chleba piyc (Br).
719. Cicho jak w kościele (O).
720. Cicho, nie robić krawalu (Ol).
721. Cicho woda brzegi myje (C, Pr, K).
722. Cicho woda brzegi myje, ta, co gruszy, ani ruszy (Br).
723. Cicho woda brzegi rwie (O, Br).
724. Cichym duchym cosi zrobić (C).
725. Ci, co majóm, to społym, a ci co ni majóm, to też społym (C).
726. Ciebie by ani we stympie nie trafił 'takiś mały, że...' (Br).
727. Ciebie tak po śmierć posłać (O, D).
728. Ciebie też głupi ksióndz krzcil (R).
729. Ciebie, żeby kopoczym wyciepowoł z łózka (D).
730. Ciekawość — piyrszy stopiyn do grzychu (L).
731. Ciekawość — piyrszy stopiyn do piekła (L, K, Br, D).
732. Ciekawymu nos przywrzyli (Br, O).
733. Ciekawymu nos ubili (O).
734. Ciekawy wraził nos do kawy (Br).
735. Ciepnie mu zadkym jak cielyńciu (Ol).
736. Ciepło jak w piekarszczoku (O).
737. Ciepło jak w piekle (O).
738. Ciepło jak w starej chałupie (C, O).
739. Ciepło jak w Starych Hamrach (Br).
740. Ciepło jak u Pana Boga za piecym (Br).
741. Ciepło mi jak złodziejowi (O, Br).
742. Ciepnoł to jak psu (O).
743. Cieszmy sie jak raki w kobielei (C).
744. Ciesz sie, pieseczku, zimioczki kwitnóm, bydziesz zroł (L, O).
745. Ciesz sie, jakby był w siudnym niebie (K).
746. Ciesz sie, jagby go na sto kóni posadził (K).
747. Ciesz sie, jagby go na złotego kónia posadził (O).
748. Ciesz sie, jakby go na sto kóni wsadził (C).
749. Ciesz sie jak sagi w ciyrniu (Pr, P).
750. Ciesz sie jak sagi w pokrziwach (C, K, P, O).
751. Ciopie, jagby za plot chyboł (Pr).
752. Ciotko, mocie w dupie słodko (O).
753. Cióng, bo ci wraźym bót do kańsi (D).
754. Cióng do djabła! (O)

755. Cióng do dupy! (D)
756. Cióng, dożyro, za matkóm! (D)
757. Cióng, Kaczyński, od muzyki, bo mosz drobne dziecka (D).
758. Cióng mi z oczu! (O).
759. Cióngnie sie jak smród za wojskym (O).
760. Cióngnie sie jak smród za Żydym (O).
761. Cióngnie za nim, jak ryba za wodóm (O).
762. Cióngnij łycko, aby było dycko (D).
763. Cióngnóc cosi jak z chłupatej deki (O).
764. Cióngnóc za jedyn porwóz (O).
765. Cióng od taty, bo tata żónaty (Br).
776. Ciśnie sie jak cygón do spowiedzi (O).
767. Cióng, ty kwaku zimowy (D).
768. Cióng za matkóm dupki szkrobać (O)
769. Ciś do wola (O).
770. Ciś sie ku korytu (O).
771. Ciś do Amsterdamu muchy dojić (C).
772. Ciś do banie! (O)
773. Ciś do haźla! (O).
774. Ciś, gorolu, bo cie czuć grzibami (O).
775. Ciś ku goróm! (O)
776. Ciśnie sie jak cygón do spowiedzi (O).
777. Ciśnie sie jak gorol do bryje (K).
778. Ciśnie sie jak gorol do spowiedzi (K, Pr, L, B).
779. Ciśnie sie jak mucha do pómyj (O).
780. Ciśnie sie jak szewiec do spowiedzi (S).
781. Ciśnie sie jak Żyd do spowiedzi (O).
782. Ciśnie sie jak Żyd do szpyrek (Br).
783. Ciś z parady! (O)
784. Ciyngym jyny, aby oczy na ciebie pos (D).
785. Ciyunki jak włosek (O).
786. Ciyńzko wilkym orać (C, P, Og.)
787. Ciyryp, ciało, kiedy ci sie chciało, (O, Br).
788. Ciyryp, ciało, kiedy ci sie na świat chciało (O).
789. Ciyrpiónczka — mierziónczka (D).
790. Ciyrpliwość przynosi róże (P).
791. Ci zaś młócóm słóme (O).
792. Co babe kształci? — Cyc jak myc (Br).
793. Co bardzi dokuczy, to prędzej nauczy (C, Br).
794. Co bardzy dokuczy to lepszy nauczy (O).

795. Co bardzy dokuczy, to rychli nauczy (O).
796. Co było łóni, tego ani djoboł nie dogóni (O).
797. Co było łóni, tego żodyn nie dogóni (C, Pr, Pod).
798. Co by sie też stało, dyby tak roz bez kazowanio? (D)
799. Coby Żyd klón (D).
800. Co chałupa, to inszo nauka (O, Og, P).
801. Co chłop, to chłop! (Ol)
802. Co chłop, to chłop — a co sroc, to sroc (Pr).
803. Co chłop — to siła, co baba — to bździna (O).
804. Co chłopą kształci? — Fus, faja i morowe jaja (Br).
805. Coch chcioł powiedzieć, a nic nie dać (O).
806. Coch miol prawić, a nic nie dać... (O, D).
807. Coch robił? Guwno z prochu obiyroł (D).
808. Co cie nie poli, na to nie duchej (C).
809. Co cie nie poli, nie goś (O).
810. Co cie podsiadło? (D)
811. Co ci niemiło, tego ani drugim nie wyrzódziej (R).
812. Co ci po bótach, jak nie umisz w nich chodzić (Pr).
813. Co ci po pieknym talyrzu, jak ni mosz nic na nim (P).
814. Co ci po pinióndzach, jak ci Pómbóg do zdrowi (Br).
815. Co ci poświęciło? (D)
816. Co człowiek wystoji, a świyntym nie zustanie (C).
817. Co człowiek wystoji, niż umrze (C).
818. Co djobli skrziwióm, tego człowiek nie wyprości (D).
819. Co djoboł ni może, to baba dokoże, a co djoboł nie skusi, to baba musi (Br).
820. Co dobre — nie bywo dlógo, a co złe — bywo deli (Ol).
821. Co dobre — nie uciecze, co złe — niech sie odwlecze (Br).
822. Co dobre, to zdrowe (R).
823. Co dobry gazda na wozie przywiezie, to zło gospodyń we fortuchu wyniesie (D).
824. Co do człowiek na dóm boży, to go nigdy nie zuboży (O).
825. Co do gymby, to ni ma grzych, ale co z gymby, to grzych (L).
826. Co dziedzinka, to inno dziywczynka (C).
827. Co gdo myśli po krziźbymu, to mówi po pijanymu (L).
828. Co gdo robi, sobie robi (C, O).
829. Co głowa — to inszy rozum (L).
830. Co głowa — to kłobuk (P).
831. Co głowa — to rozum (R, Pr).
832. Co głowa — to rozum, co dupa — to fundamynt (C).

833. Co głowa — to rozum, co rzić — to płoszczyca (O).
834. Co głupimu po koróńkach, kiedy powiada, że to same dziury (C, Kr, P).
835. Co głupimu po rozumie (C).
836. Co głupimu po rozumie, jak miyszka nóń ni mo (Br).
837. Co głupiymu po rozumie, jak sóm nie wiy, na co mu je (O).
838. Co idzie ze serca, to do serca trefi (O).
839. Co jedna wieś, to inszo pieśń (O).
840. Co jednymu miło, drugimu nie luto (C).
841. Co jedyn głupi kupi, to dziesiyńc móndrych nie przedo (C).
842. Co je po pięknej misce, jak ni ma nic do ni (Pr).
843. Co je wozu po pióntym kole, kiej mo sztyry (C).
844. Co jest zacne, nie jest łacne (C, Pr).
845. Co jest zacne, to niełacne (L, O).
846. Co Szurga-Matys? (D)
847. Co je z taki kury, co złote wajca niesie, a każde zezro (O).
848. Co kogo boli, o tym mówić woli (C).
849. Co kómu do dómu, kiej chałupa nie jego (C, R).
850. Co kómu je miłe, choćby było i na poły zgniłe — to dobre (C).
851. Co kómu mo być, to go nie minie ani w kuminie (Pr, Br).
852. Co kómu szmakuje, to sie tym nie otruje (C, Pod, P, Og).
853. Co kómu, to kómu (Pod).
854. Co kómu, to kómu, pastuchowi trómba (C, R)
855. Co kraj — to obyczaj, co chałupa — to inszo nauka (K).
856. Co kraj — to inszy obyczaj (C, Pr).
857. Co mamine, to cerzine (Pr).
858. Co mamine, to cerzine, a co cerzine, do tego mamie nic (O).
859. Co mie dzisio, tobie jutro (C).
860. Co mie dziś, tobie może być jutro (R).
861. Co mi po pardónie, jak móm po fazónie (Br).
862. Co mi po kościele, jagżech zdrowy na ciele (Br).
863. Co mi po tytule, jak psińco w szkatule (O).
864. Co mo być kómu, to go nie minie (C, R).
865. Co moc, to moc (Pr).
866. Co moc, to niezdrowo (C, Pr, R, Br).
867. Co mo kogo spotkać, to go nie minie (C, O, S).
868. Co mo kogo spotkać, to go nie minie ani w kuminie (O).
869. Co mo kogo spotkać, to go nie minie choćby i pod zymie wloz (O).
870. Co mo na sercu, to i na jynzyku (C).
871. Co mo przísć do kupy, to przidzie (O).

872. Co mo p̄ziść, to cie nie minie (*Pod*).
873. Co mosz zrobić jutro, to zrób dzisiaj, a co mosz zjeść dzisiaj, to niechej na jutro (*Pr, P, O*).
874. Co mo trzeźwy na sumiyniu, to ożrały w gymbie (*O*).
875. Co mo wisieć, nie utynie (*C*).
876. Co móm powieźć, a nic nie dać (*O*).
877. Co mu do głowy jednym uchym wlezie, to drugim uchym wy-
lezie (*C*).
878. Co mu do głowy pizło? (*P*)
879. Co nabeczysz na krótkim dniu? (*O*)
880. Co na kogo czako, to go nie minie (*O*).
881. Co na pióntek, to na świóntek (*Pr, O*).
882. Co na świóntek, to na pióntek (*O, D*).
883. Co nowego? — Nowe korzynie, stary pieprz (*O*).
884. Co nowego? — Obroł biydny chudobnego, a zrobił mu biyde hroz-
nóm, bo mu ukrod kapse próznóm (*C*).
885. Co nowego? — Okrod żebrok chudobnego (*Br*).
886. Co nowego? — Staro biyda (*O*).
887. Co nowego? — Stworził biydny chudobnego (*C*).
888. Co oczy nie widzóm, to sercu nie żol (*Br*).
889. Co od ciebie dostanie, to na złómanym kiju uniesie (*Pr*).
890. Co oko nie widzi, to serce nie boli (*Pr, P*).
891. Co oko nie widzi, ucho nie słyszy, sercu nie żol (*Br*).
892. Co oko nie widzi, to głowa dorozumi (*C*).
893. Co ón do, to na złómanym kiju uniesiesz (*O*).
894. Co ón do, to sroka na chwoście uniesie (*O*).
895. Co pióntek ni może, to niedziela dokoże (*Pr*).
896. Copka na copke — to je kamractwi (*D, O*).
897. Co po chlubie, kiedy biyda szkubie (*C*).
898. Co poiczane, to wracane (*Pr, O*).
899. Co pomyśli, to powiy (*R*).
900. Co nogle, to po djoble (*C, Pr, P, Br, L*).
901. Co posiejesz, to zbieresz (*Br*).
902. Co po wielki stodole, kiedy je prózno (*C*).
903. Co pón mo, to sie chłopu przido (*D*).
904. Co pón, to pón, a ty, chłopie, ciś (*Pr*).
905. Co pón, to pón, a ty, gorolu, ciś (*Pr*).
906. Co prowda, to nie grzych, nie starej sie o pośmiych (*C*).
907. Co rok, to prorok (*C, Pr*).
908. Co rok, to prorok, a jak przestympny, to dwa (*Br, P*).

909. Co roz, to nie dycki (*R*).
910. Co se gdo nawarził, to niech se zjy (*D*).
911. Co se myślisz, żech je taki hej albo poczkej? (*S*)
912. Così było, bo szuściąło (*C, Pr*).
913. Co sie ci śniło? — Że sie mi kłymbko kole rzici wiło (*O*).
914. Co sie człowiek za młodu nauczy, to na starość jagby naszeł (*Pr, O*).
915. Co sie dóna uwarzi, to sie dóna i zjy (*P, O*).
916. Co siedym roków notura sie zmiynio (*Ol*).
917. Co sie godzi, to nie szkodzi (*Br*).
918. Co sie mo stać, to sie stanie (*O*).
919. Co sie odwlecze, to nie uciecze (*C, Pr, Br, O*).
920. Co sie pryndko niyci, to niedługo świyci (*C*).
921. Co sie stało, to sie już nie odstanie (*P, O*).
922. Co sie stało, to sie stało (*C*).
923. Co sie stało, to sie stało, to sie już nie wróci (*Ol*).
924. Co sie stało w igrze, tego ani djoboł nie wydrze (*C, Pr, Br*).
925. Co sie śmiejesz, głupi Żydzie, kiej ci z tego nic nie przidzie (*O*).
926. Co sie to człowiek natropi, niż świyntym zustanie (*O*).
927. Co sie tyczy i patyczy (*Ol*).
928. Co sie wartko chyci, to niedłogo świyci (*O*).
929. Co sie zdo, to jagby nic nie było (*Pr*).
930. Co sie zdo, to jagby sie śniło, a co sie śni, to jagby nic nie było (*B, Pr, L, Br, O*).
931. Così mi wpadło do kołoczowej dziurki (*O*).
932. Così mi piżło do głowy (*O*).
933. Così mi strzeliło do głowy (*O*).
934. Così przeskroboł (*Ol*).
935. Così przewiód (*C*).
936. Così wywiód (*P*).
937. Così takigo to pieszo nie chodzi (*D*).
938. Così za così, nic za nic (*O, S*).
939. Co szeptane, to zełgane (*C, Pr, Br*).
940. Co szkodzi, to też i uczy (*C*).
941. Coś chcioł, toś dostoł (*Pr*).
942. Coś gwoździym nie przibił, tego za takim nie chledej (*D*).
943. Co ślepy uwidzioł i głuchy uslysoł, to niymy teraz opowiadło (*O*).
944. Coś se nawarził, to se zjysz (*O*).
945. Co tam slychać? — Stare baby nie chcóm zdychać (*C*).
946. Co tchnie, to zełze (*Br*).
947. Co tobie niemiłe, tego drugimu nie czyń (*C*).

948. Co tobie niemiło, nie czyń drugimu (*P*).
949. Co ty wiysz, czym kura jszczy? (*D*)
950. Co ujńdzie małymu, to nie ujńdzie starymu (*D*).
951. Co utarżysz w igrze, tego ani djoboł nie wydrze (*O*).
952. Co uwidzi, to zrobi (*C*).
953. Co za co, nic za nic (*C*).
954. Co za cudok z krupice! (*O*)
955. Co za co, nic za nic, pódźcie, jabka, do miecha! (*Ol*)
956. Co złe, to sie hned rozleci (*Ol*).
957. Co zowiś ni może! (*D*)
958. Co Żydydym naorze, to cygónym leko zawłóczy (*C*).
959. Cóz ci po pieknym talyrzu, jak nic ni mosz na nim (*Og*).
960. Cóz ci strzeliło do głowy? (*O*)
961. Cóz głupiyemu po bótach, kiej se do nich nasro (*C*).
962. Cóz jo bydym pytać łaski na miesińczku, kiedy jo móm prawo na ziyami (*O*).
963. Cóz kómu do krómu, jak chałupa nie jego (*Br*).
964. Cóz mi dosz za to? — Roz w pysk, a dwa razy o zym (*O*).
965. Cóz mi po hónorze, kiej pusto w kumorze (*K*).
966. Cóz po pieknej misce, kiedy je prózno (*C*).
967. Cóz po pieknym talyrzu, jak na nim nic ni ma (*C*).
968. Cóz po taki kurze, choćby złote wajca nióśła, kiedy wszystki zeżro (*O*).
969. Cóz sie śmiejesz, głupi Żydzie, dy ci z tego nic nie przidzie (*Pr*).
970. Cóz też tam głupimu o rzecz? (*C*)
971. Cudze chwoli, a swojigo nie zno (*O*).
972. Cudze chwolicie, swego nie znocie, sami nie wycie, co posiadocie (*O*).
973. Cudzo biyda chleba nie da (*Br*).
974. Cudzóm jarke oganio, a jego wróble dziubióm (*O*).
975. Cudzóm pszynice oganio, a jego wróble jedzóm (*C*).
976. Cudzy kraj chwól, a swojigo sie dzierz (*Pr*).
977. Cudzy kraj chwól, a we swoim biyde klepej (*O*).
978. Cudzy kraj chwól, a we swoji biydzie trwej (*Br*).
979. Cudzymi rynkami dobrze gady chytać (*O, D*).
980. Cupnół se jak zónaty królik (*Br*).
981. Cupnół se jak zónaty wróbel (*Br*).
982. Cycko go tyn interes (*D*).
983. Cygani, aż sie za nim kurzi (*K, O, P, D*).
984. Cygani jak z ksióńzki naspamiyńć (*D*).

985. Cygani na oczach (O).
986. Cygaństwo mo krótki nogi (P).
987. Cygaństwo przeminie, a prawda nie zginie (O, Br).
988. Cygary czuć, jyny pana nie widać (O).
989. Cygón, jak do kopca jedzie, to sie śmieje, a jak z kopca, to płacze (P).
990. Cygónka go w galopie straciła (O).
991. Cygón nie sieje, nie orze, a żyje (Br).
992. Cygónowi szpyrka, gazdowi kapusta (C).
993. Cygón po sóndzie móndry (Br).
994. Cysorz daleko, Pómbóg wysoko (R).
995. Czakać całe wieki (D).
996. Czakać do sóndnego dnia (O).
997. Czakać jak błozyn (D).
998. Czakej, na dlóg nie padze (Pr).
999. Czako, aż kolasa po niego przijedzie (O).
1000. Czako jak djoboł na grzysznóm dusze (Pr, L, O, S).
1001. Czako jak krowa tylca (Pr, B, L).
1002. Czako jak na Boże zmiłowani (Pr).
1003. Czako na to, jak na Boski zmiłowani (Pr).
1004. Czas do dómu, czas, zamyko sie las; zamyko sie na trzi granie, czas do dómu, Stónawianie (Pr).
1005. Czas krótki jak jelito (Pr).
1006. Czas płaci, czas traci (C).
1007. Czas nie wybiyro (O).
1008. Czasym sie mu wypsnie, jak ksiyndzu z portek (Br).
1009. Czasym sie stanie, że nie stanie (Br).
1010. Czasym trzeba i głodu przimrzyć (C).
1011. Czas zaczońć, czas przestać (D).
1012. Czas zaczońć, czas skóńczyć (Pr).
1013. Czechmański hojnodora (D).
1014. Czego ciało potrzebuje, tego Bóg nie zakazuje (O).
1015. Czego djobli nie wymyślóm, to ón wywiedzie (D).
1016. Czego je nejwiyncyj, tego nejrychli pochybi (Ol).
1017. Czego ni mosz w głowie, to musisz mieć w nogach (R).
1018. Czego panowie nawarzó, tym sie poddani poparzó (C, Kr).
1019. Czego sie gdo wypiyro, ku tymu sie przibližo (Pr).
1020. Czego sie gdo wyrzyko, ku tymu sie pómyko (O).
1021. Czego sie Jaś nie nauczył, tego Jan nie bydzie umioł (Br).
1022. Czego sie kómu chce, tym sie nie otruje (R).
1023. Czego sie za młodu nauczysz, to na starość jagbyś naloz (O).

1024. Czego za młodu nie użyjesz, tego na starość nie uwidzisz (*Br*).
1025. Czerpie wodę przetakym, gdo bez ksióńzek chce być żakym (*C, Og, P*).
1026. Czert go tam wiy! (*R*)
1027. Czerwiec nosi dnie gorónce, kosa brzynczy już na łónce (*Ol*).
1028. Cześć za cześć, dor za dor (*C*).
1029. Czko sie mi, gdosi mie spómino (*D*).
1030. Człowiecze grzyszny, mosz miyszek śmiyszny (*Br*).
1031. Człowiek bez kalyndorza, to jak ksióndz bez brewijorza (*Brożek*).
1032. Człowiek by rychli młodych dostał (*D, O*).
1033. Człowiek by sie kołoczym przebód (*O*).
1034. Człowiek by sie papuciyem przebód (*Br*).
1035. Człowiek człowiekowi nierowny (*C*).
1036. Człowiek głodu nie przemrze, wszystko insze przeciyrpi (*C*).
1037. Człowiek marzy, a Bóg darzy (*C*).
1038. Człowiek miyni, Pómbóg czyni (*C*).
1039. Człowiek mo rynce ku sobie (*O*).
1040. Człowiek myśli, a Bóg rzóndzi (*R*).
1041. Człowiek nie wiy, kaj go śmierć spotko (*O*).
1042. Człowiek ni ma dzisiejszy (*O*).
1043. Człowiek ni ma ze zielaza (*O*).
1044. Człowiek ni może słóżyć Bogu i mamónie (*Pr*).
1045. Człowiek sie głupim narodził i głupim umrze (*C*).
1046. Człowiek sóndzi, Pómbóg rzóndzi (*D*).
1047. Człowiek strzylo, a Pómbóg kule nosi (*C*).
1048. Człowiek tak, a Bóg inak (*C*).
1049. Człowiekym by chciół orać i włóczyć (*D*).
1050. Człowiek za człowieka umrzyć ni może (*C*).
1051. Człowiek zdobi szate, a nie szata człowieka (*Ol*).
1052. Człowiek żeby nogawice dźwigoł, jak przidzie do nich (*D*).
1053. Czoprze sie jak wasermón (*O*).
1054. Czarne — czorne, biołe — biołe (*C*).
1055. Czarne — pokorne (*O*).
1056. Czarne — przezorne (*Ol*).
1057. Czorno, gorsko, ale polsko (*Br*).
1058. Czorno jak noc (*O*).
1059. Czorno jak wróna (*O*).
1060. Czarne rynce od roboty, czorne nogi od zgniłoty (*O*).
1061. Czorno wróna nigdy nie bydzie bioło (*Br*).
1062. Czorny cały jak gawrón (*D*).

1063. Czorny jak cygón (*Pr, D, O*).
1064. Czorny jak hawiyrz (*S*).
1065. Czorny jak kuminiorz (*Br, O*).
1066. Czorny jak murzín (*D*).
1067. Czorny jak noc (*D*).
1068. Czorny jak smoła (*O, D*).
1069. Czubióm sie jak dwa kokoty (*D*).
1070. Czych ci ojca zeżrół, a matke przepił? (*O*)
1071. Czych jo z tobóm kobylińca zbiyroł? (*O*)
1072. Czych nogi w lutryji wygroł? (*O*)
1073. Czy cie czert opyntoł? (*S*)
1074. Czy gwizdkóm poprawili? (*O*)
1075. Czyhnie na to, jak djoboł na grzysznóm dusze (*O*).
1076. Czyja zguba, niech sie zgłosi, bo ji potym nie wyprosi (*Br*).
1077. Czyja zguba, tego zysk, gdo nie oddo, tego w pysk (*Br*).
1078. Czy je dzisio twojigo? (*Br*)
1079. Czyji kraj chwol, a swojigo sie dierz (*C*).
1080. Czyji kraj chwol, a we swoim biyde trwej (*Br*).
1081. Czyjimi rynkami by gady chytoł (*Pr*).
1082. Czyjimi rynkami dobrze gady chytać (*C, Pod, Br*).
1083. Czyji widzi pod lasym, a swoji ani pod nosym (*O*).
1084. Czy jo bydym orstwie w dupie stawioł? (*O*)
1085. Czy jo je taki *hej* albo *poczkej*? (*O*)
1086. Czy jo je u ciebie jaki błozyn? (*O*)
1087. Czy jo pinióndze na ceście zbiyrom? (*O*)
1088. Czy jo z tobóm kozy pos? (*O*)
1089. Czy jo z tobóm na krowińcu klejzoł? (*O*)
1090. Czy jyny jednemu psu Bosek? (*Br*)
1091. Czy kulawy, czy garbaty, byle jyny był bogaty (*L*).
1092. Czym bardzy dokuczy, tym rychli oduczy (*D*).
1093. Czym bliży ku starości, tym barzy trza ogibać kości (*Br*).
1094. Czym chorszy, tym gorszy (*C*).
1095. Czym czynszo zmiana, tym lepszo uroda (*Br*).
1096. Czym deli kamiyń leży na miejscu, tym barzy do mechu obroś-
nie (*O*).
1097. Czym dziwniejszy, tym modniejszy (*C*).
1098. Czym garniec nawre, tym smerdzi aż do końca (*C*).
1099. Czym gornek nawre, tym smerdzi (*Pr*).
1100. Czym gornek za młodu nawre, tym na starość smerdzi (*O*).
1101. Czym guwno chorsze, tym je gorsze (*C*).

1102. Czym krziwniej, tym dziwniej (C).
1103. Czym krziwsze, tym dziwsze (O).
1104. Czym miynszo błecha, tym barży gryzie (C, Pod).
1105. Czy mosz w uszach nasrane? (O)
1106. Czym starszy barón, tym twierdszy róg (Br).
1107. Czym starszy, tym głupszy (L).
1108. Czym skorupa w nowości nawre, tym na starość smerdzi (P).
1109. Czym szkorupa w nowości nawre, tym na starość tróńci (C).
1110. Czym-tym dupe zatkać 'byle czym' (O).
1111. Czym-tym oczy zamydlić (D).
1112. Czym-tym strzewo zatkać (D).
1113. Czymu ubodzy zdrowi, a bogaci chorzi? — Bo ubogich praca lyczy, bogatych dochtorzi (C).
1114. Czym wyńcej duszyczek, tym wyńcej zasługi u Boga (O).
1115. Czym wyńcej kucharzi, tym gorszo polywka (C, R).
1116. Czym wyńcej sie żgo do guwna, tym barży smerdzi (C).
1117. Czym wyńcej, tym lepiej (C).
1118. Czym wyńcej w pysku, tym wyńcej zysku (C).
1119. Czym wyńcej żróńi na szachcie, tym miyni hawiyrz zarobi (S).
1120. Czym wyńkszy darybok, tym wyńcyj pluje do dłóni (D).
1121. Czy nimocny je chory? (O)
1122. Czynsto-gynsto, to u niego roz za rok (D).
1123. Czynsto złe na dobre sie obraco (D).
1124. Czyń, człowiecze, co chcesz, ale pamiyntej dycki na ostateczne rzeczy (Ol).
1125. Czy ón z tobóm kobylińca zbiyroł? (O)
1126. Czy ón z tobóm kozy pos? (O)
1127. Czyrwióno sie mu leje z nosa (D).
1128. Czyrwióny jak gwoździk (D).
1129. Czyrwióny jak Judosz 'rudy jak Judasz' (Ol).
1130. Czyrwióny jak kokot (D).
1131. Czyrwióny jak krew (D, O).
1132. Czyrwióny jak mak (D).
1133. Czyrwióny jak piwónka (O).
1134. Czyrwióny jak putnia od wopna 'bardzo blady' (O).
1135. Czyrwióny jak rak (Pr).
1136. Czyrwióny jak starczyna spodnica (D).
1137. Czyrwióny jak trusiok (Pr, O).
1138. Czyrwiónióm sie mu lica, jak królikowi oczy (D).
1139. Czyrwióni sie mu grzebiyń (D).

1140. Czysto prawda, jak trzecioroczny śniyg za stodołóm (D).
 1141. Czystóm z mocnóm jyny mu dej (D).
 1142. Czysty jak Słowo Boże (Br).
 1143. Czyście prziszli soli pojczać? (O)
 1144. Czyś dzielił wróny? (O)
 1145. Czyś je Telijan? (O)
 1146. Czyś prziszła pojczać octu? (O)
 1147. Czyś ty je z Porymby, że to mosz na rymby? (Ol)
 1148. Czyś w nocy chytoł myszy? (O)
 1149. Czyś z byka spod? (O)
 1150. Czyś z dymba spod? (O)
 1151. Czyś zeżroł line, że srosz godzine? (Br)
 1152. Czyś z Głupczyc? (D)
 1153. Czytać miyndzy rzóndkami (O).
 1154. Czy twój ojciec je szklorzym? (O)
 1155. Czy w chałupie zawiyrocie strużokym? (O)

Ć

1156. Ćma jak po ćmoku (D).
 1157. Ćma jak w dupie murzina po czarnej kawie (Br).
 1158. Ćma jak w dupie na samym dnie (O).
 1159. Ćma jak w kuminie (O).
 1160. Ćma jak w miechu (C, Pr, K, R, O).
 1161. Ćma jak w rzici (O).
 1162. Ćma, że ani palca przed sobóm nie widać (Ol).
 1163. Ćmi cie jyny (D).

D

1164. Dać a pytać — to je moc 'dać i prosić — to za duzo' (O, D).
 1165. Dać dziecku na wióznani (O).
 1166. Dać kómu w dupe (O).
 1167. Dać pinióndze do stołu (Ol).
 1168. Dać se do nosa (O).
 1169. Dać se na ucho (D).
 1170. Dać to tymu, na kim znać (Pr).
 1171. Dajóm — poznajóm, a nie dajóm — też poznajóm (Br).
 1172. Daleko guzy od zajónca (C).
 1173. Daleko oko od rzici (C).
 1174. Dało sie mu z rynki do głowy (C).

1175. Darmodaj umrzył, a bórg nie żyje (O).
1176. Darmo do pokuty, jak śmierć je u dupy (Br).
1177. Darmo, Hanko, musimy sie rozyńść (O).
1178. Darmo maść na rzić kłaść (C).
1179. Darmo mortwego krzisić (C).
1180. Darmo robić larmo (Pr, O).
1181. Darmo słóme młócić (C).
1182. Darmo sodzac wilka na barana (C).
1183. Dar oczy zaślepi (Ol).
1184. Darowanymu kóniowi nie zaglónďajóm na zymby (Pr, K, Br).
1185. Darowanymu kóniowi nie zaglónďej na zymby (C).
1186. Darymnie bych se tam głowe suszył (D).
1187. Darymnie tam słóme młócił (D).
1188. Dbo o to, jak fórmón o piónte koło (C).
1189. Dej, Boże, na bioło! (O)
1190. Dej chłopu szwarnymu, co nie powiy żodnymu (Br).
1191. Dejcie mi mlyka! — Podój se byka! (O)
1192. Dejcie siedzieć, byście mógli spać. — Siedźcie, ale gorszy wstać! (K)
1193. Dej co na zómb! (O)
1194. Dej kómu, Boże, to, co u mnie być ni może (Ol).
1195. Dej kurze miejsce na grzyńdzie, to mówi, że wyży wyńdzie (O, Br).
1196. Dej mi noża! — Idź se pón do wroża! (K)
1197. Dej mi pół bachorza, a dostaniesz noża (K).
1198. Dej mi świýnty pokuj! (D)
1199. Dej mu palec, a ón całóm rynke biere (K).
1200. Dej mu pokuj, sóm zdechnie (D).
1201. Dej mu przez zymby! (O)
1202. Dej mu skosztować, bo dostanie pypcia (O).
1203. Dej mu w pysk, aż mu snopel oko wyrazi (O).
1204. Dej pokuj, a jo ci dóm dwa (P).
1205. Dej pokuj biydzie, bo zaś jutro bydzie (O, Br).
1206. Dej pokuj, bydziesz mioł pokuj (K).
1207. Dej pokuj, mosz pokuj (C, R).
1208. Dej pokuj pokojowi, bo ci pokuj nic nie robi (K).
1209. Dej pokuj pokojowi, dy 'przecież' ci pokuj nic nie robi (Pr).
1210. Dej pokuj pokojowi, jak ci pokuj nic nie robi, a bydziesz mioł dwa (S).
1211. Dej pozór, żeby ci tych rozumów nie chybiło (C).
1212. Dej Pómbóg dobry dziyń! (R)
1213. Dej se palce zastrugać (R).

1214. Dej se pozór, bo idóm na ciebie z podfukym (Ol).
1215. Dej se pozór na swe zboży, bo ci zodyn nie prziloży (C, D).
1216. Dej sie wyćpać (D).
1217. Dej sie zaorać (O, D).
1218. Dej szpyrki, nie musisz ciepać; szpyrka zjedzono — ciep dalij (D).
1219. Deli 'dalej, dłużej' łotanego, niż nowego (Br, O).
1220. Deli moji biydy, niż twoji rozkosze (Pr).
1221. Delszo Božo moc, niż barani rogi (O).
1222. Delszo sobota, niż niedziela (Pr).
1223. Depce jak bocón w sałocie (O).
1224. Deptać kómu po piyntach (D).
1225. Deszcz padze, słońce świyci, czarownica masło kłóci (R, O).
1226. Djabli go bieróm (Br).
1227. Djabligo uciekoł (O).
1228. Djabli weznóm pojczki (Br).
1229. Djabli wiedzóm, kieróm miedzóm (Pr).
1230. Djabli wziyni, już sóm w siyni, a płakać sie nie chce (Br).
1231. Djabła-tam! (O, D)
1232. Djasi wiedzóm! (O)
1234. Djaska-tam! (O)
1235. Djobli dycki na wielkóm kupe zaniesóm (D).
1236. Djobli go bieróm (O).
1237. Djobli majóm kiermasz (O).
1238. Djobli sie dycki na wielkóm kupe wyseróm (D).
1239. Djobli sie żynióm (D).
1240. Djobła w siedmiu kościołach nie wyświyńci (D).
1241. Djobła by zeżroł (D).
1242. Djobła miechym nie wystraszy (Br).
1243. Djobła miechym nie zabije (D).
1244. Djobła może w dziesiyńci kościołach świyńcić, a dycki djobłym zustanie (Pr).
1245. Djobłym je podfutrowany 'zły jak diabeł' (R).
1246. Djobłym podsiadły, nie usiednie (D).
1247. Djobłym topi (D, O).
1248. Djoboł ci poświycił (D).
1249. Djoboł dycki djobłym zustanie (O).
1250. Djoboł nie śpi (O, D).
1251. Djoboł sie nie wysro na małóm kupe, jyny na wielkóm (C, B).
1252. Dlo chcóncego nic trudnego (Pr).
1253. Dlo dobrych życzyń starczy cały styczyń (Ol).

1254. Dło hawiyrza liter kwitu, dło siedloka garniec kiszki (S).
1255. Dło kómpanije doł sie cygón powiesić (C).
1256. Dłógi a ciynki — to dar miłości, krótki a hruby rozszyrzo kości (Br).
1257. Dłógi jak szternost dni, a chudy jak wyplata (S).
1258. Dłógi jak tydziyń, chudy jak wyplata (S).
1259. Dłógi włosy — krótki rozum (C, Pr, P, Br, D).
1260. Dłógo już nie pociógnie (D).
1261. Dłógo myślij, pryndko czyń (C).
1262. Dłógo obiecujym, ale jak zacznym, tak mie wszyscy dzierdzie (D).
1263. Dłógo sie obiecujym, a ni mogym ku tymu przisć (D).
1264. Dłóń mie śwyrzbi, bydóm pinióndze: prawo — dowo, lewo — cho-
wo (D).
1265. Dłóży tego dołka, jak kołka (O).
1266. Dno uwidzioł i zymdłoł (D).
1267. Dobity jak stary tragacz (S).
1268. Dobrały sie, jak ty dwie z Czynstochów (D).
1269. Dobranoc — Wszystki błechy na pomoc! (O)
1270. Dobre było, jyny mało, na repete nie zustało (Br).
1271. Dobre dłógo pamiyntajóm, a złe jeszcze deli (C).
1272. Dobrego chwolić nie trzeba, bo sie samo chwoli (L).
1273. Dobrego karczmia nie zepsuje, a złego kościół nie naprawi (P).
1274. Dobrego przijociela poznosz dziepro w biydzie (O).
1275. Dobrego syna Bóg nie zapomina (L).
1276. Dobre nie uciecze, a złe niech sie odwlecze (O).
1277. Dobre nie wyszło (Ol).
1278. Dobre prosie wszystko zeżro (O).
1279. Dobre prosie wszystko zniesie (Br).
1280. Dobre sie samo chwoli (C).
1281. Dobre słowo lepsze, niż pinióndze (L).
1282. Dobre słowo mało kosztuje, a moc pómoże (S).
1283. Dobre słowo mało kosztuje, a póмого wiele (C).
1284. Dobro boleść, co do pojeść (L, Pr, O).
1285. Dobro czarowniczká, jak do krowie do szafliczka (O).
1286. Dobro czarowniczká, kie do do szafliczka (C).
1287. Dobro kapka, gdo ji rozumi (Pr).
1288. Dobro kapka nie zaszkozi (D).
1289. Dobro kapka ni ma nigdy zło (Ol).
1290. Dobro kapka przy deszczu (Pr).
1291. Dobro kapka za żywota, niż po śmierci fóra (S).
1292. Dobro nimoc, co do pojeść (O).

1293. Dobro nimoc, jak je ni moc 'niewiele'; gorszy z chorobóm, dy o zym rznie tobóm (D).
1294. Dobro rada lepszo, niż pinióndze (C).
1295. Dobro rada, lepszy czyn (Pr).
1296. Dobro sanica — końsko śmierć (C).
1297. Dobro świnia wszystko zjy (L, Br).
1298. Dobro świnia wszystko znie sie (R).
1299. Dobro żona dómstwa korona (K).
1300. Dobry bób, kie je głód; kiedy ni ma głodu, to sie nie chce bobu (C).
1301. Dobry by był wózki na hołdzie bulać (D).
1302. Dobry byt go poli (O).
1303. Dobry byt, piekny malyrz (C, O).
1304. Dobry byt spoli (Br).
1305. Dobry byt w dupe poli (P, O).
1306. Dobry chleb go rozpiyro; gnać do roboty, a bydzie dobrze (D).
1307. Dobry człowiek, jyny po nim nic nie chcieć (Ol).
1308. Dobry dziyń cały dziyń (Pr).
1309. Dobry i chlyb, jak ni ma kołocza (L).
1310. Dobry jak masło (O).
1311. Dobry kokot ni ma nigdy tłósty (O).
1312. Dobry korany, jeszcze lepszy bity (C).
1313. Dobry kust — żrać nic (O).
1314. Dobry na wieczór! Jak sie tu mocie, co porobiocie, chyba nas znocie i nie wygnocie (D).
1315. Dobry posłać go po śmierć (C).
1316. Dobry psóm na zeżrani (D).
1317. Dobry rozgniwany bywo nieprzebligany (Ol).
1318. Dobry wieczór, miesióczku nowy, od bolynio zymbów i głowy (O).
1319. Dobry wieczór, prziszlelech tu, żodyn nie czuł (Pr, O, Br).
1320. Dobry żywot sie rychli zmierznie, niż tyn zły (O).
1321. Dobrze bydować, jak je na czym (L).
1322. Dobrze by to było co drugi dziyń świynto, a miyndzy tym nie-dziela (Br).
1323. Dobrze cudzymi rynkami gady chytać (O).
1324. Dobrze je radzić, jeszcze lepszy zrobić (L).
1325. Dobrze kłóska przy móndelu zbiyrać (C, Pr, R).
1326. Dobrze sie śmieje, gdo sie ostatni śmieje (Br).
1327. Dobrze to uwarzili, ale źle to podali (O).
1328. Dobrze tymu, co nic ni mo; nie staro sie, kaj to schowo (O).

1329. Dobrze tymu, co nic ni mo; wieczór legnie, rano stanie, zodyn mu
nic nie ukradnie (*JB*).
1330. Dobrze z cudzej skóry rzymiynie kroć (*C*).
1331. Dobrze żyje, co zarobi, to przepije (*L*).
1332. Dobrzy ludzie sie nie wadzóm (*Br*).
1333. Do chumónta nie trzeba słomy ciść, kiej tam siana dość (*Br*).
1334. Dociyrny jak ciyrpek (*D*).
1335. Dociyrny jak cygón (*D*).
1336. Dociyrny, jak śwyrzbiónczki (*O*).
1337. Dociyrny jak wesz (*P*).
1338. Doczkej, aż kasza uwre (*R*).
1339. Doczko sie świyczka wieczora (*R*).
1340. Doczko sie świyczka wieczora, a faroż kościoła (*C*).
1341. Doczko sie świyczka wieczora, a miesiónczek rana (*B, P, Br*).
1342. Doczkosz sie ty gruszek na wiyrbie, a jo twoji radości (*D*).
1343. Doczko świyczka wieczora (*Pr*).
1344. Do djaska! (*O*)
1345. Do dobrego miecha bele co suć może (*O*).
1346. Do dobrego miecha choć co suć można (*Ol*).
1347. Do dupy se wroź nos! (*D*)
1348. Do gymby se nie widzi, posłóchać go sie bridzi (*D*).
1349. Do habadzieja! (*Ol*)
1350. Do hawiyrnie z takim, co sie lutuje, że mo ciynżkóm robote (*D*).
1351. Do hónu! (*O*)
1352. Do hróma! (*Ol*).
1353. Do jodła hój, do roboty stój! (*O*)
1354. Do jodła żrocz, do roboty srocz (*Pr, S*).
1355. Do kaj-jaki dziury nos wrazi (*D*).
1356. Do kościoła isć ni ma nigdy wczas, bo tam je co robić (*Ol*).
1357. Do kryńśet! (*Ol*)
1358. Do krziża skokoł (*D*).
1359. Dokuczliwy jak ciyrni (*Ol*).
1360. Dokuczliwy jak mucha (*O*).
1361. Dokuczliwy jak osa (*O*).
1362. Do ludzi po rozum, do mamy po koszule (*L*).
1363. Do ludzi po rozum, do matki po serce (*P, O, Br*).
1364. Do łącznych papuczy to hneda nafuczy (*O*).
1365. Doł ci Bóg dary, zażywej miary (*K*).
1366. Doł ci Bóg dzieci, to do i na dzieci (*L*).
1367. Doł mu bobu (*O*).

1368. Doł mu luftu (P).
1369. Doł mu pucówke (O).
1370. Doł mu rady = zradził mu (D).
1371. Doł mu szkołe (O).
1372. Doł mu świński transport (O).
1373. Doł mu wiatru (C).
1374. Doł Pómbóg owieczke, do do ni troweczke (S).
1375. Doł Pómbóg zymby, to do i chleba do gymby (L).
1376. Doł se do ryla (D).
1377. Doł se na śliwke (D).
1378. Doł se te proce (D).
1379. Do małego pana przidzie łaska sama (Br).
1380. Do milijóna! (Ol)
1381. Do oczy scygani (O).
1382. Do ognia by za nim skoczyła (O).
1383. Do pieróna! (Ol)
1384. Do płaczu mi idzie (C).
1385. Dopóki świat światym, nie bydzie wilk owcóm bratym (O, Br).
1386. Do regemynta! (O)
1387. Do roboty ani rusz, ale do miski — to chłop (C).
1388. Do roboty je mały, ale do jedzynio piyrszy wielki (D).
1389. Do roboty mo lewe rynce, ale do zbytków, to je cały prawy (D).
1390. Do roboty — to go ni ma, ale do miski — piyrszy (K).
1391. Dor oczy zaślepi (C).
1392. Dorota, czako na cie robota (D).
1393. Dorota, zawrzyj gymbe i wrota! (D)
1394. Do rónk napluć, do roboty nasrać (O).
1395. Dorwoł sie do koryta (O).
1396. Do Rzima puszczali pielgrzima (Br).
1397. Do rzici mi skocz siedym metrów! (D)
1398. Do rzici na nici, do dupy na krupy (D).
1399. Do skrynta cie ni ma, a do fajki sie ciśniesz (Br).
1400. Dostać co po pinióndzach (C).
1401. Dostać cosi po gałyńzi (O).
1402. Dostać guwno (O).
1403. Dostać gynsi skóry (O).
1404. Dostać dziółche pod czepiec (O).
1405. Dostać jynzykowej polywki (O).
1406. Dostać kozani (O).
1407. Dostać piyńdziadwacet na zadek (O).

1408. Dostać po fraku (O).
1409. Dostać po galatach (O).
1410. Dostać przez ucho (D).
1411. Dostać psińco (O).
1412. Dostać się pod pantofel (O).
1413. Dostała ówika za nieboszczyka (C).
1414. Dostało się mu po gałynzi (Br).
1415. Dostaniesz, co Jura nie chciał 'nic nie dostaniesz' (Ol).
1416. Dostaniesz, co kocur zagrzeboł (Br).
1417. Dostaniesz, co Kuba, Jura nie dostał (Pr).
1418. Dostaniesz — dziurkę z prelika 'nic nie dostaniesz' (P, Br).
1419. Dostaniesz — figę z makym (O).
1420. Dostaniesz, jak bydóm warzechy kwiśc 'nigdy nie dostaniesz' (O).
1421. Dostaniesz, jak bydzie gwiazdka w maju (Br).
1422. Dostaniesz, jak bydzie Pómbóg muzykantów wypłocoł (Br, O).
1423. Dostaniesz mlyka, jak podojóm byka (Br).
1424. Dostaniesz na pukiel (O).
1425. Dostaniesz na spotkaniu w niebie 'nigdy nie dostaniesz' (Br).
1426. Dostaniesz po czepani (O).
1427. Dostaniesz po czubie (O).
1428. Dostaniesz pod zymby (O).
1429. Dostaniesz po pysku, albo do pysku (Ol).
1430. Do sto buczków! (C)
1431. Do stu czechmónów! (Ol)
1432. Do sto djabłów! (P)
1433. Do sto dymbów! (C)
1434. Do sto grzychów! (D)
1435. Dostał bamborskóm (O).
1436. Dostał banie, a drugóm na nie (D, O).
1437. Dostał biczówke (O).
1438. Dostał, co chciał (Pr).
1439. Dostał dekle (O).
1440. Dostałech jo saframyncki wputat (R).
1441. Dostałech to za facke (O).
1442. Dostał fónsoka (D).
1443. Dostał jak na spowiedzi (Ol).
1444. Dostał jynzykowej polywki (O).
1445. Dostał od kopidoła łopatóm w zadek (O).
1446. Dostał po nosie (P, O).
1447. Do swoji kapliczki się stawił (D).

1448. Dosz kómu palec, to ci biere całóm rynke (O).
1449. Dosz — mosz, nie dosz — ni mosz (O).
1450. Dosz pokuj — mosz pokuj (O).
1451. Dosz — poznosz, nie dosz — też poznosz (O, Br).
1452. Do szternostego roku czesz, do osiymnostego roku strzeż, a potym przipiść kómu, żeby ci wzión djobła z dómu (Br).
1453. Dość ci skoro, jak chałupa zgorano (D).
1454. Dość ci skoro, jak wszy biyde zjadły (D).
1455. Dość na chudobnego jedno oko a pół rzici (O).
1456. Dość razy musisz djobła strykym nazwać (C).
1457. Dość sie ji po śmierci napijym, dej mi teraz tej prosto z palarnie (D).
1458. Dość sie napyskujesz, jak po zebraniu pujdziesz (Br).
1459. Do tego czasu jeszcze mocka krajiczków zjysz (O).
1460. Do tego czasu jeszcze mocka wody w Olzie upłynie (O).
1461. Do trzeci dziedziny szła soli pojechać (D).
1462. Dować a pytać, to je moc (Pr).
1463. Do wielkich dziur trzeba hrube kołki (Br).
1464. Downij to lepszy bywało, i trowa lepszy rosła (C).
1465. Dowo katowi siykiyre (O).
1466. Dómbek trzeba ogibać za młodu, bo na starość nim nie ruszy (S).
1467. Dóm głowe za niego (O).
1468. Dómowego złodzieja nie uwachujesz (O).
1469. Dómowego złodzieja żodyn nie ustrzeże (C, R).
1470. Dómowe uciski sprawiajóm wieczne zyski (Br).
1471. Droga to chatka, gdzie mieszko matka (P, O, Br).
1472. Drogi wół polski za dwa grejcary, jak jich w kapsie ni ma (C).
1473. Dróciorz wczas rano — bydzie wodziónka na obiod (D).
1474. Drugi matki nigdzi nie nóndziesz (L).
1475. Drugimu widzisz ździebło w oku, a sobie tróma nie widzisz (O).
1476. Družba, družba — u djobła twoja słóžba; żynich mo niewiaste, a ty płótno w kapsie (Pr).
1477. Drze bez noża (O).
1478. Drze bez noża, goli bez brzitywy (D).
1479. Drze jak Adam (D).
1480. Drze jak wół (O).
1481. Drze sie jak potargane gacie (Br).
1482. Drzist do kalyndorza! (R)
1483. Drzist na list, a już je poliźnik (O).
1484. Drzist, pult, chlast! (D)

1485. Drzistu-chlastu aż ku miastu (C, Pr, R).
 1486. Drzistu-chlastu aż ku miastu, wczorach tu był, dzisioch zaś tu (Br).
 1487. Drzyć kocura (O).
 1488. Drzyj za matkóm dupki szkrobać (O).
 1489. Drzymie jak kón przy oju (O).
 1490. Drzymie jak kón przy tylcu (O).
 1491. Drzymiesz jak kón przy gospodzie (Ol).
 1492. Dudni jak w murowanej studni (Ol).
 1493. Dupą ni mo oczy (Br).
 1494. Dupóm mu zamiato (D).
 1495. Dwa by sie bili, czy... (np. to pole zorane...) (O).
 1496. Dwa razy jyny we młynie mówióm (L).
 1497. Dwa razy mierz, a roz rzeż (O, Br).
 1498. Dwa razy ución, a jeszcze krótki (Br).
 1499. Dwa wierni przociele — jedna dusza w jednym cieie (C).
 1500. Dwie baby a jedna gyńś — gotowy jermak (C).
 1501. Dwie dziurki w nosie — skóńczyło sie (C, Pr, Br, D).
 1502. Dwie dziurki w nosie — skóńczyło sie; byczek w owsie, idziesz na niego (O).
 1503. Dwie sroki za ocas nie udzierzysz (S).
 1504. Dwie tworuszki a jedyn Żyd, to sóm trzi smrody (C, Pr).
 1505. Dwiyma panóm nie idzie słóżyć (C).
 1506. Dwiyma panóm nie lza słóżyć (Pr).
 1507. Dwoje rónk na osym gómb (D).
 1508. Dwóch robót nie lza naroz robić (C).
 1509. Dyby było lepszy, toby nie było ku wydzierzyniu (Pr).
 1510. Dybych miał cygónowe oko, toby sie mi cygónka podobała (Pr).
 1511. Dyby koziczka nie była skokała, nie byłaby se nożyczki złómała (C).
 1512. „Dyby” mo ocas krótki, a ku tymu i gładki (C).
 1513. Dyby nie było chciywoczy, toby nie było biyroczy (Pr).
 1514. Dyby nie było lepszy, nie byłoby ku wydzierzyniu (Ol).
 1515. Dyby nie było obiyroczy, toby nie było złódzieji (Pr).
 1516. Dyby nie było świtani zwóniło, toby była tańcowała (C).
 1517. Dyby nie było złości, toby nie było piekła (Pr).
 1518. Dyby nie było zowiści, nie byłoby ani piekła (C).
 1519. Dyby nie musioł, toby nie dychoł ‘jest bardzo leniwy’ (C).
 1520. Dyby pies nie był sroł, toby zajónca chycił (C).
 1521. Dyby świnka miała rogi, toby bódła i gryzła (C).
 1522. Dyby to człowiek móg, jak ni może! (C)
 1523. Dyby wielkość płaciła, toby krowa zajónca chyciła (C).

1524. Dyby wszystko było jedno, toby było guwno miód (C).
1525. Dychawiczny jak Kapiców kón (D).
1526. Dycki ci nejwiyncej jedzóm, co nejbliży miski siedzóm (Pr, O).
1527. Dycki gorszy bióły cygón, niż czorny (P, O).
1528. Dycki je jedyn w rodzie, co drugim oczy wybodzie (Pr).
1529. Dycki je pón gorszy robióny, niż rodzóny (Ol).
1530. Dycki kole mycki (Pr, O).
1531. Dycki lepszy hned rano cosí, niż cały dziyń nic (O).
1532. Dycki miech nóńdzie łate, a żaba kałuże (O).
1533. Dycki ni ma kiermasz (O).
1534. Dycki ni ma niedziela (O).
1535. Dycki ni ma wiesieli (O).
1536. Dycki sie mu rozchodzi o skórke z guwna (Ol).
1537. Dycki sie nóńdzie jedyn w rodzie, co drugim oczy wybodzie (O).
1538. Dycki sie nóńdzie jedyn taki, co zgłupnie (D).
1539. Dycki szumny, a nigdy szumniejszy (Br).
1540. Dycko robi, a dycko biyda (Ol).
1541. Dyć bych sie musioł w grobie obrócić! (O)
1542. Dyć ci korona z głowy nie spadnie (Ol).
1543. Dyć jyny, dyć! (Pr)
1544. Dyć mi pypeć naskoczy (O).
1545. Dyć nie gore! (D)
1546. Dyć se nie róbcie szkody! (D).
1547. Dyć sie świat nie zawali! (O).
1548. Dyć sie tu uwyńdzicie! (D).
1549. Dyć sie z nim obchodzóm jak z malowanym wajcym (Ol).
1550. Dyć zaś jaksi! (Pr).
1551. Dy je dobrze — nie wyskać, dy je źle — nie styskać (D).
1552. Dy sie dwa jednacy zapómnióm, baba je dycki gorszo (D).
1553. Dyszy, jagby z dymba spod (Pr).
1554. Dyszy jak jyz z plónkami (Ol).
1555. Dyszy jak miech kowalski (O).
1556. Dyszy jak staro damfula (O).
1557. Dyż ostatki, tóz ostatki, od szynkfasu, a zaś spatki (Pr).
1558. Dyż ostatki, tóz ostatki, od szynkfasu, a zaś spatki, niech sie kryn-
cóm stare zadki (Br).
1559. Dyż ostatki, tóz ostatki, popijmy se, stare babki (Pr).
1560. Dzieci majóm płacz i śmich w jednym miyszku (K).
1561. Dziecko jak bagno (O).
1562. Dziełucha dziełuchóm, a synek synkym (D).

1563. Dziepro sie mu teraz otworzyły oczy (O).
 1564. Dzieprym pujdzie na sónd z kurami (Br).
 1565. Dzierż dziub, bo oberwiesz po nim (O).
 1566. Dzierżeć jynzyk za zymbami — to jest cnota nad cnotami (R).
 1567. Dzierżeć kómu palec (O).
 1568. Dzierżeć sie maminej suknie (O).
 1569. Dzierżeć z kimsik do buły 'razem' (O).
 1570. Dzierżeć jynzyk za zymbami, a koszule miyndzy nogami (C).
 1571. Dzierż pysk! (O, D).
 1572. Dzierż sie, choćbyś kumorym maścił (C).
 1573. Dzierż sie, choćbyś trzi dni wróblým maścił (C).
 1574. Dzierży jak głuchy dwyrze (C).
 1575. Dzierży jak lutersko wiara kole Frydku (C).
 1576. Dzierży jak ślepy kón z kopca (C).
 1577. Dzierży jak zielazo (D).
 1578. Dzierży na to „Boże dej zdrowiczko” (D).
 1579. Dzierży Pómbóczka za nogi, a djobła za rogi (O).
 1580. Dzierży sie go jak mokro koszula rzici (C).
 1581. Dzierży sie go jak pijowka (O).
 1582. Dzierży sie jak głupi dwyrzi (O, Br).
 1583. Dzierży sie jak lutersko wiara kole Cieszyna (Br).
 1584. Dzierży sie jak mokro koszula skóry (D).
 1585. Dzierży sie jak oźrały płotu (D).
 1586. Dzierży sie jak ślepy dwyrzi (Pr, D).
 1587. Dzierży sie jak ślepy klamki (C).
 1588. Dzierży sie jak wesz kozucha (P, Br, O).
 1589. Dzierży sie rynkami-nogami (Br).
 1590. Dziewiónto woda z pieczek 'dalekie pokrewieństwo, związek' (D).
 1591. Dziołcha bez brzucha, a garniec bez ucha — to je na jedno (O).
 1592. Dziołcha bez brzucha, to jak gornek bez ucha (Br).
 1593. Dziołcha jak anniołek (D).
 1594. Dziołcha jak iskra (O).
 1595. Dziołcha jak łania (D).
 1596. Dziołcha jak malina (D).
 1597. Dziołcha jak obrozek (D).
 1598. Dziołcha jak pestka (D).
 1599. Dziołcha jak szustka (D).
 1600. Dziołcha musi przeskoczyć siedym płotów za jednym piórkym (O).
 1601. Dziołcha — na czakanóm, synek — na wybranóm (O).
 1602. Dziołcha tako ciučka (O).

1603. Dzisiaj człowiek żyje, jutro pod dornikiem (L).
1604. Dzisiaj dy-dy-dy, jutro dość biady (D).
1605. Dzisiaj idzie z baranym, a jutro z wilkiem (Pr).
1606. Dzisiaj jedyn drugimu ani na krzyż ździebła nie przełoży (O).
1607. Dzisiaj mnie, jutro ciebie (O).
1608. Dzisiaj tego jako ber, jutro tego jako źber (C).
1609. Dzisiaj ty mnie, jutro ja tobie (Br).
1610. Dzisiaj za pinióndze, jutro za darmo (C, R).
1611. Dzisiaj z pyskym, a jutro z Hanyskym (Pr).
1612. Dzisiaj żyjesz, jutro gnijesz (O).
1613. Dzisiaj go, jaki móndry! (O).
1614. Dzisiaj kwitnymy, jutro może gnijemy (R).
1615. Dziubie do niego jak do guwna (D).
1616. Dziubie do tego jak wróna do guwna (C).
1617. Dziubie do tego jak wróna do kobylińca (Ol).
1618. Dziubnół do osi banie (O).
1619. Dziubnół miyndzy szerszynie (O).
1620. Dziub starce do oka! (D, O).
1621. Dziub starce do oka, a starzikowi do rzici! (O).
1622. Dziura jak po złodzieju (O).
1623. Dziura jak pół świata (C).
1624. Dziura w dachu nie moknie (O).
1625. Dziurawe dycki na piynte trefi (C).
1626. Dziury dziuróm nie przikryje (C).
1627. Dziury w niebie nie bydzie, jak jednego zabijóm (O).
1628. Dziwać sie przez palce (O, D).
1629. Dziwać sie spod czoła (D).
1630. Dziwni to sóm ludzie, kierzi wszystko zamykajóm na siedym zóm-
ków (Ol).
1631. Dziwo sie jak bodlawo krowa (C).
1632. Dziwo sie jak bodlawy byk (O, D).
1633. Dziwo sie, jagbych mu matke zabił 'patrzy na mnie z nienawis-
cią' (D).
1634. Dziwo sie, jagby do trzech nie umiół narachować (D).
1635. Dziwo sie, jagby siedym dziedzin wypolił (O).
1636. Dziwo sie, jagby z kiszki wyloz (O).
1637. Dziwo sie, jagby sto wsi wypolił (C).
1638. Dziwo sie jak byk na masorza (O).
1639. Dziwo sie jak Filip do jelił (Pr).
1640. Dziwo sie jak Filip na jelita (C).

1641. Dziwo sie jak hróm do buka (*Br, O*).
 1642. Dziwo sie jak kocur na wyndzónke (*D*).
 1643. Dziwo sie jak krowa do buka (*R*).
 1644. Dziwo sie jak *mój Boże*, a myśli se na mu duszu (*O*).
 1645. Dziwo sie jak nieoblizane ciele (*O*).
 1646. Dziwo sie jak smok (*O*).
 1647. Dziwo sie jak szpok do oszkrabin (*O*).
 1648. Dziwo sie jak szpok do paprzice (*O*).
 1649. Dziwo sie jak wół na nowe wrota (*C, K, R, L*).
 1650. Dziwo sie jak zbuj (*O*).
 1651. Dziwo sie jak Żyd do szpyrek (*L*).
 1652. Dziwo sie, kaj tesorz niechoł dziure (*O*).
 1653. Dziwo sie lewym okym do prawej kapsy 'jest zezowaty, patrzy zezem' (*O, D*).
 1654. Dziwo sie na nióm jak na obrozek (*D*).
 1655. Dziwo sie tym biołym (*O*).
 1656. Dziwucne dziwy! (*C*)
 1657. Dziynkuje za jelita, a dyrszczki na płocie (*O*).
 1658. Dziynkujym jak djobli (*O*).
 1659. Dziyń, dwa, trzi, a zaś jaksi (*Pr*).
 1660. Dziyń sie chwoli wieczór, a baba po śmierci (*O, S*).
 1661. Dziyń z nocóm z Bożóm pómocóm (*Br*).
 1662. Dziywka sie rodzi, pachółek za płógym chodzi, a jeszcze sie ji godzi (*O*).
 1663. Dźwignij mu jaśle! (*O*)
 1664. Dźwignół nos (*C*).
 1665. Dźwigo nos (*O*).

E

1666. Ej, jo cie nauczym porzóndku! (*Ol*)
 1667. Ej, mie sie zdo, że sie wóm zachciywo słodkigo drzewa (*D*).
 1668. Ej, piekło gore na daryboki (*Ol*).
 1669. Ej, trzeba tam iść z krziwóm rynkóm (*C*).
 1670. Ej, tu na pusto zagrzmiało (*C*).
 1671. Ej, ty czechmónie! (*Ol*)
 1672. Ej, ty daryboku! (*Ol*)
 1673. Ej, ty łapiduchu! (*Ol*)
 1674. Ej, ty pierniku jedyn! (*Ol*)
 1675. Ej, ty psia mać! (*Ol*)
 1676. Ej, ty ptoszku! (*Ol*)

1677. Ej, ty saframyntniku! (Ol)
 1678. Ej, ty wydrziduchu! (Ol)
 1679. Ewa dała, Adam wzión (D).
 1680. Eh, ęh, ęh! — Czego chcesz, duszyczko? — Papióru! (D)

F

1681. Facka jak strużok (Pr).
 1682. Fafała gotowo z niego (Ol).
 1683. Faja z niego wielko (Ol).
 1684. Fajfki i baby sie nie pojczuje (Br).
 1685. Fajfki szuko, a dzierży jóm w zymbach (K).
 1686. Fajnidelko dało grajcar na mydełko (O).
 1687. Fajnidelko z miasta nie zjy z owsa ciasta (D).
 1688. Fałszywy jak kocur (Ol).
 1689. Farożym bydym na jejich ślubie (D).
 1690. Fik z lasa, fik do lasa! (C, D)
 1691. Fołda z Pietwołda wzión se Florke z Rychwołda (D).
 1692. Fortuchym by nejradszy wszystko przikryła (D).
 1693. Frajerze jałowy, nie zawracej głowy! (S)
 1694. Frajierzina — żodno drzina (Br).
 1695. Franciszku, poszkrobej sie po miyszku! (O)
 1696. Francku, Francku, kaś tam wloz, do kapusty po sóm nos (Pr, D).
 1697. Frygo, aż sie mu nos ogibo (O).
 1698. Fuczy jak jyz z płónkami (C, Pr).
 1699. Fuczy jak kowalski miech (O).
 1700. Fujać pinióndzami (O).
 1701. Fujara z niego jest, to je prowda (Ol).
 1702. Fulo piónte przez dziesiónte (O).
 1703. Fulosz, fulosz, a ani ci sie to kupy nie dzierży (O).
 1704. Fusaty jak godziniórz (Pr).
 1705. Fusaty jak plechocz (O).
 1706. Fusaty jak Żyd (O).

G

1707. Gacie pruje (D).
 1708. Galaty jyny dzierży w rynce (D).
 1709. Galaty na nim wiszóm, jak na straszoku (D, O).
 1710. Galaty sie mu prujóm (O).

1711. Gałyńziówka nejbarży szmakuje (O).
1712. Gałyńziówke choćby odleżeć (D).
1713. Gangle, jagdyby miół gałuszki w karku (Ol).
1714. Gańba je piekno, bo je czyrwióno (O).
1715. Gardzić sie nikim nie godzi, i najpodlejszy zaszkozi (C).
1716. Garłym już mi to wylazuje (D).
1717. Gawróny o śniegu radzóm (D).
1718. Gazdoszku, latoś wóm urós owies żabie po uszy (O):
1719. Gazduje z ryńskigo na grejcar 'traci, wydaje za dużo' (O).
1720. Gdo bez krziża, tyn bez Boga (O).
1721. Gdo bez rachónku żyje, bez testamyntu umiyro (Br).
1722. Gdo bijuje, tyn miłuje (O).
1723. Gdo bogaty, tyn bodlaty (O).
1724. Gdo Bogu miły, tyn ludzióm przijmny (Br).
1725. Gdo brzuch nazbyt tuczy, tyn sie nierod uczy (C).
1726. Gdo buduje, wiy, co kosztuje (R).
1727. Gdo by cie nie znoł, toby cie kupił (C, O).
1728. Gdo bywo na kóniu, bywo pod kóniym (Br).
1729. Gdo chce, aby mu grali, tyn musi zapłacić (O).
1730. Gdo chce być dłógo starym, musi być krótko młodym (O).
1731. Gdo chce fórmanić, musi cesty nie ganić (C, Pr, P, Br, O).
1732. Gdo chce móndrym być, musi sie uczyć (C).
1733. Gdo chce na dwóch stołkach siodać, ten siednie na dłożce (O).
1734. Gdo chce na wieże lyżć, musi se przistawić dobróm drabine (C).
1735. Gdo chce wszystko wiedzieć, musi sie dowiedzieć (O).
1736. Gdo chce wszystko wiedzieć, musi trzi dni w dupie siedzieć (Br).
1737. Gdo chce wszystko wiedzieć, musi trzi dni w rzici siedzieć, a na czworaty wylazować, a na piónty dowiadować, a na szusty wszystko wiedzieć, a na siudmy opowiedzieć (O).
1738. Gdo chce wydać, musi przidać (D).
1739. Gdo chodzi na raki, myśli, że drugi też taki (C).
1740. Gdo chodzi po nocy, chledo kijowej pó mocy (C, Kr, O).
1741. Gdo chodzi po nocy, szuko kijowej nimocy (K).
1742. Gdo chowo króliki i gołymbie, to sie go nie pytać, jak sie mo, ale czy jeszcze żyje (Ol).
1743. Gdo chyrczy, tyn dłógo tyrczy (Br).
1744. Gdo cie spómino? — Staro Skimino, po dupie sie maco i pyto sie, kaj sie też tyn... (np. Józek) obraco (O).
1745. Gdo co robi, sobie robi (P).
1746. Gdo co woli? — Kościelny ogórki, a ksióndz jego córki (O).

1747. Gdo cygani, tyn i kradnie (O).
1748. Gdocze, jakby wajco śniósła (O).
1749. Gdocze jak kura, kiej wajco śniesie (O).
1750. Gdocze jak kura na grzyńdzie (S).
1751. Gdo czuje, tyn suje, a na drugigo pokazuje (O).
1752. Gdo czuje, tyn suje, a drugich przy sobie czynstuje (Pr, C, JB, K).
1753. Gdo czymu nawyknie z młodu, to też czyni i na starość (C).
1754. Gdo dbo, tyn mo (S, Br).
1755. Gdo dbo, tyn mo, a gdo nie dbo, tyn ni mo (O).
1756. Gdo dbo, tyn ni mo, gdo nie dbo, tyn mo (Pr).
1757. Gdo depce po odrobinie, tyn głodu nie minie (O).
1758. Gdo długo kaszle (kucko, krzipie), tyn długo żyje (C).
1759. Gdo długo lygo, tego chlyb odbiygo (C, K, Pr, P, O, Br).
1760. Gdo długo spi, tymu sie jyny śni (Pr, P, L, Br).
1761. Gdo długo sypio, tego sie biyda czypio (Br).
1762. Gdo dobrze orze, mo chlyb w kumorze (C).
1763. Gdo dobrze rozkoże, to lepszy, jagby zrobił (O).
1764. Gdo doł zymby, do też chlyb do gymby (C).
1765. Gdo do na dóm Boży, tyn nie zuboży (Pr, Br).
1766. Gdo drugimu dołek kopie, sóm do niego wpadnie (C).
1767. Gdo drugimu jame kopie, sóm se do ni wpadnie (R).
1768. Gdo dwa zajónce chyto, żodnego nie chyci (Br).
1769. Gdo gorzołke rod pijuje, tyn bóty bez podeszw miywuje (C).
1770. Gdo gorzołke wieczerso, rano wode śniodo (O).
1771. Gdo granice przekroczuje, tyn se życie ukrócuje (C).
1772. Gdo gro w karty, mo pysk obdarty (Pr).
1773. Gdo growo w karty, chodzi obdarty (O).
1774. Gdo idzie do grochu, to mu koszule sewlekóm (C).
1775. Gdo je czysty na sumiyniu, tyn sie wyspi na kamiyniu (Br).
1776. Gdo je głupi, na tym sie skrupi (D, O).
1777. Gdo jodo flaki, myśli, że drugi też taki (Pod).
1778. Gdo jodo flaki, myśli, że każdy taki (C, Pr).
1779. Gdo jodo w pióntek flaki, myśli, że każdy taki (O).
1780. Gdo jodo ostatki, bydzie szumny i gładki (Pr).
1781. Gdo jod, tyn zjod (Pr).
1782. Gdo jy i pije, tyn sie śmierci bróni (Pr, O, Br).
1783. Gdo kalyndorz czyto, tyn je szelma bito (O).
1784. Gdo kogo miłuje, tego szanuje (O, Br).
1785. Gdo kómu jame kopie, sóm do ni wpadnie (Ol).
1786. Gdo kómu wiernie, tyn mu za to pierdnie (O).

1787. Gdo kómu służy wiernie, tyn mu za to piernie (O).
 1788. Gdo kónia głodzi, tyn pieszo chodzi (O).
 1789. Gdo kradnie, tyn sie chowo snadnie (C).
 1790. Gdo kudłaty, tyn bogaty (O).
 1791. Gdo lajdy dowo, z galankami spowo (Br).
 1792. Gdo leje, niech nie dzieje (C).
 1793. Gdo leje, tyn nie dzieje (Pr).
 1794. Gdo leko wierzi, leko też zwiedzión bywo (C).
 1795. Gdo lyniwy z gymbóm, szkoda gotowo (C).
 1796. Gdo mała nie woży sobie, tyn zustanie przy chorobie (C).
 1797. Gdo maże, tyn jedzie (C, K, Pr, Br).
 1798. Gdo mo biyde, dycki mo biyde, a gdo mo dość, dycki mo dość (C).
 1799. Gdo moc buduje, ni mo kaj mieszkać (C).
 1800. Gdo moc jy i pije, tyn w rozum nie tyje (C).
 1801. Gdo moc mówi, mało kupi (C).
 1802. Gdo moc mówi, mało robi (O).
 1803. Gdo moc obiecuje, mało daje (C).
 1804. Gdo moc ryczy, mało smyczy (O, Br).
 1805. Gdo moc szumi, mało umi (O).
 1806. Gdo moc wybiyro, tyn mało kupi (O).
 1807. Gdo mo dłógi rynce, tyn daleko dostanie, a gdo mo dłógi palce,
 tyn moc nabiere (C).
 1808. Gdo mo dobre praktyki, nie potrzebuje motyki (R).
 1809. Gdo mo dobrze w gymbie, dostanie do ni, albo po ni (Br).
 1810. Gdo mo figle, tyn se mignie (P, Br, L).
 1811. Gdo mo figle, tyn se mignie i po widnie (O, L).
 1812. Gdo mo kóniec ostry, chyci sie i siostry (O).
 1813. Gdo mo ksiyndza w rodzie, tymu biyda nie dobodzie (Ol).
 1814. Gdo mo moc, chce mieć jeszcze wyncyj (D).
 1815. Gdo mo moc rzeczy, tyn mo mało roboty (Pr).
 1816. Gdo mo ochote — na piechote! (D)
 1817. Gdo mo pinióndze, tyn mo i świyntego (D).
 1818. Gdo mo piyńć grejcarów, chledo szustego (C).
 1819. Gdo mo plucka, każdy kucka (O).
 1820. Gdo mo pszczoły, tyn mo miód (C).
 1821. Gdo mo rozum, mo i pinióndze (C).
 1822. Gdo mo rynce do pracy, tyn sie najy kołaczy (Br).
 1823. Gdo mo skarby, to od strachu dyszy (Pod).
 1824. Gdo mo stodołe, mo myszy; gdo mo skarby, tyn od strachu dyszy (C, Br).

1825. Gdo mo śwyntego w niebie, tyn sie tam i dostanie (*Br*).
1826. Gdo mo śwyntego w niebie, tyn sie piekła nie musi boć (*O*).
1827. Gdo mo śwyntego w niebie, tyn sie piekła nie boji (*Pr, L, B*).
1828. Gdo mo śwyntych w niebie, to dlo niego piekła ni ma (*Ol*).
1829. Gdo mo, to mu bieróm, a gdo ni mo, to go pieróm (*C*).
1830. Gdo mo w niebie śwyntych, tymu sie nie trzeba piekła boć (*JB*).
1831. Gdo mo żytko, mo wszystko (*Ol*).
1832. Gdo mówi, co chce, usłyszcy, co by nierod (*S*).
1833. Gdo muruje — tyn buduje, a gdo stawio — tyn poprawio (*C*).
1834. Gdo na ciebie kamiynym, ty na niego chlebym (*C, Pr, Br*).
1835. Gdo na cudze bóty czako, musi dłógo boso chodźć (*Br*).
1836. Gdo na czyji strzewiki czako, tyn musi dłógo boso chodźć (*C*).
1837. Gdo na kogo wyrczy, tymu go Pómbóczek styrczy (*C, Pr, R, Br, O*).
1838. Gdo na małym przistaje, tymu Pan Bóg wycznie daje (*C*).
1839. Gdo narzyko — tymu ubrać, gdo se chwoli — tymu dodać (*P*).
1840. Gdo nie chce słóchać, musi ciyrpieć (*C*).
1841. Gdo nie cygani, nie kradnie — do wielki biydy wpadnie (*O*).
1842. Gdo nie dołoży okym, tyn dołoży workym (*K*).
1843. Gdo nie dowo a odbiuro, tyn sie w piekle poniewiuro (*O*).
1844. Gdo nie dozdrze oczyma, musi dołożyć miyszky (*C*).
1845. Gdo nie fónduje, tyn nie wiy, co kosztuje (*C*).
1846. Gdo nie kradnie, nie cygani, tyn sie bydzie nie obróni (*Pr, L*).
1847. Gdo nie kurzi a nie sznupie, tyn sie równo babski dupie (*C*).
1848. Gdo nie lezie, tyn nie spadnie (*Br*).
1849. Gdo nie pilnuje porzóndku, zapłacze sobie w kóntku (*C*).
1850. Gdo nie pilnuje porzóndku, zasiodo sobie w kóntku (*C*).
1851. Gdo nie posłucho ojca, matki, musi posłuchać psi skóry (*O, L, D*).
1852. Gdo nie pracuje, gdo sie nie uczy, tyn bydzie głupi, głód mu dokuczy (*O*).
1853. Gdo nie robi, niech też nie jy (*C, R*).
1854. Gdo nie ryzykuje, nic ni mo (*Br*).
1855. Gdo nie sieje, niech nie wieje (*O*).
1856. Gdo nieskoro chodzi, sóm sobie szkodzi (*C, Pr, R, P, Br, O*).
1857. Gdo nie słócho ojca, matki, schodzi na skórzanne łatki (*C*).
1858. Gdo nie słócho ojca, matki, tyn bydzie słóchoł psi skóry (*K*).
1859. Gdo nie słócho ojca, matki, tyn słócho cielyncej łatki (*O*).
1860. Gdo nie szanuje czyjigo, ni mo ani swojigo (*O*).
1861. Gdo nie szanuje gymby, dostanie albo do ni, albo po ni (*L*).
1862. Gdo nie szanuje małego, tyn nie zasłóży wielkiego (*O*).
1863. Gdo nie umi klóńć, niech se kupi koze (*O*).

1864. Gdo nie umi pysku dzierzyć, tyn nie musi wszystko wiedzieć (O).
 1865. Gdo nie umi rzykać, niech idzie na morze (C).
 1866. Gdo nie wierzi, tyn niech zmierzi (C).
 1867. Gdo nie wierzi w Jezusa, tyn musi iść pod Prusa (Br).
 1868. Gdo ni ma na wzroście, tyn je na chwoście (O).
 1869. Gdo ni miół — spómniół, gdo miół — zapómniół (Pr, L, B).
 1870. Gdo ni mo chyńci, wiy, jak sie wykryńci (C).
 1871. Gdo ni mo grosza, nie umoczo nosa (L).
 1872. Gdo ni mo miedzi, niech dóma siedzi (C).
 1873. Gdo ni mo strzybła i miedzi, musi płacić tym, czym siedzi (C).
 1874. Gdo ni mo swojigo, tyn nie szanuje czyjigo (Ol).
 1875. Gdo ni mo w głowie, musi mieć w nogach (C).
 1876. Gdo ni mo zbroje, niech mijo boje (C).
 1877. Gdo ni może przeskoczyć, musi podłyżć (C).
 1878. Gdo nogi uciyro, tyn rychło umiyro (O, Br).
 1879. Gdo od Boga odstómpi, tymu czert rady nie skómpi (C).
 1880. Gdo ojca, matki nie słuca, słuca złego ducha (P, Br).
 1881. Gdo ostatni od stołu stanie, tyn musi stół zetrzyć (C).
 1882. Gdo ostatni wypije, musi kozać naloć (C).
 1883. Gdo perlikym bije, tyn długo nie żyje (S).
 1884. Gdo pierdzi, tymu nie smerdzi (D).
 1885. Gdo pije, labuje, muzyke płaci, weznóm go po śmierci annieli ro-
 gaci (K).
 1886. Gdo pilnie pracuje, tymu chleba nie brakuje (Pr).
 1887. Gdo płaci, tymu grajóm (Pr).
 1888. Gdo pocziwy, cnotliwy, tyn szczyńśliwy (C).
 1889. Gdo pocziwy, tyn szczyńśliwy (C).
 1890. Gdo po czyji z rónczkóm, to djoboł po jego z wózkym (C, L).
 1891. Gdo po czyji z rónczkóm, tymu djoboł z wózkym (O).
 1892. Gdo po czyji z rynkóm, to djoboł po jego z wózkym (Pr).
 1893. Gdo pod kim dołki kopie, sóm do nich wpadnie (Pr).
 1894. Gdo podsłócho pod ścianóm, tyn usłyszcy o siebie ciacianóm (L, P, D).
 1895. Gdo poganio kónia workym, tyn nie potrzebuje biczym (C).
 1896. Gdo pola nie gnoji, tego biyda doji (Ol).
 1897. Gdo posłócho pod ścianom, tyn usłyszcy ciacianóm (JB, C).
 1898. Gdo posłócho za ścianóm, tyn usłyszcy ciacianóm (Pr).
 1899. Gdo późno chodzi, sóm sobie szkodzi (K).
 1900. Gdo pracuje z młodu, ni mo na starość głodu (C).
 1901. Gdo pryndko daje, dwa razy daje (C).
 1902. Gdo przez dziyń spi, tyn w nocy guwno zjy (K).

1903. Gdo przy dobrym stoi, złego sie nie boji (O, Br).
1904. Gdo przidzie miyndzy wróny, musi krakać jako óny (R).
1905. Gdo przy piecku siodo, dycki ku sobie równego chledo (Pr).
1906. Gdo rano długo spi, tyn sie sóm okrodo (O).
1907. Gdo rano wstaje, tymu Pan Bóg daje (C, Br).
1908. Gdo robił, tyn zrobił (O).
1909. Gdo robi, tyn mo niewiela, a gdo nie robi, też mo tela (Br).
1910. Gdo robi, tyn zarobi (C).
1911. Gdo robi w kośnicy, nie trzeba mu maśnicy (C).
1912. Gdo rod jodo skórki, tyn rod robi spórki (Br, P).
1913. Gdo roz scygani, tymu po drugi nie wierzóm (Pr).
1914. Gdo se kože grać, musi zapłacić (C).
1915. Gdo se na chlyb nie zarobi, nie umi go ani ukroć (L).
1916. Gdo se nie umi chleba ukroć, tyn se nie umi ani nóń zarobić (O).
1917. Gdo se nie umi zarobić, tyn se nie umi ani chleba ukroć (O).
1918. Gdo se rod zaśpiwo, tyn sie nierod gniwo (O).
1919. Gdo sie boji — darmo stoi, gdo zno figle — hned se mignie (D).
1920. Gdo sie boji, musi sie dać przilegnóć (Br).
1921. Gdo sie boji, tymu bździnióm zwónióm (C).
1922. Gdo sie boji, tyn moc wystoji (Pr).
1923. Gdo sie chce dać wymiyszyć, musi nie kwiczeć (Br).
1924. Gdo sie chce ożynić, musi se kapse odmiynić (C).
1925. Gdo sie chce urobić, tyn se dycki robote nóńdzie (D).
1926. Gdo sie chwoli, tyn jagby sie guwnami mazoł (O, D).
1927. Gdo sie cieszy ostatni, tyn sie cieszy nejlepszy (O).
1928. Gdo sie czego wyrzyko, ku tymu sie pómyko (Br).
1929. Gdo sie czubi, tyn sie lubi (O).
1930. Gdo sie do pytać, tyn by rod wzión (O).
1931. Gdo sie dotrze, tyn sie mo dobrze (Br).
1932. Gdo sie dziewiynć razy przekludzi, to tak jagby roz wygoroł (C, P, O).
1933. Gdo sie gryzie, tyn sie zgryzie (D).
1934. Gdo sieje niezgode, tyn zbiyro niepokój (Br).
1935. Gdo sie kogo wyrzyko, to sie ku nimu pómyko (L).
1936. Gdo sie lubi, tyn sie czubi (O, Br).
1937. Gdo sie moc pyto, tymu sie nie chce (D).
1938. Gdo sie moc pyto, tyn nierod do (O).
1939. Gdo sie na Boga spuści, tego Pómbóg nie opuści (C).
1940. Gdo sie na goróncym sparził, tyn na zimne chucho (Br).
1941. Gdo sie na goróncym sparził, tyn na zimne dmucho (C).

1942. Gdo sie na goróncym spolił, tyn na zimne dmucho (*P*).
1943. Gdo sie na ławie urodził, tyn pod ławóm ginie (*Pr*).
1944. Gdo sie na wrzóncym spolił, tyn na zimne dmucho (*Pr*).
1945. Gdo sie nie boji ukraść, tyn leda kandy cosi nóńdzie (*O*).
1946. Gdo sie nie gańbi za nie, dostanie albo do ni, albo po ni (*B*).
1947. Gdo sie nie najod, tyn sie już nie naliże (*D, O*).
1948. Gdo sie nie najy, tyn sie ani nie naliże (*B, L, Pr*).
1949. Gdo sie nie wstydzi, tyn sie nie szydzi (*C*).
1950. Gdo sie nie wstydzi ukraść, leda co nóńdzie (*Br*).
1951. Gdo sie ożyni, tyn sie zakorzyni (*Br*).
1952. Gdo sie ożyni, tyn sie odmiyni (*C, Pr*).
1953. Gdo sie Pana Boga nie spuści, tego Pómbóg nie opuści (*Pr*).
1954. Gdo sie pod ławóm urodzi, tymu ciynżko na ławe wylyżć (*Ol*).
1955. Gdo sie pod ławóm urodził, tyn sie z biydóm na nie wyszkrobie (*O*).
1956. Gdo sie poniży, bydzie wywyższóny (*C*).
1957. Gdo sie pyto, tyn nierod dowo (*C*).
1958. Gdo sie radzi, nie zawadzi (*C*).
1959. Gdo sie rano śmieje, tyn wieczór płacze (*C*).
1960. Gdo sie smoły dotyko, pomaże sie nióm (*C*).
1961. Gdo sie sóm chwoli, chwalby nie użyje (*O*).
1962. Gdo sie sóm chwoli, mo złych sómsiadów (*C, Br*).
1963. Gdo sie sóm chwoli, to tak jagby sie guwnami mazoł (*Br*).
1964. Gdo sie sóm chwoli, tyn chwały niegodzien (*R*).
1965. Gdo sie sóm chwoli, tyn chwały niewort (*K*).
1966. Gdo sie straty boji, zysku ni mo (*Br*).
1967. Gdo sie śmieje, tymu sadło rośnie (*C*).
1968. Gdo sie umywo, tego ubywo (*O*).
1969. Gdo sie wcisko, tyn nadbydzie (*O*).
1970. Gdo sie w pióntek śmieje, a w sobote śpiywo, niech sie na niedziele nieszczyńscio spodziywo (*Br*).
1971. Gdo sie w pióntek śmieje, tyn w niedziele płacze (*P, O*).
1972. Gdo sie wstydzi, sóm sie szydzi (*O*).
1973. Gdo sie wyrzyko, tyn sie pómyko (*O*).
1974. Gdo sie za dnia nie utrudzi, tyn sie w nocy czynsto budzi (*Br*).
1975. Gdo sie za dziyń z bogaci, za rok bydzie wisiół (*O*).
1976. Gdo sie z groszym nie liczy, tego biyda wyćwiczy (*O*).
1977. Gdo sie z młodu nie uczy, tymu biyda dokuczy (*O*).
1978. Gdo sie z otrymbami zmiysz, tego świnie zjedzóm (*C, JB*).
1979. Gdo sie żyni — dobrze czyni, a gdo sie nie żyni — jeszcze lepszy czyni (*Ol*).

1980. Gdo słócho podchlebce, móndrym być nie chce (C).
1981. Gdo sóm głosi swojóm chwale, tego dzieła bydóm małe (Br).
1982. Gdo śpi długo, bydzie dycki słógóm (O).
1983. Gdo śpiwo, to tajagby rzykoł (Ol).
1984. Gdo spowo z psami, tyn stowo z błechami (O, Br).
1985. Gdo stowo z rana, tyn wyńdzie na pana (O).
1986. Gdo strachym ginie, tymu bǫdzinóm zwónióm (Pr).
1987. Gdo szmaruje, tyn jedzie (R).
1988. Gdo tak móndry, niech zgadnie, co nóm jutro przypadnie (Br).
1989. Gdo te ksióńzke ukradnie, tymu rynka odpadnie u samego ramiy-
nia i bydzie miół z kamiynia (D).
1990. Gdo te ksióńzke ukradnie, tymu rynka upadnie (C).
1991. Gdo tóm ksióńzke ukradnie, tymu rynka upadnie; u samego ramiy-
nia urośnie mu znamiyńia (O).
1992. Gdo umrzył — niech leży, gdo żyje — niech bieży (Br).
1993. Gdo użytek biere, tyn koszule piere (R).
1994. Gdo wczora zełgoł, jutro mu nie wierzóm (Br).
1995. Gdo we źniwa patrzy chłodu, nacyrpi sie w zimie głodu (O).
1996. Gdo wieczerso kwit, śniodo wode (Br).
1997. Gdo wierzi, je zbawióny (Ol).
1998. Gdo wierził w gusła, tymu rzić uschła (C, D).
1999. Gdo wierzi w powiarki, mo dupe jak miarki (C).
2000. Gdo wierzi w powiarki, mo rzić jak trzi miarki (Br, Ol).
2001. Gdo wierzi w Żydy, nie ujdzie biydy (C).
2002. Gdo w kabocie chodzi, powiniyn se go łotać (C).
2003. Gdo w lecie nie robi, w zimie tego nie odrobi (S).
2004. Gdo w niedziele jarmarczy, tymu na sól nie starczy (C, K, D,
O, Br).
2005. Gdo w niedziele robi, nigdy nic ni mo (Br).
2006. Gdo w nocy leży, tyn we dnie niech zjy guwno (C).
2007. Gdo w piecu siado, tyn zawsze k sobie drugigo chlado (C).
2008. Gdo wódkę pije, tyn krótko żyje (Br).
2009. Gdo wstaje z rana, tyn wyńdzie na pana (Pr).
2010. Gdo wysoko loce, tyn nisko siednie (O).
2011. Gdo wysoko loce, tyn nisko spadnie (Pr).
2012. Gdo wysoko loto, nisko siodo (C, P).
2013. Gdo wysoko siado, tyn nisko spado (Br).
2014. Gdo za kogo rynczy, tego djoboł mynczy (O).
2015. Gdo za młodu nie okroczy, tyn na starość nie utoczy (Br).
2016. Gdo za młodu nie pracuje, tyn na starość pożałuje (Br).

2017. Gdo za młodu wiele skacze, tyn na starość czynsto płacze (Br).
2018. Gdo za pługym dobrze chodzi, los go strokróć wynagrodzi (Br).
2019. Gdo zasieje, tyn bydzie zbierać (C).
2020. Gdo za życie ognia pożyczco, tyn w piekle musi go wrócić (Br).
2021. Gdo z Bogym, Bóg z nim (O).
2022. Gdo zbyt jy, zbyt pije, tyn w rozum nie tyje (Br).
2023. Gdo z czym robi, od tego sie zmaże (L, Br, O).
2024. Gdo ze strachu umiyro, tymu bździnóm zwónióm (C, D, Br).
2025. Gdo ze złym chodzi, tyn se sóm szkodzi (O).
2026. Gdo zjodo ostatki, bywo szwarny i gładki (O).
2027. Gdo zjod śmietónke, niech se zjy i kiszke (Pr).
2028. Gdo zjod wymie, niech se zeżro i flaki (Pr).
2029. Gdo zjy dwa raki, posznupie tabaki, tyn mo brzuch jednaki (C).
2030. Gdo zlizół śmietónke, niech se zjy i kiszke (O, D).
2031. Gdo z młodu wiele skacze, tyn na starość płacze (C).
2032. Gdo zno figle, tyn se mignie (C, D).
2033. Gdo zno spady, tyn ni mo wady (D).
2034. Gdo zrobił, tyn zrobił (Pr).
2035. Gdo źle woży i źle mierzi, tyn w Pana Boga nie wierzi (Ol).
2036. Gdóz to widziół, żeby młodo wróna staróm kormiła (O).
2037. Gdy A powiedziół, musi też i B powiedzieć (C).
2038. Gdy biyda tłoczy, przijaciel odskoczy (C).
2039. Gdy Bóg chce człowieka skorać, to mu rozum odbiere (C).
2040. Gdyby byli ludzie ludźmi, toby było wszystko inaczy na świecie (Ol).
2041. Gdyby było lepszy, toby człowiek nie wydzierzół (D).
2042. Gdyby było wszystko jedno, toby ludzie chodzili oknami, nie dwiyrzami (Ol).
2043. Gdyby było wszystko jedno, toby było guwno miód (O).
2044. Gdyby był tak wielki, jak je głupi, toby sie z miesiónczkym poradził całować (L, O).
2045. Gdyby były kozuchy i mycki, toby było ciepło dycki (S).
2046. Gdyby były w dupie ryby, nie byłoby trzeba rybnika (P, Br, O).
2047. Gdybych był prorokym, nie byłbych żebroky (S, Br).
2048. Gdyby chlyb miół rogi, toby sie obstoł (D).
2049. Gdybych miół, tobych doł (P).
2050. Gdyby ciotka miała fusy, toby była ujcym (O, Br).
2051. Gdyby dzieci miały, co by chciały, toby nigdy nie płakały (Br).
2052. Gdyby dzieci wszystko miały, toby nigdy nie płakały (Pr).

2053. Gdyby głowa była szklanno, toby hawiryz musioł ich mieć każdóm szychte z dziesiyńć (S).
2054. Gdyby głupota kwitła, tak sie z kwiotków nie wykopiesz (O).
2055. Gdyby go pomydlił, toby i do dupy wbiegnół (Ol).
2056. Gdyby kózka nie skokała, toby nózki nie złómała (Pr, Br, R).
2057. „Gdyby“ mo dycki gładki ocas (Ol).
2058. Gdyby moja starka miała sztyry kolca, toby jo już downo mioł auto (O).
2059. „Gdyby” mo śliski chwost (Br).
2060. Gdyby móg, to by dupe szkłym utrzył (Ol).
2061. Gdyby móg, toby spod siebie i guwno zjod (Ol).
2062. Gdyby nie był pies sroł, toby zajónca mioł (D).
2063. Gdyby nie gorzoła, byłaby stodoła (D, O).
2064. Gdyby nie hawyrze, tobyś psińco mioł (S).
2065. Gdyby nie jo, a nie wszyscy, toby nic nie było (Br).
2066. Gdyby nie musioł, toby ani nie dychoł (Ol).
2067. Gdyby nie musioł, toby ani srać nie szoł (D).
2068. Gdyby nie ta czorno wróna, siedzieliby chłapcy dóma, ale za tóm czornóm wrónóm we dnie w nocy chłapcy gónióm (Br).
2069. Gdyby nie ta rzić, toby baba była gor nic (Br).
2070. Gdyby nie ta zowiść ludzko, toby było lepszy na świcie (D).
2071. Gdyby nie to „gdyby”, nie byłoby biydy (O, P).
2072. Gdyby nie tyn dech, toby człowiek zdech (Pr, K, Br).
2073. Gdyby sie mi zymia odewrzyła, tobych do ni skoczył (Ol).
2074. Gdyby suczka nie dowala, piesek by nie broł (O).
2075. Gdybyś była moja, kupiłbych ci skrzypce, aleś ni ma moja, zagrej se na cipce (O).
2076. Gdybyś był prorokym, nie byłbyś poniewyrokiem (Br).
2077. Gdybyś mu solóm był posypoł pod ocas, tobyś go był chycił (D).
2078. Gdybyś se ty nie wymyśloł, dostołbyś ty, co byś ty chcioł (Br).
2079. Gdyby tak kón o swoji sile wiedzioł, toby żodyn człowiek na nim nie usiedzioł (O).
2080. Gdyby tak móg, toby drugimu na głowie orzechy łuskoł (D).
2081. Gdyby tak móg, toby drugimu na plecach drzewo rómbol (D).
2082. Gdyby w dupie był cukier, toby sie do kawy srało (O).
2083. Gdy cegłe żeróm glisty, to ceglorza wszy (Br).
2084. Gdy chcesz kómu co dać, nie musisz sie z tego nadymać (C).
2085. Gdy myszy kota nie czujóm, radośnie sobie harcujóm (P).
2086. Gdy ptoki chytajóm, to na nich nie szokajóm (C).

2087. Gdy ptoki chytajóm, to na nich nie szokajóm, ale jak ich chycóm, to skóre ś-nich ździyrajóm (*Br*).
2088. Gdzie Bóg gospodarzi, tam sie dobrze darzi (*O*).
2089. Gdzie cie nie proszóm, tam niech cie czerci nie noszóm (*C*).
2090. Gdzie cie nie proszóm, tam nie chodź (*Ol*).
2091. Gdzie djoboł ni może, tam staróm babe poszle (*C*).
2092. Gdzie drzewo rómbióm, tam trzoski lecóm (*C*).
2093. Gdzie moc kucharek, tam polywke przesolóm (*C*).
2094. Gdzie nic ni ma, ani śmierć nie biere (*C*).
2095. Gdzie Pómbóg kościół buduje, tam djoboł karczme stawio (*C*).
2096. Gdzie rodzina zgodno, tam dusza pogodno (*Br*).
2097. Gdzie rośnie dziewanna, nie pytaj, czy posag mo panna (*Br*).
2098. Gdzie słońce nie chodzi, tam chodzi dochtór (*Br*).
2099. Gdzie staro baba, tam i djoboł mieszko (*C*).
2100. Gdzie stróna, tam żona (*Br*).
2101. Gdzie u dzieci matka, tam głowa gładka (*Br*).
2102. Gdzie zgoda, tam Pómbóg mieszko (*C*).
2103. Gdzie złe przypadki, tam przijaciel rzadki (*C*).
2104. Gibki jak cygón (*O*).
2105. Gibki jak cygón w Grómnicach (*Ol*).
2106. Gibki jak cygón z kuróm (*D*).
2107. Gizd gizda gizdym przezywo (*K*).
2108. Glisty mi w brzuchu jszczóm (*O*).
2109. Gładki jak oficyr (*O*).
2110. Głodnego jeszcze nigdy nie rozerwało (*O*).
2111. Głodny jak miech beze dna (*Pr*).
2112. Głodny jak pies (*D*).
2113. Głodny jak wilk (*Pr*).
2114. Głodny jak żydowsko kobyła (*D*).
2115. Głodny mo dycki chlyb na myśli (*C, Pr*).
2116. Głodny sie jyny trzi razy do roku najy: w kiermasz, we wilijóm i kiedy świnié bijóm (*C*).
2117. Głodnymu szmakujóm i plewy bez podlewy (*Br*).
2118. Głodu a wszy na was trzeba (*Ol*).
2119. Głos matki — głos Boga (*P, Br*).
2120. Głowa gore, a rzić na ogiyń trómbi (*O*).
2121. Głowa jak mlyko (*O*).
2122. Głowa mu chodzi we mgle (*D*).
2123. Głowa mu gore (*O*).
2124. Głowa sie mi toczy (*O*).

2125. Głowa żywo kłobuka nabywo (C).
2126. Głowóm muru nie przebije (Pr, R, Br).
2127. Głód je najlepszym kuchorzym (Pr).
2128. Głuchy jak pańtok (O).
2129. Głuchy jak pidło (O).
2130. Głuchy jak piyń (C, P, O).
2131. Głupich nie siejóm, óni sami rosnóm (S).
2132. Głupich ni ma, poszli las biylić (Br).
2133. Głupich też mo Pómbóg rod (O).
2134. Głupi dóma? (Pr).
2135. Głupigo dostowo po kapce, móndrego naroz (L).
2136. Głupigo minóc — trzista dni odpustu (O).
2137. Głupi i we Wiydniu rozumu nie kupi (C).
2138. Głupi jak baran (O).
2139. Głupi jak bót (P).
2140. Głupi jak cap (C).
2141. Głupi jak cap, stary jak świat (Pr).
2142. Głupi jak ciele (O).
2143. Głupi, jak daleko widzi (D, O).
2144. Głupi jak gyńś (Pr).
2145. Głupi jak lewy bót (D).
2146. Głupi jak niecki (Pr).
2147. Głupi jak papuéc (O).
2148. Głupi jak pidło (O).
2149. Głupi jak puczok (O).
2150. Głupi jak sadło (C, K, R, O).
2151. Głupi jak siedym głupich (D, O).
2152. Głupi jak stare bóty (Pr).
2153. Głupi jak stare sadło (Pr).
2154. Głupi jak stodalne wrota (O).
2155. Głupi jak wół (O).
2156. Głupi jak tyn, kiery głupimu uwierzi (L).
2157. Głupi mo szczyńści (Prr, O, D).
2158. Głupi mo wyncej szczyńscio, niż rozumu (O).
2159. Głupimu nic po bótach, bo do nich nasro (JB).
2160. Głupimu po kapce, móndrymu naroz (Pr, Br, D, O).
2161. Głupimu trzeba przeboczyć (L).
2162. Głupi nie kupi, móndry nie sprzedo (C).
2163. Głupio głowa nie łysi (L).
2164. Głupio sie go dzierzý (C, JB).

2165. Głupi poszedł na krajiczki (*Pr*).
2166. Głupi tyn, co dowo, głupszy tyn, co nie biere (*Pr*).
2167. Głupi tyn, co dowo, głupszy tyn, co nie biere, kiej mu dowajóm (*L, B, O*).
2168. Głupi wygrywo na głupim, jak nóńdzie głupszego (*Br*).
2169. Głupota głupotóm zustanie (*C*).
2170. Głupota ludzko to je też dar Boży (*O*).
2171. Gniyw rychło upłynie, zawiść nie utynie (*C*).
2172. Gniyw bez siły — wóz bez kobyły (*O*).
2173. Gnoja i piniyndzy dycki chybio (*Br*).
2174. Gnołby wesz aż do Wiydnia 'jest chciwy i skąpy' (*JB*).
2175. Gnołby wesz aż do Wiydnia na torg (*C*).
2176. Gnołby wesz aż do Wiydnia na torg za grejcar (*P*).
2177. Godej, co chcesz, jagby groch na ściane ciepół (*K*).
2178. Godo, co mu ślina na jynzyk prziniesie (*K*).
2179. Godziłby sie raczy za drzika (*Ol*).
2180. Godziłby sie za straszoka do kapusty (*O*).
2181. Gołómb prawi: — Okrrutne spółki, okrrutne spółki! (*O*).
2182. Goły jak oficyr (*O*).
2183. Goły jak palec (*O*).
2184. Goły jak turecki świynty (*Pr*).
2185. Gołymbie, króliki — ostatnio gospodarka (*D*).
2186. Gora z goróm sie nie zyńdzie, ale człowiek z człowiekym sie zyńdzie (*C*).
2187. Gore jak słóma (*O*).
2188. Gore jak w piekle (*C*).
2189. Gore jak za zmarłe dusze (*Br*).
2190. Gore mu w rynkach robota (*D*).
2191. Gore na nim jak na psie (*Br*).
2192. Gore od gańby (*D*).
2193. Gorki uskipane, a dziywcze usmarkane — to je jedno (*O*).
2194. Gorol, dej syra! — Robi sie! (*D*).
2195. Gorol mi depce po oczach (*O*).
2196. Gorol na szyńdzioł siednie i juźżż! je w dolinie (*D*).
2197. Gorolu ze Zywca, pozycej mi kyrpca! (*Br*)
2198. Gorskiego serca nie chciolbyś? (*C*)
2199. Gorski jak piołónek (*D*).
2200. Gorsko zarobić, gorsko przepić (*Br, O*).
2201. Gorsze było, a chwolili, aż pluli (*L*).
2202. Gorszo, niż dziesiyńć synków (*D, O*).

2203. Gorszy je, niż miech śwyrzbiónczek (*Br*).
2204. Gorszy niedbalec, jak oźralec (*K*).
2205. Gorszy wszyscy świynći, niż Pómbóg (*C*).
2206. Gory-doły obiecuje (*O*).
2207. Gory sóm blisko (*O*).
2208. Gory z gorami, ludzie z ludziami (*D*).
2209. Gorzolinka — dobre ziele, bo człowieka rozweseli (*C*).
2210. Gorzolinka łyku, łyku, lecy kany na kamyku (*C*).
2211. Gorzolinko, ciotko moja, nie piłzech cie, jako wczora (*Pr, Br*).
2212. Gorzolinko w tej skorupie, raduj sie ty w moji dupie (*O*).
2213. Gorzoła, co na deszczu stoła (*D*).
2214. Gorzoła jak brzitwa (*D*).
2215. Gorzołeczka łyku, łyku, dobrze kielże na jynzyku (*O*).
2216. Gorzołeczko, ciotko moja, nie piłech cie, jako wczora (*L, D*).
2217. Gorzołka eeee, a galaty zleeeee (*Pr, O*).
2218. Gospodarstwo bez chłopa, to jak człowiek bez duszy (*L*).
2219. Gospodarzi z ryńskigo na grejcar 'wydaje, marnuje' (*O*).
2220. Gospodorz se, Panie Boże, bo... (np. Urbaczka) już ni może (*O*).
2221. Gospody nie napije, kościoła nie narzyko, pana nie narobi, ludzi nie nado (*Ol*).
2222. Gość i ryba na trzeci dziyń smerdzóm (*O*).
2223. Gotuje sie jak Żyd na pónć (*D*).
2224. Góni bez głowy (*O*).
2225. Góni go jak psa (*O*).
2226. Góni, jagby miał motor w dupie (*D*).
2227. Góni, jagby mu terpecinu do dupy naloli (*O*).
2228. Góni jak błozyn (*D*).
2229. Góni, jak gdyby mu rzić nasolił (*C*).
2230. Góni, jak go Pómbóg stworził (*O*).
2231. Góni jak potrzask (*K*).
2232. Góni jak kocur kole ciepłego mlyka (*L*).
2233. Góni jak kocur z roszczypcym (*S*).
2234. Góni jak lucyper (*D*).
2235. Góni jak Marek po piekle (*L, O, D*).
2236. Góni jak mucha w latarni (*O, S*).
2237. Góni jak namydłóny (*L*).
2238. Góni jak oparzony (*K, O*).
2239. Góni jak pies po kościach (*O*).
2240. Góni jak szolóno owca (*C*).
2241. Góni jak ze sraczkóm (*O*).

2242. Góni jak z namydlónóm rzicióm (O).
2243. Góni jak z terpecinym (O).
2244. Góni jak z tyczkóm (Pr).
2245. Góni jak Żyd po próżnym magacynie (Br).
2246. Góni jak Żyd po próżnym sklepie (O).
2247. Góni jak Żyd z fałszywóm pióntkóm (O).
2248. Góni potrzieszczóny, jagby mu terpecinu do rzici naloł (C).
2249. Gón na opice (D).
2250. Grabie majóm zymby nie od siebie, ale ku sobie (D).
2251. Grać na paściach (O).
2252. Grejcar ku grejcaru, aż bydzie czeski, czeski ku czeskimu, aż bydzie ryński (C).
2253. Grejcarowo kumedyja! (Br)
2254. Grejcarym nie smerdzi (O).
2255. Groch wre pod pokrywkóm (Br).
2256. Gro, jakby sie kocury gryzły (D, O).
2257. Grozi piyńścióm w kapsie (D, O).
2258. Grozi rynkóm w kapsie (L).
2259. Grómada dochtarów — śmierć gotowo (O).
2260. Grómada lykarza zabiła cysarza (C).
2261. Grónt bez gospodynie, jako człowiek bez prawej rynki (D).
2262. Grudziyń zymie grudzi, a izbeczki studzi (O, Br).
2263. Grziby na nim rosnóm (D, O).
2264. Grzych pod brzyg, a pokuta do bóta (Ol).
2265. Grzych wode do studnie loć (Br).
2266. Gulasz z pantofli (O).
2267. Guńka mu tle (R, O, D).
2268. Guwno ci po tym! (O)
2269. Guwno djoboł wiy, co Pómbóg do (O).
2270. Guwno! Dziub go, ty świno paskudno! (O)
2271. Guwno wiysz, w rziciś był (O).
2272. Guwno wiysz, czym kura jszczy (D).
2273. Guwno jak kyrpiec,... jak od słónia,... jak pańsko stodoła,... jak rympoł.
2274. Gwódz wypadnie, podkówka przepadnie (Br).
2275. Gymba je mało chałupka, a jak sie ji pozwoli, to do goła ogoli (Br).
2276. Gymba ji jedzie jak kołowrotek (C).
2277. Gymba ji jedzie jak kołowrotek, albo jak pociyrka (Ol).
2278. Gymba mu idzie jak kołowrotek (O).
2279. Gymba mu jedzie jak szlajfiyrzów tragacz (Br).

2280. Gymba sie otwiyro (O).
 2281. Gymbe mo hned odewrztóm jak stodalne wrota (Ol).
 2282. Gymbie nie trzeba wierzić, jyny ji przimierzić (L, B).
 2283. Gymbowej polywki dostoł (D).
 2284. Gynsto słóžba — rzodko chlyb (JB).
 2285. Gynsto służba — rzodki szaty (JB).
 2286. Gyńsiniec, smarku, nie cygaretle (D).

H

2287. Halt z procesyjóm, boch placek stracił (Pr, P).
 2288. Halyrzym nie smerdzi (O).
 2289. Hałapała dycki hałapałóm zůstanie (Ol).
 2290. Hamuj koła z góry, a uchrónisz skóry (Br).
 2291. Handluje głodnym (O).
 2292. Handluje jak cygón kobyłami (O).
 2293. Handluje jak djoboł o dusze (O).
 2294. Handluje jak Żyd szkucinami (O, S).
 2295. Handry kurzi, a popiół sznupie (C).
 2296. Hanysie, źgejmy sie, sóm gałuszki na misie (D).
 2297. Hawyryz a świnią — to jedna rodzina (S).
 2298. Hawyryz kopie i gryzie (S, D).
 2299. Hawyryz mo czornóm skóre, ale czyste serce (S).
 2300. Hawyryzowi jyny бага a wozów (S).
 2301. Hawyryz, to je taki człowiek, co tabake źuje, a gnojówkóm pluje (O).
 2302. Hawyryz — to mynczelnik Boży (S).
 2303. Hawyryzu, postroszcie mi tego gizda! (O)
 2304. Hawyryzu, postroszcie mi to dziecko! (S, D)
 2305. Heca musi być, boby źodyn nie szoł na pogrzyb (Br).
 2306. Heczy jak wół na nowe wrota (Pr).
 2307. Hej, chłopie borowy, szyszkami nadzioty! (C)
 2308. Heko, bydzie jedyn roz mówił (Ol).
 2309. Hledo wczorajszego dnia (C, Pr).
 2310. Hledzi jak hróm do buka (Pr).
 2311. Hledź, z czego żyjesz (Pr).
 2312. Hned sie mu cosi na palec przilepi 'coś ukradnie' (O).
 2313. Hobla mu dać! (D, O)
 2314. Ho, ho, juź spod z klinka (O).
 2315. Howado pół kónia! (S)
 2316. Hócz do bani, aź ci pysk spuchnie (D).

2317. Hócz fórt, bydziesz delegatym (*Pr, Br*).
2318. Hócz fórt, bydziesz delegatym przy zgniłych kwakach w piwnicy (*Br*).
2319. Hócz fórt, kupiemy ci tragacz (*D*).
2320. Hóczy, fuczy jak w Dymbowcu (*D*).
2321. Hóczy jak hrom do banie (*Br*).
2322. Hóczy jak niezdrowo rzić (*O*).
2323. Hóczy jak o czyrwiónej pończoszce (*O*).
2324. Hóczy jak Słowok do godzin (*Pr*).
2325. Hóczy jak w Dymbowcu (*O*).
2326. Hóczy mi w głowie jak w osi bani (*O*).
2327. Hóczy mi w głowie jak w putni (*O*).
2328. Hóczy mu z ruły, jak w Dymbowcu (*O*).
2329. Hóczysz jak zepsuty gramofón (*Pr*).
2330. Hólej, duszo, piekła ni ma (*Pr, P, Br*).
2331. Hóncfót Buchta, chłop ś-Cierlicka, roz do roku w kapudroku (*P*).
2332. Hónym — to sie ani pies nie wysro (*Br, D*).
2333. Hróm bije do bryje (*O*).
2334. Hróm cie pociesz! (*D*).
2335. Hróm do buka! (*O*).
2336. Hróm do chlywka, koza wyn! (*Br*).
2337. Hróm do chlywka, świnia precz! (*O*).
2338. Hrómski taki żywobyci, jak sie stary młodej chyci (*Br*).
2339. Hrómsko dziedzina — trzinost nómer, a szternosto kapusta (*O*).
2340. Hróm was tu niós! (*O*).
2341. Hrubo jak petryolka (*Br*).
2342. Hrubszy, niż delszy (*Pr, D*).
2343. Hruby jak beczka (*O*).
2344. Hruby jak spuchło nić (*O*).
2345. Hruby jak szpagat (*Pr*).
2346. Hruby jak wanielicki kancynoł (*Br*).
2347. Hruby, tłusty, jak wykormióny szpagat (*D*).
2348. Hruz bije do bryje (*O*).
2349. Hyzóm, hyzóm, wszy mnie gryzóm, jo ich próntkym, óny rzóndkym (*Br*).
2350. Hyzu, hyzu, wszy mie gryzu (*C*).

I

2351. I biydny chrobok sie bróni (*C*).
- 2351a. I cysorz sie nie wyrzyko żebranego chleba (*C*).

2352. Idóm podle wiatru (ty godzinki) (D).
2353. Idóm ty godziny jak żywocki zwóny (O).
2354. Idzie fazole ocedzić (O).
2355. Idzie, jagby miół miech guwiyn miyndzy nogami (Br).
2356. Idzie, jagby miół w galatach nasrane (O).
2357. Idzie, jagby sie milijón za nim kuloł (O).
2358. Idzie, jagby sie ścierniówki naźroł (O).
2359. Idzie jak kolasowy kón (Br, O).
2360. Idzie jak po smole (O).
2361. Idzie jak rak (Pr).
2362. Idzie jak słón (O).
2363. Idzie jak szewc na jermak (R).
2364. Idzie jak szewc na jermak do Klinkowic (L).
2365. Idzie jak sztyra (Pr).
2366. Idzie jak ślimok (Br).
2367. Idzie jak ze smołóm (O, Pr, S).
2368. Idzie jak ze sraczkóm (O).
2369. Idzie jak żółw (Pr, Br).
2370. Idzie, kaj pón cysorz pieszo chodził (O).
2371. Idzie ksiyndza zeblyc (D).
2372. Idzie mu o to, jak ślepej kurce o zorko (O).
2373. Idzie mu robotą, jagby z mostu sroł (Br).
2374. Idzie mu ślinka na to (R, C, K, O).
2375. Idzie mu jak po maśle (O).
2376. Idzie mu to jak z brónami w lesie (O).
2377. Idzie nadrzyty jak pańtok (Br).
2378. Idzie noga za nogóm (O).
2379. Idzie po piesku (O).
2380. Idzie precz, bo go owies dziubie (C).
2381. Idziesz do budy, ty psie chudy! (O)
2382. Idziesz na dyrdy? (O)
2383. Idziesz rozbity jak stary tragacz (S).
2384. Idzie tako ryma, że... (D).
2385. Idzie tam, kaj cysorz pieszo chodzi (Br).
2386. Idzie tak: sto piyńć! sto piyńć (O).
2387. Idzie to, jagby pomydlił (D).
2388. Idzie to, jagby z kamiynia wode cisnoł (O).
2389. Idzie to jak z kamiynia (C).
2390. Idzie to ś-nim z kopca (O).
2391. Idzie wiesioło, jak hawyrz z wyplatóm (S).

2392. Idzie, żeby nosym niuroł po ziymi (Ol).
2393. Idź, bo cie czuć (Br).
2394. Idź do banie! (O)
2395. Idź do dupy krzón kopać! (O)
2396. Idź do Grójca po mores! (L, Br)
2397. Idź do Pyrczyc! (O)
2398. Idź do rectora, niech ci wróci ty pecynki, coś wynióś do niego (O).
2399. Idź do rzici! (D)
2400. Idź, kaj cie nogi poniesóm (O).
2401. Idź kozy paść! (O)
2402. Idź po mores do Pogwizdowa! (O)
2403. Idź po rozum do głowy, a po muzg do kijanio (C).
2404. Idź precz, człowieku, boś z inszego wieku (Ol).
2405. Idź prosto za nosym (O).
2406. Idź sie wysrać do pokrziw (O).
2407. Idź sie wysrać z takóm radóm! (D)
2408. Idź, ty staro palarnio! (D)
2409. I kamiynie mechym porostajóm (Ol).
2410. Im bardziej w guwna depcesz, tym bardziej śmierdzóm (K).
2411. Im głupszy siedlok, tym wynnksze zimioki mo (Br).
2412. Im starszy korzyń, tym hrubszo karkoszka (O).
2413. Im wyncej cyrpliwości, tym wyncej móndrości (S).
2414. Imiona głupie wiszóm na każdym słupie (Br).
2415. I na starego przidzie głúpota (C).
2416. I nejwyższo drabina mo ostatni sztebel (O).
2417. Iste jak słońce na niebie (C).
2418. Iste jak woda w koszu (Pr, O).
2419. Isto djoboł siedzi na tym (O).
2420. Isto sie kierysi obiesił (O, D).
2421. Isto sie najod syra, że sie tela śmieje (D).
2422. Isto sie miech ś-nimi roztargoł (O).
2423. Istoś je z Błyndowic, że tak smerdzisz czoskym (O).
2424. Istoś je z Błyndowic, że tak szpatnie mówisz (O).
2425. Isto zjod sto gajdów, że sie tak roździyro (O).
2426. Isto z łózka lewóm nogóm wyloz (D).
2427. Isty jak śmierć (D).
2428. Isty jak żur na śniodani (D).
2429. Iść do Łózkowic na bal (O).
2430. Iść do pielesza (O).
2431. Iść na bankrot (O).

2432. Iść na bymbyn 'iść na licytację' (O).
 2433. Iść na swój chlyb (O).
 2434. Iść na wyżyрке (O).
 2435. Iść o nómero dali (O).
 2436. Iść pod pisanóm (O).
 2437. Iść przody rzycióm (O).
 2438. Iść sie podziwać na gwiozdy (O).
 2439. Iść soli pojczac (O).
 2440. I tak pujdziesz na zeżrani (O).
 2441. I to dobrze, choć sie nie leje, kiedy choć kapie (C).
 2442. I w Paryżu nie zrobióm z owsa ryżu (Br, S).
 2443. I wół je drogi za grejcar, jak go ni ma (Pr).
 2444. I wół je drogi za grejcar, jak ni mosz grejcara (B, L).

J

2445. Jabko niedaleko od jabłonie padnie (R).
 2446. Jabko nie pado daleko od jabłonie (P).
 2447. Jabko od jabłonie daleko sie nie odkulo (K, O, Br, D).
 2448. Jacy starostowie, tacy potómkowie (Br).
 2449. Jadłoby sie, jadło, gdyby z nieba spadło (L, D).
 2450. Jadłoby sie, jadło, gdyby z pieca spadło (O).
 2451. Jageś chowoł syna, tak ón z tobóm poczyna (P).
 2452. Jageś sie nie najod, to sie już też nie nalizesz (Pr).
 2453. Jagby drogeryja kole nas przeszła (O).
 2454. Jagby go namydlił, toby i do dupy wloz (C).
 2455. Jagby go na złotego kónia posadził (O).
 2456. Jagby go zimnóm wodóm poloł (Ol).
 2457. Jagby kamiyn do wody chynól (D).
 2458. Jagby kamiyn do wody chynól, ani slychu o nim (K).
 2459. Jagby mu zadek namydlił (D).
 2460. Jagby mu zdrowy zómb wyrwoł (R).
 2461. Jagby mu z oka wypod (C, O).
 2462. Jagby sie kropla wody wedle studnie wylóła (D).
 2463. Jagby sie na nowo narodził (O).
 2464. Jagby uczarowane (D).
 2465. Jagby ziymie przepod! (D)
 2466. Jagzech chodził na przeglyndy, posrała mie kura z grzyndy; gdyby był mie kokot posroł, byłych szwarne dziywczce dostoł (O).

2467. Jagżech je głodny, toch do niczego, a jak sie najym, tobych jyny leżoł (P, O).
2468. Jagżeś prziszel miyndzy wróny, musisz krakać jako óny (O, P).
2469. Jagżeś sie urodził pod ławkóm, to sie na ławke nie dostaniesz (O).
2470. Jagżeś żodnymu, chłopie, nie ulegoł, to ulegniesz babie (L).
2471. Ja, ja, ni ma ziyńcia ani prosiyńcia (Ol).
2472. Ja-ja, po naszymu wajca (Ol).
2473. Jak baba umrze, to jagby sie mu krowa ocieliła (Br).
2474. Jak biyda — to do Żyda, jak nyndza — to do ksiyndza, jak trwoga — to do Boga (O).
2475. Jak Bóg do cielóntko, do i na porwózek (O).
2476. Jak Bóg do głowe, do i czopke na nie (O).
2477. Jak Bóg do głowe, do i kapelusz na nie (C).
2478. Jak bydóm okna w hawiyrni, to tam pujdym robić (Ol).
2479. Jak bydziesz tak stary, jak jo, tak rzici na kopoczcu nie uniesiesz (O).
2480. Jak chce Pómbóg z człowieka błozna zrobić, to go wdowcym zrobi (O).
2481. Jak chcesz, chłopie, fórmanić, musisz cesty nie ganić (O).
2482. Jak chcesz kogo rznóć, to dycki kij na niego nóńdziesz (O).
2483. Jak chcesz mieć błozna, to se go kup na jermaku (C, Pod).
2484. Jak chcesz pieknóm babe mieć, na dziedzine po nióm jedź (O, Br).
2485. Jak chcesz, żeby ludzie o tobie mówili, to sóm o sobie nie mów (O, Br).
2486. Jak chłop baby nie bije, to w ni wóntroba gnije (O).
2487. Jak ci chybi, pujdziesz do Zbytkowa (Br).
2488. Jak ci dóm banie, tak hned kumedyjanta usrosz (D).
2489. Jak ci dóm jednóm, tak sie ci w oczach różnie, że wszystkich śwyntytych uwidzisz (O, D).
2490. Jak ci dóm jednóm, tak sie nogami nakryjesz (O).
2491. Jak ci dóm jednóm, to cie włośno matka nie pozno (D).
2492. Jak cie drzisyym, tak z butów wypadniesz (O).
2493. Jak cie gichnym, to ci jynzyk piyntóm wyńdzie (D).
2494. Jak cie gichnym, to se bydziesz myśłoł, że cie tramwaj sturził (L).
2495. Jak cie gichnym w pysk! (D)
2496. Jak cię r-znym w pysk, tak szmak stracisz (O).
2497. Jak cię strzelym w pysk, tak sie zesrosz (O).
2498. Jak cię strzelym w pysk, tak zustanie ś-ciebie masny flek i sznórka od gaci (O).
2499. Jak cię strzelym w pysk, to ci snopel oko wyrazi (O).
2500. Jak cię weznóm baby na jynzyki, je amyn (D).

2501. Jak ci widzóm, tak cie pizóm (*Pr*).
2502. Jak ci kaj nie dajóm śniodanio, to już na obiad nie czakej (*O*).
2503. Jak ci usmolym jednóm hawiryškóm, to sie do sóndnego dnia nie pozbiyrosz (*D*).
2504. Jak ci zima — kup se wina, jak ci ciepło — kup se piekło (*L*).
2505. Jak ci zima, to wlyż do dupy ciepłemu z uszyma (*C*).
2506. Jak człowiek Bogowi, tak Bóg człowiekowi (*O*).
2507. Jak człowiek nie życzy drugimu, to mu też Pómbóg nie poszczyń-
ści (*Pr*).
2508. Jak człowiek przywyknie, to i wisieć poradzi (*O*).
2509. Jak dbocie, tak mocie (*Br*).
2510. Jak dobre, to Pómbóg zapłać, jak złe, to mie całuj w kapse (*L*).
2511. Jak do lasa wołosz, tak ci sie odezwie (*O*).
2512. Jak do Pómbóg krowiczke, do do ni i trowiczke (*O*).
2513. Jak do Pómbóg urode, do i pogode (*Ol*).
2514. Jak do Pómbóg zajónczka, do dlo niego i trowiczke (*Pr*).
2515. Jak do Pómbóg zajónczka, do i trowiczke dlo niego (*L*).
2516. Jak do Pómbóg zajónczka, do i dlo niego trowniczka (*B*).
2517. Jak dosz kóniom jeść, tak cie bydóm nieść (*O, Br*).
2518. Jak dosz, tak mosz (*Pr*).
2519. Jak dosz wołowi szustke, to se kupi siana, bo inszemu nie ro-
zumi (*O*).
2520. Jak dupy poszły, tak i bździny ni ma (*O*).
2521. Jak dwacet takich wylupi, to sie stanie z móndrego głupi (*JB*).
2522. Jak dyby go na złotego kónia posadził (*O*).
2523. Jak dziełcha gwizdze, to sie siedym kościołów trzyńsie (*O*).
2524. Jak dziełcha nie do chłopakóm, to do robakóm (*Br*).
2525. Jak głowa boli, to dupa rośnie (*O*).
2526. Jak głowa siwieje, to dupa szaleje (*Br*).
2527. Jak głupi majóm pinióndze, to kramarze majóm odbyt (*L*).
2528. Jak go dostanym do pazurów! (*D*)
2529. Jak gore, to już nie trza dmuchać (*Pr*).
2530. Jak gorol zustanie ksiyndzym, toby jyny w ornocie społ (*O*).
2531. Jaki chlebuś — tako skórka, jako matka — tako córka (*O*).
2532. Jaki chłop, taki płot (*O*).
2533. Jaki człowiek — tako rzecz, jaki żywot — tako śmierć (*C*).
2534. Jaki czynstowani, taki dziynkowani (*C*).
2535. Jaki do jedzynio, taki do roboty (*Br*).
2536. Jaki do jodła, taki do roboty (*R*).
2537. Jaki do roboty, taki do jedzynio (*O*).

2538. Jaki do roboty, taki do jodła (*Pr*).
2539. Jaki do roboty, taki do miski (*Ol*).
2540. Jaki do tańca, taki do różańca (*Ol*).
2541. Jaki dóm, taki pón (*D*).
2542. Jaki drzewo — taki klin, jaki ojciec — taki syn (*L, O*).
2543. Jaki drzewo — taki piyń, jaki ojciec — taki syn (*C, JB, L, Br*).
2544. Jak idzie osłu najlepszy, idzie na lód tańczyć (*O*).
2545. Jak idziesz kole piekła, to i czerta musisz strykiem nazywać (*K*).
2546. Jaki dziwy — kasza z piernikym! (*C*)
2547. Jaki dziwy — kocur siwy! (*Pr, L*)
2548. Jaki Gaweł, taki Paweł (*Pr*).
2549. Jaki gazda, taki porzóndek (*D*).
2550. Jaki gazda, taki statek (*O*).
2551. Jaki głos do lasa, taki echo z lasa (*L*).
2552. Jakigo se piwa nawarzili, taki se wypijóm (*O*).
2553. Jakigoś mie, Boże, stworzył, takigo mie mosz (*K*).
2554. Jakigoś mie, Panie Boże, stworzył, takigo mie mosz (*C, Pr, D*).
2555. Jakigoś mie, Panie Boże, stworzył, takigo mie mosz; uwióńcesz mie na owsisko, to sie bydym pos (*O*).
2556. Jakigoś mie, Pómbóczku, stworzył, takigo mie mosz (*P, O*).
2557. Jakigoś se piwa nawarził, taki se sóm wypijesz (*O*).
2558. Jaki Haweł, taki Paweł (*B, L*).
2559. Jaki jedyn djoboł, taki drugi czert (*O*).
2560. Jaki jedyn za osiymnost, taki drugi za dwacet bez dwóch (*Br*).
2561. Jaki korzyń — taki piyń, jaki ojciec — taki syn (*O, Br*).
2562. Jaki kośnik, taki pokos (*S*).
2563. Jaki króliki, taki gołymbie, jednako gospodarka (*O*).
2564. Jaki królik — tako skórka, jako matka — tako córka (*Br*).
2565. Jaki maga, taki jaga 'obaj jednacy' (*C*).
2566. Jaki mi tu alwokat! (*O*).
2567. Jaki mi tu gazda! (*D, O*)
2568. Jaki mi tu pszniwe guwiynko! (*D*).
2569. Jaki nabyci, taki pozbyci (*R, L, P*).
2570. Jaki nabyci — taki pozbyci, chałupa gore — pinióndze w rzici (*O*).
2571. Jaki ojciec, taki syn (*K*).
2572. Jaki ojciec — taki syn, jaki korzyń — taki piyń (*P*).
2573. Jaki ojciec — taki syn, jaki ogiyń — taki dym (*Pr*).
2574. Jaki ón móndry, jaki ón masny! (*C*)
2575. Jaki pan, taki kram (*Pr*).
2576. Jaki Paweł, taki Gaweł (*O*).

2577. Jaki pieszo, taki za wozym (*Br*).
2578. Jaki pióntek, taki święntek (*Pr, P*).
2579. Jaki piyń, taki ciyń (*O*).
2580. Jaki poczóntek, taki kóniec (*Ol*).
2581. Jaki poseł, taki osieł, ni ma posła, ani osła (*Br*).
2582. Jaki posłani, taki wyspani (*C*).
2583. Jaki pón, taki króm (*C, K, R, Br*).
2584. Jaki pytani, tako odpowiydź (*K, R, D*).
2585. Jaki rechtór, taki dzieci (*Pr*).
2586. Jaki rechtór, taki szkolnik (*R*).
2587. Jaki sianne żniwa, taki rżanne (*Pr*).
2588. Jaki spytani, taki skozani (*D*).
2589. Jaki stróm, taki owoc (*Pr*).
2590. Jaki szczep, taki owoc (*Ol*).
2591. Jaki szeł, takigo spotkoł (*O*).
2592. Jaki-taki hałapała, bylech jyny chłopa miała (*S*).
2593. Jaki-taki hałapała, bych sie jyny wyskokała (*C*).
2594. Jaki-taki hałapała, żebych jyny chłopa miała; choćby pił, choćby bił, coby jyny był, chociażby o jednym oku, coby jyny tego roku (*Br*).
2595. Jaki-taki piyń, kie je za nim ciyń (*R*).
2596. Jaki-taki piyń, przecy za nim ciyń (*C*).
2597. Jaki-taki rzymieśniczek, choćby jyny mietlorziczek (*C*).
2598. Jaki-taki rzymieśniczek, dobry aji mietlorziczek (*Pr*).
2599. Jaki uczyń, taki zeszyt (*Br*).
2600. Jaki warzóny, taki pieczóny (*C*).
2601. Jaki pióntek, taki święntek (*C*).
2602. Jaki zastoł, taki szastoł (*O*).
2603. Jaki zimniok — tako nać, jako cera — tako mać (*C, JB*).
2604. Jaki żniwa sianne, taki żniwa rżanne (*O*).
2605. Jaki życi, tako śmieré (*C, K, R*).
2606. Jaki żyjesz, taki umrzesz (*Br*).
2607. Jaki żywot — tako śmieré (*O*).
2608. Jak je biyda — to do Żyda; ni ma biydy — wio na Żydy! (*D*)
2609. Jak je biyda, to pies kulki liże (*O*).
2610. Jak je biyda — wio na Żyda! (*O*)
2611. Jak jechać na kóniu, to już na pieknym (*Ol*).
2612. Jak jechać do piekła, to już na pieknej kobyle (*O*).
2613. Jak je dziwok na gróńcie, to po nim zaś dziwok zustanie (*Pr*).

2614. Jak je głód, dobry bób; jak ni ma głodu, to sie nie chce bobu (Pr, B, L).
2615. Jak je głód, to bób dobry jak miód (Ol).
2616. Jak je kapsa jako cieie, to sóm bracio i przociele; jak je kapsa jako łąta, ni ma siostry, ni ma brata (O, P).
2617. Jak je na strómku, to i na zogónku (P).
2618. Jak jest dalij? — Dalij sie pisko (K).
2619. Jak je synek piernikorzym, musi skokać jak mu kozóm (Br).
2620. Jak jeść, to jeść — jak robić, to sie skryć (Br).
2621. Jak je w chałupie wiesieli, to sie wszyscy majóm dobrze (O).
2622. Jak je zgoda, to sie dwo wyspióm na jednym szyndziol (O, D).
2623. Jak je zgoda, to sie i dwo na jednej tynińce wyleżóm (C).
2624. Jak je zielina, to je i pod zielinóm (Br).
2625. Jak każdy przed swoim dómym zamiecie, to bydzie porzóndek na całym świecie (O).
2626. Jak kocura ni ma dóma, to myszy majóm raj (O).
2627. Jak kocura ni ma, to myszy biegajóm (C).
2628. Jak kokot śpiwo na grzyńdzie, jaki czas był, taki byńdzie (Pr).
2629. Jak kokot śpiwo na ziym, czas sie wkrótce odmiyni (Pr).
2630. Jak kómu podosz palec, to cie cióngnie za całym rynke (Pr).
2631. Jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie, ale Bóg Kubie barzy wyszkubie (Br).
2632. Jak kwitnie bób, to jest głód, a jak mak, to nie tak (Br).
2633. Jak majóm głupi pinińdze, to kramarze majóm odbyt (Pr, B, L, D, O).
2634. Jak mama wybije, to dziura wytyje; jak cudzy wybije, to dziura wygnije (O).
2635. Jak mo być kwaśne, to niech bydzie ocet (C).
2636. Jak moc grzmi, mało deszcza spadnie (O).
2637. Jak mo człowiek pecha, to go wykóńczy aji błecha (Br).
2638. Jak mo djoboł głód, to aji myszki żere (Pr).
2639. Jak mosz djobła strykym, to sie leko do piekła dostaniesz (C).
2640. Jak mosz mało, to se przisrej (D).
2641. Jak mo szyci, to ni mo nici; jak mo nici, to ni mo szyci; a jak mo i nici i szyci, to mo w rzici, i zaś je szyci w rzyci (O).
2642. Jak mu ta mówka rozprowio (O).
2643. Jak my z panami, tak Kuba z nami (Br).
2644. Jak nabyte, tak pozbyte (C).
2645. Jak namłócy, to ci wrócy (O).
2646. Jak namłócy, to zapłacy (L).

2647. Jak na niedźwiedzia listek spadnie — to mamrze, a jak go tróm przywali — to nie prawi nic; pomyśli se: stało sie — i idzie dali (O).
2648. Jak naściskoł, tak wywyskoł (L).
2649. Jak na ujme (D).
2650. Jak nie chcesz iść pieszo, to se weź tragacz (C).
2651. Jak nie chcesz mieć dzieciek, to młóć we stodole, a wiyj przed stodołóm (O).
2652. Jak nie dorobisz, tak doleż (Ol).
2653. Jak nie dosz miyndzy rogi, to nie siodej miyndzy nogi (O).
2654. Jak nie przeskoczysz, tak podlyż (O).
2655. Jak nie przimiyrazjónć, świni rogi (D).
2656. Jak nie szanujesz piyrszego pecna chleba, ostatniego nie uszanujesz (C).
2657. Jak ni ma Bożej pómocy, szkoda stować o pólnocy (O).
2658. Jak ni ma chyńci, to ani nie przikryńci (Pr, O).
2659. Jak ni ma oskarżyciela, to ni ma ani sóndu (O).
2660. Jak ni ma prawiczki, dobre i kurwiczki (Br).
2661. Jak ni ma, to ani śmierć nie biere (Pr, O).
2662. Jak ni ma, to sie nie jy (Br).
2663. Jak ni ma woli, to ni ma doli (Ol).
2664. Jak ni ma żalobiciela, to ni ma sóndziciela (Pr).
2665. Jak ni ma żaloby, to ni ma sóndu (Ol).
2666. Jak ni mosz czasu, kup se go we spółdzielni (Br).
2667. Jak ni mosz nic na sumiyniu, wypisz sie i na kamiyniu (O).
2668. Jak ni mosz, nie stracisz (O).
2669. Jak ni mosz, nie zgubisz (C).
2670. Jak ni mosz panny, to musisz z kurwóm do tańca (C).
2671. Jako brwiczka, tako piczka (Br).
2672. Jako bydzie, tako bydzie (C).
2673. Jako dudy nadmiesz, tako ci grajóm (C, Pod).
2674. Jako głowa, tako sowa (C, Br).
2675. Jako Hanina, tako panina (O).
2676. Jako grajóm, tak skokajóm (Br).
2677. Jako Kuba Bogowi, tak i Bóg Kubowi (K).
2678. Jako Kuba Bogowi, tak też Bóg Kubowi (C).
2679. Jako mać, tako nać (Pod, Pr, K, L, P).
2680. Jako matka — tako cera, od jednego Lucypera (Pr).
2681. Jako matka — tako cera, taki kónsek Lucypera (S).
2682. Jako matka — tako Kaćka (C).
2683. Jako mie ty, tak jo ci też (C).

2684. Jako panina, tako babina (*Pr*).
2685. Jako pani, tako koszula na ni (*P*).
2686. Jako pieszki, tak za wozym (*Pr*).
2687. Jako poczynsno, taki Pómbóg zapłać (*D*).
2688. Jako praca, taki zysk (*Pr*).
2689. Jako praca, tako płaca (*C, K, Pr, Br*).
2690. Jako przyndza, taki płótno (*Br*).
2691. Jako robota, tako zapłata (*R*).
2692. Jako rzepa — tako nać, jako córka — tako mać (*Br*).
2693. Jako stare woły ryczóm, tak sie też młode od nich uczóm (*C*).
2694. Jak ostatki, tak ostatki, niech sie trzynsóm babski zadki (*O*).
2695. Jakoś chowoł syna, tak ón teraz poczyna (*Br*).
2696. Jako świnią, taki prosiynta (*Pr*).
2697. Jakoś se nawarził, tak se zjysz (*Br, Pr*).
2698. Jako-tako zbroja, dy je jyny swoja (*Og, O*).
2699. Jako-tako zbroja, dy je swoja (*Pr*).
2700. Jako zbroja, taki rzymieśnik (*D*).
2701. Jako wróna do wody, tako z wody (*O, Br*).
2702. Jako zima, taki lato (*Pr*).
2703. Jakóm gymbóm gdo do lasa, tam ónymu też tyn z lasa (*D*).
2704. Jakóm miała, takóm dała (*C, O*).
2705. Jakóm miarkóm mierzisz, takóm ci odmierzóm (*K, Pr, Br*).
2706. Jakóm miaróm mierzisz, takóm ci bydzie odmierzóno (*C*).
2707. Jakóm miaróm mierzymy, takóm odbierzemy (*R*).
2708. Jakóżby nie było złości miyndzy ubogimi, kiedy jest miyndzy bogatymi (*C*).
2709. Jak pióntek sobocie nie powiy, to sie niedziela nie dowiy (*O, Br*).
2710. Jak potrzeba pokazuje, to zakón boży ustympuje (*Ol*).
2711. Jak powstanie król szwedzki, to zrównno wszecki (*Br*).
2712. Jak Pómbóczek doł zajónczka, to do i trowiczke (*D*).
2713. Jak Pómbóg chce kogo skorać, to mu naprzód rozum odbierze (*O*).
2714. Jak Pómbóg dopuści, to i z kija spuści (*C*).
2715. Jak Pómbóg nie do, ani kowol nie ukuje (*Br*).
2716. Jak Pómbóg nie doł rozumu, to go kowol nie ukuje (*Pod, Og, P*).
2717. Jak Pómbóg roczy, to i stary wyskoczy (*C*).
2718. Jak Pómbóg rozumu nie do, to go kowol nie ukuje (*C*).
2719. Jak przidzie jedyn, to ich przidzie siedym (*Br*).
2720. Jak przidzie król szwedzki, to porównno wszecki (*P*).
2721. Jak przidzie marzec, umrze niejedyn starzec (*Pr*).
2722. Jak przidzie na to, to sie to weźnie (*Br*).

2723. Jak przidzie syn, zamknij przed nim siyń; a jak przidzie ziyńc, upiecz placków piyńc (C).
2724. Jak ptoka chytajóm, pieknie mu śpiywajóm (O).
2725. Jak ptoka chytajóm, to na niego nie hószkajóm (O).
2726. Jak ptoka chytajóm, to na niego nie szokajóm (O).
2727. Jak schnie, to sie grabi (Ol).
2728. Jak se człowiek zatabaczy, to je hnedka inaczy (Pr).
2729. Jak se gdo nawiónże, tak poniesie (C).
2730. Jak se luchnie, pysk mu spuchnie (D).
2731. Jak se nawarzisz, tak se zjysz (O).
2732. Jak se pościelosz, tak sie wypisz (Pr, R, L. O, Br).
- 2732a. Jak se zasiejesz, tak bydziesz zbiyroł (O).
2733. Jak sie baba gniwo, to sie djoboł śmieje (O).
2734. Jak sie bić, to sie bić (D).
2735. Jak sie buduje, to sie i kościół postawi (C).
2736. Jak sie chce jeść, to i placek z owsa dobry (C).
2737. Jak sie chce psa rznóc, to sie dycki kij nóńdzie (O).
2738. Jak sie chcesz wydać, to musisz jeszcze trzi dziyże chleba zjeść (C).
2739. Jak sie chłop rozgniwo, to djoboł wiesioło śpiwo; jak baba ze złości płacze. to djoboł z radości skacze (Og. P).
2740. Jak sie chłop rozgniwo. to se djoboł śpiwo, a jak baba z gnijwu płacze, to djoboł wiesioły skacze (C).
2741. Jak sie chłop z babóm nie wyspi, to żodyn garniec na blasze nie pasuje (Br).
2742. Jak sie ci nie podobóm, jak stojym, to cie osmolym, jak sie ustrojym (O).
2743. Jak sie cygón doparzi do kóni, to go ani djoboł nie dogóni (O).
2744. Jak sie człowiek czym zniechyńci, to ani z jedwobiu nici nie ukryńci (Br).
2745. Jak sie człowiek nie wyspi, to je gorszy, jagby nie pojod (O).
2746. Jak sie człowiek siedym razy przekludzi, to tak jagby roz wygoroł (O).
2747. Jak sie czynstuje, tak sie dziynkuje (O).
2748. Jak sie djoboł wysro, tak dycki na wielkóm kupe (O).
2749. Jak siedlok ni mo kóni, to za płógym babe góni (O).
2750. Jak siedlok ni może, to mu Pómbóg pómoże (Br).
2751. Jak sie dwa spiknóm, to trzecigo ofiknóm (C, Og, P).
2752. Jak sie dwa zbieróm, to sie hned trzeci nóńdzie (O).
2753. Jak sie guwno dostanie na łopatke, to se myśli, że je kołocz (Br).
2754. Jak sie krowa ocieli, bydzie wiesieli (Pr).

2755. Jak sie ksióndz do syta najy, to mu leko o postach kozani robić (C).
2756. Jak sie miywosz? — Jeszcze ujńdzie. A ty? — Też obleci (D).
2757. Jak sie młody wiek pominie, to sie to na fajfke zwinie (Br).
2758. Jak sie mocie? — Jako groch przy ceście (C).
2759. Jak sie mocie? — Jako o mnie dbocie (C).
2760. Jak sie mocie? — Jako wesz w kabocie (C).
2761. Jak sie mocie? — Pomacejcie, to poznocie (C).
2762. Jak sie mosz? — Ani w niebie sie tak miół nie bydym (Ol).
2763. Jak sie mosz? — Chwała Bogu, że sie jeszcze nie muszym paść (Ol).
2764. Jak sie mosz? — Chwolić ni ma co, a ganić nie chcym (Ol).
2765. Jak sie mosz? — Dość tam kiepsko, chwała Bogu (Ol).
2766. Jak sie mosz? — Gdyby było lepszy, tobych nie wydzierzoł (O).
2767. Jak sie mosz? — Jako na pomyjach (Ol).
2768. Jak sie mosz? — Lepszy by już było na owsisku (Ol).
2769. Jak sie mosz? — Lepszy już na tym świecie ani nie żyć (Ol).
2770. Jak sie mosz? — Lepszy już oczy zawrzyć, a nie dziwać się na tyn świat (Ol).
2771. Jak sie mosz? — Na, dycki jakosi (Ol).
2772. Jak sie mosz? — Na, pomogóm biyde klepac (Ol).
2773. Jak sie mosz? — Po strumiyńsku (Ol).
2774. Jak sie mosz? — Pómalutku pcho sie biyde (Ol).
2775. Jak sie mosz? — Szkoda, że sie aspón człowiek na świat narodził (Ol).
2776. Jak sie mosz? — Tak po gruzpersku (Ol).
2777. Jak sie mosz? — Tak-tak kóniec z kónnym wióńzym (Ol).
2778. Jak sie mu już nie leje, je źle (Ol).
2779. Jak sie mu zacznie łoć za koszule, wtedy do pytanie (O).
2780. Jak sie nie chce, to gorszy, jakby ni móg (Pr, B, L).
2781. Jak sie nie najysz, to sie nie naliżesz (O, P).
2782. Jak sie nie najy, to sie nie naliże (C).
2783. Jak sie nie przistroji, to sie i nie wysro (C).
2784. Jak sie nie urodzi, to ani kowol nie ukuje (C).
2785. Jak sie nie uzdosz brudno, to i czysto trudno (Br).
2786. Jak sie nie uzdosz brudno, to i za szumna trudno (O).
2787. Jak sie nie uzdosz brudny, to trudno szumny (Pr).
2788. Jak sie ożynisz, to sie odmiynisz (O, Br).
2789. Jak sie rano dobrze obuje, to cały dziyń nie oziómbo (C).
2790. Jak sie rozleje, to ani kura nie pozbiyro (C).
2791. Jak sie spi, to sie śni (O).
2792. Jak sie stanie z chłopa pisorz, to se myśli, że je cysorz (C, O).

2793. Jak sie stanie ź-dziada pón, nie pómoże ani hróm (O).
2794. Jak sie to stanie, tak bydym farożym (O).
2795. Jak sie to stanie, tak mi włosy na dłóni urosnóm (O, S).
2796. Jak sie wodzi, to sie godzi (Br).
2797. Jak sie wóm nie podobo mojigo Francka grani, to se grejcie sami (P, O).
2798. Jak sie ź-dziada stanie tesorz, to se myśli, że je cysorz (L).
2799. Jak sie z mojigo nie miele, niech sie i do wody sypie (O).
2800. Jak sobie gdo pościele, tak sie wyspi (C).
2801. Jak sobie pościelesz, tak sie wypisz (K).
2802. Jak sómsiedzi żyjóm w zgodzie, to im biyda nie dobodzie (O).
2803. Jak spi, to ani jeść nie chce (O).
2804. Jak stare woły ryczóm, tak sie też od nich młode uczóm (Ol).
2805. Jak stary, tak głupi (O).
2806. Jak stary tańcuje, to tajagby sie staro krowa gziła (O).
2807. Jak strzeli, to gruchnie (C).
2808. Jak szczyńści padnie, to aji do krowińca (Pr).
2809. Jak świat światym! (O)
2810. Jak tóz hój, a jak tóz stój (Pr).
2811. Jak trwoga — to do Boga (O).
2812. Jak trwoga — to do Boga, a jak ni ma trwogi — to od Boga w nogi (O).
2813. Jak ty kómu, tak ón tobie (Pr).
2814. Jak urośniesz, to mu wrócisz (D).
2815. Jak w dupie śwyrzbi, to je w piekle kiermasz (O).
2816. Jak w grómadzie, to sporszy, jak samymu, to gorszy (Br).
2817. Jak wielki, tak głupi (D).
2818. Jak wisieć, to już za oba klepeta (S).
2819. Jak wisieć, to za obie nogi (C).
2820. Jak w nosie śwyrzbi, to je w piekle kiermasz (Pr).
2821. Jak wóntory wygnijóm, to je amyn (D).
2822. Jak zalezie, to też obskoczcie pierónowacie (D).
2823. Jak ze złym człowiekym pośniodosz, to obiadu nie czakej (Pr).
2824. Jak zwyknie, to aji wisieć poradzi (Pr).
2825. Jałmużna nie uboży (O).
2826. Jasne gady! (D)
2827. Jasny gwint! (O)
2828. Jazda, panie gazda! (D, O)
2829. Je aż zielóny od zowiści (C).
2830. Je aż zimny od piniyndzy (C).

2831. Je barży świynty, niż sóm Pómbóg (O).
2832. Je bez siebie (D).
2833. Je cały tuli-tary (D).
2834. Je bity jak cygański bymbyn (O).
2835. Jechać na czorno (O).
2836. Jechać pełnóm paróm (O.)
2837. Jechać szłapyncugym (O).
2838. Je czyrwióny jak miech od mónki 'jest bardzo blady' (Br).
2839. Jedwobne mo to zdrowi 'jest bardzo delikatny, podatny na chorobę' (D).
2840. Jedna a jydyn, to już jagby trze (D).
2841. Jedna baba drugi babie wraziła do dupy grabie (D).
2842. Jedna jaskółka nie stanowi wiosny (K).
2843. Jedna kónteska na rodzie (Pr).
2844. Jedna matka uchowo siedym dziecek, ale siedym dziecek jednej matki nie uchowo (O).
2845. Jedna nić sie drugi nie dowoło (O).
2846. Jedna starość drugóm góni (C).
2847. Jednego ojca, jednej matki niejednakowe dziatki (Br).
2848. Jedno cygaństwo cióngnie za sobóm dziesiyńć (O).
2849. Jedno oko przimruzył (D).
2850. Jednostajnie chudo-jewa na obiod (O).
2851. Jednóm maść na rzić kłaść (C).
2852. Jednóm rynke do rzici wrażym, a też tela zrobiym (D).
2853. Jednóm rynkóm dowo, a obiyma zaroz biere (O).
2854. Jednym uchym wchodzi, a drugim wychodzi (R).
2855. Jednym uchym wpuszczo, a drugim wypuszczo (K).
2856. Jednym uchym mi to wlażło, a drugim wylażło (Pr).
2857. Jednemu dzisio, drugimu jutro (Pr).
2858. Jednemu kopaczka lepiej goli, jak drugimu brzitetw (C).
2859. Jednemu rada musi być: albo grzebiyniu, albo tymu na grzebiyniu (Br).
2860. Jednemu sie podobo faroż, drugimu kucharka (Br).
2861. Jednemu sie podobo grzebiyń, a drugimu na grzebiyniu (P, O, Br).
2862. Jednym wajcym fóre przełoży (O).
2863. Jedwobne słóveczko, djobłowe serdeczko (C).
2864. Jedyn bez drugigo sie ani nie wysroł (D).
2865. Jedyn cihi, drugi heta 'jeden w lewo, drugi w prawo' (P, Og, O).
2866. Jedynoście a guwno, to je tuzin (C).
2867. Jedyn powiy jyny er, drugi zrobi z tego źber (Br).

2868. Jedyn taki, żeby koszule ze siebie doł, a drugi taki, żeby jóm z biydoka zedrzył (D).
2869. Jedyn wio, drugi prrr! (Ol)
2870. Jedyn wszystkim nie pómoże (L).
2871. Jedyn za osiymnoście, a drugi za dwacet beze dwóch (C).
2872. Jedzie ci gymba jak ściyrka (Br).
2873. Jedzie jako polski Żyd (C).
2874. Jedzie jak smolorz ze smołóm (R).
2875. Jedzie mu gymba jak na pociyrce (O).
2876. Jedzie mu gymba jak pociyrka (Ol).
2877. Je gibki jak cygón (D, O).
2878. Jegła — do dupy wbiegła (O).
2879. Je go jedyn bolok (D).
2880. Je go jyny na jedno umyci (O).
2881. Je jich jak apostołów (O).
2882. Je, jagby był połómany (O).
2883. Je jakisi ściyrpły (D).
2884. Jejku mój kandy! (O)
2885. Je już na umrzyci (D).
2886. Je kudłaty jak Ezaw (O).
2887. Jelyniowi nie sóm ciynżki rogi (C).
2888. Je łechciwy na pinióndze (C).
2889. Je mi ciepło jak złodziejowi (O).
2890. Je móndry jak alwokat (Pr).
2891. Je móndry nad króla Salamóna (Ol).
2892. Jemu już tam ani osynkóm pod nos nie dostanie (C).
2893. Jemu sie musi i jałowo krowa ocielić (C, Kr).
2894. Je mu solóm w oczach (O).
2895. Jemu świadcóm kuchynne suchoty (C).
2896. Je nadrzyty jak sztyry dziywki (O).
2897. Je napity jak dónga (Pr).
2898. Je na niego za mały (O).
2899. Je nasrany jak noczniok (O).
2900. Je na sto myślach (C).
2901. Je nowy od piynty do głowy (O).
2902. Je oberwany jak żebrok (O).
2903. Je ogorany jak miech z mónki (O).
2904. Je ogorzany jak putnia od wopna (Br).
2905. Je pod kluczym (O).
2906. Je pod noturóm (O, D).

2907. Je pod pantoflym (O).
2908. Je przy sobie (D).
2909. Je rod, że je głupi (O, Br).
2910. Je silny na gymbie (D).
2911. Je silny na pysku (D, P).
2912. Je słabučki jak nić (Pr).
2913. Je słószny, jak kocur w kiermasz (O).
2914. Je słószny jak kocur z jelitym (O).
2915. Je sóm na rodzie (D).
2916. Je sparzóny jak sałot (S, O).
2917. Je sparzóny jak złodziej (O).
2918. Jesteś grubszy, niż delszy (C).
2919. Jest fortel na pysznego: nie dbać o niego (C).
2920. Jest nie sama; chodzi nie sama (C).
2921. Jest szykowny jak wół do karety (C).
2922. Jest tego do aleluja (D).
2923. Jest tego do chwały Bożej (O).
2924. Jest tego do djabła i troche (C).
2925. Jest tego do Pana Boga (C).
2926. Jest to cnota nad cnotami — trzymać jynzyk za zymbami (C, Br).
2927. Jest to hrómski, jak je człowiek w plecach wómski (Br).
2928. Jest — zjy sie, ni ma — nie bydzie sie (R).
2929. Jest żeś fojty? (Br)
2930. Jest żeś radnim? (Br)
2931. Je szaśnióny przez rozum (D).
2932. Jeszcze cie tata we szporkasie nosił (O).
2933. Jeszcze ci tak żodyn nic-nic? (O)
2934. Jeszcze ci ta moja krziwda bokym wylezie (O).
2935. Jeszcze ci z brody mlyko kapie (O).
2936. Jeszcze kozio matka nie zdechła (O).
2937. Jeszcze mamie za cycek nie podziynkował (Br).
2938. Jeszcze mi musisz na tabake zalecieć (O).
2939. Jeszcze mi tam na piec nie kapie (C).
2940. Jeszcze mo kolce na dupie, jak na nocznioku siedziół (O).
2941. Jeszcze mo mlyko w kóntkach (Br).
2942. Jeszcze mo mlyko na brodzie (O).
2943. Jeszcze mo mlyko na brodzie, a kolce na dupie (O).
2944. Jeszcze musisz pore krajiczków chleba zjeść, nim to zrobisz (C).
2945. Jeszcze mu świyczka wisi (O).
2946. Jeszcze nie płakała ta, co sie wydała, jyny ta, co została (Ol).

2947. Jeszcze nie stracił lechtów (O).
2948. Jeszcze nigdy nie było, żeby jakosi nie było (C, Pr, L, S, D).
2949. Jeszcze nigdy nie płakała, co swobodnóm została (O).
2950. Jeszcze siedym roków bydzie źle, a potym już nigdy nie bydzie dobrze (O).
2951. Jeszcze sie nie narodził, co by światu wygodził (Br).
2952. Jeszcze sie nie przeżegnał, a już ćko (D, O).
2953. Jeszcze sie taki nie narodził, co by wszystkim wygodził (O).
2954. Jeszcze sie tyn nie narodził, co by wszystkim wygodził (C, K, R).
2955. Jeszcze skóra na baranie, a już masorz pije na nie (C).
2956. Jeszcze szyndzioły na dachu nie pukajóm (Br).
2957. Jeszcze z gyńsiami ni miał sóndu (O).
2958. Jeszcze z tej samej beczki (O).
2959. Jeszcze ty niejedyn pecynek zjysz, niż ś-ciebie cosi bydzie (D).
2960. Je szykowny jak pónczocho z piyńci mior (Pr).
2961. Je szyrszy, niż delszy (O).
2962. Jeść nie poradzi małych kónsków, jyny ty wielki (D).
2963. Jeść wielkóm łyżkóm (D).
2964. Je ś-nim przez krziż (D).
2965. Je ś-nim za dobrze (D).
2966. Je szykowno, jak z piyńci mior pónczocho (JB).
2967. Je tam u nich jak po pogrzebie (O).
2968. Je tam u nich jak po wygorzelisku (O).
2969. Je tam warzóny-pieczóny (O).
2970. Je to cnota nad cnotami — dzierzec jynzyk za zymbami (D).
2971. Je to djobli żywobyci, jak sie stary młodej chyci (S).
2972. Je to w cudzych rynkach (O).
2973. Je tu jak dziś, tak jutro (O).
2974. Je w dobrych rynkach (O).
2975. Je wielki w oczach (O).
2976. Je w nim krosy, jak w krowińcu łoja (O).
2977. Je wszystkimi maściami mazany, jyny jeszcze ni tóm dobróm (O, D).
2978. Je w złych rynkach (O).
2979. Je wyżrany jak browek (Pr).
2980. Je wyżrany jak dudławy zómb (Pr).
2981. Je za nióm cały głupi (O).
2982. Je zdrzały do Opawy (D).
2983. Je zdrzały na gałyńż (O, D).
2984. Jezech jakisi zdechły dzisio (D).
2985. Jezeryja, coś to zrobił? (Ol)

2986. Je zmarzły jak guwno w trowie (O).
2987. Je zmarzły jak guwno pod płotym (O).
2988. Je z niego taki otlóczek (O).
2989. Je z niego skóra a kość (O).
2990. Je z nim jedna rynka (O).
2991. Je z nim na dwoje (O).
2992. Je z nim w kordy (O).
2993. Je zocny jak proch w oczach (O, D).
2994. Je żebrok na obie nogi (O).
2995. Jeżeś szary jak kończynisko na wiosne (Br).
2996. Jeżeś taki mój Boże! (Br).
2997. Jeży sie jak wesz na strupie (C).
2998. Jeży sie jak wesz we strupie (Pr).
2999. Jeździć po kim pyskym (O).
3000. Jeździ po nim jak po chudym prosiyńciu (D)
3001. Je źle, jak djoboł przichodzi, ale gorszy, jak ucieko (O).
3002. Je źle nałożony (D).
3003. Jo bych mógł na to pod szczyrym niebym przisióngać (C).
3004. Joch go tak dobrze znoł, jak swój palec (C).
3005. Joch je szwarno, jak stojym sama; a jak przidym miyndzy insze, to zaś drugi sóm piękniejsze (C).
3006. Joch to z palca nie wycyckoł (Ol).
3007. Jo ci dóm! (O)
3008. Jo ci dupy pojczac, a sóm bokym srać (O).
3009. Jo cie czakóm lewóm rynkóm (O).
3010. Jo cie kochóm, a ty spis (Br).
3011. Jo cie kochóm jak garniec kapusty (Br).
3012. Jo cie kochóm jak zdechłego kónia (Br).
3013. Jo cie móm na klinku (Br).
3014. Jo cie móm tak rod, żebych cie za cały świat nie doł, ale za darmo bych cie pocis (O)
3015. Jo cie nauczym gwizdać w kościele! (R, O, D).
3016. Jo cie nauczym moresu! (O).
3017. Jo ci jynzyk rozwióńżym! (O)
3018. Jo ci kichóm na to! (O)
3019. Jo ci prawil: nie pucz koczki, bo ci zdechnie (Pr).
3020. Jo ci prawiy: Ojcz nasz! a ty zawsze: baran nasz! (C)
3021. Jo ci zapłacym na śwyntego Nigdy (Ol).
3022. Jo ci ty sznica rozwióńżym! (D)
3023. Jo ci wrócym, jak namłócym (O).

3024. Jo gazda tego dómu (D).
3025. Jo je jo, tyś je ty, jo pos owce, a ty wszy (P, O).
3026. Jo je trómba, co w ni buchty piekóm, tyś je rula, co w ni guwna ciekóm (O).
3027. Jo je z tego Janym (O).
3028. Jo je z tego Pietrym (O).
3029. Jo móm ś-ciebie strachu, jak z warzonego raka (C).
3030. Jo móm w nosie pół hawiyrnie, a w dupie całóm (O).
3031. Jo móm wole z Boży wole — ty mosz, łachu, psińco (D).
3032. Jo móm z tobóm na piwo (Br).
3033. Jo mu dźwignym były! (O)
3034. Jo nie chcym. — To se weź z wiechciym! (D)
3035. Jo ni ma dzisiejszy (O).
3036. Jo ni ma u ciebie żodyn utrzidupski (D).
3037. Jo ni ma z tych ciepłych wajec (Br).
3038. Jo ni móm ś-nim żodnych drobnych (L).
3039. Jo nóg w lutryji nie wygroł (Br, O).
3040. Jo o kozie, ón o wozie (O).
3041. Jo pamiyntóm, jak padało, a przestało (O).
3042. Jo przody dupóm nie chodzyc (C).
3043. Jo pujdym z wami! — Do dupy z palcami (O).
3044. Jo se kupiym, jak psa obłupim (D).
3045. Jo se nie dóm trzeci dziurki do nosa wiertać, dość móm dwie (O).
3046. Jo sie tam nie bojym, ale strach móm (P).
3047. Jo tam długo nie bydym, jyny na Ojczy nasz (Ol).
3048. Jo tam, jako jo, jo se legnym do chojo (L).
3049. Jo to powiym mamie, że sie dziwosz na mie (Br).
3050. Jo tyndy, a ón inyndy (C).
3051. Jo z tobóm na opuke nie chodził (D).
3052. Jo z tobóm z korytka nie jodoł (D).
3053. Jo z tobóm świni nie posoł (Br).
3054. Już był jednóm nogóm w grobie (D).
3055. Już było sy mnóm na dwoje (C).
3056. Już dobojowoł (O).
3057. Już dociyrpioł (O).
3058. Już dostał deskóm w dupe (O).
3059. Jużech cie ruski miesiõnc nie widzioł (K).
3060. Jużech je dóma (O).
3061. Jużech je w putni na samym dnie (O).

3062. Jużech był jednóm nogóm w grobie! — Kopidoł był obiyma, a też żyje (D).
3063. Już go bóncy poszczypali, już sie zegził (C).
3064. Już go bymbyn góni (C).
3065. Już go chroboki majóm w robocie 'już pogrzebany' (D).
3066. Już go djobli wziyni (Ol).
3067. Już go ni ma (C).
3068. Już go ni ma, jyny ty oczy (D).
3069. Już go Pómbóg do nieba powołoł (Ol).
3070. Już go śmierć zachwaciła (C).
3071. Już go tak jyny do trówły położyć (D).
3072. Już go zaś djobeł podsiod (Ol).
3073. Już go zaś to mo (Br).
3074. Już go zaś ty psi dni popadły (O).
3075. Już gryzie swoji ucho (Ol).
3076. Już je darmo robić larmo (C).
3077. Już je na ostatnich bótach (C).
3078. Już je na rosypani (D).
3079. Już je na samym dnie w putni (Pr).
3080. Już je po chlebiczku (Pr).
3081. Już je pochowany (Pr).
3082. Już je pod dornikym (D, O).
3083. Już je po nim (O).
3084. Już je po tej sprawie na tej ławie (Pr).
3085. Już je przed Bogym (O).
3086. Już je ś-nim amyn (O).
3087. Już je w paści (O).
3088. Już je w sakry (O).
3089. Już je źle, jak wilk wilka żere (Pr, S).
3090. Już leży na marach (O).
3091. Już mi tam nie bydziesz jscać do ucha (O).
3092. Już mi to je wszystko fuk (O).
3093. Już mi to z żołóndka wylazuje (O).
3094. Już mo chumónt na karku (O).
3095. Już mo jarzmo na karku (O).
3096. Już mo każdy dość na połowicy (C).
3097. Już mo oczy skalóne, jak owca na zdechniyni (C).
3098. Już mo za sobóm ty głupi roki (D).
3099. Już mu ani fajfka nie szmakuje (D).
3100. Już mu kónajónczke zwónili — to bydzie żył sto roków (D).

3101. Już mu nie pomoże ani *świynty Boże* (O, S).
3102. Już mu ni ma w dupie rady (O).
3103. Już mu oko zbielało (Ol).
3104. Już mu skrzydła opadły (P).
3105. Już mu Słowiok kurzi do oczy (O).
3106. Już mu śmierć chodzi do dupy na wysiady (O).
3107. Już mu tam nic nie bydzie do śmierci (Ol).
3108. Już mu tłało; już mu dotlywo (C).
3109. Już mu troche skrzydła podrosły (C).
3110. Już mu zaś szwob sied na muzgu (Ol).
3111. Już mu z dupy wytynchło (O).
3112. Już mu z kosza schodzi (C).
3113. Już my go oddali na swój chlyb (Ol).
3114. Już my sie ruski miesiõnc nie widzieli (O).
3115. Już nas odbiyg (C).
3116. Już nie zaklnym ani za hrõma (O).
3117. Już odpioł (Ol).
3118. Już ostatkami gõni (P).
3119. Już ostatnio obrõnczka ś-niego spadła (C).
3120. Już ostatnio skõra na nim wisi (C).
3121. Już pojechał (O).
3122. Już pracuje ku śmierci (C).
3123. Już przidzie od kata miecz wziõść (C).
3124. Już prziszeł do siebie (O).
3125. Już sie bodej wylize (D).
3126. Już sie mu do bõtów leje (O).
3127. Już sie mu woda do dupy leje (Br).
3128. Już sie to z nim miele (P).
3129. Już sie mu leje za koszule (O).
3130. Już sie mu wykurziło z rzici (O).
3131. Już sie mu żynidło burzi (O).
3132. Już sie nie swoja miele (Ol).
3133. Już sie robi, już sie leje, za chwileczke już to beje (D).
3134. Już sie tymu Põmbõg ni może nadziwać, ale przidzie kora na was, przidzie! (Ol)
3135. Już sie wywrõcił (C).
3136. Już skapoł (C).
3137. Już skõnoł (C).
3138. Już skõnczył (C).
3139. Już spod z klinka (O).

3140. Już sro do galot (O).
3141. Już tak ledwa dycho (D).
3142. Już tam z niego je kostka (O).
3143. Już tego je aż pod przypóne (O).
3144. Już tego móm aż po uszy (Pr).
3145. Już tego móm dość (O).
3146. Już tego móm po tela (O).
3147. Już to bydzie pamiyntoł do grobowej deski (Ol).
3148. Już to idzie z nim z kopca (Ol).
3149. Już to móm z głowy precz (O).
3150. Już ty tam nie bydziesz chrómoł (C).
3151. Już u djobła ryby! (C).
3152. Już wiy, kiery bije (O).
3153. Już wyciógnół giczale (O).
3154. Już wyciógnół kopyta (C, O).
3155. Już wyciyrpioł (C).
3156. Już wykalykowoł (C).
3157. Już wyprościł (O).
3158. Już wyprościł kopyta (O).
3159. Już wyprościł nogi (C).
3160. Już wyprzógnół (C, O).
3161. Już wypuścił ducha (C).
3162. Już wytchnół (C).
3163. Już wywojowoł (C).
3164. Jużyneczki, już mie bieróm do izbeczki (Pr).
3165. Już zamróżył oczy (C).
3166. Już zasnół (C).
3167. Już zaś go ta głupio tytle (Pr).
3168. Już zaś je śwynty (C).
3169. Już zaś manebruje (O).
3170. Już zaś mo oko zbielałe (C).
3171. Już zaś mo oko zielóne (C).
3172. Już zaś połknół tej siwej (C).
3173. Już zaś sóm w sobie (C).
3174. Już zaś suszy ty zymby (O).
3175. Już zaś szczyrzi ty zymby (O).
3176. Już zdech (C).
3177. Już zymie gryzie (D).
3178. Już z ostatnigo młóci (C).
3179. Już zwiół groch (C).

3180. Jy, aż sie mu nos ogibo (*Br, O*).
3181. Jydz, aż ci pujdzie z dupy hyc (*Br*).
3182. Jydzcie, babeczko! — Dyć jo jym! — Dyć ni mocie łyżki! — Dyć jo wiyem! (*O*).
3183. Jydzcie, co mocie zjeść, bo wóm świycił nie bydym (*D*).
3184. Jydzcie, jydzcie bez powiydzki, bo też to nie bydzie dycki (*O*).
3185. Jydzcie, ludzie, radach wóm, co nie zjycie, to schowóm (*O*).
3186. Jy, jagby na djabły gwizdoł (*O*).
3187. Jy, jagby siedym roków nie jod (*D*).
3188. Jy, jagby za piec ciepół 'je łapczywie' (*Ol*).
3189. Jy, jagby za płot ciepół (*O*).
3190. Jy, jak za wszystkich przocieli (*D*).
3191. Jyndrysie, gryźmy sie! (*O*)
3192. Jyny go położyć do trówły (*O*).
3193. Jyny mrowiec sie na starość raduje (*C*).
3194. Jyny mrowiec sie na starość raduje, bo mu skrzydła urosóm (*O*).
3195. Jyny pómału z tóm flintóm! (*S*).
3196. Jyny pómału z tóm pychóm! (*Pr*)
3197. Jyny se popłacz, aspón jsać nie bydziesz musioł (*O*).
3198. Jyny wtedy mówi prowde, jak spi (*O*).
3199. Jynzyka zapómniół w gymbie (*O*).
3200. Jynzyk go świyrzbi (*O*).
3201. Jynzyk mu skołczoł (*O*).
3202. Jynzyk mimo kości, ón sie zegnie i wyprości (*O*).
3203. Jynzyk sie mu szmatle (*D*).
3204. Jy w czopce jak Żyd (*Ol*).

K

3205. Kaczora chytoł, a gónsiora stracił (*K*).
3206. Kadzić kómusi (*O*).
3207. Kaj by sie brało trzi dni po wiesielu? (*Ol*)
3208. Kaj cie je wiynej? (*O*)
3209. Kaj cie tam djobli zaniyśli? (*D*)
3210. Kaj cie tam świnią zaniósła? (*O*)
3211. Kaj djoboł ni może, tam babe poszle (*L, B, O, D, Br*).
3212. Kaj djoboł ni może, tam staróm babe poszle (*Pr, K*).
3213. Kaj djoboł prawi dobranoc (*D*).
3214. Kaj dobro gospodyń warzi, tam sie dycki dobrze darzi (*O*).
3215. Kaj drzewo rómbióm, tam trzoski lecóm (*O*).

3216. Kaj ściignie, tam go mignie (O).
3217. Kaj indzi inakszy — u nas po naszymu (D).
3218. Kaj jedzóm — jydz, kaj robióm — nie zawadzej (O).
3219. Kaj-jako kosteczka go boli (D).
3220. Kaj kucharek sześć, tam ni ma co jeść (D).
3221. Kaj kucharzi sześć, tam ni ma co zjeść (Pr, K).
3222. Kaj mie, Pómbóczku, sturzisz, tam mie mosz (O).
3223. Kaj miół oczy? (D)
3224. Kaj napasie, tam zawrze (Pr, O).
3225. Kaj nic ni ma, to ani śmierć nie biere (P).
3226. Kaj nie chodzi słónecko, tam musi dochtór (D).
3227. Kaj nie proszóm, tam kijami wynoszóm (Br).
3228. Kaj ni ma, ani djoboł nie weźnie (D).
3229. Kaj Nydek, a kaj Frydek! (Br)
3230. Kaj Pómbóg kościół buduje, tam djoboł karczme fónduje (P).
3231. Kaj Pómbóg mo kościół, tam też djoboł wystawi swojóm kaplice (R).
3232. Kaj Pómbóg, tam wszyscy świyńci (O).
3233. Kaj sie człowiek ulógnie, tam go dycki ciógnie (Pr).
3234. Kaj sie djobli bojóm, tam dobry agynt wlezie (D).
3235. Kaj sie dwa bijóm, tam trzeci skorzysto (O).
3236. Kaj sie dwo spiknóm, tam trzecigo ofiknóm (Br).
3237. Kaj sie jyny djobli wysmolóm, tam cie wszyńdzi widać (D).
3238. Kaj sie moc chodzi, tam trowa nie rośnie (O).
3239. Kaj sie merty darzóm, tam sie dziywki starzóm (Br).
3240. Kaj sie piero w sobote, tam w niedziele chodzóm czorni (O).
3241. Kaj sie weź, tu sie weź, dziwóm sie: jest! (D)
3242. Kaj sie wysro, tam guwno niecho (O).
3243. Kaj sóm dwa, tam nie trzeba trzecigo (Ol).
3244. Kaj sóm dwa, tam sie hneda trzeci nóndzie (O).
3245. Kaj sóm ludzie, tam je rzecz (O).
3246. Kajś był, jak Pómbóczek rozumy rozdowoł? (D)
3247. Kajś był, jak chałupnikóm chałupy rozdowali? (D)
3248. Kajś był, jak my rośli? (O)
3249. Kajś nie położył, tam nie bier (O).
3250. Kajś sadze wymiałoł? (D)
3251. Kajś sie urwoł? (D)
3252. Kaj tam walisz, tam przidzie glajz! (Pr)
3253. Kaj to boli, jak je człowiek głupi? (O)
3254. Kaj to kopnól? (D)
3255. Kaj to skrziwił? (D)

3256. Kaj to skutnół? (D)
3257. Kaj to zgolił? (D)
3258. Kaj wiater, tam ón (O).
3259. Kaj wiater, tam płuszcz (O).
3260. Kaj wozy jeżdżóm, tam trowa nie rośnie (Pr).
3261. Kaj wróny krakajóm, tam dycki cosik majóm (O).
3262. Kaj wróny wrzeszczóm, tam dycki cosi widzóm (Pr).
3263. Kaj zgoda, tam Pómbóg mieszko (O).
3264. Kalola, ty sie zalola (D).
3265. Kalyndorz podkłodo na deszcz (D).
3266. Kalyndorz — wielki łgorz (Pod).
3267. Kalyndorz — wielki łgorz, gdo w nim czyto — szelma bito (C, Pr).
3268. Kamiyń mu spod ze serca (O).
3269. Kansi chycił muzyke (O).
3270. Kany bardzo wróny wrzeszczóm, tam cosi musi być (JB).
3271. Kany sie Niymiec wysro, tam siedym roków trowa nie rośnie (C).
3272. Kany wróny wrzeszczóm, to tam dycki cosi widzóm (C, Og).
3273. Kanyś nie doł grosza, tam nie wtykej nosa (JB).
3274. Kapie mu na karbid (D).
3275. Kapka nie zaszkodzi (P).
3276. Kapło mu cosi do głowy (D).
3277. Kapsa — przociyl, miyszek — brat (C, Pod).
3278. Kapusta, dymbowo prziecieś (C).
3279. Kapuśnica uskipiała, wiesielników nie doczkała (O).
3280. Karkym mi to wylazuje (O).
3281. Karwynczka, nie chłop! (D)
3282. Karwynczy wiecznie (D).
3283. Kaszóm straszóm (C).
3284. Katać też tam! (D).
3285. Kawaler słómianny chce złotej panny (L).
3286. Kawe na ławe, a prowda na talyrz (D).
3287. Kawka dycki czorno bydzie (R).
3288. Kazuje se płacić podle kabota (O).
3289. Każde drzewo mo swojigo chroboka (D).
3290. Każdego błozna cosi bawi (O).
3291. Każdego cióngnie, kaj sie ulóngnie (D).
3292. Każdego głupigo cosi bawi (O).
3293. Każdego szelme Pómbóg nacechuje (C).
3294. Każde grabie grabióm ku sobie (Pr, P).
3295. Każde howado nosi mikado (Br).

3296. Każde stworzini mo swoji sużyni (*Pr, B, L*).
3297. Każdo baba mo wrodzone, co by ji było włożone (*Br*).
3298. Każdo dziolcha do, jyny nie dycki, nie wszyńdzi i nie każdymu (*O, S*).
3299. Kożdo dziolcha mo mieć sześć *P*: piekno, pilno, pocziwo, porzondno, posłuszno i piniynżyto (*O*).
3300. Każdo gmina niech se chowo swoich zebroków (*Ol*).
3301. Każdo gospodynin radość wszystkim czyni (*Br*).
3302. Każdo kość mo swojóm złość (*C, Pr, Br*).
3303. Każdo kura grzebie, aby cosi wygrzebała (*C*).
3304. Każdo liszka swój chwest chwoli (*O*).
3305. Każdo liszka swojóm jame chwoli (*Ol*).
3306. Każdo liszka swój płoszcz chwoli (*C*).
3307. Każdo nauka cosi kosztuje (*C*).
3308. Każdo nowo mietła dobrze miecie (*O*).
3309. Każdo okruszynka zocno dziepro w bydzie (*S*).
3310. Każdo potrzeba potrzebuje swojóm potrzebe (*Br*).
3311. Każdo róża mo swoji ciyrni, każdy człowiek mo swój krziż (*O*).
3312. Każdy chce chleba i nieba (*Br*).
3313. Każdy chlyb mo dwie skórki (*Pr*).
3314. Każdy chlyb o dwóch skórkach (*D*).
3315. Każdy człowiek je kowolym swojigo szczyńscio (*Pr*).
3316. Każdy dudek mo swój czubek (*K, P, R*).
3317. Każdy dudek mo swój dziubek (*C*).
3318. Każdy dud mo swój czub (*P*).
3319. Każdy dziyn dobrze czyn (*Br*).
3320. Każdy grabi ku sobie, a nie od siebie (*O*).
3321. Każdy je głupi, co se jynzyk łomie; lepszy, żeby mówił, jak umie (*O, L*).
3322. Każdy je kowolym swojigo szczyńscio (*B, L*).
3323. Każdy je lyniwy, jak ni może (*C*).
3324. Każdy kij mo dwa kónce (*O*).
3325. Każdy kokot na swoim śmiecisku śpiywo (*O*).
3326. Każdy kóniec wyńdzie na wyrch (*C*).
3327. Każdy lyniwy na wieczór pilny (*Br*).
3328. Każdy młynorz na swój młyn wode ścióngo (*O*).
3329. Każdy mo grabie ku sobie (*C*).
3330. Każdy mo grabie ku sobie, żodyn od siebie (*R*).
3331. Każdy mo swojigo mola, kiery go gryzie (*O*).
3332. Każdy czas dóńdzie, i tymu na korycie (*Br*).

3333. Každymu dobrze [czyń], a sobie najlepiej (C).
3334. Každymu na chwilke grajóm (Pr, K, P, D).
3335. Každymu odzwónióm (O).
3336. Každymu trzeba chleba i nieba (O).
3337. Každy na swoji koła wode obraco (Ol).
3338. Každy na swój młyn wode obraco (C).
3339. Každy orze, jak może (Br).
3340. Každy poczóntek je trudny (Br).
3341. Každy pón chwoli swój króm (P).
3342. Každy szpas cosi kosztuje (Pr).
3343. Každy śwynty mo wykrynty (Pr, K, B, L, Br).
3344. Každy za swoji pinióndze pón (O).
3345. Każeś był przez mrozy? (Br)
3346. Ki djobli na tym kaj siedli? (D)
3347. Kidnół mu na rozum (D).
3348. *Kieby* a *dyby* mo dwie chyby (C).
3349. Kiedy bardzo grzmi, mało deszczu bywo (C).
3350. Kiedy Bóg dopuści, to i z kija spuści (C).
3351. Kiedy bydzie tego dniczka, co sie bydzie nazywała wilijiczka, to jo se też pojym (Br).
3352. Kiedy bydzie wiesieli? — Jak sie krowa ocieli (O).
3353. Kiedy bydzie wiesieli? — Zaroz po ogłoszkach (O).
3354. Kiedyby nie było kaźni, toby też nie było baźni (C).
3355. Kiedy djoboł mo głód, to i muszki żere (C).
3356. Kiedy głód, to dobry i bób; kiedy ni ma głodu, to sie nie chce bobu (C, P).
3357. Kiedy kocura ni ma dóma, to myszy tańcujóm po stole (R).
3358. Kiedy kón zdycho, to jeszcze nogóm kopnie (C).
3359. Kiedy kwitnie kalina i głóg, to w pasieće wielki głód (Br).
3360. Kiedy miyszek jako ciele, to sie nańdóm przijaciele; kiedy miyszek jako łąta, ni ma siostry ani brata (C, Pr).
3361. Kiedy przidziesz miyndzy wróny, musisz krakać jak i óny (C).
3362. Kiedy przidziesz miyndzy wróny, musisz krakać jako óny (K, D).
3363. Kiedy psa kościóm piźnie, to nie kwiczy (C).
3364. Kiedy rozkosz, to se poskocz, jak ni mosz czym płacić, to sie musisz stracić (C).
3365. Kiedy sie chce jeść, to i placek z owsa dobry (P).
3366. Kiedy sprawa niejasna, sędziem u lżej (Br).
3367. Kiedy trwoga — to do Boga, kiedy biyda — to do Żyda (C).
3368. Kiedy ubogi jy kury, to albo ón je nimocny, albo kura nimocno (Pr).

3369. Kiedy trwoga — to do Boga, kiedy nyndza — to do ksiyndza, kiedy biyda — to do Żyda, a jak ni ma biydy — to srać na Żydy (K).
3370. Kiedy wymłócone, to wioć! (C).
3371. Kieli ciało, teli nogi (Br).
3372. Kiepa se kuje ś-ciebie (D).
3373. Kiermasz — nie nasz, ale podkiermasz — to nasz (C, Br).
3374. Kiero krowa bardzo ryczy, ta mo mało mlyka (C).
3375. Kiero krowa moc ryczy, mało mlyka dowo (K, O, Br).
3376. Kiero krowa moc ryczy, to mo mało mlyka (Pr).
3377. Kiero pisma rada maluje, tej potym chłop dobrze pleca szmaruje (Br).
3378. Kiery pies moc szczeko, tyn mało gryzie (O).
3379. Kiery przez dziyń nie robił, na wieczerbe gwizdze (S).
3380. Kiery rynczy, tego drynczy (C, P, Og).
3381. Kiery? — Szuwiery! (D)
3382. Kij mo dwa kónce (D).
3383. Kigóz grzycha! (D)
3384. Kijym tego, co nie pilnuje swego (K, P).
3385. Ki pierón to zwyńdził! (D)
3386. Kiszka jak miód, twardo jak bót (O).
3387. Kiszki sie najeść, a iść sie płotu dzierzeń (O).
3388. Kiwać palcym w bócie (O).
3389. Kiwie go ta robota (D).
3390. Kiwie sie jak Żyd nad guwnym (C).
3391. Kiwie sie jak Żyd w bóżnicy (Br).
3392. Kiż-ci pytel! (Pr)
3393. Kiż djobli! (O)
3394. Kiż djoboł na tym kaj siedzi! (D)
3395. Klin klinym wybijajóm (C).
3396. Klin klinym wybije i fórt jakosi jedzie (D).
3397. Klnie, aż uszy wyyndnóm (O).
3398. Klnie jak pogan (O).
3399. Kludzi jóm jak ślepóm zebroczke (D).
3400. Kluski z mydłym, groch z powidłym, kapusta ze zielym — to czuć troche wiesielym (Pr).
3401. Klynczyncy bliży do nieba (D).
3402. Klynczy pod figuróm, a djobła mo za skóróm (O, L, Pr).
3403. Kociel garniec gani, a oba sóm umrysani (C, Br).
3404. Kociel garniec gani, a oba sóm zmurceni (K).
3405. Kocura drze 'wymiotuje' (D, O).

3406. Kocura utopić! (D)
3407. Kocur nóm przebiyg ceste, wróćmy się raczy! (D)
3408. Kocur świyczke zeżroł i po ćmi zustoł (O).
3409. Kocynder kocyndrym zustanie (S).
3410. Kogo Bóg miłuje, tego cechuje (Br).
3411. Kogo Bóg mo w swej obrónie, tyn i w morzu nie utónie (C, O).
3412. Kogo Bóg zasmuci, tego i pocieszy (O).
3413. Kogo Bóg chce skorać, to mu rozum weźnie (L).
3414. Kogo chce Pómbóg prowdziwie skorać, tymu nejprzód rozum odbiere (D).
3415. Kogo dusi — płókać musi; jak sie „dusi” — też sie musi (D).
3416. Kogo luty napocznie, tego marzec dokóńczy (Pr).
3417. Kogo mo djoboł nejradszy, Jurku? — Świyntego Mikołaja! (D).
3418. Kogo nie boli, tymu wszystko po woli (L).
3419. Kogo nie boli, tymu powoli (Br).
3420. Kogo nieszczyńści czako, tego nie minie (Pr).
3421. Kogo nie ścignie, tego nie śmignie (Ol).
3422. Kogo Pómbóg chce skorać, tymu rozum odbiere (Pr).
3423. Kogo Pómbóg miłuje, tego krzizami naśladowuje (L).
3424. Kogo Pómbóg miłuje, tego też i krzizuje (O).
3425. Kogo Pómbóg stworzi, tego nie umorzi (O).
3426. Kogo Pómbóg zasmuci, tego i pocieszy (Pr).
3427. Kogo sie figle dzierzóm, tymu sie ani jeść nie chce (D).
3428. Kogut pieje na grzyńdzie, jako było, tak byńdzie (Br).
3429. Kohót pieje, a kura sie mu śmieje (O).
3430. Kohót śpiywo na grzyndzie, dobry czas byńdzie (C).
3431. Kohót śpiywo na grzyńdzie, jako było dzisio, tak też jutro byńdzie (C).
3432. Kohót śpiywo na ziemi, to sie czas przemiyni (C).
3433. Kohót pieje, a kura sie śmieje (O).
3434. Kolegami bydźmy, każdy swoji jydzmy (O).
3435. Kole Gód — płónka jako miód (Pr, P).
3436. Kole palca by go móg owinóc (C).
3437. Kole pypmka sie ci to puści (O).
3438. Kołocz sie roz-dwa przijy (O).
3439. Kopidoł ci do łopatóm chlas do dupy i tela! (D).
3440. Kopidołowi spod łopaty uciyk (D, O).
3441. Kopiesz w tym jak w starych bindlach (O).
3442. Kop mu do dupy! (D).
3443. Kopnij mu do galot, bo rzici ni mo (O).

3444. Kopnij sie w zadek! (D)
3445. Kopnół go jak psa (O)
3446. Korczy go to na wszystkie stróny (dłóg, nimoc, sóny... D).
3447. Kormikachmy zabili; mioł z dymbowym dynkym fónť sadła (D).
3448. Kormno świnią tej głódnej nie uwierzi, że sie ji chce jeść (C).
3449. Koróna ci z głowy nie spadnie (D).
3450. Kosza dostał od starej (D).
3451. Koszule a gacie, czy koszule Agacie? (D)
3452. Koszule mo potarganóm jak turecko fana (Br).
3453. Koszule oblyk dzisio na rymby (D).
3454. Koszym wode nabyrać (O).
3455. Kościoła nie narzykosz, a gospody nie nasiedzisz (O).
3456. Kościół nie uciecze (C).
3457. Kość a żyła, to je siła (O).
3458. Kowol kobyłe kuł: kobyła kowola kopła, kowol klón (D).
3459. Kowol kónia kuje, a żaba noge nadstawio (O, Br).
3460. Kowolowa drziśła, po co żeś tu przisła? — Na wiesieli, na wiesieli, byście mie tu radzi mieli (D).
3461. Kowolowa kobyła, a szewcowa baba chodzóm jednako (Br).
3462. Kowol zawinił, a ślosorza chcóm obiesić (C).
3463. Koza by na to nie drziśła (O).
3464. Koza by sie tymu śmioła (D).
3465. Koza dzierży na ukoz (D).
3466. Koza go w biegu straciła (D).
3467. Koza go w galopie straciła (O).
3468. Koza prubowała, a potym beczała (Br).
3469. Koza prubowała, aż ocas pozbyła (O).
3470. Kozieł uparty! (O).
3471. Kozła przewraco (D).
3472. Kozoł pón psu, a pies chwostu; pies se legnół, chwost sie nie gnół (R).
3473. Kozoł pón psu, pies kozoł chwostu, a chwost sie nie ruszył (R).
3474. Kozoł pón słódze, słóga psowi, pies ogónowi; pies se legnół, a ogón sie ani nie gnół (Pr).
3475. Kozoł pón słógowi, słóga psu, pies chwostu; pies se legnół, chwost sie nie gnół (C, K).
3476. Kółka sie mu w głowie na opak obróciły (Br).
3477. Kómu baby umiyrajóm, a kónie sie chowióm, tyn sie zbogaci (L).
3478. Kómu by sie chciało na takimó ślompaczke-ciaplaczke! (D).
3479. Kómu chwała, tymu chwała (Ol).

3480. Kómu cześć, tymu cześć, pastyrzowi trómba (O).
3481. Kómu dobrze idzie, tymu sie i byk ocieli (O).
3482. Kómu gniewno, tyn niech se uwióńże u rzici drewno (C).
3483. Kómu gymba jedzie, tymu rynce stojóm (O).
3484. Kómu je cosi przeznaczóno, to go nie minie (L).
3485. Kómu karta w rynce szuści, tego Pómbóg nie opuści (Br).
3486. Kómu Lucyper, tymu wszyscy czerci (C).
3487. Kómu nie poradzisz, tymu nie pómożesz (O).
3488. Kómu ni ma do porady, tymu ni ma do pó mocy (C).
3489. Kómu ni ma rady, tymu ni ma pó mocy (Pr).
3490. Kómu Pómbóg przaje, tymu też daje (C).
3491. Kómu Pómbóg, tymu wszyscy świyńci (C).
3492. Kómu Pómbóg, tymu wszyscy świyńci; kómu djabeł, tymu wszyscy czerci (R).
3493. Kómu sie nie lyni, tymu sie zielyni (C, Pr, R, P, Br).
3494. Kómu sie nie podobóm, nie musi sie na mie dziwać (D).
3495. Kómu szkoda, tymu grzych; nie starej sie o pó smiyh (C).
3496. Kómu ty wiernie, ón ci za to pierdnie (D).
3497. Kómu w droge, tymu czas (C).
3498. Kónia gónić (O).
3499. Kónia kujóm, a żaba też noge nadstawio (K).
3500. Kónia nie kupujóm, jak go nie sprubujóm (Br).
3501. Kónia poganiajóm owsym, a nie biczym (Br)
3502. Kónia puścił, mysz chycił (O).
3503. Kónia reżnym ździebłym przeciógnie (O).
3504. Kóniec jynzyka za przewodnika (Br).
3505. Kónska chłopa ni ma w chałupie (O).
3506. Kónska porzónдного chłopa ni ma w dziedzinie (O).
3507. Kónszczek roboty, a Pómbóczka dopaluje (D).
3508. Kónszczek roboty, a retuj Panie! (D)
3509. Kón by sie tymu śmioł (D).
3510. Kón mo sztyry nogi, a też padnie (Ol).
3511. Kón mo sztyry nogi, a też sie potknie (C, Pr, Og, P, D, Br).
3512. Kón mo wielkóm głowe, niech myśli (Pr).
3513. Kón mo wielkóm głowe, niech sie staro (O, D).
3514. Kón też jyny do upadłego (D).
3515. Kón wtedy nejbarży kopie, dy zdycho (D).
3516. Kón zdycho, a jeszcze kopie (O).
3517. Kradnie, co widzi (D).
3518. Kradnie jak sroka (D, O).

3519. Kradnie jak sroka i wrzeszczy jak sroka (D).
3520. Kradnie na oczach (D, O).
3521. Kradnie w biały dziyń (D).
3522. Kradnom jak po farożu (O).
3523. Krawalu jak na jermaku (O).
3524. Krejcie dokoła, aby była pełno stodoła (O).
3525. Krew a mlyko a świńsko szkucina (Ol).
3526. Krew nie wre, człowiek stary (C).
3527. Krew w nim wre, jak w młodej kozie guwna (O).
3528. Krosa człowieka nie zbawi, jyny uczynki (Pr).
3529. Krowa sie boczy na niego, isto nie rzykoł (O).
3530. Krowa sie ocieliła, a cielyńcia ni ma (O).
3531. Krótki dutki, Kaszparek malutki! (O)
3532. Krótki nożki, dupka hned (C).
3533. Krótki szpic, długi hawelok (D).
3534. Krótki szpic, w kapsie nic! (O)
3535. Krótko i wynzłowato: — pódz, bo jo idym (D).
3536. Krótszy moi biydy, niż twoji rozkosze (O).
3537. Krucafiks aleluja! (O)
3538. Kruczek Francek! (D, O)
3539. Kruk krukowi oka nie wydziubie (C, Br).
3540. Krupica, to umrzytymu na ceste (Br).
3541. Krupiejka ku krupiejce, aż bydzie sudek (C).
3542. Krwie by sie na nim nie dorzazoł (O).
3543. Kryńci bicz na siebie (D).
3544. Kryńcić nosym (O).
3545. Kryńci, plecie — bydzie po grzbiecie (D).
3546. Kryńci sie jak smród po gaciach (O).
3547. Krynty-wynty — mów co i jak (D).
3548. Krzcić gorzołke (O).
3549. Krziwego słowa by nie powiedzioł (O).
3550. Krziwy jak paragraf (Pr, O).
3551. Krziża nie czuje (D).
3552. Krzónu nie potrzysz, baby nie przeprzysz (O).
3553. Ksióndz, adwokat i zima nie podarujóm (Br).
3554. Ksióndz i dochtór sie niczym nie brzidzóm (L).
3555. Ksióndz i niewiasta z jednakigo ciasta (Br).
3556. Ksióndz swoji, a czert swoji (Pr).
3557. Ksiu-ksiu, babuciek od stoła! (D)
3558. Ksiyndza oko — wilcze garło, co uwidzi, to by żarło (Ol).

3559. Kto poznał biyde, użoli sie nyndznego (*Br*).
3560. Kuba zrobi, Kuba zjy (*C*).
3561. Ku chałupie kón najlepszy cióngnie (*O*).
3562. Kucharki nie jodajóm, nadychajóm sie tego najlepszego (*D*).
3563. Kuchorz z głodu nie umrze (*L*) .
3564. Kucko jak staro Rucko (*O*).
3565. Kuckóm ci na to! (*D*)
3566. Kudłaty jak niedźwiydź (*O*).
3567. Kulhync, kulhync, kulhync!... (*D*)
3568. Kuminiorz wczas rano, to bydym mieć szczyńści cały dziyń (*D*).
3569. Kumornika wypowiało i ni może sie go pozbyć (*D*).
3570. Kupcie se barana, bo mi zdechnie do rana (*D*).
3571. Kupić cosi za facke (*O*).
3572. Kupił bez piniyndzy (*C*).
3573. Kupiłbych wieś, ale pinióndze gdzieś (*C*).
3574. Kupił kocura w miechu (*C, D*).
3575. Kupił to na czerno (*O*).
3576. Kupił to za piyńć minut strachu (*O*).
3577. Kupił to za piyńć palców (*O*).
3578. Kupiym, jak psa obłupim (*Ol*).
3579. Ku polutowaniu! (*D*).
3580. Kupować na bórg (*O*).
3581. Kupować na gzycht (*O*).
3582. Kup se błoźna na jermaku (*O, D*).
3583. Kup se drzewioki, bydziesz głośny, wybieremy cie delegatym (*D*).
3584. Kup se koze, a wyliz jì rzić (*D*).
3585. Kup se skrzypce, a idź na Bobrek! (*O*)
3586. Kura by sie przez to naźrała (*D*).
3587. Kura gdocze, wajco skocze (*O*).
3588. Kura siedym razy zaślepnie, niż jedno wajco zniesie (*Pr*).
3589. Kurcze flaki! (*O*)
3590. Kurcze pieczóno! (*D*)
3591. Kurcze pieczóno, nie posolóno! (*O*)
3592. Kurnik-szopa! (*O*)
3593. Kurzi, aż mu sadze idóm z nosa (*O*).
3594. Kurzi, kurzi, a fajki mu kradnóm (*Ol*).
3595. Kurzi, kurzi, a potym rzigo (*O, Br*).
3596. Kurzi sie mu z czupryny, ale za to nogi mo twarde (*D*).
3597. Kusz, pierónie, tu siedź! (*D*)
3598. Kuty na sztyry kopyta (*O*).

3599. Ku wołóm pujdziesz (D).
3600. Kuźnia-Tadek! (O).
3601. Kwaśny jak ocet (O).
3602. Kwaśny jak płónka (D).
3603. Kwaśny jak sto djoblów (D).
3604. Kwaśny jak szczow (D).
3605. Kwaśny jak kwaśniónczka (O).
3606. Kwit jak brzitwa (Pr).

L

3607. Labuj, duszo, piekło gore! (C, Pod)
3608. Lapie jak koza po piyntach (O).
3609. Lata rozpiata (D).
3610. Lakować kogosi (O).
3611. Lecieć w dyrdy (O).
3612. Leci jak bez głowy (O).
3613. Leci jak ptok (O).
3614. Leci jak strzała (O).
3615. Leci jak szewc z bótami na jermak (C).
3616. Leci jak szewiec na jermak (R).
3617. Leci jak szewc po skóre (K).
3618. Leci jak z terpecynym (Br).
3619. Leci na urwanego (D).
3620. Leci na wykop (D).
3620a. Leci na złómani karku (C).
3621. Lecyjaki hałapała, bych se jyny poskokała (P).
3622. Lecyjako zbroja, kie jyny je swoja (C).
3623. Leć, zakiel to je ciepłe (O).
3624. Ledwa blyszczami świyeci (D).
3625. Ledwa legnie, a już drzewo rzeże (D).
3626. Ledwa oczami świyeci (D).
3627. Ledwa oczy odewrze [wyblyszczy] rano: „mamo, jeść!” (D)
3628. Leje se po kitach (D).
3629. Leje se po piyntach (Br).
3630. Leje sie mu do bótów (O, D).
3631. Leje sie mu do rzici (D).
3632. Leje sie mu za koszule (O).
3633. Leki jak piórko (O).

3634. Leki nabyci, leki pozbyci, chałupa zgorzała, pinióndze w rzici (Br).
3635. Lekszy zgodzić sto chłopów, niż trzi baby (L).
3636. Lepi, co piynta siedym razy odbiuro, niż co sie babie roz zachce (Br).
3637. Lepij, aby sie chałupa obaliła, jak gorzółka wyłoła, bo chałupe postawi, a gorzółki ani kura nie pozbiuro (C).
3638. Lepij, by sie Kraków obalił, niżby sie miała kropla wódki rozłóc (C).
3639. Lepij być dobrym chłopym, jak biydnym panym (C).
3840. Lepij chować, niż szacić (O).
3841. Lepij, co sie djoboł za stodołóm okoci, niż co sie dziółcha urodzi (Br).
3642. Lepij dać, jako brać (C).
3643. Lepij mówi, jako niymy (C).
3644. Lepij podlyżć, niż przeskoczyć (Br).
3645. Lepij sie podobać jednemu móndrymu, niż dziesiyńciu głupim (Br).
3646. Lepij sie zawsze na dół cióngnie, jak pod górę (C).
3647. Lepij sprubować, niż sztydyrować (Br).
3648. Lepij szacić, jako chować (Br).
3649. Lepij ukraść, a mieć swoji (Br).
3650. Lepij umrzyć, a być śwyntym, jako robić, a być zgiynty (Br).
3651. Lepij umrzyć, jako nie żyć (Br).
3652. Lepij wierzić, jako iść mierzić (R).
3653. Lepij widzieć wilka, niż siedloka orać w miynsopuście (C).
3654. Lepij zaniysć do karczmy, jak do aptyki (C).
3655. Lepij z rana cosi, jak cały dziyń nic (Br).
3656. Lepi to jyny, jak ta jaskółka (D).
3657. Lepsze Boski pożegnani, niż ojcowski dani (Pr).
3658. Lepsze co, jak nic (C).
3659. Lepsze guwno jak orzech (C).
3660. Lepsze jedno oko, niż cudzych dwoje (Pr).
3661. Lepsze oko swoje, niżli cudzych dwoje (C).
3662. Lepsze pół wajca pełnego, niż cało szłupa (C).
3663. Lepsze spani, niż śniodani (C, Pr, P).
3664. Lepsze szczyńsci, niż pinióndze (C).
3665. Lepszo chłopsko głowa, niż pańsko rzić (C).
3666. Lepszo chudo zgoda, niż tłósty proces (C, S).
3667. Lepszo chudo zgoda, niż tłósty sónd (JB, Br).
3668. Lepszo cnota w błocie, niż niecnota w złocie (C, Pr).
3669. Lepszo cnota w kabocie, niż niecnota w złocie (L).
3670. Lepszo dlo psa mucha, jako żodne miynso (C).
3671. Lepszo dóma kapuścina, niż na wojnie owiyńzina (Br).

3672. Lepszo gorść istoty, niż miech nadzieje (C).
3673. Lepszo gorść prowdy, niż miech nadzieji (R).
3674. Lepszo je szczypta istoty, jak gorść nadzieji (C).
3675. Lepszo jest wesz jako błecha, bo tak wartko nie ucieka (O).
3676. Lepszo kopa za żywota, jak po śmierci dwie (C, R, Br).
3677. Lepszo krziwo zgoda, niż prosto niezgoda (C).
3678. Lepszo na wojnie egzecyrka, niż u siedloka z masłym ściyrka (O).
3679. Lepszo pusa spod fusa (O).
3680. Lepszo szczypetka szczyńscio, niż gorść piniyndzy (C).
3681. Lepszo szczypta szczyńscio, jako miech piniyndzy (Br).
3682. Lepszo szpatno łąta, jako szumno dziura (Pr).
3683. Lepszo szpatno łąta, niż piekno dziura (L).
3684. Lepszo swoboda, niż wygoda (C).
3685. Lepszo trómba niż ruła, bo w trómbie placki piekóm, a w rule guwna ciekóm (O).
3686. Lepszo wesz w kapuście, jako żodne miynso (C, Br).
3687. Lepszo wielko choroba ciała, niżli duszy mała (O).
3688. Lepszy, aby se nos utrzymał, a nie styrkoł sie do tego (Ol).
3689. Lepszy, aż sie Kraków obali, niżbyś miał przeloć, bo tego ani kura nie pozbiyro (O).
3690. Lepszy, aż sie miasto obali, niżby sie miała gorzołka rozłoć (Ol).
3691. Lepszy biyde klepać, niż sie na cudze ogawić (O, D).
3692. Lepszy bliski sómsiod, niż daleki brat (Pr, P).
3693. Lepszy boże pożegnani, niż miech piniyndzy (Ol).
3694. Lepszy być dobrym chłopym, niż złym popym (O).
3695. Lepszy być ksiyndzym na włóce, niż dziadym na zogónie (Br).
3696. Lepszy być ksiyndzym, niż hawiyryzym (S).
3697. Lepszy być piyrszym chłopym, niż ostatnim panym (C, Pod).
3698. Lepszy być ksiyndzym, niż organistóm (O).
3699. Lepszy chłopski rozum, niż pańsko nauka (L).
3700. Lepszy cie szacić, niż kustować (Ol).
3701. Lepszy ciynko biyde klepać, niżli panu dziecko niechać (O).
3702. Lepszy, co dzieci proszóm ojca, niż ojciec miołby prosić dzieci (Br).
3703. Lepszy cygón czorny, niż bioły (O).
3704. Lepszy dać do gymby, niż na gymbe (O).
3705. Lepszy dać masorzowi, niż dochtorowi (Pr).
3706. Lepszy dobrze stoć, niż źle siedzieć (O).
3707. Lepszy dóma chlyb, kapusta, niż kaj ińdzi kura tłusta (O, S).
3708. Lepszy dóma czeski, jak u ludzi ryński (C).
3709. Lepszy dóma żur, kapusta, niż na wojnie kura t.usta (O).

3710. Lepszy dwa lata, niż jedna zima (*Br, O*).
3711. Lepszy dwóch żywić, niż ciebie szacić (*D*).
3712. Lepszy dycki zły kszeft, niż dobro robota (*O*).
3713. Lepszy dziesiyńc razy ciynżko zachorōwać, niż roz leko umrzyć (*Pr, P*).
3714. Lepszy dziesiyńc łsych, niż jedyn ryszawy (*O*).
3715. Lepszy dzisio kyns, niż jutro gyńś (*C, Pr*).
3716. Lepszy fōnt kszeftu, niż cyntnor roboty (*Br*).
3717. Lepszy grosz na ziyimi w potrzebie, niżli sto dukatów w niebie (*C*).
3718. Lepszy gwizdać a urzinać, niż urzykać a nadstawiać (*O*).
3719. Lepszy je mieć chlyb w kapuście, jak pióro za czopkóm (*C*).
3720. Lepszy je śmiyszek, jako rzeziyiyszek (*Br*).
3721. Lepszy kamiynie tłōc, niż cudze dziecka uczyć (*Br*).
3722. Lepszy krziwde ciyrpieć, jak jóm robić (*C*).
3723. Lepszy mało, a dobre, niż moc, a zle (*C, L*).
3724. Lepszy mało dować, niż moc obiecować (*O*).
3725. Lepszy mało, niż nic (*L*).
3726. Lepszy mały kōnsek kielbasy, niż siōnga psigo guwna (*C*).
3727. Lepszy marznōć, niż robić (*S*).
3728. Lepszy mieć, niż darmo chcieć (*Br*).
3729. Lepszy młōcić cudzóm pszynice, niż swoji plewy (*O*).
3730. Lepszy mōndry nieprzyjaciel, niż głupi przyjaciel (*Br*).
3731. Lepszy niech zaroz brzuch puknie, niżby sie miōł boży dor zniszczyć (*D*).
3732. Lepszy nie doloć, jako przeloć (*Pr*).
3733. Lepszy nie grzyszyć, niż pokutować (*O, Br*).
3734. Lepszy nosić, jako prosić (*Br, L, Pr, O*).
3735. Lepszy oźralec, jako niedbalec (*Pr*).
3736. Lepszy po pytaniu chodzić, niż po ciebie chcieć (*D*).
3737. Lepszy po pytaniu chodzić, niż z tobóm żyć (*D*).
3738. Lepszy pón rodzōny, niż robiōny (*O*).
3739. Lepszy rano co, niż cały dziyń nic (*C*).
3740. Lepszy rydz, niż nic (*C*).
3741. Lepszy sie pieknie pobić, niż szpatnie powadzić (*O*).
3742. Lepszy sie podobać jednemu mōndrymu, niż dziewiyńci głupim (*O*).
3743. Lepszy sie słōnej wody napić, a iść leżeć (*O*).
3744. Lepszy sie trzi razy spytać, niż roz źle zrobić (*C*).
3745. Lepszy sie z mōndrym minōć, niż z głupim spotkać (*O*).
3746. Lepszy słōmianny żywot, jak jedwobno śmierć (*C*).
3747. Lepszy służyć pod gospodorzym, niż pod pochołkym (*O*).

3748. Lepszy sóm Pómbóg, jak wszyscy jego świyńci (*Pr, S*).
3749. Lepszy swoji siły fónt, niż cudzej cynt (*C*).
3750. Lepszy synka ze wszami, niż wdowca z dzieckami (*Ol*).
3751. Lepszy szczodry cudzy, niż łakómy przociyl (*O*).
3752. Lepszy śpiwać, niż sie gniwać (*O*).
3753. Lepszy tłósty złodziej, niż sto chudych (*Br*).
3754. Lepszy wierzić, jako mierzić (*Br*).
3755. Lepszy w pióntek cosi, niż cały tydziń nic (*O*).
3756. Lepszy w pióntek cosi, niż w niedziele nic (*O*).
3757. Lepszy wróbel na roście, niż kuropatwa w chroście (*C*).
3758. Lepszy wróbel w chuście, niż kuropatwa w chruście (*O*).
3759. Lepszy wróbel w gorści, niż kanarek na dachu (*O*).
3760. Lepszy wróbel w rynce, jak gołómb na dachu (*Ol*).
3761. Lepszy wróbel w rynce, niż dziesiyń wrón w powietrzu (*Br*).
3762. Lepszy wróbel w rynku, niż cietrzew na synku (*Br*).
3763. Lepszy zaniysć do piekorza, niż do dochtora (*D*).
3764. Lepszy za żywobycio kopa, jako po śmierci sto (*Pr*).
3765. Lepszy zmierzić, jako wierzić (*O*).
3766. Lepszy z móndrym cosi stracić, niż z głupim co nóńść (*O*).
3767. Lepszy z móndrym płakać, niż sie z głupim śmioć (*O, Br*).
3768. Lepszy sie z móndrym wadzić, niż z głupim szpasować (*Br*).
3769. Lepszy z rana jednóm półke, jako cały dziyń nic (*Pr*).
3770. Lepszy, żeby sie Kraków obalił, niżbyś miał rozłóć (*O*).
3771. Lewa — hewa, prawa — dawa (*L*).
3772. Lewe — śmiewe, prawe — łzawe (*O*).
3773. Lezie jak kupa nieszczyńsio (*Pr, O*).
3774. Lezie jak wesz (*O*).
3775. Lezie mu do kapusty (*D*).
3776. Lezie na niego jak płoszczyca (*Ol*).
3777. Leżoł bydym, aż bydzie fónt miynsa za grejcar (*D*).
3778. Leży jak bela (*O*).
3779. Leży jak guwno w trowie (*Ol*).
3780. Leży jak krowski ocas na gnoju (*S, O*).
3781. Leży jak Lazar (*D*).
3782. Leży na marach (*Ol*).
3783. Leży jak nieboski stworzyni (*Ol*).
3784. Leży na umór (*D*).
3785. Leżyncy sie nie czyto (*D*).
3786. Leży pod dornikym (*O*).
3787. Lichotarze Pómbóg karze (*C*).

3788. Lichy towar je dycki gorszy (Ol).
3789. Lipiec lubi przypiec (Br).
3790. Liwa, liwa, pódź do chlywa! (O)
3791. Laboga!.. losmiłowanio!.. lokryścina kandy! (D)
3792. Loce jagby wszystkich ni miół dóma (Ol).
3793. Loce jak bez rozumu (Ol).
3794. Loce jak djobli pomietło (D).
3795. Loce jak Marek po piekle (O, S).
3796. Loce jak mucha w latarni (O).
3797. Loce jak oparzony (Ol).
3798. Loce jak opyntany (Ol).
3799. Loce jak potrzask (O).
3800. Loce jak strzelóny (O).
3801. Loce jak szlajfiyrz po piekle (Pr).
3802. Loce jak szolóny (Ol).
3803. Loce jak żywe strzybło (Ol).
3804. Lokaje, kaście sóm, co za niego chlyb zjodocie? (D)
3805. Lokrystaboga! (O)
3806. Ludeczkowie moji złoci, głupi snoci, gdo sie poci (D).
3807. Ludzie człowieka nauczóm rozumu (L).
3808. Ludzie jeszcze starego bitu (Ol).
3809. Ludzie sie wodzóm za jynzyki, krowy za rogi (O).
3810. Ludzie sóm nikiedy gorsi, niż zwiyrzynata (Ol).
3811. Ludzie starego pieczywa sóm mocniejszy, jak z nowego (C).
3812. Ludzie wrejóm na niego (C).
3813. Ludzie z ludziami, gory z gorami, Pómbóg z nami, a złe precz! (P)
3814. Ludzie zrobióm z kumora woła (L).
3815. Ludzi jak mrowców (O).
3816. Ludzi moc, a człowieka nie widać (Br).
3817. Ludzi moc, a o człowieka biyda (C).
3818. Ludzki jynzyki już niejednego zabiły (D).
3819. Ludzki plotki na gnój, a zaorać! (D)
3820. Luty wyganio kowoli z huty (Ol).
3821. Lwa zdechłego i zajónca sie żodyn nie boji (Ol).
3822. Lyj, Boże, bo siano w stodole (O, Br).
3823. Lyj, Boże, bo w stodole zboże (Br).
3824. Lyniu, popuść mie, bo oba dostanymy (D).
3825. Lyniwe drzewo rómból (D).
3826. Lyniwo rynka — gotowe nieszczyńści (C).
3827. Lyniwy jak wesz (Pr).

3828. Lyniwy jak wół (*Pr*).
 3829. Lyniwy marznie przy robocie, a jak jy, to cały w pocie (*C, Br*).
 3830. Lyniwy mo każdy dziyń świynto (*O*).
 3831. Lyniwymu jest droższy krok, niż siedlokowi zogón (*C*).
 3832. Lyniwymu jest i krok zocny (*C*).
 3833. Lyniwymu wszystko cinyży (*O*).
 3834. Lyniwymu zawsze świynto (*C*).
 3835. Lyniwy wbije zymby do ściany (*C*).
 3836. Lyń go tropi (*O, D*).
 3837. Lyżć kómu do dupy (*O*).
 3838. Lyżć kómu do kapusty (*O*).
 3839. Lyżć kómu na pazury (*O*).
 3840. Lyżć kómu na piynty (*D*).

Ł

3841. Łacina i greka zabijo człowieka (*Br*).
 3842. Łacne miynso psy żeróm (*JB, L, Pr, D, O*).
 3843. Łagodne słóweczko, djobelski serdeczko (*C*).
 3844. Łakówiec przidzie do piekła na kóniec (*K*).
 3845. Łakówstwo i rodzonych braci powadzi (*L*).
 3846. Łakómy by gnoł wesz za grejcar do Wiydnia (*L*).
 3847. Łakómy człowiek dwa razy płaci (*C*).
 3848. Łakómy dwa razy traci (*C, Pr, Br*).
 3849. Łakómy tak tego używo, co mo, jak i tego, czego ni mo (*P*).
 3850. Łapczywy na wszystko, jak djoboł na dusze (*D*).
 3851. Łate na łate bić, a gorzołke pić! (*D, Br*)
 3852. Łate na łate bić, a kwicisko pić! (*O*)
 3853. Łate na łate bije, ale gorzołeczke pije (*C, Pr, P*).
 3854. Łatke mu prziszył (*D*).
 3855. Łatke mu przipión (*O*).
 3856. Łaty na łaty bić, a gorzołe pić (*L*).
 3857. Łazi jak mucha z kiszki (*R*).
 3858. Łechciwy na dowani, łączny na brani (*Pr*).
 3859. Łgorze Pómbóg korze: czasym, mrozym i porwozym (*C*).
 3860. Łoce kole dziury (*O*).
 3861. Łotać dziury (*O*).
 3862. Łowi ryby w kalnej wodzie (*Br*).
 3863. Łowi wczorajszego dnia (*Br*).

3864. Łómac se głowe (O).
 3865. Łómac se jynzyk (O).
 3866. Łuskać kómusi na głowie orzechy (O).
 3867. Łysy jak kolano (Pr).
 3868. Łysymu nie trzeba grzebiynia (L).
 3869. Łzy jak grochy (O).
 3870. Łże, aż sie kurzi za nim (C).

M

3871. Majóm głód, jak młynorzowa gowiydz (L).
 3872. Majóm go wszyscy radzi, bo to je poszkróbek (Ol).
 3873. Majóm go za piónte koło u woza (D).
 3874. Majóm sie radzi jak pies z koczkóm (Pr).
 3875. Majóm sie radzi, jak sie nie widzóm (D).
 3876. Majóm też jyny jednóm kukuczke (Ol).
 3877. Maleparta do czarta! (O)
 3878. Małe dzieci — mało biyda, wielki dzieci — wielko biyda (L).
 3879. Małe dzieci nie dajóm spać, wielki nie dajóm żyć (Pr).
 3880. Małe dzieci straszokym, a wielki djobłym straszóm (O).
 3881. Małe dzieci straszóm bubóm, a wielki piekłym C, JB).
 3882. Małe dziecka — mało starość, wielki dziecka — wielko starość (Pr, O. D).
 3883. Małe dziecka seróm do klina, a wielki na głowe (D).
 3884. Małe dziecko robi do klina, wielki na głowe (Br).
 3885. Małego wodzóm za rynke, a starego za nos (O).
 3886. Małej wody na moc młynów nie lza gnać (C).
 3887. Małojodka, a mo guwna jak klotka (Br).
 3888. Mało piniyndzy — mało muzyki (Pr).
 3889. Mało powiysz, a jeszcze głupio (Br).
 3890. Mało żaba dali skoczy, jak ta wielko (Pr).
 3891. Mały. ale śmiały (C).
 3892. Mały, ale zapality (D).
 3893. Mały, ale zdrzały (O).
 3894. Mały jak noparstek (D).
 3895. Mały jako żaba, mocniejszy jak baba (Br).
 3896. Mały, że go od ziymie nie widać (D).
 3897. Maminego fortucha sie dzierzy (D).

3898. Mamo, chłopcy na mie gabajóm! — Chłopcy, przestóńcie! — Chłopcy, gabejcie, mamulka sie nie dziwajóm (O).
3899. Mamrze jak cygón o pieczok (O).
3900. Mamrze jak niedźwiydź o dziure (O).
3901. Mamrze jak staro dziywka (O).
3902. Mamulce idź podziynkować za cycek, a na dziołchy nie gabej (D).
3903. Mamulce jeszcze nie podziynkował za cycek (D).
3904. Mamulceś jeszcze nie podziynkował, co ci dupe uciyrała (D).
3905. Mamulka nagotowali gałuszek, wysuli ich na lawor, każdy łap, łap, mie sie jyny osiymadwacet dostało (O).
3906. Mamulko, a bryja soli sie? (O)
3907. Mamulko, zaś bryja! (D)
3908. Marznie, aże szyńdzioly strzylajóm (O).
3909. Masło ze syrym jest dość dobre, ani chleba ku tymu nie trzeba (R).
3910. Maszyna je maszynóm, a też ustanie (Ol).
3911. Maszyna pisko, cygónka sie isko (Pr, S).
3912. Maścić warzechóm (O).
3913. Mateczko, coś to zaś wywiód! (Ol)
3914. Matne, nie matne — jyny mot (D).
3915. Mazej! (O)
3916. Mazula, gizdula, pujdzie siedzieć do ula (D).
3917. Mąż sie obrazi, jak se nie wrazi (Br).
3918. Mianym nie pomaże (Br).
3919. Miara — wiara, a woga też (C).
3920. Miara — wiara, oko na lepszóm (D).
3921. Michoń — swaczyne pokichoń (O).
3922. Mie aże zatkało (D).
3923. Miech łate nóńdzie (O, Br).
3924. Miech łate nóńdzie, a dzichta kóniec (Br).
3925. Miech sie rozerwoń z babami (D).
3926. Mieć chłupate myśli (O).
3927. Mieć ciyunki ucho (O).
3928. Mieć cosi na pamiyńci (O).
3929. Mieć czyste sumiyni (O).
3930. Mieć Filipa w głowie (O).
3931. Mieć gibki nogi (O).
3932. Mieć gibkóm (O).
3933. Mieć głowe na karku (O).
3934. Mieć iksy (O).
3935. Mieć już roki (O).

3936. Mieć już swoji roki (O).
3937. Mieć kogo nad sobóm (O).
3938. Mieć kogo na oku (O).
3939. Mieć kogo pełnóm rzić (O).
3940. Mieć kogo pod sobóm (O).
3941. Mieć kogo w gorści (O).
3942. Mieć kogo w oku (O).
3943. Mieć kogo za nic (O).
3944. Mieć kogosi na sumiyniu (O).
3945. Mieć kogosi w robocie (O).
3946. Mieć kudłate myśli (O).
3947. Mieć leki chlyb (O).
3948. Mieć mocka za sobóm (O).
3949. Mieć na kogo skrzupke (O).
3950. Mieć na kogo wścieka (O).
3951. Mieć nieczyste sumiyni (O).
3952. Mieć nogi do O (O).
3953. Mieć ostry jynzyk (O).
3954. Mieć piekło w chałupie (O).
3955. Mieć pod czopkóm (O).
3956. Mieć raciborskóm (O).
3957. Mieć rynce zwióznane (O).
3958. Mieć serce z kamiynia (O).
3959. Mieć słabe ździyrza (O).
3960. Mieć smutek za pazurami (O).
3961. Mieć sto chyńci (O).
3962. Mieć strachu pełne galaty (O).
3963. Mieć twardy jynzyk (O).
3964. Mieć u kogo oko (O).
3965. Mieć w głowie kobylińca (O).
3966. Mieć w rynkach nasrane (O).
3967. Mieć w uszach nasrane (O).
3968. Mieć wysrane czasy (O).
3969. Mieć z głowy kolano (O).
3970. Mieć z kogo szpagat (O).
3971. Mieć złote serce (O).
3972. Miejca tu nie zagrzeje (O).
3973. Miele jak na ograbczoku (C).
3974. Miele jak na powieternioku (D).
3975. Miele sie już tam kole wiesielo (D).

3976. Mie nic, tobie nic... (O).
3977. Mierziało kocura, że sadło zeżroł (D).
3978. Mie sie śniło, że sie mi kłymbko kole dupy wiło (O).
3979. Mie sie wszystko zdo, że je pytlym szaśnióny (Ol).
3980. „Mie sie zdo” — to je tajak by nie śniło, a jagby sie śniło, to tajak by nic nie było (D).
3981. Mie sie zdo, żeś ty dzisio nic warzónego nie jod (Ol).
3982. Mie tam oczy nie zamydli (O).
3983. Mie to je wórszt! (O)
3984. Mie to je wszystko fuk! (O)
3985. Milczy jak kamiń (C).
3986. Milczy jak mur (Ol).
3987. Milczy jak słup (Ol).
3988. Milijónski świat! (O).
3989. Milijónski żywobyci, jak sie stary młodej chyci (O).
3990. Milsze spani, niż śniodani (K).
3991. Miłość je gorszo, niż wściekłość, bo od wściekłości pómoże, od miłości — brón Boże! (B, L).
3992. Miłość je sto razy gorszo, niż wściekłość, bo od wściekłości pómoże, a od miłości — uchovej Boże! (Pr)
3993. Miłuj bliźniego, a koszule drzyj ś-niego (O).
3994. Miłuj bliźniego, a miyj kij na niego (O).
3995. Miłuj bliźniego, a weź kij a ubij go (C).
3996. Miłuj bliźniego, bier kij a bij go (K).
3997. Miłuj bliźniego, dy trza, to kradnij za niego (D).
3998. Miłuj bliźniego swego, aż koszula spadnie ś-niego (O).
3999. Miłuj bliźniego, a jak możesz, liźnij go! (Ol)
4000. Miłujmy sie jak bracia, rachujmy sie jak Żydzi (O).
4001. Miłujmy sie, rachujmy sie! (D)
4002. Mioł być bogaty, a zustoł kudłaty (O).
4003. Miołeś już sónd z gyńsiami? (O)
4004. Mioł nieboszczyk zieleźne zdrowi (D).
4005. Mioł nos! (O)
4006. Mioł szure oko (D).
4007. Miyj mie rod! (Br, O).
4008. Miyjmy sie radzi jak bracio, rachujmy sie jak Żydzi (O).
4009. Miyndzy dwiyma młodymi ni mo co robić trzeci (D).
4010. Miyndzy dzieciami ni ma fojta (B, L, Pr).
4011. Miyunki jak gniłka (O).
4012. Mynso jak cholewa (O).

4013. Mynso jak podeszwa (O).
4014. Miynsopustne cielynta majóm złote ocaski (Ol).
4015. Miynsopustne tańce — zdrowia targańce (Ol).
4016. Miynszemu miyni, wiynkszymu wiyncyj, a gdo nie chce wzióńć, tego próntkym cióńć (Br).
4017. Miyszko jak solski grof (Ol).
4018. Miyszko na piyrszym piyntrze pod schodami (Br).
4019. Miyszko pod kumoróm (D).
4020. Miyszko w drzewiannej kamiynnicy (Br).
4021. Mlasko, żeby mu jynzyk do dupy wbiyg (Ol).
4022. Mlyko mo jeszcze na brodzie (O).
4023. Młodego człowieka krosa zdobi, a starego szaty (Pr).
4024. Mlyko mie szczypie (O).
4025. Mlyko mo na brodzie, a kolce na dupie (O).
4026. Młodego kształci krosa, a starego szaty (O). *
4027. Młode roki — głupi rozum (L, B, Pr).
4028. Młodo dziółcha mo zagrzoć siedymdziesiónt siedym synków na lodzie (O).
4029. Młody do kopca, a stary z kopca (C).
4030. Młody może, stary musi (D, O).
4031. Mo ale ty żarna! (D).
4032. Mo apetyt jak świnia (C).
4033. Mo babe z kurzimi nogami (O).
4034. Mo babe z piekła rodim (C).
4035. Mo brzuch jak beczka (D).
4036. Mo brzuch jak bymbyn (O).
4037. Mo brzuch jak cielno krowa (O).
4038. Mo brzuch jak putnia (O).
4039. Mo brzuch jak ślabikorz (C).
4040. Moc było chcików, mało było wzików (Br).
4041. Mo celine w galatach (O).
4042. Moc chcioczy, a mało broczy (O).
4043. Moc chciywaczy, mało biyraczy (Pr).
4044. Moc dzieci — to je żywy dłóg (Ol).
4045. Moc grzmotu — mało deszcza (Pr).
4046. Mocie sie szpatnie przezywać, to sie radszy pieknie pobijcie (D).
4047. Mocie tak daleko do nas, jak my do was (D).
4048. Mocie tu jak miyrwa porzóndek (D).
4049. Mocie tu jak u Pana Boga za piecym (D).
4050. Mocie tu jak w buźnicy (D, O).

4051. Mocie tu jak w gospodzie (D).
 4052. Mocie tu jak w chlywie (D).
 4053. Mocie tu jak w haźlu guwiyn!.. smrodu! (D)
 4054. Mocie tu jak w kościele (D).
 4055. Mocie tu jak w psiarni (D).
 4056. Mocie tu jak w pudełku (D).
 4057. Mocie tu wszystkigo jak na wiesielu (D.)
 4058. Mo ciynźkóm głowe (O).
 4059. Moc je godzin? — Dobrze chodzić! (O)
 4060. Moc je godzin? — Trzy sztwierci na roszczypiónóm (D).
 4061. Moc kwiku, a mało wełny (C).
 4062. Moc korzyni, twardy piyń — mosz poraczki cały dziyń (D).
 4063. Moc kucharek — zło polywka (Br).
 4064. Moc kucharzi — zło polywka (Pr).
 4065. Moc mosz roków? — Dwa garce szupoków (Ol).
 4066. Moc mosz roków? — Pełném czopke drobników (O).
 4067. Moc mosz roków? — Pełném czopke zimnioków (Ol).
 4068. Moc mówi, to albo moc wiy, albo moc cygani (Ol).
 4069. Mocny, żeby mokry papiór potargoł (Br).
 4070. Mo, co sie jyny duszy zabognie (O).
 4071. Mo cosi na dolinku (D).
 4072. Mo cyl jak babski ryl (O).
 4073. Moc pranio, a mało wieszanio (C, Pr, Br, D, Og).
 4074. Moc psów — zajynczo śmierć (C).
 4075. Mo cycki jak pszczoła (Br).
 4076. Moc śniega — mało wody (C).
 4077. Moda je moda, rzić do galot patrzy (O).
 4078. Moda modóm musi być, rzić do galot musi wlyżć (O).
 4079. Moda nie moda — rzić w galatach musi być (O).
 4080. Mo djobła w chałupie (O).
 4081. Modlij sie, nie modlij sie — nie nawarzysz, nie najysz sie (C).
 4082. Modlij sie, nie modlij sie — próžno miska, nie najysz sie (C, O).
 4083. Modli sie pod figurom, a djobła mo za skóróm (D).
 4084. Modli sie pod figuróm, a mo czerta za skóróm (C).
 4085. Mo dłógi palce (O).
 4086. Mo dłógów jak włosów na głowie (Pr, O).
 4087. Mo dłógu po uszy (O).
 4088. Mo draka (Pr, D, O).
 4089. Mo draka pod myckóm (Ol).
 4090. Mo drobne w kozuchu (D).

4091. Mo dupe w ciyrniu (O).
4092. Mo dupe w ogniu (O).
4093. Mo dupe w pałachowcu (O).
4094. Mo dziecka na głowie (O).
4095. Mo dziure w kapsie (D).
4096. Mo fajny nos (O).
4097. Mo fify (O).
4098. Mo fusa jak ćmiyl na piyńcie (O).
4099. Mo fusa siedmióma rzóndkami (Ol).
4100. Mo fus jak Rus (O).
4101. Mo fus jak Tyrol (O).
4102. Mo gila w nosie (O).
4103. Mo głos, jagby kocurowi na ocas stanół (S).
4104. Mo głos jak puknióny gornek (D, O).
4105. Mo głowe jak banie (O).
4106. Mo głowe jak dziećmorowski podciep (Ol).
4107. Mo głowe jak kijón twardóm (D).
4108. Mo głowe jak kolano (O).
4109. Mo głowe jak miyrwiónke (O).
4110. Mo głowe jak papuć (O).
4111. Mo głowe jak pudło (O).
4112. Mo głowe jak putnie (O).
4113. Mo głowe jak strugacóm stolice (Pr).
4114. Mo głowe jak szkopek (P).
4115. Mo głowe jak szopa (C).
4116. Mo głowe jak wiertelik (C).
4117. Mo głowe na karku (O).
4118. Mo godziny kiskóm mazane a grabiami nacióngane (O).
4119. Mo godziny w głowie (D).
4120. Mo go w zymbach (O, D).
4121. Mo go za nic (D).
4122. Mo go w kapsie (C, O).
4123. Mo go za utrzidupskiego (D).
4124. Mo grabowóm nute, a barani bek (Br).
4125. Mo grzychów, żeby ich na wołowej skórze nie spisoł (Ol).
4126. Mo gymbe jak dziurawy przetak (Br).
4127. Mo gymbe jak miesińczek w pełni (O).
4128. Mo gymbe jak pierónowo miedza (Br).
4129. Mo gymbe jak rzeszóto (C).
4130. Mo gymbe jak stodalne wrota (O).

4131. Mo gymbulke jyny na jedno umyć (O).
4132. Mogym wydzierzeć z tymi, co nic nie jedli (Br).
4133. Mo gzycht jak miesiόνczek w kole (Pr).
4134. Mo hawiyrnie w głowie (D).
4135. Mo hitlera [wrzód] na dupie (D).
4136. Mo hrubo za uszami (L).
4137. Moja bǳzinka jak malinka, twoja bǳzina jak zdechlina (O).
4138. Moja ty kurziczko złoto, nie róǳ se z tego nic (Ol).
4139. Mo jedno kółko wincyj w głowie (C).
4140. Mo jeszcze dwa pierdy do śmierci (O).
4141. Mo jeszcze mlyko na brodzie, a jużby gónił za dziywkami (C).
4142. Mo jeszcze na dupie kolce od noczioka (O).
4143. Mo jeszcze ze dwa pierdy do śmierci (O).
4144. Moji miano hóncfót (D).
4145. Moji dzieci i twoji dzieci bijóm nasze dzieci (D).
4146. Moji miłe zdradło, kańś se mi tu siadło? (C)
4147. Mojiściewy! — Reż, ni plewy! (D)
4148. Mojowy ślub — gotowy grób (Ol).
4149. Mo już tego po same garło (K).
4150. Mo jyny ty gołe rynce (O).
4151. Mo jyny ty jedne galaty (O).
4152. Mo jyny zbytki w głowie (D).
4153. Mo jynzyka za przewodnika (D).
4154. Mo jynzyk jak brzitwa (O).
4155. Mo kaczy żółódek (O).
4156. Mo kapse jak ciele (C).
4157. Mo kapsowe suchoty (D, O).
4158. Mo klin w głowie (O).
4159. Mo kość w brzuchu (O).
4160. Mokre drzewo musi przy suchym goreć (C).
4161. Mo krótki dech (O).
4162. Mokry do nitki (O).
4163. Mokry do skóry (O).
4164. Mokry jak nieoblizane ciele (O).
4165. Mokry jak szczur (O).
4166. Mokry jak wasermón (O).
4167. Mokry jak wróbel po deszczu (O).
4168. Mo krziwóm gymbe (O).
4169. Mo krzóna w nosie (L, O).
4170. Mo kurzi serce (Ol).

4171. Mo kurzóm pamiyńc (O, Br).
4172. Mo kwaśnóm gymbe (D).
4173. Mo lepki palce (O).
4174. Mo lewe rynce (O, D).
4175. Mo lica jak kura (O).
4176. Mo łape jak niedźwiydź (D).
4177. Mo masło na głowie (O).
4178. Mo mian, co ni można wiyncej (C).
4179. Mo mocka na głowie (O).
4180. Mo muchy w nosie (O, P).
4181. Mo muskle jak wynzly na nici (Br).
4182. Mo muskle jak żónaty wróbel (Br).
4183. Mo na mie z kopca (O).
4184. Mo na muzgu szwoba (P).
4185. Mo napady jak zdechły kón (Br).
4186. Mo niewyparżóny pysk (Br, O).
4187. Mo nerwy jak z opaska spuszczone (O).
4188. Mo na to dłógi zymby (O).
4189. Mo noge jak kónew (O).
4190. Mo nogi do wińca (D).
4191. Mo nogi jak biyrka (Br).
4192. Mo nogi jak blajszyfty (Br).
4193. Mo nogi jak bocian (D).
4194. Mo nogi jak dwa patyki (D).
4195. Mo nogi jak hajźłowy pajónk (O).
4196. Mo nogi jak klarnety (C).
4197. Mo nogi jak ołowianne (O).
4198. Mo nogi jak piszczołki (O).
4199. Mo nogi jak putnie (D).
4200. Mo nogi jak sanie (Ol).
4201. Mo nogi jak słón (D).
4202. Mo nogi jak słupy pod piekłym (Pr, O, D).
4203. Mo nogi jak z drzewa (D).
4204. Mo nogi z bobu (Br).
4205. Mo nogi, żeby móg nimi piekło podpiyrać (D).
4206. Mo nosek jak Bosek (O).
4207. Mo nos jak Judoszów krziwak (L).
4208. Mo nos jak ogórka (O).
4209. Mo nos jak okaryna (O).
4210. Mo nos jak pantofel (D).

4211. Mo nos jak papuc (O).
4212. Mo nos jak synkaty krziwak (S).
4213. Mo nos zawieszóny (O).
4214. Mo oczy jak niezapóminajki (O).
4215. Mo oczy jak z kapołki (Ol).
4216. Mo oczy jak torki (O).
4217. Mo oficyrskóm głowe (O).
4218. Mo oko jak Moróniowa krowa rzić (O).
4219. Mo oko z knefla (Ol).
4220. Mo owiyńzióm nute, a cielyncy bek (Ol).
4221. Mo palce z patyków (K).
4222. Mo pamiyńć jak kura (C).
4223. Mo pamiyńć jak wół rogi (D).
4224. Mo paszczeke, żeby go sto psów nie przeszczekało (C).
4225. Mo pełne galaty strachu (D).
4226. Mo pierzina sztyry rogi, zgodzi rynce i nogi (C).
4227. Mo pilno jak cygon do spowiedzi (D).
4228. Mo pinióndze do habadzieja (Ol).
4229. Mo piniyndzy jak plyw (O).
4230. Mo piniyndzy jak szup (O, D).
4231. Mo piniyndzy jak śmiecio (O, D).
4232. Mo piyńć włosów w siedmiu rzóndkach 'wylysiał' (O).
4233. Mo pleca jak olmaryj (D).
4234. Mo pluca z drzistónia (O).
4235. Mo płótno w kapsie (O, D).
4236. Mo pod myckóm (O).
4237. Mo pod czopkóm 'ma w czubie' (C).
4238. Mo przed nim szpagat (O).
4239. Mo przed nim wiater (D).
4240. Mo przestróno w głowie (C).
4241. Mo przestróno w gymbie (Ol).
4242. Mo psinco 'nie ma nic' (D).
4243. Mo pychy na dwa sztychy, a wszy na palec (Br).
4244. Mo pysk, jakby piyńścióm do krupice bodnół (B).
4245. Mo pysk, jakby woli guwno saniami przejechoł (Br).
4246. Mo pysk jak grocice (O).
4247. Mo pysk jak grocice, a rzić jak mierzice (O).
4248. Mo pysk jak hamerski cukle (Br).
4249. Mo pysk jak mierzice (B).
4250. Mo pysk jak ropucha (D).

4251. Mo pysk jak siykiyra (C).
4252. Mo pysk jak szesnostka (O).
4253. Mo pysk jak wyzuwacz (D).
4254. Mo pysk na siedym dziedzin 'głośno krzyczy' (D).
4255. Mo rebelije w brzuchu (O, D).
4256. Mo rod gałyńziówke (Ol).
4257. Mo rozumy i w podeszwach (C).
4258. Mortwego by obudził (D).
4259. Mortwego lutuje, żywego nie spómóg (D).
4260. Mortwy cały ze strachu (D).
4261. Mory go bieróm (D, O).
4262. Mo rynce jak faroż (O).
4263. Mo rynce jak grabie (C).
4264. Mo rynce jak grofka (O).
4265. Mo rynce od siebie (D).
4266. Mo rzeczy jak koza bobków (Br).
4267. Mo rzić jak dwa pieprze (O).
4268. Mo rzić jak kanón (O).
4269. Mo rzić jak kajfas (D).
4270. Mo rzić jak lajer (D).
4271. Mo rzić jak obora (D).
4272. Mo rzić po tymu (D).
4273. Mo rzić, żeby mu móg w ni koły łómac (D).
4274. Mo serce jak tramwaj (O).
4275. Mo serce w galatach (O).
4276. Mo sieczke w głowie (K).
4277. Mo sie dobrze, jak lew na pomyjach 'biedny, chudy' (Br).
4278. Mo sie dobrze jak pónczek w maśle (Pr, R).
4279. Mo sie dobrze, tylko ptasiego mlyka ni mo (K).
4280. Mo sie gorszy, niż pies (O).
4281. Mo sie jak groch przy ceście (C, D).
4282. Mo sie jak groch przy ceście, gdo idzie, każdy rwie (Br).
4283. Mo sie jak kamiyn na ceście, każdy do niego kopie (D).
4284. Mo sie jak pónczek w maśle (C, D, O).
4285. Mo sie jak sagi w pokrzywach (Pod, O).
4286. Mo sie jak sagi w ciyrniu (O).
4287. Mo sie jak u Pana Boga za piecym (O).
4288. Mo sie jak w niebie (O).
4289. Mo sie jak w rajy (O).
4290. Mo sie sz-czego obiyrac (D).

4291. Mo słabe ty hósle (D).
4292. Mo słómianne rynce (C).
4293. Mo słómiannóm dusze (C).
4294. Mo sto chyńci (C).
4295. Mo swoji za uszami (O).
4296. Mo szantara nad sobóm (D).
4297. Mosz, babo, placek! (O, D)
4298. Mosz cielyncy rozum (D).
4299. Mosz cyl, jak świnią ryl (Pr).
4300. Mo szczyńsci, jak ni z kija, to z piyńsci (Br).
4301. Mosz czystóm koszule, jak śniyg kole kuźnie (Br).
4302. Mosz, djoble, roroty! (Br, O, S, D)
4303. Mosz fusy jak ćmiyl na piyńcie (O).
4304. Mosz gładki lica, wzdychej do ksiynżyca (Br).
4305. Mosz głos, jak z dupy włos — hruby a nieczysty (O).
4306. Mosz głowe jak fóre chojo (O).
4307. Mosz głowe jak podciep (S).
4308. Mosz jeszcze mlyko pod nosym (D).
4309. Mosz, koza, a nie becz! (D)
4310. Mosz krótki rozum (O).
4311. Mo szłape wielkóm jak Stónawa (O).
4312. Mosz, ni mosz, ale sie dzierz! (C)
4313. Mosz, ni mosz, jyny dej! (C)
4314. Mosz ocas? (O)
4315. Mosz oko jak rolmops (O).
4316. Mosz pleca, jagbyś hrubaczki do miecha nasuł (O).
4317. Mosz połónczyni z Opawóm? (O)
4318. Mosz pysk jak hawiyrz po szychcie (S).
4319. Mosz rozum! (O, D)
4320. Mosz tego moc na głowie (D).
4321. Mosz tej rzeczy, jak koza bobków (Br).
4322. Mosz to jak na łopacie (D).
4323. Mosz to po mamulce (D).
4324. Mosz tu, djoble, czegoś chcioł (C).
4325. Mosz ty rozum? (O)
4326. Mosz ty trómbo recht (Br).
4327. Mosz ty trómbo recht, a świnią mo drugi, pujdziecie oba do chlywka (Pr).
4328. Mosz w dupie grejcar trojnikym zatkany (Br).
4329. Mo szwoba na muzgu (O).

4330. Mo śmnych i płacz w jednym miyszku (O).
4331. Mo śwyntego w niebie (D).
4332. Mo tego kupe odsiadować (D).
4333. Mo tej gymbulki ledwa na jedno umyci (O, D).
4334. Mo to jak suski owies (O).
4335. Mo to po tatulkowi (D).
4336. Mo to we krwi (D).
4337. Mo to w małym palcu (D, O).
4338. Mo to w naturze (D).
4339. Mo to zóndelko, ale jadowite (D).
4340. Mo tych plotek pełnóm dzichte (D).
4341. Mo tyn pysk niewyparżony (O, D).
4342. Mo ty pazury wajeczne (D).
4343. Mo wargi otopulóné, jak kón przy gospodzie (O).
4344. Mo warkocze jak cepy (O).
4345. Mo w czubie (D, O).
4346. Mo w dupie pinióndze (D).
4347. Mo w głowie heblowiny (O).
4348. Mo w głowie plewy (O).
4349. Mo w głowie siano (O).
4350. Mo w kuli (O).
4351. Mo wielki morzisko (D).
4352. Mo wilczóm kość w brzuchu (C).
4353. Mo wyczniej dłógów, jak włosów na głowie (C).
4354. Mo wyczniej szczyńscio, niż rozumu (D, O, S).
4355. Mo w nosie (O).
4356. Mo w nosie — ale kozy (Pr, O).
4357. Mo w nosie, koze ni, ale brómbie od baby (D).
4358. Mo w pysku jak stary hawiryz (D).
4359. Mo wróble pod czopkóm (C).
4360. Mo wszystko w jednym miyszku: i płacz, i śmnych (Pr).
4361. Mo wysmolóné czasy (D).
4362. Mo wytargane pod pażami, bo musi ciepác kamiyniami, jak żywoccy na zwónek (Ol).
4363. Mo zajyncze myśli (O).
4364. Mo za sobóm ty cielynce roki (D).
4365. Mo zdrowóm kość (D).
4366. Mo zdrowy korzyń (O).
4367. Mo zieleźne zdrowi (D).
4368. Mo zielóno w głowie (O).

4369. Mo z niego Pietra (O).
4370. Mo z nim krziż (O, D).
4371. Mo zymby jak nuty na bas (O).
4372. Mo zymby jak nuty na bymbyn (B).
4373. Może odśpiwo (C).
4374. Może sie za nos pociógnóć (C).
4375. Możesz mie pocałować w gymbe, jak bydym z głowóm w piekar-szczoku (O).
4376. Możesz to kupić ze zawrzytymi oczami (O).
4377. Można to na palcach policzyć (C).
4378. Można wyprości (O).
4379. Mo żone pieknóm, ale dychawicznóm (C).
4380. Mój ty Boże, dyby człek móg, jak ni może! (D)
4381. Mój ty smutku! (D)
4382. Mój ty śwynty, moji piynty! (D)
4383. Móm cie aż po kark (Pr).
4384. Móm cie dość (Pr).
4385. Móm cie jak sól w oku (Pr).
4386. Móm cie kańsi! (D)
4387. Móm cie rod, jak cie nie widzym (Pr, Br, D).
4388. Móm cie rod jak torke w nodze (Br).
4389. Móm cie rod jak wrzód na dupie (O).
4390. Móm ci to z rynkowa wytrześć? (O)
4391. Móm cie rod jak torke w oku (Pr).
4392. Móm go w dupie (O).
4393. Móm go w piyńcie (O).
4394. Móm już tego po dziurki! (D)
4395. Móm już tego po uszy (D).
4396. Móm na szpatnym kóniu jechać do piekła, toteż wolym na pieknym (C).
4397. Móm na to wielki zymby (O).
4398. Móm roboty do soboty, od soboty na nowo (Br).
4399. Móm roboty jak cap na jesiyń (O).
4400. Móm sie djobligo dobrze (O).
4401. Móm sie djobligo źle (O).
4402. Móm sie dobrze jak djobli (O).
4403. Móm sie źle jak djobli (O).
4404. Móm sie po strumiyńsku (Br).
4405. Móm szmak, jagbych sie z bykym lizoł (O).
4406. Móm ś-ciebie strach, jak z warzónego raka (C, Pr).

4407. Móm taki głód, żebych kocura zeżroł (O).
4408. Móm taki głód, żebych połómane toczki zeżroł (O).
4409. Móm tam ćma? (D)
4410. Móm tego aż pod przypóne (O).
4411. Móm tego do chwały Bożej (O).
4412. Móm to czorne na białym (O).
4413. Móm to na końcu jynzyka (O).
4414. Móm to pod nosym (O).
4415. Móm wagón czasu (O).
4416. Mómy na karku... [żniwa, świynta itp.] (O, D).
4417. Móndrej głowie dość na słowie (C, Pr, P, D, Br).
4418. Móndro głowa nie dbo na głupi słowa (O).
4419. Móndro głowa nie zesiwnie, głupio głowa nie wyłysi (O).
4420. Móndry głupimu ustómpi (D, O).
4421. Móndry jak liszka (Ol).
4422. Móndry jak Salamón (O).
4423. Móndry jak Salamónowe portki (Pr, K).
4424. Móndry jak staro cholewa (D).
4425. Móndrymu nie chybi mało, jyny moc (C).
4426. Móndrymu słowo, głupimu kij (Br).
4427. Móndrymu ustómp, głupimu wybocz (O, Br).
4428. Móndry niczyjóm radóm nie gardzi (Br).
4429. Móndry obiecuje, a głupi sie raduje (L).
4430. Móndry pisze dlo zabawy, głupi czyto, bo ciekawy (Br).
4431. Móndry sie tymu nie bydzie dziwowoł, a głupi nie dorozumi (C).
4432. Móndrzejsze wajca, niż kura (C).
4433. Móndrzejszy dycki ustómpi (L).
4434. Móndrzy ludzie przodek majóm (C).
4435. Móndrzy sie od głupich uczóm (C).
4436. Móndrzy układajóm, a głupi czytająóm (D).
4437. Mów, albo pluj literami, bo nóm gospode zawrzóm (D).
4438. Mów, albo ser literami! (O)
4439. Mówi, a dusza w nim spi (P, B, L, O).
4440. Mówi, a muchy mu w gymbie na lajde grajóm (B, L, O).
4441. Mówi, co mu ślina na jynzyk prziniesie (O).
4442. Mówić ze szczyrej duszy (O).
4443. Mówić z głowy (O).
4444. Mówi, jagby głodny sroł (P).
4445. Mówi, jagby miol gałuszki w karku (O).
4446. Mówi, jagby mu szwob na muzgu siedzioł (Ol).

4447. Mówi, jagby ni miał wszystkich dóma (Ol).
4448. Mówi, jagby społ (P).
4449. Mówi, jagby z ksióznki czytoł (Br).
4450. Mówi jak dochtór, a sro jak aptykorz (D).
4451. Mówi jak nimocno gyńś po émi (Br).
4452. Mówi jak o czyrwiónej pónczoszce (O).
4453. Mówi jak ślepy o barwach (O).
4454. Mówi na wiater (O).
4455. Mówi piónte przez dziesiónte (O).
4456. Mówi po dwa, po trzi, a po żodne nic (Ol).
4457. Mówi z pluc (O).
4458. Mów, jak ci gymba arosła (O).
4459. Mów, jak ci jynzyk urosnół (D).
4460. Mów ty, wilku, pacierz, a ón woli kozióm macierz (C).
4461. Mów ty, wilku, pacierz, kiej ón woli owczóm macierz (P, Og).
4462. Mów wilkowi ojczynasze, a ón dycki: owce nasze (P).
4463. Mów z Telijanym! (O)
4464. Mrózek mówi do Fukaly: Jak jo idym sóm, to se chłópek kroczo, jako pón; ale jak jo idym z tobóm, to chłópek ruszo sobóm (O).
4465. Mróz taki, że aż szyndzioly strzylajóm (O).
4466. Mruczy jak niedźwiydź o dziure (L).
4467. Mucha mu siadła na nos (C, O).
4468. Mulorz a świniá — jedna rodzina (Br).
4469. Mucha uwiyńźnie, a bónk sie przebijje (Ol).
4470. Muru głowóm nie przebijesz (C).
4471. Mury, jak w szónowskim kościele (Ol).
4472. Musi gymbóm głośno kłapać, aby mógła dobrze papać (D).
4473. Musi nie dospać, gdo chce chleba dostać (O).
4474. Musiołbych nogi w lutryji wygrać (O).
4475. Musiołby mieć rogi! (D)
4476. Musiołech być djabłu ceste dłożyn (L).
4477. Musi szczekać, bo mu za to płacóm (P).
4478. Mús — to je umrzyć (O).
4479. Musi to być, choćby siykiyry z nieba padały (O).
4480. Muzyka gro o sto sześć (Ol).
4481. Mybychmy już radzi z inszej beczki (D).
4482. Mydlić kómu oczy (O).
4483. Mydłek mydlił, wyszklil i pydlił (D).
4484. My dwa z mydła, a tyn trzeci bande speci (O).
4485. My sóm my, a my sie nie dómy! (Pr)

4486. My sóm my, a wyście sóm wy (Ol).
 4487. Myśli se o sobie, jagby sie cały świat kole niego toczył (O).
 4488. Myśli se o sobie, jagby sie milijón za nim kuloł (O).
 4489. Myśli se o sobie, że sie cały świat za nim kulo (O).
 4490. Myśli se, że wszystkie móndrości pozjodoł (O).
 4491. Myślisz, że jo je taki hej, albo poczkej? (O)
 4492. Myślisz, że jo taki chytry, jages ty je głupi (Pr).
 4493. Myśli, że Cieszyn je jego (O).
 4494. Myśli, że je jedyny; je jich moc jak czetyny (O).
 4495. Myśli, że jo je taki głupi, jak ón móndry (C).
 4496. Myślołech, że je podkuty, a ón je dobrze gładki (Ol).

N

4497. Na Adama Ewy dobre bydłu plewy (Ol).
 4498. Na betón! (O)
 4499. Na biydnego wszystko kapie (L).
 4500. Na bok, bo jedzie prawok! (Br)
 4501. Na bok wszyscy, bo jedzie jedyn! (Br)
 4502. Na bok z drogi, bo wjadym miyndzy nogi! (O)
 4503. Na bok, żaby, guwno jedzie! (R)
 4504. Nabroł piniyndzy i tamten (JB).
 4505. Nabroł se wszy do kożucha (O).
 4506. Na chory chlyb mo dłógi zymby, ale rożeczki z maselkym, to ja! (D)
 4507. Na chudobnych ludzi trzeba bicza (Ol).
 4508. Na chudobnych ludzi wszyńdzi paści (C).
 4509. Nachytoł tam na skóre, jak djoboł w Czynstochowie (K).
 4510. Na, cici, na! (D)
 4511. Na ciebie nie pisko (D, O).
 4512. Nacyrny jak świyrbiónczka (C).
 4513. Na cudze nie padze (D).
 4514. Na cudze nie patrzy, a na swoji sie dziwo (C).
 4515. Na człowieku piyrzi nie rośnie (Ol).
 4516. Na czarnej roli chlyb sie rodzi, a na biołej psi seróm (C).
 4517. Na czarnej ziyimi sie bioły chlyb rodzi (Pr).
 4518. Na daryboka se dycki Pómbóczek spómni (O).
 4519. Na dłóg nie padze (O).
 4520. Na dłóg sie stawio, aby go dłóg do grobu nie skludził (D).
 4521. Na dobrego kónia nie trzeba bicza (Br).
 4522. Na dolinku go boli (Ol).

4523. Nadoł mu jak świni do koryta (*K, D, O*).
4524. Nadstow uszy! (*O*).
4525. Nad tym mie głowa nie zaboli (*O*).
4526. Na dworze, jak gdo może, a w siyni już miyni (*Ol*).
4527. Na dwóch stołkach nie idzie siedzieć (*Ol*).
4528. Na dyć ci dźwignym letniki i tak ci zadek zapolym, że ci z tydziń bydzie gorół! (*O*)
4529. Na dyć nóm kocur zdechnie, co go ni mómy (*Br*).
4530. Nadynty jak ropucha (*D*).
4531. Nadynty jak trusiok (*D*).
4532. Nadynty jak zgrzebno kobyła (*D*).
4533. Na dziedzinie wyndzóm świni w kuminie (*D*).
4534. Nadzieja — matka głupich (*Pr, O, Br, L*).
4535. Na głowie wiónek, a w brzuchu Jónek (*Br, O*).
4536. Na głupi głowie ani włosy nie rosnóm (*O*).
4537. Na głupigo nie trzeba gnoja wozić, bo se go sóm na siebie nawozi (*Pr*).
4538. Na głupigo nie trzeba gnoja wozić, nawozi go sóm na sie (*C*).
4539. Na głupi pytani ni ma odpowiedzi (*Br*).
4540. Na głupote ni ma lyku (*S*).
4541. Nagnało mu do galot (*C*).
4542. Na gorach poczóntek wody, a kóniec chleba (*O, Og*).
4543. Na handle dycki kierysi żwandle (*Ol*).
4544. Na Helynie — to żynie, a na Hanie — hned stanie (*Br*).
4545. Na Hóneger niski fleca, tam se śleper zbije pleca (*S*).
4546. Na jałowej krowie cielyńcia nie wytłócze (*Pr*).
4547. Na jednego rudego trzeba siedym łsych (*Br*).
4548. Na jednej lónce wól trowy patrzy, a bocian żaby (*Ol*).
4549. Na jednej ziyimi kónkol i pszynica rośnie (*Ol*).
4550. Na jednym płocie chusty suszóm (*Br*).
4551. Na jermaku ludzi jak maku (*D*).
4552. Najodech sie po dziurki (*O*).
4553. Najod sie aż po kark (*Ol*).
4554. Najod sie gruszek, a teraz go boli z tego brzuszek (*Pr*).
4555. Najod sie masnej wóntroby (*C*).
4556. Najod sie przocieli (*D*).
4557. Najod sie strachu (*D*).
4558. Najod sie syra, bo sie fórt śmieje (*O*).
4559. Na kartce je [ze żólóndkym, z głowóm, z pacharzinóm...] (*D*).
4560. Na każdego psa przidzie mróz (*Ol*).

4561. Na každóm rzić mo Pómbóg bicz (O).
4562. Nakłód za podkłódke (O).
4563. Na kościół nie narzyko, na pana nie narobi, a na gospode nie napije (O, S).
4564. Nakryć sie nogami (O).
4565. Nakryć sie piyntami (O).
4566. Naloty jak beczka (D).
4567. Naloty jak grocica (D).
4568. Na łącznej kupi nejrychli sie oszydzi (C).
4569. Na marzec narzyko każdy starzec (Br).
4570. Namazany jak czyk (Pr).
4571. Namazejcie piłke łojym, aby wóm szła ze spokojym (D).
4572. Na mej duszy! (O)
4573. Namierzić kómusi na galaty (O).
4574. Namierz sprawiedliwie, a sprzedaj, jak możesz (C).
4575. Namierz sprawiedliwie: Bogu, ludzióm, sobie (C).
4576. Na mie też piyrzi nie rośnie (D).
4577. Na moc trzeba moc (Pr).
4578. Na moc trzeba rowno z płotami (C).
4579. Namolny jak śwyrzbiónczka (O).
4580. Na mój głupi rozum... (D).
4581. Namówiny u wiyrbiny, zarynczyny u buka (Br).
4582. Na niedźwiedzia, gdy listek spadnie — mamrze, a jak kónar na niego spadnie — milczy (C).
4583. Na niego Pómbóg miare stracił (Ol).
4584. Na niego Pómbóg meter stracił (O).
4585. Na nim by sie spolił (D).
4586. Na nim goróm ty handry (O).
4587. Na nim to zgore jak na psie (O).
4588. Na obiesiu wszystko zgore (D).
4589. Na ómyłke żodyn nie sztydyrowoł (C).
4590. Na palec od oka nie widzi (C).
4591. Naplóngnóm sie ci żaby w brzuchu [z telki wody] (D).
4592. Napluj se pod nogi, a dostaniesz (D).
4593. Naplułbych se do taki gymby (D).
4594. Na pobaby (D).
4595. Na pochyłe drzewo i kozy skoczóm (C).
4596. Na podziwani chłop baby nie potrzebuje, jyny do roboty (O).
4597. Na poły zrobióno robota je jak zogroda bez płota (O).
4598. Na pozoryńdziu było, ale nie zegziło (D).

4599. Naprany jak świnia (O).
4600. Na Praszywej kościół z jedli (O).
4601. Naproł sie jak nieboski stworzyni (O).
4602. Na prowde nie trza świadczyć (Pr).
4603. Na prubie zoleży (C, Pr).
4604. Na przewisko kopycisko, a na miano kolano (Ol).
4605. Naprzód gazda, potym cygón (Ol).
4606. Naprzód pón, a potym cygón (D).
4607. Naroz hój, a potym stój (Br, D).
4608. Narzyko jak kura z wajcym (D).
4609. Na rozum powiedzieć (C).
4610. Na samuśkim kóniuszku jynzyka to móm, a ni a ni se spómnieć (D).
4611. Na słónóm wode bardzo nie zarobi (D).
4612. Nasodź kure w pióntek, bydzie moc kurzóntek (O, Br).
4613. Na starość głowa siwieje, a dupa szaleje (O).
4614. Na starym do młyńa, na starym ze młyńa (C).
4615. Na swoji koło wode obraco (C).
4616. Nasza Kasia nie rzykała *Ojczyńasza*, ani *Wierzym*; — buch do pie-
rzin! (K)
4617. Na szelmostwo nie trzeba dzieci pobiydzać (C).
4618. Na szpónt stanół i ożrół sie (D).
4619. Na śpiónczkuch cie dopod, zajónczku! (D)
4620. Na świyntego Dygdy nie bydzie to nigdy (O, D, Br).
4621. Na świyntóm Wilije każdy sie najy i napije (B, L, Pr).
4622. Na takóm robote sie gwizdże (D).
4623. Na tobie wszystko gore (D).
4624. Na tobie sie też żodyn nie wyzno (O).
4625. Na to bijóm, aby bolało (C).
4626. Na to dowóm gymbie papać, aby mógła dobrze kłapać (JB, K).
4627. Na to je zómek, aby nie wloz Jónek (Ol).
4628. Na to sie do gymbie papać, aby mógła dobrze kłapać (C).
4629. Na to mo kowol klyszcze, aby go nie polało (C).
4630. Na — to słyszy, ale *dej* — to go ni ma (D).
4631. Na to stworził Pómbóg człowieka jednego z dziurkóm, a drugiego
z rurkóm (Br).
4632. Na to trzeba chłopa, a nie opice (Ol).
4633. Na twardy piyń — twardy klin (S).
4634. Na twój rozkaz kury jszczóm (O).
4635. Na ty bogi! (C)
4636. Na tym nożu można by na dupie do Wiydnia zajechać (K).

4637. Na ubogigo wszyńdzi padze (Br).
4638. Nauka kosztuje moc piniyndzy (C).
4639. Nauka pinióndze kosztuje (D).
4640. Na ukradki jyny, bo... (D).
4641. Na upartość ni ma lyku (Pr).
4642. Na upór lykarstwa ni ma (C).
4643. Nawalił mu jako świni do koryta (C).
4644. Nawarził se bryje (D, O).
4645. Nawarził se piwa (O).
4646. Na was sie też żodyn nie pożywi (D).
4647. Nawet wilk sie zgodzi z kozóm, jeśli ze sobóm nie chodzóm (O).
4648. Na widziku (D).
4649. Na wiesielu chichi-chacha, po wiesielu kónsek łacha (S).
4650. Na wiesielu czorno kawa, aby guwno miało glanc (O).
4651. Na wiosne putnia deszcza — łyżka błota, na jesiyń łyżka deszcza — putnia błota (O).
4652. Na Wiśle jest poczóntek wody, a kóniec chleba (C).
4653. Nawrożył se bydy (D).
4654. Na wszystkich kiermaszach nie lza być (O).
4655. Na Wszystkich Świętych ci wrócym wzyntych (D).
4656. Na wszystko nie dobiere (D).
4657. Na zapolyni tyn umiyoł nie bydzie 'powoli pracuje' (D).
4658. Na zdrowi, aż ci nie zardzowi! (O).
4659. Na zdrowi! — Niech słóży! (O)
4660. Na zdrowi! — Niech strowi! (D)
4661. Na zdrowi! — Niech zardzowi! (Br)
4662. Na ziebrach mu możesz grać 'jest chudy' (O).
4663. Na złodzieju czopka gore (Pr, K).
4664. Na złodzieju dycki czopka gore (C).
4665. Na złómanym kiju by to uniós (O).
4666. Nazywoł sie Szczyrba, a mioł wszystkie zymby (D).
4667. Nejgorszy, jak Pómbóg człowieka człowiekym korze (D).
4668. Nejgorszy je taki, co sie z niczego stoł panym (Pr).
4669. Nejgorszy latoś, a potym już dycki bydzie źle (O).
4670. Nejlepsze to, co na swoim gnoju wyrośnie (L).
4671. Nejmiynszego słóveczka nie powiy (O).
4672. Nejmiynszemu z obce rozkoże, gdo chce (Br).
4673. Nejpryndzy stanie u celu ubogi, bo mu złodzyj nie zastómpi drogi (C, Pod).
4674. Nejprzód hój, potym stój! (O).

4675. Nejprzód gazda, potym cygón (O).
 4676. Nejprzód pón, a potym cygón (O).
 4677. Nejprzód wymiyć pod swoim progym, a potym pod cudzym (O).
 4678. Nejsnadnij zblóndzi, gdo rychło sóndzi (C).
 4679. Nejszczyńśliwszy bez piniyndzy, bo mu nikt nie zajrzy nyndzy (C).
 4680. Nejwiyncyj sie Pómbóg śmieje, jak złodziejy złodziejowi kradnie (Ol).
 4681. Nejwiynksze nieszczyńści, jak Pómbóg człowieka człowiekym ko-
 rze (Pr).
 4682. Nejwiynkszo świnia dycki do koryta wlezie (O).
 4683. Nejwyższy czas iść z tym chlebym do pieca (O).
 4684. Nic mu nie bydzie do śmierci (C).
 4685. Nic ni miół, a o wszystko prziszół (Pr, Br, O).
 4686. Nic ni miół, a wszystko stracił (Ol).
 4687. Nic po psie, nie chce czekać (C).
 4688. Nic se z tego nie rób, jeszcze z tego wyrośniesz (L).
 4689. Nic — to je dobre na oczy (C, Pr).
 4690. Nic z figli, jak se dobrze nie pojy (C).
 4691. Nie bałamónć skrzypek, kiedy dobrze grajóm (C).
 4692. Nieba za pinióndze nie kupisz (L).
 4993. Nie becz, kozo, bo cie sprzedóm (Pr, O, D).
 4694. Nie biere Hany, jyny ściany (Pr).
 4695. Nie bier ściane, jyny Hane (P, Og).
 4696. Nie bij, bo boli (C).
 4697. Nie boli go dzisio, za co jutro bydzie bity (D).
 4698. Nie boli mie, za co jutro bydym wisioł (O, D).
 4699. Nieboszczyk by sie w trówle obrócił, dyby to widzioł (D).
 4700. Nieboszczyk Pilny stojyncy umiyroł (K).
 4701. Nieboszczyk Pilny stojyncy umiyroł, a w zimnej wodzie gałuszki
 warzowoł (Br).
 4702. Nie bój sie! (C)
 4703. Nie bój sie ty jyny!
 4704. Nie bydym sie z tobóm długo okorowoł (O).
 4705. Nie bydym z tobóm robił długich korowodów (O).
 4706. Nie bydzie miół kiedy ani umrzyć (D).
 4707. Nie bydziesz krod — nie bydziesz jod (L).
 4708. Ni bydziesz zrół, nie bydziesz sroł, nie bydziesz se rzici targoł (O).
 4709. Nie bydzie z tego zimnego ciasta podarzony chlyb (D).
 4710. Nie bydzie z tej mónki chleba (P).
 4711. Nie bydzie z tej mónki kołoczy (O).
 4712. Nie bydzie z tej rzy placek (O).

4713. Nie bydzie z tej rzy mónka (C).
4714. Nie bydziesz ty sóndnymu dniu trómbił (C).
4715. Nie bydziesz ty wasermóna uczył pływać (O).
4716. Nie bydzie ze psa slónina, a z guni aksamit (C, Kr).
4717. Nie bydź głupi, jagżeś je chudobny (O).
4718. Nie bydź taki, dej tabaki! (S)
4719. Nie było mu to w nos (O, P, Og).
4720. Nie było tam żywego ducha (O).
4721. Nie było trzeba psu cesty pokozac (C).
4722. Nie było wiesieliska bez obmówiska (O).
4723. Nie było wiesieliska bez obrzedliska (Br).
4724. Niechać kogo na samopos (O).
4725. Niech bydzie, jak bydzie, żeby jyny było dobrze (O).
4726. Niechby już było, jak chciało, żeby jyny nie padało (O).
4727. Nie chcesz? Jagbyś przido! (O)
4728. Niech cie czechmón weźnie! (O)
4729. Niech cie djasek weźnie! (O)
4730. Niech cie gyńś kopnie zadnióm nogóm! (O)
4731. Niech cie las gruchnie! (O)
4732. Nie chciyj czyjigo, nie dej swojigo (O).
4733. Nie chciyj po drugim pó mocy, jak se sóm poradzisz (Pr).
4734. Niechej kamiynia leżeć, a wody bieżec (Pr, D).
4735. Niech hróm strzeli do gospody! (D)
4736. Niech hróm strzeli do przocieli! (S, D)
4737. Niech hróm strzeli do spółek! (D)
4738. Niech je twoji na wyrchu, a moji w galatach (Br)
4739. Niech je zgoda, jak z Pietrym u Heroda (Ol).
4740. Nie chledej hróma, bo go mosz dóma (Pr).
4741. Niech mu bydzie Wojtek! (C)
4742. Niech nie igrze mysz z kocurym (Ol).
4743. Nie chodź do lasa, jak sie wilków bojisz (Br).
4744. Niecho na sobie drzewo rómbac (O).
4745. Niech Pómbóg bróni, jak złodziyj szantara góni (Pr, B, L, Br).
4746. Niech robi biydota, my z miasta hołota (D).
4747. Niech se ani po cichu nie myśli! (D)
4748. Niech se już tam robi, gdo chce, co chce, jo zustanym przy swoim (O).
4749. Niech se pómoże, jak może (C).
4750. Niech se te pare na ciepły zimioł (O).
4751. Niech se weźnie djoboł czerta (O).

4752. Niech se roz biyda ścieknie (*Br*).
4753. Niech sie stanie wóla, Panie! (*Br*)
4754. Niech sie złómie, abo urwie (*D*).
4755. Niech szlag trefi grofowski szachty! (*S*)
4756. Niech tak bydzie, jak bywało: kiedy bili, to bolało (*C*).
4757. Niech tam Bóg bróni od złego sómsiada (*C*).
4758. Niech tam je jaki-taki kołek, kiedy je w nim dołek (*Ol*).
4759. Niech to czechmón weźnie! (*Ol*)
4760. Niech to djabli weznóm! (*Br*)
4761. Niech to gyńś kopnie zadnióm nogóm! (*D, O*).
4762. Niech to hróm weźnie! (*O*)
4763. Niech to je, jaki chce, choćby i na poły zgniłe (*Ol*).
4764. Niech to las trzaśnie! (*Br*)
4765. Niech to piekło [kaduk, grzych, szargan, czert] weźnie! (*C*)
4766. Niech tyn rzóndzi, co mo móndzi, a gdo ni mo óne, niech idzie na stróne (*C*).
4767. Nie chodź boso, bo ci szczerni pod brzuchym (*O*).
4768. Nie chwol człowieka przed śmiercióm (*L*).
4769. Nie chwol dnia przed wieczorym (*P*).
4770. Nie chwol dnia przed wieczorym, a baby przed śmiercióm (*O*).
4771. Nie chwol sie, nie bydzie cie gańba (*D*).
4772. Nie chytej psa za chwost, bo cie ugryzie (*O*).
4773. Nie chytej psa za chwost, bo cie užere (*Og*).
4774. Nie chytej psa za ocas, bo cie užro (*Ol*).
4775. Nie chytej psa za ogón, bo cie ukónsi (*C*).
4776. Nie chytej sie chłopa, jak mu nie zradzisz (*O*).
4777. Niechże bydzie, jak bywało: kiedy bili, to bolało (*C*).
4778. Niech żyje kóntek, skónd nasz poczóntek (*O*).
4779. Niech żyje pón Fafuła, pani Fafulino i młode Fafulynta! (*D*)
4780. Niech żyje ten próntek, co wymiatio tyn kóntek (*Br*).
4781. Nie cióng, bo nie urwiesz (*D*).
4782. Nie ciś siana do chumóna, bo go tam je dość (*O*).
4783. Nie ciś słómy do chumóna, kie ji tam je dość (*C*).
4784. Nie ciś słómy do chumóna, kiej tam siana dość (*O*).
4785. Nie czyn drugimu, co tobie niemiło (*Pr, P, Br*).
4786. Nie czyn zódnymu nic dobrego, nie bydzie ci sie złym odpłocoł (*P*).
4787. Niedaleko odleci jabko od jabłónie (*C*).
4788. Nie daruje pón chłopu płatu, a zima latu (*O*).
4789. Nie dej, choćby krwióm płakała (*C*).
4790. Nie dłub w nosie, boś nie prosie (*Br*).

4791. Nie dłużej w nosie, ty prosie! (Ol)
4792. Nie dolywej oliwy do ognia! (O)
4793. Nie dołbych sie powiydzać tela razy (D).
4794. Nie doł Pómbóg świni rogów, boby bóđła i gryzła (C, Og).
4795. Nie doł Pómbóg świni rogów, boby nimi bóđła (P).
4796. Nie do se tak leko kapusty z dupy wydmuchać (O).
4797. Nie do sie niczym uhólkać (Ol).
4798. Nie do sie sprzedać (Br).
4799. Nie do sie w bótach do wody wegnać (O).
4800. Nie do sie wegnać w kozuchu do wody (C).
4801. Nie dosz krowie miyndzy rogi, nie sióńgej ji miyndzy nogi (Br).
4802. Nie dóm ani do noparstka (O).
4803. Nie dóm, aż sie wydóm (O).
4804. Nie dómy se pod nosym szmyrać (Pr).
4805. Nie drzistej, ty staro fajduro! (O)
4806. Nie dycki płacze tyn, co kupuje, ale i tyn, co przedowo (C).
4807. Nie dziubej do guwna, bo sóm bydziesz smerdziół (D).
4808. Nie dziubej, nie sturkej, jo je dziółcha ze Suchej (O).
4809. Nie dziwota! (D, O)
4810. Niedźwiedzia, jak przemożesz, za nos wodzić możesz (C).
4811. Nie dźwigej, bo puścisz do galot (D).
4812. Nie dźwigej, bo sie urwiesz (D).
4813. Nie gabej, jak nie kupisz (O).
4814. Nie godzi sie to ani psu na bude (Pr, O).
4815. Nie godzi sie to ani świni do koryta (O).
4816. Nie grej, Wojtek, nie przegrosz portek (Pod, Pr).
4817. Nie grej se z piczyczkóm, bo Pómbóczek czako z duszyczkóm (O).
4818. Nie gryzie, nie kopie, ni ma jak w przikopie (Br).
4819. Nie gwizdej, dziółcha, bo ci kulki naskoczóm! (O)
4820. Nie hruby, nie cinyki, taki prowie do rynki (Br).
4821. Nie idzie mi o to, ale po coś tam loz? (O)
4822. Nie idzie mi o ty gruszki, ale po coś tam-loz? (O)
4823. Nie idzie mu to na rynke (C).
4824. Nie igrać z ognym! (Ol)
4825. Nie istuj za drugigo (D).
4826. Niejednóm gorskóm płónke musi zgryźć (D).
4827. Nie jednemu psu Bósek (O).
4828. Nie jednemu psu Łysek (C, K).
4829. Nie jednemu psu Łysek, też i Matysek (Ol).
4830. Niejeden człowiek przez swojóm dobrote przichodzi na zebrote (C).

4831. Nie jeźdź z rzicióm! (O)
4832. Nie jeź sie, bo cie do kowiora wciepióm (D).
4833. Nie jydź gałuszek, bo ci oczy wylezóm (D).
4834. Nie jydź gałuszek, bo zaślepniesz (D).
4835. Nie jydź syra, bo ci urośnie wielko putyra (O).
4836. Nie jyny tyn, co kradnie, ale i tyn, co odbiyro (O).
4837. Nie każdo jagoda malina, bywo czasym i smrodynia (Ol).
4838. Nie każdymu jednakowo słoneczko świecy (Ol).
4839. Nie każdy świnynty, co nosi do kościoła piynty (Br).
4840. Nie kiwnóć palcym (O).
4841. Nie klnij, bo sie dostaniesz do piekła (D).
4842. Nie klnij, bo to grzych jak sto djobłów (Br).
4843. Nie kradnij, nie cudzołóź, kanyś wzión, tam zaś połóz (R).
4844. Nie kwiańcz, bo cie dóm kuminiorzowi (D).
4845. Nie lotej wysoko, bo nisko spadniesz (O).
4846. Nie lyj, bo wypije (C).
4847. Nie lyj oliwy do ognia (O).
4848. Nie lyź miyndzy plewy, bo cie śwynie zeżeróm (Pr).
4849. Nie lza go nauczyć moresu (Ol).
4850. Nie lza mu na nute trefić (C).
4851. Nie lza mu tego wbić do głowy (C).
4852. Nie lza tego z nogawice wytrzepać (C).
4853. Nie lza tego z rynkowa wytrzepać (C).
4854. Nie macej, jak nie kupisz (O, Br).
4855. Nie malujcie djobła na ścianie, bo ón sóm przidzie (C).
4856. Nie mierz małego chłopa do wiertela (C).
4857. Nie młóć słomy (O).
4858. Nie móndruj, bo ni mosz fusa (Pr, O).
4859. Nie mów, boś nie zrobił jeszcze hop (Ol).
4860. Nie mów: byłoby trzeba, ale: musi sie to zrobić (S).
4861. Nie mów, co chcesz, abyś nie usłyszoł, czego nie chcesz (O).
4862. Nie mów głupie, bo dostaniesz po dupie (O).
4863. Nie mów hop! pokieli nie przeskoczysz (C, P, Br).
4864. Nie mówmy nic, nie bydzie nic (L).
4865. Nie naroz Kraków zbudowano (C).
4866. Nie niechej sie wyśmioć! (O).
4867. Nie obali, nie postawi (C).
4868. Nie obstoji sie szydło w miechu (C).
4869. Nie obszczekujym, ale zeżrosz (O).
4870. Nie odkładaj do jutra, co dziś możesz zrobić (C).

4871. Nie ojciec, nie matka ceruszke wydaje: robota, ochota, piekne obyczaje (C).
4872. Nie opowiadaj o szantarach, bo policajtów dość (Ol).
4873. Nie pamiynto wól, jak cielyńciym był (D, Br).
4874. Nie paskudź gniozda własnego, bo nejpiyrw wylecisz ś-niego (C).
4875. Nie pij wina, kiejś chudzina (C).
4876. Nie piszcie se mie, jak mie widzicie (O).
4877. Nie pluj se po brodzie, bo ci zardzowi (O).
4878. Nie płaci bogaty, jyny powinowaty (Br).
4879. Nie płóży mu hawiyrnia (D).
4880. Nie pociepuj chlebym, aby cie Pómbóg głodym nie skorół (D).
4881. Nie pojczuj, nie bydziesz miół straty (D).
4882. Nie pojczuj, nie bydziesz musioł wracać (D).
4883. Nie pomacuj, jak nie kupisz (Pr).
4884. Nie popos sie wiela (O).
4885. Nie pośmiywej sie, bratku, z cudzego upadku (S, O).
4886. Nie pómogóm ludzki gany, jak przidzie tyn obiecany (C, Pod, Pr).
4887. Nie pómoże ani *pyty* (Ol).
4888. Nie pómoże ani świyncóno woda (Pr, O).
4889. Nie pómoże krukowi mydło, a mortwymu kadzidło (Br).
4890. Nie pómoże mydlyni, jak je czorne stworzyni (O, Br, R).
4891. Nie pómoże mydło, woda, jak je człowiek nieuroda (C, D, R).
4892. Nie pómoże mydło, woda, jak je człowiek nieuroda; nie pómoże mydlyni, jak je czorne stworzyni (O).
4893. Nie pómoże mydło, woda, jak je dziółcha nieuroda; nie pómoże parfóm z ruż, dy smykuła staro już (D).
4894. Nie pómoże *świynty Boże* (O).
4895. Nie pómoże żodno gana, kiedy przidzie ta wybrana (O).
4896. Nieproszónego gościa za dwyrze sodzajóm (C).
4897. Nieproszónego gościa za piec sodzajóm (K).
4898. Nieproszónych gości do kónta sodzajóm (P).
4899. Nieproszónych gości za stół nie sodzajóm; sodzo sie ich pod mietle (C).
4900. Nieproszónych gości za stół nie sodzajóm (Og).
4901. Nie prow *hop*, powiel nie przeskoczysz (Pr).
4902. Nie prow nic, nie bydzie nic (Pr).
4903. Nie przebiyrej, panno, abyś nie przebrała, abyś za kanarka wróbla nie dostała (B, L, O, Br).
4904. Nie przebiyrej, panno, żebyś za kanarka wróbla nie dostała (Pr).
4905. Nie przilywej oliwy do ognia (O).
4906. Nie pucz koczki, bo ci zdechnie (O).

4907. Nie puszczaj sie bez wiosła na morze (R).
4908. Nie pujdym robić, kaj ni ma okiyn (D).
4909. Nie pyskuj, bo pogode zeżeresz (Br).
4910. Nie pyskuj, bo schudniesz (D).
4911. Niepytanych gości za piec sodzajóm (Pr).
4912. Nie pyto sie, kaj brać, jyny dej (D).
4913. Nie robiłbych z gymby rzić (D).
4914. Nie nozsypuj tu swoich rozumów, bo ci ich żodyn zbiyroł nie by-
dzie (D).
4915. Nie rośnie dziółcha do kołka, jyny do pachółka (O).
4916. Nie rób, a idź sie paść (O).
4917. Nie róbcie, jak jo robiym, ale jak jo kożym (Br).
4918. Nie rób drugim dobrze, a nie bydzie ci źle (O).
4919. Nie rób drożyzny (O).
4920. Nie rób dziury na drugigo, bo sóm do nij wpadniesz (O).
4921. Nie rób dziury w czyjim płocie (O).
4922. Nie róbmym nic, nie bydzie nic (Pod).
4923. Nie rób, nie bydziesz miół (D).
4924. Nie rób nic, nie bydziesz miół nic (Br).
4925. Nie rób przecióngu, bo spuchniesz na oba oczy (D).
4926. Nie rób rzeczy miyndzy ludziami (O).
4927. Nie rób z nim dłógich opresyj (O).
4928. Nie rób źle, a nie potko cie złe (C).
4929. Nie ruszyć palcym (O).
4930. Nie rzyk ani be (O).
4931. Nie ser do wody, bo tegō ryby nie żerom (O).
4932. Nie ser krzónym, boś go nie żroł (O).
4933. Nie ser po kitach (D).
4934. Nie siednij tam na smołe! (O)
4935. Nie siodej krowie miyndzy nogi, jak ji nie dosz miyndzy rogi (O).
4936. Nie siyngiej zadkym piyntra, dy głowóm nie dostaniesz (D).
4937. Nieskoro dochtora wołać, jak trzeba ksiyndza (D).
4938. Nieskoro gospodarzić, jak chałupa w kieliszku (D).
4939. Nieskoro na pokute, jak śmierć je u dupy (Ol).
4940. Nieskoro po ksiyndza, jak duszy ni ma (D).
4941. Nieskoro polywać, jak chałupa zgorano (D).
4942. Nieskoro po śmierci lutować (C).
4943. Nieskoro po śmierci pokute czynić (Ol).
4944. Nieskoro po śmierci wandrować (O, P, D).
4945. Nieskoro Pómbóczka na tragaczu wozić (O).

4946. Nieskoro ryby za sakym chytać (C).
4947. Nieskoro sie boć ognia, jak sie poli (C).
4948. Niesłóne, niemasne, jyny moc (C).
4949. Niesłóny, niemasny (K).
4950. Niesłóny, niemasny, niekwaśny (Br).
4951. Nie smerdzi ani grejcarym (Pr).
4952. Nie smerdzi grejcarym (C).
4953. Nie sóm my tu wszyscy obuci, tóż trzeba rachować słowa (D).
4954. Nie sóndź, a nie bydziesz sóndzony (Pr, K).
4955. Nie sóndź grzyszny grzysznego, bo je Pómbóg od tego (L).
4956. Nie sóndź owieczki podle wełny (D).
4957. Nie sprzedowej skóry z niedźwiedzia, pokiel niedźwiydź w lesie (D).
4958. Nie spuszczej sie na żodnego, jak se sóm nie zarobisz (Pr).
4959. Nie stawiej sie mi na oczy (O).
4960. Nie straszy ci tak we wieży? (O).
4961. Nie strosz dziecek Mikołajym w lecie (O).
4962. Nie styrkej nosa, kajś nie doł grosza (Pr, Br).
4963. Nie styrkej tam nosa, kany nie dosz grosza (C).
4964. Nie szanujesz czyjigo, a swojigo ni mosz (Br).
4965. Nie szata człowieka zdobi, ale człowiek szate (Ol).
4966. Nieszczyńsci nie chodzi po gorach, jyny po ludziach (Pr, D, O).
4967. Nieszczyńsci nie chodzi po lasach, jyny po ludziach (C).
4968. Nieszczyńsci nigdy samo nie chodzi (C, D).
4969. Nieszczyńśliwy tyn, kiery se nie umi zaradzić (Ol).
4970. Nieszzykowne palce — gotowe nieszczyńsci (O).
4971. Nieszzykowniczk, orynduj za nas! (D).
4972. Nie śmij sie, bratku, z cudzego upadku (O, Br).
4973. Nie śmij sie z czyji biydy, bo twoja je na prog (Br).
4974. Nie taki djoboł czorny, jak go malujóm (Br).
4975. Nie taki djoboł straszny, jak go malujóm (C, Pr, O).
4976. Nie tak, jak chcymy, ale tak, jak mozymy (Pr, Br).
4977. Nie ta matka, co mie miała, ale ta, co mie wychowała (O).
4978. Nie ta matka, co mie wychowała, ale ta matka, co mi syna dała (O).
4979. Nie tańcuje szumno suknia, ale syto dupa (O).
4980. Nie tego ptok, co go wiy, ale tego, co go zjy (C).
4981. Nie tego ptošek, co go wiy, ale tego, co go zjy (C).
4982. Nie tkej nosa, kaś nie doł grosza (K).
4983. Nie trza nosym orać po ksiynźycu (S).
4984. Nie trzeba chlebym gardzić (C).

4985. Nie trzeba gymbie wierzić, jyny ji przimierzić (O).
4986. Nie trzeba mi sie żebraczyć, kiedy mogym z fechtu żyć (C).
4987. Nie trzeba mu psa, bo go baba obszczeko (C).
4988. Nie trzeba mu wiertać dziurki do nosa (D).
4989. Nie trzeba mu wiertać trzeci dziurki w nosie, dość mo dwie (C, Pod, O).
4990. Nie trzeba sie boć małej miski, ale małego goroka (C).
4991. Nie tyn, co napoczón, ale tyn, co dokóńczył (Pr).
4992. Nie tyn, co zaczón, ale tyn, co skóńczył (O).
4993. Nie tyn mo szaty, co ich kupuje, ale tyn, co ich szanuje (O).
4994. Nie ulynże sowa sokoła, jyny zaś sowe (C).
4995. Nie umisz chleba ukroć, bo nie umisz nóń zarobić (Ol).
4996. Nie warguj! (D, O)
4997. Niewdziynczość — odpłata ludzko (P).
4998. Niewiasta sie rodzi, żynich za płógym chodzi, a jeszcze sie ji godzi (D, O).
4999. Nie widać go, ale słychać (D).
5000. Nie wierterj mi trzeci dziurki do nosa (Og).
5001. Nie wiy, do czego rynce wrazić (D).
5002. Nie wiy, na czym mu głowa stoi (D).
5003. Nie wiy o świcie (O).
5004. Nie wiyrz gymbie, a połóż na zymbie (O).
5005. Nie wiyrz niebu jasnemu, ni człowieku śmiejącymu (C).
5006. Nie wiyrz w duchy (O).
5007. Nie wiy se gymbie rady (D).
5008. Nie wiy se rzici rady (Br).
5009. Nie wiy sóm, czyji je (O).
5010. Nie wiysz, jeśli cie wróna nie urzeknie (Br).
5011. Nie wiysz, sz-czego stłósniesz (O).
5012. Nie wiy, z kierej stróny zaczóńć (O).
5013. Nie wodźcie sie, mocie kudły, porwejcie sie! (R).
5014. Nie wołej czerta, bo sóm przidzie (K).
5015. Nie wołej wilka z lasa, bo ón przidzie sóm (O).
5016. Nie wozić gnoja do Suchej, bo go tam je dość (Ol).
5017. Nie wrzeszcz, boś ni ma sóm (Pr).
5018. Nie wszyscy na jednego, dość dy każdy (C).
5019. Nie wszyscy sóm jednacy, tacy sóm i owacy (Ol).
5020. Nie wszystko złoto, co sie świyci (C, K, Pr, Br).
5021. Nie wszystko złoto, co sie świeci, przizdrzyj sie lepi, jest to śmieci (Br).

5022. Nie wyleziesz z nyndzy, jak ni mosz piniyndzy (*Br*).
5023. Nie wywołuj wilka z lasa (*C, D*).
5024. Nie zachybuj starych butów, powiel ni mosz nowych (*Pr*).
5025. Nie zahaczyć słoweczkiem (*O*).
5026. Nie zamietaj przed czyjim progym, zamieć raczy przed swoim (*O*).
5027. Nie zamiatej przed czyjóm siynióm (*Br*).
5028. Nie zapłaci bogaty, ale winowaty (*C*).
5029. Nie zarobi ani na słónóm wodę (*O*).
5030. Nie zarobi ani na sól do kiszki (*Br*).
5031. Nie zarzucej starych trzewików, pokiel ni mosz nowych (*C*).
5032. Nie zaspać trzeba, jeśli chcesz chleba (*C*).
5033. Nie zaspł gruszek w popiele (*C*).
5034. Nie zaszkozi, co sie godzi (*C*).
5035. Nie zbieróm sie gory z gorami, jyny ludzie z ludziami (*O*).
5036. Nie zdechniesz rychli, aż dziesiyńc słóm rozkopiesz (*O*).
5037. Nie zegrzeje sie w chałupie (*D*).
5038. Nie z jednego pieca chlyb jodoł (*C*).
5039. Nieznajómy gość wpišoł sie na złość (*Br*).
5040. Nie znamy, co mamy, aż postradamy (*Br*).
5041. Nie zostawiej wody w garcu, bo ci go mróz rozsadzi (*C*).
5042. Nie zrobisz tam z guni aksamitu (*Pod*).
5043. Nie żgej do guwna, bo smerzi (*O*).
5044. Nie życz drugimu, co tobie niemiło (*P*).
5045. Nie życzyłbych taki nimocy ani psu (*Ol*).
5046. Nigdo barzy ryczy, niż za sobóm smyczy (*C, P, Og*).
5047. Nigdo drze bez noża (*C*).
5048. Nigdo kónia puszczo, a błeche chyto (*C*).
5049. Nigdo mo wiyncyj w gymbie, niż w kapsie (*C*).
5050. Nigdo przed czyjóm siynióm rod zamiato, a przed swoim mo dośc śmieci (*C*).
5051. Nigdo robi z bónka kónia (*C*).
5052. Nigdo robi z bónka woła (*Ol*).
5053. Nigdo robi z jegły widły (*P, O*).
5054. Nigdy człowiek nie wie, czy dobrze zrobił (*Ol*).
5055. Nigdy jeszcze nie było, żeby jakosi nie było (*O*).
5056. Nigdy na ptoka nie szokajóm, kie go chcóm do klotki chycić (*C*).
5057. Nigdy sie jabko daleko od jabłónie nie odkulo (*Pr*).
5058. Nigdy sie nie pošmieje prosty z krziwego, jyny dycki krziwy z prostego (*O*).

5059. Nigdy tam wróny nie wrzeszczóm, kaj nic nie widzóm (C, Pod).
 5060. Nigdy z głowy nie wyhóczy, czego mama roz nauczy (Br).
 5061. Nikiedy sie z niczego podarzi, a z dobrego zepsuje (C).
 5062. Nikiedy słómiany chłop dostanie złotóm babe (C).
 5063. Nikierego słowa ani dwie pory wołów nie uwiezóm (Br).
 5064. Nikómu goli lepszy nóż, niż drugimu brzitetw (C).
 5065. Ni ma ani na lykarstwo (O).
 5066. Ni ma ani na powóniani (D).
 5067. Ni ma ani tabaki za co kupić (Ol).
 5068. Ni ma bez miłości ani kónska kości (O).
 5069. Ni mach dzisiejszy! (O)
 5070. Ni ma chleba z jednóm skórkóm (O, Br).
 5071. Ni ma cie ani na jedno umyci (O).
 5072. Ni ma cip-cip! (D).
 5073. Ni ma człówieczka, żeby ni miał krzyżyczka (L).
 5074. Ni ma człówieka bez złości (C).
 5075. Ni ma czym ani za psym chynóc (O).
 5076. Ni ma dlo siedloka, jak reźny chlyb a bukowe drzewo (C).
 5077. Ni ma go ani do fajki nakłaś (O).
 5078. Ni ma go ani do sznuptychle zawiónzać (O).
 5079. Ni ma go jyny same galaty (O).
 5080. Ni ma Jadamowi samociónź, dy z Jewkóm cióngnie (D).
 5081. Ni ma jak chłopu w dziedzinie: najy sie, napije i wyspi w pie-
 rzinie (C).
 5082. Ni ma jak głupimu, uśmieje sie, nie wiy czymu (L).
 5083. Ni ma jak mieć dzieciónteczko — co godzina, to świónteczko (O).
 5084. Ni ma lepszego lyku, jak gorzołka po mlyku (C).
 5085. Ni ma lepszego lyku nad piołónek i czosnek (Ol).
 5086. Ni ma miłości bez boleści (Br).
 5087. Ni ma miynsa bez kości, a baby bez złości (O).
 5088. Ni ma miynsa bez kości, a człówieka bez złości (C, P, Br, Og).
 5089. Ni ma mu rady (O).
 5090. Ni ma mu to w nos (O).
 5091. Ni ma nic lepszego, jak z rana jednego (Br).
 5092. Ni ma przy zdrowym rozumie (O).
 5093. Ni ma pusa, jak spod fusa (Pr).
 5094. Ni ma se razinku do czego oblyc (Ol).
 5095. Ni ma słódszego jabka, jak włośno matka (D).
 5096. Ni ma stwory, jyny szwory (Br).
 5097. Ni maś tak troche plim-plim? (O).

5098. Ni ma takigo złego, z czego by skutku nie było dobrego (Ol).
5099. Ni ma to ani ociypki siana wert (Pr).
5100. Ni ma to jak siedlokóm, i w niedziele jim rośnie (D).
5101. Ni ma wiesieliska bez obmówiska (Pr).
5102. Ni ma wsi bez kiermasza, a stadła bez kłopotu (C).
5103. Ni ma złego, co by na dobre nie wyszło (C, Pr, O).
5104. Ni ma żałoby, ni ma sóndu (O).
5105. Ni miała baba kłopotu, kupiła se prosie (C).
5106. Ni miała baba starości, kupiła se koze (O).
5107. Ni mieć ani fuka (O).
5108. Ni mieć u drugich dobrego oka (O).
5109. Ni miołby Jura. biydy, gdyby omiJoł Żydy (O).
5110. Ni mioł nic, a o wszystko prziszeł (O).
5111. Ni mo ani czym za psym chynóc (C).
5112. Ni mo ani jednego kudła w domu (C).
5113. Ni mo ani na sól (O).
5114. Ni mo ani tabaki za co kupić (C).
5115. Nimocny, bo sie mu robić nie chce (D).
5116. Ni mo człowiek pokoje, pokieli nosi kości swoje (C).
5117. Ni mo czuchu (O).
5118. Ni mo Filipa w głowie (O).
5119. Ni mogóm być dwie prowdy, jyny jedna (C).
5120. Ni mo grejcara przy duszy (O).
5121. Ni mo halyrza w kapsie (O).
5122. Ni mo już ani bardzo czym zymbów przykryć (D).
5123. Ni mo już jyny trzi pierdy do śmierci (C).
5124. Ni mo kónska Filipa (D).
5125. Ni mo nic wyncyj, jyny ducha w cieie (C).
5126. Ni mo nic wyncyj, jyny tych dziesiyńc palców (C).
5127. Ni mo razinku co do gorka wrazić (D).
5128. Ni mo stocio, ani siedzynio (D).
5129. Ni mosz ani kapki oleja w głowie (Pr).
5130. Ni mosz fusów, nie móndruj! (C)
5131. Ni mosz jak miły niech, wyleżysz sie jako miech (C).
5132. Ni mosz na czym grać, zagrej se na grzebiyniu (Ol).
5133. Ni mo szpiku w głowie (C).
5134. Ni mosz w jynzyku kości: jak sie zegnie, tak sie wyprości (C).
5135. Ni mo to rónk ani nóg (C).
5136. Ni mo to róng-nóg (D).
5137. Ni mo to włela ducha w sobie (O).

5138. Ni mo w głowie ani kónska Filipa (O).
 5139. Ni mo wszystkich dóma (R, O, D).
 5140. Ni mo wszystkich kólek po grómadzie (O).
 5141. Ni mo za czeski Filipa w głowie (C).
 5142. Ni mo za grejcar rozumu (D).
 5143. Ni mo zielónego pojnyńcio o tym (D).
 5144. Ni może być nigdy uczyn móndrzejszy od majstra (Ol).
 5145. Ni mo żodnego obujka (C).
 5146. Ni mo żółci (O).
 5147. Ni móm... [np. mónki] ani do oka schować (O).
 5148. Ni móm nic, jyny tych dziesiyńc palców (D).
 5149. Ni móm nic, jyny ty gołe rynce (O).
 5150. Niurała poniuroł i niechoł (D).
 5151. Niyśli to dwa chłopci na złómanym kiju (O).
 5152. Ni zimno, ni gorko, tak prowie, Barborko! (D)
 5153. Niż być złym popym, lepij być dobrym chłopym (C).
 5154. Ni, żeby nie było, ale ni ma! (Pr, O)
 5155. Ni, żeby sie mi chciało, ale aby sie mi nie zachciało (Pr).
 5156. Niż jo schudnym, to ci chudzi downo umrzóm (O).
 5157. Niż tłósty roz schudnie, to chudy siedym razy wyprości (O).
 5158. Niż tyn bogocz schudnie, to tyn biydny downo zdechnie (Br).
 5159. Nogi aż na ziyim, a jeszcze poskładane (O).
 5160. Nogi go już nie chcóm nosić (D).
 5161. Nogi sie mu óndulujóm (Br).
 5162. Nosi drwa do lasa (C).
 5163. Nosi drzewo do lasa (O).
 5164. Nosi głowe jak kolasowy kón (D).
 5165. Nosi głowe w chmurach (O).
 5166. Nosi jeża (O).
 5167. Nosiyni — połowiczny kust (Pr).
 5168. Nos mie śwyrzbi — bydym zły (L).
 5169. Notura ciógnie wilka do lasa (C, Br).
 5170. Nowej mietle ni ma gany, gorszy, dy człek już stargany (D).
 5171. Nowe rzeszótko dycki wieszajóm na klinku, a stare dowajóm pod ławe (C).
 5172. Nowo mietła dycki dobrze zamiato (C).
 5173. Nowo mietła je dycki zocno (Pr).
 5174. Nowo mietła sie rychli zedrze (D).
 5175. Nowóm mietle wieszajóm, staróm za psym ciepióm (D).
 5176. Nowy kabot ze starymi dziurami (O).

5177. Nóndzie sie głupi, co to kupi (O).
 5178. Nóndzie wiecheć rzić, miech łate, a kałuża błoto (C).
 5179. Nó, serwus, brzezina! (O)
 5180. Nóż je tak tympy, żeby można na nim gołóm rzycióm do Hołomuca
 zajechać (C).
 5181. Nóż majster robił, bo ucieko z chleba (C).
 5182. Nóż uczyń robił, bo ucieko do chleba (C).
 5183. Nula do nule, zostanóm gołe kule (Br).

O

5184. Obabił sie na stare roki (D).
 5185. Oba po jednych pinióndzach (C).
 5186. Obchodzi sie z nim, jak z malowanym wajcym (Pr).
 5187. Obchodzi z daleka, jak djoboł kole krziża (O).
 5188. Oberwiesz cosi na pukiel (O).
 5189. Oberwiesz, że popamiyntosz ruski miesiόνc (O).
 5190. Oberwoł na zadek (O).
 5191. Obganio jak pies po kościach (D, O).
 5192. Obiecki — głupigo radość (C, Pr).
 5193. Obiecki pod niecki, a głupimu radość (O, P, Br).
 5194. Obiecki schowały sie pod niecki (K).
 5195. Obiecki skryjóm sie pod niecki (Pr, R).
 5196. Obiecki skryły sie pod niecki (C, JB).
 5197. Obiecki to głupigo radość (R).
 5198. Obiesić kogo do góry nogami (O).
 5199. Oblizuje sie jak kocur po szpyrce (O).
 5200. Oblizuje sie jak kocur we wyndzoku (D).
 5201. Oblyko sie, jagby sie na Sybir wybiyroł (O, D).
 5202. Obmiatka takiego bych nie chciała (D).
 5203. Obraco sie jako niedźwiydź na wodzie (C).
 5204. Obracosz sie jak wół na lodzie (O).
 5205. Obuł sie do niego (D).
 5206. Obuty chodzi, a boskym go znać (Br).
 5207. Obwóniuje jak pies wyndzok (D).
 5208. Ocnól sie w putni na samym dnie (O).
 5209. Ocyganióny klnie z daleka (L).
 5210. Oczy by jadły, a gymba ni może (Br).
 5211. Oczy by jadły, ale brzuch je pełny (O).

5212. Oczy by jyny jadły (Ol).
5213. Oczy by mu wydropała (O).
5214. Oczy mi nie zamydlisz (O).
5215. Oczy napaść (O).
5216. Oczy napaść, a kapse wypróżnić (Ol).
5217. Oczy napaść, rzić wypróżnić (Br).
5218. Oczy sie mu śmiejóm (O).
5219. Oczy wyczniej widzóm, niż oko (C).
5220. O czyrwionej półczoszcze cióngym dokola (D).
5221. Od Anasza do Kajfasza, od Kajfasza do Anasza (D).
5222. Od biudy pies muchy chyto (D).
5223. Od dupy jak nitka, na ziyimi jak płachta (O).
5224. Od deski do deski, caluśki przeczytoł (D).
5225. Odewrzył pysk jak wrota (D).
5226. Od głodu, moru i złej baby [takigo dobrego chłopal wybow mie, Panie! (D)
5227. Od jynzyka barży boli, niż od noża (O, D).
5228. Od kapusty brzuch tłósty (K).
5229. Od Magi do Jagi chodzi (Br).
5230. Od małego pana przidzie łaska sama, a od małej pani przidzie jeszcze snadnij (C).
5231. Odmaryj szumno, ale szpyrki w ni kiepski (Br).
5232. Od matki nie boli (O, D).
5233. Od młynka, od kośby, od na tragaczu woźby — uchovej nas, Panie! (O)
5234. Od nimocy pómoże, od czekanio ni może (Br).
5235. Od przibytku głowa nie boli (Br).
5236. Od roboty kónie zdychajóm (O, D).
5237. Odrzyć kogo ze skóry (O).
5238. Od słowa do słowa, aż zaboli głowa (C).
5239. Od szpyndliczka do kóniczka, aże przidzie szubiyniczka (P).
5240. Od śmierci ni ma dochtora (O).
5241. Od ucha do ucha tyn pysk otwiyro, że mu aż kansi widać (D).
5242. Odwaga pół chleba, abo cały pecyn precz (C).
5243. Odważny i w kościele pierdnie (C).
5244. Odwiyźli go jak kocura na kierchów (Ol).
5245. Od wszystkigo towarzysz, a* od chleba majster (O).
5246. Odziymek taki, dobry wózki bulać (D).
5247. Od złego dłóznika i plewa dobro (D).
5248. Od złego dłóznika trzeba i plewy brać (C).

5249. Od złości mokry papiór by potargoł (O).
5250. Ofiara sie straci, a oltórz zustanie (C).
5251. Oganio sie, jagby go muchy gryzły (D).
5252. Ogibej mie, mamko, pokiel mi jest Janko; jak mi bydzie Jano,
nie ogniesz mie, mammo (O).
5253. Ogibej mie, mamko, póki mi je Janko; nie ogniesz mie, mammo, jak
mi bydzie Jano (Br).
5254. Ogiyń je nasz — wy ani strzik! (D)
5255. Ogiyń na dachu! (O, Br)
5256. Ogiyń sie mu z oczy suł (O).
5257. Ogiyń — to straszny gość (C).
5258. Ogłoszki do ucha, a ślub do brzucha (O).
5259. Ogolić kogo bez mydła (O).
5260. Ogolić bez brzitywy (D).
5261. Ogolił sie bez mydła (Pr).
5262. Ogolił sie jelitym (Br).
5263. Ojciec był ściskała, a syn wyskała (C).
5264. Ojciec muzykant, a syn trómba (Br).
5265. Ojciec sie mu w kiszce utopił (O).
5266. O jednego ptoka bydzie lato (C).
5267. O jednego ptoszka dycki lato bydzie (O).
5268. O jednego synka, to jeszcze paniynka (Br).
5269. O jednego wojoka bydzie wojna (C).
5270. O jednego wróbla dycki lato bydzie (Pr).
5271. O jednej nodze człowiek nie chodzi, jyny o dwóch (O).
5272. O jednóm łasztówke bydzie dycki lato latym (O, Og).
5273. O jednóm łasztówke bydzie lato (C).
5274. Oka mu zowiści w głowie (D).
5275. Oka z tego nie spuści (O).
5276. Oko daleko od rzici (O).
5277. Oko jak torca (O).
5278. Oko pański kónia tuczy (C).
5279. Oko pokazuje, co w kimpanuje (L).
5280. Oko zo oko, zómb za zómb, sztacheta w płocie, nóz w kabocie (Br).
5281. Okroczyć kogosi (O).
5282. Olmaryja, szrank sie bulo! (O)
5283. O małe kółko mo w głowie wynczej (D).
5284. O małe kudło by sie to stało (O)..
5285. O małe sie ze złości w rzić nie ugryz (C).
5286. O mie za mie wylyż se i na mie! (P, O)

5287. O mortwych źle sie nie mówi (D).
 5288. O nieszczyńsci nietrudno (L).
 5289. O pańskim obiedzie niedaleko zajedzie (C).
 5290. Opaternego Pómbóg strzeże (P).
 5291. O pinióndze nie grej w karty, bo w nich djoboł je zawarty (Br).
 5292. Opiyro sie jak Jurzica do piekła (K).
 5293. Opiyro sie jak koza (D).
 5294. Opiyro sie jak złe guwno (D).
 5295. Opowiadać bojki (O).
 5296. Orać nosym (D).
 5297. Orali, kopali, jo na piecu leżoł; jak prziszło do jodła, to jo piyrszy biežoł (L).
 5298. Orali, kopali, ón na piecu leżoł; wołali — śniodani! — to ón piyrszy biežoł (Br).
 5299. Orej jak wół, wyorzesz se dół (D).
 5300. Organista i ksióndz, ci by jyny radzi wzióńść; a kościelny też prziszwiyci, bo też rod pochyci (C).
 5301. O roz ani mama nie łaje (C).
 5302. Orze, jakby byk jscół (O).
 5303. Osieł Pana Boga nosił (L).
 5304. Osiym godzin — osiym korón! (D)
 5305. Osiym godzin — osiym korón, co godzina — to sztwiercina (D).
 5306. O spodnice po starce sie sóndzóm (D).
 5307. Ostatnich dycki w kalyndorzu (D).
 5308. Ostatni, co do swojigo gniozda sro (Br).
 5309. Ostatni człowiek, co se zwiyrzóntka nie uchowo (Br).
 5310. Ostatnióm koszule by z niego zedrzył (O).
 5311. Ostatni taki kocur, co przy jednej dziurze siedzi (Br).
 5312. Ostatni taki ptok, co do swojigo gniozda gízdzi (O).
 5313. Ostatni taki ptok, co do swojigo gniozda sro (O, D, Br).
 5314. Ostatni taki ptok, co do swojigo gniozda świni (Ol).
 5315. Ostatni w kościele bywajóm, co pod zwónnicóm mieszkajóm (C).
 5316. Ostatni w kościele bywajóm, co przy nim mieszkajóm (L).
 5317. Ostróznego Pómbóg strzeże (C).
 5318. O tela cie djabli nie weznóm (Br).
 5319. Oto dłóg, aby sie nie tłók (C).
 5320. O to mie głowa nie bydzie bolała (C).
 5321. Oto miesiónc wrzesiyń, bydzie blisko jesiyń (Br).
 5322. Otruć chroboka (O).
 5323. Otwiyrać pysk (O).

5324. Otwiyro tyn pysk, że mu aż kańž-do rzici widać (D).
 5325. Otworzić kómu oczy (O).
 5326. Otworzył gymbe na niego (O).
 5327. O wilku mowa, a wilk tu (C).
 5328. Ozery wybiyrać (O).
 5329. Oźrałego na tragaczu woź! (D)
 5330. Oźrały jak bela (O).
 5331. Oźrały jak czyk (O).
 5332. Oźrały jak pańtok (O).
 5333. Oźrały jak świnia (O).
 5334. Oźrały jak sztyry dziywki (O).
 5335. Ożyniłby sie, dyby nie było gospód [we Wrysztocie] (D).
 5336. Ożyń sie ty, ożyń, bo ci stoi korzyń, a jak sie ożynisz, to se za-
 korzynisz (O).
 5337. Ożyj sie, ożyń, pókiel mosz zdrowy korzyń, bo co ci po Marysi,
 jak ci korzyń wisi (Br).

Ó

5338. Óna bydzie mieć wiesieli, jak bydóm warzechy kwiść (C).
 5339. Óna bydzie mieć wiesieli na trzynosty miesiõnc (C).
 5340. Óna bydzie mieć wiesieli na trzidziestego drugigo (C).
 5341. Óna chce iść pod czepiec (O).
 5342. Óna chodzi niesama (O).
 5343. Óna chodzi tako (O).
 5344. Óna chodzi w galatach, a ón w sukni (O).
 5345. Óna chodzi z rynki do rynki (O).
 5346. Óna gro piyrsze skrzipce (O).
 5347. Óna gynsto jak pociyróm, a ón z rzodka jak siykiyróm (D).
 5348. Óna je cało mama (O).
 5349. Óna je meter na niego (D).
 5350. Óna je na to jak na lato (Pr).
 5351. Óna je porzõndno od ostatnigo razu (C).
 5352. Óna je słõmiannóm wdowóm (Ol).
 5353. Óna jeszcze spómiato z tej moji krziwdy (D).
 5354. Óna je wszyńdzi wraźno (Ol).
 5355. Óna je tako majne, majne (Br).
 5356. Óna mo dlõższóm sobote, niż niedziele (C).
 5357. Óna mo ty kramy (O).

5358. Óna mo wielkóm gymbe (C).
5359. Óna mo z nim gotowe piekło (O).
5360. Óna musi mieć dycki ostatni słowo (O).
5361. Óna nie przyńdzie dobrych nici (O).
5362. Óna patrzy do kónťa (D).
5363. Óna patrzy inszego świata (C).
5364. Óna też je dobrótka (Ol).
5365. Óna zganio na czyjóm figure (O).
5366. Óna zustanie na ocet (O).
5367. Ón by ani nogóm nie tyrknól (Ol).
5368. Ón by guwno spod siebie zeżrół (O).
5369. Ón by guwno zjod spod siebie (C).
5370. Ón by i słómiannym kóniym ujechoł (K).
5371. Ón by mortwymu z rzici wygryz (O).
5372. Ón by mu do dupy wlož (O).
5373. Ón by sie godził na paterka (O).
5374. Ón by sie skrył za biczyskym (O).
5375. Ón by sie ze złości w dupe ugryz (O).
5376. Ón by tak rod silnego, młodego, na godzinach nieznałego (D).
5377. Ón bydzie farożym na Praszywej (O).
5378. Ón był taki, jak kieby mu sto ryńskich do kapsy wsadził (C).
5379. Ón by sroł i nie sroł (O).
5380. Ón chce Hane, a nie ściane (C).
5381. Ón chce ściane, a nie Hane (C).
5382. Ón cygóna ocygani (O).
5383. Ón dziepro pozno Pana Boga w kozuchu! (O).
5384. Ónego cygónka w galopie straciła (O).
5385. Ónego kobyła w galopie straciła (O).
5386. Ónego poznać po piyrzu (O).
5387. Ónego tak po śmierć posłać (O).
5388. Ón go nauczy rozumu (C).
5389. Ón go schowie do kapsy (O).
5390. Ón heta, óna cihí 'nie zgadzają się' (D).
5391. Óni dzierzóm do buły (D).
5392. Óni go już tam namacajóm (Ol).
5393. Óni lóni, latoś my (D).
5394. Ón i óna — dwa gołómbki (D).
5395. Ón i óna — jak pies z koczkóm (D).
5396. Óni sie znajóm po piyrzu (O).
5397. Óni sóm wszyscy po jednych pinióndzach (D, O).

5398. Óni sóm jak jedyn (O).
5399. Óni szyjóm społym (D).
5400. Óni szyjóm do kupy (D).
5401. Ón je bogaty, jak kozieł rogaty (O).
5402. Ón je cały lewy (O).
5403. Ón je cały tata (O).
5404. Ón je cały twardy (O).
5405. Ón je dycki po wysraniu (O).
5406. Ón je fest, ale na pysku (Pr).
5407. Ón je fest, ale posrany (Br).
5408. Ón je jego prawo rynku (O).
5409. Ón je jeszcze taki gizdok (Ol).
5410. Ón je jego prawo rynku, co se nióm dupe uciyro (D).
5411. Ón je leki, a óna do luftu (D).
5412. Ón je masny kościelny (O).
5413. Ón je moc do luftu (O).
5414. Ón je na to jak na lato (O).
5415. Ón je niesłóny, niemasny (O).
5416. Ón je ostatni w kalyndorzu (O).
5417. Ón je pierón na ty popukane śliwki (O).
5418. Ón je słómiannym wdowcym (Ol).
5419. Ón je szaśnióny (O).
5420. Ón je taki, a takimu to je jedno (O).
5421. Ón je taki: cióng, abys nie urwoł! (O)
5422. Ón je taki jak lipowo siykiyra (C, Kr).
5423. Ón je taki: jyny mie też nie uroź! (O)
5424. Ón je taki piónte koło u wozu (O).
5425. Ón je taki smerdzirobotka, wónichlebiczek (O).
5426. Ón je tako bojónczka (Ol).
5427. Ón je w lesie wychowany (Ol).
5428. Ón je wszystkimi maściami mazany (C, O).
5429. Ón je z drogigo kraju (D, O).
5430. Ón je z dziwokich wajec (O).
5431. Ón je z łączego kraju (O).
5432. Ón je ze starego pokolynio (O).
5433. Ón je ze starej kobiele (O).
5434. Ón je z tego jelyń (O).
5435. Ón ji przecy ślubowoł do śmierci, a ni do sztwierci (Ol).
5436. Ón jod dóma stryki, óna jodała placki — jak sie terazy pogo-
dzóm? (D).

5437. Ón już mo ty hósłiska ogromnie lichucne (Ol).
5438. Ón już tam długo nie obydzie, bo sie mu oczy we słup obraca-
jóm (Ol).
5439. Ón już tam jod chlyb z niejednego pieca (Ol).
5440. Ón mi truże żywot (O).
5441. Ón mo fest... w galatach (Br).
5442. Ón mo jednak ale kónskóm siłe (Ol).
5443. Ón moknie w gorzołce (C).
5444. Ón mo kóniec okuty (O).
5445. Ón mo kudłate myśli (O).
5446. Ón mo kule a uszy (O).
5447. Ón mo piyńć fusów siedmióma rzóndkami (C).
5448. Ón mo rzić w ogniu (O).
5449. Ón mo sztyry oczy (O).
5450. Ón mo szyroki pleca (O).
5451. Ón mo w rzici (O).
5452. Ón może dymby targać z kórzyniami (O).
5453. Ón mu ani w dupie nie leży (O).
5454. Ón mu doł na srani (O).
5455. Ón mu nasroł do rodziny (O).
5456. Ón nic nie robił, a tyś mu póмогоł (D).
5457. Ón nie bydzie miół czasu ani umrzyć (O).
5458. Ón nie wiy, na co to mo (O).
5459. Ón ni ma głúpigo ojca syn (Br).
5460. Ón ni ma podobny ku światu (O).
5461. Ón ni mo głósu (O).
5462. Ón poradzi sagimu do kapsy nasrać (O).
5463. Ón pón, a każdy inšzy u niego dziód (D).
5464. Ón pón, a wy, biydocy, drzyjcie na niego (D).
5465. Ón przidzie na bymbyn (O).
5466. Ón rómbie, a na mie trzoski lecóm (S).
5467. Ón se już najón kwatyr u kopidoła (Ol).
5468. Ón se nigdy rónk ani nóg nie myje, móglaby mu na nich rzepa
róść (Ol).
5469. Ón se pón, a jo se gazda (D).
5470. Ón se tak poczyno, jagby sie mu z dupy dukoty suły (Br).
5471. Ón se zaś zganio na dupe! (O)
5472. Ón sie ani nie umył do niego (C).
5473. Ón sie dzierży zasady sztyróch U: ujeść, up^ć uciść i uciyc (O).
5474. Ón sie godzi do starego zielaza (O).

5475. Ón sie na świecie nie straci (Ol).
 5476. Ón sie nie do w kozuchu weгнаć do wody (Ol).
 5477. Ón sie śmioł, alech mu doł (D).
 5478. Ón sie też tam musi do każdej kapliczki stawić (Ol).
 5479. Ón sie twardo szkubie (O).
 5480. Ón sie w rzić ugryzie (O).
 5481. Ón sie z wodóm pobił (Ol).
 5482. Ón tam jeszcze dobrych nici nie przónd (O).
 5483. Ón tam jeszcze mało śniega pojsoł (Ol).
 5484. Ón tam nie bydzie sóndnymu dniu trómbił (Ol).
 5485. Ón tam ni ma taki w cymie bity (Ol).
 5486. Ón też je wszelijaki (Ol).
 5487. Ón też je jednym z tych, co wolóm dziesiyńć razy prrr, niż roz wio (Ol).
 5488. Ón też ni mo żodnego obujka (Ol).
 5489. Ón też tam kocura za ocas nie pociógnie (Ol).
 5490. Ón też wszyndzi rod szczyrko (Ol).
 5491. Ón też za kark nie wyleje (D).
 5492. Ón to ni mo ze siebie (O).
 5493. Ón truje pinióndze (Ol).
 5494. Ón wlezie do każdej rzici (O).
 5495. Ón wytłucze ciele i na jałowej krowie (O).
 5496. Ónymu byś nie wygodził, choćbyś mu orzechy na głowie łuskoł (B).
 5497. Ónymu dwa razy nie trzeba mówić (O).
 5498. Ónymu już ani osynkóm pod nos nie dostaniesz (Ol).
 5499. Ónymu już trzeba hoblowanego słowa, bo krzosane sie mu nie godzi (C).
 5500. Ónymu mówić, to jagby groch na ściane ciepół (O).
 5501. Ónymu tak cytróne do zymbów, a do masorza za okno (O).
 5502. Ón zaniedłógo rogi srazi (Ol).
 5503. Ón zaś zganio do dupy (O).
 5504. Ón z każdym guwnym leci na gestapo (O).

P

5505. Pachółek sie ni może równać gazdowi (Ol).
 5506. Padam do nóg — prosto stojym jak dróng, całujym rónczki — ale swoje (K).
 5507. Padam do nóg, stojym jak dróng (C).

5508. Padnół jak stróm w lesie (Ol).
5509. Padze deszcz, moknie reż, a pogoda i jo też (D).
5510. Padze! — Deszcz, nie sadze! (D)
5511. Padze deszcz, rośnie reż, a na gorach ślisko, idzie gorol ku gorolce, strzaskoł se rzicisko (O).
5512. Palcym by żodnego nie dotchnół (O).
5513. Palcym nie gabnie na robote (D).
5514. Palcym w bócie grozi (K).
5515. Pamiyntej, rozchodzie, żyć z dochodym w zgodzie (Br).
5516. Pamiyntej w czas hojności na czas niedostatku (C).
5517. Panie sie zmiłuj, co ty robisz? (Ol)
5518. Panie sie zmiłuj nad tóm głupotóm niepojyntóm! (S)
5519. Panoszy sie jak wesz na strupie (O).
5520. Panowie sóm móndrzejszy, kie idóm z rotuzu, niż kie idóm na rotuz (C).
5521. Panowie wiedzóm, jak biyde nagnać do roboty (D).
5522. Panowie wiedzóm, jak chłopa okroczyć (D).
5523. Panowie wiedzóm, jak chłopu dokuczyć (D).
5524. Panowie wiedzóm, jak robotnika zaprzógnąć (D).
5525. Panowie wiedzóm, jak ruszyć miedzóm (D).
5526. Panowie wiedzóm, na co sie stawio palarnie (D).
5527. Panowie wiedzóm, na co ziymioki polóm (D).
5528. Panóm bóty liże (O).
5529. Panu Bogu dziyń kradnie (B).
5530. Pańym chce być, a po pańsku nie umi chodzić (O).
5531. Pański spani — żebracze śniodani (JB).
5532. Pańsko dusza sie go chyto, ...sie w nim odzywo (D).
5533. Pańsko dusza w nim rośnie (D).
5534. Pańsko łaska — dwa grejcary (D).
5535. Pańsko łaska i wino przez noc wywietrzóm (S).
5536. Pańsko łaska mo krótki chwost (D).
5537. Pańsko łaska na zajóncu jeździ (C).
5538. Pańsko próśba gorszo, niż rozkozani (Br).
5539. Pańsko rzecz obiecować, chłopsko dować (Br).
5540. Papiyr je cырpliwy, Pómbóg dobrotliwy, tyn i tyn pamiyntliwy (D).
5541. Papple jak papuga (Ol).
5542. Parada cырp! (O, D)
5543. Paradny jak fojtowo kobyła w odpust (D).
5544. Par, jak nos dźwigo (O).

5545. Par swego! (O)
5546. Par, sz-czego żyjesz! (O).
5547. Paskudny kocur uczy niedbałóm gaździnóm (O).
5548. Pasuje ci to jak świni chomónt (Pod).
5549. Pasuje ci to jak świni rogi (Pr, P, O).
5550. Pasuje ci to jak świni zwónek (C, P, Og).
5551. Pasuje mu to jak świni czepiec (K).
5552. Pasuje to jak piyńść na oko (O).
5553. Pasy drzyć a solić! (D, O)
5554. Paści stawio (D).
5555. Patnost nómer a piyńćset złodzieji (Pr).
5556. Patrzy, jagby dziewiyńć wsi wypolił (K).
5557. Patrzy jak hróm do buka (K).
5558. Patrzy jak smok (K).
5559. Patrzy jak Żyd do szpyrek (K).
5560. Patyczki zbiyrała, do lasa nosiła (D).
5561. Paweł obracoł pieczónke, a Gaweł jóm zjod (C).
5562. Paweł zemleł, Paweł zjy (D).
5563. Pazury mu kwitnóm (O).
5564. Pelzym to biere (D).
5565. Pełny rozum mó człowiek dzieprym, jak sto kilo soli zjy (D).
5566. Pić, bo trzeba żyć (Pr).
5567. Pieczónne gołómbki nie lecóm do gómbki (C. Pr).
5568. Pieczónne gołómbki nie pujdóm same do gómbki (K).
5569. Piekne jak lalki, a chodzóm jak godziny (D).
5570. Piekne stworzónko by było, gdyby oczka miało (O).
5571. Pieknie mówi, ale szpatnie gymbe otwiyro (Br).
5572. Pieknie mówi, jyny mu z gymby smerdzi (D).
5573. Pieknie tańcuje, jyny sie szpatnie obraco (C).
5574. Pieknie witóm! — Pieknie dziynkujym za witke (D).
5575. Piekności sie żodyn nie najy (C).
5576. Pieknym słowym kapusty nie umaści (D).
5577. Pieknym słówkym za nos na kalynice (D).
5578. Piekny ptok, jyny szpatnie śpiwo (Pr).
5579. Pieprza pieprzym nie przepieprzi (Pr).
5580. Piernika kandy! (D)
5581. Piernik-cie w lesie! (D)
5582. Pieróm sie w lesie! (D)
5583. Pieróna, kańsi blisko do haźła uderziło (D).
5584. Pies by zawył, co to je taki kwaśne (O).

5585. Pies, co moc szczeko, nie gryzie (O).
5586. Pies galaty oblecze, a też sie ożyni (O).
5587. Pies je dobry, jak mo czorno w pysku (L).
5588. Pies nejbarży szczeko, jak gdo ucieko (L).
5589. Pies nie wraco nigdy tam, kaj mu roz porzónndnie wygarbujóm skóre (C).
5590. Pies psa dycki pozno (Pr, L).
5591. Pies psu ocase nie urwie (L).
5592. Pies psu oka nie wybodzie (Pr).
5593. Pies psu oka nie wygryzie (C).
5594. Pies szczeko, a wiater niesie (C).
5595. Pieter beccki kulo 'grzmi' (O).
5596. Pieter pierziny wytrzepuje 'pada śnieg' (O).
5597. Pije jak dónga (O).
5598. Pije jak kaczyca (O).
5599. Pije na akord (O).
5600. Pije na ankór (D).
5601. Pije wszystko, okróm teru i asfaltu (D).
5602. Pij, pijoku, pij, potym torba, kij! (L).
5603. Pilno cie tam, jak djobła w Czynstochowie (C).
5604. Pinióndze wszystko zrobióm (C).
5605. Pinióndz robi pinióndz (L).
5606. Pinióndz rzóndzi światym (Ol).
5607. Pióntek — dobry poczóntek (C).
5608. Pióntek — zły poczóntek (C).
5609. Pióntka jak rzymiyn (O).
5610. Pisorzowo wielko pani, nosi koszyk na czepani (D).
5611. Pisz, adrese wiysz (O).
5612. Piszczy jak biyda (Pr).
5613. Piszczy mu w tych hóślach, jak starymu kocurowi (Ol).
5614. Pisz jak kura pazurym (C).
5615. Pisz jak kura po grzóndce (C).
5616. Pisz jak kura na śmiecisiku (O).
5617. Pisz kurzim piórym po psim guwnie (Br).
5618. Piwa za żywa, a po śmierci wody (Pr).
5619. Pivne — przeciwne (O).
5620. Piyńcioka na to szkoda (O).
5621. Piyńc palców i chwilka strachu (D).
5622. Piyńścióm w kapsie grozi (K).
5623. Piyrszego apryla — na błozny zło chwila (Br).

5624. Piyrsze małżyństwo od Boga, drugi od ludzi, a trzeci od djobła (O).
5625. Piyrsze słyszym! (O)
5626. Piyrsze zebrani od Boga, drugi od ludzi, a trzeci od djobła (Pr).
5627. Piyrso myśl je nejlepsz (Pr).
5628. Piyrszy pón, potym cygón (O).
5629. Piyrszy roz do nowych galot (D).
5630. Piyrwej odrze, niż zabije (C).
5631. Piyrwej pón, a potym cygón (P).
5632. Piżło mu cosi do głowy (D).
5633. Piżnij se miyndzy oczy, a bydziesz mieć światło (D).
5634. Plecie, co mu ślina na jynzyk prziniesie (C).
5635. Plecie, drzisto jak niezdrowo dupa (K).
5636. Plecie jak staro baba w lecie (C).
5637. Plecie jak Tekla Klebetnica (Ol).
5638. Plecie piónte przez dziesiónte (O).
5639. Plecie po dwie, po trzi, a po żodnej nic (Br).
5640. Pluca mu idóm na szpacyr (D).
5641. Pluje se do brody (C).
5642. Pluje se po brodzie (O).
5643. Pluła baba do popioła, narobiła knedli, napytała muzykantów, aby ji to zjedli (D).
5644. Pluł, chytoł i za płot ciepół (D).
5645. Plyńcie sie jak bździna w latarni (C).
5646. Plyńcie sie jak bździna za wojskym (O).
5647. Plyńcie sie jak zło bździna (O).
5648. Płacz, Haniczko, płacz, bydymy ci grać; przidzie po cie czorne kocie, do ci pomuldać (D).
5649. Płakołbych, ale ni móm oczy do czego uciyrać (D).
5650. Płotym poli, a pokrziwami ogrodzo (O).
5651. Płótno jak rzeszótko (O).
5652. Pływie jak ryba (O).
5653. Pobijcie sie, pogóďte sie! (D)
5654. Pobili sie, nie wióm, o co (D).
5655. Pocałuj mie w gymbe, jak bydym z głowóm w piekarszczoku (D, O).
5656. Pochodzi z chłopski kóndziele (O).
5657. Pochodzi z żebraczej kobiele (O).
5658. Pochyń robote, muzyka gro! (D)
5659. Pociógnij sie za nos (D).

5660. Pociógnól go za kapse (C).
5661. Pociś, a nie trop sie! (Pr)
5662. Po co sie zgibać, jak sie możesz wyprościć (Br).
5663. Po co takimu galaty, jak se do nich nasro (D).
5664. Poczkej, aż bydziesz swoji ucho gryz! (O)
5665. Poczkej, aż cie duch śwynty oświyci! (O).
5666. Poczkej kapke, warzym sapke, dóm ci kapke (O).
5667. Poczkej, pieseczku, zimioczki kwitnóm, bydziesz jod (O).
5668. Po czym poznać głupigo? — Po śmiechu jego (C).
5669. Poczyno se, jagby cały świat był jego (O).
5670. Poczyno se tak, jagby milijón za nim wiyźli (C).
5671. Po émi každo krowa czorno (Pr, O).
5672. Podani na siebie jak bracio (D).
5673. Podarziło sie mu, jak ślepej kurce zorko (O).
5674. Podchytкови nos wrazili do ognia i okuli (D).
5675. Podej mi te cegłe, co sie na nie dziwóm (D).
5676. Podej mu palec, a bydzie siyngoł po łokieć (D).
5677. Podej mu palec, to biere całóm rynke (O).
5678. Po deszczu pije dónga (Ol).
5679. Po deszczu świyci słońce (C, P).
5680. Podgryzać drugimu nogi (O).
5681. Po djoble to zrobił (O).
5682. Podkopować drugimu nogi (O).
5683. Pod kordym, a boso (C).
5684. Podle oka ukroć (O).
5685. Podle płota poznosz chłopa (O).
5686. Podle siebie sódzým ciebie (Pr, L).
5687. Podle stawu grobla (P, D).
5688. Podle stawu groble suć, podle stanu szaty szyć (Br).
5689. Podle stawu groble suj! (O).
5690. Podle zasłógi sie płaci dłógi (O).
5691. Podłóż porwóz pod wóz (Ol).
5692. Po dnie już szkrobie (D).
5693. Po dobrym kozaniu dobrej muzyki (C).
5694. Pod płotým zdechnie (D).
5695. Pod sierść go pogłóskoł (D).
5696. Pod starczyným fortuchým wyrosła (D).
5697. Po dwa, po trzi, jak sie patrzy (D).
5698. Pod tym kopcým je dychawiczno zielinka zakopano (D).
5699. Podziwać sie z ratki (O).

5700. Podziwej sie do nieba, a spadnie ci kyns chleba (*Pod*).
5701. Podziwej sie kozie pod ocas, a bydziesz wiedziol (*D*).
5702. Podziwej sie na nómero! (*O*)
5703. Podziwómy sie mu na młode! (*D*)
5704. Po gałyńzi ku tymu prziszol (*D*).
5705. Pogłoskoł go kijym (*C*).
5706. Pojczac se czegosi na dycki (*O*).
5707. Pojczanej rzeczy sie zaroz cosi stanie (*O*).
5708. Pojczcej fajki, dej tabaki, a zapalki mosz? (*Br*)
5709. Pojechała do Rzimu (*Ol*).
5710. Pojechoł do Abrahama na piwo (*Br*).
5711. Pojeść, popić, a szanować! (*Br*)
5712. Pojeść, popić, potaćnować, biyda musi pofolgować (*Br*).
5713. Pokazować fuki (*O*).
5714. Pokiel ojciec bije, to dziura zatyje; lecz jak cudzy bije, to dziura wygnije (*C*).
5715. Po kiermaszu sraczka (*C*).
5716. Pokłodo na deszcz (*D*).
5717. Pokozac kómu dwiyrze (*O*).
5718. Pokozac kómu fige (*O*).
5719. Pokozac kómu rogi (*O*).
5720. Pokozac kómu wilcze zymby (*O*).
5721. Pokozac piynty (*D*).
5722. Pokrzywióny jak siudmy paragraf (*D*).
5723. Pol cie sześ, wzión czert krowe, niech se weźnie i ciele (*Ol*).
5724. Po leku, po leku, bo dusza w człowieku (*Br*).
5725. Pole mo oczy, a las uszy (*C*).
5726. Pole po tela je dobre, po wiela kohóta słyszeć można (*C*).
5727. Pol go sześ! (*O*)
5728. Poli cegle (*D*).
5729. Poli róże (*Ol*).
5730. Poli szyne (*O*).
5731. Polki struże (*D*).
5732. Połechtej se koze, naskoczy ci grucza (*D*).
5733. Połednie bije, chłop babe bije (*Pr*).
5734. Połednie pisko, chłop babe ścisko (*Pr*).
5735. Połednie zwóni, chłop babe góni (*Pr*).
5736. Po łopacie mu to kłod (*D*).
5737. Po łyżce dali, a po łopacie wziyni (*O*).
5738. Pomacej a niechej (*D*).

5739. Pomamrajóm, ale dajóm (D).
 5740. Po mietle — do Gródka (D).
 5741. Pomów se z kozami (O).
 5742. Pomów se z takim, co siano żere (O).
 5743. Pomów se z bykym, mo hrubsze wargi (S).
 5744. Pomów se z osłym przez telefon (P).
 5745. Po oczach mi już gdosi depce (D).
 5746. Popadły go ty głupi bóty (Br).
 5747. Popaść djobła za rogi (O).
 5748. Popatrz sie do nieba, spadnie ci kyns chleba (C).
 5749. Po pierónie — sztyry wajca, piyńc młodych? (O)
 5750. Popij wódki, bo czas krótki (O).
 5751. Pilnuj se raczy nosa (Ol).
 5752. Poprawił sie jak rzymiyń w ogniu (C).
 5753. Po przodku jaki-taki, po zadku pociapkać (S).
 5754. Porachował mu kości (D).
 5755. Po radzie bywajóm ludzie móndrzejsi, po nieszczyńściu móndrzi (S).
 5756. Poradzi wytłóc cieie na jałowej krowie (O).
 5757. Porwoł sie z kopaczkóm na miesiόνczek (O).
 5758. Porwon psu trowa, kiedy zdechła krowa (C).
 5759. Porwoza dejcie — mlyko ucieko! (D)
 5760. Po rzeczy poznać głupigo (L).
 5761. Porzóndek porzóndkym być musi (C).
 5762. Porzónzny wół nigdy nie wyłysi (Pr).
 5763. Posłać kogo z aprylym (O).
 5764. Posłół za osłym posła — ni ma osła, ani posła (D).
 5765. Posłóchać z otwartóm gymbóm (O).
 5766. Posłóchej uchym, a nie brzuchym (Pod, Pr, D).
 5767. Posłóchej uchym, nie dziurawym brzuchym (O).
 5768. Posłócho jak świniá, kiej do wody jszczy (O).
 5769. Posłócho jak świniá we rzy (S).
 5770. Posłóchóm jak trowa rośnie (O).
 5771. Posłóchóm jednym uchym (O).
 5772. Posól mu pod chwost, to go chycisz (O).
 5773. Posól ptaku pod chwost, to go chycisz (C).
 5774. Posrała go piegza (O).
 5775. Posrano hóliczka, ostatni nómer! (D).
 5776. Postawić kogo na nogi (C).
 5777. Postawić sie na nogi (C).
 5778. Postawić sie sztorcym (O).

5779. Po szkodzie każdy mǒndry (*Pr*).
5780. Po szkodzie Polok mǒndry (*C*).
5781. Poszkróbka nigdy ni ma wielko (*Br*).
5782. Poszła na słóžbe, a wysłóžyla synka (*Ol*).
5783. Poszoł do śwyntego Pietra (*D*).
5784. Poszoł grać na Dawidowej harfie (*Ol*).
5785. Poszoł, kaj pieprz rośnie (*D*).
5786. Poszoł na łono Abrahama (*Ol*).
5787. Poszoł w kibinimać (*O*).
5788. Poszoł tam, kaj go już żodyn nie bydzie oddziyłoł chlebym (*D*).
5789. Poszoł tam, kaj pón cysorz chodził piechty (*D*).
5790. Po śmierci na orlab nie puszczejóm (*O*).
5791. Po śmierci ostuda zło, a za życia jeszcze gorszo (*C*).
5792. Po śmierci takigo dobrego spolić, a popiołym tych ostatnich posypać (*D*).
5793. Po śmijchu bydzie płacz (*O*).
5794. Po śmijchu bywo płacz (*Pr*).
5795. Po śmijchu nastympuje płacz (*C*).
5796. Po śmijchu poznać głupigo (*O*).
5797. Po śmijchu pozno głupigo (*Pr*).
5798. Po śmijchu przichodzi płacz (*P, O*).
5799. Pośpiesz, bo ci bydym szczykać gałuszki! (*O*)
5800. Poświyc mu czym twardym miyndzy oczy, aby uwidzioł na rozum (*D*).
5801. Po tela moji, po tela moji... (*D*).
5802. Po tela wisi jabko na jabłóni, aż spadnie (*C*).
5803. Potel zbon chodzi po wode, aż sie rozbije (*C*).
5804. Po tobie tam tela, jak po psie w kościele (*O*).
5805. Po tobie tam tela, jak po świni w niebie (*C, Kr*).
5806. Po tobie tu, jako po psie w kościele (*D*).
5807. Po tochmy siedli, abychmy zjedli. — Pómbóczek zapłać, my sie najedli (*D*).
5808. Po to sie głupi lógnóm, aby mǒndry nie był winiyn (*D*).
5809. Po to sie jy, aby żyć, a nie po to żyje, aby jeść (*Ol*).
5810. Potrzebujóm silnych a głupich (*O*).
5811. Potulny jak baranek (*D*).
5812. Potulny jak cieliczka.
5813. Powiado śwynty Tóma: wszyńdzi dobrze, a najlepszy dóma (*Br*).
5814. Po widoku: — ty brzydoku! a po ćmoku: — eee! (*Br*).
5815. Powiedziec cosi drugimu do oczy (*O*).

5816. Powiedzieć cosi drugimu we sztyry oczy (O).
 5817. Powiedzieć kómu na rozum (O).
 5818. Powiedziółbych cosi, alechmy tu nie wszyscy obuci (C).
 5819. Powiedział Job: gdo nie bydzie robił, nie bydzie jod (Br).
 5820. Powiesił to na gwóźdz (D).
 5821. Powiesił to na klinek (D).
 5822. Powydz se to takimu, co siano żere (O).
 5823. Powydz to tymu, co siano gryzie (Pr).
 5824. Powydz, żeś je rod, żeś je głupi (O).
 5825. Po wojnie sie trupy liczóm (C).
 5826. Po wole sie nie spodziywej niczego wiyncyj, jak owiyńzigo miynsa (D).
 5827. Powónioł roboty i niechoł (D).
 5828. Po wyrchu juj, w pośrodku fuj (O).
 5829. Pozamiatej se przed swoim progym (O).
 5830. Pozamiatej se przed swoim siyniom (O).
 5831. Poza nióm świata nie widzi (D).
 5832. Pozbiyrej do fortucha śmieci, abyś miała piękne dzieci (Br).
 5833. Pozbiyrej se, co koza straciła (D).
 5834. Pozbiyrej sie do kupy (O).
 5835. Po zdaleku a dobrze (D).
 5836. Pozdrowiej każdego chłopa, bo nie wiysz, gdo je twoim tatóm (O).
 5837. Pozdrowióm cie na sto kołków, każdy kołek sto pachółków (D).
 5838. Pozdrowióm cie na sto kołków, w każdym kołku stu djobołków (D).
 5839. Pozdrowióm was na sto razy (C).
 5840. Pozdrów Pómbóczek! (D)
 5841. Pozdrów Pómbóg! — Dejż to Pombóg! (Ol)
 5842. Pozdrzyj mu dobrze na podszywke (D).
 5843. Po złym bywo zaś dobre (Pr).
 5844. Po zmarłej duszy rado sie ruszy (C).
 5845. Poznać głupigo po śmiychu (C).
 5846. Poznać pana po cholewach (Br).
 5847. Poznać po mowie, co mo gdo w głowie (O).
 5848. Poznać po mowie, co u kogo w głowie (S, L).
 5849. Poznać po mowie, jak gdo mo w głowie (C).
 5850. Poznać po mowie, jaki rozum w głowie (Br).
 5851. Poznać po słowie, co u kogo w głowie (K).
 5852. Poznać po śmiychu głupigo (K, P).
 5853. Poznać ptozka po pyrzu (C).
 5854. Pozór, duszyczko, bo ulicha idzie (Pr).

5855. Pozór, galani, tu je putnia na jscani (O).
5856. Pozór, goście, dziura w moście, co gdo mocie, to tam wroźcie (Pr).
5857. Pozór, goście, dziura w moście, jyny se też nóżki nie wroźcie (Br).
5858. Pozór, hajerzy, śleper sie jeży (S).
5859. Pozór, langwer, kulka leci (D).
5860. Pozór, ludeczkowie, bo idóm hawiyrze (S).
5861. Pozór, ludzie, dziura w moście; byście nie wpadli, Maryje proście (D).
5862. Pozór, matko, bo tu gładko (D).
5863. Pozór — zły pies! — A jeszcze gorszy pón! (D)
5864. Pozwól kurze grzyndy, a óna chce wszyndy (O, Br).
5865. Poździe zbyrać gwoździe (C).
5866. Pódź, bo jo idym, i już po namowach (D).
5867. Pódź, chlebiczku, zjym cie, a nie zarobiym cie (C).
5868. Pódź, moja kurziczko roztoparczóno, ku starce (D).
5869. Pódźmy, bo tu biyda smerdzi (Ol).
5870. Pódźmy już, pódźmy już, bo nas już wołajóm, bo tam już gałuszki masłym polywajóm (O).
5871. Półdrugo kijym przez czepón (D).
5872. Pól pluc już wypluł (D).
5873. Półgymbóm se, nie całóm! (Br)
5874. Półpiynta... — A półpiynta je cało piynta (D).
5875. Pómalutku, aby sie tymu kości nie połómało (D).
5876. Pómalutku z mojóm, bo jóm nożki bolóm (Pr).
5877. Pómału nejdali zóńdziesz (Br).
5878. Pómału zrobisz za godzine, a wartko za dwie (O).
5879. Pómbóczek łaje (D).
5880. Pómbóczek mo szyroki rynkowy i nie do se do nich zaglón-
dać (O).
5881. Pómbóczek mo fachówke bez wieka, pożegno każdego człowie-
ka (Br).
5882. Pómbóczek mo wiynej, niż rozdoł (O).
5883. Pómbóczek na niego miare stracił (D).
5884. Pómbóczek sie do napochać, ale sie do i uznać (Br).
5885. Pómbóczek też czystote miłuje (Br).
5886. Pómbóczek widzi, a hróm do niego nie trzaśnie (D).
5887. Pómbóczek widzi, a nie uderzi (D).
5888. Pómbóczek zapłać, po drugi nakładź (Br).
5889. Pómbóczek zapłać za już, a gdyby jeszcze (Br).
5890. Pómbóczek zapłać za ty jelita, alechmy chcieli inaksze (D).

5891. Pómbóczek zapłać za wyćwike (D).
5892. Pómbóczkowi metra na nim chybiło (O).
5893. Pómbóczku, popuść, bo mo kaj padać (D).
5894. Pómbóczku, przimróż oczy! (D)
5895. Pómbóczku, widzisz, a nie uderzisz! (D)
5896. Pómbóg człowieka człowiekym korze (O, S).
5897. Pómbóg doł dziywce, dziywka kómu chce (Br).
5898. Pómbóg dopuści, ale nie opuści (C).
5899. Pómbóg mo bicz na každóm rzić (Ol).
5900. Pómbóg mo długi bicz, každego śmignie w rzić (O).
5901. Pómbóg na niego meter stracił (O).
5902. Pómbóg najlepszy dochtór (L).
5903. Pómbóg nierychliwy, ale sprawiedliwy (D).
5904. Pómbóg ni ma mściwy, ale pamiyntliwy (Pr).
5905. Pómbóg ni ma nogliwy, ale pamiyntliwy (Pr, B, L).
5906. Pómbóg sie śmieje, jak złodziej policajta góni (Pr).
5907. Pómbóg sie śmieje, jak złodziej złodzieja okradnie (Pr, B, L).
5908. Pómbóg sie zdrzymnół, że tego nie widziół (D).
5909. Pómbóg wóm to pożegnej, jeśli jycie, a Pómbóczek zapłać, jeśli mi też docie (D).
5910. Pómbóg wysoko, cysorz daleko (O).
5911. Pómbóg zapłać! — Boże ci to pociapkej! (D, O)
5912. Pómbóg zapłać za jelita! (S, O)
5913. Pómbóg za złe korze, a za dobre wynagrodzo (S).
5914. Pómogej se, a Pómbóg ci dopómoże (Pr).
5915. Pómogej se ku chałupie (O).
5916. Pómogo se wrzaskym, jak małe dziecko płaczym (Ol).
5917. Pón — jak chce, a chudzina — jak może (Br).
5918. Praca człowieka kormi, a lynistwo psuje (Br).
5919. Praca mo ciyrpki korzyń, ale słodki owoc (S).
5920. Praca tuczy, biyda uczy (Br).
5921. Precz od woza, bo sie bicze tracóm! (O)
5922. Precz z parszywóm od stada, bo bydzie wynkszo wada (C).
5923. Prociw wiatru nie idzie jscać (O).
5924. Procný chlyb na pańskim (D).
5925. Prosiynta dostały po galatach (Br).
5926. Prosto droga jest nejkrótszo (Pr).
5927. Prostý jak jedla (O).
5928. Prostý jak paragraf (D).
5929. Prostý jak siyryp (K).

5930. Prosty jak świeczka (O).
5931. Proszym waszych mości, gdo zjod miynso, niech zjy kości (D).
5932. Prościutki, jagby sroł i jsoł (D).
5933. Prowda dycki na wyrch wylezie (S).
5934. Prowda dycki na wyrch wyńdzie (O).
5935. Prowda jak oliwa na wyrch wypływa (O).
5936. Prowda mo mało miejsca (O).
5937. Prowda to, jako że kury jszczóm, a błechy kuckajóm (D).
5938. Prowda w oczy bodzie (C).
5939. Prowdy nie trzeba świadczyć (Br).
5940. Prowdy sie nie śmi powiedzieć, bo inaczyj ogivń na dachu (Ol).
5941. Prowdziwo z niego podszywka (D).
5942. Prowdziwo Sodóma-Gómora (D).
5943. Próžno beczka narobi moc hóku (Ol).
5944. Próżny miyszek stoć ni może (C).
5945. Pruje gacie (D).
5946. Pruje sie jak dupa pod wodóm (Br).
5947. Pryndzyj mi tu na dłóni włosy urosóm, niż... (K).
5948. Pryndzyj uwachuje kope błech, niż młodóm dziólche (Br).
5949. Przeca też tam człowiekym wónio (C).
5950. Przeciwny jak ciyrni (D, O).
5951. Przed czyjóm siynióm zamiato, a przed swojóm mo śmieciscko (O).
5952. Przed kim brame zamknóm, niech do fórtki klepie (Ol).
5953. Przed śmiercióm nie ucieczesz (O).
5954. Przed śmiercióm sie każdy mo dobrze (O).
5955. Przed śmiercióm sie żodyn nie skryje (O).
5956. Przed wypłatóm hój, po wypłacie stój! (S)
5957. Przed złodziejym ni ma klucza (O, D).
5958. Przejmy se, a płoćmy se (O).
5959. Przeklón go do gróntu piekła (D).
5960. Przeklón go do siudmego pokolynio (D).
5961. Przemorz do kości (O).
5962. Przemówić kómu do dusze (O).
5963. Przepadło klepadło! (C)
5964. Przepijać skóre (O).
5965. Przez klepani skóra zgyńsnie (O).
5966. Przez krziż by dwie słómki nie położył 'jest bardzo leniwy' (D).
5967. Przez połednie robi sie na zowitki (Br).
5968. Przez posły wilk nie tyje (C).
5969. Przez tydziyń każdy dziyń (Pr).

5970. Przez tydziyń umiyro, a w niedziele ni ma co pochować (O).
5971. Przibity jak Pónjezus na krzyżu (D).
5972. Przi biydzie dobre bydzie (O).
5973. Przi biydzie pies kulki liże (O).
5974. Przibyło nas tam (O).
5975. Przibywo go jak krajiczka w gorści (D).
5976. Przibywo go jak miesiόνczka ku nowiu (D).
5977. Przidóm wracane jelita (Br).
5978. Przidzie głupi, co cie kupi (D).
5979. Przidzie głupi, co to kupi (C).
5980. Przidzie kryska na Matyska (C, Pr).
5981. Przidzie na bymbyn (D).
5982. Przidzie na to, to sie to weźnie (Br).
5983. Przidzie wyćwika za nieboszczyka (O).
5984. Przignać do kapsy (C).
5985. Przijaciela trzeba jak wody i chleba (C).
5986. Przi jednej dziurze kocur by zdechnół (Pr).
5987. Przi jedzyniu sie spocić, to je grzych, ale przi robocie, to ni ma grzych (Ol).
5988. Prziknij se, strziknij se, a ciep! (S)
5989. Przileżytość robi złodzieja (Pr, Br).
5990. Przi myndelu dobrze klóska zbiyrać (D).
5991. Przi pańskim dworze, żywi sie, gdo może (C, Pr).
5992. Przi pinióndzach śmierć (O).
5993. Przisercie se, jak mocie mało! (S)
5994. Przisióngoł cygón, że krod nie bydzie (D).
5995. Przistrojo sie ku tymu, jak głodny ku sraniu (O).
5996. Przistrzignół mu na galaty (C).
5997. Przisypejcie grochu, karwiniocy idóm! (D)
5998. Przisypejcie grochu, Stónawa sie wali! (D)
5999. Prziszeł cichym- duchym (Br).
6000. Prziszeł do gotowej miski (C).
6001. Prziszeł ku pełnej misce (O).
6002. Prziszeł ku tymu, jak ślepo kurka ku zorku (O).
6003. Prziszeł na bymbyn (O).
6004. Prziszeł soli pojcząć (Br).
6005. Prziszeł w obrócyńiu (O).
6006. Prziszeł z deszcza pod rynne (C).
6007. Prziszeł z gorszego na lepszy (Ol).

6008. Prziśleł z nowinóm po pogrzebie (O).
6009. Przišla do nas z kóndzielóm (C).
6010. Przišla koza do woza (Br).
6011. Przišla kryska na Matyska (K, L, P, D).
6012. Przišły czasy na gibasy (O).
6013. Przišołeś soli pojcząć? <?>
6014. Przišoł na kurzi bóty (O).
6015. Przišoł na nióm mróz, jak na psa (C).
6016. Prziść do siebie (O).
6017. Prziść w nic (O).
6018. Prziść z prosikym (O).
6019. Prziłłók mu do głowy (D).
6020. Prziwrzyć oczy na cosi (O).
6021. Prziocielami bydźmy, a za swoji płóćmy (Br).
6022. Prziociele — po cieie, a po kapsie — szkrab! (O)
6023. Prziociele po cieie, a po miyszku szkrab! (C)
6024. Prziociele po cieie, do kapsy drap! (D)
6025. Prziociele po cieie — kapsowi złodzieje (D).
6026. Prziocielizna, bo spuścizna; dy ni ma co brać, to go nie chcóm znać (D).
6027. Prziociyl — kapsa, miyszek — brat (C).
6028. Prziód pón, a potym ón (Br).
6029. Prziód z chlywka, potym z chlywa (Br).
6030. Psa byłoby grzych wyгнаć na takóm pógode (D).
6031. Psi głosa nie idóm pod niebiosa (Pr).
6032. Psi głosy nie idóm pod niebiosy (C).
6033. Psik, koczka, bo dostaniesz! (O)
6034. Psik, kocur, spoza pieca! (D)
6035. Psińco doł, psińco dostoł (O).
6036. Psińco dostaniesz! (O)
6037. Psińco na śmierć sóndzóm, i ni a ni sie domówić (D).
6038. Psiokrew na lewo! (D)
6039. Psu było Pozór, a też mu chwest uciyni (Br).
6040. Psy nim bydóm zogóny włóczyć (D).
6041. Pszniwe stworzyni, jak nie wiym, co (D).
6042. Ptoka poznajóm po piyrzu (Br).
6043. Ptoszka poznawajóm po śpiywie, a człowieka po mowie (P).
6044. Pujdym, choćby siykiyry z nieba padały (O, D).
6045. Pujdym do fachu (O).

6046. Pujdym pod dornik (O).
6047. Pujdymy jak szewcy do Klinkowic (Pr).
6048. Pujdziesz do piekła owies przewracać (D).
6049. Puknółby człowiek (D).
6050. Puszczają babki po wodzie (O).
6051. Puścić bździne w papuciach (O).
6052. Puścić kulki na szpacyr (O).
6053. Puścił farbe (D).
6054. Puścił se wesz do kozucha (P, D).
6055. Puścił sie bez wiosła na morze (C).
6056. Puścił sie chleba, a chycił sie noża (Pr).
6057. Puścił sie ci miód kole pypmka (O).
6058. Puści sie ci umasta kole pypmka (O).
6059. Puść se do galot (D).
6060. Puść sie Boga, a chyć sie wyrby (Pr).
6061. Pycha idzie przed upadkym (K).
6062. Pycha je poczóntkym wszystkigo złego (Ol).
6063. Pycha mo glinianne nogi (O).
6064. Pycha mo jednóm noge (Br).
6065. Pycha mo jednóm noge a drzewiannóm; jak se jóm złómie, to ani rusz! (Br)
6066. Pycha mo jednóm noge, a jak se jóm złómie, ni mo żodnej (Pr, B, L, O).
6067. Pycha mo jednóm noge; jak se jóm złómie, je amyn (D).
6068. Pycha przed upadkym chodzi (C, Pr).
6069. Pychy na dwa sztychy, a w kónzumie rest (Ol).
6070. Pydli, jakby miół mrowce w gaciach (O).
6071. Pydli, jagby miół osy w galatach (O).
6072. Pydli, jak zajónc (O).
6073. Pyrtu chlastu aż ku miastu (K).
6074. Pysk kłapie, a grzbiet łapie (Br).
6075. Pysk se kim wytrzyć (O).
6076. Pysk sie drze, a na nowy ni ma (O).
6077. Pysk sie drze, a na nowy ni ma piniyndzy (Br).
6078. Pysk sie mi drze (D).
6079. Pysk szczekoł, pysk dostoł (O).
6080. Pyszny jak grof (D).
6081. Pytoł głupigo o rozum (D).
6082. Pyto sie, wiela kosztuje dziedzina, a mo płótno w kapsie (O).

R

6083. Racz Pómbóg żegnać! (D)
6084. Racz Pómbóg żegnać! — Nie dómy sie odegnać; na tochmy siedli, abychmy zjedli (O).
6085. Racz Pómbóg żegnać! — Nie dómy sie od jedzynio odegnać (S).
6086. Raczy bych sie doł obiesić, abo w miechu utopić (D).
6087. Raczy bych sie doł zaorać (D).
6088. Raczy bych sie przeżegnoł, a nie bluźnił (O).
6089. Rada miele, ale jynzykym (D).
6090. Rada zdrowo — majyntność gotowo (C).
6091. Radowoł sie starzec, kiedy minół marzec (Ol).
6092. Radszy bych sie widziół, nie wiy, kaj (D).
6093. Raduj sie, pieseczku, zimioczki kwitnóm, bydziesz jod (L).
6094. Raduj sie, pieseczku, zimioczki kwitnóm, bydziesz papoł (D).
6095. Raduj sie, pieseczku, zimioczki kwitnóm, bydziesz źroł (Pr, O).
6096. Radzi go widzóm, jak już odchodzi (Ol).
6097. Ranne słońce nie cały dziyń świyci (C).
6098. Ranny deszcz a babski płacz, to jedno! (L)
6099. Rano zuch, a wieczór pod pierzine buch! (L)
6100. Rechóm, kerchóm, pyrcóm, ka chcóm. (D)
6101. Rege-rege-rege-buura, rege-rege-rege-bu... (D).
6102. Rewma go korczy (D).
6103. Robić cosi jedyn przez drugigo (O).
6104. Robić cosi na oko (O).
6105. Robić cosi o sto sześć (O).
6106. Robić cosi ś-ciyńżkim sercym (O).
6107. Robić cosi z lekkim sercym (O).
6108. Robić cosi we dnie w nocy (O).
6109. Robić cosi za piyńć minut dwanost (O).
6110. Robić cosi z pamiyńcióm (O).
6111. Robić za dwóch (O).
6112. Robić z kogo poszklaby (O).
6113. Robi wszystko na jedno kopyto (L).
6114. Robi, jagby nic (O).
6115. Robi kierchów na papiórze (Br).
6116. Robi mi ślinke (D).
6117. Robi na paszkliwość; ...na bzdury (D).
6118. Robi sie, jagby do dwóch nie umiół narachować (P).
6119. Robi sie, jagby wody nie umiół zakalić (C)

6120. Robi sie świyntym (C).
 6121. Robi sie świyntym, a nogi mu z piekła tyrczóm (C, Pr).
 6122. Robi tak, aby Polska nie zginyła (Ol).
 6123. Robi to jak stary (O).
 6124. Robi to ode złego amyn (Br).
 6125. Robi to tak z łaski na ucieche (Br, O).
 6126. Robi to wilczym biegym (B).
 6127. Robi to, żeby sie jyny nazywało (O).
 6128. Robi wszystko na jedno kopyto (L).
 6129. Robi ze siebie kumedyjanta (O).
 6130. Robi z grejcara na halyrz (Pr).
 6131. Robi z kumora woła (O, D).
 6132. Robi z tym, jak z malowanym wajcym (O).
 6133. Robota — chachar, a gdo robi — dziód (O).
 6134. Robota człowieka zabijo (Ol).
 6135. Robota mo głupich strasznie rada (O).
 6136. Robota niby tak od siykiyry (D).
 6137. Robota nie zajónc, ale czas gorszy, niż zajónc (D).
 6138. Robota nikómu nie srómota (C).
 6139. Robota ni ma zajónc, nie uciecze (O).
 6140. Robota, ochota, dobre obyczaje — cerziczke wydaje (B, L, Pr).
 6141. Robota od zimnego kowola (D).
 6142. Robota sama mu idzie (K).
 6143. Robota sie nigdy nie przejmie (C).
 6144. Robota sie sama nie robi (D).
 6145. Robota jak z guwna perlik (C).
 6146. Robotny człowiek nie wiy, co choroba (L).
 6147. Robotnymu Bóg pomaga, a lyniucha biyda smaga (O).
 6148. Roboty na kónia (D).
 6149. Roboty nie narobi, a kościoła nie narzyko (O).
 6150. Rod je tymu, jak kieby mu na świynta zemleń (C).
 6151. Rod se liźnie (D).
 6152. Rod se luchnie (D).
 6153. Rogi mu rosnóm (C).
 6154. Rościepować pinióndze (O).
 6155. Rościóngo sie jak salamandra po deszczu (Br).
 6156. Rośnie dlo cywki, a nie dlo dziywki (Pr).
 6157. Rośnie dlo kołka, a nie dlo pachółka (Pr).
 6158. Rośnie do pachółka, a nie do kołka (C).
 6159. Rośnie jak głódnymu chlyb w gorści (O).

6160. Rośnie jak grzyb po deszczu (D).
6161. Rośnie jak krajiczek w gorści (L).
6162. Rośnie jak na drożdżach (C, Pr, L, D, O).
6163. Rośnie jak reż w maju (D).
6164. Rośnie jak stróm w lesie (Ol).
6165. Rośnie ku dzrywce, a nie ku śliwce (C).
6166. Rośnie w oczach (O).
6167. Rozbić cosi na ograbki (O).
6168. Rozbity jak turecko fana (O).
6169. Rozburzić pielesz na sztyry wiatry (Ol).
6170. Rozczyrwiynił się jak rak (D).
6171. Roz kiepsko, a dwa razy łebsko (C).
6172. Roz kozie śmierć (Pod, Pr).
6173. Rozkoz je rozkoz, choć padze, podlywać się musi (O).
6174. Rozkoż se pón, a zrób se sóm (Pr, D, O).
6175. Rozlazuje się wszystko, jak wrzody (Ol).
6176. Rozlecił się na ograbki (D).
6177. Roz na wozie, roz pod wozym (Br).
6178. Roz — nie dycki, kapka — nie wszystko (C).
6179. Roz nie zowdy, dwa razy nie czynsto, trzi razy nie gynsto (Br).
6180. Rozpolił się jak prawiczka (D).
6181. Rozpolił się jak szesnóstka (D).
6182. Rozpolił się jak szyna (D).
6183. Rozpór zapión, a sroł dali (O).
6184. Roz się człowiek rodzi i roz umiuro (S).
6185. Roztomile rynce, jak ich je wyczniej, jyny ni do jodła (B, L).
6186. Roztomile rynce, kiedy ich je wyczniej (Pr).
6187. Roztomile rynce, kiedy ich je wyczniej, ale na chlyb zguba (D, O).
6188. Roztomile zdradło, kaś mi zaś tu siadło (D).
6189. Roztomilo zgoda (O).
6190. Rozum dziepro z rokami przichodzi (L).
6191. Rozumi się na tym, jak świnia na pietruszce (K)
6192. Rozumi się na tym, jak wilk na gwiozdach (K)
6193. Rozumisz bobu! (D)
6194. Rozumisz tela, co świnia pietruszce (Pr).
6195. Rozumisz tymu, jak koza celine (O).
6196. Rozwiónż jynzyk! (O)
6197. Rozwiónż nogi! (O)
6198. Rozwoga, albo kyns chleba (Br).
6199. Roz w roku jyny je ożrały, bo nigdy nie wykrziżbi (C).

6200. Rożek a bómbón chłopu nie dierży (*P, Og*).
6201. Rób djobłu dobrze, a piekłym sie ci odwdziynczy (*O*).
6202. Rób dobrze, jyny nie czakej odwdziynki (*D*).
6203. Rób, dyś pana pytoł o robote! (*O*)
6204. Rób, głupi, aż zdechniesz, potym cie zakopóm (*D*).
6205. Rób, jagbyś tu mioł być na wieki, a żyj jagbyś mioł umrzyć jutro (*O*).
6206. Rób jak wół, żyj jak król (*O*).
6207. Rób kómu dobrze, ón cie za to odrze (*D*).
6208. Rób se błozna z mamulki, tatulek majóm opasek (*D*).
6209. Rómbie, a trzoski na niego lecóm (*Ol*).
6210. Rómbie guwno pałaszym (*C*).
6211. Rómbie guwno siykiyróm (*O*).
6212. Róncz ich z oczy spuści, już sie żgajóm (*D*).
6213. Róncz sie co pokoże, zaroz sie zleci hórma ludzi (*D*).
6214. Róncz sie [z klasy] wytraci, już wrzasku jak na jermaku (*D*).
6215. Rónk se nigdy nie umyje, móglaby mu na nich rzepa róść (*C*).
6216. Równo z równym, guwno z guwnym (*O*).
6217. Ruła bez szpiku (*C*).
6218. Rupi mi to w głowie (*O*).
6219. Ruszo sie jak słón na lodzie (*O*).
6220. Ruszył rozumym, jak mokre ciele ogónym (*K*).
6221. Ruszył rozumym, jak mortwe ciele ogónym (*K*).
6222. Ruża, jak roście, na gałónzkach mo oście (*C*).
6223. Rużowo se życi przedstawio (*D*).
6224. Rużowo sie mu wszystko widzi (*D*).
6225. Rybóm wode, a ludzióm zgode (*Pr, P*).
6226. Rychli by sie śmierci doczkoł, niż ciebie (*O*).
6227. Rychli psa odrze, niż go zabije (*C*).
6228. Rychli sie pośmieje krziwy z prostego, niż prosty z krziwego (*O*).
6229. Rychli ustanie, gdo rychli bieży (*Ol*).
6230. Rychli z grubego zrobi cinyki, niż ś-cyynkigo hruby (*L*).
6231. Rychtuj zogóna kraje, aż ci mama chłopu przaje (*O*).
6232. Ryczy, jagby pasy z niego drzyli (*O*).
6233. Ryczy jak jałowo krowa (*C*).
6234. Ryczy jak krowa (*D*).
6235. Ryczy jak lew (*O*).
6236. Ryczy jak po psie (*D*).
6237. Ryczy jak tur (*O*).
6238. Ryje sie, jak nieobuto świnia (*Ol*).

6239. Ryje sie jak świnią do koryta (O).
 6240. Ryknół, krziknół, przewrócił oczyma, a już go ni ma (R).
 6241. Rynce mi już lecóm z gorści (R).
 6242. Rynce mu z gorści lecóm (Br).
 6243. Rynka jak dyl, piyńść jak chlywek (Pr).
 6244. Rynka, noga, muzg na ścianie! (O)
 6245. Ryszawy jak Judosz (Ol).
 6246. Rzecz sie rzóndzi, a chlyb sie kraje (Pr).
 6247. Rzegoce jak żaba w kowiorze (O).
 6248. Rzegocóm baby, jak na deszcz żaby (S).
 6249. Rzegocóm jak przekupki na torgu (O).
 6250. Rzić by doł, a bokym bydzie sroł (O).
 6251. Rzić wiecheć dycki nóndzie (O).
 6252. Rzicióm mu zamiato (D).
 6253. Rznij go po kokosie! (O)
 6254. Rznij sie piyntami w rzić! (O)
 6255. Rznij sie po czole! (O)
 6256. Rzodkim guwnym by ich nie rozchlasnół (D).
 6257. Rzodko kula tchórza minie (Br).
 6258. Rzóndzi, jagby bez prochu strzyłoł (Pr).
 6259. Rzóndzi, rzóndzi, a muchy mu w gymbie na lajde grajóm (Pr).
 6260. Rzóndzi sie jak szaro gyńś na dziedzinie (Br).
 6261. Rzucó groch na ściane (C).
 6262. Rzyko pod świyntóm figuróm, a mo djobła za skóróm (P, Og).
 6263. Rzyk to z pluc (O).

S

6264. Sadzi sie jak wesz do strupa (R).
 6265. Saframyncki żywobyci, jak sie stary młodej chyci (L).
 6266. Sagi dziółchy bych nie wydała (D).
 6267. Sagigo wyrwoł ś-cyurnio (Pr).
 6268. Sagimu do kapsy najsoł (D).
 6269. Sagimu je wszyndy zima (Br).
 6270. Sagimu wszyńdzi zima (C).
 6271. Sagocz, buch do wody! (D)
 6272. Sak na ryby, kosz na raki! (D, O)
 6273. Sakóm — pikóm! (D)
 6274. Sakulynecki żywobyci, jak sie baba kwitu chyci (O).

6275. Sakulyrcki żywobyci, jak sie stary młodej chyci (O).
6276. Sakulyrnko biyda, trzeba iść do Żyda (S).
6277. Samo dzieło majstra chwoli (Ol).
6278. Samo sie nie zrobi (C, D).
6279. Schodzi na kurzi bóty (O).
6280. Schodzi na psi bóty (O).
6281. Schowane wiecy sie nóńdóm (C).
6282. Schowej se pare na ciepłóm polywke (Pr).
6283. Schowej se ty myndry do siebie, myndroku głupi! (D)
6284. Schow se tego szpoka (O).
6285. Schrampiym ci tyn pysk! (O)
6286. Scygani do oczy (D).
6287. Scygani na oczach (O).
6288. Sen mara, Bóg wiara (C).
6289. Serce jak bierce (Pr).
6290. Serce mu spadło do galot (O).
6291. Serce mu uciyкло do galot (O).
6292. Serce sie człowiekowi kraje (D, O).
6293. Serce sie mi śmieje (O).
6294. Serce sie mu w guwnach moczó (O).
6295. Serwus, chłopci, w kozich myckach! (O)
6296. Sianym sie chce wykryńcić (Br).
6297. Siednij se, bo ci to wisi (O).
6298. Siednij se na zym, a spuść se nogi (Br).
6299. Siedym córek, usmy Jurek (O).
6300. Siedym razy urznól, a jeszcze krótki (O).
6301. Siedzieć kómusi na karku (O)
6302. Siedzieć na trónie (O).
6303. Siedzieć po nocach (O).
6304. Siedzieć za wiatrym (O).
6305. Siedzi jak djoboł na grzysznej duszy (O).
6306. Siedzi jak guwno w trowie (O).
6307. Siedzi jak Job na kupie gnoja (L).
6308. Siedzi jak kocur w kiermasz (Br).
6309. Siedzi jak kocur w szłopcú (D).
6310. Siedzi jak kupa nieszczyńscio (D).
6311. Siedzi jak kura na wajcach (O).
6312. Siedzi jak kwuczka na wajcach (D, O).
6313. Siedzi jak mól w kozuchu (Pr).
6314. Siedzi jak na jegłach (O).

6315. Siedzi jak na nożach (O).
6316. Siedzi jak na tureckim kozaniu (O).
6317. Siedzi jak ożrały w karczmie (C).
6318. Siedzi jak pies w budzie (D).
6319. Siedzi jak placek (O).
6320. Siedzi jak smok (Pr).
6321. Siedzi jak u Pana Boga za piecym (L).
6322. Siedzi jak wesz na strupie (Br).
6323. Siedzi jak w gospodzie (O).
6324. Siedzi jak zajónc na podorówce (Br).
6325. Siedzi jak zaklynty (D, O).
6326. Siedzi jak zar-znióny (D).
6327. Siedzi jak zar-znóty (Pr).
6328. Siedzi jak żaba na brusku (S).
6329. Siedzi jak żaba na pecyniu (Pr, O).
6330. Siedzi jak żebroek w kóńcie (D).
6331. Siedzi mu cosi na dolinku (O).
6332. Siedzi mu na karku (O).
6333. Siedzi na dwóch stołkach (O).
6334. Siedzi nadynty jak żaba (O).
6335. Siedzi na grejcarze, jak djoboł na duszy (O).
6336. Siedzi na kartce (D).
6337. Siedzi na mie, jak god na żabie (C).
6338. Siedzi przy korycie (O).
6339. Siedzi se jako u Boga za piecym (C).
6340. Siedzi tam warzóny-pieczóny (O, D).
6341. Siedzi w bónku (O, D).
6342. Siedzi w chłódku (O).
6343. Siedzi w ciyniu (D).
6344. Siedzi w corku (D).
6345. Siedzi w dlógu po uszy (D).
6346. Siedzi w gospodzie, a jyny klamie (Ol).
6347. Siedzi w kozie (D).
6348. Siedzi w ulu (D).
6349. Siedzi za grzychy (D).
6350. Siedzóm se ciyngym w kudłach (D, O).
6351. Siedź, dyć na ciebie nie pisko! (O)
6352. Siedź na rzici! (O)
6353. Siedź w budzie, kieżeś sie urwoł (Br).
6354. Siedź w kóńcie, hałamóńcie, bydziesz na co, nóńdóm cie (D).

6355. Siedź w kóńcie, bałamóńcie, jak mosz w głowie siano, by cie nie wysmiano (Ol).
6356. Siedź w kóńcie, bałamóńcie, jesiś dobry, nóńdóm cie (C, Pr).
6357. Siedź w kóńcie, bałamóńcie, przidzie czas, nóńdóm cie (Br).
6358. Sie mi zdo, że go skóra swyrzbi (D).
6359. Sie mu zachciywo, jak kobyle octu (O).
6360. Silny jak kón (O).
6361. Silny, żeby móg nim koły łómac (Ol).
6362. Siła zielazo łómie, sraczka gacie targo (O).
6363. Siła złego na jednego (D).
6364. Siny jak psi guwno po deszczu (O).
6365. Siod na niego (D).
6366. Siod se, jak w niedziele po połedniu (D).
6367. Siostrzynice se namówić, to jagbyś chlyb z chlebym jod (O).
6368. Sióngo na to, jak na gada (O).
6369. Siudme — nie kradnij, co uwidzisz, to popadnij! (O, D)
6370. Siudme: nie kradnij, usme: co uwidzisz, to popadnij! (K)
6371. Siwe oczko poczciwe, czorne oczko fałszywe (S).
6372. Siwe włosy szanujcie, dzieci! (O)
6373. Siwe — poczciwe, ale nieszkodliwe (Ol).
6374. Siwy jak gołómb (O).
6375. Siyngo dupóm kalynice (O).
6376. Siyngo dupóm piyntra, a głowóm go ni może dostać (C).
6377. Siyrota, ale pysk mo jak wrota (L).
6378. Skapło mu jak ślepej kurze zorko (Pr).
6379. Skiba jak ława (D).
6380. Skiby jak półcie miynsa (D).
6381. Skocze jak mało koza (O).
6382. Skocze jak pajac (D).
6383. Skocze jak sroka (K).
6384. Skocze jak wróbel na jednej nodze (O).
6385. Skocze jak wróbel na nici (C, O).
6386. Skocze jak żaba na globinie (Br).
6387. Skocz jak jelyń! (O)
6388. Skocz mi na pukiel! (O)
6389. Skoczno muzyka siedym boleści lyczy (O).
6390. Skoczyć do czegosi rownymi nogami (O).
6391. Skoczyło mi cosi do kołoczowej dziurki (O).
6392. Skoczyły se do kudeł (D).
6393. Skokać podle czyji muzyki (O).

6394. Skorani boski z cudokym (D).
6395. Skorani boski z takim stworzyniym (O).
6396. Skorani z takóm poraczkóm (D).
6397. Skozała mu koza, że sie boji woza (D).
6398. Skómpy dycki dwa razy traci (Ol).
6399. Skómpy dycki moc traci (C).
6400. Skónd by sie wziyno trzi dni po wiesielu? (O)
6401. Skónd wiater, stónd płoszcz (C).
6402. Skónd wiater, tam płoszcz (Pr).
6403. Skónd wzióńść, a nie ukraść? (C, D)
6404. Skóra go śwyrzbi (O).
6405. Skóra na baranie, masorz pije na nie (O).
6406. Skóre by chcioł z człowieka zedrzyć (O).
6407. Skórka jak z kokocigo wola (Br).
6408. Skórki z guwna nie chciołbyś tak? (O)
6409. Skrote mosz, jyny uszyć trzeba (Br).
6410. Skrowo mu na bez (D).
6411. Skrónżało go to (D).
6412. Skryj sie do łotki, a wyglóndej czypkym (C).
6413. Skryj sie z paradóm, bo ni mosz glancu (C).
6414. Skuszónyemu wiare dejcie (Pr).
6415. Skyrs jednego synka dziewiyńć dziólch na rodzie (O).
6416. Słabe jak pajynczyna (Ol).
6417. Słabo zima, kiepski lato (L).
6418. Słaby jak mucha (D, O).
6419. Słaby jak mucha z pómyji (C).
6420. Słaby kust, rzodko w kitach (Pr).
6421. Słodki jak miód (O).
6422. Słowo płaci tela, co pinióndze (Pr).
6423. Słowo sie musi siedym razy w gymbie obrócić, niż go z gymby wypuścisz (B, L, Pr).
6424. Słowo — wiater, pismo — grónt (C, Pr).
6425. Słowo wyleci z gymby wróblým, a wróci wołym (Pr).
6426. Słódy, kajście sóm, co mój chlyb zjodocie? (Br)
6427. Słońce tak dobrym, jako złým świyci (C).
6428. Słońce wschodzi tak na dobre, jak i na złe (Ol).
6429. Słószny jak kocur w kiermasz (O).
6430. Słószny jak kocur w marcu (O).
6431. Słóźba pańsko na pstrym kóniu jeździ (C).
6432. Słóźba wolność traci (C, Pr).

6433. Słóžka, wyskocz spod łóžka! (O)
6434. Słóž ty panu wiernie, ón ci za to pierdnie (C, Pr).
6435. Słychu — dychu o nim ni ma (O).
6436. Słyszół zwónić, a nie wiy, w kierym kościele (Pr. D).
6437. Słysz uchym, a nie brzuchym (C).
6438. Słysz, widz, nie prow nic (JB).
6439. Słysz, wiydz, a nie mów nic (Br).
6440. Smerdzieć lyniym (O).
6441. Smerdzi jak cap (O).
6442. Smerdzi jak cygón dziechciym (Ol).
6443. Smerdzi jak czyk (O. D).
6444. Smerdzi jak dudek (C, O).
6445. Smerdzi jak staro palarnia (D).
6446. Smerdzi jak tchórz (O).
6447. Smerdzi jak Żyd czoskym (C).
6448. Smerdzi kierchowym (O).
6449. Smerdzi-robótka, a wóni-chlebiczek (C).
6450. Smerdzi robótka — wónio chlebiczek (Pr, D).
6451. Smerdzisz jak czyk. — A ty wóniosz jak pański guwno? (D)
6452. Smerdzi to małym (Br).
6453. Smól czynsto, szyj gynsto, tak cie bydóm dziywki chwolić, kiedy bydziesz dobrze smolić (C).
6454. Smrodu tam, ażby kól stanól (K).
6455. Smród, żeby w nim siykiyra uwióznła (O).
6456. Smyczy sie jak wesz po ścierniu (O).
6457. Smyko sie jak Masny Francek z handrami po dziedzinie (Ol).
6458. Smyńdzi jak stary piec (D).
6459. Snop do snopa, bydzie kopa (Pr, Br).
6460. Snorz — wielki łgorz, gdo w nim czyto — szelma bito (C).
6461. Snoszo jak sroka na gniozdo (O).
6462. Sobota — ksiyndzowo robota (C).
6463. Sobota — pilno robota (Pr).
6464. Sobota — wielko robota (Pr).
6465. Sodzej wilka na barana (D).
6466. Soli i chleba dóma potrzeba (P).
6467. Sowa nie wysiedzi sokoła (Ol).
6468. Sóm go same hrómy-pieróny (D).
6469. Sóm juž po słowie (D).
6470. Sóm ludzie i ludziska (O).

6471. Sóm na świecie jyny dwie wielki starości: panna, że sie nie wydo,
a pies, że sie kości nie nażro (Ol).
6472. Sóm nie wiy, czyji je (D).
6473. Sóm nie wiy, kaj sie podzioć (D).
6474. Sóm nie wiy, na czym stoi (D).
6475. Sóm sie nie chwol, niech cie ludzie chwolóm (Br).
6476. Sóm sobie szkodzi, gdo sie ze złym wdaje (C).
6477. Sóm sobie szkodzi, gdo ze złym chodzi (Br).
6478. Sóm tu nikierzi boso (O).
6479. Sóndzić guwno na śmierć (O).
6480. Sóndzym ciebie podle siebie (C).
6481. Spać z otwartymi oczami (O).
6482. Spadli z kazalnice (O).
6483. Spadło mi to z głowy (O).
6484. Sparzóny jak sałot (O).
6485. Spaść z klinka (O).
6486. Spaśny jak byk na masorza (D).
6487. Spaśny jak wieprzek (D).
6488. Spi jak kyns drzewa (O).
6489. Spi jak Lazar (Br).
6490. Spi jak szczur (C).
6491. Spi jak zabity (O).
6492. Spi jak zajónc (O).
6493. Spiskli sie na starego (D).
6494. Spity na amyn (O).
6495. Splynskiyrzym ci te rzić! (O)
6496. Spod, dupa, na własnóm rzić i posroł sie ze złości (D).
6497. Spod mi kamiń ze serca (O).
6498. Spod nosa mi uciyk [tramwaj...] (D).
6499. Spod z pana na chłopca (C).
6500. Spod z pieca na łeb (K).
6501. Spod z widełek (D).
6502. Spolił sie na zimnym (O).
6503. Spólek ani djoboł nie chce (O).
6504. Spólek ani djoboł nie chwoli (D).
6505. Sprzedej babe, kup se brzitwe (O).
6506. Sprzedej chlyb, kup se nóż (D).
6507. Sprzedej rzić, a bokym srej (Pr).
6508. Sprzedej zymby za otrymby, kup se nóż (K).
6509. Sprzedoł chlyb, a kupił se nóż (O).

6510. Sprzedowo na niedźwiedziu skóre, a niedźwiydź jeszcze w lesie (Ol).
6511. Spuchniecie z waszóm robotóm (D).
6512. Spurne to jak ciyrni (C).
6513. Spuść ocas miyndzy nogi (O).
6514. Srać do wojny, kiedy szable ni ma (C).
6515. Sro, jagby line zeżroł, a wy czakejcie ze swoim (D).
6516. Sro jak drózd; jak kotno suka; ...jak kón (O).
6517. Sroł, pierdzioł, a rzici sie dzierzół (C).
6518. Sroł, pierdzioł, trowy sie dzierzół, trowa sie urwała, rzić sie po-targała (C).
6519. Sroł pies glinóm pod kotlinóm — piekno bojka, bojąc ci jóm? (O)
6520. Sro po kitach, ...po piyntach (D).
6521. Sróm, dóm, ale kolybać nie bydym (Pr).
6522. Sróm, dóm, jakóm móm, takóm dóm (O).
6523. Srómotne pinióndze ji nosi (D).
6524. Stało sie i nie odstanie sie (C).
6525. Stało sie: miała panna dziecko! (C)
6526. Stanóc na nogach (P).
6527. Stanóc do góry dupóm (O).
6528. Stanóc za wiatrym (O).
6529. Stanół na szpónt, a już je oźrały (Pr).
6530. Stanół na szpónt od zody, a już szańce z nim na wszystkie stró-ny (Ol).
6531. Stanół z łózka lewóm nogóm (O).
6532. Starać sie a wystoć, to je moc (Br).
6533. Stare baby do parady, młode do uciechy (S).
6534. Stare bóty! (O)
6535. Starego kocura nie trzeba uczyć myszy chytać (S).
6536. Starego sie ni mo odziyrać, jyny popiyrac (Pr).
6537. Starej sie o swojóm rzić! (O)
6538. Starej sie sóm o siebie, a Bóg ci dopómoże (C).
6539. Starko, nie kuckejcie, bo pierdzicie (O).
6540. Staro biyda lepszo, niż nowo, bo jóm znosz (D).
6541. Staro dziywka i z chodniczkami mamrze (O).
6542. Staro dziywka i z kamiyniami na ceście sie wadzi (C).
6543. Staro miłość nie zardzowi (B, L, Pr).
6544. Staro mycka! (O)
6545. Staro sie, kiery pochowo tego ostatniego (Ol).
6546. Starość je gorszo, niż zły kust (Br).

6547. Starość nie radość (C).
6548. Staruszka jako baruszką (Ol).
6549. Stary, ale jary (C).
6550. Stary człowiek sie małym dziecióm równo (C, L).
6551. Stary do rady, młody do zwady (L).
6552. Stary jak grzych śmiertelny (L).
6553. Stary jak świat, a głupi jak cap (C, K, L, O, P, Og).
6554. Starym kościóm — na starych śmieciach! (D)
6555. Starym kościóm — ni ma jak dóma za piecym! (D)
6556. Starymu wszyńdzi zimno (C).
6557. Staryś, a nie rośniesz (C).
6558. Stary wróbel nie do sie chycić na plewy (L).
6559. Stary z młodóm, jak ogiyn z wodóm (L).
6560. Starzi ludzie a małe dziecka — to je jedno (O).
6561. Stawio sie, jak dyby solski zómek był jego (D).
6562. Stawio sie jak prózny miech na zimioczysku (O).
6563. Stawio sie mu cosi na oczy (D).
6564. Sto głów — sto rozumów (C).
6565. Stoji, czako, jak tyn śwynty z gipsu (D).
6566. Stoji jak kupa rzeszczyńscio (O).
6567. Stoji jak *mój Boże*, a myśli se na mu duszu (Pr).
6568. Stoji jak nieoblizane ciele (Pr).
6569. Stoji jak piyn — nie ruszy sie, jyny zawadzo (D).
6570. Stoji jak rzić na jermaku (D).
6571. Stoji jak słup (O).
6572. Stoji jak śwynty z gipsu (O).
6573. Stoji jak turecki śwynty (O).
6574. Stoji jak zmokło kura (O).
6575. Stoji o ciebie, jak fórmón o piónte koło, kiej mo sztyre dobre (O).
6576. Stojóm o ciebie, jak o piónte koło u wozu (Pr).
6577. Stojóm o ciebie, jak wóz o piónte koło (K).
6578. Stojyncy sie u nas nie jodo (D).
6579. Sto kóni go nie dogóni (D).
6580. Stoł jak na jegłach (D).
6581. Stoł jak na nożach (D).
6582. Stoł we wodzie, jak mu brali miare (D).
6583. Sto myśli, a rozumu ni mo (O).
6584. Stowej, Hano, bo je rano, przidzie Michoł, bydzie kichoł (Pr).
6585. Stowej, Hano, już je rano, stowej z pryczy, krowa ryczy (D).
6586. Stójcie wszyscy, bo jo idym (D).

6587. Stój, procesyj, boch placek stracił! (D)
 6588. Stówkóm mu gymbe zatkoł (D).
 6589. Strach je gorszy, niż śmierć (Br).
 6590. Strach mo wielki oczy (C, L, O, Br).
 6591. Strach mo wielki oczy, a żodyn rozum (D).
 6592. Strach piznół na mie (O).
 6593. Stracił cyl (O).
 6594. Stracił głowe (O).
 6595. Stracił sie jak kamiyń we wodzie (O).
 6596. Stracił sie jak kafer (C).
 6597. Stracił to jak pies kulk i(Ol).
 6598. Straszne umyrani po émi (O).
 6599. Straszno Ameryka! (O)
 6600. Strasznie to je źle, jak dupa chce pyntra siyngnóć, a głowa ni
 może (Br).
 6601. Straszy cygóna lasym (D).
 6602. Straszy mu we wieży (O, D).
 6603. Straszy utopca wasermónym (D).
 6604. Strata nie tuczy, ale rozumu uczy (L).
 6605. Stroć sie mi z oczy! (O)
 6606. Stroji sie jak sojka do Cieplic (C).
 6607. Strugać frajera (O).
 6608. Strugać pana (O).
 6609. Strugnij mu jednóm, na moji kónto (D).
 6610. Struże se błozna ś-niego (D).
 6611. Strzebnół sobie szydłym polywki (C).
 6612. Strzelił Pómbóczkowi do okiyn (O).
 6613. Strzeże jak djoboł grzysznej dusze (K).
 6614. Strzeże na to jak djoboł na dusze (C).
 6615. Strzeżónego Pómbóg strzeże (C, P, Br).
 6616. Strzeż sie babskigo przodku, a kónskigo zadku (Br).
 6617. Strzylać oczami po dziołchach (O).
 6618. Strzylać oczami po synkach (O).
 6619. Strzyło bez prochu (C, Pr).
 6620. Stul pysk! (D)
 6621. Stworził Bóg, jako móg, utrzaszoł, jyny nie ugłaskoł (C).
 6622. Styczyń — do pieca przyczyn! (Ol)
 6623. Styczyń — rok stary z nowym rokym styko, gdo w starym nie
 robił, tyn w nowym utyko (Ol).
 6624. Stynko na nogi (D).

6625. Stynko od lynia (*D*).
6626. Styrz se nos do ula! (*O*)
6627. Styrzy, pyrzy od Strumiynia (*Ol*).
6628. Styrkać nos do wszystkigo (*O*).
6629. Styrkać palce do czegosi (*O*).
6630. Styrkać sie do wszystkigo (*O*).
6631. Suchej nitki nie było na nim (*O*).
6632. Suchej nitki nie niechała na nim (*D*).
6633. Suche to jak krzón (*C*).
6634. Sucho gałyńź sama odpadnie (*C*)
6635. Suchy jak kumorzi nos (*C*).
6636. Suchy jak pieprz (*O*).
6637. Suchy jak sucho wilija (*D*).
6638. Suchy jak tabaka (*O*).
6639. Suchy jak trzoska (*D*).
6640. Suszyć se głowe (*O*).
6641. Swojigo nie dóm, a cudzego nie chcym (*O*).
6642. Swojigo sie dzierz, a na czyji sie nie ogaw (*Pr*).
6643. Swoji sprawy w swoji rynce (*O*).
6644. Swój swojigo dycki pozno — po bótach (*Br*).
6645. Synek jak cumel (*Pr, D, O*).
6646. Synek jak szustka (*D*).
6647. Synek jak świeczka (*O*).
6648. Synek na wybranóm, a dziółcha na czakanóm (*Pr*).
6649. Synek namowiany, a chłyb nadrobiany, to je jedno (*O*).
6650. Synek namowiany, a chłyb przidrobiany, to je na jedno (*Pr*).
6651. Synek z Porymby mo galaty na rymby (*D*).
6652. Synie Dawidów, bier kij a bij Żydów (*O*).
6653. Sypie sie to jak z chłupatej deki (*O*).
6654. Syr ani z kympy nie ciśnie (*R*).
6655. Syty głodnego nie rozumi (*O, Br*).
6656. Szajst szpyrki, luch wody, szust mónki, gich kapuśniónki — a już je bigusisko (*O*).
6657. Szak cie bydzie tata byrzmowol! (*O*)
6658. Szak ci ta moja krziwda bokym wylezie! (*O*)
6659. Szak mi z dupy grochu nie namłóci (*R*).
6660. Szak też bydziesz swoji ucho gryz! (*O*)
6661. Szanobliwo dziółcha za piórkym piyńć płotów przeskoczy (*D*).
6662. Szanuj sie synku, bo cie kumory zjedzóm (*S*).
6663. Szarpie sie jak pies na łańcuchu (*D*).

6664. Szarpie sie jak wróbel na nici (K, S).
 6665. Szast-prast, beleby! (D)
 6666. Szaśnij sie piyntóm w rzić! (O)
 6667. Szczeko, ale do budy ni a ni (Ol).
 6668. Szczeko jak pies na miesiόνczek (P, D, O).
 6669. Szczeko zymbami (O).
 6670. Szczeko, że go ani djabeł nie przeszczeko (Pr).
 6671. Szczernioł od złości jak smoła (C).
 6672. Szczykać kómu gałuszki (O).
 6673. Szczyńści ustało, przijaciół mało (C).
 6674. Szczyńści z nieszczyńściym jednym wózkym jeżdżóm (P).
 6675. Szczyrzy zymby jak ściekły pies (O).
 6676. Szełbych z tobóm aż na kóniec świata (O).
 6677. Szeł do Amsterdamu muchy dojić (O).
 6678. Szelech miedzóm, trefilech, kaj jedżóm (K, P).
 6679. Szeł Job po Joba, zostali tam oba (C, O, Og).
 6680. Szeł tam, kaj pón cysorz pieszo chodzi (O).
 6681. Szesnostki sie mu podobajóm (O).
 6682. Szewc a krawiec — słóga Boży, jednemu ukradnie, drugimu przy-
 łoży (Br).
 6683. Szewiec a świnią, to jedna rodzina (O).
 6684. Szewiec chodzi boso, a krawiec otargany (S).
 6685. Szewiec chodzi w potarganych bótach, a krawiec bez galot (Br).
 6686. Szewiec mo tela zysku, co naciógnie w pysku (O).
 6687. Szewiec w sobote pije, a w niedziele szyje (O).
 6688. Szkli bez kitu (L).
 6689. Szklým by sie zesroł od złości (O).
 6690. Szkoda bić głowóm o ściane (O).
 6691. Szkoda Boga na tragaczu wozić (Pr).
 6692. Szkoda czasu na guzdrani (Ol).
 6693. Szkoda djobła na tragaczu wozić (Br).
 6694. Szkoda idzie na użytek (O).
 6695. Szkoda myć cygóna, i tak czorny zustanie (O).
 6696. Szkoda tam psa wyгнаć (K).
 6697. Szkowróńki mu pole gnojóm (Pr).
 6698. Szkówronkowie mu pole gnojóm (Pr).
 6699. Szkrobie jak kura (D).
 6700. Szkrobie jak kura na śmiecisku (Pr).
 6701. Szkrobie sie, jagby go wszy zrały (D).
 6702. Szkrobie ty zimioki, jagby na ukradziónej szpyrcie siedziała (D).

6703. Szkubie sie jak pies na łańcuchu (D).
6704. Szkubie sie jak uwióznano żaba (Br).
6705. Szkubło go to (O).
6706. Szkubło mu kapsóm (P).
6707. Szkubnół go za kapse (O).
6708. Szlichmy miedzóm, trefili, kaj jedzóm (D).
6709. Szła na słóžbe, a wysłużyła se dziewuche (C).
6710. Szła octu pojcząć, bedzie fóra plotek (D).
6711. Szła, padła, ukidła powidła (Pr).
6712. Szmakuje jak cmeróniowi bryja (D).
6713. Szmatle nogami jak staro krowa (O).
6714. Sznóruje pyskym (O).
6715. Szofer je jednóm nogóm w trówle, a drugóm w kryminale (Br).
6716. Szoli jak powicher (D).
6717. Szół, groł, beleby sie dobrze mioł (O).
6718. Szół wypowiedzieć kumornika (D).
6719. Szpas je szpas, ale biczym przez kulki smagnóc, to ni ma szpas! (O)
6720. Szpas szpasy, a dziólcha czasym (Pr, Br).
6721. Szpatno jak noc (O).
6722. Szpitol okrodo, a na kościół dowo (K).
6723. Szporowoł — umrzył, a nie szporowoł — też umrzył (O).
6724. Szporuje z grejcara na halyrz (Pr).
6725. Szporuje z ryńskigo na grejcar (Ol).
6726. Szrubnół se (D).
6727. Szszszwagróweczko, szszszło by to? (O)
6728. Sztyry mandory, piónty djobołek (Br).
6729. Sztyry prózne, a piónty do góry dnym (D).
6730. Sztyrze Nymcy, wiertel chmiela, jeszcze im pó mocy trzeba (C).
6731. Szuko chleba z masłym (K).
6732. Szuko, czego nie stracił (K).
6733. Szuko kijowej maści (C).
6734. Szukoł ji po całym raj, a óna była na samym kraju (C).
6735. Szuko wczorajszego dnia (K).
6736. Szumny, jak nie wiy, co (D).
6737. Szychty bulo, a kieliszki też (D).
6738. Szydło z miecha dycki wylezie (O).
6739. Szyje, pruje i tak sie utrzymuje (O).
6740. Szykowności i zryncności, nie opuszczej mie! (Br)
6741. Szykowno jak siedmiomiarno pónczocha (C).
6742. Szykowny jak motowidło (O).

6743. Szykowny jako miech guwiyn (C).
 6744. Szykowny jak z piyńci mior pónczocho (O).
 6745. Szykowny jak z brónami do lasa (C).
 6746. Szykowny, że sie na piyńcie zwyrtnie, a wajce mu z głowy nie spadnie (Ol).
 6747. Szyroki wszyńdzi zawadzi (C).
 6748. Szyrokigo wszyńdzi pełno, wszyńdzi zawadzo (Pod).
 6749. Szyroko loce (C).

Ś

6750. Ściany też majóm uszy (L).
 6751. Ś-ciebie bydzie ksióndz, jak z djabła kościelny, a z capa ogrodnik (Br).
 6752. Ś-ciebie gazda, jak z kozy ogrodnik (D).
 6753. Ś-ciebie mo djoboł pocieche (D).
 6754. Ściep mu ociypke siana! — Dyc go mo doś w głowie! (D)
 6755. Ściskać pinióndze (O).
 6756. Ściskała ściskoł, aż uściskoł, Wyskała wyskoł, aż przewyskoł (Pr).
 6757. Ścisko Ściskała, przidzie na to Wyskała (C).
 6758. Śmiywo sie, a świycić wóm nie bydym (D).
 6759. Ślepy by uwidzioł (D).
 6760. Śmiały dalij zajedzie, niż bojóny (Ol).
 6761. Śmieje sie do rozpuku (Ol).
 6762. Śmieje sie jak Filip na jelita (Ol).
 6763. Śmieje sie jak głupi (Ol).
 6764. Śmieje sie jak żoła (Ol).
 6765. Śmierć a żona od Boga przeznaczona (O).
 6766. Śmierć mie powóniała (D, O).
 6767. Śmierć mie powóniała, a nie chce mie (Ol).
 6768. Śmierć mu chodzi do dupy na wysiady (O).
 6769. Śmierć se dycki przyczyne nóńdzie (Ol).
 6770. Śmigo go w kolanie (Ol).
 6771. Śmiych go puczy (D).
 6772. Śmiych idzie przed płaczym (D).
 6773. Śmiychy do kóna, a cepy z kóna (D),
 6774. Śmiyj sie, śmiyj, bydziesz płakoł! (D)
 6775. Śmiyj sie, śmieszku, dóm ci grejcar w miyszku (Pod).
 6776. Śmiyj sie, śmieszku, dóm ci guwno w miyszku (C).

6777. Śmieszki mu gónióm pod nosym (D).
6778. Śniło mi sie, śniło, że sie mi kłymbko kole dupy wiło (O).
6779. Śniło mi sie, śniło, żeś mi była miło (D).
6780. Śpiwocie, jak kocury w marcu (D).
6781. Śpiwo jak kanarek w klotce (O).
6782. Śpiwo jak kanarek ze dwora (Ol).
6783. Śpiwoł jak podle nut (D).
6784. Śpiychajóm sie, jak do fojta na szkubaczki (D).
6785. Śpiycho sie, że aż sie mu zymby pocóm (D).
6786. Śpiywej, bydzie ci sie krowa lepszy pasła (D).
6787. Świata nie przemożesz (C).
6788. Świat deskami zabity (D, O).
6789. Światu nie nadosz (Br).
6790. Świce ze sagimi kitami (O).
6791. Świecie, świecie, tyś kulaty jako motowidło (C).
6792. Świnia mo piekniejszy w chlywku, niż ón w chałupie (O).
6793. Świnia prawi: nie chcym dłógigo życie, jyny dobrego bycio (O).
6794. Świyaci jak latarnia (O).
6795. Świyaci oczami, jagby z kiszki wyloz (Pr).
6796. Świyaci sie jak Polsko Ostrawa po deszczu (Pr, O).
6797. Świyaci sie jak psi kulki (O).
6798. Świyaci sie mu przez nos. jak kumorowi przez kolano (Pr).
6799. Świyacóm sie mu oczy jak kocurowi (Pr).
6800. Świyaczki ci jeszcze wiszóm z nosa (D).
6801. Świyaczki sie mu postawiły w oczach (D).
6802. Świyńci byli, a pierdzili (R).
6803. Świyńci nie jedzóm, a tak pieknie wyglóndajóm (O).
6804. Świyńci sóm szwarni, bo majóm gymby malowane (S).
6805. Świyńci w niebie w kregle grajóm (D).
6806. Świyńć świóntki, pość w pióntki, rzykej pacierz w niedzielym, bo cie kijym odziejym (K).
6807. Świyntej cyrpliwości ś-ciymyngóm (D).
6808. Świynto rynka, co bije (Br).
6809. Świynty bez piynty (O).
6810. Świynty Jurzi trowóm burzi (L).
6811. Świynty sie robi, a djobła mo za skóróm (O).
6812. Świyntym sie robi, a djobłym topi (O).
6813. Świynty Paweł opisuje: gdo dojodo, niech umyje (R).
6814. Świynty Pieter to zrobi za ciebie (O).
6815. Świynty pokój z wanielikami! (D)

6816. Świnynty — z piekła wyjnynty (*D*).
 6817. Świnynty z gipsu (*Br*).
 6818. Świryrczki żrać (*O*).
 6819. Świyżo woda — nejlepszo uroda (*Br*).
 6820. Świyżo woda — zdrowio doda (*P, Br*).

T

6821. Taciu-taciu-tać, doł sie osiotać (*D*).
 6822. Ta głupio go tytle (*O*).
 6823. Ta jego gospodarka pujdzie na bymbyn (*O*).
 6824. Ta już na wydoj aż szczyrko (*O*).
 6825. Tak cie spierym, że cie matka nie pozno (*O*).
 6826. Tak długo jabko wisi, aż spadnie (*Pr, O*).
 6827. Taki bóty z cholewami! (*O, D*).
 6828. Taki cichy baranek (*O*).
 6829. Taki, co w głowie uradzi, do skutku nie doprowadzi (*Ol*).
 6830. Taki ćwynczek (*O*).
 6831. Taki długi bydzie twoji żywobyci, aż ci wyńdzie para z rzyci (*P*).
 6832. Taki ficek (*O*).
 6833. Takigo możesz ze świyczkóm chledać (*O*).
 6834. Taki jak dzichta bez kónców (*C*).
 6835. Taki je to słowo tragacz! (*D*)
 6836. Taki kram, jaki pan (*L*).
 6837. Taki Maciej (*O*).
 6838. Taki mameluk z niego (*O*).
 6839. Taki miech beze dna 'nienasycony' (*O*).
 6840. Takim złotym za psami chybióm (*D*).
 6841. Takim złotym za psami ciepióm (*O*).
 6842. Taki niewierny Tómasz (*O*).
 6843. Taki pole dobrze rodzi, po kierym sóm gazda chodzi (*O*).
 6844. Taki sagi Adam (*O*).
 6845. Taki stary, a taki głupi (*Ol*).
 6846. Taki stary belzebub (*O*).
 6847. Taki stary kozub (*O*).
 6848. Taki syn, jaki ojciec (*L*).
 6849. Taki świyntoszek (*O*).
 6850. Taki ślimok (*O*).
 6851. Takiś ty móndry? (*D*)

6852. Taki to je bez tej tabaki (Ol).
6853. Taki to je biołe, jak stuletni śniyg (C).
6854. Taki to je na tym świecie (O).
6855. Taki to jest na tym świecie świycóncym (O).
6856. Taki Wojtek (O).
6857. Taki wygody ani świynty Pieter nie chce (O).
6858. Taki z niego aptykorz (O).
6859. Taki z niego boży wółek (Ol).
6860. Taki z niego hasztabiga (Ol).
6861. Taki z niego mamulczyn cycek (D).
6862. Taki żyszka z niego (O).
6863. Tak jóm óswinił, żeby pies kónska chleba od ni nie wzión (O).
6864. Tak już zwykłe bywo, że głupi móndrego przezywo (O, Br).
6865. Tak jyny bǳdzi pod blachóm (O).
6866. Tak ledwa galaty nosi (D).
6867. Tak mi już rynce lecóm (O).
6868. Tak mi to jodło rośnie w gymbie (O).
6869. Tako belchownia (O).
6870. Tako chłapczora (O).
6871. Tako bǳdzina z niego (O).
6872. Tako dziura — jaki klin, jaki ojciec — taki syn (D).
6873. Tako kwuczka (O).
6874. Tako sago Jewa (O).
6875. Tako staro baba z niego (O).
6876. Tako śliwa nawalóno (O).
6877. Tako śliwa ózrało (O).
6878. Tak robi, aby Panu Bogu dziyń ukrod (Ol).
6879. Ta krowa bydzie mieć czorne ciele (O).
6880. Tak rużaniec po kolana, a rzykać o szczyńśliwóm godzine śmierci,
a nie młodego chłopca! (O)
6881. Tak se poczyno, jagby sie cały świat kole nij obracoł (O).
6882. Tak se poczyno, jagby sie milijón za nióm kuloł (O).
6883. Tak se sóm człowiek uszyje miech na swojóm skóre (O).
6884. Tak sie ciśnie jak luter do szpyrek (R).
6885. Tak sie ciśnie jak wesz do strupa (R).
6886. Tak sie cygón nie bije (Pr).
6887. Tak sie najod, żeby mu można wesz na brzuchu zabić (C).
6888. Tak sie rozjargoł, że mokry papiyr potargoł (Ol).
6889. Tak sie śmioł, że sie za brzuch chytoł (Ol).
6890. Tak sie to świyci jak kónski wajca (C).

6891. Tak sie to świyci jak Polsko Ostrawa (C).
6892. Tak sie zastrojo ku tymu żywobyciu, jak głodny ku sranu (C).
6893. Tak sie zgniwoł, że o mało ze skóry nie wyskoczył (C, O).
6894. Tak sóm nóżki rade, jak se dupka siednie (O).
6895. Tak, tak na tym świecie, zima w zimie, ciepło w lecie (Br).
6896. Tak-tak-tak na przetak, gospodyni na korzynie, a gazdowi na tabak! (D)
6897. Tak ta nasza praca w psińco sie obraca (Ol).
6898. Tak to bywo na tym świecie, każdy swojóm biyde gniecie (C).
6899. Tak to bywo na tym świecie, każdy swojóm biyde gniecie, a kie-ry ji ni mo, też bez ni wytrzymo (O).
6900. Tak to bywo na tym świecie: zima w zimie, ciepło w lecie (C).
6901. Tak to je na świecie, każdy swojóm biyde gniecie (Og).
6902. Tak to bywo na tym kulatym świecie (Br).
6903. Tak to na tym usmarkanym świecie (Br).
6904. Tak trzeba skrować, jako może stować (C).
6905. Tak źle, a tak niedobrze (C).
6906. Ta mało żabka też tam skoczy, kaj ta wielko (O).
6907. Tam baba chodzi w galatach, a chłop w sukni (O).
6908. Tam cie, gibasie, jeszcze nie było! (D)
6909. Tam djoboł prawi *dobranoc* (D).
6910. Tam dobrze, kaj nas ni ma (L).
6911. Tam dziepro dzwónióm, a tu już plotki chodzóm (K).
6912. Tam je ciepło zymbate (Br).
6913. Tam je świat deskami zabity (O).
6914. Tam już djabeł mówi *dobranoc* (Br).
6915. Tam, kaj rómbióm, trzoski lecóm (O, S).
6916. Ta moja krziwda ci bokym wylezie (O).
6917. Ta mo szumnóm weste! (O)
6918. Tam świat deskami zabity (Br).
6919. Taniec to je nic, a gdo go nie umi, to je rzić (O).
6920. Tani miynso psi żeróm (K).
6921. Tańcować podle czyji muzyki (O).
6922. Tańcujcie z kidóm, aż dziywki przidóm; jak dziywki przidóm, do kón-
ta z kidóm (P).
6923. Targo sie jak pies na łańcuchu (Ol).
6924. Tata sie go nie wyprze (O).
6925. Tata sie mu w kapołce utopił (Ol).
6926. Tatulku — dejcie, tatulku — nie chciyjcie! (D)
6927. Ta wielko mo wielkóm, a ta mało roz telkóm (Br).

6928. Ta zaś jeździ z tórn rzicióm (O).
6929. Tego by na wołowej skórze nie spisoł (C).
6930. Tego mu nie podarujym! (O)
6931. Tego ci potrzeba, jak Żydowi szable (C).
6932. Tego głupi ksióndz nie chrzcil (Br).
6933. Tego je cało litanija (O).
6934. Tego je do sto djobłów (Ol).
6935. Tego już je aż pod przipóne (O).
6936. Tego trzeba jak soli (O).
6937. Tego w bótach do wody nie wżyniesz (O).
6938. Tela se pomówili, co pozdrowił jedyn drugigo (D).
6939. Tela tam po tobie, co po psie w kościele (K).
6940. Tela wołowych skórek idzie na torg, jako cielynych (C).
6941. Tela zysku, co w pysku (L).
6942. Telki jak cyrpek (D).
6943. Teraz bydzie gorski plónki gryźć (O).
6944. Terazech je dóma! (O)
6945. Terazech je w labecie! (O)
6946. Teraz gwizdkóm poprawili, bo dostowali dwacet, a teraz patnost (Ol).
6947. Teraz już je miyndzy nami amyn! (O)
6948. Teraz już je z nim amyn! (O)
6949. Teraz my sóm kwita (O).
6950. Teraz ni może ani cih, ani heta (O).
6951. Teraz sie to obróciło posranym na wyrch (O).
6952. Teraz wiym, skónd wiater wieje (O).
6953. Terazy isto gorzołka zlacni (D).
6954. Też ci już na głowe śniyg popaduje 'siwiejesz' (D).
6955. Też ni mosz kónska Filipa (Pr).
6956. Tłócze sie jak Marek po piekle (C, Pr).
6957. Tłócze sie jak złe piwo w brzuchu (C).
6958. Tłósty jak kumorzi nos (C, Pr).
6959. Tłósty jak kura w dziubie (Br).
6960. Tłósty jak wańtuch (Pr).
6961. Tobie by nie nadoł, choćby na korbie rzazoł (Br).
6962. Tobie nie wygodzi, choćby ci do kapsy nasroł (C).
6963. Tobie rzóndzić, to tak jagby groch na ściane chyboł (Pr).
6964. To by był djobli figiel, abych tymu nie poradził (D).
6965. To by było hej! (O)
6966. To by był pański figiel! (O)

6967. Tobych se doł głowe ucióńć, że... (D).
6968. To bych szkarednie odwalił (O).
6969. To by człowieka potargało (O, D).
6970. Toby człowieka szewiecko wziyna (Ol).
6971. Toby człowieka śniyg spolił (Br).
6972. Toby człowiek młodych dostał (D, O).
6973. To by dopoliło i hyrbatego (Ol).
6974. To bydzie prawda, jak sie to stanie (O).
6975. To bydzie twardy orzech do rozgryziynio (O).
6976. Toby jednego djobli wziyni (D).
6977. To by jednego pokryńciło (D).
6978. Toby jednego szlag trefił (D).
6979. To była bambersko (O).
6980. To była dobro gospodyni, bo jeszcze trzeciorocznóm szpyrkóm maś-
ciła (Ol).
6981. To była gospodyń: trzecioroczni pieczki miała, patyki w lesie zbiy-
rała (S).
6982. To był ciynżki poród! (O)
6983. To był istny sóndny dziyn (D).
6984. To były złóte czasy (O).
6985. Toby my sie podziwiali! (O)
6986. To by na palcach porachowół (O).
6987. To by niejednego pokryńciło (O).
6988. Toby niejedyn ze skóry wyskoczył (O).
6989. To by nie stoło za to (O).
6990. Toby sie człowiek kołoczym przebód (O).
6991. Toby sie człowiek piynścióm przebód (Ol).
6992. Toby sie człowiek śmiychu nie zdzierzoł (D).
6993. Toby sie człowiek w rzić ugryz (Ol).
6994. Toby sie jednemu żółci uloło (D).
6995. Toby sie niejedyn szkłym zesroł, a kołoczym przebód (O).
6996. Toch był djobłu ceste dłożyn (D).
6997. Toch je djobłu ceste winiyn (O).
6998. To ci kumedyja! (O)
6999. To ci parada! (O)
7000. To ci podszywka! (O)
7001. Toczyć światym (O).
7002. Toczy sie jak słoń na lodzie (O, Br).
7003. Toczy sie jak wół na lodzie (Pr, D, O).
7004. Toć belzebub! (O)

7005. Toć biere na siebie (O).
7006. Toćby Pómbóczek widły na mie spuścił (D).
7007. Toć chumidło, żeby sie tego zlónek straszok w kapuście (D).
7008. Toć czechmón (Ol).
7009. Toć épie (O)
7010. Toć djoboł! (O)
7011. Toć go doszeł dziyń! (O)
7012. Toć go wozi na tragaczu (D).
7013. Toć jaszczurka! (O)
7014. Toć klnie jak stary hawiyrz (O).
7015. Toć kón Pana Boga! (D)
7016. Toć lizón (Ol).
7017. Toć łygón (Ol).
7018. Toć masny rachónek (O).
7019. Toć miech beze dna (O).
7020. Toć miele na tym pysku (O).
7021. Toć mi hóczy w głowie (D).
7022. Toć mi kamiyń spod ze serca (O).
7023. Toć mo ale pruski strzewo (D).
7024. Toć mo dziurawe rynce (O).
7025. Toć mo lewe rynce (O).
7026. Toć mo wajeczne palce (O, D).
7027. Toć nó m kocur zdechnie (O, D).
7028. Toć opica (O).
7029. Toć sie nó m piec obali (C).
7030. Toć sie szkrobie za uchym (O).
7031. Toć sie też chyba Olza ku goróm obróci (D).
7032. Toć sknyra (Ol).
7033. Toć słóny rachónek (O).
7034. Toć sro do kija! (O).
7035. Toć straszok z kapusty (O).
7036. Toć wiecznie wysrany! (D)
7037. Toć wysmolóné stworzyni (D).
7038. Toć Żydów na ścianie (O).
7039. To dobry człowiek; nie tam o niego (C).
7040. To idzie do piynyndzy (O).
7041. To idzie jagby groł (Pr).
7042. To idzie jagby pómydlił (Pr).
7043. To idzie jak po maśle (D).
7044. To idzie jak zygarek (O).

7045. To idzie twardo jak ze skolo (Ol).
7046. To je ale rzić z niego (D).
7047. To je banda, ale nie ta, co gro, ale ta, co kradnie (Ol).
7048. To je banda, nie ta, co gro, ale ta, co bije (D).
7049. To je cały tata (O).
7050. To je chłop od zorbku (Pr).
7051. To je cudok z krupice (O).
7052. To je cygón, co go czerci widzieli (C).
7053. To je człowiek nieobróbany (C).
7054. To je człowiek nieokrzosany (C).
7055. To je człowiek przedwojynnego wydanie (Br).
7056. To je człowiek starego bitu (Ol).
7057. To je dlo tych, co nie chcóm, ale radzi weznóm (Br).
7058. To je dlo tych, kierym sie nie chce jeść (D).
7059. To je dobre, jyny tego nie popsuć (Pr).
7060. To je dupka, co se łupka, a to rzić, co se nic (C, Br).
7061. To je dziółcha — krew a mlyko (O).
7062. To je eso! (O)
7063. To je facka (O).
7064. To je faryzeusz (O).
7065. To je fijoł (O).
7066. To je gorszy jak krakowsko śmierć (C).
7067. To je gorzołczanno robota (Br).
7068. To je grejcarowo kumedyja (O).
7069. To je grofka z próznóm głowóm (O).
7070. To je handerlok, nie człowiek (Ol).
7071. To je iste jak bióły dziyń (O).
7072. To je iste jak słońce (Ol).
7073. To je iste jak woda w koszu (O).
7074. To je jak sto a jedyn (O).
7075. To je jasne jak słońce (O).
7076. To je jedno — pieszo abo za wozym (D, O).
7077. To je jedyn djoboł (O).
7078. To je jedyn Wojtek (O).
7079. To je jedzok (O).
7080. To je jego prawo rynka, co se nióm dupe ociyro (D).
7081. To je Judosz (O).
7082. To je kos (O).
7083. To je kónsek dupy (D).
7084. To je kónsek gałgana (D).

7085. To je kónsek obiesia (D).
7086. To je kónsek spłowio (D).
7087. To je kónsek tłóka (D).
7088. To je kónsek waryjota (D).
7089. To je kropla w morzu (O).
7090. To je kyns jałowej pychy (Ol).
7091. To je lepiok, że gdyby nim chynól o ściane, to sie przilepi (Ol).
7092. To je łaska na krejczyrski okrajek (C).
7093. To je maszyna (O).
7094. To je meter baba (Ol).
7095. To je miech beze dna! (C, Pr, D, O).
7096. To je na poły za darmo (O).
7097. To je na przyczynek, aby sie urodził synek (Br).
7098. To je na to, to do tego, a po śmierci guwno z tego (Br).
7099. To je niewierny Tómasz (C).
7100. To je notura (O).
7101. To je parada — piyńć wajec, a sześć młodych (Br).
7102. To je piekielno warzecha (C).
7103. To je po jednych pinióndzach (O).
7104. To je prima (O).
7105. To je przeciw koksowym piecóm (Br).
7106. To je pryndzuj, niż nowe bóty (Br).
7107. To je prostka, jagby byk jsoł (O).
7108. To je prowda, jako że kura jszczy (C).
7109. To je przeciw paragrafóm (O).
7110. To je rzic nie chłop (O).
7111. To je rzodki płótno: jedna nic sie drugi nie dowoło (C).
7112. To je rzodki, żeby sie przez to kura naźrała (Ol).
7113. To je skóra (O).
7114. To je słowo do kudeł (O).
7115. To je sranda u kapliczki (O).
7116. To je stary kocur (O).
7117. To je na przyczynek, aby sie urodził synek (Br).
7118. To je sto a jedyn (O).
7119. To jest płaca, co należy stracónej warcie (C).
7120. To je synk, a w synku dziura (Ol).
7121. To je świat (C, JB).
7122. To je taki chudobny grof (O).
7123. To je taki gnotek (O).
7124. To je taki jałowy grof (O).

7125. To je taki latosi chłopek (O).
7126. To je taki pólalwokat (O).
7127. To je taki półdochtór (O).
7128. To je taki przocielstwi, jak dziesiónto woda z pieczek (Ol).
7129. To je taki psi tatek (O).
7130. To je taki żywe strzybło (O).
7131. To je tako beczka bez dna (O).
7132. To je tako bibza (O).
7133. To je tako czorno cygónka (O).
7134. To je tako czorno mora (O).
7135. To je tako dziesiónto woda z pieczek (O).
7136. To je tako lebioda (O).
7137. To je tako rzić (O).
7138. To je tako strugaco stolica (O).
7139. To je tako wszystkich jedna (Ol).
7140. To je tak — z kabota zrobić frak! (O)
7141. To je [tak] włoł — wyoł (O).
7142. To je tela wert, co dziurawy galosz (Ol).
7143. To je tip-top (O).
7144. To je to słowo tragacz (D).
7145. To je tuli (O).
7146. To je tyn, co ty harynki przesolił (D).
7147. To je urwa (O).
7148. To je w gwiozdach (O).
7149. To je woda w koszu (D, O).
7150. To je woda na jego młyn (C, O).
7151. To je w pinióndzach (O).
7152. To je wszystko jedyn Bartek (O).
7153. To je wszystko jedyn kit (O).
7154. To je wszystko jedyn Wojtek (O).
7155. To je zabijok (O).
7156. To je za darmo (O).
7157. To je zbite krupami (O).
7158. To je z Boga człowiek (O).
7159. To je zgrabne, jak dyby to w rynkawiczkach zrobił (C).
7160. To je złoto, co nim za psami chybióm (Pod, O).
7161. To je złoto, co za psym chybajóm (C).
7162. To jyny stolarski klyj zasmerdził (D).
7163. To jyny twardy wyngiel zasmerdził (D).
7164. To ni ma tak: hóp na krowe, a już je ciele (Br, D).

7165. To ni mo ze swoji głowy (O).
7166. To złoty człowiek (O).
7167. To już je staro pieśniczka (O).
7168. To już ni ma żodyn dłóg; tela, to tam babka kizskóm wypłaci (Ol).
7169. To już tak je, że jednemu sie podobo grzebiyń, a drugimu na grzebiyniu (L).
7170. To już tam mietłóm dochynie (C).
7171. To jyny ón a jedyn we Wiydniu, a tamtego już wszy gryzóm (Br).
7172. To kosztuje piyńc palców i piyńc minut strachu (O).
7173. To kosztuje straszne pinióndze (O).
7174. To mi leży w głowie (O).
7175. To mosz rychli, niż nowe galaty (O).
7176. To mo ze starszego brata (D).
7177. To mu było przeciw sierści (O).
7178. To mu przidzie, ale drogo (O).
7179. To musimy zapisać biołóm krejdóm w kuminie (Ol).
7180. To my sie uśmioli z mojóm, że jóm nózki bardzo bolóm (O).
7181. To nie bydzie kosztować takich dziwów (C).
7182. To nie stoi ani za rzecz (Ol).
7183. To ni ma grzych, co idzie do gymby, jyny z gymby (Pr).
7184. To ni ma ku powiedzi (O).
7185. To ni ma oto tak: hóp na krowe, a już je ciele (O, D).
7186. To ni ma wert ani fajki tabaki (Br).
7187. To ni ma żodyn miód (O).
7188. To pasuje jak piyńśc do oka (L).
7189. To powiydz takimu, co siano żere (O).
7190. To prowie tela, co do gorola poziómka (D).
7191. Torba chce dziadym sporzónzacz (K).
7192. To robota pokoże (O, D).
7193. To rośnie jak krajic w gorści (O).
7194. To se rzeknij takimu, co siano żere (O).
7195. To se ty myślisz, że ci z nieba manna spadnie? (Ol)
7196. To sie ani psu na bóty nie zdo (K).
7187. To sie ani psu na bude nie zdo (K).
7198. To sie i szykownymu przitrefi (O).
7199. To sie kludzi, jak troje nieszczyńscio (Ol).
7200. To sie mu zaś krowa ocieliła (O).
7201. To sie psu na bude nie godzi (C).
7202. To sie smyczy jak ze smoły (Ol).
7203. To sie stanie, że nie stanie (C).

7204. To sie tak zdo kur nie chować: śniesie wajco i już mosz kapuste
czyz umaścić (O).
7205. To sie wybroł w papuczach na bal (O).
7206. To sie zbiyro, co sie zasioło (Br).
7207. To smerdzi kryminałym (O).
7208. To sóm bojki starego Żyda (O).
7209. To sóm bojki starej ciotki spod lasa (O).
7210. To sóm chłopi, co ich to nie tropi (O).
7211. To sóm czasy na gibasy (Pr, O).
7212. To sóm fabuły (O).
7213. To sóm insze gacie! (D)
7214. To sóm ludzie nic po tym (C).
7215. To sóm morusi: jedyn sro a drugi brusi (O).
7216. To sóm same stare pieczki (O).
7217. To sóm stare bóty (O).
7218. To sóm strachy na łachy (Ol).
7219. To sóm złote czasy (O).
7220. To sóm złote palce (O).
7221. Toś ale masno zapłacił (O).
7222. Toś trefił do Żurka na obiod (Ol).
7223. Toś ty taki kanarek! (O)
7224. Toś ty taki ptoszek! (O)
7225. Toś ty taki szpok! (D, O)
7226. To tak, jagby browek jsoł (Br).
7227. To tak, jagby na kościół przilożył (Br).
7228. To tako prowda, jagby kury jsały (K, Br).
7229. To też tam ni ma o co płakać (Ol).
7230. To trzeba zapisać krejdóm na murze (O).
7231. To trzeba zapisać wónglym do kumina (C).
7232. To ty na mie jak na cudzego? (O).
7233. Towarzysz w drodze rozmowny stoi za wózek szmarowny (C).
7234. To wónio jak dupa kónio (O).
7235. To wszystko od moji ryńki (D).
7236. To wszystko z tych oto dziesiyńci palców (D).
7237. To wypijmy, jak bydóm dwa świynta w kupie (D).
7238. To zaś bydzie cosi dło ludzkich pysków (D).
7239. To zaś bydzie cyrkus (D).
7240. To zaś bydzie kij w robocie (D).
7241. To zaś bydzie kumedyja (D).
7242. To zaś bydzie ogiyń na dachu (O, D).

7243. To zaś bydzie spowiadaczka (D).
7244. To zaś bydzie trwać sto roków (O).
7245. To zgore na nim jak na psie (Pr).
7246. To zły jeździec, co nigdy nie spadnół z kónia (L).
7247. To zoleży na dorzóndku (O).
7248. Tóz — Kuba i Matusz! (O)
7249. Trefić kómusi na nute (O)
7250. Trefiła kosa na kamiyń (C, Pr, L, O, Br).
7251. Trefił do słupa (Pr).
7252. Trefił jak kulóm w płót (Br).
7253. Trzeba mu jaśli ubrać (D).
7254. Trudno ku Bogu ze złęgo nałogu (L).
7255. Trudno prowde łómac nad prowdom (C).
7256. Trudno sodzac wilka na barana, jak je syty (JB).
7257. Trudność ustómpi, gdy chyńc przistömpi (C, L).
7258. Truje pinióndze (C).
7259. Trza mu dać za jaśle (D).
7260. Trzeba być chłopym, a nie opicóm (Ol).
7261. Trzeba chleba i nieba (C).
7262. Trzeba ciógnóc łyczko, aby było dycko (Br).
7263. Trzeba czasym świyntej ciyrpliwości (Ol).
7264. Trzeba dycki dzierzeć miyszek w gorści (C).
7265. Trzeba dziesiyńc razy każdy grejcar obrócić na dłóni (O).
7266. Trzeba go grabiami w łózkú chledać (O).
7267. Trzeba grabić, zakiel schnie (S).
7268. Trzeba isć naprzód, a nie cofać sie jak rak (Ol).
7269. Trzeba mieć dycki główe na karku (Ol).
7270. Trzeba mieć główke, a nie galanke szwagrówke (Pr).
7271. Trzeba mu dać, boby dostoł pypeć (C).
7272. Trzeba mu jaśli dźwignóc (O).
7273. Trzeba mu jaśli ubrać (D).
7274. Trzeba mu to do głowy wbijać (C).
7275. Trzeba mu to podać na łopacie (P).
7276. Trzeba podojić te dymbowóm krowe (Ol).
7277. Trzeba sie isć podziwać na gwiozdy (O).
7278. Trzeba sie poddać woli Bożej (Ol).
7279. Trzeba sie też na zadni koła oglóndać (C).
7280. Trzeba sie wzióńc do tego z hrubszego kónca (C).
7281. Trzeba słowo dobrze poobrać w gymbie, niż sie go wypuści, bo potym go już ani sztyryma kóniami nie cofniesz (O).

7282. Trzeba słowo pogryźć, a potym go powiedzieć do niego (C).
 7283. Trzeba tak, aby wilk był syty, a baran cały (C).
 7284. Trzeba tego jak soli (O).
 7285. Trzeba też czasym i djobłu w połednie świeczkóm zaświycić (Ol).
 7286. Trzeba też to zeszyć aspón wilczym ściegym (Ol).
 7287. Trzeba ufać, a nie zufać (C).
 7288. Trzeba wybrać babe i do Boga i do ludzi (Ol).
 7289. Trzeba zgryźć orzech, gdo chce zjeść jóndro (L).
 7290. Trzeba znosić przikrości, gdo chce mieć przyjmności (Ol).
 7291. Trze mie dzierźcie, sztyrze mi dowejcie (D).
 7292. Trzepie sie jak wróbel na szpagacie (Pr).
 7293. Trzepie sie jak zulc na misce (O).
 7294. Trzi dni robić, trzi dni pić, a też musi sie wyżyć (Br).
 7295. Trzi dni za dwa dni, dobre chowani, a zrać nic (Br).
 7296. Trzóns sie jak osika (C).
 7297. Trzyńsie sie jak djoboł na dusze (Br).
 7298. Trzymo go na linie, póki sie inny nie nawinie (C).
 7299. Trzymo jak lutersko wiara kole Cieszyna (K).
 7300. Trzymo jak mortwy w zymbach (C).
 7301. Trzymo sie jak mokro koszula dupy (K).
 7302. Tuby nos człowiekowi urwało (O).
 7303. Tu je dłóg, aby sie nie tłók (O).
 7304. Tu je isto muzykant pochowany (O).
 7305. Tu je wiesioło jak w marowni (S).
 7306. Tuki już moja noga nie stanie (D).
 7307. Tuli-tuli na basie, sztyry muchy w kiełkasie (D).
 7308. Tu mie boli, tu mie pcha, stycz mie, babo, do miecha, a z miecha do pytla, aby mie błecha nie chytła (O).
 7309. Tu mie boli, tu mie pcho, a w rzici mi śwyrzczek gro (D).
 7310. Tu mosz, Jewa, noryncz drzewa, a ty, Jónek, pełny żbónek (D, O).
 7311. Tuś mi, kanarku! (D).
 7312. Tuś mi, ptoszku! (D).
 7313. Tuś mi, szpoku! (D).
 7314. Twardy, jagby mioł kamiyń, ni serce (D).
 7315. Twardy jak cep (D).
 7316. Twardy jak kamiyń (D, O).
 7317. Twardy jak kość (D, O).
 7318. Twardy jak lutersko wiara kole Cieszyna (O).
 7319. Twardy jak luter (Ol).
 7320. Twardy jak luter spod Cieszyna (O).

7321. Twardy jak luter we Wieli Pióntek (O, D).
 7322. Twardy jak luter z Wyszni Bróny (Br).
 7323. Twardy jak podeszwa (D)
 7324. Twardy jak skała (O).
 7325. Twardy jak świyży krowiniec (D).
 7326. Twardy jak z glisty kość (D).
 7327. Twardy jak z guwna perlik (C).
 7328. Twardy jak zielazo (D).
 7329. Twoja główka jak makówka (O).
 7330. Twojóm głowe bydzie kiejsi szkoda zakopać (O).
 7331. Twój tata był szklorzym? (Br)
 7332. Ty a ludzie, to je różnica (Br).
 7333. Ty buło graniato! (D).
 7334. Ty bydziesz cinyko sroł (O).
 7335. Ty bymbnie! (O)
 7336. Ty galaty tak jyny na nim wiszóm (O).
 7337. Ty gibasie! (O)
 7338. Ty giździe usmarkany! (O)
 7339. Ty głupi capie! (O)
 7340. Ty godziny bijóm, jak dzwóny w żywocickim kościele (O).
 7341. Ty gunio goralsko! (O)
 7342. Ty kogo uważujesz, a siebie zakopujesz (C).
 7343. Ty kozo! (O)
 7344. Ty maśnico! (O).
 7345. Ty mosz Filipa! (O)
 7346. Tympy jak pańtok (Pr).
 7347. Tym tupłym 'podwójnie' (D).
 7348. Tymu ciepło, kogo majóm (L).
 7349. Tymu dać, na kim znać (O).
 7350. Tymu dobrze, gdo mo na trokach (D).
 7351. Tymu musi sie i jałowo krowa ocielić (Pod).
 7352. Tymu my siedli, aby my zjedli (S).
 7353. Tymu sie zaś krowa ocieliła (O).
 7354. Tymu też nie nado, bo to taki miech beze dna (O).
 7355. Tymu tłało! (O)
 7356. Ty myślisz, żeś je jedyny, a je was jak w lesie czetyny (C).
 7357. Tyn ale miół nogi! (O)
 7358. Tyn bydzie proł główóm do futer (O).
 7359. Tyn by też zjod ze psa droba, a jeszcze by sie pytoł, kaj wón-
 troba (C).

7360. Tyn by ze złości i mokry papiyr potargoł (Br).
7361. Tyn cie wykminił! (O).
7362. Tyn cie wyszklili! (D)
7363. Tyn człowiek płytko orze (C).
7364. Tyn człowiek też musioł w lutryji kulki wygrać 'za byle kobietą lata' (C).
7365. Tyn długo żył, gdo uczciwym był (O).
7366. Tyn dostał bóty! (O)
7367. Tyn dostał kija! (O)
7368. Tyn dostał nogi! (O)
7369. Tyn drze ze skóry! (O)
7370. Tyn go przisroł! (O)
7371. Tyn go zastrzelił! (O)
7372. Ty ni mosz? — A myszka je mało, a mo! (C)
7373. Tyn im poprzestawioł meble (O).
7374. Tyn je gorko kómpany (D).
7375. Tyn je lechciwy na pinióndze (D)
7376. Tyn je silny na tej klapaczce (P).
7377. Tyn je szary (O).
7378. Tyn je w glancu (O).
7379. Tyn je zdrzały na gałyńż (O).
7380. Tyn już je wszystkim maściami mazany, jyny ni tóm dobróm (O).
7381. Tyn już sklupił uszy (O).
7382. Tyn już spuścił ocas (O).
7383. Tyn mie zakludzi do grobu (O).
7384. Tyn mi już zeźroł zdrowio (O).
7385. Tyn mi leży w żołóndku (O).
7386. Tyn mi pije krew (O).
7387. Tyn mo bas (O).
7388. Tyn mo byczy kark (O).
7389. Tyn mo djobli szczyńści (D).
7390. Tyn mo dóbry nos (O).
7391. Tyn mo fify (O).
7392. Tyn mo Filipa w głowie (O).
7393. Tyn mo gody (O).
7394. Tyn mo gwint (D, O).
7395. Tyn mo krzóna w nosie (O).
7396. Tyn mo oficyrskóm głowe (O).
7397. Tyn mo raj (O).

7398. Tyn mo skóre, że ze zieleźnym kartaczym musisz na niego (D).
7399. Tyn mo spust (P).
7400. Tyn mo tego stworziciela! (O).
7401. Tyn mo ten piekarszczok (O).
7402. Tyn mo w ryłu (O).
7403. Tyn mo w rzici (O).
7404. Tyn mo wysrane czasy (O).
7405. Tyn mo za uszami (D, O).
7406. Tyn mo żniwa (O).
7407. Tyn mu ale doł nogi (D).
7408. Tyn mu ale sprawił bóty (O).
7409. Tyn mu ale wypucował z żołądka (O).
7410. Tyn mu ale wytrzymał z wola (O).
7411. Tyn mu doł na srani (O).
7412. Tyn mu lezie do rzici (O).
7413. Tyn mu narodził do rodziny (O).
7414. Tyn mu narodził na głowie (O).
7415. Tyn mu pije krew (D).
7416. Tyn mu wyśpiwoł pieśniczke (O).
7417. Tyn mu zagrzoł (O).
7418. Tyn mu zrobił wiesieli (O).
7419. Tyn ni ma w ciymie zabity (Ol).
7420. Tyn o chlebie, tyn o niebie (Br).
7421. Tyn o kozie, tyn o wozie (Br).
7422. Tyn okrodo o czas Pana Boga (O).
7423. Tyn płakoł, co pinióndze odbiyroł (C).
7424. Tyn pokozoł zymby (O).
7425. Tyn przyjaciół prawdziwy, gdo w nieszczyńściu życzliwy (L).
7426. Tyn schranio z talyrza (O).
7427. Tyn robi drożyzne (O).
7428. Tyn se nos dźwigo (O).
7429. Tyn se siedzi za wiatrym (O).
7430. Tyn se zaś podszył bóty (O).
7431. Tyn se dostał do żyru (O).
7432. Tyn sie nie boji, gdo złego nie broji (L).
7433. Tyn sie śmieje nejlepszy, gdo sie śmieje ostatni (O).
7434. Tyn sie też dowił na świecie (C).
7435. Tyn ścisko ty grejcarki (O).
7436. Tyn tam ni ma na rozumie zabity (O).
7437. Tyn też musioł w lutryji nogi wygrać (O).

7438. Tyn też tam nie bydzie w niebie zawadzoł, choćby przypónóm oganioł (Ol).
7439. Tyn to dofajtoł (O).
7440. Tyn to mo dofajtane (Ol).
7441. Tyn wiedziół, kaj sie mo urodzić (O).
7442. Tyn zaś łoce kole dziury (O).
7443. Tyn zaś mo dzisio wiesieli (O).
7444. Tyn zaś puścił bónka (O).
7445. Tyn zaś sro do galot (O).
7446. Tyn zaś tam po ni szmornół (C).
7447. Tyn zaś zganio do rzici (O).
7448. Ty psioduszo! (D)
7449. Tyn źle nie robi, gdo nic nie robi (Ol).
7450. Ty pięknie śpiwosz, zawrzyłbych cie do klotki, ale wielki guwna srosz (O).
7451. Ty powsinogo! (Ol)
7452. Tyrlitóm, tyrlitóm, bydzie kóniec jelitóm (D).
7453. Tyrtóm, pyrtóm, jo sie zwyrtóm (Pr, D).
7454. Tyrtóm-pyrtóm, tyrtóm-pyrtóm! (O)
7455. Ty se zaś grosz z ognym! (O)
7456. Ty se zganiosz na rzić (O).
7457. Ty sie godzisz do kolasy, ale cióngnóc (O).
7458. Ty sie nie dej, a ty sie brón! (O)
7459. Tysiónc ryńskich pieszo nie chodzi (C).
7460. Ty skóro! (O)
7461. Ty szpoku! (O)
7462. Ty staro latarnio! (O)
7463. Ty stary grzebiyniorzu! (O)
7464. Ty stary grzesiu! (O)
7465. Ty stary grzibie! (O)
7466. Ty stary grzóndzielu! (O)
7467. Tyś je chłop, jak z bobu gajdy (R).
7468. Tyś je chłop z kiszki (R).
7469. Tyś je drziśła z Drogomyśła (Br).
7470. Tyś je dycki po wysraniu (O).
7471. Tyś je lagramyntnik (Ol).
7472. Tyś je lala na ciaciany haba (D).
7473. Tyś je łapiduch (Ol).
7474. Tyś je łazynga (O).
7475. Tyś je miglanc (Ol).

7476. Tyś je morus (Ol).
 7477. Tyś je ostatni w kalyndorzu (O).
 7478. Tyś je pierón na ty popukane śliwki (O).
 7479. Tyś je śwynty od ziyi do piynty (Br).
 7480. Tyś je śwynty z gipsu (O).
 7481. Tyś je wól, jak daleko widzisz (Pr).
 7482. Tyś je z drogigo kraju (O).
 7483. Tyś je z łączego kraju (O).
 7484. Tyś mi je ja! (O)
 7485. Tyś mi je kanarek! (O)
 7486. Tyś mi je karlus, kaj insi srać chodzóm (C).
 7487. Tyś mi je ptok na szkubani! (C)
 7488. Tyś mi je zdara! (O)
 7489. Tyś nie godzien, żeby ci do rzici kopnól (R).
 7490. Ty też udowosz kobielucha (O).
 7491. Ty trómbo graniato! (D)
 7492. Ty trómbo sztrambersko! (O)
 7493. Ty tu nie bydziesz sóndnymu dniu trómbił (O).
 7494. Ty tymu rozumisz, jak pies chwostu (R).
 7495. Ty tymu rozumisz, jak świnią pietruzielu (R).
 7496. Ty warzecho piekielno! (D)
 7497. Ty wole abisyński z mamuci rasy! (D)
 7498. Ty zoporo od piekła! (D)
 7499. Ty żebroku kalwaryjski! (O)

U

7500. Ubogi, ale chyndogi (Ol).
 7501. Ubogich robota lyczy, bogatych dochtorzi (Pod).
 7502. Ubogi kościół, kaj sóm faroż zwóni (O).
 7503. Ubogimu dziecióntko, bogatymu cielóntko (C, Pod).
 7504. Ucieko jak biyda do Ameryki (Pr).
 7505. Ubogimu wystarczy jedno oko i pół dupy (O).
 7506. Ucieko, jagby mu kury chlyb zjadły (O).
 7507. Ucieko jak Niymcy spod Stalingradu (Br).
 7508. Ucieko jak złodziej (O).
 7509. Uciykło mi to z gymby (O).
 7510. Uczónymu wszystko jedno (O).
 7511. Uczóny z dymba nie spadnie (Ol).
 7512. Uczóny z nieba nie spadnie (C, O).

7513. Uczył Morcin Morcina, a sóm głupi jak świnią (B).
7514. Uczył Morcin Morcinka (C).
7515. Uczyń sprawiedliwie: Bogu, ludzióm, sobie (C).
7516. Uczy ojca dzieci robić (Br).
7517. Uderz sie piyntami w rzić (C).
7518. U dupy siostry ni ma (Br).
7519. Ufultany jak prosie (O).
7520. Ugorały mu skrzydła (D).
7521. Ugryz go jynzykym (D).
7522. Ugryziónego jabka już zodyn nie podniesie (O).
7523. Ugryz sie w jynzyk (D).
7524. Ukradkym to jyny robiymy (D).
7525. Ukraść, a mieć swoji (D).
7526. Ukrejcie se chleba dokoła, aby zaś była pełno stodoła (O).
7527. Ukrejcie se naszym nożym waszego chleba (O).
7528. Ukrod koło od wodniory (D).
7529. Uleciały mu skrzydła (D, O).
7530. Ulicha bez deszcza (Pr).
7531. Ulizany jak ciele (Pr).
7532. U łakómeo dycki po obiedzie (O).
7533. Umi łacno bawić (Pr).
7534. Umi łyżkóm obracać (C, O).
7535. Umi na dziółchy strzylać oczami (O).
7536. Umi pływać jak siykiyra (C).
7537. Umi po synkach strzylać oczami (O).
7538. Umi sie obracać miyndzy ludziami (O).
7539. Umi sie przekabacić (O).
7540. Umi strugać pana (O).
7541. Umi to jak *Ojczy nasz* (O).
7542. Umi to od A do Zet (O).
7543. Umi zmiyniać kabot (O).
7544. Umknij sie, syneczku, tu przidzie żynich! — Na, dyc jo to je! —
Niczego, chłopa dość! (D)
7545. Umrzył Darmodoł, kup se — bydziesz mio! (O)
7546. Umrzył, nie umrzył, o sztwortej pogrzyb (Br).
7547. U muskigo wiara, a u psa para, to je jedno (C).
7548. U nas sie chodzi na całe galaty (D).
7549. U niego pieknie jak we świńskim chlywku (C).
7550. U niego — to jagby kamiyń do wody chynól (C).
7551. Uniesie tela, co wróna na ocasio (Ol).

7552. Uniósłaby to sroka na ogonie (C).
 7553. Uparto jak koza (O).
 7554. Uparty jak kozioł (Ol).
 7555. Uparty jak osieł (P).
 7556. Upił sie jak sztyry dziywki (Br).
 7557. Upiyc placek (C).
 7558. Upiyk mu masnóm (D).
 7559. U porzónдного gazdy i śwynie majóm polednie (O).
 7560. Urobi sie jak kón (D).
 7561. Urodzić sie na szczyńśliwej planecie (O).
 7562. Uros wielki jak delina (Br).
 7563. Uróngo sie kociel garcu, a oba sóm czorni (C).
 7564. Urwać kyns roboty (O).
 7565. Utopić młynorza (O).
 7566. Utrzyj se fusa! (O)
 7567. Utrzyj se mlyko z brody! (O)
 7568. Utrzyj se nos, a przywitej ludzi, jak pujdóm z kościoła! (D)
 7569. Utrzyj se nos, smarku! (O)
 7570. Utrzyj ty sobie nos! (C)
 7571. Utrzył mu nos (C, D).
 7572. U wdowca kyns bykowca (Pr).
 7573. U wdowy chlyb gotowy (Pr).
 7574. U wdowy chlyb gotowy, a u dziywki prózne chlywki, a u wdowca jak u mrowca (C).
 7575. U wdowy chlyb gotowy, a u wdowca kyns chabowca (L).
 7576. Uwidziała sie w siudnym niebie (D).
 7577. Uwidzioł Abrahama (O).
 7578. Uwidzioł wszystkich świyntych (O).
 7579. Uwidzimy, gdo bydzie musioł ze swojóm pieknóm koszulóm do kumina (D).
 7580. Uwidzimy! — prawił ślepy (O, D).
 7581. Uwzión sie jak rzić na srani (Br).
 7582. Uzno se to kiejsi, jak bydzie na swoim chlebie (D).
 7583. Už nój to gro! (D)
 7584. Užyj świata, pokił słózóm lata (C, Pr, Br).

W

7585. Wajco już chce być móndrzejsze (R).
 7586. Wajco móndrzejsze od kury (O).

7587. Wali jak kón (O).
7588. Wałaszi majóm dwie taszki, laszki jednóm, ale godnóm (Pr).
7589. Wartki guwno rzić targo (O).
7590. Wartki guwno rzić targo, a bǫdzina galaty (S).
7591. Wartki, jagby biczym strzelił (O).
7592. Wartki, jak ółowianny ptok (C).
7593. Wartko gospodyni trzi roboty czyni (O).
7594. Wartko daleko nie zóndzie (O).
7595. Waserwoga pod pażóm, tak mulozre chacharzóm (Br).
7596. W bachorzu mi grajóm (O).
7597. Wbił do niego, co wlażo (C).
7598. Wbił mu klin do głowy (C, O).
7599. W biydzie poznosz przociela (O).
7600. W brzuch tłósty, w łeb pusty (C).
7601. W brzuchu tłósty, w głowie pusty (P, Og).
7602. W chłopie wiara, a w płocie dziura, to je jedno (O).
7603. Wciś mu pod ziebro! (O)
7604. Wczas rano zaczyno sie mi już nie darzić (D).
7605. Wczora była niedzieliczka, dzisio smutny dziyń (Ol).
7606. Wczora była niedzielinka, pyńdziałeczek nastoł, porachuj, porachuj, coś wczora przechlastoł (C).
7607. Wczora było dy-dy-dy, a dzisio je dość biydy (C, Br).
7608. W czym go widać, w tym go pisać (C).
7609. W dłógu sie topi (D).
7610. Wdowa bez chłopca, jak ogród bez płota (L).
7611. Wdowa — ludzko pomowa (C).
7612. W dómu je pokuj, jak je mąż głuchy, a zóna ślepo (C).
7613. Wedle stawu grobel (C).
7614. Wedle stawu grobel suć! (Ol)
7615. We grze i we wojnie brata ni ma (L).
7616. We młynie dwa razy mówióm (O).
7617. We młynie dwa razy powiadajóm, a po trzeci chleba ukroć da-jóm (Pr).
7618. Wesz mówi: „Worz mie, porz mie, jyny mie nie piycz” (O).
7619. We szpitalu — to ni na balu (Br).
7620. We wilije synków bije, a we świynta dziywczynta (C).
7621. We wilijóm chłopców bijóm. a we świynta — to dziywczynta (Br).
7622. We wilijóm chłopce bijóm, a we świynta dziywczynta (C).
7623. We wtorek — na dorek, we środe — na szkode, w sobote — na psote (D, O).

7624. Weź nogi na ramie! (C)
7625. Weź se jarzmo na kark! (O)
7626. Weź se jynzyk, a załotej se dupe! (C)
7627. Weź se okulory, jak tego nie widzisz (D).
7628. W głowie sie mi rożło (O).
7629. W gorach je poczóntek wody, a kóniec chleba (P).
7630. W gospodzie radość, a dóna żałość (O).
7631. W Gutach kościół z jedli (Br).
7632. W gymbie mi wszystko rośnie (D).
7633. Wiater do sztusa ukłodać (O).
7634. Wiater hóczy, isto sie gdosi obiesił (O).
7635. Wiater hóczy jak Meluzyna (Ol).
7636. Wiatry mie puczóm (O).
7637. Widać wóm aż kansi do żołóndka (D).
7638. Widziół to świat? (D)
7639. Widzi Pómbóg z nieba, czego kómu trzeba (L).
7640. Wieczera hojna — noc niespokojna (L).
7641. Wieczno wojna w chałupie (O).
7642. Wiedzieć, skónd wiater wieje (O).
7643. Wiedzóm sómsiedzi, jak gdo siedzi (C, K, Br).
7644. Wiedzóm sómsiedzi, na czym gdo siedzi (L, D).
7645. Wielu by to było ludzi, gdyby nie ci hawiryze (S).
7646. Wielu — tela, dobro i kapka (S).
7647. Wiele słysz, mało mów, jeśli chcesz, byś był zdrów (C).
7648. Wielki dziwy — kocur siwy! (O)
7649. Wielki dziwy — wólek krziwy! (S)
7650. Wielki grónt — wielko starość (C).
7651. Wielki jak brzoza, głupi jak koza (Br).
7652. Wielki jak drabina (Ol).
7653. Wielki jak jedla (Ol).
7654. Wielki jak kumorzi nos (C).
7655. Wielki jak słón, a głupi jak cap (D).
7656. Wielki ni może za to, że je wielki (D).
7657. Wielkimu wyńcej, małymu miyni, a gdo nie chce nic, tego pryn-
tym w rzić! (O)
7658. Wielko mo wielkóm, a ta mało roz telkóm (O).
7659. Wielko mo wielkóm, a ta mało też telkóm (C).
7660. Wielki pón, zrób se sóm (Ol).
7661. Wielki rzeczy! (O)
7662. Wielki rzeczy pómału rosnóm (L).

7663. Wielki rzeczy wywodzóm, kierzi sie zgodzóm (C).
7664. Wielko chmura — mały deszcz (O).
7665. Wiercisz sie, jagbyś miał szydła w zadku (Ol).
7666. Wierny jak pies (O).
7667. Wierzi jak wół w ociypke siana (D).
7668. Wiesieli sie wiesieli (D).
7669. Wilka by zezroł (O).
7670. Wilka na barana sodzać, to je źle (Br).
7671. Wilkowi nie trzeba pokazować cesty do lasa (P).
7672. Wilk weźnie i z policzonego (C).
7673. Wilk weźnie i z porachowanego (O).
7674. Wił sie jak wyngorz (D).
7675. Wiosna go smiecie (D).
7676. Wiosna piekno kwiotkami, a jesiyń snopkami (O, Br).
7677. Wisi ci zadek jak na hoczkach (O).
7678. Wisi to na nim jak na straszoku (O).
7679. W iste grać (O).
7680. Witaj nam, majiczku, z słowiczym w gajiczku (Ol).
7681. Witej, gościu, jezech ci rod, coś se prziniós, to bydziesz jod (Br).
7682. Witóm cie, miesiόνczku nowy, od bolynio zymbów i głowy (O).
7683. Witóm was, nie znóm was (D).
7684. Wiy, kiero bije (O).
7685. Wyncej trzeba słóchać Boga, niż ludzi (C).
7686. Wyncej zrobisz z ciyrpliwościóm, niż ze siłóm (Ol).
7687. Wyncyj ludzi utynyło w kieliszku, jako w morzu (Br).
7688. Wyrz w Boga, nie w pańskóm stodóle (Br, S, D, O).
7689. Wiysz, co podchytkowi zrobili? (O)
7690. Wiy, że kańsi zwóniło (O).
7691. W jynzyku ni ma kości, ón sie zegnie i wyprości (O).
7692. W kapsie jagby wymiót (C).
7693. W kapsie mo jyny płótno, a jeży sie (Ol).
7694. W każdym fusie — sto miłóści (Ol).
7695. Wlazło mu to do głowy (O).
7696. W lecie zodyn plónki nie chce, bo i świnia nad nióm chrechce; ale w zimie kole gód, plónka dobro jako miód (C).
7697. Wlecze sie jak mucha z maślónki (C).
7698. Wlepił do mie oczyska, jak hróm do buka (R).
7699. Wlepił do mie oczyska, jak wół na nowe wrota (R).
7700. Wlepił mu to do oczy, co se o nim ludzie myślóm (D).
7701. W listopadzie kapuste sie kładzie (Ol).

7702. W listopadzie kobieciny przyndóm swe kóndziele, a co świynto,
co niedziele brzynczy gdzieś wesele (Ol).
7703. Włoł, wyoł (C).
7704. Włoz cichym duchym (Pr).
7705. Włoz do chumóna (O).
7706. Włoz jak duch (D).
7707. Włoz jak złodziej (D).
7708. Włoz mu do kapusty (O).
7709. Włoz na gruszkę, siół pietruszkę, cap sie mu śmioł (D).
7710. Włoz mu do rónk (O).
7711. Włoz mu za skóre (O).
7712. Włoz po rozum do głowy (C).
7713. Włoska drugimu nie skrziwi (O).
7714. Włosy mi stowały na głowie (O).
7715. W łyżce wody by mie utopił (C).
7716. W marcu i trzoska na trzoske wylezie (O).
7717. W mieście wszystko świynte, a na wsi przeklynte (Br).
7718. W nic go uwodzo (D).
7719. W nocy każdo krowa czorno (C).
7720. W nogi! (O)
7721. W nos mu to ni ma (D).
7722. W oczach sie mi rożło (O).
7723. W oczach sie traci (D).
7724. Woda czyści żołóndek, a piwo kapse (Br).
7725. Woda jak kryształ (O).
7726. Woda nie ciecze ku goróm, jyny od gór (Ol).
7727. Woda ni ma dobro ani w bótach (O).
7728. Woda wre, a chłopca z kaszóm ni ma (O).
7729. Woda wre, świnia kwiczy, a masorza ni ma (O, D).
7730. Wody nabroł do gymby i dzierz (D).
7731. Wodzić kogosi za nos (O).
7732. Wodzóm sie za pyski (D).
7733. Wolno, nie wolno, wszyńdzi zagrabióne (O).
7734. Wolołbych jo, woloł, żeby mie brzuch boloł, bobych nic nie robił,
jyny bych sie woloł (B, L).
7735. Wolym sie słónej wody napić, a na bachorzu leżeć (O).
7736. Wołu nie trzeba sie śpichać, bo ni mo potómstwa (P).
7737. Wopno ojca bogaci, a syna uboży (Br).
7738. Worz se wode, aż ci zgyńśnie! (O)
7739. Wódka lezie do bótki (O).

7740. Wóm dobrze, mamulko, wyście se wziyni tatulka, a mie dowocie cudzego (D).
7741. Wóm dobrze, tatulku, wyście se wziyni mamulke, a mie kazujecie brać cudzóm (D).
7742. Wóz, albo przewóz! (Br)
7743. Wpadła do szczyńscio, jak śliwka do guwna (O).
7744. Wpadnie jak świnią do koryta (Pr).
7745. W papuczach pujdóm na jego pogrzyb (D).
7746. Wpaść do bryje (O).
7747. Wpaść kómu do oka (O).
7748. Wpaść se do kudeł (O).
7749. W pięknym ciele cnoty niewiele (Br).
7750. W pióntek chodzóm na zolyty usmarkani (D).
7751. W pióntek chodzóm usmarkani, a w niedziele zaś ci sami (Br).
7752. W pióntek pieróm oźralice, a w sobotè niedbalice (O).
7753. W pióntek śmiych, w niedziele płacz (O).
7754. W pióntek zły poczóntek (D, Br).
7755. Wpod do putnie, a uchym wyglóndo (Pr).
7756. Wpod jak śliwka w guwno (Br).
7757. Wpod z deszcza pod rynne (O).
7758. W pograbczowym łóžku nocowoł (D).
7759. W pysku jak w rzici, a w kapsie jagby wymiót (O).
7760. Wraził mu pod ziebra (D).
7761. Wrażny do kaźdej dziury (Ol).
7762. Wre to w nim, jak w koźłyńciu guwna (Ol).
7763. Wroź kobyle nos pod chwost (D).
7764. Wroź kurze po człónek, bydziesz miół pierściónek (D).
7765. Wroź mu nos do dupy, a bydziecie mieć oba nos w dupie (D).
7766. Wroź se nos do ula! (O)
7767. Wroź se to pod nos! (O)
7768. Wróbel nigdy nie bydzie kanarkym, choć go na zółto pomalujemy (Br).
7769. Wróble już o tym ćwiyrkajóm na dachu (O).
7770. Wrócił na stare śmiećisko (C).
7771. Wrócym ci, jak Pómbóg bydzie muzykantów wypłocoł (K).
7772. Wrócym ci za trzi dni po śmierci (K).
7773. Wróna ku wrónie siado, równy równego se hlado (P).
7774. Wróna wrónie oka nie wydziubie (O).
7775. Wrzeszcz, nie wrzeszcz, zeźrany być musisz! (O, D)
7776. Wrzeszczóm, jagby nie były zapłacońe (D).

7777. Wrzeszczy, aż w uszach zwóni (O).
 7778. Wrzeszczy do potarganio (O).
 7779. Wrzeszczy do posranio (O).
 7780. Wrzeszczy, jagby go ze skóry drzył (D).
 7781. Wrzeszczy jak dzieńmorowski podciep (O, D).
 7782. Wrzeszczy jak podciep w kukurziicy (O).
 7783. Wrzeszczy jak sági w ciyrniu (O).
 7784. Wrzeszczy jak sági w pokrziwach (L, O).
 7785. Wrzeszczy jak waryjót (D).
 7786. Wrzeszczy jak Żyd na jermaku (D).
 7787. Wrzeszczy, żeby mortwych pobudził (D).
 7788. Wrzód go obrożo (D).
 7789. W rzici guwno, ni? (O)
 7790. W rzici mógłby mu koły łómac (D).
 7791. W Rzimie być, a papiyża nie widzieć! (C)
 7792. W Siedliszcz kościół z jedli (D).
 7793. W Simoradzu śniyg padze (Br).
 7794. W sobote — frónk do kónta robote (D).
 7795. W starym piecu djabeł poli (O).
 7796. W studni aż dudni, w przikopie aż kopie (D).
 7797. W studni sie też woda przebiere (C).
 7798. W studni wody aż dudni, w przykopie aż kopie, w padole gruszy,
 kómu sie chce pić, niech se rzicióm ruszy (K).
 7799. Wstydź sie ludzi, a bój sie Boga (Pr).
 7800. Wsuszyc kómu (O).
 7801. Wszeteczorze Pómbóg korze (Ol).
 7802. Wszy go zeżeróm (D).
 7803. Wszyńdzi był, a nic ni miół (Pr).
 7804. Wszyńdzi chlyb o dwóch skórkach (C, P, O, Og).
 7805. Wszyńdzi dobrze, a dóma nejlepszy (C, K, Br).
 7806. Wszyńdzi dobrze, kaj nas ni ma (Br).
 7807. Wszyńdzi go je pełno (Ol).
 7808. Wszyńdzi mi śmierci czekać (C).
 7809. Wszyńdzi psy boskym chodzóm (Ol).
 7810. Wszyńdzi rzicióm trzyńsie (C).
 7811. Wszyńdzi sie nóńdzie kónkol w pszynicy (O).
 7812. Wszyscy ludzie wszystko wiedzóm (C, Pr, R, Br).
 7813. Wszyscy ludzie wszystko zrobióm (Pr).
 7814. Wszyscy na tego nejglupszego (D).
 7815. Wszyscy pojady my do Abrahama (Br).

7816. Wszyscy pomijali, a jo wedle samego (O).
7817. Wszyscy za jedyn porwóz (D).
7818. Wszystkigo uczyn, ale niczego majster (O).
7819. Wszystkimi maściami mazany, jyny jeszcze ni tóm dobróm (D).
7820. Wszystki mosty za sobóm targo (Ol).
7821. Wszystkimu czas, i tymu na trokach (Ol).
7822. Wszystkimu koniec, i tymu na trokach (D).
7823. Wszystki wróny za jedyn ocas nie pochyтім (L, B).
7824. Wszystkigo do czasu, Pómbóg na wieki (C, Pr, L).
7825. Wszystko by też chciół zhyćić (Ol).
7826. Wszystko dobre, co Bóg czyni (Ol).
7827. Wszystko do góry nogami (O).
7828. Wszystko gore na nim (Ol).
7829. Wszystko idzie, jyny trzeba wiedzieć, jak (D).
7830. Wszystko je na jego głowie (O).
7831. Wszystko minyło, a biyda zastała (C).
7832. Wszystko mi to dzieci w kaszy zjadły (C).
7833. Wszystko mo swój kóniec (S).
7834. Wszystko mu w rynkach gore (O).
7835. Wszystko mu z rónk leci (K, Pr).
7836. Wszystko na jedno kopyto zrobióne (K, O).
7837. Wszystko na nim gore (C).
7838. Wszystko na świecie złómiiesz, jyny musisz wiedzieć, jak kaj przicić (D).
7839. Wszystko po jednych pinióndzach (Pr, O).
7840. Wszystko sie z czasym zmiyni: Łazarz w niebie, bogocz w siyni (Br).
7841. Wszystko sie to z kaszóm zjadło (C).
7842. Wszystko wisi na nim jak na straszoku (D).
7843. Wszystko wyśpiwać (O).
7844. Wszystko za robote, panu za dziyń (O).
7845. Wszystko złe ni ma na złe (O).
7846. Wszyćiusko, wszyćiusińko, jyny nie naroz! (D)
7847. Wtedy brać, kiedy chcóm (Pr).
7848. Wtedy brać, kiedy dowajóm (O).
7849. Wtedy był czert jeszcze małym chłapcym (C).
7850. Wtedy grabić, jak schnie (Pr).
7851. Wtedy grabióm, kiedy schnie (C).
7852. Wtedy kuć zielazo, pokił je w ogniu (Pr).
7853. Wtedy prowde powiy, jak scyganić ni może (O).

7854. Wtedy prowde powiy, jak sie zmyli (O).
 7855. Wtedy scygani, jak mu prowdy chybi (Pr).
 7856. Wtedy sie bób sieje, kiedy dudek zapieje (Pr).
 7857. Wtedy sie grabi, jak słońce świyci (S).
 7858. W tłóstej kuchni chudy testamynt (C).
 7859. W tym je tela dobroci, jak w psim guwnie miodu (Br).
 7860. W tym sie ani godziniorz nie wyzno (D).
 7861. W ty piynty! (D)
 7862. Wybaranił to (D).
 7863. Wybij se to z głowy! (O)
 7864. Wybiyro sie jak wróna do cieplíc (K, D).
 7865. Wybrała sie na wypytki (D).
 7866. Wybroł sie na tamtyn świat (C).
 7867. Wybroł sie w papuciach na bal (O).
 7868. Wychachrać sie z choroby (O).
 7869. Wycinkany do grejcara (D).
 7870. Wyciulej sie, mały, ulży ci (D).
 7871. Wycupkali ich tam, jak Pómbóg przikozoł (D).
 7872. Wycyckać cosi z małego palca (O).
 7873. Wyczakuje, aż sie doczko sóndnego dnia (D).
 78 4. Wyćwika ani psu nie szkodzi (O).
 7875. Wydarziło sie ślepej kurce zorko (C).
 7876. Wydeptej se kinol, a dierz dziub! (O)
 7877. Wydrziduch taki, żeby z jałowej krowy cieie wydusił (D).
 78 8. Wydzierzy z tymi, co nic nie jedli (Br).
 7879. Wyfikoł go jak djoboł koze (Br).
 7880. Wygania djabła czertym (O).
 7881. Wyglóndo, jagby djobła zjod (L).
 7882. Wyglóndo, jagby do trzóch nie umioł narachować (K, Pr, O).
 7883. Wyglóndo, jagby go mora całóm noc dusiła (D).
 7884. Wyglóndo, jagby go mora cyckała (O).
 7885. Wyglóndo, jagby go wiater wydmuchoł (C).
 7886. Wyglóndo, jakby go z Mirowa puścili (Br).
 7887. Wyglóndo, jagby siedym dni nie jod (K).
 7888. Wyglóndo, jagby siedym dziedzin wypolił (O).
 7889. Wyglóndo, jagby sie siyrpów najod (Ol).
 7890. Wyglóndo, jagby siyrp zeźroł (O).
 7891. Wyglóndo, jagby suszóné muchy jodoł (L).
 7892. Wyglóndo, jagby świyruczki gryz (Br, O).
 7893. Wyglóndo, jagby trzi dni nie źroł (L).

7894. Wyglóndo, jagby z kiszki wyloz (O).
7895. Wyglóndo, jagby z kocurym żaby jodoł (D).
7896. Wyglóndo jak fircyk (Ol).
7897. Wyglóndo jak guwno na deszczu wymóczone (O).
7898. Wyglóndo, jak kupa nieszczyńscio (O).
7899. Wyglóndo jak miesiόνczek w pełni (O).
7900. Wyglóndo jak nieboski stworzyni (D).
7901. Wyglóndo jak podszkubano gyńś (D).
7902. Wyglóndo jak po wysraniu (O).
7903. Wyglóndo jak pół dupy spoza krzoka (O).
7904. Wyglóndo jak pół rzici spoza chrostu (Br).
7905. Wyglóndo jak z krziża zjynty (D).
7906. Wyglóndo jak sucho wilija (D).
7907. Wyglóndo jak suski owies (Ol).
7908. Wyglóndo jak śmierć (D).
7909. Wyglóndo jak trup (D).
7910. Wyglóndo jak wychuchany (Ol).
7911. Wyglóndo jak żaba z kiszki (C).
7912. Wyglóndo przemlety (D).
7913. Wyglóndosz, jagby cie djoboł na porwózklu kludził (Pr).
7914. Wyglóndosz, jagby hróm do fajfki uderził (Pr).
7915. Wyglóndosz, jagbyś ni miał wszystkich dóma (Pr).
7916. Wyglóndosz jak nieoblizane ciele (O).
7917. Wyglóndosz jak straszok w kapuście (O, D).
7918. Wyglóndosz jak trzi sztwierci do śmierci (Br).
7919. Wyglóndo to, jagby to z rzici wyjón (D).
7920. Wyglóndo to jak bób z kiszki (C).
7921. Wyglóndo, żeby go ani fantownik nie chcioł (O).
7922. Wyhóczalo mi to z głowy (D).
7923. Wyiskej se wszy spoza lymca (C).
7924. Wyje jak Meluzyna (O).
7925. Wyje jak pies na miesiόνczek (Pr), (O).
7926. Wyje jak pies na nieszczyńsci (O).
7927. Wyje jak sowa na nieszczyńsci (Ol).
7928. Wyje jak wilk (O).
7929. Wykidoł mu prowde na talyrz (D).
7930. Wykómyndyrowany jak cygański kón (C).
7931. Wykurziło sie mu z dupy (D).
7932. Wylecioł jak z raszple (O).
7933. Wylecialo mi to z gymby (O).

7934. Wylizać się z choroby (O).
7935. Wyliz mi rzić! — Ty se pódz do moji napić! (D)
7936. Wyliz mi rzić! — Pojczej jynzyka! (D)
7937. Wylož na gruszke, szkuboł pietruszke (R).
7938. Wylynkany jak prosie (D).
7939. Wyložyc cosi kómusi na talyrz (O).
7940. Wymamłasił to (D).
7941. Wymiatać wszystkie kónty (O).
7942. Wymiyć naprzód przed swoim progym, a potym przed cudzym (O).
7943. Wymowioł się, a pojod (O).
7944. Wynocha! (D)
7945. Wyńść z formy (O).
7946. Wypasióny jak krowa na suchym ścierniu (D).
7947. Wypasióny jak łónka na jesiyń (Br).
7948. Wypij na kuraż! (O)
7949. Wypij sobie, kieś sobie nawarził (K).
7950. Wypił to duszkym (Pr).
7951. Wypod sroce spod chwosta (Br).
7952. Wypod z pyskym na niego (O, D).
7953. Wypolił jak djoboł z piekarszczoka (O).
7954. Wypolił jak Filip z kónopi (Br).
7955. Wypolił mu wole (C).
7956. Wypowiedzianego słowa nie można do gymby wrócić, choćby sztyry kónie zaprzógnól (C).
7957. Wyprościł kopyta (O).
7958. Wyprościł nogi (O).
7959. Wypruszyć kómu galaty (O).
7960. Wyrzazoł mu opaskym (D).
7961. Wyrznóc półke, aż oko zbieli (D, O).
7962. Wyrzykanego chleba się nejwiyncej najy (Ol).
7963. Wysiaduje po kapliczkach (D).
7964. Wyskała wyskoł, aż przewyskoł (Pr).
7965. Wysoko jak sowa (C).
7966. Wysmoliłby się na to i na wszystko (D).
7967. Wysoki jak topól (O).
7968. Wysoki progi na moji nogi (C).
7969. Wyspej się na rużowo (O).
7970. Wyspej się na szwarno (O).
7971. Wysrany jak prusko rzić (D).
7972. Wysrany nigdy na małym nie przistanie (O).

7973. Wysrej sie na niego! (D)
7974. Wystawili go na bymbyn (P).
7975. Wystrojóny jak żynich (O).
7976. Wystrzel z parady! (O)
7977. Wysypać swoji rozumy (C).
7978. Wyszczyrzo zymby, jak pies na otrymby (C, P, Og).
7979. Wyszeł na basamalejke (Ol).
7980. Wyszeł na niwere (C).
7981. Wyszeł na niwery (C).
7982. Wyszeł z masłym na słońce, a terazy sie poleje (D).
7983. Wyszła oliwa na wierzch (K).
7984. Wyszło szydło z miecha (K).
7985. Wyście sóm wy! (D)
7986. Wyście też tu sóm każdy jermak, każdy targ, a dycki sie tu cosi straci (O).
7987. Wyśmigły jak smrek (D).
7988. Wyśmiewoł sie kocieł z garca, sóm przigoroł na pół palca (P).
7989. Wyśpiwoł mu litanije (O).
7990. Wytlókby cieie na jałowej krowie (Ol).
7991. Wytrzymał mu z wola (O).
7992. Wywiść kogo po ścieble na kalynice (C).
7993. Wyzno sie na tym, jak piekorz na hawyrni (S).
7994. Wyżrać kieliszek (O).
7995. Wyżrano jak osa w lajbiku (D).
7996. Wyżrany, ale od błech (Br).
7997. Wyżrany jak burżuj (D).
7998. Wyżrany jak byk (D).
7999. Wyżrany jak kormik w chlywku (D).
8000. Wyżrany jak westa od moli (O).
8001. Wyżyń agynta dwyrzami, a wlezie ci oknym (D).
8002. Wyży pierdzi, jak mo dziure (C).
8003. Wzión se jynzyka za przewodnika (D).
8004. Wzión se ściane, a nie Hane (P).
8005. Wzión se to do głowy (O).
8006. Wzióńść kogo na obroty (Ol).
8007. Wzióńść kogo na przetak (C).
8008. Wzióńść kogosi na barana (O).
8009. Wzióńść kogosi na kikiriki (O).
8010. Wzióńść kogosi na wojne (O).
8011. Wzióńść kogo w obmówisko (C).

8012. Wzióńś kogo w porzeczysko (C).
 8013. Wzióńś nogi na ramióna (O).
 8014. Wzióńś se kogosi na muszke (O).
 8015. Wzióńś se starość na głowe (O).

Z

8016. Zabijaczka bez warzónki — jak gościna bez pieczónki, jak wiesieli bez muzyki, jako krzciny bez metryki (D).
 8017. Zabijaczka wielki śwynto — na warzónke sie pamiynto (D).
 8018. Zabij sie, a uciecz! (C, R, O)
 8019. Zaboczóny, jagby siedym dziedzin wypolił (D).
 8020. Za Boga śwyntego nie rozumiym tego (O).
 8021. Za Boga tam nie pujdym! (O).
 8022. Zabrednół na całego (D).
 8023. Za byczka bydzie cieliczka (Pr).
 8024. Zabódziec w piecku (O).
 8025. Zachciało sie mu, jak kobyle mlyka (K).
 8026. Zachcianki-ciacianki, a ty płóć! (D)
 8027. Zachciywnymu źle na świecie (D).
 8028. Zachciywo sie mu, jak kobyle octu (O).
 8029. Zaczniy od Adama (O).
 8030. Zaczniy z inszej becзки (O).
 8031. Zaczyno od Adama (C).
 8032. Za darmo ani pies chwostym nie kiwnie (Br).
 8033. Za darmo ani pies nie szczeko (Br).
 8034. Za dłógi czakani — dobre śniodani (Pr, D, O, Br).
 8035. Za dobrze, ale nie na dobrze (B, L).
 8036. Zafantowali mu kónia, bo ukród gónzewki (C).
 8036a. Zaginół darmodoł; kup se, bydziesz miół (C).
 8037. Zagiyrził sie siykiyróm na miesiόνczek (D).
 8038. Zagiyrził sie siykiyróm na muche (D).
 8039. Zaglónđo częściej dziewuchóm w oczy, niż w książki (C).
 8040. Zaglónđo do kieliszka (D, O).
 8041. Zaglónđo jak djoboł do betlejym (L, Br).
 8042. Zaglónđo jak szpok do oszkrabin (O).
 8043. Za grejcar gnołby wesz do Wiydnia, choćby za koróne bicza star-goł (D).
 8044. Za grejcar gnołby wesz i do Wiydnia (Pod).

8045. Za grejcar puścisz głodu do rzici, a korónóm go nie wyżyniesz (O).
 8046. Za grejcar wesz by do Wiydnia zażynół (L).
 8047. Za grejcar wesz by po ścierniu gnoł (O).
 8048. Za grejcarym by wesz do Wiydnia gnoł (Pr).
 8049. Zagrejcie mi jakóm smutnóm, bo mi jutro głowe utnóm (O).
 8050. Zagrzmiało na sucho (Pr, D, O).
 8051. Zagrzmiało na sucho, ulicha bez deszcza (O).
 8052. Za jednego chłopą bydzie inszych kopa (C, Br).
 8053. Za jedyn *dobry dziyń* mozesz chodzić cały dziyń (Br, L).
 8054. Za jedyn *dobry dziyń* można chodzić cały dziyń (C).
 8055. Zakalec na palec (C, O).
 8056. Zakochany jak wół do ociypki siana (Ol).
 8057. Zakopoł sie do dłógu (D).
 8058. Za koróne w jednóm stróne (Br).
 8059. Za kónia robić, za dziada jeść (D).
 8060. Zaległy woły cielyntóm (L).
 8061. Zalezie roz i obskocze to (D).
 8062. Zależóm sie gruszki w pieleszu (C).
 8063. Zalóc chroboka (D).
 8064. Za łatami sóm pinióndze (C).
 8065. Załóżyć se na śliwke (O).
 8066. Za mało piniyndzy mało muzyki (O).
 8067. Zamamrany jak staro dziywka (Br).
 8068. Zamiast bogaty zustoł kudłaty (S).
 8069. Zamiast skiby idóm zogóny (O).
 8070. Zamiatać nogami (O).
 8071. Zamiatać przed cudzym progym (O).
 8072. Zamiyé se naprzód przed swojóm siynióm, a potym przed mo-
 jóm (O).
 8073. Zamiyé sobie przed swoim nosym (K).
 8074. Zamiyé sobie przed swojóm siynióm (K).
 8075. Zamknij se gymbe na kłotke (O).
 8076. Zamknół to na sztyry spusty (O).
 8077. Za młodu lizoł sól, na starość zeżroł solniczke (Br).
 8078. Zamrusany jak kuminiorz (D).
 8079. Za nic nauka, gdo Boga nie szuka (O).
 8080. Za nieboszczyka dostanie ćwika (Pr, Br, S).
 8081. Zaniedłógo pujdzie pod dornik (O).
 8082. Zaniedłógo rogi srazi (C).
 8083. Zapałke na dwa razy, liter na roz (Br).

8084. Za pinióndze ksióndz sie modli, za pinióndze świat sie podli (Ol).
8085. Za pinióndze w Pradze dóm (Br, L, D).
8086. Zapisz se to, bo słowo wiater (D).
8087. Zapisz se to czornóm krejdóm w kuminie (O).
8088. Zapisz se to krejdóm w kuminie (D).
8089. Zapisz se to wónglym w kuminie (C).
8090. Za piyńc pacierzi uwinól sie z robotóm (K).
8091. Zapiyro sie jak Kołdrów kón (Br).
8092. Zapłaci mu na spotkaniu w niebie (O).
8093. Zapłaci mu na śwyntego Nigdy (C).
8094. Zapłaci mu wtedy, jak bydzie Pómbóg muzykantów wypłocoł (Ol).
8095. Zapol se od dupy, nie wypolisz chałupy (Br).
8096. Zapómniała krowa, że była cielyńciym (C, Pr).
8097. Zapómniól dychać (O).
8098. Zapómniólech jak na śmierć (C).
8099. Zapómniól wól, jak cielyńciym ból (D).
8100. Zapómniól wól, kiedy cielyńciym był (L).
8101. Za pómocóm woda bieży (P).
8102. Zarobić jak Telijan (O).
8103. Zaroz, ino copke złapie (D).
8104. Zaroz mu lepiej na sumiyniu (K).
8105. Zaroz to pozno drugimu po nosie (O).
8106. Zaroz to pozno po czuchu (O).
8107. Zaroz wiedziól, kiero bije (O).
8108. Zarynczyny — pajynczyny (Ol).
8109. Za siyrote Bóg nagrodzi (S).
8110. Zastrojo sie jak sojka do cieplic (C).
8111. Za swojóm dobre te przidzie człowiek na żebrate (Br).
8112. Za swojóm dobre te przidiesz na żebrate (O).
8113. Zaszoł po rozum do głowy (D, O).
8114. Zaś bydzie ogiyn na dachu (D, O).
8115. Zaś całej krowy do polywki nie wewol! (O)
8116. Zaś cielynta nadgania (Ol).
8117. Zaś ciśnie do kierchowa (Br).
8118. Zaś ciśnie do tej cychy (O).
8119. Zaś dochtorowi wyrwoł dwacet korón z kapsy (Pr).
8120. Zaś go drapła ta szewiecko (O).
8121. Zaś go majóm ty psi dni (O).
8122. Zaś go majóm w Szónowie (wszónowie „wszy”) radzi (Pr).

8123. Zaś go mo na jynzynku (D).
8124. Zaś go mo w robocie (D).
8125. Zaś go mo w zymbach (O).
8126. Zaś go ta głupio popadła (Pr).
8127. Zaś go ta głupio porwała (O).
8128. Zaś go ty głupi bieróm (O).
8129. Zaś go ty psi dni dzierzóm (O).
8130. Zaś go Żydówka urzekła (C).
8131. Zaś go Żyd urzeknył (Pr).
8132. Zaś go Żyd urzyk (C).
8133. Zaś jakosi bydzie (O).
8134. Zaś je jakisi wymorzóny (Pr).
8135. Zaś je jakisi wypitwany (Pr).
8136. Zaś je nacinkany (Br).
8137. Zaś je nawalóny jak prosie (Pr).
8138. Zaś je od biydy pómożóre (Ol).
8139. Zaś jeździ z tóm rzicióm (O).
8140. Zaś kajsi padało (Pr).
8141. Zaś mo ciasto w bótach (Pr).
8142. Zaś mo ómyka (Pr).
8143. Zaś mo w czubie (Pr).
8144. Zaś mo w kuli (Pr).
8145. Zaś mo ryło skrzywióne (Pr).
8146. Zaś mo w czepani (O).
8147. Zaś mu gdosi zdrowy zómb wyrwoł (R).
8148. Zaś mu wargą wisi (O).
8149. Zaś nómbi byda guwno zrobi (O).
8150. Zaś pinióndze, co baba nie wiy (Br).
8151. Zaś pinióndze, co chłop nie wiy (O).
8152. Zaś pinióndze, o kierych baba nie wiy (D).
8153. Zaś pokazuje ty swoji bzdury (O).
8154. Zaś se bulknól (Pr).
8155. Zaś se brusi zymby na nim (O).
8156. Zaś se liznól (Pr).
8157. Zaś se szrubnól (Pr).
8158. Zaś se urnól (Pr).
8159. Zaś se zganio na tyn gorbiyl (O).
8160. Zaś sie dzisio żyni (D).
8161. Zaś sie mu oczy świycóm jak kocurowi (Ol).
8162. Zaś sie mu serce w guwnach moczo (O).

8163. Zaś sie smyczy z tym jak na ofiare (Ol).
8164. Zaś społ w pograbczowym łózk (Ol).
8165. Zaś szewcowi chodzi po karku (Ol).
8166. Zaś tyn pysk rozdziyro (O).
8167. Zaś wysypuje ty swoji móndrości (O).
8168. Zaś zmoknół (Pr).
8169. Zatkano go (D).
8170. Za troszke ani mama nie łajóm (S).
8171. Zatym mietla je mocno, pokieli wisi na ścianie (Pr, S).
8172. Za ubogim wszyńdzi ćma, wszyńdzi zima (C).
8173. Za ubogim wszyńdzi pióntek (C).
8174. Zawczasu ku lasu (Pr).
8175. Zawdy gorszy robióny pón, niż rodzóny (Ol).
8176. Za wiatrym sie dobrze móndruje (D).
8177. Zawiónzać sadło (O).
8178. Zawiyrejcie dwiryze, ludzie, bo sie galanio cisionóm (D).
8179. Zawiyrejcie okna, dwiryze, bo mlyko ucieko (D).
8180. Zawrzóm cie, aż bydziesz czorny (O).
8181. Zawrzyj dwiryze z drugi stróny, bydym cie mioł rod (D).
8182. Zawrzyj gymbe na kłotke! (O)
8183. Zawrzyj pysk, bo je przecióg (O).
8184. Zawrzyj se go, bo cióngnie (Pr).
8185. Zawrzyj se stodalne wrota! (O)
8186. Zawrzyj se stodołe! (O)
8187. Zawrzyj se te szczyrkowke! (O)
8188. Zawrzyj se tóm blafarnie! (Pr)
8189. Zawrzyj se tóm paszczeke! (Pr)
8190. Zawrzyj se tyn piekarszczok! (O)
8191. Zawrzyj se tyn popielorz! (Pr)
8192. Zawsze ci nejwiyncyj jedzóm, co nejbliży misy siedzóm (C).
8193. Zawsze gorszy bioły cygón, niż czorny (C).
8194. Zawsze lepszy sóm Pómbóg, niż jego wszyscy świyńci (C).
8195. Zawziynty jak baran (O).
8196. Zawziynty jak djoboł na dusze (D).
8197. Zawziynty jak koza (D).
8198. Zawziynty jak sto zawziyntników (D).
8199. Za zjedzóny chlyb sie ciynżko płaci (O).
8200. Za złe dobrym (C).
8201. Za życie chłopcóm, po śmierci mrowcóm (Br).
8202. Zażył rozumu (D).

8203. Z babóm beczke soli zjysz, a jescze ji dobrze nie poznosz (O).
8204. Zbełkło mu z panewki (C).
8205. Zbier se swoji pieczki, a cióng! (O)
8206. Zbił go jak psa (O).
8207. Zbiyro na gniozdo (D).
8208. Zbiyro na kij, bydzie wypłata (D).
8209. Zblod, jagby go krew odeszła (D).
8210. Zblod jak płótno (D).
8211. Z Bogym zaczynej, a z Bogym kóńcz (Br).
8212. Z bryje rzić wyje (P, O).
8213. Zbytek sie szkodzie równo (C, Pr).
8214. Zbzygło mu z panewki (C).
8215. Z chleba i soli głowa nie boli (Br).
8216. Z ciebie by był dobry prorok, gdybyś nie jodoł kapusty (Ol).
8217. Z cudzego kónia w postrzód drogi zsiadej (Br).
8218. Z cudzego nie zbogalniesz (O).
8219. Z cygaństwym daleko nie zóndzie (O).
8220. Z czornego robi biołe, a z biołego czorne (D).
8221. Z czyjigo kónia i w postrzód morza slyć (C).
8222. Z czyjigo kónia na postrzód morza! (D)
8223. Z czym człowiek robi, od tego sie zmaże (O).
8224. Z deszcza pod okap (O).
8225. Z deszcza pod rynne (O).
8226. Z djobła nigdy nie bydzie kościelny (O).
8227. Zdo sie mu, co ón też to ni ma (O).
8228. Zdo sie mu, że za wszystkich rozумы pozjodoł (Ol).
8229. Zdrowi nasze, a kwit twój (Br).
8230. Zdrowi nasze, wódka zawsze (Br).
8231. Zdrowy jak buk (O).
8232. Zdrowy jak dómb (O).
8233. Zdrowy jak pinióndz (O).
8234. Zdrowy jak ryba (C, D).
8235. Zdrowy jak zwón (O).
8236. Zdrowy nie potrzebuje dochtora (O).
8237. Zdrowy nie potrzebuje lykarza (C).
8238. Zdrowy nimocnym nie uwierzi, a młody starymu też ni (Ol).
8239. Zdrów za nas dwóch, a za trzecigo tego, co gorzołka jego (O).
8240. Zdrzały je do Opawy (D).
8241. Zdrzały na gałyńz (O).
8242. Z dupy grochu nie namłóci (O).

8243. Z dwaności wajeć wajećzyna — to chłopa dżerży (D).
8244. Z dymbaś spod? (O)
8245. Z dziełuchóm na wydani, jak z kołoczym do pieca (D).
8246. Zegnij sie, wole, boś je na dole (S).
8247. Zerznół go jak byka (O).
8248. Zerznół go jak psa (O).
8249. Zesrany mo fórt strach, że smerdzi (O).
8250. Zesro sie drobniejszy, niż mak (O).
8251. Ze strachu naburził do galot (O).
8252. Zeszoł na bymbyn (D).
8253. Zeszoł na dziady (D).
8254. Zeszoł na kurzi bóty (O).
8255. Zeszoł na psy (D).
8256. Ze śmijchu wielkigo poznać głupigo (P).
8257. Ze wszystkigo kudły wycióngo (D).
8258. Ze wszystkigo robi błozna (D).
8259. Ze wszystkimi za dobrze, a z żodnym na dobrze (Pr).
8260. Ze złodziejym daleko nie zóndziesz, bo abo ón cie ogoli, abo cie z nim zawróza (D).
8261. Zezygło mu (O).
8262. Zezrać cosi [np. gornek, kieliszek...] (O).
8263. Zezrołby go na surowo (D).
8264. Zezrołby mie pospołu z bótami (O).
8265. Zezroł po psie droba, a pytoł sie, kaj wóntroba (Br).
8266. Zezroł suchym pyskym (D, O).
8267. Ze Żydym trudno do dwyrzi (C).
8268. Z fazoli brzuch boli (O, Br).
8269. Zgabło mu (O).
8270. Zganiao jak pies po kościach (Pr).
8271. Zganiao na kij, bydzie wypłata (D).
8272. Zganiao se na pukiel (O).
8273. Zgibo sie, jagby miół koś w brzuchu (D, O).
8274. Zgizło mu (P).
8275. Z głupim sie nie domówisz, a z brzydokym sie nie najysz (D).
8276. Z głupim sie nie domówisz, a z usmarkanym sie nie najysz (O, Br).
8277. Z głupim sie nie dorzóndzi, a z usmarkanym sie nie najy (C, JB, Pr).
8278. Zgoda buduje, niezgoda rujnuje (Pr, Br).
8279. Zgoda na sto roków! (O)

8280. Zgodnijcie, godacze, jako je moi Margiecie? — Na, Margieta. — Na, piekucz po piekuczu, jakoście też to zgodali? (O)
8281. Zgore to na nim jak na psie (C, JB).
8282. Zgrabny jak Maciek Pawlusiów (K).
8283. Zgrabny jak Maćków kot (K).
8284. Z graczki bydóm płaczki (K).
8285. Zgryzo go do szpiku kości (D).
8286. Z guwna bicza nie ukryńcisz (C).
8287. Z guwna bicz krynci (O).
8288. Z gymbóm wszyńdzi trefi (O).
8289. Z gymbóm wszyńdzi zóńdzie (O).
8290. Z gymby mi to wyjón (O).
8291. Ziarnko do ziarnka, bydzie miarka (Pr, Br).
8292. Ziebra mu możesz porachować (O).
8293. Z igły widły (Br).
8294. Z igły widły, z osła wesz, jo mu wierzym, ty mu też (D).
8295. Z igły zrobióm widły (Pr).
8296. Zima gryzie chachara (O).
8287. Zima jak w psiarni (C, O).
8298. Zima jak w buźnicy (O).
8299. Zima nie pyto chachara: „Coś robił przez lato”? (Br)
8300. Zima zere chachara (O).
8301. Zimny jak lód (O).
8302. Zimy płótnym nie odżyniesz (Br, O).
8303. Ziymia sie nad nim zległa (O).
8304. Ziymia sie pod nim zapadła (O).
8305. Ziymioki ji bydzie w gorku rachowół (D).
8306. Ziymioki, żeby móg do porwósla wióńzać (D).
8307. Ziymiok nie chce dłógigo życie, jyny dobrego bycio (Br).
8308. Ziymiok parady nie chce (O).
8309. Ziymiok rychli urośnie na piecu, niż we wodzie (O).
8310. Ziymioki mo sadzić najmłodszy, aby sie urodziły (D).
8311. Zjadłoby sie, zjadło, gdyby z nieba spadło (Br, O).
8312. Zjadłoby sie, zjadło, gdyby z pieca spadło (O).
8313. Zjadłoby sie, zjadło, kieby z nieba spadło (C).
8314. Z jednego barana nigdy dwóch skór nie drzóm (C).
8315. Z jednej stróny piere, a z drugi biere (Br).
8316. Z jednóm dupóm na dwóch wiesielach nie idzie być (O).
8317. Zjod pluca z drzistónia, tóż mu ni ma kónca (D).
8318. Zjod pluca ze starego policaja, góni i wrzeszczy (D).

8319. Zjod siyrrp (K).
8320. Zjod to suchóm gymbóm (Ol).
8321. Zjod za kónia, zrobił za wróbla (Br).
8322. Zjy miynsa, jak wróblo głowa (O).
8323. Zjysz z wełnóm, bydziesz mieć dupe pełnóm (O).
8324. Zjy wszystko prócz sześć.ocolowych gwoździ (D).
8325. Z kapusty brzuch tłósty (Pr, B, L, P, Br).
8326. Z kapusty brzuch pusty, a z bryje rzić wyje (C).
8327. Z kapusty brzuch tłósty, z fazoli brzuch boli (D, O).
8328. Z kapusty sie bóty krziwióm (L).
8329. Z karku do karku, bo każdej kropelki szkoda (D, O).
8330. Z każdym dobrze, ale ze żodnym za dobrze (O).
8331. Z kim sie chcesz bić, z chłopym czy galatami? (Br)
8332. Z kopca woda ciecze, pamiyntej, człowiecze! (S)
8333. Z koszule by go sewlyk (O).
8334. Z kraja brać, nie babrać (C, Pr, D, O).
8335. Z krupice chłop świce (O).
8336. Z kumora zrobili woła (C, Pr, D).
8337. Z kurami spać, z kurami stować (C).
8338. Zlizoł talyrz, jagby umył (C).
8339. Złego kościół nie naprawi, dobrego karczma nie zepsuje (Br).
8340. Złej tanecznicy i koszula zawadzo (P).
8341. Złej tanecznicy zawadzo rómbek spódnicy (Br).
8342. Złe złym wyganiajóm (O, Br).
8343. Zło baba, zły sómsiod i djoboł trzeci — to sóm jednej matki dzieci (L, D).
8344. Złodziej, cygón, dy je bity, to na klynczkach pyty — pyty (D).
8345. Złodziej mo tela, co ukradnie (D).
8346. Złodziej mówi, że nie kradnie; co uwidzi, to popadnie (O).
8347. Złodziej ukrod i mo swoji (D).
8348. Złości w nim wyncej, niż guwiyn (O).
8349. Złość se wyłoł na nim (O).
8350. Złotyńki dostanie człowiek przy was (D).
8351. Złóźmy sie, a jo nic nie dóm (C).
8352. Zły jak ciyrni (C).
8353. Zły jak czert (Ol).
8354. Zły jak dula (C).
8355. Zły jak osa (P).
8356. Zły jak szerszyń (P).
8357. Z małego gorneczka pryndko przekipi (C).

8358. Z małego zorka jest wielki kłósko (C).
 8359. Z małej chmurki wielki deszcz (Ol).
 8360. Z małej iskierki czasym wielki ogiyn (C).
 8361. Z małej iskierki wielki ogiyn bywo (P).
 8362. Zmarzlónczce je dycki zima (D).
 8363. Zmarznól na kość (O).
 8364. Z masłym jedzie, a kolca mu piszczóm (O).
 8365. Zmazany jak świnia (O).
 8366. Zmierznól go żywot (Ol).
 8367. Zmiyło go (D).
 8368. Zmiyło sie mi (O).
 8369. Zmiyło sie na deszcz (D).
 8370. Zmłócić kogo (O).
 8371. Z móndrej głowy włosy wylezóm same, a z głupi trzeba wytar-
 gać (O).
 8372. Zmóndrzy dziepro, aż bydzie gryz swoji ucho (D).
 8373. Zmyłóne nie płaci (O, D).
 8374. Znać dobrze po mowie, co u kogo w głowie (P^r).
 8375. Znajóm sie jak łyse kónie (D).
 8376. Z niczego nic nie zrobi (C).
 8377. Z niczego nic ni ma (B, L).
 8378. Z niego je dobry czytmoz (Ol).
 8379. Z niego je dobry gazda (Ol).
 8380. Z niego je jyny taki papiyrowy katolik (Ol).
 8381. Z niego je taki bancwól (Ol).
 8382. Z niego je taki bicwón (Ol).
 8383. Z niego je taki niepotok (Ol).
 8384. Z niego je taki: nie cióng bo nie urwiesz (Ol).
 8385. Z niego je taki przepijłata (Ol).
 8386. Z niego je tako trómba (Ol).
 8387. Z niego je tako ciyrpiónczka (Ol).
 8388. Z niego je tako zabádzigorstka (Ol).
 8389. Z niego ni ma żodyn móndry (D).
 8390. Z niego paterek, jak z djobła kościelny (D).
 8391. Z niego sie stoł taki luftinszpechtór (Ol).
 8392. Z nie takimich sie bił, a dyckich uciyk! (D)
 8393. Zniewolać trzeba do cnoty, do złego dość ochoty (Ol).
 8394. Z niewolnika nie zrobi sie robotnika (Ol).
 8395. Z nim nie trefisz nigdy do dwyrzi, jyny dycki do futer (O).
 8396. Z nim trzeba jak z malowanym wajcym (O).

8397. Zno go jak swój palec (O).
8398. Zno post jak pies sobote (O).
8399. Zno sie jak koza na pietruszce (Ol).
8400. Zno sie na tym, jak świnia na pieprzu (O).
8401. Zno sie na tym jak świnia na pietruzielu (C).
8402. Zno sie na tym, jak wilk na gwiazdach (Ol).
8403. Zno wszystki spady (O).
8404. Znóm cie jak swój palec (Pr).
8405. Znómość kosztuje pinióndze (C).
8406. Znóm to jak *Ojczy nasz* (L).
8407. Znóm to od A do Zet (O).
8408. Z oczy do oczy niech idzie prawda (D).
8409. Z oczy sie mu ogiyn suł (O).
8410. Zołgowka sie dycki nóndzie (O).
8411. Zopora — to djoblo potwora (Ol).
8412. Zoporo od piekła, stroć sie mi z oczy! (D)
8413. Z ostatnigo maści (Br).
8414. Z ostatnigo młóci (Br).
8415. Zowdy ci nejwiynej zjedzóm, co nejblizy miski siedzóm (P).
8416. Zowiśny jak koza (D).
8417. Zóndź do rectora, niech ci placki wróci (O).
8418. Z pańskiego troche ni ma grzych, bo nie ubydzie (D).
8419. Z pieknego rodu, drobnego chodu, ale by zdechła od głodu (C).
8420. Z pieknej miski sie nie najysz, jyny z pełnej (O).
8421. Z piwa łeb sie kiwa (Br)
8422. Z pojczanego kónia na postrzodku morza slazuj (O).
8423. Z potoka popod rynne (Pr).
8424. Z Pómbóczkym też jakosi zrobimy (Ol).
8425. Z próznego nie naleje (C, D, O).
8426. Z próznego nie namłóci (C).
8427. Z próznego sie nie najy (C).
8428. Z ratki sie na kogo podziwać (O).
8429. Zrobili go inszpechtorym: dali mu dekle (D).
8430. Zrobił sie głupi (D).
8431. Z rónczki do rónczki, aby nie było mierziónczki (C, JB, O, Og).
8432. Z rónczki do rónczki, nie bydzie mierziónczki (K).
8433. Zrobić cosi bez rzeczy (O).
8434. Zrobić cosi cichym duchym (O).
8435. Zrobić cosi na jedyn hip (O).
8436. Zrobić cosi na oko (O).

8437. Zrobić cosi za pamiyńci (O).
 8438. Zrobić cosi za pogody (O).
 8439. Zrobić dziure w płocie (O).
 8440. Zrobić krótki proces (O).
 8441. Zrobić za kim krziż (O).
 8442. Zrobić z kogosi Wojtka (O).
 8443. Zrobił mu kozani (O).
 8444. Zrobił mu wiater (O).
 8445. Zrobiło sie mi czorno przed oczami (O).
 8446. Z roboty kónie zdychajóm (Pr).
 8447. Zrób mu z kabota weste (D).
 8448. Zrób mu z nosa okaryne (O).
 8449. Zrób mu z rzici faszyrke (O).
 8450. Zrób podle swojigo rozumu (O).
 8451. Zrób se wynzeł (O).
 8452. Z rynkowa ci tego nie wytrzepiym (O).
 8453. Z takimi do dwyrzi nie trafisz (D).
 8454. Z takóm by sie oplaciło zgrzyszyć (O).
 8455. Z takóm gróm jo nie gróm (C).
 8456. Z takóm radóm do dupy jadóm (O).
 8457. Z tego, sie mi widzi, bydóm nici (D).
 8458. Z tego sie nie strzyło (Br).
 8459. Z tego sie nie strzyło, a choćby strzyło, to nie trefi (O).
 8460. Z tej bryje sie nie wykopie (O).
 8461. Z tej mónki chleba nie bydzie (Pr).
 8462. Z tej mónki kołoczy nie bydzie (S, O).
 8463. Z Teijanym se nie comówisz (O).
 8464. Z tobóm bych nie szła ani na roroty (D).
 8465. Z tobóm człowiek nigdy nie trefi do dwyrzi, jyny dycki do futer (O).
 8466. Z tobóm mówić, a z baranym sie modlić, to jedno (C).
 8467. Z tobóm mówić, lebo z baranym spać, to jedno (O).
 8468. Z tobóm rzóndzić, a z baranym rzykać, to je jedno (Pr, Br).
 8469. Z trémby sie chlyb wycióngo, dziepro jak burzi (D).
 8470. Zustanie już zebroky do śmierci (O).
 8471. Zustoł cały głupi (O).
 8472. Zustoł w putni na samiuśkim dnie (D).
 8473. Zustoł sém jak palec (O).
 8474. Zustoł stoć jak głupi (O).
 8475. Z wielki chmury mały deszcz (Pr).

8476. Z wielkiego śmrychu poznać głupigo (Ol).
 8477. Z wielkimi pałami niedobrze żartować (C).
 8478. Z wielkimi pałami po zdaleku (O).
 8479. Z wieży na rzić gołóm dupóm, co je sztuka, to je sztukóm (D).
 8480. Z wilka nie zrobi gołymbia (C).
 8481. Z wina dobro nowina (Br).
 8482. Zwinny jak młodo koza (O).
 8483. Zwinny jak młody cygón (Br).
 8484. Zwioł groch! (D, O)
 8485. Zwióńzej se nogi do szatki, a uciecz! (R)
 8486. Z wodóm sie lepszy płynie, jak prociw wodzie (Pr).
 8487. Z wóli jedreǵo syrka siedym dziólch na rodzie (O).
 8488. Z wóli jednej dziólchy wszystkie pozbyć, to je szkoda (O).
 8489. Zwyk je gorszy, niż zieleźno koszula (O).
 8490. Zwónić kómu za pyntami (O).
 8491. Zwónić za kimsi (O).
 8492. Zyǵło ci, jak Sabiniokowi na miedzy (Br).
 8493. Zyg — zyg, zgabło ci! (D)
 8494. Zymby mu rebelujóm; chodzi ze zymbami (D).
 8495. Zymby pokazować (O).
 8496. Zymby se ra tym połómie (O).
 8497. Zymby suszyć (O).
 8498. Zymby szczyrzić (O).
 8499. Zymby szczyrzić na kogo (O).
 8500. Zyńść na kurzi bóty (O).
 8501. Zysk, albo w pysk (Pr).
 8502. Zysk w pysk, a pinióndze fucz! (D)

Ż

8503. Żle mu ze ślepiów patrzy (K).
 8504. Żle sie prowadzi, gdo sie wadzi (Br).

Ż

8505. Żarłeś, pysku, zapłóć, miyszku! (K)
 8506. Żebroka zabijym, a za zdrowego bydym siedziól (O).
 8507. Żeby a gdyby, toby nie było chyby (Br).
 8508. Żeby człowiek fórt jyny po nim oczami pos (D).

8509. Żeby jaki rzymieśniczek, choćby jyny mietlorziczek (O).
8510. Żeby sie to jyny nie obróciło tym posranym na wyrch (O).
8511. Żech sie zlynknół, aż mi zmiynknół (O).
8512. Żere go dług (D).
8513. Żere, jagby nożym kroł (O).
8514. Żere, jagby piłóm rzazoł (O).
8515. Żeróm sie jak psi w kóniu (C).
8516. Żeróm sie jak psy (O).
8517. Żgajóm do siebie, jak małe dziecka (O).
8518. Żgajóm do tego, jak Żydzi do placka (C).
8519. Żodne mi tu krynty-wynty, prowde na talyrz! (D).
8520. Żodne okorowani, jyny przibić deske a srać! (O)
8521. Żodne wymyski, bo weznym opasek (D).
8522. Żodno kura nie grzebie darmo (C).
8523. Żodno kura za darmo nie gdocze (O).
8524. Żodyn družba ni ma w niebie, pokiel družki nie pojebie (Br, O).
8525. Żodyn nie wiy, kogo bót ucisko, jyny tyn, co w nim chodzi (L).
8526. Żodyn ni ma śwynty (O).
8527. Żodyn ni mo taki żony, jak [np. Polarczyk] wyblyszczóny (O).
8528. Żodyn ni może za dwie głowy wisieć (C).
8529. Żodyn uczony nie spod z nieba (K).
8530. Żoła sie śmieje, bydzie padać (O).
8531. Żołóndek sie mi dźwigo (O).
8532. Żołóndek sie nie pyto, jyny prawi: *Dej* (D).
8523. Żołóndkym mi przewrąco (O).
8534. Żółto jeszcze mo w dziubie (D).
8535. Żółto jeszcze wtedy robił do pieluch (D).
8536. Żółty jak kanarek (D).
8537. Żółty jak marekwia (D).
8538. Żónaty na pół koła (Ol).
8539. Żro, aż mu oczy wylazujóm (O).
8540. Żro, aż sie mu nos ogibo (O).
8541. Żro, jagby za płot ciepół (O, D).
8542. Żro, jagby za płot ciepół, sro, jagby sie chojo nażroł (O).
8543. Żro jak nieboski stworzyni (D).
8544. Życ na miarki (O).
8545. Życ na wiare (O).
8546. Życ sto roków za opicami (O).
8547. Życ z dnia na dziyń (O).
8548. Żyd go urzyk... 'pijany' (O).

8549. Żyd mi depce po oczach (O, S).
8550. Żyje jak bónk w kobylińcu (Br).
8551. Żyje jak Weleszdorf z Mostów (Br).
8552. Żyje już przez czas (O).
8553. Żołóndkym mi przewraco (O).
8554. Żyje se jak pónczek w maśle (O).
8555. Żyje se jak grof (O).
8556. Żyje ze złodziejki (D).
8557. Żyjóm ze sobóm, jak pies z koczóm (L).
8558. Żynidło sie mu burzi (O).
8559. Żynie wode na dwa młyny (O).
8560. Żyniła sie biyda z nyndzóm, kiepsko bydzie u nich z przyn-
dzóm (D).
8561. Żyńsko głowa bardzo jałowa (C).
8562. Żywot idzie przez żolóndek (Br).
8563. Żywot jego wisi na włosku (O).
8564. Żywot je szkołóm, a nie rechtór (O).
8565. Żywymu, mortwymu dokuczo (O).
8566. Żywymu, mortwymu nie do pokuj (D, O).

INDEKS¹
OPRACOWAŁ L. TUMIDAJEWICZ

A	406, 411, 440, 472, 484, 523, 525, 531, 532, 534, 536, 792, 805, 819, 945, 1500, 1552, 1660, 1684, 2069, 2091, 2099, 2470, 2473, 2484, 2486, 2500, 2733, 2739, 2740, 2741, 2749, 2841, 3211, 3212, 3297, 3461, 3477, 3552, 3635, 3636, 3895, 3925, 4033, 4034, 4297, 4357, 4596, 4770, 4987, 5062, 5087, 5105, 5106, 5226, 5636, 5643, 5733, 5734, 5735, 6248, 6274, 6505, 6533, 6875, 6907, 7094, 7168, 7288, 7308, 8150, 8152, 8203, 8343
abecadło 1	
abisyński 7497	
Abraham O. 5710, 5786, 7577, 7815	
Adam O. 1479, 1679, 4497, 5080, 6844	
* adresa 170, 5611	
adwokat 2566, 2890, 3553	
Agata O. 3451	
agent 3234	
akord 5599	
aksamit 4716, 5042	
alleluja 2922, 3537	
amen 53, 59, 162, 2500, 2821, 3086, 6067, 6124, 6494, 6947, 6948	
Ameryka M. 6600, 7505	
Amsterdam M. 771, 6677	
anielski 106, 107, 108	
anioł 60, 61, 10, 105, 111, 1885	
aniołek 109, 110, 1593	
* ankor 'żał, uraza' 5600	
Anna zob. Hana	
Annasz O. 627, 5221	
apetyt 4032	
apostoł 453, 2881	
* apryl 5623, 5763	
apteka 3654	
aptekarz 4450, 6858	
Aron O. 167	
asfalt 5601	
auto 2058	
B	
baba 74, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 191, 192, 193, 205, 313, 317, 383,	
	babeczka 3182
	babin (przym.) 2684
	babka 1559, 6050
	babrać 'paskudzić' 187, 8334
	babski 188, 189, 190, 1847, 2699, 4072,
	* babuciek 'prosiak' 3557, 6093, 6616
	* babuś 'wieprzek' 125
	* bachórz 'brzuch' 1197, 7596, 7735
	bać się 278, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 415, 1826, 1827, 1830, 1903, 1919, 1920, 1921, 1922, 1 45, 1966, 3046, 3234, 3821, 4702, 4703, 4743, 4947, 4990, 6397, 7432, 7799
	* bago 'nieczystość z fajki' 2300
	bagno 592, 1561
	* baj 'bajarz, pleciuga' 195
	bajać 195, 331, 342, 6519
	bajka 340, 341, 5295, 6519, 7208, 7209
	bal 2429, 7205, 7619, 7867 6355, 5356, 6357

¹ Liczby po hasłach oznaczają kolejne numery przysłów. Znakiem " " ujęto znaczenie hasła. Gwiazdka oznacza wyraz, którego w tej postaci nie ma w języku ogólnopolskim.

- * bałamącić 'mylić, mącić, kręcić, wywoływać zamieszanie' 4691
- * bałamąt 'krętacz, cygan, filut' 6354
- * bambersko 'mocne uderzenie w twarz' 1435, 6979
- banda 4484, 7047, 7048
- bania 31, 772, 1436, 1618, 2316, 2321, 2326, 2394, 2488, 4105
- bank 6541
- bankrut 2431
- baran 7, 196, 1106, 1182, 1605, 2138, 2955, 3020, 3570, 6405, 6465, 7256, 7283, 7670, 8195, 8314, 8466, 8467, 8468
- baranek 5811, 6828
- barani 1221, 4124
- * Barborka O. 5152
- bardzo 197, 198, 199, 200, 201, 793, 794, 795, 1092, 1093, 1096, 1104, 1116, 1711, 2410, 2631, 2831, 3270, 3349, 3515, 5046, 5122, 5227, 5588, 8561
- Bartek O. 7152
- * baruszka 'owca o białej wełnie' 6548
- barwa 342, 4453
- bas 4371, 7307, 7387
- * basamać 'przekleństwo' 202
- * basamalejka: na b. 'na psy' 7979
- bawełna 222
- bawić 3290, 3292, 7533
- bażń zob. bojaźń
- * bąchlować 'bić pięścią' 368
- * bąckać 'bić, uderzać pięścią w plecy' 369
- * bączyć 'mrużyć, buczyć' 370, 371
- bąk 372, 578, 707, 3063, 4468, 5051, 5052, 7444, 8550
- * becz (subst.) 'placz' 6410
- beczyć 203, 204, 205, 3468, 4309, 4693
- beczka 2343, 2958, 4035, 4481, 4566, 5595, 5943, 7131, 8203
- bek 4124, 4220
- bela 'kłoda' 3778, 5330
- * belącać się 'platać się' 209, 210
- * belchownia 'otyła kobieta' 6869
- Belzebub O. 6846, 7004
- * ber (bru) 'rodzaj prosa, proso tureckie' 1603
- Bernat O. 211
- * betlejem 'szopka' 8041
- beton 506, 4498
- bęben 336, 418, 2432, 2834, 3064, 4036, 4372, 5465, 5981, 6003, 6833, 7335, 7974, 8252
- bęcwał 8381
- biada 233
- biało 1189
- biały 108, 111, 240, 241, 242, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 1061, 1527, 1655, 3521, 3703, 4412, 4516, 4517, 6853, 7071, 8193, 8220
- * bibza 'uszkodzony znaczek pocztowy, bez wartości' 7132
- * bicwoń 'leń' 8382
- bicz 214, 1895, 3501, 3543, 4507, 4521, 4561, 5899, 5900, 5921, 6719, 7591, 8043, 8236, 8287
- * biczówka 'napiwek dla furmana, kiepski zarobek, liche wynagrodzenie' 1437
- biczysko 5374
- Bić 258, 259, 260, 262, 278, 313, 525, 1883, 2333, 2486, 2594, 3152, 3851, 3852, 3853, 3856, 3996, 4145, 4625, 4696, 4756, 4777, 5714, 5733, 6652, 6690, 6808, 7048, 7340, 7620, 7621, 7622, 7684, 8107, 8331
- bić się 261, 263, 264, 265, 266, 1495, 2734, 3235, 6886, 8392
- * bidota zob. biedota
- bieda 176, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 298, 884, 886, 897, 973, 977, 978, 1080, 1205, 1220, 1274, 1454, 1540, 1604, 1761, 1798, 1813, 1841, 1846, 1896, 1955, 1976, 1977, 2001, 2038, 2071, 2474, 2608, 2609, 2610, 2772, 2774, 2802, 3309, 3367, 3368, 3536, 3559, 3691, 3701, 3817, 3878, 4653, 4752, 4973, 5109, 5222, 5521, 5612, 5712, 5869, 5920, 5972, 5973, 6147, 6276, 6540, 6893, 6899, 6901, 7505, 7599, 7607, 7831, 8138, 8149, 8560
- biedak 2868, 5464
- biedny 294, 295, 296, 297, 884, 887, 2350a, 3639, 4499, 5158

- biedota 'biedni, ubodzy mieszkańcy' 4746
- biedować 1321
- bieg 3466, 6126
- biegać 2627
- bielić 2132
- bielić się 238, 239
- bieluški 242
- * bieracz 'ten, co bierze' 1513, 4043
- * bierce 'orczyk' 6289
- * bierka 'gatunek owcy' 4191
- bierzować 6657
- bieżeć a. bieżyć 1992, 4734, 5297, 5298, 6229, 8101
- * bigusisko 'zupa z kwasu kapusty' 6656
- * bijować 'często bić' 1722
- * bindla 'krawatka' 3441
- * bit 'pochodzenie' 3808, 7056
- bity 277, 278, 279, 418, 1312, 1783, 2834, 3267, 4697, 5485, 6460, 8344
- blacha 2741, 6865
- blady 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 660
- * blafarnia 'przeñośnie: paszczęka' 8188
- * blajztyft 'ołowek' 4192
- * bleszcz 'ślepia' 3624
- bliski 310, 3692
- blisko 648, 1093, 1526, 2207, 4301, 5321, 8192, 8415
- bliźni 3993, 3994, 3995, 3996, 3997, 3998, 3999
- bluźnić 6088
- blązen 315, 316, 997, 1086, 2228, 2480, 2483, 3290, 3582, 5623, 6208, 6610, 8258
- * błecha 528, 1104, 1269, 1984, 2637, 3675, 5048, 5937, 5948, 7308, 7996
- blędny 577
- Błędowice M. 2423, 2424
- blógosławiony 311, 312, 313, 314
- blóto 3668, 4651, 5178
- * bobek 'odchody kozie, zajęcze itd.' 4266, 5321
- Bobrek M. 3585
- bocian 1223, 4193, 4548
- boczyć się 318, 319, 320, 3529
- * bodlaty 'nieprzystępny' 1723
- * bodlawy 'bodzący, skłonny do bodzenia' 318, 319, 1631, 1632
- * bodnąć 4244
- bogacić 7737
- bogacz 5158, 7840
- bogaty 67, 284, 330, 332, 1091, 1113, 1723, 1790, 4002, 4878, 5028, 5401, 7501, 7503, 8068
- bojaźń 3354
- bojący 6760
- * bojączka 'tchórz, bojaźliwy' 5426
- * bojęty 'bajający' 343
- bok 2934, 3008, 4500, 4501, 4502, 4503, 6250, 6507, 6658, 6919
- * bolak 'wrzód, ropień' 2879
- boleć 197, 198, 325, 344, 345, 346, 848, 890, 2525, 3219, 3253, 3418, 3419, 4777, 4522, 4554, 4625, 4696, 4697, 4698, 4756, 5227, 5232, 5235, 5320, 5876, 7180, 7308, 7309, 7734, 8215, 8268, 8327
- bolenie 1318, 7682
- bolesć 1284, 5086, 6389
- * bombon 'cukierek' 6200
- * boraczek 'nieboraczek' 641
- borowy 2307
- * Bosek 1090, 4206, 4827
- boski 1003, 3657, 5206, 6394, 6395
- * boskiem 'boso' 449
- Boże Ciało 348
- boży 313, 232, 1002, 1142, 1221, 1661, 1765, 2170, 2302, 2657, 2710, 3031, 3693, 3731, 3822, 3823, 4411, 6682, 6859, 7278
- bób 150, 529, 1300, 1367, 2614, 2615, 2632, 3356, 4204, 6193, 7467, 7856, 7920
- Bóg 58, 152, 212, 250, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 433, 677, 1014, 1037, 1040, 1044, 1048, 1114, 1189, 1194, 1275, 1365, 1366, 1578, 1644, 1720, 1724, 1879, 1907, 1939, 2021, 2039, 2088, 2119, 2300, 2474, 2475, 2476, 2477, 2506, 2553, 2631, 2677, 2678, 2763, 2765, 2811, 2812, 2996, 3085, 3101, 3350, 3367, 3368, 3410, 3411, 3412, 3413, 3991, 3992, 4049, 4287, 4380, 4575,

- 4635, 4757, 4894, 5303, 5329, 5383,
5624, 5626, 5911, 6060, 6147, 6288,
6321, 6339, 6538, 6567, 6691, 6765,
6878, 7015, 7158, 7254, 7288, 7422,
7515, 7685, 7688, 7799, 7826, 8079,
8109, 8211
- bój 1876
- bórg 347, 373, 1175, 3580
- bóść 1521, 4794, 4795, 5938
- bóznica 3391, 4050, 8298
- * bracz 'ten, co bierze' 4042
- brać 243, 244, 245, 246, 249, 250, 251, 252,
255, 256, 257, 354, 1199, 1226, 1236,
1448, 1829, 1993, 2074, 2094, 2166,
2167, 2661, 2853, 3164, 3225, 3249,
3642, 3996, 4261, 4694, 4695, 4912,
5248, 5564, 5672, 5677, 6026, 6582,
6652, 7005, 7741, 7847, 7848, 8128,
8315, 8334
- brać się 247, 394, 3207
- brakować 1886
- brama 5952
- branie 3858
- brat 1385, 2616, 3277, 3360, 3692, 3845,
4000, 4008, 6027, 7176, 7178, 7615
- * bratek 'brat' 376, 4885, 4972
- * brawek 'karmiony wieprzek' 2979, 7226
- * brąbel (brąbla) 'spuchnięta warga'
4357
- breweria 'awantura' 52
- brewiarz 1031
- * brnieć 'mruczeć, burczeć' 377
- broda 378, 379, 2935, 2942, 2943, 4022,
4024, 4141, 4877, 5641, 5642, 7567,
- broić 7432
- brona 2376, 6745
- bronić 3991, 4745, 4757
- bronić się 652, 1752, 2350a, 7458
- brudno 2785, 2786
- brudny 2787
- brusek 'krążek kamienny do ostrzenia'
75, 507, 6328
- brusić 'ostrzyć' 380, 381, 7215, 8155
- * brwiczka 'brewka' 2671
- bryja 'polewka owocowa' 382, 589, 777,
2333, 2348, 3906, 3907, 4644, 6712,
7746, 8212, 8326, 8460
- brzeg 713, 721, 722, 723, 2264
- brzezina 5179
- brzęczeć 1027, 7702
- brzękać 452
- brzoza 7651
- brzuch 16, 385, 392, 515, 632, 1591, 1592,
1725, 2029, 2108, 3731, 4035, 4036,
4037, 4038, 4039, 4159, 4255, 4352,
4535, 4591, 4767, 5211, 5228, 5258,
5766, 5767, 6437, 6887, 6889, 6957,
7600, 7601, 7734, 8268, 8273, 8325,
8326, 8327
- brzuszek 344, 4554
- brzydak 5814, 8275
- brzydki 384
- brzydzić się 367, 1348, 3554
- brzytew 2858, 5064; zob. brzytwa
- brzytwa 383, 1478, 2214, 3606, 4154, 5260,
6505; zob. brzytew
- * buba 'straszydło' 3881
- buczek 283, 1430
- * Buchta O. 2331, 3026
- buda 123, 2381, 4814, 6318, 6353, 6667,
7197, 7201
- budować 1726, 1799, 1833, 2095, 2735,
3230, 8278
- budzić się 1974
- buk 526, 1641, 1643, 2310, 2335, 4581,
5557, 7698, 8231
- bukowy 5076
- * bulać 'obalać' 402, 1301, 5246, 6737
- * bulać się 'walić się' 412, 5282
- * bulaty 'niedotężny' 387
- * bulczeć 'bełkotać, burczeć' 388, 389,
390, 391
- * bulknać 'łyknać, napić się, bełkocąc
płynem' 8154
- * buła 'bryła; jaje: głupiec' 1569, 3033,
5391
- burczeć 392
- burzyć 6810, 8469
- burzyć się 3131 8558
- burzuj 7997
- but 32, 375, 619, 753, 812, 961, 1769, 1835,
2139, 2145, 2152, 2159, 2264, 2492,
3126, 3386, 3388, 3615, 3630, 4799,
5024, 5514, 5528, 5746, 6014, 6279,
6280, 6534, 6685, 6827, 6957, 7109,

7196, 7217, 7366, 7408, 7430, 7727,
8141, 8254, 8264, 8328, 8500, 8525,
7739

* butować 'tajać' 374

bycie 6793, 8307

byczek 1502

byczy 64, 7388

być 7, 10, 12, 17, 19, 22, 23, 34, 61, 66,
67, 96, 97, 98, 104, 108, 111, 185,
186, 194, 207, 208, 217, 225, 226,
243, 308, 311, 312, 317, 325, 358,
361, 394, 395, 396, 397, 398, 399,
400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407,
408, 409, 410, 411, 412, 413, 414,
415, 416, 417, 418, 419, 420, 421,
422, 427, 428, 429, 430, 431, 432,
433, 434, 437, 438, 439, 440, 441,
442, 443, 444, 445, 446, 447, 448,
449, 450, 541, 452, 453, 454, 455,
456, 457, 474, 475, 476, 477, 482,
488, 531, 534, 540, 541, 544, 547,
548, 554, 560, 564, 566, 703, 708,
716, 717, 718, 744, 745, 762, 796,
797, 837, 842, 843, 844, 845, 846,
847, 850, 851, 860, 864, 896, 902,
911, 912, 929, 930, 962, 966, 1016,
1021, 1025, 1061, 1078, 1084, 1085,
1086, 1091, 1101, 1121, 1145, 1147,
1152, 1154, 1164, 1176, 1194, 1205,
1206, 1210, 1230, 1245, 1264, 1293,
1300, 1301, 1306, 1321, 1322, 1324,
1356, 1385, 1388, 1389, 1420, 1421,
1422, 1462, 1473, 1485, 1486, 1504,
1509, 1511, 1513, 1514, 1515, 1516,
1517, 1518, 1520, 1524, 1527, 1529,
1551, 1552, 1566, 1591, 1627, 1630,
1689, 1701, 1714, 1730, 1732, 1775,
1776, 1780, 1783, 1852, 1858, 1868,
1956, 1975, 1980, 1981, 1982, 1989,
1997, 2019, 2040, 2041, 2042, 2043,
2044, 2045, 2046, 2047, 2050, 2053,
2062, 2063, 2065, 2069, 2070, 2071,
2075, 2076, 2077, 2082, 2127, 2170,
2193, 2196, 2201, 2203, 2207, 2252,
2273, 2275, 2296, 2301, 2305, 2308,
2317, 2318, 2423, 2324, 2443, 2444,
2466, 2467, 2478, 2479, 2494, 2500,
2517, 2555, 2594, 2595, 2608, 2610,

2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618,
2619, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625,
2628, 2632, 2635, 2641, 2672, 2698,
2699, 2706, 2708, 2728, 2732, 2745,
2753, 2754, 2762, 2766, 2768, 2778,
2792, 2794, 2798, 2815, 2820, 2821,
2829, 2830, 2831, 2832, 2833, 2834,
2838, 2859, 2866, 2877, 2379, 2880,
2881, 2882, 2883, 2885, 2886, 2887,
2888, 2889, 2890, 2891, 2894, 2896,
2897, 2898, 2899, 2900, 2901, 2902,
2903, 2904, 2905, 2906, 2907, 2908,
2909, 2910, 2911, 2912, 2913, 2914,
2915, 1916, 2917, 2918, 2919, 2920,
2921, 2922, 2923, 2924, 2925, 2926,
2927, 2928, 2929, 2930, 2931, 1948,
2950, 2959, 2960, 2961, 2964, 2965,
2966, 2967, 2968, 2969, 2970, 2971,
2972, 2973, 2974, 2975, 2976, 2977,
2978, 2979, 2980, 2981, 2982, 2983,
2986, 2987, 2988, 2989, 2990, 2991,
2992, 2993, 2994, 2995, 2996, 3001,
3002, 3005, 3025, 3026, 3027, 3028,
3047, 3054, 3055, 3060, 3061, 3062,
3076, 3078, 3079, 3080, 3081, 3082,
3083, 3084, 3085, 3086, 3087, 3088,
3089, 3091, 3092, 3100, 3107, 3133,
3142, 3143, 3168, 3173, 3183, 3184,
3208, 3241, 3243, 3244, 3245, 3246,
3247, 3248, 3253, 3270, 3287, 3315,
3321, 3322, 3323, 3340, 3345, 3351,
3352, 3353, 3354, 3369, 3403, 3404,
3428, 3430, 3431, 3434, 3457, 3484,
3524, 3541, 3545, 3583, 3622, 3623,
3639, 3650, 3674, 3675, 3694, 3695,
3696, 3697, 3698, 3719, 3720, 3777,
3788, 3804, 3810, 3811, 3831, 3832,
3872, 3909, 3910, 3979, 3980, 3983,
3984, 3991, 3992, 4002, 4040, 4044,
4059, 4060, 4077, 4078, 4079, 4375,
4476, 4478, 4479, 4485, 4486, 4491,
4492, 4493, 4494, 4495, 4496, 4598,
4612, 4620, 4627, 4630, 4652, 4654,
4657, 4668, 4669, 4684, 4689, 4697,
4717, 4719, 4720, 4721, 4722, 4723,
4725, 4726, 4738, 4739, 4741, 4756,
4758, 4763, 4771, 4777, 4782, 4783,
4808, 4860, 4864, 4873, 4890, 4891,

4892, 4893, 4902, 4918, 4922, 4939,
4953, 4954, 4955, 4973, 5009, 5016,
5019, 5021, 5055, 5098, 5119, 5144,
5153, 5154, 5168, 5173, 5180, 5212,
5252, 5253, 5254, 5263, 5266, 5267,
5269, 6270, 5272, 5273, 5291, 5302,
5321, 5335, 5348, 5349, 5350, 5351,
5352, 5355, 5364, 5377, 5378,
5397, 5398, 5401, 5402, 5403, 5404,
5405, 5406, 5407, 5408, 5409, 5410,
5411, 4012, 5413, 5414, 5415, 5416,
5417, 5418, 5419, 5420, 5421, 5422,
5423, 5424, 5425, 5426, 5427, 5428,
5430, 5431, 5432, 5433, 5434, 5486,
5487, 5520, 5530, 5540, 5570, 5584,
5587, 5627, 5655, 5669, 5698, 5726,
5743, 5761, 5793, 5808, 5824, 5836,
5855, 5874, 5922, 5926, 5972, 5987,
5994, 6021, 6039, 6062, 6067, 6150,
6185, 6186, 6187, 6199, 6205, 6296,
6354, 6426, 6459, 6468, 6469, 6470,
6471, 6472, 6478, 6529, 6532, 6546,
6560, 6561, 6584, 6585, 6599, 6631,
6649, 6656, 6710, 6715, 6734, 6751,
6758, 6779, 6802, 6804, 6831, 6835,
6852, 6853, 6854, 6855, 6894, 6901,
6908, 6912, 6913, 6919, 6933, 6934,
6935, 6944, 6945, 6947, 6948, 6949,
6964, 6965, 6966, 6974, 6975, 6979,
6980, 6981, 6982, 6983, 6984, 6996,
6997, 7046, 7047, 7048, 7049, 7050,
7051, 7052, 7053, 7054, 7055, 7056,
7057, 7058, 7059, 7060, 7061, 7062,
7063, 7064, 7065, 7066, 7067, 7068,
7069, 7070, 7071, 7072, 7073, 7074,
7075, 7076, 7077, 7078, 7079, 7080,
7081, 7082, 7083, 7084, 7085, 7086,
7087, 7088, 7089, 7090, 7091, 7092,
7093, 7094, 7095, 7096, 7097, 7098,
7099, 7100, 7101, 7102, 7103, 7104,
7105, 7106, 7107, 7108, 7109, 7110,
7111, 7112, 7113, 7114, 7115, 7116,
7117, 7118, 7119, 7120, 7121, 7122,
7123, 7124, 7125, 7126, 7127,
7128, 7129, 7130, 7131, 7132, 7133,
7134, 7135, 7136, 7137, 7138, 7139,
7140, 7141, 7142, 7143, 7144, 7145,
7146, 7147, 7148, 7149, 7150, 7151,

7152, 7153, 7154, 7155, 7156, 7157,
7158, 7159, 7160, 7161, 7164, 7167,
7169, 7177, 7185, 7208, 7209, 7210,
7211, 7212, 7213, 7214, 7215, 7216,
7217, 7218, 7219, 7220, 7237, 7238,
7239, 7240, 7241, 7242, 7243, 7256,
7260, 7262, 7283, 7303, 7304, 7305,
7330, 7331, 7332, 7356, 7365, 7372,
7374, 7375, 7376, 7377, 7378, 7379,
7380, 7452, 7487, 7488, 7489, 7490,
7491, 7492, 7493, 7494, 7495, 7496,
7497, 7498, 7526, 7544, 7547, 7563,
7581, 7585, 7605, 7606, 7607, 7612,
7629, 7645, 7647, 7656, 7670, 7775,
7776, 7791, 7803, 7807, 7830, 7842,
7849, 7859, 7985, 7086, 8052, 8099,
8100, 8133, 8183, 8203, 8216, 8226,
8240, 8271, 8280, 8284, 8291, 8316,
8343, 8344, 8362, 8378, 8431, 8432,
8457, 8461, 8462, 8468, 8479, 8488,
8489, 8507, 8560, 8564, 9597

bydło 4497

byk 319, 1149, 1191, 1423, 1632, 1638,
3481, 4405, 6486, 7101, 7998, 8247

bykowiec 7572

byt 1302, 1303, 1304, 1305, 3808, 7056
bywać 459, 540, 820, 1317, 1464, 1728,
1794, 2026, 3349, 4756, 4777, 4837,
5315, 5316, 5755, 5794, 5843, 6864,
6898, 6899, 6900, 8361

* bzdura 'przekora, upór' 6117, 8153

* bździeć 'furzen' 6865

* bździna 'Wind, Furz' 460, 461, 632,
805, 1921, 1986, 2024, 2520, 4137,
5645, 5646, 5647, 6051, 6870, 7590

* bździnka 'Furzchen' 4137

C

* cajgocze 'spodnie cajgowe' 162

całuški 5224

całować 463, 464, 465, 466, 2510, 5506

całować się 2044

cały 7, 201, 438, 439, 467, 995, 1062, 1199,
1253, 1308, 1389, 1448, 1531, 2625,
2630, 2789, 2833, 2981, 3014, 3030,
3568, 3655, 3662, 3739, 3755, 3769,
3829, 4062, 4260, 4487, 4489, 5242,

- 5348, 5402, 5403, 5404, 5669, 5677,
5873, 5874, 6097, 6734, 6881, 6933,
7049, 7283, 7548, 7883, 8053, 8054,
8471
- cap 2140, 2141, 4399, 6441, 6553, 6751,
7339, 7655, 7709
- * cąda 'niedbalica' 583
- cebula 468
- cecha 8118
- ceglarz 2083
- cegła 2083, 5675, 5728
- cel 4072, 4299, 4673, 6593
- * celina 'glina' 4041, 6195
- cena 469
- cent 3749
- cep 4344, 6773, 7315
- * cera 'córa' 2603, 2680, 2681
- * ceruszka 'córeczka' 4871
- * cerzyczka 'córeczka' 6140
- * cerzyn 'należący do córki' 857, 858
- cesarz 994, 2260, 2351, 2370, 2385, 5789,
5910, 6680
- * cesta 'droga' 245, 470, 1087, 1731, 2481,
2758, 3407, 3540, 4281, 4282, 4283,
4476, 4721, 6542, 6996, 6997, 7671
- cetnar 3716
- cewka 6156
- * chabowiec 'kij, patyk' 7575
- * chachar 'włóczęga, łobuz' 471, 630,
8296, 8299, 8300
- * chacharzyć 'łajdaczyć' 7595
- chałupa 293, 472, 578, 618, 631, 632, 689,
738, 800, 849, 855, 963, 1155, 1453,
2570, 2621, 3246, 3505, 3561, 3634,
3637, 3954, 4080, 4938, 4941, 5037,
5915, 6792, 7641, 8095
- chałupeczka 566
- chałupka 473, 2275
- chałupnik 3246
- chart 662
- chatka 1471
- chcący 495, 496, 497
- * chciacz 4042
- chcieć 3, 73, 124, 153, 171, 246, 296, 339,
474, 475, 476, 477, 478, 479, 480,
481, 482, 483, 484, 486, 487, 488,
489, 490, 491, 492, 493, 494, 801,
941, 945, 1022, 1025, 1049, 1124,
- 1230, 1252, 1300, 1307, 1415, 1438,
1680, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733,
1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1814,
1832, 1840, 1923, 1924, 1925, 1937,
1980, 2039, 2051, 2078, 2084, 2177,
2198, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484,
2485, 2614, 2650, 2651, 2713, 2736,
2737, 2738, 2764, 2780, 2803, 3034,
3285, 3312, 3356, 3365, 3413, 3414,
3422, 3462, 3728, 3736, 4016, 4324,
4473, 4672, 4687, 4726, 4727, 4732,
4733, 4748, 4763, 4861, 4976, 5032,
5056, 5115, 5155, 5160, 5202, 5341,
5380, 5381, 5530, 5890, 5897, 5917,
6026, 6295, 6406, 6408, 6503, 6599,
6641, 6767, 6793, 6857, 6926, 7057,
7191, 7289, 7290, 7585, 7657, 7657,
7696, 7798, 7825, 7847, 7931, 8307,
8308, 8331
- chcieć się 485, 787, 788, 3427, 3448, 3478,
7058, 4040
- * chcik 'ten, co chce' 4040
- * chciwacz 'ten, co chce, pragnie cze-
gos' 1513, 4043
- chęć 214, 215, 1870, 2658, 4294 7257
- chędogi 569, 7500
- chlasnąć 3439
- chlast 'okrzyk na oznaczenie chlapnię-
cia czymś rzadkim' 1484
- chleb 113, 140, 311, 397, 405, 504, 505,
506, 507, 508, 509, 510, 511, 512,
513, 514, 515, 516, 534, 718, 973,
1306, 1309, 1375, 1759, 1762, 1764,
1834, 1886, 1915, 1916, 1917, 2048,
2115, 2284, 2351, 2433, 2656, 2738,
2944, 3113, 3312, 3313, 3314, 3336,
3707, 3719, 3790, 3804, 3909, 3947,
4473, 4506, 4516, 4517, 4542, 4652,
4683, 4709, 4710, 4880, 4984, 4995,
5032, 5038, 5070, 5076, 5181, 5183,
5242, 5245, 5431, 5700, 5748, 5788,
5924, 5985, 6056, 6159, 6187, 6198,
6246, 6367, 6426, 6466, 6506, 6509,
6649, 6650, 6731, 6863, 7261, 7420,
7506, 7526, 7527, 7573, 7574, 7575,
7582, 7617, 7629, 7804, 7962, 8199,
8215, 8461, 8469

- * chlebiczek 3080, 5867, 6449, 6460
 chlebuś 2531
 * chleđać zob. hleđać
 chlew 4051, 6029
 chlewek 2336, 2337, 4327, 6029, 6243,
 6792, 7549, 7574, 7999
 chluba 897
 * chłapczara 'chłopczyca' 6871
 chłapieć zob. chłopieć
 chłop 180, 313, 442, 472, 520, 521, 522,
 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529,
 530, 531, 532, 533, 534, 536, 537,
 704, 803, 804, 805, 903, 904, 1190,
 1387, 2218, 2307, 2331, 2470, 2481,
 2486, 2532, 2592, 2594, 2739, 2740,
 2741, 2793, 3281, 3377, 3505, 3506,
 3635, 3639, 3694, 3697, 4596, 4642,
 4776, 4788, 4856, 5062, 5081, 5151,
 5153, 5226, 5522, 5523, 5685, 5733,
 5734, 5735, 5836, 6200, 6231, 6295,
 6499, 6680, 6907, 7050, 7110, 7210,
 7260, 7467, 7468, 7544, 7602, 7610,
 7728, 8052, 8151, 8331, 8335
 chłopak 2524
 * chłopieczek 'mężulek' 524
 chłopek 4464, 7125
 chłopieć 517, 518, 519, 2068, 3898, 7621,
 7632, 7849, 8201
 chłopski 535, 3665, 3699, 5539, 5656
 chłodek 6342
 chłód 1995
 * chłupaty 'kudłaty' 763, 3926, 6653
 * chłupy 'włosy' 537
 chmiel 6730
 chmura 5165, 7664, 8475, 8359
 chmurka 8359
 * chodniczek 'ścieżka, dróżka' 6541
 chodzić 54, 481, 523, 570, 571, 572, 573,
 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580,
 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587,
 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594,
 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601,
 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608,
 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615,
 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622,
 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629,
 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636,
 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643,
 644, 645, 646, 812, 937, 1662, 1739,
 1740, 1741, 1773, 1788, 1835, 1836,
 1856, 1899, 2002, 2018, 2025, 2042,
 2098, 2122, 2370, 2385, 2466, 2920,
 3042, 3051, 3106, 3226, 3240, 3461,
 3736, 3737, 4059, 4743, 4767, 4966,
 4967, 4968, 4998, 5206, 5229, 5271,
 5342, 5343, 5344, 5345, 5530, 5548,
 5569, 5789, 5803, 6068, 6477, 6680,
 6684, 6685, 6768, 6843, 6907, 6911,
 7750, 7751, 7809, 8053, 7469, 7486,
 8054, 8165, 8494, 8525
 chodzić 3238, 7548
 * choje 'choina' 3048, 4306, 8542
 cholewa 4012, 4424, 5846, 6827
 chomać 1333, 3094, 4782, 4783, 4784,
 7705
 choroba 1293, 1796, 3687, 6146, 7868,
 7934
 chory 647, 648, 649, 1094, 1113, 1121,
 4506
 chować 467, 1264, 1742, 2451, 2695, 3300,
 3640, 3648, 7204
 chować się 1789, 3477
 chowanie 7294
 chód 8419
 chrapać 650, 651
 * chrećtać 'rećtać' (o świni) 7696
 * chrobaczek 652
 * chrobak 653, 2350a, 3289, 5322, 8063
 chromać 3150
 chrust 3757, 3758, 7904
 chrzan 2395, 3552, 4169, 4932, 6633, 7395
 chrzcić 728, 3548, 6932,
 chrzciny 445
 chuchać 1940
 chudobny 654, 655, 884, 885, 887, 1455,
 4507, 4508, 4717, 7122
 * chudojewa 'zupa po wygotowaniu
 wędzonego mięsa, zabiłona mle-
 kiem' 2850
 chudy 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662,
 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669,
 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676,
 1257, 1258, 2381, 3000, 3666, 3667,
 3753, 5156, 5157, 7858
 chudzina 4875, 5977
 * chumidło 'cudacznie ubrana dziew-

- czynna, kobieta' 7007
 chusta 3758, 4550
 chwalba 1961
 * chwalek 'ten, co się chwali' 689
 chwalić 681, 683, 684, 685, 686, 971, 972,
 976, 977, 978, 1079, 1080, 1272,
 1839, 2201, 2764, 3304, 3305, 3306,
 3341, 4768, 4769, 4770, 6277, 6453,
 6475, 6504
 chwalić się 168, 687, 688, 689, 690, 691,
 692, 693, 1280, 1272, 1926, 1961,
 1962, 1963, 1964, 1965, 4771, 6475
 * chwalidupa 'samochwał' 682, 687
 * chwalijan 'samochwał' 688
 chwalony 459
 chwała 677, 678, 679, 680, 1964, 1965,
 1981, 2763, 2765, 2923, 3479, 4411
 chwila 5623
 chwileczka 3133
 chwilka 3334, 5621
 chwost 'ogon' 114, 115, 894, 1868, 2059,
 3305, 3472, 3473, 3475, 4772, 4773,
 5536, 5772, 5773, 6039, 7494, 7763,
 7951
 chwycić a. chycić 144, 697, 698, 699,
 700, 701, 702, 1520, 1523, 1768,
 2077, 2087, 3269, 3502, 5056, 5772,
 5773, 6558
 chwycić się a. chycić się 928, 1812,
 2338, 2971, 3989, 6056, 6060, 6275,
 6274, 6275
 chwytać 979, 1081, 1082, 1148, 1323,
 1168, 2086, 2087, 2724, 2725, 2726,
 3205, 4772, 4773, 4774, 4775, 4946,
 5048, 5222, 5644, 6535, 7308
 chwytąć się a. chytać się 705, 706, 707,
 4776, 5532, 6889
 * chwytnąć się 704
 * chyba (subst.) 'omyłka' 3348
 * chybać 'rzucać' 751, 6963, 7161
 * chybiać 'brakować' 694, 695, 696, 2173,
 6840, 7160
 chybić 2, 1211, 2487, 4425, 5892, 7855
 chycić zob. chwycić.
 chycić się zob. chwycić się
 * chynąć 'cisnąć, rzucić' 703, 2457, 2458,
 5075, 5111, 7550
- * chyrzczeć 'stękać, kwękać' 1743
 * chytać się zob. chwytąć się
 * chytnąć się zob. chwytnąć się
 chytrość 708
 chytry 709, 710, 711, 4492
 * ciacianka 8026
 * ciaciany 'ładny' 1894, 1897, 1898, 7472
 ciało 310, 787, 788, 892, 1014, 1499, 3371,
 3637, 5125, 6022, 6023, 6024, 6025,
 7749
 ciało zob. Boże Ciało 348
 * ciapugroch 'człowiek bez energii, nie-
 ruchawy' 712
 * ciapukapusta 'człowiek bez energii',
 nieruchawy' 712
 * ciaplaczka 'chlapa, błoto' 3478
 ciasno 8141
 ciasto 1687, 3555, 4709
 ciąć 4016
 ciągnąć 753, 754, 755, 756, 757, 758, 761,
 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768,
 2630, 2848, 3233, 3291, 3561, 4781,
 5080, 5169, 5421, 7262, 7457, 8184,
 8205, 8384
 ciągnąć się 759, 760, 3646
 ciągiem 'stale' 6350
 cicho 430, 431, 570, 714, 715, 716, 717,
 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724,
 5999, 6823, 7704, 8434
 cichy 713, 724
 ciec 687, 688, 3026, 3685, 7726, 8332
 ciekawość 730, 731
 ciekawy 732, 733, 734, 4430
 cielątko 2475, 7503
 ciele 203, 204, 210, 229, 234, 580, 595,
 599, 735, 1645, 2142, 2616, 3360,
 3530, 4014, 4156, 4164, 4546, 4873,
 5495, 5723, 5756, 6220, 6221, 6568,
 6879, 7164, 7185, 7531, 7877, 7916,
 7990, 8060, 8096, 8099, 8100, 8116
 cielęcy 1859, 4220, 4298, 4364, 6940
 cieliczka 5812
 cielny 581, 582, 4037
 ciemię 5485, 7419
 ciemięga 6807
 cienki 785, 1256, 3701, 3927, 4820, 6230
 cienko 414, 415, 7334
 cień 2579, 2595, 2596, 6343

* ciepąć 'rzuć' 735, 1218, 2177, 3188
 3189, 4362, 5175, 5500, 5644, 5988,
 6841, 8541, 8542
 cieplice 'wyraj' 6606, 7864, 8110
 ciepło 410, 736, 737, 738, 739, 740, 741,
 2045, 2504, 2889, 6895, 6900, 6912,
 7348
 ciepły 25, 70, 2232, 2505, 3037, 3623,
 4750, 6282
 * ciepnąć 'rzucić' 742
 Cierlicko M. 2331
 * ciernie 395, 417, 749, 1359, 3311, 4091,
 4286, 5950, 6267, 6512, 7783, 8352
 * cierpek 'wróbel' 1334, 6942
 * cierpiączka 'figura przydrożna', może
 'szubienica' tu: 'zdechlak' 789,
 8386
 cierpieć 787, 788, 1840, 3722, 5542
 cierpki 5919
 cierpliwość 790, 2413, 6807, 7263, 7686
 cierpliwy 361, 5540
 cieszyć się 743, 744, 745, 746, 747, 748,
 750, 1927
 Cieszyn M. 1583, 4493, 7299, 7318, 7320
 cietrzew 3762
 ciężki 1350, 2887, 4058, 6106, 6982
 ciężko 108, 111, 786, 1954, 3713, 8199
 ciężyc 3833
 * cihi 'wišta' 2865, 5390
 * ciopac 'jeść łapczywie' 751
 ciotka 341, 489, 752, 2050, 2211, 2216,
 7209
 cip-cip! 'pieniądze' 5072
 * cipka 'vulvula' 2075
 ciskać 4782, 4783, 4784
 cisnąć 88, 89, 2388, 6654, 8118
 cisnąć się 776, 777, 778, 779, 780,
 781, 782, 1399, 6884, 8178
 * ciść 'cisnąć się, pędzić' 769, 770, 771,
 772, 773, 774, 775, 783, 904, 905,
 1333
 * ciść się 770
 * ciučka 'nieśmiała osoba' 1602
 * cmeron 'człowiek nieporządny, bru-
 das' 6712
 cnota 1566, 2926, 2970, 3668, 3669, 7749,
 8393

cnotliwy 1888
 co 3, 8, 34, 66, 211, 250, 251, 260, 297,
 313, 367, 443, 467, 474, 480, 498,
 531, 542, 658, 691, 704, 718, 722,
 725, 792, 793, 794, 795, 796, 797,
 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804,
 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811,
 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818,
 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825,
 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832,
 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839,
 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846,
 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853,
 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860,
 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867,
 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874,
 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881,
 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888,
 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895,
 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902,
 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909,
 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916,
 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923,
 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930,
 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937,
 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944,
 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952,
 953, 954, 955, 956, 957, 958, 972, 1014,
 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020,
 1021, 1022, 1023, 1024, 1092, 1094,
 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100,
 1101, 1102, 1103, 1104, 1106, 1107,
 1108, 1109, 1114, 1115, 1116, 1117,
 1118, 1119, 1120, 1124, 1190, 1193,
 1194, 1234, 1292, 1314, 1321, 1322,
 1328, 1329, 1331, 1350, 1356, 1400,
 1415, 1416, 1417, 1438, 1526, 1528,
 1537, 1538, 1680, 1726, 1745, 1746,
 1753, 1832, 1845, 1873, 1928, 1988,
 2023, 2078, 2084, 2051, 2166, 2167,
 2177, 2178, 2213, 2269, 2272, 2301,
 2311, 2398, 2594, 2744, 2764, 2949,
 2951, 2953, 2954, 2985, 3026, 3183,
 3185, 3220, 3221, 3297, 3321, 3351,
 3364, 3384, 3460, 3517, 3547, 3558,
 3636, 3658, 3702, 3739, 3766, 3804,
 3849, 3904, 3913, 4009, 4071, 4132,
 4178, 4290, 4324, 4529, 4657, 4668,

- 4670, 4698, 4748, 4766, 4780, 4785,
4806, 4821, 4822, 4836, 4861, 4870,
4977, 4978, 4981, 4991, 4992, 5001,
5002, 5011, 5020, 5021, 5034, 5040,
5044, 5060, 5067, 5075, 5082, 5083,
5094, 5098, 5103, 5111, 5114, 5122,
5127, 5132, 5177, 5279, 5305, 5308,
5309, 5311, 5312, 5313, 5314, 5315,
5316, 5337, 5409, 5458, 5486, 5517,
5526, 5527, 5546, 5584, 5585, 5634,
5649, 5654, 5675, 5742, 5822, 5823,
5833, 5847, 5851, 5856, 5970, 5978,
5979, 6026, 6041, 6146, 6194, 6213,
6354, 6369, 6422, 6426, 6474, 6686,
6732, 6736, 6808, 6829, 6938, 6939,
6941, 7047, 7048, 7052, 7054, 7060,
7080, 7129, 7142, 7146, 7160, 7161,
7189, 7190, 7194, 7204, 7206, 7210,
7229, 7246, 7423, 7551, 7597, 7608,
7639, 7644, 7681, 7700, 7702, 7826,
7878, 7939, 7986, 8150, 8151, 8223,
8227, 8239, 8299, 8345, 8346, 8374,
8433, 8479, 8525
- cofać się 7268
- * cosi 486, 487, 493, 494, 724, 763, 1401,
1531, 1945, 2312, 2959, 3261, 3262,
3272, 3276, 3290, 3292, 3303, 3307,
3342, 3484, 3571, 3655, 3755, 3756,
3766, 3928, 5188, 5632, 5706, 5707,
5815, 5816, 5818, 6020, 6103, 6104,
6105, 6106, 6107, 6108, 6109, 6110,
6167, 6331, 6390, 6391, 6563, 6629,
7238, 7872, 8262
- córka 1746, 2531, 2564, 2692, 6299, 6344
- cóż 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966,
967, 968, 969, 970
- cudak 955, 6394, 7051
- cudzołożyc 4843
- cudzy 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977,
978, 979, 1323, 1330, 1835, 2634,
2972, 3660, 3661, 3691, 3721, 3729,
3749, 3751, 4513, 4514, 4677, 4885,
4972, 5714, 6641, 7232, 7740, 7741,
7942, 8071, 8217, 8218
- cukier 473, 679, 2082
- * cukle 'buty z drewnianymi podeszwami'
4248
- * cumel 'smoczek' 6645
- * cupnąć 'łupnąć' 980, 981
- * cyc 'wielka pierś kobieca' 792
- * cycek 2937, 3902, 3903, 4075, 6861
- * cyckać 'ssać, doić', przen. 'wyzyski-
wać' 660, 982, 7884
- Cygan 74, 434, 684, 709, 776, 958, 989,
991, 992, 993, 1063, 1255, 1335,
1527, 2104, 2105, 2106, 2292, 2743,
2877, 3703, 3899, 5227, 4605, 4675,
4676, 5382, 5628, 5631, 5994, 6442,
6601, 6695, 6886, 7052, 8193, 8344,
8483
- cyganić 521, 983, 984, 985, 1747, 1841,
1846, 4048
- Cyganka 684, 990, 1510, 3911, 5384, 7133
- * cyganowy 1510
- cygański 45, 418, 2834, 7930
- cyganstwo 986, 987, 2848, 8219
- * cygar 988
- cygareta 2286
- * cyrkus 'widowisko' 7229
- * cytrona 5501
- * czekać zob. czekać
- * czekanie zob. czekanie
- * czekany zob. czekany
- czapka 896, 2476, 3204, 3719, 3955, 4066,
4067, 4236, 4359, 4664, 8103
- czar 708
- czarno 1057, 1058, 1059, 3575, 5587, 8445
- czarny 267, 276, 422, 1054, 1055, 1056,
1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065,
1066, 1067, 1068, 1157, 1527, 2068,
2299, 3240, 3287, 3703, 4412, 4516,
4517, 4650, 4890, 4892, 4974, 5648,
5671, 6371, 6695, 6879, 7133, 7134,
7563, 7719, 8180, 8087, 8193, 8220
- czarownica 1225
- * czarownicza 1285, 1286
- czart 258, 1026, 1073, 1879, 2089, 2545,
2559, 3486, 3492, 3556, 3877, 4084,
4751, 4765, 5014, 5723, 7052, 7849,
7880
- czas 1, 384, 551, 1004, 1005, 1006, 1007,
1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1459,
1460, 2628, 2629, 2666, 3332, 3430,
3432, 4361, 3497, 3859, 3968, 4415,
4683, 5457, 5516, 5750, 6012, 6137,

6692, 6984, 7211, 7219, 7263, 7285,
7404, 7422, 7821, 7824, 8552
* czechman 'djabeł, ladaco, lichy' 1431,
1671, 4728, 4759, 7008
* czechmański 'djabelski' 1013
czekać 880, 995, 996, 997, 998, 999, 1000,
1001, 1002, 1003, 1392, 1835, 1836,
2502, 2823, 3009, 3420, 4816, 6202,
6515, 6565, 7808
czekanie 1601, 5234
czekany 1601, 6648
* czepań 'głowa, czaszka' 51, 1426, 5610,
5871, 8146
czepek 6412
czepiać się 1761
czepiec 1404, 5341, 5551
czerpać 1025
* czert zob. czart
czerwiec 1027
czerwienić się 1138, 1139
* czerwiona (subst.) 'krew' 1127
* czerwiony 333, 1128, 1129, 1130, 1131,
1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137,
1714, 2323, 2838, 4452, 5220
czerwony zob. czerwiony
czesać 1452
czeski 'moneta, wartości 10 groszy'
2252, 3708, 5141
cześć 1028, 3480
* czetyna 'igliwie sosnowe' 4494, 7356
często 459, 481, 1122, 1123, 1974, 2017,
6179, 6453, 8039
Częstochowa M. 1258, 4509, 5603
częstować 2747
częstowanie 2534
częsty 1095
* czkać się 'mieć czkawkę' 1029
człek 4380, 5005, 5170
człowieczek 5073
człowiek 124, 314, 357, 358, 379, 556,
616, 708, 815, 817, 818, 824, 914,
926, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034,
1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040,
1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046,
1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052,
1124, 1307, 1522, 1603, 2039, 2041,
2068, 2072, 2079, 2186, 2209, 2218,

2261, 2301, 2404, 2480, 2506, 2508,
2533, 2637, 2728, 2744, 2745, 2775,
2823, 2927, 3233, 3253, 3311, 3315,
3526, 3528, 3807, 3817, 3841, 3847,
4025, 4515, 4631, 4667, 4681, 4768,
4830, 4891, 4892, 4965, 5054, 5074,
5088, 5116, 5271, 5309, 5565, 5724,
5880, 5896, 5918, 5949, 6043, 6049,
6134, 6146, 6184, 6292, 6406, 6550,
6883, 6969, 6970, 6971, 6972, 6990,
6991, 6992, 6993, 7039, 7053, 7054,
7055, 7056, 7070, 7158, 7166, 7302,
7363, 7364, 7764, 8111, 8223, 8332,
8350, 8465, 8508
czoło 109, 1629, 6255,
* czoprać się 'tapląc się' 1053
czosnek 2423, 5085, 6447
* czternast 675, 1257
czternasty 1452, 2339
cztery 843, 1427, 2058, 2896, 3510, 3511,
3598, 4226, 5334, 5449, 5473, 5749,
5816, 6169, 6575, 6728, 6729, 6730,
7291, 7303, 7556, 7956, 8076,
* czterze 'czterej' 7291
czub 3318, 4345, 8143
czubek 3316
czubić się 1096, 1929, 1936
* czuch 'węch' 5117, 8106
czuć 774, 988, 1319, 1751, 1752, 2085,
2393, 3400, 3551, 3596
czupryna 3596
czwarty 1737, 7546
* czyhnać 'czaić się' 1075
czyj 646, 1076, 1077, 1079, 1080, 1081,
1082, 1083, 1836, 1860, 1874, 1890,
1891, 1892, 4111, 4732, 4964, 4973,
5026, 5027, 5050, 5365, 5951, 6393,
6472, 6642, 6921, 5009, 8221, 8222
* czyko 'niedopałek papierosa' 4570,
5331, 6443, 6451
czyn 1295
czynić 947, 948, 1038, 1124, 1261, 1751,
1979, 3301, 3319, 3333, 4785, 4786,
4943, 7594, 7826
czysto 2785
* czystota 5885
1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246,
czysty 1140, 1141, 1142, 1775, 2299, 3929,

4301
czyścić 7724
czytać 444, 1153, 1783, 3267, 4430, 4436,
4449, 6460,
* czytmarz 'czytelnik' 8378

C

* ćkać 'jeść łapczywie' 2952
* ćma 'ciemność' 1156, 1157, 1158, 1159,
1160, 1161, 1162, 4409, 5671, 6598,
8162
* ćmak 'ciemność' 1156, 5814
* ćmić się 'mroczyć się' 1163
* ćmiel 4098, 4303
* ćmyk 8142
* ćpać 'jeść bez końca' 7009
ćwierć zob. sztwierć
ćwierkać 7769
* ćwieczek 'gwóźdź' 6830
* ćwik 'ćwiczenie, „szkoła”' 1413, 8080

D

dach 623, 1624, 2956, 3759, 3760, 5255,
5940, 7242, 7769, 8114
dać 27, 38, 39, 83, 138, 139, 140, 141, 185,
186, 352, 353, 356, 359, 375, 418,
486, 493, 563, 565, 801, 806, 814,
824, 876, 893, 894, 964, 973, 1141,
1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169,
1170, 1171, 1174, 1189, 1190, 1191,
1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197,
1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203,
1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209,
1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215,
1216, 1217, 1218, 1255, 1284,
1286, 1292, 1365, 1366, 1367,
1368, 1369, 1370, 1371, 1372,
1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378,
1448, 1449, 1450, 1451, 1457, 1467,
1578, 1679, 1686, 1764, 1765, 1820,
1923, 1930, 1933, 2049, 2084, 2194,
2269, 2313, 2475, 2476, 2477, 2488,
2490, 2491, 2512, 2513, 2514, 2515,
2516, 2517, 2518, 2519, 2524, 2653,

2704, 2712, 2715, 2716, 2718, 2868,
3007, 3014, 3045, 3273, 3298, 3439,
3642, 3704, 3705, 4313, 4630, 4718,
4732, 4789, 4793, 4794, 4795, 4796,
4797, 4798, 4799, 4800, 4801, 4802,
4803, 4804, 4844, 4912, 4935, 4962,
4963, 4978, 4982, 5454, 5477, 5648,
5666, 5708, 5737, 5759, 5841, 5881,
5884, 5897, 5909, 6035, 6084, 6085,
6086, 6087, 6250, 6414, 6521, 6522,
6641, 6775, 6776, 6926, 6967, 7259,
7271, 7349, 7407, 7411, 7617, 8351,
8429, 8532, 8566
dać się 313, 561, 562, 4485, 4628, 5476,
6558, 6821, 7458
dalej zob. daleko
daleki 1221, 1222, 3692
daleko 20, 820, 994, 1096, 1172, 1173,
1218, 1219, 1220, 1807, 2143, 2435,
2446, 2447, 2618, 2347, 3890, 4047,
5877, 5910, 6183, 6760, 7593, 8219,
8260
* damfula 'maszyna parowa' 1556
danie 3657
dar 1028, 1183, 1256, 1365, 1391, 2170,
3731
* darek 'mały dar' 7623
* darmodaj 'dawanie darmo' 1175
* darmodał 'dawanie darmo' 7545, 8036
* darnik 'murawa'. przen. 'grób' 1603,
3082, 3736, 6046, 8081
darować 4788
darowany 1184, 1185
* darybok 'próżniak' 1120, 1668, 1672,
4518
darzyć 1037, 7604
darzyć się 2088, 3214, 3239
dawać 164, 250, 251, 291, 360, 629, 1264,
1462, 1465, 1791, 1803, 1838, 1843,
1901, 1906, 1957, 2074, 2166, 2167,
2502, 2853, 3375, 3490, 3724, 3771,
3879, 4326, 5171, 5539, 5739, 6722,
7291, 7791, 7740, 7848
dawać się 7111
dawanie 3858
* dować się 'dorobić się' 7434
dawidowy 5784, 6652
dawno 1464, 2058, 5156, 5158

dąb 1150, 1433, 1553, 5452, 7511, 8232,
8244
dąbek 285, 1466
* dąga 'tęcza' 2897, 5597, 5678
dąbać 1188, 1754, 1755, 1756, 2509, 2759,
2919, 4418
dech 128, 129, 2072, 4161
* deka 'koc' 753, 6653
* dekiel 'pokrywka' 1439, 8429
delegat 2317, 2318, 3583
* delina 'długa belka' 7562
denko 3447
deptać 510, 1223, 1224, 1757, 2195, 2410,
5745, 8549
* derszczki 'kiszki, wnętrzości' 1657
deska 3058, 3147, 5224, 6738, 6913, 6918,
8520
deszcz 26, 404, 1225, 12 0, 2213, 2636,
3265, 3349, 4045, 4167, 4651, 5509,
5510, 5511, 5678, 5679, 5716, 6006,
6098, 6155, 6160, 6248, 6364, 6796,
7530, 7664, 7757, 7397, 8051, 8224,
8225, 8359, 8369, 8475
Dębowiec M. 2320, 2325, 2328
dębowy 3278, 3447, 7276
diabelski 107, 3343
diabeł 74, 108, 109, 111, 154, 191, 258,
355, 338, 360, 427, 754, 796, 818,
819, 900, 924, 951, 1000, 1015, 1075,
1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231,
1235, 1233, 1237, 1238, 1239, 1240,
1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1432,
1452, 1456, 1476, 1579, 1658, 1890,
1891, 1892, 2014, 2091, 2095, 2099,
2269, 2293, 2419, 2558, 2638, 2639,
2733, 2739, 2740, 2743, 2748, 2924,
3001, 3066, 3072, 3151, 3186, 3209,
3211, 3212, 3213, 3228, 3230, 3231,
3234, 3237, 3346, 3355, 3394, 3393,
3402, 3417, 3492, 3603, 3541, 3794,
3850, 3880, 4080, 4083, 4302, 4324,
4402, 4403, 4476, 4509, 4751, 4760,
4842, 4855, 4974, 4975, 5187, 5291,
5318, 5603, 5624, 5626, 5681, 5747,
6201, 6262, 6305, 6335, 6503, 6504,
6613, 6614, 6670, 6693, 6751, 6753,
6811, 6812, 6909, 6914, 6934, 6976,
6996, 6997, 7010, 7077, 7285, 7795,

7297, 7879, 7880, 7881, 7913, 7953,
8041, 8196, 8226, 8343, 8390, 5838,
6728, 4400, 4401
diabli (ai.) 1227, 2971, 6964, 7389, 8411
* diablowy 106, 2863
* dias 'diablisko' 1232
diasek 1234, 1344, 4729
dłoń 182, 537, 1120, 1264, 2795, 5947,
7265
* dłożka 'podłoga' 1733
dłubać 4790, 4791
dług 998, 3446, 4086, 4087, 4353, 4519,
4520, 5319, 5690, 6345, 7168, 7303,
7609, 8057, 8512
długi 193, 675, 1222, 1256, 1257, 1258,
1259, 1807, 2342, 2918, 2961, 3533,
4085, 4186, 4506, 4705, 4927, 5356,
5900, 6793, 6831, 8307
długo 361, 659, 820, 1096, 1230, 1261, 1262,
1263, 1265, 1271, 1730, 1743, 1758,
1759, 1760, 1761, 1835, 1836, 1883,
1906, 1982, 3047, 4476, 4704, 6826,
7365
dłużen 4476, 6996
dłużnik 5247, 5248
dmuchać 1941, 1942, 1944, 2529
* dniczek 'dzionek' 3351
dno 1153, 1266, 2111, 3061, 3079, 5208,
5692, 6729, 6839, 7019, 7095, 7131,
7354, 8472
dobity 1267
* dobojować 'dowojować się' 3056
dobóść 1813, 2802
dobrać 4656
dobrać się 1268
dobranoc 1269, 3213, 6909, 6914
dobre (subst.) 1123
dobroć 7859
dobrota 4830, 8111, 8112
dobrotliwy 5540
* dobrótka 'kobieta lekka' 5364
dobry 61, 481, 543, 820, 821, 822, 823, 850,
1095, 1212, 1253, 1270, 1271, 1272,
1273, 1274, 1275, 1276, 1277, 1278,
1279, 1280, 1281, 1282, 1283, 1284,
1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290,
1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296,
1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302,

- 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308,
1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314,
1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320,
1332, 1345, 1346, 1734, 1808, 1903,
2209, 2510, 2598, 2614, 2615, 2660,
2736, 2974, 2977, 3214, 3234, 3321,
3356, 3365, 3430, 3562, 3639, 3694,
3712, 3723, 3909, 3920, 4497, 4521,
4689, 4786, 5061, 5098, 5103, 5108,
5153, 5226, 5246, 5247, 5361, 5482,
5587, 5607, 5693, 5726, 5792, 5911,
5972, 6140, 6356, 6427, 6428, 6575,
6793, 6980, 7039, 7059, 7295, 7380,
7390, 7646, 7696, 7727, 7819, 7826,
8053, 9054, 8200, 8216, 8265, 8307,
8339, 8378, 8379, 8481; zob. lepszy
- dobrze 979, 1082, 1306, 1321, 1322, 1323,
1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329,
1330, 1331, 1551, 1762, 1809, 1931,
1979, 2018, 2088, 2215, 2441, 2544,
2621, 2766, 2950, 3004, 3214, 3308,
3319, 3333, 3377, 3481, 3561, 4400,
4402, 4277, 4278, 4279, 4472, 4496,
4626, 4628, 4690, 4691, 4725, 4919,
5054, 5172, 5813, 5835, 5842, 5843,
5954, 5990, 6101, 6202, 6207, 6453,
6717, 6843, 6910, 7350, 7740, 7741,
7805, 7806, 8176, 8203, 8330, 8374,
8477; zob. lepiej
- dochód 5515
- * dochynąć 'dorzucić' 7170
- * docierny 'natrętny' 1334, 1335, 1336,
1337
- * docierpieć 'dokończyć cierpienia' 3057
- * doczkać 1338, 1343, 3279, 6226
- * doczkać się 1339, 1340, 1341, 1342, 7873
- dodać 69, 1839, 6820
- * dofajtać 'zagmatwać sprawę' 7439
- * dofajtany 'zagmatwany' 7440
- dogonić 119, 133, 796, 797, 2743, 6579
- doić 771, 1896
- dojadać 6813
- * dojapać się 'domysleć się' 316
- dojrzyć 1844
- dojść 3332, 7011
- dokazać 819, 895
- dokończyć 4316, 4991
- doktor 216, 436, 1113, 2098, 2259, 3226,
- 3554, 3705, 3763, 4450, 4937, 5240,
5902, 7501, 8119, 8236
- dokuczać 8565
- dokuczliwy 1359, 1360, 1361
- dokuczyć 288, 793, 794, 795, 1092, 1852,
1977, 5523
- dola 2663
- dolać 50, 3732
- dolewać 4792
- doleżeć 2652
- dolina 2196
- * dolinek 'żołądek' 4071, 4522, 6331
- dołek 1265, 1766, 1893, 4758
- dołożyć 1842, 1844
- dom 234, 236, 314, 384, 824, 849, 1004
1452, 1765, 2541, 2625, 3024, 5112,
5139, 5436, 5813, 6466, 6555, 6944,
7612, 7630, 8085
- domostwo 1299
- domowy 1468, 1469, 1470
- domówić się 6037, 8275, 8276, 8463
- dopalić 6973
- * dopalować 'gniewać' 3507
- * doparzyć się 'dobrać się' 2743
- dopaść 4619
- dopomóc 5914, 6538
- doprowadzić 6829
- dopuszczać 2713, 3350, 5898
- dorobić 2652
- Dorota O. 1392, 1393
- dorozumieć 892
- dorozumieć się 4431
- dorwać się 1395
- * dorzazać się 'dostać się do czegoś przy
pomocy noża' 309, 3542
- * dorządek 'dogadanie się' 7247
- * dorządzić się 'dogadać się' 8277
- dospać 4473
- dostać 14, 31, 32, 120, 285, 558, 889, 941,
1032, 1197, 1202, 1400, 1401, 1402,
1403, 1404, 1405, 1406, 1407, 1408,
1409, 1410, 1411, 1413, 1415, 1416,
1417, 1418, 1419, 1420, 1421, 1422,
1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428,
1429, 1435, 1436, 1437, 1438, 1439,
1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445,
1446, 1807, 1809, 1861, 1946, 2078,
2283, 2466, 2528, 2753, 2892, 3058,

- 3450, 3824, 4473, 4592, 4862, 4903,
4904, 4936, 5062, 5498, 5925, 6033,
6035, 6036, 6079, 6376, 6972, 7271,
7366, 7367, 7368, 8080, 8350
dostać się 1412, 1414, 1825, 2469, 2639,
3905, 4841, 7431
dostawać 2135, 6946
dotknąć 5512
* dotlewać 'dopalać się', przen. 'zle
z nim' 3108
dotrzeć 1931
dotykać się 1960
* dowiadować 1737
dowiedzieć się 132, 1735, 2709
dowołać się 2845
* dożera 'dokuczliwy' 756
dół 2206, 3646, 5299, 8246
drabina 1734, 2416, 7652
* drak 'smok' tu: 'latawiec' 4088, 4089
drap (okrzyk) 6024
drapnąć 8120
draż 5506, 5507
drewno 3482
dręczyć 3380
* droba 'wnętrznosci' 7359
* drobniak 'drobne ziemniaki' 4066
drobno 8250
drobny 757, 3038, 3997, 4090, 4502, 4673,
8419
droga 5926, 7233, 8217
drogeria 2453
drogi 182, 1471, 1472, 2443, 2444, 3831,
5429, 7482,
drogo 7178
Drogomyśl M. 7463
drozd 6516
drożdże 6162
drożyzna 4919, 7427
druciarz 1473
drugi 811, 840, 877, 947, 1322, 1436, 1474,
1475, 1528, 1537, 1606, 1739, 1751,
1752, 1766, 1767, 1777, 1913, 2007,
2080, 2081, 2507, 2559, 2560, 2841,
2845, 2846, 2854, 2855, 2856, 2857,
2858, 2860, 2861, 2864, 2865, 2867,
2868, 2869, 2871, 3005, 4327, 4631,
4733, 4785, 4825, 4918, 4920, 5044,
5064, 5108, 5340, 5624, 5626, 5680
5682, 5815, 5816, 5888, 6103, 6682,
6715, 6938, 7111, 7169, 7215, 7713,
8105, 8181, 8315
druć 557
družba 1476, 8524
družka 8524
drwa 5162
drzeć 1477, 1478, 1479, 1480, 1487, 1488,
3405, 3993, 5047, 5464, 5553, 6232,
7369, 7780, 8314
drzeć się 1481, 6076, 6077, 6078
drzemać 1489, 1490, 1491
* drzewiak 'drewniany chodak' 603, 3583
drzewiany 4020
drzewianny 6065
drzewo 1667, 2081, 2092, 2542, 2543, 3215,
3239, 3625, 3825, 4160, 4203, 4595,
4744, 5076, 5163, 6488, 7310
* drzyk 'odzierający zwierzęta' 2179
* drzyna 'ciężka praca, harówka' 1694
* drzysnąć 'prysnąć błotem, chlapnąć
bezmyślnie' 479, 2492, 3463
* dryst 1482, 1483, 1484
* drzystać 4085
* drzystak 'pleciuga' 693
* drzystoń 'garz, rzucający obelgi' 4234,
8317
* drzyśła 'gadatliwa kobieta' 7469
duch 584, 724, 1880, 3161, 4720, 5006,
5125, 5137, 5665, 5999, 7704, 7706,
8434
* duchać 'dmuchać, dać' 808
* dud 'dudek (nazwa ptaka)' 3318
dudek 3316, 3317, 6414, 7856
* dudławy 'spróchniały, dziurawy' 2980
dudnięć 368, 369, 1492, 7796, 7798
dudy 2673
dukat 3717, 5470
* dula 'gruszka' 8354
dupa 44, 417, 463, 476, 752, 755, 832, 1084,
1110, 1157, 1158, 1166, 1176, 1305,
1347, 1398, 1493, 1494, 1736, 1744,
1847, 1999, 2046, 2055, 2060, 2082,
2212, 2226, 2277, 2395, 2454, 2505,
2520, 2525, 2526, 2815, 2891, 2878,
2940, 2943, 3008, 3030, 3042, 3043,
3058, 3102, 3106, 3111, 3127, 3181,
3439, 3442, 3837, 3904, 3978, 4021,

- 4024, 4091, 4092, 4093, 4135, 4142,
4305, 4328, 4346, 4389, 4392, 4613,
4636, 4796, 4862, 4939, 4979, 5223,
5372, 5375, 5409, 5453, 5470,
5471, 5635, 5946, 6375, 6376, 6496,
6527, 6599, 6659, 6768, 6778, 7080,
7083, 7234, 7301, 7504, 7518, 7626,
7765, 7903, 7931, 8095, 8242, 8316,
8323, 8456, 8479
- dupka 768, 1488, 3537, 6894, 7060,
dusić 3415, 7883
dusić się 3415
- duśza 18, 165, 427, 1000, 1075, 2096, 2189,
2218, 2293, 2330, 3607, 3687, 3850,
4070, 4293, 4439, 4442, 4572, 4940,
5120, 5532, 5533, 5724, 5844, 5962,
6305, 6335, 6613, 6614, 7297, 8196;
zob. na mu duszu
- duśzyczka 1114, 1680, 4816, 5854
- * dutki 'rodzaj bata, dyscyplina' 693,
3531
- dwa 347, 434, 903, 964, 1069, 1204, 1210,
1263, 1472, 1495, 1496, 1497, 1498,
1499, 1500, 1501, 1502, 1503,
1504, 1505, 1506, 1507, 1508,
1552, 1659, 1733, 1768, 1901,
2029, 2560, 2622, 2623, 2751,
2752, 2871, 2991, 3045, 3055, 3235,
3236, 3243, 3244, 3313, 3314, 3324,
3348, 3383, 3676, 3710, 3711, 3847,
3843, 4065, 4140, 4143, 4194, 4243,
4267, 4456, 4484, 4527, 4989, 5063,
5119, 5151, 5271, 5497, 5534, 5639,
5697, 5878, 5966, 6069, 6111, 6118,
6171, 61179, 6333, 6398, 6471, 7237,
7295, 7588, 7616, 7617, 7804, 8083,
8239, 8314, 8316, 8528, 8559,
- * dwacet 453, 1407, 2521, 2560, 2871, 3905,
6946, 8119
- dwaj 4009
- * dwanost 6109
- * dwanosty 189
- dwanaście 8243
- * dwierze 329, 1574, 1582, 1586, 2042,
4896, 5717, 8178, 8179, 8181, 8267,
8395, 8453, 8465
- dwoje 454, 3660, 3661, 4526
- dwór 235, 4526, 5991, 6782
- dychać 1519, 2066, 3141, 8097
dychawiczny 1525, 4379, 5698
Dyda O. 4620
dyl 527, 6243
dym 2573
* dyrdy 'plotka' 2382; w dyrdy 'szyb-
ko' 3611
dyrekcja 147
dyszeć 1553, 1554, 1555, 1556, 1823, 1824
dzban zob. * zban
dziać 1792, 1793,
dziać się 495
dziewiąty 1590
działki 2847
dziad 233, 2793, 2798, 3695, 5463, 7191,
8059, 8253
* dzichta 'płachta' 3924, 4340, 6834
dzieciąteczko 5083
dzieciątko 7503
dziecko 180, 757, 1165, 1366, 1560, 1561,
2051, 2052, 2102, 2304, 2585,
2651, 2344, 3701, 3702, 3721, 3739,
3873, 3879, 3880, 3881, 3882, 3883,
3884, 3882, 3950, 4010, 4044, 4094,
4145, 4617, 4961, 5332, 5916, 6373,
6442, 6525, 6550, 6560, 7011, 7518,
7605, 7832, 7883, 8343, 8517
dziećmorowski 'z Dziećmorowic' 4106,
7781
* dziedzina 'wieś' 1461, 2339, 2484, 3506,
4254, 4533, 5081, 6082, 6260, 6457,
7888
* dziedzinka 'wioska' 826
dzielić 1144
dzieło 1981, 6277
dzień 80, 326, 503, 561, 879, 1027, 1212,
1257, 1308, 1322, 1531, 1573, 1659,
1660, 1661, 1736, 1737, 1902, 1974,
1975, 2006, 2068, 2136, 2222, 2309,
2503, 2789, 3074, 3207, 3319, 3379,
3521, 3568, 3655, 3769, 3830, 3863,
4062, 4714, 4769, 4770, 5484, 5529,
5969, 6097, 6108, 6400, 6735, 6878,
6983, 7071, 7294, 7295, 7493, 7772,
7844, 7887, 7893, 8053, 8054, 8121,
8129, 8547
dzień zob. sądny dzień
* dzieprym 'dopiero' 1564

dzierzeń 499, 536, 1079, 1262, 1565, 1566,
1567, 1569, 1570, 1571, 1574, 1575,
1576, 1577, 1578, 1579, 1685, 1703,
1864, 2970, 3427, 3465, 5391, 6200,
7264, 7291, 7730, 7876, 8129, 8243
dzierzeń się 976, 1568, 1572, 1573, 1580,
1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586,
1587, 1588, 1589, 1703, 2164, 3387,
3897, 4312, 5473, 6517, 6518, 6642
dziesiąty 1702, 4455, 5638, 7128, 7135
dziesięć 276, 532, 545, 841, 1244, 2053,
2202, 2848, 3645, 3713, 3714, 3761,
5036, 5126, 5148, 5486, 7236, 7265
dziewanna 2097
dziewcę 2193, 7620, 7621, 7622
dziewczynka 826
dziewięć 547, 1932, 3742, 5556, 6415
dziewka 1662, 2466, 2896, 3239, 3901,
4141, 5334, 5897, 6156, 6165, 6453,
6541, 6542, 6922, 7556, 7574, 8067
dziewucha 517, 1404, 1562, 1591, 1592,
1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598,
1599, 1600, 1601, 1602, 2523, 2524,
3298, 3299, 3641, 3902, 4028, 4808,
4819, 4893, 4915, 5948, 6266, 6415,
6617, 6648, 6661, 6709, 6720, 7535,
7601, 8245, 8487, 8038, 8488
dzieża 2738
dziękować 1657, 1658, 2747, 5574
dziękowanie 2534
dzik 2179
dziobać 974, 1615, 1616, 1617, 2270, 2380,
7876, 8534
dziobnąć 1619
dzioucha zob. dziewucha
dziób 230, 1042, 1565, 1620, 1621, 6959,
7876, 8534
* dzisiaj 859
dzisiejszy 1042, 3035, 5069
dziubek 3317
dziura 261, 834, 1355, 1463, 1622, 1623,
1624, 1626, 1627, 1652, 2634, 3682,
3683, 3860, 3861, 3900, 4095, 4126,
4456, 4920, 4921, 5176, 5311, 5714,
5856, 5857, 5861, 6986, 6872, 7120,
7442, 7602, 7761, 8439
dziurawy 1625, 4126, 5767, 7024, 7142
dziurka 407, 931, 1418, 1501, 1502, 3045,

4394, 4542, 4631, 4988, 4999, 5000,
6391
dziw 451, 659, 1656, 2546, 2547, 7181,
7648, 7649; zob. dziwy
dziwać się 'patrzeć się' 1628, 1629, 1631,
1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637,
1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643,
1644, 1645, 1646, 1647, 1648, 1649,
1650, 1651, 1652, 1653, 1654, 1655,
2770, 3049, 3494, 3898, 4514, 5675
dziwaczny 1656
dziwak 2613
dziwić się 3241
dziwnie 1102
dziwny 1097, 1630
* dziwoki 'dziki' 5430
dziwota 4809
dziwować się 332, 4431
* dziwy (ai) 'dziwny' 1103
dzwon 2353, 7340; zob. * zwon
dzwonek zob. * zwonek
dzwonić 1516, 1921, 1986, 2024, 3100,
6911; zob. * zwoniec
dzwonnica zob. * zwonica
dźwigać 1052, 1665, 4811, 4812, 5544,
7428, 8531
dźwingać 1664, 3033, 4528, 7272

E

echo 2551
* egzeczyrka 3678
* eso 'as' (ujemnie) 7062
ewangelicki zob. * wanielicki
ewangelik zob. * wanielik
Ewa O. 1679, 4497, 6874, 7310
Ezaw O. 2886

F

fabuła 7212
fach 'zawód' 6045
* fachówka 'skrzynia' 5881
* facka 'policzek' 142, 1441, 1681, 3571,
7063
* Fafuleta 'dzieci Fafuły' 4779
* Fafulina O. 4779

- *fafała 1682, 4779
 faja 802, 1683
 *fajdura 'gadula' 4805
 *fajfka 499, 1399, 1685, 1684, 2757, 3099,
 5077, 7186, 7914
 fajka 3594, 5708
 *fajnidełko 'delikacik' 1686, 1687
 *fajny 'delikatny' 4096
 fałszywy 1688, 2247, 6371
 *fana 'chorągiew, sztandar' 3452, 6168
 *fantownik 'komornik, egzekutor po-
 datkowy' 7921
 fara 'plebania' 656, 657
 *fararz 'proboszcz' 253, 656, 1340, 1689,
 2794, 2860, 3522, 4262, 5377, 7502
 farba 6053
 fartuch 188, 823, 1692, 3897, 5696, 5832
 faryzeusz 'człowiek fałszywy' 7064
 fasola 674, 2354, 8268, 8327
 *faszerka 'siekane mięso' 8449
 *fazon 'fason' 861
 *fazola zob. fasola
 *fecht 'zebrania' 633, 4986
 *ferszlag 'przepierzenie' 418
 *ferula 'warzecha do mieszania żętycy'
 586
 *fest 'silnie' 5407, 5441
 *ficek 'dziewczyna z krótkimi włosami'
 6832
 *fif 'przebiegły pomysł' 4097, 7391
 figa 1419, 5718
 figiel 1810, 1811, 1919, 2032, 3427, 4690,
 6964, 6966
 figura 3402, 4083, 4084, 5365, 6262
 *fijoł 'bzik, wariat' 7065
 fik 'wyraz na oznaczenie skoku' 1690
 Filip O. 1639, 1640, 3930, 5118, 5124,
 5138, 5141, 6782, 6955, 7345, 7392,
 7954
 fiódek 534
 firczyk 'paniczyk, filut' 7896
 flaki 'wnętrzości' 1777, 1778, 1779,
 2028, 3589
 *flądra 'kobieta rozpustna' 585
 *flec 'pokład, warstwa np. węgla' 4545
 *flek 'plama' 2498
 *flinta 'strzelba' 3195
 Florka O. 1691
 *fojt 'wójt' 2929, 4010, 6784
 *fojtowy 'wójtowy' 5543
 *Foida O. 1691
 *fonsak 'postrzał' 1442
 *forhajer 'rębacz w kopalni' 484
 forma 7945
 fortel 2919
 *frajer 'człowiek naiwny' 1693, 6607
 *frajerzyna 1694
 frak 1408, 7140
 Frańcek O. 1696, 2797, 3538, 6457
 Franciszek O. 1695
 Frydek M. 1575, 3229
 *frygać 'jeść, „wsuwać”' 1697
 Frysztat M. 5335
 *fuczeć 'sapać, fukać' 1698, 1699, 2320
 *fujać 'trwonić, rozrzucać' 1700
 *fujara 'człowiek nieporadny' 1701
 *fuk 'wyraz, oznaczający obojętny sto-
 sunek do czegoś' 3092, 3984, 5107,
 5713
 Fukała O. 4464
 *fulać 'pleść' 1702, 1703
 fundament 832
 fundować 1845, 3230
 funt 3447, 3716, 3749, 3777
 fura 1291, 2862, 4306, 6710
 furman 1188, 6575
 furmanic 1731, 2481
 furtka 5952
 *fus 'wąs' 802, 2050, 4098, 4099, 4100,
 4101, 4303, 4858, 5093, 5130, 5447,
 7566, 7694
 *fusaty 'wąsaty' 1704, 1705, 1706
 futro 7358, 8395, 8465

G

- *gabać 'zaczepiać, sięgać, szturkać'
 3898, 3902
 *gabnąć 'zaczepić, sięgnąć, szturknąć'
 5513
 gacie 'les caleçons' 1481, 1707, 2498,
 3451, 3546, 5945, 6070, 6362, 7211,
 gad 979, 1031, 1082, 1323, 2826, 6337,
 6368
 gadacz 8280
 gadać 2177, 2178
 *gaiczek 'mały lasek' 7680

- * gajdy 'dudy' 526, 529, 2425, 7467
 * galania 'kochankowie' 5855, 8178
 * galanka 'kochanka' 1791, 7270
 * galaty 'spodnie' 387, 523, 574, 588, 636, 1409, 1708, 1709, 1710, 2217, 2356, 3140, 3443, 3962, 4041, 4077, 4078, 4079, 4151, 4225, 4275, 4541, 4573, 4738, 4811, 5079, 5344, 5441, 5586, 5629, 5663, 5925, 5996, 6059, 6071, 6290, 6291, 6651, 6685, 6866, 6907, 7175, 7336, 7445, 7548, 7590, 7959, 8251, 8331
 galop 990, 3467, 5384, 5385
 * galosz 'kalosz' 7142
 gałązka 6222
 gałąź 1401, 1414, 2983, 5704, 6654, 7379, 8241
 * gałęziówka 'poczęstunek za darmo' 1711, 1712, 4256
 gałgan 7084
 * gałuszka 'kluska' 1713, 2296, 3905, 4445, 4701, 4833, 4834, 5799, 5870, 6672
 * gana 'nagana' 4895, 5170
 * ganglać 'bełkotać' 1713
 ganić 1731, 2481, 2764, 3403, 3404
 * gańba 1714, 2192, 4771
 * gańbić się 1946
 * gor 'całkiem, zupełnie' (por. niem. *gar*) 190
 garbaty 1091; zob. *hyrbaty
 * garbiel 'grzbiet, krzyże' 8159
 gardło 345, 1716, 3558, 4149
 gardzić 1715, 4428, 4984
 garnczek 8357
 garnek 1099, 1100, 1592, 4104, 5127, 8262, 8305
 garniec 185, 186, 587, 1098, 1254, 1591, 2741, 3011, 3403, 3404, 4065, 5041, 7563, 7988
 garść 3672, 3673, 3674, 3680, 3759, 3941, 5975, 6159, 6161, 6241, 6242, 7193, 7264
 gasić 809
 Gaweł O. 2548, 2558, 5561, 5562, 2576
 gawiedź 3871
 gawron 1062, 1717
 gazda 181, 823, 992, 2549, 2550, 2567, 2828, 3024, 4605, 4675, 5469, 5505, 6752, 6843, 6896, 7559, 8379
 * gazdaszek 'gospodarzyk' 405, 1718
 * gazdować 'gospodarzyć' 1719
 * gaździna 'gospodyni' 5547
 gąbka 5567, 5568
 gąsior 3205
 * gążewka 8036
 gdakać 87, 1748, 1749, 1750, 3587, 8523
 * gdo zob. kto
 * gdóz zob. któż
 gęba 112, 175, 565, 826, 874, 1348, 1375, 1393, 1507, 1764, 1795, 1809, 1861, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2703, 2872, 2875, 2876, 2910, 3199, 3483, 3704, 4123, 4127, 4128, 4129, 4130, 4168, 4172, 4241, 4375, 4440, 4458, 4472, 4593, 4626, 4628, 4913, 4985, 5004, 5007, 5049, 5210, 5326, 5358, 5571, 5572, 5655, 5765, 6259, 6423, 6425, 6588, 6804, 6868, 7183, 7509, 7632, 7730, 7932, 7956, 8075, 8182, 8288, 8289, 8290, 8291, 8320
 * gębowy 2283
 gębulka 4131, 4333
 gęsi 1403,
 * gęsiniec 'odchody gęsie' 2286
 gęsty 2284, 2285
 gęś 242, 285, 322, 323, 328, 606, 1500, 2144, 2957, 3715, 4003, 4451, 4730, 4760, 4761, 6260, 7901
 giąć 91
 giąć się 127
 * gibas 'człowiek leniwy' 6012, 6908, 7211, 7337
 * gibki 'szybki' 2104, 2105, 2106, 2877, 3931, 3932
 * gich 'pewna ilość płynu' <?> 6656
 * gichnąć 'chlapnąć nagle jakimś płynem, uderzyć' 2493, 2494, 2495, 6656
 * giczał 'kość kończynowa, noga' 3153
 gil 4102
 ginać 1943, 1986
 gips 6565, 6572, 6817, 7480
 * gizd 'człowiek brzydki, smarkacz' 2167, 2303, 7338

- * gizdak 'smarkacz' 5410
 * gizdula 'smarkula' 3916
 * giździć 'paskudzić' 5312
 * glajz 'szyna kolejowa' 3252
 * glanc 'polysk' 4650, 6413, 7378
 glina 6519
 gliniany 6063
 glista 2083, 2108, 7326
 * globin 'pasta do butów' 6386
 gładki 1512, 1780, 2025, 2057, 2101, 2109, 4304, 4496
 głębina 6386
 głodny 405, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2467, 3448, 4444, 5995, 6159, 6655, 6892
 giódzić 1788
 głos 192, 2119, 2551, 4103, 4104, 4305, 5461, 6031, 6032,
 głosić 1981
 głośny 3583
 głowa 232, 261, 265, 421, 474, 531, 558, 561, 576, 694, 829, 830, 831, 832, 833, 877, 892, 932, 933, 960, 1017, 1174, 1186, 1318, 1467, 1542, 1693, 1875, 2053, 2080, 2101, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2163, 2224, 2326, 2327, 2403, 2476, 2477, 2525, 2526, 2627, 2901, 3276, 3449, 3476, 3512, 3513, 3612, 3665, 3669, 3864, 3866, 3883, 3884, 3930, 3933, 3965, 4058, 4086, 4094, 4105, 4106, 4107, 4108, 4109, 4110, 4111, 4112, 4113, 4114, 4115, 4116, 4117, 4119, 4134, 4139, 4149, 4152, 4158, 4177, 4179, 4217, 4240, 4276, 4306, 4307, 4320, 4347, 4348, 4349, 4353, 4369, 4375, 4417, 4418, 4419, 4443, 4470, 4525, 4535, 4536, 4559, 4613, 4851, 4936, 5002, 5060, 5118, 5129, 5133, 5135, 5141, 5164, 5235, 5238, 5274, 5283, 5320, 5496, 5632, 5655, 5847, 5848, 5849, 5850, 5851, 6019, 6218, 6355, 6376, 6483, 6564, 6594, 6599, 6640, 6690, 6746, 6754, 6829, 6954, 6967, 7021, 7069, 7165, 7174, 7269, 7274, 7330, 7358, 7392, 7396, 7414, 7598, 7601, 7623, 7682, 7695, 7712, 7714, 7830, 7863, 7922, 8049, 8113, 8215, 8322, 8371, 8374, 8528, 8561
 głód 533, 1010, 1036, 1300, 1757, 1852, 1900, 1995, 2118, 2127, 2291, 2614, 2615, 2632, 2638, 3562, 3355, 3356, 3359, 3371, 4407, 4008, 4880, 5226, 8419, 8045,
 głóg 3359
 główka 346, 7270, 7329
 głuchy 943, 1574, 2128, 2129, 2130, 7612
 * Głupczyce. (dwuznacznie, zamiast Głubczyce) 1152
 głupi 339, 475, 711, 728, 834, 835, 836, 841, 925, 961, 969, 970, 1107, 1045, 1582, 1776, 1852, 2044, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2411, 2414, 2521, 2527, 2633, 2805, 2817, 2909, 2981, 3098, 3167, 3253, 3292, 3321, 3645, 3730, 3742, 3745, 3766, 3767, 3768, 3806, 4027, 4418, 4419, 4420, 4426, 4427, 4429, 4430, 4431, 4435, 4436, 4492, 4495, 4534, 4536, 4537, 4538, 4539, 4580, 4717, 4862, 5082, 5177, 5192, 5193, 5197, 5459, 5668, 5746, 5760, 5796, 5797, 5808, 5810, 5824, 5845, 5852, 5978, 6081, 6135, 6204, 6283, 6553, 6763, 6822, 6845, 6864, 6932, 7339, 7513, 7651, 7655, 7814, 8126, 8127, 8128, 8256, 8275, 8276, 8277, 8371, 8430, 8471, 8474, 8476
 głupota 2054, 2169, 2170, 2415, 4590, 5518
 gmina 3300
 gminny 4053
 gnać 1306, 2174, 2175, 2176, 3846, 3886, 6697, 6698, 8043, 8044, 8047, 8048
 * gnatek 'sucha, naga kość', przen. 'człowiek gruby' 7123
 * gnać 3472, 3474, 3475
 gniazdo 4874, 5308, 5312, 5313, 5314, 5315, 5316, 6317, 5318, 6461, 8207
 gnić 13, 1612, 1614, 2171, 2480
 gniew 2172, 2740
 gniewać się 1918, 2733, 3752

gniesć 6898, 6899, 6901
 gniewno 3482
 gniłka 'ulegnięta gruszką' 4011
 gności 1896
 gnojówka 2301
 gnój 2173, 3780, 3819, 4537, 4538, 4670,
 5016, 6307
 godny 7588
 gody 'Boże Narodzenie' 457, 3435, 7393,
 7696
 godzić się 76, 123, 917, 1662, 1715, 2119,
 2180, 2796, 4814, 4815, 4998, 5034,
 5373, 5474, 5499, 7201, 7457
 godzien 7489
 godzina 1151, 4059, 4060, 5083, 5303, 5304,
 5878, 6880
 *godziniarz 'zegarmistrz' 1704, 7860
 *godzinki 'zegarek' 171, 2352
 *godziny 'zegar' 2353, 2324, 4118, 4119,
 5376, 5569, 7340
 golić 1478, 2858, 5064
 gołąb 1742, 2181, 2185, 2563, 3760, 6374,
 8480
 gołąbek 5394, 5567, 5568
 goły 2182, 2183, 2184, 4150, 5149, 5180,
 5183, 8479
 Gomora M. 5942
 *gon 'polowanie' 1351, 2249
 *goniarski 'myśliwski' 663
 gonić 2068, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228,
 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234,
 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240,
 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246,
 2247, 2248, 2749, 2846, 3064, 3498,
 4141, 4745, 5735, 5906, 6777, 8318
 *goreć 9, 40, 3607, 4160, 4528, 4586, 4624,
 4664, 7828, 7834, 7837
 gorący 1027, 1940, 1941, 1942
 gorszy 1044, 2202, 2203, 2204, 2205, 4280,
 5170, 5538, 5791, 5863, 6007, 6137,
 6546, 6589, 7066, 8175, 8193, 9499;
 zob. zły
 *gorzalinka 2209, 2210, 2211, 2212
 gorzała 2063, 2213, 2214, 3856
 gorzałczany 7067
 gorzałeczka 375, 2215, 2216, 3853
 gorzałka 525, 566, 1768, 1770, 2217, 3548
 3637, 3690, 3851, 5089, 5443, 6953,
 8239
 gorzeć 1545, 1668, 2120, 2123, 2187,
 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2529,
 2570
 *gorski 2199; zob. gorzki
 *gorsko 'gorzko' 1057, 2200
 gorzki 2198; zob. *gorski
 gorzko zob. *gorsko
 gospoda 1491, 2221, 3455, 4052, 4343,
 4437, 4563, 4735, 5335, 6232, 6346,
 7630
 gospodarka 2185, 2563, 6823
 gospodarstwo 2218
 gospodarz 3747
 gospodarzyć 2088, 2219, 2220, 4933
 gospodyni 2261, 3301, 6896, 7594; zob.
 gospodyń
 *gospodyń 823, 3214, 6980, 6981; zob.
 gospodyni
 gość 5, 2222, 4896, 4897, 4898, 4899, 4900,
 4911, 5039, 5257, 5856, 5857, 7681
 gotować się 2223
 gotowy 115, 1500, 1682, 1795, 2259, 3826,
 4148, 4970, 5359, 6000, 6090, 7573,
 7574, 7575
 góra 69, 343, 523, 775, 2186, 2206, 2207,
 2208, 2290, 3646, 3814, 4542, 4966,
 5035, 5198, 5511, 6527, 6729, 7031,
 7629, 7726, 7827
 góral 774, 777, 778, 905, 2194, 2195, 2196,
 2197, 2530, 5511, 7190
 góralka 5511
 góralski 7341
 górka 2193
 górski 4823, 6943
 *gówienko 2568
 *gównno 201, 530, 807, 1101, 1116, 1402,
 1524, 1536, 1615, 1616, 1902, 1926,
 1963, 2006, 2043, 2061, 2268, 2269,
 2270, 2271, 2272, 2273, 2355, 2410,
 2753, 2866, 2986, 2987, 3026, 3242,
 3390, 3527, 3659, 3685, 3726, 3779,
 3887, 4245, 4503, 4650, 4807, 5043,
 5294, 5368, 5369, 5617, 6145, 6210,
 6211, 6216, 6256, 6294, 6306, 6364,
 6408, 6451, 6479, 6743, 6776, 7098,
 7327, 7450, 7589, 7590, 7743, 7756,

- * gizdak 'smarkacz' 5410
 * gizduła 'smarkuła' 3916
 * giździć 'paskudzić' 5312
 * glajz 'szyna kolejowa' 3252
 * glanc 'połysk' 4650, 6413, 7378
 glina 6519
 gliniany 6063
 glista 2083, 2108, 7326
 * globin 'pasta do butów' 6386
 gładki 1512, 1780, 2023, 2057, 2101, 2109,
 4304, 4496
 głębina 6386
 głodny 405, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114,
 2115, 2116, 2117, 2467, 3448, 4444,
 5995, 6159, 6655, 6892
 głodzić 1788
 głos 192, 2119, 2551, 4103, 4104, 4305,
 5461, 6031, 6032,
 głosić 1981
 głośny 3583
 głowa 232, 261, 265, 421, 474, 531, 558, 561,
 576, 694, 829, 830, 831, 832, 833,
 877, 892, 932, 933, 960, 1017, 1174,
 1186, 1318, 1467, 1542, 1693, 1875,
 2053, 2080, 2101, 2120, 2121, 2122,
 2123, 2124, 2125, 2126, 2163, 2224,
 2326, 2327, 2403, 2476, 2477, 2525,
 2526, 2627, 2901, 3276, 3449, 3476,
 3512, 3513, 3612, 3665, 3669, 3864,
 3866, 3883, 3884, 3930, 3933, 3965,
 4058, 4086, 4094, 4105, 4106, 4107,
 4108, 4109, 4110, 4111, 4112, 4113,
 4114, 4115, 4116, 4117, 4119, 4134,
 4139, 4149, 4152, 4158, 4177, 4179,
 4217, 4240, 4276, 4306, 4307, 4320,
 4347, 4348, 4349, 4353, 4369, 4375,
 4417, 4418, 4419, 4443, 4470, 4525,
 4535, 4536, 4559, 4613, 4851, 4936,
 5002, 5060, 5118, 5129, 5133, 5135,
 5141, 5164, 5235, 5238, 5274, 5283,
 5320, 5496, 5632, 5655, 5847, 5848,
 5849, 5850, 5851, 6019, 6218, 6355,
 6376, 6483, 6564, 6594, 6599, 6640,
 6690, 6746, 6754, 6829, 6954, 6967,
 7021, 7069, 7165, 7174, 7269, 7274,
 7330, 7358, 7392, 7396, 7414, 7598,
 7601, 7622, 7682, 7695, 7712, 7714,
 7830, 7863, 7922, 8049, 8113, 8215,
 8322, 8371, 8374, 8528, 8561
 głód 533, 1010, 1036, 1300, 1757, 1852,
 1900, 1995, 2118, 2127, 2291, 2614,
 2615, 2632, 2638, 3562, 3355, 3356,
 3359, 3371, 4407, 4008, 4880, 5226,
 8419, 8045,
 głóg 3359
 główka 346, 7270, 7329
 głuchy 943, 1574, 2128, 2129, 2130, 7612
 * Głupczyce (dwuznacznie, zamiast
 Głubczyce) 1152
 głupi 339, 475, 711, 728, 834, 835, 836,
 841, 925, 961, 969, 970, 1107, 1045,
 1582, 1776, 1852, 2044, 2131, 2132,
 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138,
 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144,
 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150,
 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156,
 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162,
 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168,
 2411, 2414, 2521, 2527, 2633, 2805,
 2817, 2909, 2981, 3098, 3167, 3253,
 3292, 3321, 3645, 3730, 3742, 3745,
 3766, 3767, 3768, 3806, 4027,
 4418, 4419, 4420, 4426, 4427,
 4429, 4430, 4431, 4435, 4436, 4492,
 4495, 4534, 4536, 4537, 4538, 4539,
 4580, 4717, 4862, 5082, 5177, 5192,
 5193, 5197, 5459, 5668, 5746, 5760,
 5796, 5797, 5808, 5810, 5824, 5845,
 5852, 5978, 6081, 6135, 6204, 6283,
 6553, 6763, 6822, 6845, 6864, 6932,
 7339, 7513, 7651, 7655, 7814, 8126,
 8127, 8128, 8256, 8275, 8276, 8277,
 8371, 8430, 8471, 8474, 8476
 głupota 2054, 2169, 2170, 2415, 4590, 5518
 gmina 3300
 gminny 4053
 gnać 1306, 2174, 2175, 2176, 3846, 3886,
 6697, 6698, 8043, 8044, 8047, 8048
 * gnatek 'sucha, naga kość', przen. 'czło-
 wiek gruby' 7123
 * gnać 3472, 3474, 3475
 gniazdo 4874, 5308, 5312, 5313, 5314, 5315,
 5316, 6317, 5318, 6461, 8207
 gnić 13, 1612, 1614, 2171, 248^c
 gniew 2172, 2740
 gniewać się 1918, 2733, 3752

gniesć 6898, 6899, 6901
 gniewno 3482
 gnilka 'ulegnięta gruszką' 4011
 gnoić 1896
 gnojówka 2301
 gnój 2173, 3780, 3819, 4537, 4538, 4670,
 5016, 6307
 godny 7588
 gody 'Boże Narodzenie' 457, 3435, 7393,
 7696
 godzić się 76, 123, 917, 1662, 1715, 2119,
 2180, 2796, 4814, 4815, 4998, 5034,
 5373, 5474, 5499, 7201, 7457
 godzien 7489
 godzina 1151, 4059, 4060, 5083, 5303, 5304,
 5878, 6880
 *godziniarz 'zegarmistrz' 1704, 7860
 *godzinki 'zegarek' 171, 2352
 *godziny 'zegar' 2353, 2324, 4118, 4119,
 5376, 5569, 7340
 golić 1478, 2858, 5064
 gołąb 1742, 2181, 2185, 2563, 3760, 6374,
 8480
 gołąbek 5394, 5567, 5568
 goły 2182, 2183, 2184, 4150, 5149, 5180,
 5183, 8479
 Gomora M. 5942
 *gon 'polowanie' 1351, 2249
 *goniarski 'myśliwski' 663
 gonić 2068, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228,
 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234,
 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240,
 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246,
 2247, 2248, 2749, 2846, 3064, 3498,
 4141, 4745, 5735, 5906, 6777, 8318
 *goreć 9, 40, 3607, 4160, 4528, 4586, 4624,
 4664, 7828, 7834, 7837
 gorący 1027, 1940, 1941, 1942
 gorszy 1044, 2202, 2203, 2204, 2205, 4280,
 5170, 5538, 5791, 5863, 6007, 6137,
 6546, 6589, 7066, 8175, 8193, 9499;
 zob. zły
 *gorzalinka 2209, 2210, 2211, 2212
 gorzała 2063, 2213, 2214, 3856
 gorzałczary 7067
 gorzałeczka 375, 2215, 2216, 3853
 gorzałka 525, 566, 1768, 1770, 2217, 3548
 3637, 3690, 3851, 5089, 5443, 6953,
 8239
 gorzeć 1545, 1668, 2120, 2123, 2187,
 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2529,
 2570
 *gorski 2199; zob. gorzki
 *gorsko 'gorzko' 1057, 2200
 gorzki 2198; zob. *gorski
 gorzko zob. *gorsko
 gospoda 1491, 2221, 3455, 4052, 4343,
 4437, 4563, 4735, 5335, 6232, 6346,
 7630
 gospodarka 2185, 2563, 6823
 gospodarstwo 2218
 gospodarz 3747
 gospodarzyć 2088, 2219, 2220, 4933
 gospodyni 2261, 3301, 6896, 7594; zob.
 gospodyń
 *gospodyń 823, 3214, 6980, 6981; zob.
 gospodyni
 gość 5, 2222, 4896, 4897, 4898, 4899, 4900,
 4911, 5039, 5257, 5856, 5857, 7681
 gotować się 2223
 gotowy 115, 1500, 1682, 1795, 2259, 3826,
 4148, 4970, 5359, 6000, 6090, 7573,
 7574, 7575
 góra 69, 343, 523, 775, 2186, 2206, 2207,
 2208, 2290, 3646, 3814, 4542, 4966,
 5035, 5198, 5511, 6527, 6729, 7031,
 7629, 7726, 7827
 góral 774, 777, 778, 905, 2194, 2195, 2196,
 2197, 2530, 5511, 7190
 góralka 5511
 góralski 7341
 górka 2193
 górski 4823, 6943
 *gówienko 2568
 *gówno 201, 530, 807, 1101, 1116, 1402,
 1524, 1536, 1615, 1616, 1902, 1926,
 1963, 2006, 2043, 2061, 2268, 2269,
 2270, 2271, 2272, 2273, 2355, 2410,
 2753, 2866, 2986, 2987, 3026, 3242,
 3390, 3527, 3659, 3685, 3726, 3779,
 3887, 4245, 4503, 4650, 4807, 5043,
 5294, 5368, 5369, 5617, 6145, 6210,
 6211, 6216, 6256, 6294, 6306, 6364,
 6408, 6451, 6479, 6743, 6776, 7098,
 7327, 7450, 7589, 7590, 7743, 7756,

- 7762, 7798, 7859, 8149, 8162, 8286,
8287, 8348
- gra 7615, 8455
- grabić 2727, 3294, 3320, 7267, 7850, 7851
- grabić się 7857
- grabie 2250, 2841, 3294, 3329, 3330, 4118,
4263, 7266
- grabowy 4124
- * graczka 'igraszka' 8284
- grać 1729, 1772, 1887, 1914, 2251, 2256,
2373, 2676, 2797, 3334, 4440, 4480,
4662, 4691, 4816, 4817, 5132, 5297,
5346, 5648, 5658, 5784, 6259, 6717,
6805, 7041, 7309, 7583, 7596, 7047,
7048, 7679, 8455
- graf 67, 462, 654, 4017, 6080, 7122, 7124,
8555
- * grafka 4264, 7069
- * grafowski 4755
- gramofon 2329
- graniasty 7491, 7333
- granica 1771
- granie 2797
- granie 'zбочce góry' 1004
- grań 'urwisko' 184
- * grawać 1773
- * grejcar 'moneta austriacka, wartości
około 2 groszy' 82, 155, 217, 1472,
1686, 1719, 1818, 2176, 2219, 2252,
2254, 2443, 2444, 3777, 3846, 4328,
4951
- greka 3341, 4952, 5120, 5142, 5524,
6130, 6335, 6724, 6725, 6775, 7265,
7869, 8043, 8044, 8045, 8046, 8047,
8048
- * grejcarek 7435
- * grejcarowy 2253, 7068
- * grobel 7613, 7614; zob. grobla
- grobla 5687, 5688, 5689; zob. * grobel
- grobowy 3147
- groch 1774, 2177, 2255, 2758, 3179, 3400,
3369, 4281, 4282, 5500, 5997, 5998,
6261, 6659, 6963, 8242, 8484
- * grocica 'balia' 4246, 4247, 4567
- gromada 540, 2259, 2260, 2816, 5140
- grom zob. hrom
- gromnica 2105
- * groń zob. grań
- grosz 1871, 1976, 3273, 3717, 4963, 4982,
7455
- grozić 2257, 2258, 5514, 5622
- groźny zob. hrozny
- grób 394, 1541, 3054, 3062, 4148, 4520,
7383
- Gródek M. 5740
- Grójec M. 2396
- grubo zob. hrubo
- gruby 437, 1463, 2918, 5732; zob. hruby
- gruchnąć 329, 2807, 4731
- * gruczka 'guz' 5732
- grudzień 2262
- grudzień 2262
- grunt 2261, 2613, 5959, 6424, 7650
- grusza 7798
- * gruszeć 'płynąć z hukiem' 722, 7798
- gruszka 1342, 4554, 4822, 5033, 7709,
7937, 8062
- gruz zob. hruz
- gryźć 298, 653, 661, 1104, 1521, 2298,
2349, 2350, 3075, 3177, 3331, 3378,
4794, 4818, 5251, 5585, 5664, 5823,
6660, 6943, 8372, 7171, 7892, 8296
- gryźć się 1933, 2256, 3191
- grzać 92, 282
- grządką 5615
- grządziel 'dyszal u pługą; stary kawaler'
7466
- grzbiet 3545, 6074
- grzebać 3303, 8522
- grzebieniarsz 'stary kawaler' 7463
- grzebień 393, 1139, 2859, 2861, 3868, 5132,
7169
- grzech 551, 730, 825, 906, 1434, 2264,
2265, 3382, 3495, 4125, 4765, 4842,
5987, 6030, 6349, 6552, 7183, 8418
- grzeszny 1000, 1030, 1075, 4955, 6305,
6613
- grzeszyć 3733
- * grześ 'stary kawaler' 7464
- grzędą 1195, 1750, 2466, 2628, 3428, 3430,
3431, 5964
- grzmieć 374, 2636, 3349
- grzmot 4045
- grzyb 774, 2263, 6160, 7465
- gulasz 2266
- gunia 4716, 5042, 7341

guńka 2267
gusło 1998
Guty M. 7631
guz 1172
guzdranie 6692
gwiazda 2438, 6192, 7148, 7277, 8402
gwiazdka 1421
gwint 2827, 7394
gwizdać 20, 414, 513, 2523, 3015, 3186,
3379, 3718, 4819
gwizdać się 4622
gwizdek 1074, 6946
gwoździak 1128
gwoździć 942, 2274, 5820, 5865, 8324
gzić się 2806
*gzycht 'twarz' 3581

H

*haba 'chleb' (po dziecinnemu) 7472
*habadziej 'obfitość, dostatek' 1349,
4228; do habadzieja 'pod dostat-
kiem'
*haczek 22, 7677
haft 22
*hajer 'górnik-rębacz' 5858
halerz 83, 218, 2288, 5121, 6130, 6724
*hałapała 'niedojda' 2289, 2592, 2594,
3621
hałda 'wysypisko gruzu, żużlu przy hu-
cie lub kopalni' 1301
*hamerski 'należący do kuźni' lub 'do
Hamrów' 4248
hamować 2290
*Hana 'Anna' 244, 4545, 4694, 4695, 5380,
5381, 6584, 6585
handel 4543
*handerlak 'szmaciarz' lub 'gałgan' 7070
handlarz 686
handlować 2291, 2292, 2293, 2294
*handra 'szmaty, odzienie' 333, 2295,
4586, 6457
*Haniczka O. 'Haneczka' 5648
hanin 'należący do Hani' 2675
Hanka O. 1177
*Hanys O. 'Jan' 2296
*Hanysek O. 'Janek' 1611
hańba zob. *gańba
hańbić się zob. *gańbić się

harcować 2085
harfa 5784
*harynek 'śledź' 7146
*hasztabiga 'człowiek wysoki' 6860
hawelok 'długi płaszcz' 3533
*Haweł zob. Gaweł
*hawiernia 'kopalnia węgla' 219, 1350,
2478, 3030, 4134, 4879, 7993
*hawierski 'górnicy' 2503
*hawierz 'górnik' 1064, 1119, 1954, 2053,
2064, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301,
2302, 2303, 2304, 2391, 3696, 4318,
4358, 5860, 7014, 7645
*ha[j]ziel 'wychodek' 773, 4053, 5583
*hajźłowy 'wychodkowy, ustępowy'
4195
hebel 2313
heblowany 5499
heblowina 4347
heca 'komedia, farsa' 2305
*heczeć 'bełkotać' 2306
*hekać 'krząkać, stękać' 2308
myślnie' 2308
Helena O. 4544
Herod O. 4739
heta 'na prawo' 2865, 5390
*hewa 'tu' 3771
*hip (*Hieb*) 'uderzenie, raz' 8435
hitler 'wrzód' 4135
*hledać 'patrzyć' 498, 499, 500, 501, 502,
503, 942, 1741, 1818, 1905, 2007,
2309, 4740, 6833, 7266
*hledzieć 2310, 2311
*hobel zob. hebel
*hoblowany zob. heblowany
hojnie 539
*hojnodora 'skapiec' 1013
hojność 5516
*hóliczka zob. *huliczka
hołota 4746
Hołomuniec zob. Ołomuniec
*hoń zob. gon
Honeger M. 4545
honor 965
*hoszkać 'wołać na ptaki, odstraszać
je' 2725
*hośle zob. huśle
*hośliśka zob. huśliśka

* howado 'bydlę' 2315, 3295
 hojny 7640
 * hój krzyk na konie o znaczeniu 'ruszaj' 2810, 4607, 4674
 * hrom 'piorun, grom' 500, 1352, 1641, 2310, 2321, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2340, 2793, 3116, 4735, 4736, 4737, 4740, 4762, 5557, 5886, 6468, 7698, 7914
 * hromski 'piorunowy' 2927, 2338, 2339
 * hrozny 884
 * hrubaczka 'grube kawały węgla' 4316
 * hrubo 4136
 * hruby 1256, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2412, 4305, 4820, 5743, 6230, 7280; zob. gruby
 * hruz 2348
 huczeć 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 7021, 7634, 7635
 huk 5943
 hulać 2330
 * huliczka 'uliczka' 5775
 * hurma 'tłum' 6213
 huncfot 'łobuz, łajdak' 3331, 4144
 * huśle 'skrzypce' tu: 'płuca' 4291, 5613
 * huśliska 'duże skrzypce' tu: 'płuca' 5437
 huta 3820
 * hyrbaty 6973; zob. garbaty

I

igła 8293, 8294, 8295; zob. jegła
 igra 924, 951
 igrać 458, 4742, 4824
 iks 3934
 imię 2414
 inaczej 5940
 * inakszy 547, 3217, 5890
 indziej 3217
 inny 826, 7298; zob. * inszy
 inspektor 8429
 * inszy 317, 702, 800, 829, 839, 855, 856, 1036, 2404, 2519, 3005, 4481, 5363, 5463, 7213, 7486, 8052 zob. inny
 interes⁹⁸²
 iskać 4634

iskać się 3911
 iskierka 8360, 8361
 iskra 1594
 istny 6983
 * isto 'naprawdę' 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 3529,
 istota 3672, 3674
 * istować 'zapewniać kogoś' 4825
 * isty 'rzeczywisty, ten właśnie, prawdziwy' 2417, 2417, 2427, 2428, 7071, 7072, 7073, 7679
 iść 118, 162, 219, 469, 551, 559, 838, 1196, 1214, 1356, 1384, 1461, 1502, 1505, 1605, 1669, 1774, 1865, 1867, 2067, 2090, 2278, 2305, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2544, 2545, 2591, 2647, 2350, 3148, 3387, 3481, 3535, 3585, 3593, 3652, 3743, 3902, 4282, 4464, 4527, 4683, 4766, 4821, 4822, 4823, 4916, 5341, 5511, 5520, 5640, 5854, 5860, 5866, 5923, 5997, 6031, 6032, 6061, 6142, 6276, 6586, 6676, 6677, 6678, 6679, 6680, 6694, 6708, 6709, 6710, 6711, 6718, 6727, 6772, 6940, 7040, 7041, 7042, 7043, 7044, 7045, 7183, 7268, 7277, 7829, 8069, 8316, 8408, 8562
 * izbeczka 2262, 3164

J

ja 3, 16, 18, 19, 22, 23, 69, 88, 90, 91; 92, 93, 94, 95, 120, 125, 254, 267, 392, 435, 456, 463, 464, 465, 466, 490, 491, 537, 551, 677, 706, 741, 758, 859, 860, 861, 862, 863, 913, 931, 932, 933, 962, 964, 965, 1029, 1071, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1191, 1194, 1196, 1197, 1198, 1204,

1262, 1264, 1342, 1384, 1397, 1440,
 1457, 1510, 1544, 1607, 1609, 1666,
 1667, 1988, 2058, 2065, 2124, 2073,
 2195, 2197, 2303, 2304, 2326, 2327,
 2349, 2350, 2453, 2466, 2479, 2510,
 2553, 2554, 2555, 2556, 2567, 2568,
 2643, 2683, 2759, 2795, 2856, 2889,
 2938, 2939, 2984, 3003, 3004, 3005,
 3006, 3007, 3008, 3009, 3010, 3011,
 3012, 3013, 3014, 3015, 3016, 3017,
 3018, 3019, 3020, 3021, 3022, 3023,
 3024, 3025, 3026, 3027, 3028, 3029,
 3030, 3031, 3032, 3033, 3034, 3035,
 3036, 3037, 3038, 3039, 3040, 3041,
 3042, 3043, 3044, 3045, 3046, 3047,
 3048, 3049, 3050, 3051, 3052, 3053,
 3055, 3091, 3092, 3093, 3164, 3182,
 3222, 3351, 3460, 3494, 3525, 3570,
 3824, 3898, 3905, 3922, 3976, 3978,
 3979, 3980, 3981, 3982, 3983,
 3984, 4007, 4023, 4146, 4183,
 4375, 4464, 4491, 4492, 4525,
 4576, 4698, 4808, 4821, 4822, 4876,
 4917, 4959, 4986, 4987, 4988, 5000,
 5155, 5156, 5168, 5214, 5226, 5252,
 5253, 5286, 5297, 5320, 5423, 5440,
 5466, 5469, 5509, 5655, 5675, 5745,
 5866, 5909, 5947, 6116, 6168, 6218,
 6241, 6293, 6337, 6358, 6388, 6391,
 6483, 6498, 6586, 6592, 6605, 6659,
 6740, 6766, 6767, 6778, 6779, 6867,
 6868, 7006, 7021, 7022, 7174, 7232,
 7291, 7308, 7309, 7311, 7312, 7313,
 7383, 7384, 7385, 7386, 7453, 7484,
 7485, 7486, 7487, 7488, 7509, 7544,
 7596, 7604, 7618, 7628, 7632, 7636,
 7698, 7699, 7714, 7715, 7722, 7734,
 7740, 7741, 7808, 7816, 7832, 7922,
 7932, 7935, 7936, 8264, 8290, 8294,
 8351, 8368, 8412, 8445, 8455, 8457,
 8511, 8519, 8531, 8533, 8549
 jabłko 479, 954, 2445, 2446, 2447, 4787,
 5057, 5095, 5802, 6826, 6868, 7522
 * jabłonia a. jabłoń 2445, 2446, 2447,
 4787, 5057, 5802
 jadać 679, 1777, 1778, 1779, 1780, 1912,
 3052, 3562, 5436, 7891, 7895, 8216
 jadać się 6578

Jadam zob. Adam
 jadio 1353, 1354, 2536, 2538, 5297, 6185
 jadowity 4339
 Jaga O. 2565, 5229
 jagoda 4837
 jaje 802
 jajko zob. wajce
 jajo 2471
 jaki 54, 267, 911, 1086, 1613, 2448, 2531,
 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537,
 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543,
 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551,
 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557,
 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563,
 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569,
 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575,
 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581,
 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587,
 2588, 2589, 2590, 2591, 2599, 2601,
 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607,
 2628, 2671, 2674, 2675, 2679,
 2680, 2681, 2682, 2684, 2685, 2687,
 2688, 2689, 2690, 2691, 2692, 2696,
 2700, 2701, 2702, 2703, 2704, 2705,
 2706, 2707, 3219, 4763, 5753, 5850,
 6522, 6836, 6848, 6872, 8049, 8509
 * jakisi 478, 2883, 2984
 jaki-taki 2592, 2593, 2594, 2595, 2596,
 2597, 2598, 2699, 4758
 * jakosi 3396
 jałmużna 2825
 jałowcy 1693, 2893, 4546, 5495, 5756, 6233,
 7090, 7124, 7351, 7877, 7990, 8561
 jama 1767, 1785, 3304
 Jan O. 1021, 3027
 Janek O. 4535, 4627, 7310
 Janko O. 5252, 5253
 * Jano O. 5252, 5253
 * jarka 'jare zboże, np. jare żyto, psze-
 nica' 974
 jarmarczyć 2004
 jarma[r]k 315, 1500, 2363, 2364, 2483,
 3523, 3582, 3615, 3636, 4551, 6214,
 6570, 7786, 7986
 jary 6549
 jarzmo 3095, 7625
 jaskółka 2842, 3656

- jasny 2826, 2827, 5005, 7075
 jaszczurka 7013
 Jaś O. 1020, 1021
 jaśle 'drabina do karmienia bydła' 1663,
 7253, 7259, 7272, 7273
 jądro 7289
 jazda 2828
 jechać 678, 680, 989, 1797, 1987, 2276,
 2277, 2279, 2484, 2611, 2612, 2835,
 2836, 2837, 2872, 2873, 2874, 2875,
 2876, 3396, 3483, 4396, 4500, 4501,
 4503, 8364, 8456
 jeden 17, 194, 202, 238, 396, 414, 440, 441,
 472, 476, 477, 532, 541, 694, 764,
 839, 840, 841, 877, 1090, 1455, 1499,
 1500, 1504, 1524, 1528, 1537, 1538,
 1560, 1591, 1600, 1606, 1627, 1674,
 2042, 2043, 2193, 2297, 2308, 2489,
 2490, 2491, 2503, 2559, 2560, 2594,
 2622, 2623, 2680, 2719, 2831, 2840,
 2841, 2842, 2843, 2844, 2845, 2846,
 2847, 2848, 2849, 2851, 2852, 2853,
 2854, 2855, 2856, 2857, 2858, 2859,
 2860, 2861, 2862, 2864, 2865, 2867,
 2868, 2869, 2870, 2871, 2879, 2880,
 2990, 3054, 3062, 3588, 3645, 3660,
 3710, 3714, 3742, 3769, 3876, 4131,
 4139, 4151, 4330, 4333, 4360, 4469,
 4501, 4547, 4548, 4649, 4550, 4651,
 4827, 4828, 4829, 5018, 5038, 5070,
 5071 5091, 5273, 5311, 5397, 5398,
 5420, 5486, 5771 5986, 6064, 6065,
 6066, 6067, 6098, 6103, 6113, 6128,
 6363, 6384, 6415, 6560, 6609, 6649,
 6650, 6674, 6682, 6683, 6715, 6938,
 6976, 6977, 6978, 6994, 7074, 7076,
 7077, 7078, 7103, 7111, 7118, 7139,
 7152, 7153, 7154, 7169, 7171, 7215,
 7504, 7510, 7547, 7588 7602, 7817,
 7823, 7836, 7839, 8053, 8054, 8058,
 8314, 8315, 8316 8343, 8435, 8466,
 8467, 8468, 8487, 8488
 jedenaście 2866
 * jedla 4600, 5927, 7653, 7792
 jednak 7079
 jednaki 1552, 2029, 2563, 3555, 5019
 jedwab 2744
 jedwabny 2839, 2863, 3746
 jedyny 4494, 7356
 * jedzak 7079
 * jegła 2878, 5053, 6314, 6580; zob. igła
 jedzenie 565, 1388, 2535, 2537, 5387, 6085
 jeleń 2887, 5434, 6387
 jelito 1005, 1639, -1640, 1657, 2914, 5262,
 5890, 5912, 5977, 6762, 7452
 * jermak zob. * jarma[r]k
 jesień 4399, 4651, 5321, 7676, 7947
 jeść 405, 408, 431, 442, 511, 975, 1526,
 1781, 1782, 1800, 1853, 2022, 2449,
 2450, 2517, 2620, 2662, 2736, 2803,
 2962, 2963, 3180, 3181, 3182, 3183,
 3184, 3185, 3186, 3187, 3188, 3189,
 3190, 3204, 3218, 3220, 3221,
 3365, 3369, 3427, 3434, 3448, 3627,
 3829, 3981, 4132, 4559, 4707, 4833,
 4834, 4835, 5038, 5210, 5211, 5212,
 5436, 5439, 5667, 5819, 5909, 6093,
 6367, 6678, 6708, 6803, 7058, 7681,
 7878, 7887, 8059, 8192
 jeść się 5809
 Jewa zob. Ewa
 * Jewka O. 5080
 * Jezeria 'Jezus Maria' 2985
 Jezus O. 1867
 jeździć 679, 2999, 300, 3260, 4831, 5537,
 6431, 6674, 6928, 7246
 jeź 1554. 1698, 5166
 jeżyć się 2997, 2998, 4832, 5858, 7693
 * Jędrys O. 3191
 język 197, 198, 483, 870, 1566, 1570, 2178,
 2178, 2215, 2493, 2500, 2926, 2970,
 3017, 3199, 3200, 3201, 3202, 3203,
 3321, 3504, 3809, 3818, 3865, 3953,
 3963, 4121, 4153, 4154, 4413, 4441,
 4459, 4610, 5134, 5227, 5634, 6089,
 6196, 7521, 7523, 7626, 7691, 7936,
 8923
 językowy 1405, 1444
 Job O. 5819, 6307, 6679
 Józek O. 1744
 Judasz O. 1129, 6245, 7081
 judaszów 4207
 * juj 'okrzyk wyrażający podziw' 5828
 Jura O. 1415, 1517, 5109

Jurek O. 3417, 6299

* Jurzy O. 'Jerzy' 6810

* jurzyca 5292

jutro 873, 1603, 1604, 1605, 1607, 1608,
1609, 1610, 1611, 1612, 1614, 1988,
1994, 2857, 2973, 3431, 3715, 4697,
4698, 4870, 6205, 8049

* jużyneczka 'podwieczorek' 3164

K

kabat 'kaftan' 22, 310, 2002, 2760, 3288,
3669, 5176, 5280, 7140, 7543, 8447

kabza zob. kapsa

kaczka 3019, 3874, 5395, 8557

kaczor 3205

kaczy 4155

* kaczyca 'kaczka' 5598

Kaczyński O. 757

kaduk 'diabeł' 4765

kadzić 3206

kadzidło 4889

* kafer 'kamfora' 6596

* kajfas 'beczka na wapno' (por. *Kalk-
fass*) 4269

Kajfasz O. 627, 5221

kalendarz 1031, 1482, 1783, 3265, 3266,
3267, 5307, 5416, 7477

kalenica 5577, 6375, 7992

kalina 3358

* kalny 'brudny, mętny' 3862

* Kalola O. 'Karola' 3264

kalosz zob. galosz

* kalwaryjka 'pielgrzymka' 485

kalwaryjski 7499

kałuża 1532, 5178

kamienica 4020

kamień 245, 1096, 1775, 1834, 1989,
2388, 2389, 2409, 2457, 2458, 2667,
3268, 3721, 3958, 3985, 4283, 4362,
4734, 6497, 6542, 6595, 7022, 7250,
7314, 7316, 7550

* kamractwo 'przyjaźń, koleżeństwo' 896

kamyk 2210, 3759

kanarek 3759, 4903, 4904, 6781, 6782,
7223, 7311, 7485, 7768, 8536

kancjonał 2346

* kanon 'armata' 4268

kapac 567, 2935, 2939, 2441, 3274, 4499

* kapalka 'serwatka' 4216, 6925

kapelus 2477

kapiców 'należący do Kapicy' 1525

kapka 'odrobina' 1287, 1288, 1289, 1290,
1291, 2135, 2160, 3275, 5129, 5666,
6178, 7646

kaplica 3231

kapliczka 36, 1447, 5478, 7115, 7963

kapnąć 3276

* kapsa 'kieszeń' 464, 469, 884, 1472,
1476, 1653, 1924, 2510, 2257, 2258,
2616, 3277, 3534, 4095, 4122, 4156,
4235, 5049, 5121, 5216, 5378, 5389,
5462, 5622, 5660, 5984, 6022, 6024,
0627, 6082, 6268, 6706, 6707, 6962,
7692, 7693, 7724, 7759, 8119

* kapsowy 4157, 6025

* kapudrok 'surdut z połami' 2331

kapusta 442, 992, 1696, 2180, 2339, 3011,
3278, 3400, 3686, 3707, 3709, 3719,
3375, 3838, 4796, 5228, 5576, 7007,
7035, 7204, 7701, 7708, 7917, 8216,
8325, 8326, 8327, 8328

* kapuśnianka 'kwas z kapusty' 6656

* kapuśnica 'kwas z kapusty' 3279, 3671

kara 3134

karać 357, 358, 3787, 3859, 4667, 4681,
5896, 5911, 7801

karany 1312

karbid 3274

karczma 1273, 2095, 3230, 3654, 6317,
8339

kareta 2021

kark 325, 1713, 3094, 3095, 3280, 3620,
3933, 4383, 4416, 4445, 4553, 5451,
6301, 6332, 7269, 7388, 7625, 8165,
8329

* karkoszka 'gałąź' 2412

* Karlus O. 'wyrostek' 7486

karmić 2036, 5918

* karmik 3447, 7999

karmny 3448

Karola zob. * Kalola

- karta 1772, 1773, 3485, 5291
kartacz 'szczotka' 7398
kartka 4559, 6336
* karwęczka 'cherlak' 3281
* karwęczec 'kwękać, stękać, chorować'
3232
Karwiniak O. 5997
Kasia O. 4616
kasza 1338, 2546, 3283, 3709, 7728, 7832,
7841
kaszlać 200, 1758
* Kaszparek O. 3531
kat 1465, 3123
* katać 'gdzie tam' 3284
Katka O. 2682
katolik 8380
kawa 734, 1157, 2082, 3286, 4650
kawka 3287
kawaler 3285
kazać 1882, 1914, 2619, 4372, 3473, 3474,
3475, 4917
kazalnica 6482
kazanie 1406, 2755, 5693, 6316, 8443
* kazować 3288, 7741
* kazowanie 798
każń 3354
każdy 538, 847, 1778, 1779, 1819, 2053,
2414, 2625, 3096, 3289, 3290, 3291,
3292, 3293, 3294, 3295, 3296, 3297,
3298, 3299, 3300, 3301, 3302, 3303,
3304, 3305, 3306, 3307, 3308, 3309,
3310, 3311, 3312, 3313, 3314, 3315,
3316, 3317, 3318, 3319, 3320, 3321,
3322, 3323, 3324, 3325, 3326, 3327,
3328, 3329, 3330, 3331, 3332, 3333,
3334, 3335, 3336, 3337, 3338, 3339,
3340, 3341, 3342, 3343, 3344,
3830, 3905, 4282, 4283, 4560, 4561,
4580, 4621, 4837, 4839, 5018, 5463,
5478, 5494, 5671, 5779, 5836, 5837,
5838, 5850, 5899, 5900, 5954, 5969,
6898, 6899, 6901, 7265, 7694, 7719,
7761, 7986, 8329, 8330
kądział 5656, 6009, 7702
kąkol 4549, 7811
kapany 7374
* kąsek 'kawalek' 113, 1281, 3505, 3506,
5463, 7213, 7486, 8052
6955, 7083, 7084, 7085, 7086, 7087,
7088 zob. kąsek
* kąszczek 'kawaleczek' 3507, 3508
kąć 4897, 5362, 6330, 6354, 6355, 6356,
6357, 6773, 6922, 7794, 7941
* kątek 1849, 1850, 2941, 4778, 4780
* kerchtać 'wydawać rozkaz: Rechts
um' 6100
kępa 6654
* kęs 'sztuka, jednostka' 520, 3715, 5700,
5748, 6196, 6488, 7090, 7564, 7572,
7575
kęsek 2962; zob. kąsek
kichać 714, 3018, 6584
kichnąć 101, 3347,
* kida 'otyła kobieta' 6922
* kidnąć 3347
* kiebinimać (ros. przekleństwo) 5787
kieliszek 4938
kielbasa 3726, 7307
kiep 3372
kiepsko 427, 6171
kiepski 5231, 6417
* kierchów 'cementarz' 5244, 6115, 6448,
8117
kiermasz 476, 637, 1237, 1533, 2116, 2815,
2820, 2913, 3375, 4659, 5102, 5715,
6308, 6429
kierpiec 2197, 2271
* kiery 'który' 9, 208, 1229, 1630, 2156,
3152, 3331, 3374, 3375, 3376, 3377,
3324, 3350, 3383, 3384, 3994, 3995,
6436, 6545, 6843, 6899, 7058, 7663,
8107, 8152
* kierysi 2420, 4543
kij 100, 197, 277, 279, 356, 407, 416, 425,
889, 893, 2482, 2714, 2737, 3227,
3350, 3383, 3384, 3994, 3995, 3996,
4300, 4426, 4665, 5151, 5602, 5705,
5871, 6652, 6906, 7034, 7240, 7367,
8208, 8271
* kijanie 'maczuga' 2403; zob. *kijań
* kijań 'maczuga' 4107; zob. *kijanie
kijowy 501, 1740, 1741, 6733
kilo 5565
* kinal 'duży nos' 7876

* kiszka 'kwaśne mleko' 1254, 1636,
2027, 2030, 3386, 3337, 3857, 4118,
5030, 5265, 6795, 7168, 7468, 7894,
7911, 7920
kit 6688, 6922, 7153
* kito 'udo, szynka' 3628, 4933, 6420,
6520, 6790
kiwać 3338, 3389
kiwać się 3390, 3391, 8421
kiwnąć 114, 4840
* kłajda 'plotka' 618
* kłamać 'drzemać' 6346
klamka 1587
* klapaczka 'gęba' 7376
klarnet 4196
klasa 6214
* klata 'duża klatka' 477
klatka 3887, 5056, 6781, 7450
kłać 799, 1863, 3397, 3399, 3458, 4842,
5209, 7014
* klebetnica 'plotkarka' 5637
klej 7162
* klejzać 'ślizgać się' 1089
klepać 292, 977, 2772, 3691, 3701, 5952
* klepadło 5963
klepanie 5965
* klepeto 'noga' 2918
klepka 694
kleszcze 4629
kłęzący 3401
kłężyć 3402
klin 2542, 3395, 3396, 3883, 3884, 4158,
4633, 6872, 7598
klinek 2314, 3013, 3139, 5171, 5821, 6485
Klinkowice M. 2364, 6074
klucz 2905, 5957
* kłudzić 'przeprowadzać, przewozić na
inne miejsce' 3399, 7913
* kłudzić się 7199
kluska 3400
kłaść 1178, 2851, 5736
kłapać 4472, 4626, 4628, 6074
* kłębko 913, 3978, 6778
kłobuk 'nakrycie głowy' 930, 2125
* kłodka 8075, 9182
kłopot 5102, 5105
* kłósko 1325, 5995, 8358
* kłócić 'mieszać, robić np. masło' 1225

knedel 5643
* knefel 'gruzik' 4219
* kniha 'księga' 443, 455
kobiecina 7702
* kobiel 'torba' 743, 5433, 5657
* kobieluch 'pantoflarz' 7490
* kobylińce 'koński nawóz' 1071, 1125,
1617, 3965, 8550
kobyła 2114, 2172, 2292, 2612, 3458, 3461,
4532, 5385, 5543, 6359, 7763
kochać 3010, 3011, 3012
kocieł 3403, 3404, 7563, 7988,
kocieł 5648
kocur 181, 589, 590, 591, 592, 627, 1416,
1487, 1642, 1688, 2232, 2233, 2256,
2547, 2626, 2627, 2913, 2914, 3357,
3405, 3406, 3407, 3408, 3574, 3977,
4103, 4407, 4529, 4742, 5199, 5200,
5244, 5311, 5439, 5547, 5613, 5986,
6034, 6308, 6309, 6429, 6430, 6535,
6780, 6799, 7027, 7116, 7648, 7895,
8161
* kocynder 3409
* koczka 3019, 3374, 4907, 5395, 6033, 8557
kogut zob. * kohut
* kohut 3429, 3430, 3431
* kokoci 'koguci' 695
* kokot 'kogut' 3433
* kokos 'głowa' 6253
* koice 'koło' 678, 2940, 4142
kołacz 225, 226
* kołaczowy 931
Kołder O. 8091
kołowrotek 2276, 2277, 2278
komar 3814, 6131, 6662, 6798; zob. * ku-
mor
komarzy 6635, 6958, 7654
komedia 2253, 6998, 7068, 7241
komediant 2488, 6129
komin 274, 851, 868, 1159, 4533, 7179,
7231, 7579, 8088, 8089,
kominiarz 1065, 3568, 4844, 8077
komora 965, 1762, 4019
komornik 3569, 6718
kompania 1255
* konajączka 'głos sygnaturki' 3100
konar 4582

- konew 4189
 *koni 'koński' 7234
 koniczek 5239
 koniec 702, 1098, 1812, 2590, 2777, 3324,
 3326, 3383, 3504, 3844, 3924, 4413,
 4542, 4652, 5444, 6676, 6834, 7280,
 7452, 7629, 7822, 7833, 8087, 8317
 koniuszek 4610
 konopie 7954
 konsum zob. konzum
 *koteska 'hrabianka' 2843
 konto 6609
 *konzum 6069
 koń 119, 120, 133, 182, 184, 228, 259, 593,
 604, 746, 748, 1184, 1185, 1489, 1490,
 1491, 1525, 1576, 1728, 1788, 1895,
 2079, 2315, 2359, 2517, 2455, 2522,
 2611, 2743, 2749, 3012, 3358, 3459,
 3477, 3498, 3499, 3500, 3501, 3502,
 3503, 3509, 3510, 3511, 3512, 3513,
 3514, 3515, 3516, 3561, 5048, 6360,
 6431, 6516, 6579, 7015, 7234, 7246,
 7560, 7586, 7930, 7956, 8059, 8091,
 8217, 8221, 8222, 8321, 8375, 8446,
 8515
 kończyć 8211
 *kończynisko 'koniczysko' 2995,
 koński 1296, 5442, 6616, 6890
 kopa 3676, 3764, 5948, 6459, 8052
 kopacz 729, 2479
 kopaczka 237, 354, 2858, 5757
 kopać 354, 1766, 1767, 1785, 2298, 2395,
 3441, 3442, 3515, 3516, 4283, 4818,
 5297, 5298, 7185, 7796, 7798
 kopiec 88, 90, 989, 1576, 2390, 3148, 4029,
 4183, 5698, 8332
 *kopieczek 'mały kopiec' 766
 *kopidoł 'grabarz' 1445, 3062, 3439, 3440,
 5467
 kopnąć 323, 328, 3254, 3358, 3443, 3445,
 3458, 4730, 4761, 7489
 kopycisko 4604
 kopytko 48
 kopyto 261, 3154, 3158, 3598, 6113, 6128,
 7836, 7957
 korba 552, 555, 6961
 *korczyć 'dokuczać, trapić, dolegać'
 3446, 6102
- kord 2992, 5683
 korona 1299, 1542, 3449, 5304, 5305, 8043,
 8045, 8119
 koronka 834
 korowód 4705
 korytko 3052
 koryto 770, 1395, 3332, 6239, 7744, 4923,
 4643, 4682, 4815, 6338
 korzeń 833, 2312, 2561, 2572, 4062, 4366,
 5336, 5337, 5452, 5919, 6896
 kos 7082
 kosa 1027, 7250
 kosteczka 3219
 kostka 3142
 kosz 428, 2418, 3112, 3450, 3454, 6272,
 7073, 7149
 *koszer 'mięso dla ortodoksyjnych Ży-
 dów' 430
 kosztować 1282, 1283, 1726, 1845, 3307,
 3342, 4638, 4639, 6082, 7172, 7173,
 7181, 8405
 koszula 209, 310, 1362, 1570, 1580, 1584,
 1774, 1993, 2685, 2779, 2868, 3129,
 3451, 3452, 3453, 3632, 3993, 3998,
 4301, 5310, 7301, 7579, 8333, 8340,
 8489
 koszyk 5610
 kośba 5233
 kościelny 665, 1746, 5300, 5412, 6751,
 8226, 8390
 kościół 445, 452, 547, 570, 645, 719, 862,
 1240, 1244, 1273, 1340, 1356, 2095,
 2221, 2523, 2735, 3015, 3230, 3231,
 3455, 3456, 4054, 4471, 4563, 4600,
 4839, 5243, 5315, 5316, 5804, 5806,
 6149, 6436, 6722, 6939, 7227, 7340,
 7502, 7568, 7631, 7792, 8339
 kość 169, 664, 1093, 1256, 2239, 2989,
 3202, 3302, 3363, 3457, 4159, 4352,
 5068, 5087, 5088, 5116, 5134, 5191,
 5365, 5754, 5875, 5931, 5961, 6471,
 6554, 6555, 7317, 7326, 7691, 8270,
 8273, 8285, 8363
 *kośnica 'kostnica' <?> 1911
 kośnik 'kosiarz' 2562
 kot 533, 2085, 8283, 8538
 kotlina 6519

- kotny 6516
 kowal 2715, 2716, 2718, 2784, 3315, 3322,
 3458, 3459, 3462, 3820, 4629, 6141
 kowalowy 3460, 3461
 kowalski 1555, 1699
 * kowiór 'dół z wodą' 6247
 koza 664, 1088, 1126, 1863, 2336, 2401,
 3040, 3463, 3464, 3465, 3466, 3467,
 3468 3469, 3527, 3584, 3608, 4266,
 4309, 4321, 4356, 4357, 4595, 4647,
 4693, 5106, 5293, 5701, 5732, 5741,
 5833, 6010, 6172, 6195, 6347, 6381,
 6391, 6752, 7343, 7421, 7553, 7651,
 7879, 8197, 8399, 8416, 8482
 kozi 2936, 4460, 6295
 * koziczka 1511
 kozieł 3401, 3470, 3471, 7554
 kozioł zob. kozieł
 * kozub 'stara koza' 6847
 kozuch 1588, 2045, 4090, 4505, 4800, 5383,
 5476, 6054, 6313
 koźle 7762
 kół 4273, 6361, 6454, 7790
 kółko 3476, 4139, 5140, 5283
 kózka 2056
 * krać 'krajac' 8513
 * kradnąc 3997, 6369, 6370
 * kraic 'ukrajany kawałek chleba' 7193,
 * kraiczek 'skrawek, kromka' 1459, 2165,
 2944, 5975, 6161
 kraj 256, 257, 855, 856, 976, 977, 978,
 1079, 1080, 5429, 5431, 6231, 6734,
 7482, 7483, 8334
 krajać 3524
 krajać się 6246
 krakać 1904, 2468, 3261, 3361, 3362
 Kraków M. 3638, 3770, 4865
 krakowski 7066
 kram 963, 2575, 2583, 3341, 5357, 6836
 kramarz 2527, 2633
 krasa 2976, 3528, 4025, 4026
 kraść 684, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521,
 1522, 1747, 1789, 1841, 1846, 3594,
 4630, 4707, 4836, 4843, 5529, 5994,
 7047, 8346
 * krawal 'krzyk, awantura' 720, 3523
 krawiec 6682, 6684, 6685
 kreda 246, 268, 7179, 7230, 8087, 8088;
 krejda zob. kreda
 * krejczyński 'krawiecki' 7092
 kreska 5980, 6011
 krew 309, 1131, 3525, 3526, 2527, 3542,
 4336, 4789, 7061, 7386, 7415, 8209
 kręcić 3543, 3544, 3545, 8287
 kręcić się 1558, 3546
 * kręcset 'do kroćset 1357'
 kręgiel 6805
 * kraczać 4464
 kroić 1330
 krok 3831, 3832
 kropelka 85, 3392
 kropla 2482, 3638, 7089
 krowa 235, 236, 318, 320, 580, 581, 686,
 1001, 1285, 1523, 1631, 1643, 2473,
 2754, 2806, 2893, 3352, 3374, 3375,
 3376, 3529, 3530, 4037, 4218, 3809,
 4546, 4801, 4935, 5495, 5671, 5723,
 5756, 5758, 6233, 6234, 6585, 6713,
 6786, 6879, 7164, 7185, 7200, 7276,
 7351, 7353, 7719, 7877, 7946, 7990,
 8096
 * krowiczka 2512
 * krowiniec 'gnój bydłcy' 1089, 2808,
 2976, 7325
 król 2711, 2720, 2891, 6206
 królik 980, 1138, 1742, 2185, 2563, 2564
 krótki 193, 421, 879, 986, 1005, 1256,
 1498, 1512, 3531, 3532, 3533, 3534,
 4161, 4310, 5536, 5750, 5926, 6300,
 8440
 krótko 1730, 2008, 3535, 3536, 3539, 3780,
 * krucafiks (przekleństwo) 3537
 kruczek 3558
 kruk 4889
 krupa 549, 1398, 7157
 * krupica 'kasza żytnia, potrawa mącz-
 na' 955, 3540, 4244, 7051, 8335
 * krupiejka 'kropelka' 3541
 kryminał 6715, 7207
 kryształ 7725
 krzak 7903
 * krzan zob. chrzan
 * krzcąć zob. chrzcąć
 * krzesić 'cucić' 1179

* krzosany 'krzesany' 5499
 * krzta 'odrobina' 156
 krzyknać 6240
 * krzypiec 'postękiwać, kwękać, kasz-
 leć' 1758
 * krzywak 'laska', przen. 'zakrzywiony
 nos' 4207, 4212
 krzywda 495, 2934, 3722, 5353, 6658, 6916
 krzywić się 3328
 * krzywno 1102
 krzywony 1103, 1669, 3549, 3550, 3677, 4168,
 5058, 6223, 7649
 krzyż 1358, 1606, 1720, 2964, 3311, 3423,
 3551, 4370, 5187, 5966, 5971, 7905,
 8441
 krzyżować 3424
 krzyżyczek 5073
 * krzyżby zob. trzeżwy
 ksiądz 657, 723, 1008, 1031, 1746, 1813,
 2371, 2474, 2530, 2755, 3368, 3553,
 3554, 3555, 3556, 3558, 3695, 3696,
 3698, 4937, 4940, 5300, 6751, 6932,
 8084
 książka 984, 1025, 1989, 1990, 1991, 4449,
 8039
 * księdzowy 6462
 księżyc 4304, 4983
 * kszeft (por. Geschäft) 'interes' 3712,
 kształcić 'formować, czynić kształtnym'
 792, 802, 4026
 kto 339, 364, 401, 459, 542, 631, 827,
 828, 848, 850, 851, 852, 853, 854,
 864, 867, 868, 869, 880, 910, 963,
 1019, 1020, 1022, 1023, 1166,
 1170, 1071, 1194, 1224, 1237, 1326,
 1448, 1452, 1567, 1720, 1721, 1722,
 1723, 1724, 1725, 1726, 1727, 1728,
 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734,
 1735, 1736, 1737, 1738, 1739,
 1740, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745,
 1746, 1747, 1748, 1749, 1750, 1751,
 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1757,
 1758, 1759, 1760, 1761, 1762, 1763,
 1764, 1765, 1766, 1767, 1768, 1769,
 1770, 1771, 1772, 1773, 1774, 1775,
 1782, 1783, 1784, 1785, 1786, 1787,
 1788, 1789, 1790, 1791, 1792, 1793,
 1794, 1795, 1796, 1797, 1798, 1799,
 1800, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805,
 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811,
 1812, 1813, 1814, 1815, 1816, 1817,
 1818, 1819, 1820, 1821, 1822, 1823,
 1824, 1825, 1826, 1827, 1828, 1829,
 1830, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835,
 1836, 1837, 1838, 1839, 1840, 1841,
 1842, 1843, 1844, 1845, 1846,
 1847, 1848, 1849, 1850, 1851,
 1852, 1853, 1854, 1855, 1856, 1857,
 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863,
 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869,
 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875,
 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881,
 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887,
 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893,
 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899,
 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905,
 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911,
 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917,
 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923,
 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929,
 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935,
 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941,
 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947,
 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953,
 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959,
 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965,
 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971,
 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977,
 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983,
 1984, 11895, 1986, 1987, 1988, 1989,
 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995,
 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001,
 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007,
 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013,
 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019,
 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025,
 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031,
 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037,
 2482, 2680, 2703, 2731, 2800, 2813,
 2999, 3277, 3346, 3382, 3393, 3394,
 3410, 3411, 3412, 3413, 3414, 3415,
 3416, 3417, 3418, 3419, 3420, 3421,
 3422, 3423, 3424, 3425, 3426, 3427,
 3477, 3478, 3479, 3480, 3481, 3482,
 3483, 3484, 3485, 3486, 3487, 3488,

- 3489, 3490, 3491, 3492, 3493, 3494,
3495, 3496, 3497, 3559, 3670, 3806,
3837, 3838, 3839, 3840, 3937, 3938,
3939, 3940, 3941, 3942, 3943,
3949, 3950, 3964, 4016, 4232, 4473,
4482, 4526, 4672, 4678, 4724, 4766,
5198, 5237, 5259, 5279, 5325, 5588,
5717, 5718, 5719, 5720, 5763, 5776,
5817, 5819, 5836, 5847, 5849, 5851,
5856, 5897, 5931, 5932, 5962, 5991,
6075, 6112, 6207, 6229, 6460, 6476,
6477, 6623, 6672, 6813, 6919, 7342,
7289, 7290, 7348, 7349, 7350, 7365,
7425, 7432, 7433, 7449, 7579, 7639,
7643, 7644, 7656, 7747, 7798, 7800,
7959, 7992, 8079, 8331, 8370, 8374,
8428, 8441, 8490, 8499, 8504, 8525
- * ktosi 395, 697, 1029, 1569, 3206, 3610,
3866, 3944, 3945, 4573, 5281, 5745
6301, 7249, 7634, 7939, 8147, 8442,
8491, 7731
- któż 2036
- * Kuba O, 362, 1417, 2631, 2643, 2677,
2678, 3560, 7248
- kucharka 2093, 2860, 3220, 3562, 4063
kucharz 550, 1115, 2127, 3562, 4064
kuchenny 649, 2895
kucharzyć 3321
kuchcić 6100
kuchnia 7858
- * kuckać 'kaszelec' 1758, 1819, 3564, 3565,
5937, 6539
- kuć 3372, 3458, 3459, 3499, 3500, 7852
kudłaty 1790, 2886, 3566, 3946, 4002, 5445,
8068
- * kudło a. * kudeł 'włos' 86, 5013, 5112,
5284, 6350, 6392, 7114, 7748
- * kukuczka 'kukułka' 3876
* kukurzyca 'kukurzydza' 7782
- kula 1047, 4350, 5183, 5446, 6257, 7252,
8144
- * kulać 'toczyć' 5595
* kulać się 'toczyć się po ziemi' 2357,
4488, 4489, 6882
- * kulaty 'okrągły' 6791, 6902
kulawy 1091
kulka 5859
- * kulki 'jądra' 2609, 4819, 5973, 6052,
6597, 6719, 6797, 7364
- * kumor 1572, 8336; zob. komar
- kupa 594, 682, 871, 1235, 1238, 1251,
1703, 2748, 3773, 4332, 5400, 5834,
6307, 6310, 6566, 7237, 7898
- * kupia 'kupno' 4568
- kupić 109, 512, 513, 524, 841, 1727, 1801,
1806, 1863, 2075, 2137, 2162, 2319,
2483, 2504, 2519, 2666, 3044, 3570,
3571, 3572, 3573, 3574, 3575, 3576,
3577, 3578, 3582, 3583, 3584, 3585,
4376, 4692, 4813, 4854, 4883, 5067,
5105, 5106, 5114, 5177, 5978, 5979,
6505, 6506, 6508, 6509, 7545, 8036
- kupować 315, 484, 3580, 3581, 4806, 4993
- kura 87, 187, 615, 617, 638, 639, 847,
949, 968, 1195, 1564, 1749, 1750,
2106, 2272, 2372, 2466, 2790, 3303,
3369, 3429, 3433, 3586, 3587, 3588,
3637, 3689, 3707, 4175, 4222, 4432,
4608, 4612, 4634, 5614, 5615, 5616,
5864, 5937, 6311, 6574, 6699, 6700,
6959, 7108, 7112, 7204, 7228, 7253,
7506, 7586, 7764, 8387, 8522, 8523
- kuraz 'odwaga, śmiałość' 7948
kurczę 3590, 3591
kureczyć 6102
kurka 5073, 6002, 6378, 7875
kurnik 3592
kuropatwa 3757, 3758
kurwa 2670
* kurwiczka 2660
* kurzątko 4612
* kurczy 3589
kurzy 4033, 4170, 4171, 5617, 6014, 6279,
8254, 8500
- * kurzyczka 'kurka, kureczka' 4138, 5868
kurzyć 2295, 3105, 3593, 3594, 3595, 3597
kurzyć się 206, 983, 3596, 3870
- * kust 'wyżywienie, wikt' 1313, 5167,
6420, 6546
- * kustować 'żyć, wiktować' 3700
kuty 3598
* kuwikać 'krzyczeń jak sowa; biedo-
wać' 23

kuźnia 239, 271, 3600, 4301
 *kwak 'karpień' tu: niski człowiek 767
 3218
 *kwatyr 'kwatery, mieszkanie' 5467
 *kwaśniaczka 'człowiek skwaszony,
 zgorzkniały' 3605
 kwaśny 2635, 3600, 3601, 3602, 3603,
 3604, 3605, 4172, 5584
 *kwiańczyć 'jęczeć, płakać' 4844
 kwiatek 2054, 7676
 *kwicisko 'wódka, gorzalka' 3852
 kwiczeć 1923, 3363, 7729
 *kwiś 'kwitnąć' 1420, 5338
 kwik 'krzyk świni' 4061
 *kwit 'wódka' 1254, 1996, 3606, 6274,
 kwita 6949
 kwitnąć 744, 1614, 2054, 2632, 3359, 5563,
 5667, 6093, 6094, 6095
 kwoczka 6312, 6873
 *kwuczka zob. kwoczka

L

*labet 'kłopot, ambaras' 6945
 *labować 'używać, bawić się' 1885, 3607
 lać 1792, 1793, 2265, 3628, 3629, 3822,
 3623, 4846, 4847
 lać się 567, 1127, 2441, 2778, 2779, 3123,
 3126, 3127, 3133, 3630, 3631, 3632
 *lagramętnik 'łobuz' 7471
 *lajbik 'stanik, kamizelka' 7995
 *lajda 'uderzenie' 1791, 4440, 6259
 *lajer 'kataryna' 4270
 lakować 3610
 *lala 'obcy człowiek' 7472
 lalka 5569
 lampa 249
 *land 'kraj' 289
 *langwer 'pospolite ruszenie' (por.
Landwehr) 5859
 *lapać 3608
 *larmo 'krzyk, gwałt, awantura' 1180,
 3076
 las 46, 329, 330, 341, 543, 1004, 1083,
 1690, 2132, 2376, 2511, 2551, 2703,
 3710, 4731, 4743, 4764, 4957, 4967,

5015, 5023, 5162, 5163, 5169, 5427,
 5508, 5560, 5581, 5582, 5725, 6164,
 6510, 6601, 6745, 6981, 7209, 7356,
 7671, 8174
 *Laszka O. 'kobieta w stroju laskim'
 7588
 latać 2010, 2011, 2012, 3609, 4845, 6749
 latarnia 2236, 3796, 5645, 6794, 7462
 lato 189, 2003, 2702, 4788, 4961, 5266,
 5267, 5270, 5272, 5273, 5414, 5350,
 5636, 6417, 6895, 6900, 7584, 7696,
 8299
 *latosi 7125, 7125
 *lawor 'miednica, umywalnia' 3905
 *Lazar zob. Łazar
 lebioda 'człowiek chorowity' 7136
 lecieć 25, 184, 2092, 3215, 3611, 3612,
 3613, 3614, 3615, 3616, 3617, 3618,
 3619, 3620, 3623, 3792, 3793, 3794,
 3795, 3796, 3797, 3798, 3799, 3800,
 3801, 3802, 3803, 5466, 5567, 5859,
 6209, 6241, 6242, 6867, 6915, 7835
 *lecyjaki 'bylejaki' 3621, 3622
 leczyć 1113, 6389, 7501
 *legać 1759
 legnąć 1329, 3048, 3472, 3474, 3475
 lek 4540, 4641, 5084, 5085, 5724
 lekarz 2260, 8237
 lekarstwo 4642, 5065
 lekki 418, 3633, 3947, 5411, 6107
 lekko 109, 111, 958, 1794, 2210, 2639, 2755,
 3366, 3634, 3635, 3713, 4796
 leko zob. lekko
 *lemiec 'kołnierz' 7923
 lenić się 3493
 lenistwo 5918
 leniuch 6147
 leniuszek 344
 leniwy 1795, 3323, 3327, 3825, 3826, 3827,
 3828, 3829, 3830, 3831, 3832, 3833,
 3834, 3835
 leń 127, 178, 3824, 3836, 6440, 6625
 lep 699
 *lepiak 'brudas' 7091
 lepiej 97, 794, 1117, 1464, 1509, 1514, 1531,
 1763, 1927, 1979, 2041, 2070, 2127,
 2768, 2769, 2770, 2789, 2858, 3333,

- 3636, 3637, 3638, 3639, 3640, 3641,
3642, 3643, 3644, 3645, 3646, 3647,
3648, 3649, 3650, 3651, 3652, 3653,
3654, 3655, 3656, 3688, 3689, 3690,
3691, 3694, 3695, 3696, 3697, 3698,
3699, 3700, 3701, 3702, 3704, 3705,
3706, 3711, 3713, 3714, 3718,
3719, 3721, 3722, 3723, 3724,
3725, 3726, 3727, 3728, 3729,
3730, 3731, 3732, 3733, 3734, 3735,
3736, 3737, 3739, 3741, 3742, 3743,
3744, 3745, 3747, 3749, 3750, 3752,
3754, 3755, 3756, 3763, 3764, 3765,
3766, 3767, 3768, 3769, 3770, 4670,
5021, 5153, 5627, 5813, 5902, 6786,
6819, 7433, 7805, 8104, 8486; zob.
dobrze
- lepki 4173
- lepszy 1295, 3657, 3658, 3659, 3660, 3661,
3662, 3663, 3664, 3665, 3666, 3667,
3668, 3669, 3670, 3671, 3672, 3673,
3674, 3675, 3676, 3677, 3678, 3679,
3680, 3681, 3682, 3683, 3684, 3685,
3686, 3687, 3692, 3692, 3703, 3707,
3708, 3709, 3710, 3712, 3715, 3716,
3717, 3720, 3738, 3740, 3746, 3748,
3751, 3753, 3757, 3758, 3759, 3760,
3761, 3762, 4670, 5064, 5084, 5085,
5091, 6007, 6540, 8194, zob. dobry
zob. dobry
- letnik 4528
- lew 3821, 4277, 6235
- lewo 6038
- lewy 1264, 1389, 1653, 2145, 2426, 3009,
3771, 3772, 4174, 5402, 6531, 7025
- leżć 1734, 1848, 3773, 3774, 3775, 3776,
3837, 3838, 3839, 3840, 4821, 4822,
4848, 7412, 7739
- * leżący 'leżać' 3785
- leżeć 94, 95, 144, 1096, 1992, 2006, 2467,
3090, 3743, 3777, 3778, 3779, 3780,
3781, 3782, 3783, 3784, 3786, 4734,
5297, 5298, 5453, 7174, 7585, 7735
- leżnąć się 5808
- * lichotarz 'nędzarnik' 3787
- * lichucny 'lichy' 5437
- lichy 3788
- * lico 9, 1138, 4175, 4304
- liczyć się 1976, 5825
- lina 1151, 6515, 7298
- lipiec 3789
- lipowy 5422
- list 1483
- listek 2647, 4582
- listopad 7701, 7702
- liszka 3304, 3305, 3306, 4421
- * litanija 6933, 7989
- litera 4437, 4438
- litr 1254, 8083
- * liwa 'wołanie na gęsi' 3790
- lizać 2609, 5528, 5973, 8077
- lizać się 4405,
- liznąć 36, 3999, 6151, 8156
- * lizoń 'lizus' 7016
- lokaj 3804
- * lokryścina 'dla Chrystusa, dla Boga'
3791
- * lokrystaboga 3805
- * losmiłowania 3791
- los 2018
- loteria 1072, 3039, 4474, 7364, 7437
- łód 598, 611, 2544, 4028, 5204, 6219, 7002,
7003, 8301
- lubieć 3789
- lubieć się 1929, 1936
- * luchnąć 'lyknąć' 2730, 6152, 6656
- Lucyfer O. 2234, 2680, 2681, 3486
- * ludeczkowie 3806, 5860
- ludzie 1332, 1362, 1363, 1630, 1724, 2208,
2040, 2042, 2221, 2485, 3185, 3245,
3708, 3807, 3808, 3809, 3810, 3811,
3812, 3813, 3814, 3815, 3816, 3817,
3818, 4434, 4507, 4508, 4551, 4575,
4926, 4966, 4967, 5035, 5624, 5626,
5755, 5861, 6213, 6225, 6470, 6475,
6560, 7214, 7288, 7332, 7515, 7538,
7568, 7645, 7685, 7687, 7700, 7799,
7812, 7813, 8178
- ludziska 6470
- ludzki 213, 505, 2170, 3819, 4997, 7238,
7611
- luft 1368, 5411, 5413
- * luftins[z]pektor 8391
- Luter O. 6884, 7319, 7320, 7321, 7322

luterski 1575, 1583, 7299, 7318

* luto 840

* lutować 4259, 4942

* lutować się 1350

luty 3416, 3820

Ł

łach 3031, 4649, 7218

łacina 3841

łacno 489, 7533

łacny 844, 1364, 3842, 3858, 4568, 5431,
7483

łagodny 3843

łajać 5301, 5879, 8170

łakomieć 3844

łakomo 3751, 3846, 3847, 3848, 3849, 7532

łakomstwo 3845

łamać 3321, 3864, 3865, 4273, 6361, 6362,
7255, 7790

łania 1595

łańcuch 6663, 6703, 6923

łańcuszek 171

łapa 4176

łapać 3608, 6074

łapczywy 3850

łapiduch 1679, 7473

łaska 962, 1379, 5230, 5534, 5535, 5536,
5537, 6125, 7092

* łasztówka 'jaskółka' (por. czeskie:
vlasťovka) 5272, 5273

łata 1532, 2616 3360, 3682, 3683, 3923,
3924, 3851, 3852, 3853, 3856, 8064

łatać 2002, 3860, 3861, 7442

łatany 1219

łatka 1857, 1859, 3854, 3855, 6412

ława 1943, 1954, 1955, 3084, 3286, 5171,
6379

ławka 2469

Łazarz O. 3781, 6489; zob. Łazarz

* Łazarz O. 7840

łazęga 7474

łazić 3857

łąka 1027, 4548, 7947

łeb 6500, 7600, 8421

* łebsko 'potężnie, dużo' 6171

* łechciwy 'łasy, chciwy' 2888, 3858,

7375

* łechty 'łaskotki' 2847

łgać 3870

łgarz 3266, 3267, 3859, 6460

łokieć 556, 5676

* łoński 'zeszłoroczny' 239

łopata 1445, 3439, 3440, 4322, 5736, 5737,
7275

łopatka 2753

łowić 3862, 3863

łowny 533

łój 2976, 4571

łóżko 126, 729, 2426, 6433, 6571, 7266,
7758, 8164

* Łózkowice 2429

* łupkać 'laut furzen' 7060

łuskać 2080, 3866, 5496

łyczko 762, 7262

łyk 2210, 2215

* łygoń 'chciwiec' 7017

łysek 4828, 4829

łysieć 2163

łyсы 3714, 3867, 3868, 4547, 8375

łyżka 56, 406, 2963, 3182, 4651, 5737, 7534,
7715

łyza 3869, 3886

łyzawy 3772

M

macać 4854

macać się 1744

Maciej O. 6837

Maciek O. 8282

macierz 4460, 4461

maczać się 6294

mać 1675, 2603, 2679, 2692

maćków 8283

* maga 2565, 5229

magazyn 2245

* maiczek 'maj' 7680

maj 1421, 6163

majątność 6090

* Majland M. 'Mediolan' może z *mein*
Land przen. 'majątek' 264, 6927,
7372, 7657, 7658, 7659, 7664

majowy 4148

majster 5144, 5181, 5245, 6277, 7818

mak 1132, 1419, 2632, 4551, 8250
 makówka 7329
 malarz 1363
 maleparta 'rzeczy złe, przekłete' 3877
 malina 1596, 4837
 malinka 4137
 malować 3377, 4855, 4974, 4975
 malowany 104, 1549, 5186, 6132, 6804,
 8396
 małatki 3531
 * małe 1796, 1838
 mało 537, 552, 553, 1119, 1270, 1282,
 1283, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805,
 1806, 1815, 2636, 2640, 3349, 3374,
 3375, 3376, 3378, 3723, 3724, 3725,
 4016, 4040, 4042, 4043, 4045, 4061,
 4073, 4076, 4425, 5285, 5483, 5936,
 5993, 6673, 6893, 7647, 7657, 8066
 * małodzka 'mało jedząca osoba' 3887
 mały 182, 652, 950, 1104, 1251, 1370,
 1388, 1862, 1981, 2275, 2898, 2962,
 3687, 3726, 3878, 3879, 3880, 3881,
 3882, 3883, 3884, 3885, 3886, 3887,
 3888, 3889, 3890, 3891, 3892, 3893,
 3894, 3895, 3896, 4856, 4016, 4337,
 4671, 4672, 4990, 5230, 5283, 5284,
 5916, 6381, 6452, 6550, 6560, 6906,
 7849, 7870, 7872, 7972, 8357, 8358,
 8359, 8360, 8361, 8475
 małżeństwo 5624
 mama 143, 858, 1362, 2634, 2937, 3049,
 3627, 3898, 5060, 5252, 5253, 5301,
 5348, 6231, 8170
 mameluk 6838
 mamin 857
 maminy 1568, 3897
 mamka 5252, 5253
 mamona 1044
 * mamrać 'mówić niewyraźnie' 2647,
 3899, 3900, 3901, 4582, 6541
 * mamulczyn 6861
 * mamulka 693, 3898, 3902, 3903, 3904,
 3905, 3906, 3907, 4322, 6208, 7740,
 7741
 * mandora 'nieporządna dziewczyna'
 1776, 1777, 1778, 1779, 1780, 1781,
 6728
 Mania O. 5337
 * manebrować 3169
 manna 7195
 mara 4261, 6288
 Marcin O. 7513, 7514
 Marcinek O. 7514
 Marek O. 2235, 3795, 6956
 * marekwia 'marchew' 8537
 Maria O. 5861
 Maria Teresa O. 453
 * Margieta O. 'Małgorzata' 8280
 marny 213
 * marownia 'trupiarnia' 7305
 martwy 1179, 4258, 4259, 4260, 4889,
 5287, 5371, 6221, 7300, 7787, 8565,
 8566
 mary 3090, 3782
 marzec 2721, 3416, 4569, 6091, 6430,
 6780, 7716
 marznąć 3727, 3829
 marzyć 1037
 masarz 1638, 2955, 3705, 5501, 6405,
 6486, 7729
 maselko 4506
 masło 679, 680, 1225, 1310, 2375, 3678,
 3909, 4177, 4278, 4284, 5870, 6731,
 7043, 7982, 8364, 8554
 * masno 'tłusto' 7221
 * masny 'tłusty' 396, 2498, 2574, 4555,
 5412, 7018, 7558
 Masny O. 6457
 maszyna 3910, 3911, 7093
 maścić 544, 561, 562, 1572, 1573, 3912,
 6980, 8413
 maść 1178, 2851, 2977, 5428, 6733, 7380,
 7819
 maślanka 7697
 * maśnica 'maselnica' 1911, 7344
 mateczka 3913
 matka 180, 756, 768, 1070, 1363, 1471,
 1474, 1488, 1633, 1851, 1857,
 1859, 1880, 2101, 2119, 2491, 2531,
 2564, 2680, 2681, 2682, 2844, 2847,
 2936, 4534, 4871, 4977, 4978, 5095,
 5232, 5862, 6825, 8343
 * matny 3914
 Matusz O. 7248
 Matysek O. 4829, 5980, 6011

mazać 1797, 3915
 mazać się 1926, 1963
 mazany 2977, 4118, 5428, 7380, 7819
 *mazuła 'ta, co się maże, brudzi' 3916
 mądrość 2413, 4490, 8167
 mądrować 4858, 5130
 mądrować się 8176
 mądry 379, 475, 841, 993, 1613, 1732,
 1980, 1988, 2135, 2160, 2162, 2521,
 2574, 2890, 2891, 3645, 3730, 3742,
 3745, 3766, 3767, 3768, 4417, 4418,
 4419, 4420, 4421, 4422, 4423, 4424,
 4425, 4426, 4427, 4428, 4429, 4430,
 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436,
 4495, 5144, 5520, 5755, 5779, 5780,
 5808, 6851, 6864, 7585, 7586, 8371,
 8389
 *mądzie 4766
 mąka 2838, 2903, 4710, 4711, 4712, 5147,
 6656, 8461, 8462
 mąż 3917
 mebel 7373
 mech 1096, 2409
 Meluzyna O. 7635, 7924
 mendel 1325, 5990
 metr 1397, 4584, 5349, 5892, 5901, 7094
 *męczelnik 2302
 męczyć 2014
 *mędrak 'mędrak' 6283
 *mędry 'mądrości' 6283
 mgła 2122
 miano 4144, 4178, 4604
 miany 3918
 miara 1365, 2706, 2707, 2960, 2966, 2919,
 3920, 4583, 5883, 6582, 6744
 miarka 1999, 2000, 2705, 3291, 8544
 miasto 1485, 1486, 1687, 3690, 4746, 6073,
 7717,
 Michał O. 250, 251, 3921
 miech 68, 169, 717, 954, 1160, 1242, 1243,
 1345, 1346, 1532, 1555, 1699, 2111,
 2203, 2355, 2422, 2838, 2903, 3574,
 3672, 3673, 3681, 3693, 3923, 3924,
 3925, 4316, 4868, 5131, 5178, 6086,
 6562, 6738, 6743, 6839, 6883, 7019,
 7095, 7308, 7354, 7384
 miecz 198, 3123
 mieć 14, 22, 35, 36, 37, 74, 100, 156, 182,
 192, 193, 199, 218, 223, 224, 227,
 230, 231, 339, 249, 293, 363, 365, 260,
 376, 416, 417, 418, 419, 420, 436,
 442, 443, 455, 462, 267, 474, 480,
 481, 484, 485, 500, 508, 509,
 532, 552, 553, 554, 557, 563, 566,
 568, 574, 587, 664, 689, 715, 716,
 718, 725, 752, 757, 806, 813, 836,
 842, 843, 851, 861, 864, 867, 868,
 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875,
 876, 903, 959, 962, 967, 986, 1017,
 1030, 1039, 1042, 1043, 1105, 1147,
 1206, 1207, 1210, 1237, 1289, 1300,
 1309, 1311, 1328, 1329, 1350, 1356,
 1389, 1390, 1399, 1449, 1450, 1472,
 1476, 1493, 1510, 1512, 1521, 1533,
 1534, 1535, 1560, 1713, 1742, 1754,
 1755, 1756, 1763, 1772, 1798, 1799,
 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1812,
 1813, 1814, 1815, 1816, 1817, 1818,
 1819, 1820, 1821, 1822, 1823, 1824,
 1825, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830,
 1831, 1854, 1860, 1868, 1869, 1870,
 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876,
 1900, 1909, 1962, 1966, 1989, 1999,
 2000, 2005, 2029, 2033, 2048, 2049,
 2051, 2052, 2053, 2057, 2058, 2059,
 2062, 2064, 2075, 2094, 2097, 2115,
 2132, 2133, 2157, 2158, 2226, 2250,
 2281, 2299, 2330, 2355, 2356, 2411,
 2416, 2443, 2444, 2483, 2484, 2509,
 2518, 2520, 2527, 2553, 2554, 2555,
 2556, 2581, 2592, 2594, 2608, 2614,
 2616, 2626, 2627, 2633, 2635, 2637,
 2638, 2639, 2640, 2641, 2651, 2657,
 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663,
 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669,
 2670, 2704, 2749, 2764, 2812, 2839,
 2928, 2940, 2941, 2942, 2943, 2957,
 3013, 3014, 3029, 3030, 3031, 3032,
 3035, 3037, 3038, 3045, 3046, 3065,
 3067, 3068, 3073, 3094, 3095, 3096,
 3097, 3098, 3102, 3144, 3145, 3146,
 3149, 3170, 3171, 3182, 3183, 3202,
 3220, 3221, 3222, 3223, 3225, 3228,
 3231, 3261, 3289, 3296, 3297, 3299,
 3302, 3311, 3313, 3316, 3317, 3318,
 3324, 3329, 3330, 3331, 3343, 3348,

3355, 3356, 3357, 3360, 3364, 3368,
3374, 3376, 3383, 3402, 3411, 3417,
3443, 3447, 3452, 3460, 3487, 3489,
3530, 3649, 3568, 3596, 3638, 3689,
3505, 3506, 3510, 3511, 3512, 3513,
3930, 3931, 3932, 3933, 3934, 3935,
3690, 3702, 3719, 3728, 3731, 3770,
3792, 3830, 3849, 3871, 3872, 3873,
3876, 3887, 3926, 3927, 3928, 3929,
3930, 3931, 3932, 3933, 3934, 3935,
3936, 3937, 3938, 3939, 3940, 3941,
3942, 3943, 3944, 3945, 3946, 3947,
3948, 3949, 3950, 3951, 3952, 3953,
3954, 3955, 3956, 3957, 3958, 3959,
3960, 3961, 3962, 3963, 3964, 3965,
3966, 3967, 3968, 3969, 6970, 3971,
3994, 4002, 4003, 4004, 4005, 4006,
4007, 4009, 4010, 4014, 4022, 4024,
4028, 4031, 4032, 4033, 4034, 4035,
4036, 4037, 4038, 4039, 4041, 4046,
4047, 4048, 4049, 4050, 4051, 4052,
4053, 4054, 4055, 4056, 4057, 4058,
4062, 4065, 4066, 4067, 4070, 4071,
4072, 4075, 4080, 4083, 4084, 4085,
4086, 4087, 4088, 4089, 4090, 4091,
4092, 4093, 4094, 4095, 4096, 4097,
4098, 4099, 4100, 4101, 4102, 4103,
4104, 4105, 4106, 4107, 4108, 4109,
4110, 4111, 4112, 4113, 4114, 4115,
4116, 4117, 4118, 4119, 4120, 4121,
4122, 4123, 4124, 4125, 4126, 4127,
4128, 4129, 4130, 4131, 4133, 4134,
4135, 4136, 4139, 4140, 4141, 4142,
4143, 4149, 4150, 5151, 4152, 4153,
4154, 4155, 4156, 4157, 5158, 4159,
4161, 4168, 4169, 4170, 4171, 4172,
4173, 4174, 4175, 4176, 4177, 4178,
4179, 4180, 4181, 4182, 4183, 4184,
4185, 4186, 4187, 4188, 4189, 4190,
4191, 4192, 4193, 4194, 4195, 4196,
4197, 4198, 4199, 4200, 4201, 4202,
4203, 4204, 4205, 4206, 4207, 4208,
4209, 4210, 4211, 4212, 4213, 4214,
4215, 4216, 4217, 4218, 4219, 4220,
4221, 4222, 4223, 4224, 4225, 4226,
4227, 4228, 4229, 4230, 4231, 4232,
4233, 4234, 4235, 4236, 4237, 4238,
4239, 4240, 4241, 4242, 4243, 4244,

4245, 4246, 4247, 4248, 4249, 4250,
4251, 4252, 4253, 4254, 4255, 4256,
4257, 4262, 4263, 4264, 4265, 4266,
4267, 4268, 4269, 4270, 4271, 4272,
4273, 4274, 4285, 4286, 4291, 4292,
4293, 4294, 4295, 4296, 4297, 4298,
4299, 4300, 4301, 4302, 4303, 4304,
4305, 4306, 4307, 4308, 4309, 4310,
4311, 4312, 4313, 4314, 4315, 4316,
4317, 4318, 4319, 4320, 4321, 4322,
4323, 4324, 4325, 4326, 4327, 4328,
4329, 4330, 4331, 4332, 4333, 4334,
4335, 4336, 4337, 4338, 4339, 4340,
4341, 4342, 4343, 4344, 4345, 4346,
4347, 4348, 4349, 4350, 4351, 4352,
5353, 4354, 4355, 4356, 4357, 4358,
4359, 4360, 4361, 4362, 4363, 4364,
4365, 4366, 4367, 4368, 4369, 6370,
4371, 4372, 4383, 4384, 4385, 4386,
4387, 4388, 4389, 4390, 4391, 4392,
4393, 4394, 4395, 4396, 4397, 4398,
4399, 4405, 4406, 4407, 4408, 4409,
4410, 4411, 4412, 4413, 4414, 4415,
4416, 4434, 4447, 4475, 4506, 4529,
4539, 4540, 4561, 7693, 7721, 7727,
7728, 7729, 7736, 7764, 7765, 7803,
7806, 7833, 7845, 7915, 8036, 8121,
8122, 8123, 8124, 8125, 8141, 8142,
8143, 8144, 8145, 8146, 8181, 8227,
8249, 8273, 8309, 8310, 8323, 8317,
8345, 8347, 8377, 8389, 8418, 8524,
8526, 8527, 8528, 8534
mieć się 1314, 1931, 2621, 2758, 2759,
2760, 2761, 2762, 2763, 2764, 2765,
2766, 2767, 2768, 2769, 2770, 2771,
2772, 2773, 2774, 2775, 2776, 2777,
3874, 3875, 4008, 4277, 4278, 4279,
4280, 4281, 4282, 4283, 4284, 4285,
4286, 4287, 4288, 4289, 4290, 4400,
4401, 4402, 4403, 4404, 5954, 6717
miedza 1229, 4128, 5525, 6678, 6708, 8492
miedź 1872, 1873
miejsce 1096, 1195, 3972, 5936
mienić 'wymieniać, nazywać' 1038
* mierwa 4048
* mierwianka 'słoma targana, mierz-
wiasta' 4109
* mierwić się 470

- * mierzączka 'kłopot, skrupuły' 789, 8431, 8432
mierzić 'mieć skrupuły' 3977
* mierzycza 'miara na zboże' 4247, 4249
mierzyć 460, 537, 553, 554, 1497, 2035, 2705, 2706, 2707, 3652, 3754, 4856
miesiąc 3059, 3114, 5189, 5321, 5339
miesiączek 962, 1318, 1341, 2044, 4127, 5757, 5976, 6668, 7682, 7899, 7925, 8037
mieszek 836, 1030, 1560, 1695, 1844, 3277, 3360, 4330, 4360, 5944, 6023, 6027, 6775, 6776, 7264, 8505
mieszkać 1471, 1799, 2099, 2102, 3263, 4017, 4018, 4019, 4020, 5315, 5316
mieść 3308
* mietlarzyczek zob. miotlarzyczek
* mietła 3308, 4899, 5170, 5172, 5173, 5174, 5175, 5740, 7170, 8171
miewać się ⁹⁷⁵⁶
* miewować 'często mieć' 1769
miękki 4011
mięso 3670, 3686, 3777, 3842, 4012, 4013, 5087, 5088, 5826, 5931, 6380, 6920, 8321
mięsopust 3653
mięsopustny 4014, 4015
* miglanc 'spryciarz' 7475
mignąć 1810, 1811, 1919, 2032, 3216
mijać 1876
mikado 'włosy obcięte krótko' 3295
Mikołaj O. 3417, 4961
milczeć 3985, 3986, 3987, 4582
milion 1380, 2357, 5670, 6882
* milioński 'cholerny' 3988, 3989
miło 811, 840, 948
miłość 1256, 3981, 3992, 5068, 5086, 6543, 7694; zob. mość
miłować 1722, 1784, 3410, 3423, 3424, 3993, 3994, 3995, 3996, 3997, 3998, 3999, 5885
miłować się 4000, 4001
miły 58, 560, 850, 1724, 3990, 4146, 5131, 6779
minąć 851, 864, 867, 868, 869, 872, 880, 1757, 2136, 3420, 3484, 4526, 6091, 6257 7831
minąć się 3745
minuta 3576, 6109, 7172
* miotlarzyczek 'człowiek, wyrabiający miotły' 2597, 2598, 8509
miód 66, 67, 1524, 1820, 2043, 2615, 3386, 3435, 6057, 6421, 7186, 7696, 7859
Mirów M. 7886
misa 2296, 8192
miska 484, 842, 966, 1387, 1390, 1526, 2539, 4082, 4990, 6000, 6001, 7293, 8415, 8420
mlaskać 4021
mleć 3973, 3974, 6089, 7020
mleć się 3128, 3132, 3975
mleko 269, 591, 695, 696, 1191, 1423, 2121, 2232, 2935, 2941, 2942, 2943, 3374, 3375, 3376, 3525, 4022, 4023, 4024, 4141, 4279, 4308, 5084, 5759, 7061, 7567, 8179
młodo 1753
młody 22, 43, 203, 458, 1032, 1730, 2036, 2338, 2693, 2757, 2804, 2971, 3527, 3989, 4009, 4025, 4026, 4027, 4028, 4029, 4030, 4779, 5703, 5749, 5948, 6265, 6275, 6533, 6591, 6559, 6880, 6872, 7101, 8238, 8310, 8482, 8483
młócić 791, 1181, 1187, 2651, 3178, 4857, 8414
młyn 1496, 3328, 3338, 3886, 4614, 7150, 7616, 7617, 8559
młynarz 3328, 7565
młynarzowy 3871
młynek 5233
mnich 443, 455
moc 206, 443, 455, 865, 1221, 1282, 3238, 3723, 3724, 3817, 3886, 4040, 4042, 4043, 4044, 4045, 4059, 4060, 4061, 4062, 4063, 4064, 4065, 4066, 4067, 4068, 4073, 4074, 4076, 4320, 4425, 4494, 4577, 4578, 4612, 4638, 4948, 5413, 5585, 5943, 6399, 6532
* mocka 'dużo' 3948, 4179
mocny 1141, 3811, 3895, 4069
moda 4077, 4078, 4079
modlić się 4091, 4092, 4093, 4094, 8084, 8466

modny 1097
 * moiściewy 4147
 moknąć 1624, 5443, 5509
 * mokry 209, 210, 595, 1580, 1584, 4069,
 4160, 4162, 4163, 4164, 4165, 4166,
 4167, 5249, 6220, 6888, 7301
 * mora 'zmora' 660, 3134, 7883, 7884
 mores 'dobry obyczaj' 2396, 2402, 3016,
 4849
 moroniowy 'należący do Moronia' 4218
 morowy 802
 morus 7215, 7476
 morze 1865, 3411, 4907, 6055, 7089, 7687,
 8222, 8422
 * morzysko 'ból żołądka' 4351
 most 2373, 5856, 5857, 5861, 7820
 Mosty M. 8551
 * mość 5931; zob. miłość
 * mot 'dużo' 3914
 motor 2226
 motowidło 6742 6791
 motyka 248, 1808
 mowa 5327, 5847, 5848, 5849, 5850, 6043,
 8374
 mowny 533
 możny 4378
 móc 18, 308, 568, 571, 819, 860, 895, 957,
 1044, 1050, 1192, 1194, 1244, 1263,
 1345, 1522, 1877, 2060, 2061, 2080,
 2081, 2091, 2220, 2750, 2780, 3003,
 3134, 3211, 3212, 3323, 3339, 3436,
 3569, 3999, 4030, 4132, 4178, 4205,
 4273, 4373, 4374, 4375, 4376, 4380,
 4472, 4526, 4574, 4626, 4628, 4636,
 4662, 4749, 4810, 4870, 4976, 4986,
 5180, 5119, 5144, 5210, 5226, 5234,
 5452, 5468, 5505, 5662, 5726, 5917,
 5944, 5991, 6215, 6361, 6376, 6599,
 6621, 6833, 6887, 6904, 6950,
 7656, 7790, 7853, 7956, 8053, 8292,
 8306
 mój 1220, 1644, 2058, 2075, 2211, 2212,
 2216, 2797, 2799, 2884, 2934, 2996,
 3536, 3806, 4137, 4138, 4144, 4145,
 4146, 4380, 4381, 4382, 4572, 4580,
 4738, 5353, 5801, 5868, 5876, 6426,
 6567, 6609, 6658, 6916, 7180, 7235,
 7306, 7935, 7968, 8072, 8280
 mól 3331, 6313, 8000
 mówić 827, 848, 1195, 1496, 1801, 1802,
 1832, 2308, 2424, 2485, 3198, 3321,
 3547, 3643, 4068, 4437, 4438, 4439,
 4440, 4441, 4442, 4443, 4444, 4445,
 4446, 4447, 4448, 4449, 4450, 4451,
 4452, 4453, 4454, 4455, 4456, 7457,
 4458, 4459, 4460, 4461, 4462, 4463,
 4464, 4859, 4860, 4861, 4862, 4863,
 4864, 5497, 5500, 5571, 5572, 6439,
 6914, 7616, 7618, 7647, 8346, 8466,
 8467
 mówić się 5287
 mówka 2642
 mózg 2403, 3110, 4184, 4329, 4446, 6244
 * mroczenie 'mrok, ciemność' 85
 * mrowiec 'mrówka' 3193, 3194, 3815,
 6070, 7574, 8201
 mrozek 4464
 mróz 3345, 3859, 4465, 4560, 5041, 6015
 mruczeć 4466
 mrugnąć 103
 mściwy 5904
 mucha 294, 550, 707, 771, 779, 1360,
 2236, 3670, 3796, 3857, 4180, 4440,
 4467, 4468, 5222, 5251, 6418, 6419,
 6259, 6677, 7307, 7697, 7891, 8038
 mularz 4469, 7595
 mur 33, 705, 2126, 3986, 4470, 4471, 7230
 murować 1833, 1492
 murzyn 1066, 1157
 mus 4479
 musieć 482, 524, 531, 544, 559, 819, 1017,
 1177, 1218, 1456, 1519, 1541, 1600,
 1729, 1730, 1731, 1732, 1734, 1735,
 1736, 1737, 1738, 1826, 1835, 1836,
 1840, 1844, 1851, 1864, 1867, 1873,
 1875, 1877, 1881, 1882, 1904, 1914,
 1920, 1923, 1924, 2020, 2037, 2053,
 2066, 2067, 2084, 2305, 2468, 2481,
 2545, 2619, 2670, 2738, 2763, 2859,
 2893, 2938, 2944, 3197, 3226, 3270,
 3361, 3362, 3364, 3415, 3494, 4030,
 4078, 4079, 4160, 4362, 4472, 4473,
 4474, 4475, 4476, 4477, 4478, 4826,
 4860, 4882, 5360, 5478, 5712, 5761,
 6173, 6423, 7179, 7294, 7351, 7364,
 7398, 7437, 7579, 7775, 7838

musieć się 3415
* muski 'męski' 7547
* muskiel 'mięsień' 4181, 4182
muszka 3355
muzyka 644, 698, 757, 1885, 3269, 3888,
4480, 5658, 5389, 6393, 6921, 8066
muzykant 1422, 5264, 5643, 7304, 7771,
8094
my 1314, 3113, 3114, 3115, 3217, 3247,
3407, 3813, 4047, 4437, 4481, 4484,
4485, 4486, 4529, 4746, 4953, 4971,
5233, 5393, 5544, 5807, 5870, 5974,
6009, 6578, 6910, 6947, 6949, 6985,
7027, 7029, 7180, 7352, 7548, 7583,
7680, 7806, 8149, 8239
* myc 'czapka' 792
mycka 'czapka okrągła' 1530, 2045,
4089, 4237, 6295, 6544
myć 108, 111, 713, 721, 722, 792, 5468,
6695
mydełko 1686
mydlenie 4890, 4892
mydlić 4482, 4483
mydłek 4483
mydło 108, 111, 3400, 4484, 4889, 4891,
4892, 4893, 5259, 5261
mysz 570, 655, 665, 1148, 1824, 2085,
2626, 2627, 3357, 3502, 4742, 6535
myszka 2638, 7372
myśl 261, 266, 706, 2115, 2900, 3926,
3946, 4363, 5445, 5627, 6583
myśleć 658, 827, 911, 1040, 1261, 1644,
1739, 1777, 1778, 1779, 2494, 2753,
2792, 2798, 3512, 4487, 4488, 4489,
4490, 4491, 4492, 4493, 4494, 4495,
4496, 4747, 6567, 7195, 7356, 7700

N

nabeczyć 879
nabić 51
nabierać 3454
nabrać 1807, 4504, 4505, 7730
naburzyć 8251
nabyć 2567, 2570
nabyć 3634
nabyty 2644

nabywać 2125
nacechować 3293
* nachytać 4509
naciągany 4118
naciągnąć 6686
* nacierny 'natrętny' 4512
nacierpieć się 1995
* nacinkany 'pijany' 8126
na czarno 2835
nać 'badył, łodyga rośliny' 2603, 2679,
2692
nadać 2221, 6789, 6961, 7354
nadać 2673, 4523
* nadbyć 'nadejść, dostać się gdzieś'
1969
nadęty 621, 4530, 4531, 4532, 6334
nadganiać 8116
nadrabiany 6649
* nadrzyty 'pijany' 2377, 2896
nadstawiać 3499, 3459
nadstawić 4524
nadychać się 3562
nadymać się 2084
* nadzieaty 'syty, najedzony' 2367
nadzieja 3672, 3673, 7674, 4534
* nadziwać się 'napatrzeć się' 3134
* nafuczyć 'nafukać' 1364
* nagliwy 'prędko, szybko, porwoczo,
nagły' 5905
nagnać 4541, 5521
nagrodzić 8109
nagotować 3905
najać 5467
najeść 5575, 7889, 7962
najeść się 575, 1822, 1947, 1948, 2116,
2421, 2452, 2467, 2755, 2781, 2782,
3387, 4081, 4032, 4542, 4553, 4554,
4555, 4556, 4557, 4558, 4621, 5081,
5807, 6887, 8275, 8276, 8277, 8420,
8427
najpierw 4874
najprzód 4674, 4675, 4676, 4677
* na[j]szczać 'pissen' 6268
najść 163, 914, 1532, 1925, 1945, 1950,
2168, 2482, 3766
najść się 1538, 2737, 2752, 3360, 7811
8410
* nakapnąć 71

- nakłaść 4562, 5077, 5888
 nakryć się 2490, 4564, 4565
 nalać 1882, 2227, 2248, 8425
 * nalaty 'nalany' 4566
 należeć 1023, 1474, 1923, 3923, 3924, 5178,
 6252, 5354, 6356, 6357, 6769
 należeć się 1537, 3244, 5177, 6281
 należeć 7119
 nalizać się 1947, 1948, 2452, 2781, 2782
 nałożony 'usposobiony' 3002
 nałóg 7254
 namacać 5392
 * namaganie 'żądanie, wymaganie' 213
 namawiany 6649, 6650
 namazać 4571
 namazany 4570
 namierzyć 4573, 4574, 7575
 namłócić 2645, 2646, 3023, 6659, 8242,
 8426
 * namolny 'naprzykrzony, natrętny'
 4579
 * namowy 'oświadczyzny' 5866
 namówić 478, 6367
 * namówiny 'zrękowiny, zaręczyny' 4581
 * na mu duszu 'na mą duszę' 1644; zob.
 dusza
 namydlić 2454, 2459
 namydlony 2237, 2242
 naorać 958
 * napachać się 'nawyprawić się'
 5844 <?>
 napad 4185
 naparstek 3894, 4802
 napaść 3224, 5215, 5216, 5217
 napić 2221, 4563, 7735, 7935
 napić się 1457, 3743, 4621, 5081
 na piechotę 1816; zob. piechota
 napity 2897
 * naplągnąć się 'namnożyć się' 4591
 napluć 1394, 4592, 4593
 napocząć 3416, 4991
 * naprać się 'napić się' 4601
 * naprawy 'pijany' 4599
 naprawić 1273, 8339
 napyskować się 1458
 napytać 'poprosić' 5643
 narachować 77, 6118, 7882
 naręcz 7310
 narobić 52, 2221, 4563, 5694, 5944, 6149
 narodzić się 1045, 2463, 2775, 2951, 2953,
 2954
 narzekać 1839, 2221, 3455, 4563, 4569,
 4608, 6149
 nasadzić 4612
 * nasiedzieć 'siedzieć w nadmiarze' 3455
 nasienie 5167
 naskoczyć 1544, 4819, 5732
 nasolić 2229
 * naspamięć 'na pamięć' 984
 nasporzyć 349
 * nasrać 'cacare' 265, 588, 961, 1394,
 2159, 5455, 5462, 5663, 6962, 7413,
 7414
 * nasrany 'poirytowany' 574, 1105, 2356,
 2889, 3966, 3967
 nastarczyć 555
 następować 5795
 nastać 7606
 nasuć 'nasypać' 4316
 nasz 3373, 4145, 4462, 4616, 4778, 5254,
 6897, 7527, 8229, 8230
 naściskać 2648
 naśladować 3423
 natrapić się 926
 natura 916, 2906, 4338, 5169, 7100
 nauczyć 290, 793, 794, 795, 1666, 3015,
 3016, 3807, 4849, 5060, 5388
 nauczyć się 914, 1021, 1023
 nauka 800, 855, 3307, 3699, 4638, 4639,
 8079
 nawalany 8137
 nawalić 4643
 nawalony 6876
 nawarzyć 47, 910, 944, 1018, 2552, 2557,
 2697, 2731, 4081, 4644, 4645, 7949
 nawiązać 2729
 nawinać się 7298
 nawozić 4537, 4539
 nawróżyć 4653
 nawrzyć 'nasiąknąć' 1098, 1099, 1100,
 1108, 1109
 nawyknać 1735
 nazwać 1456
 nazywać 2545
 nazywać się 12, 3351, 4666, 6127

- * nażrać się 2358, 3586, 6471, 7112, 8542
 nerw 4187
 nędza 291, 508, 509, 2474, 3368, 4679,
 5022, 8560
 nędzny 3559
 nic 141, 190, 230, 401, 443, 493, 628, 629,
 718, 801, 806, 813, 842, 858, 876,
 925, 929, 930, 938, 953, 954, 959,
 967, 1208, 1209, 1210, 1252, 1307,
 1313, 1323, 1529, 1854, 2005, 2065,
 2069, 2094, 2159, 2467, 2647, 2667,
 2933, 3107, 3116, 3225, 3534, 3554,
 3655, 3658, 3725, 3739, 3740, 3755,
 3756, 3769, 3943, 3976, 3980, 3981,
 4121, 4138, 4456, 4545, 4668, 4684,
 4685, 4686, 4687, 4688, 4689, 4690,
 4786, 4797, 4864, 4902, 4922, 4924,
 5059, 5061, 5091, 5110, 5125, 5126,
 5148, 5456, 5639, 5826, 6017, 6114,
 6438, 6439, 6919, 7039, 7060, 7214,
 7295, 7449, 7544, 7657, 7718, 7734,
 7803, 7878, 8079, 8351, 8376, 8377
 * nicpotok 'nicpoń, niecnota' 8383
 niczyj 4428
 nić 1398, 2344, 2641, 2744, 2845, 2912,
 4181, 5360, 5482, 6335, 6664, 7111,
 8457
 niebiosą 681, 6031, 6032
 niebo 26, 96, 97, 400, 411, 427, 549, 564,
 745, 1425, 1627, 1825, 1826, 1827,
 1828, 1830, 2417, 2449, 2752, 3003,
 3069, 3312, 3336, 3401, 3717, 4288,
 4331, 4478, 4692, 5005, 5700, 5748,
 5805, 6044, 6305, 7195, 7261, 7420,
 7438, 7512, 7576, 7639, 7840, 8092,
 8311, 8313, 8524, 8529, 8553
 nieboski 4601, 7900, 8543
 nieboszczyk 1413, 4004, 4699, 4701, 5983,
 8080
 niechać 873, 1652, 3242, 3701, 4724, 4734,
 4744, 4866, 5150, 5738, 5827, 6632
 niechący 496
 niecić się 'zapalać się' 920
 niecka 5193, 5194, 5195, 5196; zob. niecki
 niecki 2146; zob. niecka
 niecnota 3668, 3669
 nieczysty 3951, 4305
 niedaleko 2445, 4787, 5289
 niedbalec 2204, 3735
 * niedbalica 7752
 niedbały 5547
 niedługo 920, 928
 niedobrze 6905
 niedostatek 540, 5516
 niedziela 467, 895, 1222, 1322, 1534, 1970,
 1971, 2004, 2005, 2709, 3240, 3756,
 5100, 5356, 5970, 6366, 6687, 6806,
 7702, 7751, 7753
 * niedzieliczka 7605, 7606
 niedźwiedz 597, 598, 2647, 3566, 3900,
 4176, 4466, 4582, 4810, 4957, 5203,
 6510
 niegodzien 1964
 niejasny 3366
 niejedyn 2721, 2959, 3818, 4826, 4830,
 5439, 6987, 6988, 6995
 niejednakowy 2847
 niekwaśny 4950
 niełacny 845
 * niemasny 'postny, chudy' 4948, 4949,
 4950 5415
 Niemiec O. 3271, 6730, 7507
 niemiły 947
 niemocny 600, 1121, 3369, 4451, 5115,
 8238
 niemoda 4079
 niemy 943, 3643
 nieobliżany 599, 1645, 4164, 6568, 7916
 nieobrąbany 7053
 nieobuty 6238
 nieokrzęsany 7054
 niepojęty 5518
 niepokój 1934
 nieproszony 4896, 4897, 4898, 4899, 4900
 nieprześlągany 1317
 nieprzyjaciół 3730
 nierad 1725, 1832, 1918, 1938, 1957
 nierychliwy 5903
 niesłony 4948, 4949, 4950, 5415
 niespokojny 7640
 niespory 220
 nieszczęście 594, 607, 1970, 3420, 3773,
 3826, 4681, 4966, 4967, 4968, 4969,

5288, 5755, 6310, 6566, 6674, 7199,
7425, 7898, 7926, 7927
nieszczęśliwy 4969
nieszkodliwy 6372
* nieszykowniczek 'niezgrabny' 4971
nieszykowny 4970
nieść 847, 968, 2340, 2517, 5151, 5594
nietrudno 5288
nieuroda 4891, 4892, 4893
niewart 1965
niewdzięczność 4997
niewiasta 1476, 3555, 4998
niewiela 1909, 7749
niewierny 6842, 7099
niewolnik 8394
niewyparzony 4188, 4341
niezapominajka 4214
niezdrowy 371, 2322, 5635
niezgoda 1934, 3677, 8278
nieznajomy 5039
* nieznały 'nie znający się' 5376
* nigdo 'nikt' 5046, 5047, 5048, 5049,
5050, 5051, 5052, 5053; zob. nikt
nigdy 8093
* nikiery 'niektóry' 5063, 6478
nikt 1715, 4679, 5064, 6138; zob. nigdo
nitka 4162, 5223, 6631, 6632
* niurać 'niuchać, wodzić nosem, ryć'
2392
Niurała O. 5150
* niwera 'nić' 7980, 7981
noc 660, 1058, 1067, 1148, 1661, 1740,
1741, 1902, 1974, 2006, 2068, 5535,
6108, 6303, 6721, 7640, 7719, 7883
* nocznik 'nocnik' 2940, 4192
nocować 7758
noga 209, 323, 328, 394, 508, 509, 520,
587, 691, 986, 1017, 1060, 1072,
1570, 1579, 1589, 1875, 1878, 2355,
2378, 2400, 2426, 2490, 2653, 2812,
2819, 2994, 3039, 3054, 3062, 3159,
3358, 3371, 3459, 3499, 3510, 3511,
3596, 3931, 3952, 4033, 4189, 4190,
4191, 4192, 4193, 4194, 4195, 4196,
4197, 4198, 4199, 4200, 4201, 4202,
4203, 4204, 4205, 4226, 4388, 4474,
4502, 4564, 4592, 4730, 4761, 4801,

4935, 5135, 5136, 5159, 5160, 5161,
5198, 5271, 5367, 5463, 5506, 5507,
5680, 5682, 5776, 5777, 6063, 6064,
6065, 6066, 6067, 6121, 6197, 6244,
6298, 6384, 6390, 6513, 6526, 6531,
6624, 6713, 6715, 7306, 7356, 7368,
7407, 7437, 7624, 7720, 7827, 7958,
7969, 8070, 8485
nogawica 1052, 4852
* norzyczka 'lament, narzekanie' 10
nos 38, 177, 370, 454, 732, 733, 734, 1083,
1127, 1168, 1347, 1355, 1446, 1501,
1502, 1664, 1665, 1696, 1697, 1871,
2392, 2405, 2820, 2892, 3030, 3045,
3180, 3273, 3544, 3593, 3688, 3885,
4005, 4096, 4102, 4169, 4180, 4207,
4208, 4209, 4210, 4211, 4212, 4213,
4308, 4355, 4356, 4357, 4374, 4414,
4467, 4719, 4790, 4791, 4804, 4810,
4962, 4963, 4982, 4983, 4988, 4989,
5000, 5090, 5168, 6296, 5498, 5577,
5659, 5674, 5751, 6498, 6626, 6628,
6635, 6777, 6798, 6800, 6958, 7302,
7390, 7395, 7428, 7568, 7569, 7570,
7571, 7654, 7721, 7731, 7763, 7765,
7766, 7767, 8073, 8105, 8443, 8540
nosek 4206
nosić 237, 1027, 1047, 2089, 2932, 3295,
3734, 4839, 5116, 5160, 5162, 5163,
5164, 5165, 5166, 5303, 5560, 5610,
6523, 6866
nowina 6008, 8481
nowość 1108, 1109
nowy 22, 883, 884, 885, 886, 1219, 1318,
1649, 2306, 2901, 3308, 3811, 5024,
5031, 5170, 5171, 5172, 5173, 5174,
5175, 5176, 5628, 6076, 6077, 6540,
6623, 7109, 7175, 7682, 7699
* nóżyczka 1511
nów 5976
nóż 512, 513, 1196, 1197, 1477, 1478, 4636,
5047, 5064, 5180, 5181, 5182, 5227,
5280, 6065, 6315, 6506, 6508, 6509,
6581, 7527, 8513
nóżka 2056, 3532, 5857, 5876, 6894, 7180
* nula 'zero, człowiek bez wartości' 5183
numer 2339, 5555, 5775; zob. numero

* numero 2435, 5702
nuta 4124, 4220, 4371, 4372, 4850, 6783,
7249
Nydek M. 3229

O

oba 2818 2819, 2853, 2994, 3062, 3403,
3404, 3824, 4372, 4925, 5185, 6679,
7563, 7765
obabić się 'ożenić się' 5184, 7029
obalić 4867
obalić się 3637, 3638, 3689, 3690, 3770,
obchodzić 5187,
obchodzić się 1549, 5186
obcy 4672
obdarty 1772, 1773
oberwać 1565, 5188, 5189, 5190
oberwany 2902
obganiać 5191
obiad 1473, 2502, 2823, 2850, 5289, 7222.
7532
* obiecka 'obietnica' 5192, 5193, 5194,
5195, 5196, 5197
* obiecować 70, 1262, 1803, 2206, 3724,
4429, 5539
* obieracz 1515
obierać 807, 4290
* obiesić 3462, 5198
* obiesić się 2420, 6086, 7634
* obieś 4588, 7085
oblec 3453, 5094, 5586
oblecieć 307, 2756
oblekać 636
oblekać się 5201
oblizany 204, 5201
* oblizować się 5199, 5200
obląpić 3044, 3578
* obmacować 110
* obmiątek 'dziewkarz, babiarz' 5202
obmówisko 4722, 5101
obora 4271
obracać 56, 3338, 4615, 5561, 7534
obracać się 5437, 5438
obrać 884
obrazek 1597, 1654
obrazić się 3917

obrażać 7788
obraczka 3119
obrona 3411
obronić się 1846
obrócenie 6005
obrócić 4699, 7265
obrócić się 1541, 3476, 6423, 6951, 7031,
8510
obrócić 1096
* obrzedlisko 'obmowa, obgadywanie
kogoś' 4723
* obskakać 2822, 8061
* obstać się 'utrzymać się, wyjść cało'
2048, 4868
obszczekać 4869, 4987
obuć się 2789, 5205
obudzić 4258
* obujek 'obroża' 5145, 5488
obuty 449, 4953, 5206, 5818
* obwoniować 'obwąchiwać' 5207
obyczaj 140, 141, 164, 855, 856, 4871, 6140
obyć 5438
* ocas 'ogon' 1503, 1512, 2057, 2077, 3469,
3780, 4103, 4314, 4774, 5489, 5591,
5701, 6513, 7381, 7551, 7823
* ocasek 'ogonek' 4014
* ocedzić 'odcedzić' 2354
ocet 1146, 2635 3601, 5366, 6359, 6710
ochota 220, 1816, 4871, 6140, 8383
ocielić się 2473, 2754, 2893, 3352, 3481,
3530, 7200, 7351, 7353
* ocieпка 'snopek omlóconej słomy' 856,
5099, 6754, 7667
* ocnać się 'ocknać się' 5208
ocyganić 181, 5382
ocyganiony 5209
oczko 2993, 5570, 6371
* oczyska 7698, 7699
odbić 3115
odbiegać 1758
odbierać 1843, 3636, 4836, 7423
odbyt 2527, 2633
odchodzić 6096
odebrać 2039, 2707, 2713, 3414, 3422
odegnać się 6084, 6085
odejść 8209
odewrzeć 3627, 5225

- odewrzeć się 2073
 * odewrzyty 'odemknięty' 2281
 odezwać się 2511
 odęty 601
 oddać 1077, 3113
 oddzielać 5788
 odkładać 4870
 * odkulać się 'odtoczyć się' 5057, 2447
 odlecieć 4787
 odleżeć 1712
 * odmaryj 'szafa' (por. *almaria*) 5231,
 zob. *olmaryja*
 odmienić 1924
 odmienić się 1952, 2629, 2788
 odmierzony 2706
 odmierzyć 2705
 odpaść 1989, 6634
 odpiąć 3117
 odpłacać się 4786
 odpłata 4997
 odpowiedź 2584, 4539
 odpust 686, 2136, 5543
 odpuścić 551
 odrobić 2003
 odrobina 1757
 odrzeć 5237, 5630, 6207, 6227
 * odsiadować 4332
 odskoczyć 2038
 odstać się 'odwrócić się do dawnego
 stanu' 921, 6574
 odstąpić 1879
 odśpiewać 4373
 odwaga 5243
 odwalić 6968
 odważny 5243
 odwdzięczyć się 6201
 odwdzięka 6202
 odwieść 5244
 odwlec się 821, 919, 1276
 oduczyć 1092
 odziać 6806
 * odzimek 'mały, krępy mężczyzna'
 5346
 * odzierać 6536
 * odzwońić 'oddzwońić' 3335
 odzywać się 5532
 * odżenąć 'odegnać' 8302
 ofiara 596, 5250, 8163
 oficer 2109, 2182
 oficerski 4217, 7396
 * ofiknąć 'oszukać' 2751, 3236
 oganiać 974, 975, 7438
 oganiać się 5251
 * ogawać się 'trudzić się, mozolić się,
 łakomić się' 6642
 * ogawić się 3691
 * ogiać 5252, 5253
 * ogibać 'przyginać, naginać' 283, 286,
 1093, 1466, 3180, 5252, 5253
 * ogibać się 'przyginać się, nachylać
 się' 1697, 8540
 ogień 336, 337, 420, 1382, 2020, 2120,
 2573, 4092, 4792, 4824, 4847, 4905,
 4947, 5254, 5255, 5256, 5257, 5448,
 5674, 5752, 5940, 6559, 7242, 7455,
 7842, 8114, 8360, 8361, 8409
 oglądać się 7279
 * ogłoszka 'zapowiedź przedślubna' 3353,
 5258
 ogolić 2275, 5259, 5260, 8260
 ogolić się 5261, 5262
 ogon 3474, 4775, 6220, 6221, 7552
 * ogorany 'opalony' 2903
 * ogorzany 2904
 ogórek 1746
 * ograbczak 'duży kosz, duże sito' 3973
 * ograbki 'ułamki kłosów, zgrabki przy
 młóceniu' 6176, 6167
 ogradzać 5650
 ogrodnik 6751, 6752
 ogromnie 5437
 ogród 7610
 ojciec 367, 445, 1070, 1154, 1851, 1857,
 1858, 1859, 1880, 2542, 2543, 2561,
 3571, 3572, 2573, 2847, 3020, 3702,
 4871, 5263, 5264, 5265, 5459, 5714,
 6848, 6872, 7516, 7737
 ojcowski 3657
 Ojczenasz 3047, 4616, 4462, 7541, 8406,
 * oje 'dyszel' 1489
 okrap E224
 okaryna 'dęty instrument muzyczny
 z gliny' 4209, 8448

okno 244, 423, 445, 620, 2042, 2478, 4908,
5501, 6612, 8179
oko 102, 103, 151, 174, 362, 397, 424, 448,
541, 758, 784, 888, 890, 891, 892,
985, 1111, 1138, 1173, 1183, 1203,
1381, 1391, 1455, 1475, 1493, 1510,
1528, 1537, 1563, 1620, 1621, 1653,
1842, 1844, 2195, 2461, 2489, 2499,
2594, 2770, 2849, 2894, 2975, 3008,
3097, 3103, 3105, 3165, 3170, 3171,
3223, 3520, 3539, 3558, 3626, 3627,
3660, 3661, 3920, 3929, 3938, 3942,
3964, 3982, 4006, 4214, 4215,
4216, 4218, 4219, 4315, 4376,
4385, 4391, 4482, 4590, 4689,
4833, 4925, 4959, 5108, 5147,
5210, 5211, 5212, 5213, 5214,
5215, 5216, 5217, 5218, 5219, 5256,
5274, 5275, 5276, 5277, 5278, 5279,
5280, 5325, 5438, 5449, 5552, 5592,
5593, 5633, 5649, 5684, 5725, 5745,
5800, 5815, 5816, 5894, 5938, 6020,
6104, 6166, 6212, 6240, 6286, 6287,
6481, 6563, 6590, 6591, 6605, 6617,
6618, 6795, 6799, 6801, 7188, 7504,
7535, 7537, 7700, 7722, 7723, 7747,
7774, 7961, 8039, 8408, 8409, 8412,
8436, 8445, 8508, 8539, 8549
okocić się 3641
* okorować się 'liczyć się ze słowami'
4704
* okorowanie 'owijanie w bawełnę, do-
bieranie słów' 221, 8520
okradać 6722, 7422
okradać się 1906
* okrajek 'okrawek' 7092
okraść 366, 885, 5907
* okroczyć 'wziąć pod pantofel, mieć
nad kimś przewagę' 2015, 5281,
5522
okruszynka 3309
okrutny 2181
okuć 5674
okulary 7627
okuty 5444
olej 5129
oliwa 4792, 4847, 4905, 5935, 7983
* olmaryja 4233, 5282; zob. odmaryj

Olza M. 1460, 7031
Ołomuniec M. 5180
ołowiany 4197, 7592
ołtarz 5250
omasta zob. umasta
omaścić zob. umaścić
omyłka 4589
on 18, 27, 28, 29, 30, 33, 38, 39, 40, 41,
42, 43, 44, 45, 68, 81, 86, 96, 97,
98, 109, 113, 129, 134, 149, 177,
183, 188, 196, 219, 251, 255, 258,
265, 277, 293, 307, 309, 311, 312,
313, 314, 364, 374, 380, 385, 399,
408, 434, 440, 442, 443, 449, 455,
448, 450, 454, 470, 481, 484, 485,
492, 499, 500, 511, 513, 518, 519,
521, 525, 531, 535, 537, 539, 540,
543, 546, 547, 552, 553, 554, 555,
564, 653, 659, 660, 676, 694, 695,
696, 704, 735, 746, 747, 748, 761,
812, 813, 824, 836, 837, 842, 849,
851, 864, 867, 868, 869, 877, 878,
880, 884, 893, 894, 959, 961, 963,
967, 974, 975, 982, 983, 990, 999,
1008, 1015, 1026, 1041, 1052, 1076,
1122, 1125, 1126, 1127, 1133, 1139,
1141, 1174, 1199, 1200, 1201, 1202,
1203, 1226, 1236, 1287, 1302, 1306,
1307, 1315, 1329, 1348, 1367, 1368,
1369, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374,
1382, 1390, 1414, 1436, 1457, 1466,
1467, 1472, 1474, 1502, 1533, 1549,
1563, 1565, 1580, 1581, 1613, 1615,
1633, 1654, 1662, 1663, 1682, 1683,
1685, 1689, 1697, 1701, 1709, 1710,
1729, 1742, 1746, 1766, 1767, 1785,
1786, 1787, 1809, 1828, 1829, 1834,
1837, 1852, 1861, 1885, 1890, 1892,
1893, 1904, 1911, 1915, 1916, 1935,
1946, 1955, 1960, 1991, 1994, 2002,
2018, 2020, 2021, 2039, 2055, 2053,
2073, 2077, 2079, 2086, 2087, 2108,
2122, 2123, 2131, 2159, 2164, 2167,
2178, 2190, 2191, 2225, 2227, 2229,
2230, 2248, 2263, 2267, 2270, 2275,
2276, 2277, 2278, 2279, 2312, 2313,
2326, 2328, 2349, 2357, 2372, 2373,
2374, 2375, 2376, 2380, 2390, 2398,

2422, 2443, 2451, 2454, 2455, 2456,
2458, 2459, 2460, 2461, 2468, 2473,
2476, 2477, 2480, 2482, 2483, 2484,
2486, 2507, 2512, 2514, 2515, 2516,
2522, 2528, 2574, 2595, 2596, 2613,
2619, 2637, 2642, 2647, 2666, 2685,
2693, 2695, 2703, 2713, 2716, 27.8,
2719, 2723, 2724, 2726, 2729, 2730,
2743, 2750, 2755, 2778, 2779, 2802,
2804, 2813, 2814, 2868, 2875, 2876,
2879, 2880, 2881, 2892, 2893, 2894,
2895, 2898, 2919, 2945, 2955, 2964,
2965, 2967, 2968, 2976, 2981, 2988,
2989, 2990, 2991, 2992, 3000, 3004,
3026, 3033, 3038, 3040, 3050, 3063,
3064, 3065, 3066, 3067, 3068, 3069,
3070, 3071, 3072, 3073, 3074, 3083,
3086, 3099, 3100, 3101, 3102, 3103,
3104, 3105, 3106, 3107, 3108, 3109,
3110, 3111, 3112, 3113, 3119, 3120,
3126, 3127, 3128, 3129, 3130, 3131,
3142, 3148, 3167, 3180, 3192, 3194,
3200, 3201, 3202, 3203, 3216, 3219,
3233, 3258, 3267, 3268, 3274, 3276,
3297, 3331, 3347, 3361, 3362, 3369,
3389, 3399, 3413, 3429, 3436, 3442,
2443, 3445, 3446, 3448, 3466, 3467,
3476, 3484, 3496, 3500, 3527, 3529,
3542, 3569, 3584, 3593, 3594, 3596,
3630, 3631, 3632, 3722, 3748, 3775,
3776, 3804, 3812, 3836, 3854, 3855,
3870, 3872, 3873, 3896, 3905, 3993,
3994, 3995, 3996, 3997, 3998, 3999,
4021, 4120, 4121, 4122, 4123, 4125,
4205, 4224, 4238, 4239, 4261, 4273,
4283, 4369, 4370, 4391, 4392, 4393,
4439, 4440, 4441, 4460, 4461, 4467,
4477, 4487, 4488, 4489, 4493, 4494,
4495, 4496, 4520, 4522, 4523, 4529,
4537, 4538, 4541, 4554, 4582, 4583,
4584, 4585, 4586, 4587, 4629, 4630,
4643, 4673, 4679, 4684, 4697, 4719,
4740, 4741, 4758, 4766, 4776, 4782,
4783, 4795, 4801, 4823, 4849, 4850,
4851, 4855, 4874, 4879, 4899, 4914,
4920, 4927, 4932, 4935, 4974, 4975,
4980, 4981, 4985, 4987, 4988, 4989,
4993, 4995, 4998, 4999, 5002, 5014,

5015, 5016, 5041, 5056, 5077, 5079,
5089, 5090, 5100, 5115, 5160, 5161,
5180, 5186, 5205, 5206, 5213, 5218,
5231, 5241, 5244, 5251, 5265, 5274,
5291, 5298, 5310, 5316, 5324, 5326,
5338, 5339, 5340, 5341, 5342, 5343,
5344, 5345, 5346, 5347, 5348, 5349,
5350, 5351, 5352, 5353, 5354, 5355,
5356, 5357, 5358, 5359, 5360, 6361,
5362, 6363, 6364, 5365, 5366, 5367,
5368, 6359, 5370, 5371, 5372, 5373,
5374, 5375, 5376, 5377, 5378, 5379,
5380, 5381, 5382, 5383, 5384, 5385,
5386, 5387, 5388, 5389, 5390, 5391,
5392, 5393, 5394, 5395, 5396, 5397,
5398, 5399, 5400, 5401, 5402, 5403,
5404, 5405, 5406, 5407, 5408, 5409,
5410, 5411, 5412, 5413, 5414, 5415,
5416, 5417, 5418, 5419, 5420, 5421,
5422, 5423, 5424, 5425, 5426, 5427,
5428, 5429, 5430, 5431, 5432, 5433,
5434, 5445, 5436, 5437, 5438, 5439,
5440, 5441, 5442, 5443, 5444, 5445,
5446, 5447, 5448, 5449, 5450, 5451,
5452, 5453, 5454, 5455, 5456, 5457,
5458, 5459, 5460, 5461, 5462, 5463,
6464, 5465, 5466, 5467, 5468, 5469,
5470, 5471, 5472, 5473, 5474, 5475,
5476, 5477, 5478, 5479, 5480, 5481,
5482, 5483, 5484, 5485, 5486, 5487,
5488, 5489, 5490, 5491, 5492, 5493,
5494, 5495, 5496, 5497, 5498, 5499,
5500, 5501, 5532, 5533, 5561, 5563,
5572, 5589, 5613, 5632, 5634, 5640,
5643, 5660, 5663, 5668, 5679, 5670,
5673, 5675, 5676, 5677, 5695, 5703,
5705, 5727, 5736, 5746, 5754, 5772,
5773, 5774, 5788, 5800, 5831, 5842,
5864, 5876, 5881, 5883, 5886, 5892,
5901, 5941, 5959, 5960, 6975, 6976,
5996, 6015, 6019, 6026, 6028, 6079,
6040, 6065, 6067, 6096, 6102, 6121,
6142, 6150, 6153, 6185, 6186, 6187,
6207, 6209, 6212, 6215, 6224, 6227,
6232, 6240, 6242, 6251, 6253, 6256,
6259, 6290, 6291, 6294, 6331, 6332,
6358, 6359, 6361, 6365, 6375, 6376,
6397, 6404, 6405, 6410, 6411, 6423,

- 6434, 6435, 6455, 6460, 6468, 6519,
6523, 6530, 6540, 6561, 6563, 6579,
6582, 6588, 6602, 6609, 6610, 6631,
6632, 6670, 6681, 6697, 6698, 6701,
6705, 6706, 6707, 6730, 6734, 6746,
6754, 6770, 6771, 6777, 6785, 6792,
6798, 6799, 6801, 6822, 6823, 6838,
6858, 6859, 6860, 6861, 6862, 6863,
6870, 6875, 6881, 6882, 6887, 6899,
6919, 6924, 6925, 6930, 6948, 7011,
7012, 7039, 7046, 7052, 7080, 7091,
7150, 7160, 7171, 7177, 7178, 7180,
7200, 7210, 7245, 7259, 7266, 7271,
7272, 7273, 7274, 7275, 7282, 7298,
7336, 7370, 7371, 7373, 7398, 7407,
7408, 7409, 7410, 7411, 7412, 7413,
7414, 7415, 7416, 7417, 7418, 7446,
7506, 7520, 7521, 7529, 7549, 7550,
7558, 7571, 7597, 7598, 7603, 7608,
7675, 7678, 7691, 7695, 7696, 7700,
7708, 7709, 7710, 7711, 7718, 7721,
7745, 7760, 7762, 7765, 7768, 7780,
7788, 7790, 7802, 7807, 7828, 7830,
7834, 7835, 7837, 7842, 7855, 7871,
7879, 7883, 7884, 7885, 7886, 7921,
7931, 7952, 7955, 7960, 7973, 7974,
7989, 7991, 8045, 8084, 8092, 8093,
8094, 8104, 8120, 8121, 8122, 8123,
8124, 8125, 8126, 8127, 8128, 8129,
8130, 8131, 8132, 8154, 8161, 8169,
8203, 8204, 8206, 8209, 8214, 8227,
8228, 8239, 8247, 8248, 8260, 8261,
8263, 8274, 8281, 8284, 8285, 8292,
8303, 8304, 8305, 8317, 8333, 8348,
8349, 8364, 8366, 8367, 8378, 8379,
8380, 8381, 8382, 8383, 8384, 8385,
8386, 8387, 8388, 8389, 8390, 8391,
8395, 8396, 8397, 8409, 8429, 8443,
8444, 8447, 8448, 8449, 8494, 8503,
8508, 8512, 8525, 8540, 8558, 8560,
8563
- ondulować się 'wykręcać się, ugiąć się'
5161
- oparzony 602, 2238, 3797
- * opasek 'pas skórzany' 4187, 6208, 7960,
8521
- opasać 3104
- * opatrzny zob. opatrny
- * opatrny 'ostrożny' 5290
- Opawa M. 2982, 4317
- opętać 1073
- opętany 3798
- * opica 'małpa' 2249, 4632, 7028, 7260,
8546
- opierać się 5292, 5293, 5294
- * opisować 6813
- opłacić się 8454
- opowiadać 943, 4872, 5293
- opowiedzieć 1737
- opowiedź 7184
- * opresyja 'ceregiele, kłopot, komedia'
4927
- * opuka 'odpadki węgla, zbierane na
hałdzie' 3051
- opuszczać 6740
- opuścić 364, 1939, 1953, 3485, 5898
- orać 490, 492, 786, 991, 1049, 1762, 3339,
3653, 4983, 5296, 5297, 5298, 5299,
5302, 7363
- orędownąć 4971
- organista 3698, 5300
- * orlab 'urlop' 5790
- ornat 2530
- * orstwia, ostrew a. *orstew 'kozły
świerkowe do suszenia siana 1084
- orzecz 2080, 3659, 3866, 5496, 6975, 7289
- osa 603, 1361, 6071, 7995, 8355
- oseka 'długi drąg z hakiem żelaznym
na końcu' 2892, 5498
- osi 'pochodzący od osy' 1618
- * osiatać 'opanować kogoś, opętać' 6823
- osiel 121, 2544, 2581, 5303, 5744, 5764,
7555, 8294
- osiem 1507, 3905, 5304, 5305, 6299
- * osiemnast 2560
- osiemnasty 1452
- osiemnaście 2871
- osika 7295
- * osim zob. osiem
- oskarżyciel 2659
- * oskrabina 'łupa, np. z ziemniaka' 1647,
8042

* osmolić 'nie zwrócić uwagi' 2742
ostateczny 1124
ostatek 1780, 2026, 3118
ostatki 'zapusty' 1557, 1558, 1559, 2694
ostatni 630, 1326, 1881, 1882, 1927, 2185,
5416, 5775, 5792, 6545, 7433, 7477,
3697, 5307, 5308, 5309, 5311, 5312,
5313, 5314, 5315, 5316, 5351, 5360,
5416, 5775, 5792, 6545, 7433, 7477,
8413, 8414

Ostrawa M. 6796, 6891; zob. polski
ostrożny 5317
ostry 1812, 3953
* ostuda 'kłopot, strapienie, wstyd' 5791
* oszurgany 'obtargany, obdarty' 630
* oszydzić się 'oszukać się' 4568
ość 6222
oświecić 5665
oświnić 6863
otargany 'obszarpany' 6684
* otłuczek 'często bite dziecko' 2988
* otopulony 'zwieszony (o wargach na
znak niezadowolenia)' 4343
otręby 1978, 6508, 7978
otruć 5322
otruć się 812, 1022
otwarty 5765, 6481
otwierać 5241, 5323, 5324, 5571
otwierać się 2280
otworzyć 5325, 5326
otworzyć się 1563
owieczka 1374, 4956
owies 285, 1502, 1687, 1718, 2380, 2442,
2736, 3365, 3501, 4334, 6048, 7907
* owięzi 'wołowy' 4220, 5826
* owięzina 'wołowina' 3671
owijanie 222
owinać 3436
owca 577, 1385, 2240, 2589, 2590, 3025,
3097, 4461, 4462
owoc 5919
owsisko 2555, 2768
* ozer 5328
oziębic 2789
5355, 5336, 5337, 5586
ożenić się 393, 1924, 1951, 1952, 2788,
* oźralec 'pijak' 2204, 3735

* oźralica 'pijaczka' 7752
* oźrały 'pijany' 874, 1585, 5329, 5330,
5331, 5332, 5333, 5334, 6199, 6317,
6529, 6877
* oźrać się 'upić się' 4618
ósmy 6370

P

pacholek 'parobek' 1662, 3747, 4915,
5505, 5837, 6157, 6158
pacierz 4460, 4461, 6806, 8090
padać 26, 409, 549, 998 1225, 2446, 3041,
4478, 4513, 4519, 4637, 4726, 5506,
5507, 5509, 5510, 5511, 5893, 6044,
6173, 7793, 8140, 8530
* padnąć 5508; zob. paść
padól 7798
pajac 6382
pajak 4195
pajęczyna 6416, 8108
* palać 'palić często' 4629
Palarczyk O. 8527
palarnia 'gorzelnia' 1457, 2408, 5526,
palec 172, 436, 1162, 1199, 1213, 1448,
1567, 1628, 1807, 2183, 2312, 2630,
3004, 3006, 3043, 3436, 3577, 3388,
4085, 4173, 4221, 4243, 4337, 4377,
4590, 4840, 4929, 4969, 5126, 5148,
5512, 5513, 5514, 5621, 5676, 5677,
6629, 6986, 7026, 7172, 7220, 7236,
7872, 7988, 8055, 8397, 8404, 8473
palić 808, 809, 1302, 1305, 5527, 5650,
5723, 5727, 5728, 5729, 5730, 7795
* pałachowiec 'zarośla trzcinowe' 716,
4093
pałasz 6210
pamięć 984, 3928, 4171, 4222, 4223, 6110,
8437
pamiętać 1124, 1127, 3041, 3147, 4873,
5515, 8332
pamiętliwy 5540, 5904, 5905
1506, 1529 1907, 1985, 2009, 2221,
2370, 2541, 2575, 2583, 2643, 2793,
pan 196, 233, 297, 488, 522, 903, 904,
905, 988, 1018, 1196, 1379, 1505,

- * Panbóczek a. Pambóczek 267, 1579,
2712, 3222, 3248, 3507, 4518, 4816,
4945, 5807, 5879, 5880, 5881, 5882,
5883, 5884, 5885, 5886, 5887, 5888,
5889, 5890, 5891, 5892, 5893, 5894,
5895, 5909, 5940, 6612, 7006, 8424
- Pan Bóg 131, 353, 354, 551, 740, 764,
814, 994, 1038, 1046, 1047, 1212, 1374,
1375, 1422, 1837, 1838, 1939, 1953,
2035, 2095, 2102, 2133, 2205, 2220,
2230, 2269, 2480, 2507, 2510, 2512,
2513, 2514, 2515, 2516, 2554, 2555,
2556, 2687, 2713, 2714, 2715, 2716,
2717, 2718, 2750, 2831, 2925, 3069,
3134, 3231, 3232, 3263, 3293, 3414,
3422, 3423, 3425, 3426, 3485, 3490,
3491, 3492, 3748, 3787, 3813, 3859,
4561, 4583, 4631, 4667, 4680, 4681,
4745, 4794, 4795, 4880, 4955, 5290,
5317, 5540, 5896, 5897, 5898, 5899,
5900, 5901, 5902, 5903, 5904, 5905,
5906, 5907, 5908, 5909, 5910, 5911,
5912, 5913, 5914, 6082, 6084, 6087,
6615, 7639, 7771, 7801, 7824, 7871,
8094, 8194
- panewka 8204, 8214
pani 2685, 4779 5230, 5610
panienka 5268
panin 2675, 2684
* Panjezus 5971
panna 2097, 2670, 3285, 4903, 4904, 6471,
6525
panoszyć się 5519
panować 5279
pantofel 1412, 2266, 2907, 4210
pański 11 535, 2271, 3699, 5278, 5289,
5530, 5531, 5522, 5533, 5534, 5535,
5536, 5537, 5538, 5539, 5924, 5991,
6431, 6451, 6966, 8418
2128, 2377, 5332, 7346
* pańtak 'tępy nóż' 2128, 2337, 5332, 7346
* papać 'jeść' 4472, 4626, 4628, 6094
papier 1680, 4069, 5249, 5540, 6115, 6888,
7360
papierowy 8380
papierze 7791
- paplać 5541
* paprzyca 'pozioma oś z zagłębieniem
od spodu w żarnach' 1648
* papuść a. papuść 'pantofel' 1034, 1364,
2147, 4110, 4211, 6051, 7205, 7745,
7867
papuga 84, 5541
para 112, 119 120, 175, 2836, 2944, 4750,
5063, 6282 6831, 7547
* paraczka 'zajęcie, praca' 4062, 6396
parada 544, 783, 5542, 6413, 6999, 7101,
7976, 8309
paradny 604, 5543
paragraf 3550, 5722, 5928, 7106
* pardon 'przeproszenie' 861
* parfóm zob. * perfum
parszywy 5922
Paryż M. 150, 2442
parzyć 7618
pas 5553, 6232
pasać 3053
pasięka 3359
paskudny 2270, 5547
paskudzić 4874
pasować 2741, 5548, 5549, 5550, 5551,
5552, 7188
pasterz 3480
pastuch 854
* paszczeka 4224, 8189
* paszkliwość 'złość, przekora' 6117
paść 'pułapka' 2251, 3087, 4508, 5554
paść 'cadere' 2445, 2808, 3510, 4637, 6711
paść 'pascere' 784, 1088, 1126, 2401, 3025,
2828, 3341, 3344, 3472, 3473, 3474,
3475, 3508, 3639, 3665, 3697, 3701,
3738, 4049, 4287, 4464, 4563, 4606,
4668, 4676, 4753, 4779, 4788, 5226,
5230, 5233, 5303, 5383, 5463, 5464,
5469, 5517, 5518, 5520, 5521, 5522,
5523, 5524, 5525, 5526, 5527, 5528,
5529, 5530, 5628, 5631, 5789, 5846,
5863, 5917, 6028, 6174, 6203, 6321,
6434, 6499, 6608, 6680, 6836, 6878,
7015, 7422, 7540, 7660, 7688, 7844,
8175, 8477, 8478, zob. Panbóczek,
Pan Bóg

paść się 2555, 2763, 4916, 6786
* paterek 'młody ksiądz' 5373, 8390
* patnost 5555, 6946
patrzeć 427, 1995, 4077, 4548, 5362, 5363,
5544, 5545, 5546, 5556, 5557, 5558,
5559, 8503
patrzeć się 4514, 5697
patyczek 5560
* patyczyć się 'sztywnieć' 927
patyk 330, 667, 4194, 4221, 6981
paw 605, 621
Paweł O. 2548, 2558, 2576, 5561, 5562,
6813
Pawłusiów 8282
pazur 133, 157, 2528, 3839, 3960, 4342,
5563, 5614
paż 4362, 7595
pączek 4278, 4284, 8554
* pącz 'pielgrzymka' 2223
pchać 2774, 7308, 7309
pech 'zły los' 2637
* pecenek 'bochenek chleba' 2398, 2959
* pecen 'bochen' 2656, 5242,
* pecyń 'gruda ziemi' 6329
* pelzym 'ciagle, stale' 5564
pełnia 4127, 7899
pełno 6748, 7807
pełny 2836, 3524, 3662, 3939, 3962, 4066,
4067 4225, 4340, 5565, 6001, 7310,
7526, 8323, 8420
* perfum 4893
* perlik 'młotek' 530, 1883, 6145, 7327
pestka 1598
* petriolka 'bańka na naftę' 2341
* pędziączek 'poniedziałek' 7606
pędzić 291
pępek 3437, 6057, 6058
piać 3428, 3429, 3433
piątek 881, 882, 895, 1779, 1970, 1971,
2578, 2709, 3755, 3756, 4612, 5607,
5608, 6806, 7321, 7750, 7751, 7752,
7753, 7754, 8173
piątka 2247, 5609
piąty 843, 1188, 1702, 1737, 3873, 4455,
5424, 5638, 6575, 6576, 6577, 6728,
6729
* piczka 'vulva' 2671
* piczyczka 'vulvula' 4816

pić 41, 519, 525, 1782, 1800, 1885, 2008,
2022, 2211, 2216, 2594, 2955, 3851,
3852, 3853, 3856, 4875, 5566, 5597,
5598, 5599, 5600, 5601, 5602, 5678,
6405, 6687, 7294, 7386, 7415, 7798
* pidło 'dziura w grobli, przez którą
ścieka woda' 2129, 2148
piec 14, 402, 412, 542, 718, 740, 2007,
2450, 2939, 3026, 3188, 3685, 4049,
4287, 4683, 4897, 4911, 5038, 5297,
5298, 5439, 6034, 6321, 6339, 6458,
6500, 6555, 6622, 7029, 7105, 7618,
7795, 8245, 8309, 8312
* piecek 1905
piechota 5789; zob. na piechotę
pieczak 'ziemniak, upieczony w gorącym
popiele' 3889
* pieczka 'suszony owoc' 254, 667, 1590,
6981, 7128, 7135, 7216, 8205
* pieczonka 'pieczeń' 5561
pieczony 146, 2600, 2969, 3590, 3591,
5567, 5568, 6340
pieczywo 3811
piegza 'zięba' 5774
* piekarszczak 'piec piekarski, chlebo-
wy' 736, 4375, 5655, 7953, 7401, 8190
piekarz 3763, 7993
piekielny 7102, 7496, 7749
piekło 98, 327, 731, 737, 1517, 1518, 1668,
1826, 1827, 1828, 1830, 1843, 2020,
2188, 2235, 2330, 2504, 2545, 2612,
2639, 2815, 2820, 3607, 3795, 3801,
3844, 3881, 3954, 4033, 4034, 4202,
4205, 4396, 4765, 4841, 5292, 5359,
5959, 6048, 6121, 6201, 6816, 6956,
7498, 8412
* piękny zob. piękny
* piekucz (wyraszdziwienia) 8280
pielesz 'legowisko' lub 'miejsce (w ścia-
nie, słomie), gdzie się owce od-
legają' 2430, 6169, 8062
pielgrzym 1396
pielucha 8535
pieniądz 1087, 1167, 1264, 1281, 1294,
1400, 1610, 1700, 1817 1821, 2173,
2527, 2570, 2633, 2830, 2888, 3344,
3572, 3573, 3634, 3664, 3693, 3888,

- 3680, 4228, 4229, 4230, 4231, 4346,
4504, 4638, 4639, 4679, 4692, 5022,
5185, 5291, 5397, 5493, 5604, 5605,
5606, 5992, 6077, 6154, 6422, 6523,
6755, 7040, 7103, 7151, 7173, 7258,
7375, 7423, 7839, 8064, 8066, 8084,
8150, 8151, 8152, 8233, 8405, 8502
* pieniądze 'zasobny w pieniądze' 3299
pień 2130, 2543, 2561, 2572, 2579, 2595,
2596, 4062, 4633, 6595
pieprz 883, 4267, 5579, 5785, 6636, 8400
* pierd 4140, 4143, 5123
* pierdzieć 'furzen' 388, 1884, 6517, 6518,
6539, 6802
* piernąc 1786, 1787, 3496, 5243, 6434
piernik 'rodzaj ciastka' 1674, 2546
* piernik 'piorun, przezwisko człowie-
ka' 1674, 5580, 5581
piernikarz 2619
* pieronowacie 'cholernie' 2822
* pieronowy 4128
pierscionek 7764
* pierun a. piorun 158, 1383, 3385, 3597,
5417, 5583, 5749, 6468, 7478
pierwszy 471, 730, 731, 1388, 1390, 2656,
3597, 4018, 5297, 5298, 5346, 5623,
5624, 5625, 5626, 5627
pierz 242, 4515, 4576, 5386, 5396, 5853,
6041
pierzyna 4226, 4616, 5081, 5596, 6099
pies 65, 75, 113, 114, 115, 116, 117, 122,
123, 134, 181, 277, 297, 343, 384,
663, 668, 714, 742, 1090, 1316, 1520,
1984, 2062, 2112, 2191, 2225, 2239,
2332, 2381, 2608, 2737, 3044, 3363,
3378, 3445, 3472, 3473, 3474, 3475,
3578 3670, 3842, 3874, 4074, 4224,
4280, 4516, 4560, 4587, 4687, 4715,
4721, 4772, 4773, 4774, 4775, 4814,
4827, 4828, 4829, 4987, 5045, 5075,
5111, 5175, 5191, 5207, 5222, 5395,
5584, 5585, 5586, 5587, 5588, 5589,
5590, 5591, 5592, 5593, 5594, 5758,
5804, 5806, 5863, 5973, 6015, 6030,
6039, 6040, 6227, 6236, 6318, 6471,
6519 6597, 6663, 6668, 6675, 6696,
6703, 6840, 6841, 6863, 6920, 6923,
6939, 7160, 7161, 7196, 7197, 7201,
7245, 7359, 7494, 7547, 7666, 7809,
7874, 7925, 7926, 7978, 8206, 8248,
8255, 8265, 8281, 8398, 8515, 8516,
8557
pieseczek 744, 5667, 6093, 6094, 6095
piesek 2074
* pieśniczka 'piosenka' 7167, 7416
pieśń 839
Pieter a. Piotr O. 3023, 4369, 4739, 5595,
5783, 5996, 6814, 6857
pietruszka 6191, 6194, 7709, 7937, 8399
* pietruziele 'pietruszka' 7495, 8401
Pietwałd M. 1691
* pięciak 'pieniądz małej wartości' 5620
pięc 77, 1407, 1818, 2386, 2723, 2960,
2966, 3576, 3577, 4232, 5447, 5621,
5749, 6109, 6661, 6744, 7101, 7172
8090
pięćset 5555
pięknie 410, 2724, 3741, 4046, 5571, 5572,
5573, 5574, 6792, 6803, 7450, 7549
piękność 5575
piękny 104, 813, 842, 959, 966, 967, 1303,
1714, 2484, 2611, 2612, 3005, 3299,
3683, 4379, 4396, 4871, 5569, 5570,
5576, 5577, 5578, 5832, 6519, 7579,
7676, 8419, 8420
pięć 356, 416, 2257, 4244, 4300, 5552,
5622, 6243, 6991, 7188
pięta 94, 343, 376, 465, 1224, 2493, 2901,
3608, 3629, 3636, 3840, 4098, 4303,
4382, 4393, 4565, 4839, 5721, 5874,
6254, 6520, 6666, 6746, 6809, 7479,
7517, 7861, 8490
piętro 4018, 4936, 6376, 6599
* pijak 'gardło' 701
pijak 'pijaczyna' 5602
* pijować 'często pijać' 1769
pijawka 1581
pilnie 1886
pilno 4227, 5603
pilnować 1849, 1850, 3384
pilny 199, 3299, 3327, 4700, 4701, 6463
piła 651, 8514
piłka 4571
piołunek 2199, 5085
piorun zob. pierun

Piotr zob. Pieter
 piórko 1600, 3633, 6661
 pióro 3719, 5617
 pisać 170, 2501, 4430, 4876, 5611, 5614,
 5615, 5616, 5617, 7608
 pisany 2436
 pisarz 2792, 5610
 * piskać 'piszczec' 2618, 3911, 4511, 5734,
 6351
 pismo 3377, 6424
 piszczałka 4198
 piszczeć 176, 298, 5612, 5613, 5364
 piwnica 2318
 piwny 5619
 piwo 47, 377, 2552, 2557, 3032, 4645,
 5618, 5710, 6057, 7724, 8421
 * piwońka 'piwonia' 1133
 * piznać 'uderzyć' 878, 932, 3363, 5632,
 5633, 6592
 placek 679, 680, 2287, 2723, 2736, 3365,
 3685, 4297, 4713, 5436, 6319, 6587,
 7557, 8417, 8518
 planeta 7561
 * plechacz 'człowiek łysy' 1705
 plecy 2081, 2927, 3377, 4233, 4316, 4545,
 5450
 plenić się 5645, 5646, 5647
 pleść 3545, 5634, 5635, 5636, 5637, 5638,
 5639
 plewa 2117, 3729, 4147, 4229, 4348, 4497,
 4848, 5247, 5248, 6558
 * plętać się 5645, 5646, 5647
 plotka 3819, 4340, 6710, 6911
 * plucko 1819
 pluć 685, 1120, 2201, 2301, 4437, 4877,
 5641, 5642, 5643, 5644
 płaca 2689, 7119
 płachta 238, 270, 301, 5223
 płacić 4, 422, 423, 424, 1006, 1523, 1873,
 1885, 1887, 3288, 3364, 3847, 4477,
 4878, 5958, 6021, 6422, 8373
 płacić się 5690, 8199
 płacz 1384, 1560, 4330, 4360, 5793, 5794,
 5795, 5796, 5798, 5916, 6098, 6772,
 7753
 * płaczka 'łza' 173, 174, 8284
 płakać 511, 989, 1230, 1959, 1971, 2017,
 2031, 2051, 2052, 2739, 2740, 2946,
 2949, 3415, 3767, 4789, 4806, 5648,
 5649, 6774, 7229, 7423
 płaszcz 3259, 3306, 6401, 6402
 * płat 'czynsz, zapłata' 4788
 * płonka 'dzikie jabłko, drzewo nie-
 szczepione' 1554, 1698, 3435, 3602,
 4820, 6943, 7696
 * płoszczyca 'pluskwa' 833, 3776
 płot 472, 751, 1585, 1600, 1657, 2532,
 2987, 3189, 3387, 4550, 4578, 4597,
 4921, 5280, 5644, 5650, 5685, 5694,
 6661, 7252, 7602, 7610, 8439, 8541,
 8542
 płótno 302, 1476, 2690, 4235, 5651, 6082,
 7111, 7693, 8210
 płuco 4234, 4457, 5640, 5872, 6263, 8317,
 8318
 płucko zob. * plucko
 pług 1662, 2018, 2749, 4998
 * płużyć 'wychodzić na dobre, służyć'
 4879
 płynąć 8486
 płytko 7363
 pływać 4715, 5652, 7536
 * pobaba 'pańszczyzna, szarwark' 4594
 pobić się 3741, 4046, 5481, 5653 5654
 * pobiedzać 'namawiać, ponaglać' 4617
 pobudzać 7787
 pocałować 4375, 5655
 pochodzić 5656, 5657
 pochować 489, 5970, 6545
 pochowany 3081, 7304
 pochwytać 7823
 * pochybić 'brakować, niedostawać'
 1016
 * pochycić 5300
 pochyły 4595
 * pochynąć 'porzucić, zaniechać' 5658
 * pociapkać 'poklepać' 5753, 5911
 pociągnąć 53, 1260, 4374, 5660, 5489
 pociągnąć się 5659
 pocić 6785
 pocić się 3806
 pocięcha 6753
 * pociępować 'porzucać' 4880
 * pociera 'cierlica' 5347
 * pocierka 'cierlica' 2277, 2875, 2876
 pocieszyć 2334 3412, 3426

- pocisnąć 5661
 * pociść 'pocisnąć' 3014
 początek 2580, 3340, 4542, 4652, 4778,
 5607, 5608, 6067, 7629, 7754
 poczciwy 1888, 1889, 3299, 6371, 6372
 * poczęsna 'poczęstunek' 2687
 * poczkać 1085, 5664, 5665, 5666, 5667
 * poczkej 4491
 poczynać 2451, 2695, 5470, 5669, 5670
 po ćmi 'po ciemku' 4451
 po ćmoku zob. * ćmak
 podać 1327, 2630, 5675, 5676, 5677, 7275
 podany 'podobny' 5672
 podarować 3553, 6930
 * podarzony 'udany' 4709
 * podarzyć 'zdarzyć, sprawić, że się coś
 udało' 351
 podarzyć się 5061, 5673
 * podchlebca 1980
 * podchytek 'ten, co podsłuchuje, wścib-
 ski' 5674, 7689
 * podciep 'dziecko nieprawe, podrzutek'
 4106, 4307, 7781, 7782
 poddać się 7278
 poddany 1018
 podeszwa 1769, 4013, 4257, 7323
 * podfuk 'hajanie' 1214
 * podfutrowany 'podbity, podszyty' 1245
 podgardle 'zwisający podbródek' 381
 podgryzać 5680
 * podkiermasz 'niedziela po kiermaszu'
 3373
 podkładka 4562
 * podkopować 5682
 podkówka 2274
 podkuły 4496
 podlecieć 8
 podlewa 2117
 podlewać się 6173
 podleźć 1877, 2654, 3644
 podlić się 8084
 podłożyć 5691
 podnieść 166, 7522
 podobać się 188, 1510, 2742, 2797, 2860,
 2861, 3494, 3645, 3742, 6681, 7169
 podobny 5460
 podoić 1191, 1423, 7276
 podorać 490
 podorówka 6324
 podpierać 4205
 podróść 3109
 * podsiadły 'opętany, owładnięty' 1246
 * podsiąść 'podlecieć, owładnąć' 810,
 3072
 podskubany 606, 7901
 podsłuchać 1894
 podszewka 5941, 5842, 7000
 podszyc 7430
 podziąć się 6473
 podziękować 2973, 3902, 3903, 3904
 * podziwiać się 'popatrzeć się' 300, 2438,
 5699, 5700, 5701, 5702, 5703, 6985,
 7297, 8428
 * podziwianie 'popatrzenie' 4596
 pofolgować 5712
 * pogan 3398
 poganiać 1895, 3501
 pogłaskać 5695, 5705
 pogoda 410, 411, 2513, 4909, 5509, 6030,
 8438
 pogodny 2096
 pogodzić się 5436, 5653
 * pograbczowy 'drogowy' 7758, 8164
 * po grusppersku (Gruszperk — odpow-
 wiednik Pacanowa) 2776
 pogryźć 7232
 pogrzeb 2305, 2967, 6008, 7546, 7745
 Pogwizdów M. 2402
 * pojczać 'pożyczać' 1143, 1146, 1461,
 2439, 3008, 3019, 5706, 5709, 6004,
 6013, 6710, 7936; zob. pożyczać
 * pojczany 'pożyczany' 898, 5707, 8422
 * pojczka 'pożyczka' 634, 1228
 * pojczować 'często pożyczać' 1684, 4881,
 4882
 * pojczować się 383
 * pojechać 'coire' 8520
 pojechać 3121, 5709, 5710, 7815
 pojeść 1284, 1292, 2745, 3351, 4690, 5711,
 5712, 7943
 pojęcie 5143
 * pojszczać 'pissen' 5483
 pokazać 277, 4721, 5717, 5718, 5719, 5720,
 5721, 7192, 7424

pokazać się 6213
* pokazować 1751, 2710, 5279, 5713, 7671,
8153, 8495
pokichać 3921
pokładać 3265, 5716
pokolenie 5432, 5960
* pokopki 'kopanie ziemniaków, pozostawionych w ziemi przy zasadniczym kopaniu' 622
pokora 223
pokorny 1055
pokos 2562
pokój 1198, 1200, 1204, 1205, 1206, 1207,
1208, 1209, 1210, 1450, 5116, 6815,
7612, 8566
pokręcić 6977, 6987
pokrywka 2255
pokrywa 750, 2406, 4285, 5650, 7784
pokrzywiony 5722
pokuta 1176, 2264, 4939, 4943
pokutować 3733
połać 2456
połać się 411, 7982
Polak O. 278, 5780
pole 181, 1495, 1896, 5725, 5726, 6697,
6698, 6843
polewać 4941, 5870
polewka 1115, 1405, 1444, 2093, 2283,
4063, 4064, 6282, 6611, 8115
* policaj 8318
* policajt 'policjant' 4872, 5906
policzony 7672
policzyć 4377
* poliźnik 'naleśnik' 1483
Polka O. 5731
Polska M. 6122
polski 1472, 2873, 6796, 6891; zob. Ostrawa
* polsko (adv.) 1057
* polutowanie 'pożałowanie' 3579
połamać 5875, 8496
połamany 2882, 4408
połączenie 4317
połechtać 5732
połec 6380
poparzyć się 1018
* polednie 163, 189, 5733, 5734, 5735,
5967, 6366, 7285, 7559

połknąć 3172
połowica 3096
połowiczny 5167
położyć 3071, 3192, 3249, 4843, 5004, 5966
pomacać 2761, 5738
* pomacować 4883
pomagać 352, 353, 354, 1283, 2772, 5914,
5915, 5916, 6147
pomalować 7768
pomalutku 2774, 5875, 5876
pomału 3195, 3196, 5877, 5878
* pomamrać 'pomruczeć' 5739
* pomarasić 'podeptać, pobrudzić' 211
pomazać 3918
pomazać się 1960
* pomietło 3794
pomijać 7816
pominąć 2757
pomoc 501, 1269, 1661, 1740, 2657, 3487,
3489, 4733, 6730, 8101
* pomowa 'obmowa' 7611
* pomożony 8138
pomóc 29, 135, 1282, 2750, 2793, 2870,
3101, 3487, 3991, 3992, 4749, 4887,
4888, 4889, 4890, 4891, 4892, 4893,
4894, 4895, 5234, 5456
pomówić 5741, 5742, 5743, 5744, 6938
* pomuldać 'possać' 5648
pomydlić 2055, 2387, 7042
pomyje 391, 779, 2767, 4277, 6419
pomykać się 1020, 1928, 1935, 1973
pomyśleć 899, 2647
* po nagle 'po nagłości, w nagłości' 900
po naszymu 2471, 3217
ponieść 2400, 2729
poniewierać się 1843
* poniewierak 'ten, co się poniewiera'
2076
* poniurać 'poniuchać nosem po ziemi'
5150
poniżyć się 1956
pończocha 2960, 2966, 6741, 6744
pończoszka 2323, 4452, 5220
pop 3694, 5153
* popadnąć 6370
* popadować 6954
popamiętać 5189
popasać się 4884

- popaść 3074, 5746, 5747, 6369, 8346
 popatrzeć się 5748
 popękany 7478
 popić 1559, 5711, 5712, 5750
 * popielarz 'popielnik', przén. 'gęba'
 8191
 popierać 6536
 * po pieszku 'na czworakach' 2379
 po pijanemu 827
 popilnować 5751
 popiół 2295, 5033, 5643, 5792
 popłakać 3197
 poprawiać 1833
 poprawić 387, 425, 1074, 6946
 poprawić się 5752
 * poprawować się 648
 poprzestawać 7373
 popsuć 7059
 * popukany 'popękany' 5417
 popuścić 3824, 5893
 porabiać 1314
 porachować 5754, 6986, 7606, 8292
 porachowany 7673
 porada 3487, 3533
 poradzić 2044, 2508, 2824, 2962, 3487,
 4733, 5462, 5756, 6964
 porastać 2409
 porąbać 68
 poręba 1147, 6651
 poród 6982
 porównać 2720
 portki 710, 1008, 4423, 4817
 porwać 8126
 porwać się 5013, 5757
 porwan 5758
 * porwósto zob. powrósto
 * porwóz zob. powróż
 * porwówek zob. powrówek
 porządek 1666, 1849, 1850, 2549, 2625,
 4048, 5761
 porządnie 5599
 porządny 3299, 3506, 5351, 5762, 7559
 * porzeczysko 8012
 posadzić 746, 747, 2455, 2522
 posag 2097
 poseł 121, 2581, 5764, 5968
 posiać 901
 posiadać 972
- poskakać 3621
 poskładany 5159
 poskoczyć 3364
 poskrobać się 1695
 * poskrobek 'chleb z resztek ciasta',
 przen. 'ostatnie dziecko w rodzi-
 nie' 3872,
 * poskrobka 5781
 posłać 'mittere' 727, 1315, 2091, 3211,
 3212, 5387, 5763, 5764
 * postać 'sternere' 2800, 2801
 posłanie 2582
 posłuchać 1348, 1851, 1897, 1898, 5765,
 5766, 5767, 5768, 5769, 5770, 5771
 posłuszny 3299
 posolić 5772, 5773
 posolony 3591
 * posrać 'cacare' 343, 2466, 5774, 5775
 posrać się 557, 2466, 6496
 posranie 7779
 posrany 5407, 6951, 8510
 post 2755, 8398
 postawić 2735, 3637, 4867, 5776, 6801
 postawić się 558, 5777, 5778
 postradać 5040
 postraszyć 2303, 2304
 po strumieniu 'jak w Strumieniu' 2773
 * postrzodek 'środek' 8422; zob. pośro-
 dek
 posypać 2077, 5792
 poszczęścić 2507
 poszczypać 3063
 * poszklaby 'kpiny' 6112
 * poszkrobek zob. poskrobek
 * posznupać 'powąchać' 2029
 pościć 6806
 pościelać 28, 2731a
 pośmiać się 5058, 6228
 * pośmiech 'pośmiewisko' 906, 3495
 pośmiewać się 4885
 pośniadać 2823
 pośpieszyć 5799
 pośrodek 5828; zob. postrzodek
 poświęcić 815, 1248, 5800
 pot 3829
 potargać 4069, 5249, 6888, 6969, 7360
 potargać się 6518
 potarganie 7778

potargany 1481, 3452, 6685
potkać 4928
potknąć się 3511
potok 8423
potomek 2448
potomstwo 7736
potrzask 2231, 3799
potrzeba 2710, 3310, 3717, 6466, 6931
potrzebować 1014, 1808, 1895, 3310, 4596,
5810, 8236, 8237
potrzeć 3552
* potrzęszone 'postrzelony, nagły' 2248
po trzeźwemu 827
potulny 5811, 5812
* potwora 8411
* potyra 4835
powadzić 3845
powadzić się 3741
powiadać 834, 5813, 7617
* powiarka 'zabobon' 1999, 2000
* powicher 'silny wiatr, huragan' 6716
powidło 3400, 6711
* powiedzieć się 'zachęcać, namawiać się'
4793
powiedzieć 486, 487, 493, 494, 531, 542,
801, 876, 899, 1190, 2037, 2709,
2867, 3049, 3549, 3889, 4609, 4671,
5815, 5816, 5817, 5818, 5819, 5822,
5823, 5834, 5940, 7189, 7282, 7853,
7854
* powiedzka 'zachęta' 224, 3184
powiesić 5820, 5821
powiesić się 1255
powietrze 3761
* powieterniak 'wiatrak' 3974
powinien 2002
powinowaty 4878
powołać 3069
* powoniać 'powąchać' 65, 5827, 6766,
7767
* powonianie 5066
powróło 8306
powróż 3859, 5691, 5759, 7817
powróżek 2475, 7913
powsinoga 'włóczęga' 7451
powstać 2711
pozamiatać 5829, 5830
pozierać 2790, 3637, 3689, 5832, 5833

pozierać się 2503, 5834
pozbycie 2569, 2570
pozbyć 3469, 3634, 8488
pozbyć się 3569
pozbyty 2644
pozdrawiać 5836, 5837, 5838, 5839
pozdrowić 5840, 5841, 6938
* pozdrzeć 'spojrzeć' 5842
poziomka 7190
pozjadać 4490, 8228
poznać 522, 1171, 1274, 1451, 2491, 2761,
3559, 5383, 5386, 5590, 5668, 5685,
5760, 5796, 5797, 5845, 5846, 5847,
5848, 5849, 5850, 5851, 5852, 5853,
6042, 6644, 6825, 7599, 8105, 8106,
8203, 8256, 8476
poznawać 6043
* pozoredzie 'pod ręką, tuż' 4598
pozór 'uwaga, bacność' 629, 1211, 1214,
1215, 5854, 5855, 5856, 5857, 5859,
5860, 5861, 5862, 6863
Pozór (imię psa) 6039
pozwoić 2275, 5864
pożalować 2016
pożegnać 5880, 5909
pożegnanie 213, 3657, 3693
pożyczać 2020, 2197; zob. pojechać
pożywić się 4646
* poździe 'późno' 5865
pójść 26, 145, 430, 717, 954, 1564, 2132,
2165, 2440, 2478, 2487, 2520, 3043,
3181, 3535, 3599, 3790, 3916, 4327,
4908, 5568, 5782, 5783, 5784, 5785,
5786, 5787, 5788, 5789, 5866, 5870,
5871, 6044, 6045, 6046, 6047, 6048,
6823, 7568, 7745, 7935, 8081
pół 1197, 1455, 1623, 2315, 3030, 3662,
5242, 5872, 7504, 7903, 7904, 7988,
8538
póładwokat 7126
półdoktor 7127
półdruży 5871
półgęba 5873
półka 3769, 7961
północ 2657
półpięta 5874
późno 1899

praca 225, 226, 1113, 1378, 1822, 2688,
 2689, 5918, 5919, 5920, 6897
 * pracny 'wymagający dużej pracy mo-
 zolny' 5924
 pracować 331, 1852, 1886, 1900, 2016,
 3122
 prac 1829, 1993, 7357, 7752, 8315
 prac się 3240, 5582
 Praga M. 8085
 praktyka 1808
 pranie 4073
 Praszywa M. 4600, 5377
 * prawak 'człowiek, robiący wszystko
 prawą ręką' i 'borowik' (gatu-
 nek grzyba) 4500
 prawda 906, 987, 1140, 1701, 3198, 3286,
 3673, 4602, 5119, 5933, 5934, 5935,
 5936, 5937, 5938, 5939, 5940, 6974,
 7108, 7228, 7255, 7853, 7851, 7855,
 7929, 8519
 prawdziwie 3414
 prawdziwy 5941, 5942, 7425
 * prawiczka 'puella intacta' 6230, 6180
 prawić 'mówić powiedzieć' 521, 718, 806,
 2181, 2647, 3019, 3020, 3213, 4901,
 6433, 6793, 6909, 7560, 8532
 prawo 962
 prawy 1264, 1653, 2261, 3771, 3772, 5408,
 5409, 7080
 * prawy 'prawdziwy' 1289
 prątek 'precik' 2349, 4780
 * preklik 1418
 prędko 793, 920, 1261, 1901, 4016, 4763,
 5947, 5948, 7109, 8357
 proces 3666, 8440
 * procesyja 2287, 6587
 proch 807, 2993, 6258, 6619
 prorok 907, 908, 2047, 2076, 8216
 prosić 196, 2089, 2090, 3227, 3702, 3734,
 5861, 5931
 prosię 228, 1278, 1279, 2696, 3000, 4790,
 4791, 5105, 5925, 7519, 7938, 8137
 * prosik 'prośba' 6018
 prosto 1457, 2405, 5506
 prosty 3677, 5058, 5926, 5927, 5928, 5929,
 5930, 6228
 prośba 5538
 prościutki 5932

prowadzić się 8504
 próba 4603
 próbować 3468, 3469
 próg 212, 4677, 4973, 5026, 5826, 7942,
 7968, 8071
 próżny 884, 902, 966, 2245, 2246, 4082,
 5943, 5944, 6729, 7069, 7574, 8426,
 8426, 8427,
 pruć 1707, 5945, 6739
 pruć się 1710, 5946
 Prus O. 1867
 pruski 7023
 przycz 6585
 * przaciel 1499, 3277, 4556, 4736, 6021,
 6022, 6023, 6024, 6025, 6027, 7599;
 zob. przyjaciel
 * przacielstwo 'przyjaźń' 7128
 * przacielizna 'przyjacielstwo' 6026
 * przac 'sprzyjać, kochać kogo, lubić'
 4390, 5958, 6231
 prząć 5361, 5432, 7702
 przebaczenie 159, 160
 przebaczyć 2161
 przebić 2126, 4470, 8520
 przebić się 4468
 przebiec 3407
 przebierać 4903, 4904, 7797
 przebóść 6995
 przebóść się 1033, 1034, 6990, 6991
 przebrać 4903
 * przechlastać 'zmarnować, przepić' 7666
 przeciąg 4925, 8183
 przeciągnąć 3503
 przecierpieć 1036
 przeciwny 5619, 5950
 przeczytać 5224
 * przedać 841
 przedawać 4806
 przedstawiać 6223
 przedwojenny 7055
 przedza 2690, 8560
 * przegibany 'zgięty' 520
 przegląd 2466
 przegrać 4817
 przejąć się 6143
 przejechać 4245
 przejeść 3438
 przejść 2453

przekabacić się 'przemienić się, prze-
robić się' 7539
* przekipieć 'przełać się przez brzeg na-
czynia skutkiem nagrzania' 8357
przekląć 5959, 5960
przeklęty 313, 7717
* przekludzić się 'przeprowadzić się'
1932, 2746
przekorny 1056
* przekraczować 'przekraczać' 1771
przekupka 6249
przełać 3689, 3732
przełożyć 1606, 2862
przemarznąć 5961
przemienić się 3432
przeminąć 987
* przemleły 'przemielony' 7912
przemóc 4810, 6787
przemówić 5962
* przemrzeć 'przetrzymać głód' 1036
przepaść 'zginać, stracić się bezpowrot-
nie' 2465, 2274, 5963
przepić 1070, 1331, 2200
przepieprzyć 5579
przepijać 5964
przepijanie 447
* przepijłata 'utrącajusz, pijak' 8385
przepona 3143, 6935
przeprzeć 3552
przeskoczyć 1600, 1877, 2654, 3644, 4901,
4863, 6661
przesolić 2093, 7146
przeskrobać 'dopuszczyć się winy' 934
przestać 1011, 3041, 3898
przestępny 908
przestrono 4240, 4241
przeszczebrać 134, 4224, 6670
przetak 'rzadkie sito' 136, 1025, 4126,
6896
* przewieść 'przeprowadzić', także
'spsocić' 935
przewodnik 3504, 4153
przewóz 7742
przewracać 3471, 6048, 8533
przewrócić 6240
* przewyskać 'stracić pieniądze' 6756,
7964
przeznaczony 3484, 6755

przezwisko 4604
przeżywać 2107, 6864
przeżywać się 4046
przeżegnać się 2952, 6088
przodek 78, 4434, 5753, 6616
przód 3042
przybić 942
przybity 5971
przybliżyć się 1019
przybyć 5974
przybytek 5235
przybywać 5975, 5976
przychodzić 173, 3001, 4830, 5798, 6190
przycieść 3278
przycisnąć 33
* przycisnąć 7838
przyczyna 227, 6769
przyczynek 7097, 7117
przyczynić 'przyłożyć' 6622
przydać 1738, 4727
przydać się 903
* przydrabiać 6650
przygnać 5984
przygoda 393
* przygorać 'przypalić się' 7988
przyjaciół 481, 1274, 2038, 2103, 2616,
3190, 3360, 3730, 3751, 5985, 6673,
7425; zob. * przaciół
przyjechać 999
przyjemność 7290
przyjemny 1724
przyjeść się 'sprzykrzyć się w jedze-
niu' 514
* przy[j]ść 871, 872, 925, 969, 1052, 1143,
1146, 1263, 1319, 1379, 1904, 2415,
2468, 2719, 2720, 2719, 2721, 2722,
2723, 3005, 3123, 3124, 3134, 3252,
3361, 3362, 3460, 3844, 4560, 4685,
4895, 5014, 5015, 5110, 5230, 5239,
5297, 5465, 5648, 5704, 5977, 5978,
5979, 5980, 5981, 5982, 5983, 5999,
6000, 6001, 6002, 6003, 6004, 6005,
6006, 6007, 6008, 6009, 6010, 6011,
6012, 6013, 6014, 6015, 6016, 6017,
6018, 6357, 6584, 6757, 6922, 7178,
7370, 7544, 8111, 8112
przykazać 7871
* przykłać 'nakłać, zakłać' 5988

przykładać się 540
 przykopa 'rów, struga' 4818, 7796, 7798
 przykręcić 2658
 przykrość 7290
 przykryć 1626, 1692, 5122
 przylegnać 1920
 przylepić się 2312, 7019
 przylewać 4905
 * przyleżytość 'sposobność' 5989
 przyłożyć 1215, 6682, 7227
 przymierzać 2655
 przymierzyć 385, 2282, 4985
 przymrużyć 2849, 5894
 przymrzeć 1010
 przynieść 177, 543, 2178, 4441, 5634,
 7681
 przynosić 790
 przypadek 2103
 przypaść 545, 1988
 przyplącić 1452
 przypiąć 3855
 przypiec 3789
 przypona 'paważ' 4410, 7438
 przysięgać 3003, 5994
 przysrać 2640, 5993
 przystać 7972
 przystawać 1838
 przystawić 1734
 przystąpić 7257
 przystępować 648
 przystrajać się 5995
 przystroić się 2783
 przystrzygnąć 5996
 przysypać 5997, 5998
 przyszyć 3854
 przyświecić 5300
 przytluc 6019
 przytrafić się 7198
 przywalić 2647
 przywieźć 823
 przywitać 7568
 * przywrzeć 'przymknąć' 732, 6020
 przywyknąć 2508
 * przyzdrzeć 'przyjrzeć się' 5021
 psi 1675, 1851, 1858, 3074, 3726, 5677,
 6031, 6032, 6280, 6364, 6797, 7129,
 7859, 8121, 8129
 * dożera 756
 psiadusza 7448
 psiakrew 6038
 psiarnia 4055, 8297
 * psić 'dokazywać' 183
 * psińco 'psie odchody' 863, 1411, 2064,
 3031, 4242, 6035, 6036, 6037, 6897
 psota 'psi figiel' 7623
 pstry 6431
 psuć 5918
 pszczoła 1820, 4075
 pszenica 975, 3729, 4549, 7811
 * pszniwy 'narowisty, znarowiony' 2568,
 6041
 ptak 2086, 2087, 2724, 2725, 2726, 3613,
 4980, 5056, 5264, 5312, 5313, 5314,
 5773, 5578, 6042, 7487, 7592
 ptasi 696, 4279
 ptaszek 1676, 5266, 5853, 6043, 7224, 7312
 pucować 418
 pucówka 'lanie' 1369
 * puczaki 'gniecione ziemniaki' 2149
 * puczyć 'męczyć, dusić, gniesć' 4906,
 6771, 7636
 pudełko 4056
 pudło 4111
 * pukać 'pękać' 2956
 * pukiel 'plecy, garb' 1424, 5188, 6388,
 8272
 * puknąć 'pęknąć' 3731, 6049
 * pukniony 'pęknięty' 4104
 * pult (o bezmyślnym gadaniu, kłam-
 stwie) 1484
 * pusa 'pocałunek' 565, 5093
 pusto 965, 1670
 pusty 7600, 7601
 puszczać 1396, 5048, 5790, 6050
 puszczać się 4907
 puścić 160, 175, 3502, 4811, 6051, 6052,
 6053, 6054, 6059, 7444, 7886, 8045
 puścić się 3437 6055, 6056, 6057, 6058,
 6660
 putnia 'naczynie drewniane' 16, 1134,
 2327, 2904, 3061, 3079, 4038, 4112,
 4199, 4651, 5028, 5855, 7755, 8472
 * putyra 'wydęte naczynie owczarskie'
 4835

pycha 658, 3196, 4243, 6061, 6062, 6063,
 6064, 6065, 6066, 6067, 6068, 6069,
 7090
 * pydlić 'pędzić, bieć' 4483, 6070, 6071,
 6072
 pypec 'choroba języka u ptaków' 14,
 1202, 1544, 7271
 Pyrczyce M. 2397
 * pyrtać 'trącać' 6100, 6627
 pysk 6, 37, 545, 692, 697, 964, 1077, 1118,
 1203, 1429, 1571, 1611, 1772, 1864,
 2316, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499,
 2730, 2911, 2999, 4188, 4243, 4244,
 2245, 4246, 4247, 4248, 4249, 4250,
 4251, 4252, 4253, 4254, 4318, 4341,
 4358, 5225, 5241, 5323, 5324, 5587,
 6074, 6075, 6076, 6077, 6078, 6285,
 6377, 6620, 6686, 6714, 6944, 7020,
 7238, 7732, 7759, 7952, 8166, 8183,
 8266, 8501, 8502, 8505
 pyskować 4909, 4910
 pyszny 2191, 6080
 pytać 546, 962, 1164, 1462, 2097, 6081,
 6203
 pytać się 1742, 1744, 1930, 1937, 1938,
 1957, 4912, 6082, 7358, 8265, 8299,
 8532
 pytanie 635, 2584, 2779, 3736, 3737, 4539
 pytany 4111
 pytel 'worek' 3392, 3979, 7308

R

rachować 4953, 8305
 rachować się 4000, 4001, 4008
 rachunek 1721, 7018, 7033
 raciborski 3956
 raczej 2179 3407, 3417, 4046, 6086, 6087,
 6088, 6092
 raczyć 2717, 6083, 6084, 6085
 rad 442, 459, 1652, 1769, 1912, 1918, 1930,
 2133, 2909, 3014, 3185, 3377, 3872,
 3874, 3875, 4007, 4008, 4256, 4387,
 4388, 4389, 4481, 5050, 5300, 5376,
 5490, 5824, 5844, 6089, 6096, 6135,
 6150, 6151, 6152, 6894, 7057, 7681,
 8122, 8181

rada 89, 1294 1295, 1370, 1879, 2407, 2859,
 3102, 3489, 4428, 5007, 5008, 5089,
 5755, 6090, 6530, 6551, 8456
 radośnie 2085
 radny 2930
 radość 1342, 2739, 3301, 5192, 5193, 5197,
 6547, 7630, 7194
 radować się 2212, 4429, 3193, 6091, 6093,
 6094, 6095
 radzić 1324, 1717
 radzić się 1958
 raj 194, 2626, 4289, 6734, 7397
 rak 287, 332, 743, 1135, 1739, 2029, 2361,
 3029, 4406, 6170, 6272, 7268
 ramię 1989, 1991, 7624
 rano 409, 1329, 1341, 1473, 1531, 1770,
 1906, 1907 1959, 2789, 3568, 3570,
 3627, 3655, 3739, 3769, 5091, 6099,
 6584, 6585, 7604, 6097, 6098
 rasa 7497
 * raszpla 'stalowy pilnik' 7933
 * ratka 'mała racica'; z ratki 'z nie-
 nacka' 5699, 8428
 ratować 281, 3508
 ratusz 5520
 raz 393, 412, 434, 455, 524, 545, 689, 798,
 909, 964, 1122, 1456, 1496, 1497,
 1498, 1508, 1901, 1913, 1932, 2116,
 2135, 2160, 2308, 2331, 2746, 3588,
 3636 3713, 3744, 3847, 3848, 3992,
 4752, 4793, 5060, 5157, 5301, 5351,
 5486, 5497, 5589, 5629, 5839, 6171,
 6423, 6927, 7265, 7616, 7617, 7658,
 6172, 6177, 6184, 6199, 6300, 6398,
 6927, 7265, 7616, 7617, 7658, 8061,
 8061, 8083; zob. raz - dwa
 raz-dwa 3438; zob. raz
 * razinek 'raz' 5094, 5127
 rąb 1147, 6651
 rąbać 491, 2081, 2092, 3215, 3825, 4744,
 5466, 6209, 6210, 6211, 6215
 rąbek 'brzeg, skraj' 8341
 * rącz 'zaledwie' 6212, 6213, 6214
 rączka 1890, 1891, 5506, 8431, 8432
 * rebelija 'bunt' 4255
 * rebelować 'buntować' 8494
 * recht (niem.) 'słusznie' 4326, 4327
 rechtać 'chrząkać' (o świni) 6100

regiment 1386
 rektor 'nauczyciel' 636, 2398, 2585, 2586,
 8417, 8564
 reński 217, 453, 1719, 2252, 2219, 3708,
 5378, 6725, 7459,
 * rest 'reszta' 6069
 * retować zob. ratować
 * rewna 'reumatyzm' 6102
 * reż 'żyto' 4147, 4712, 4713, 5509, 5511,
 5769, 6163
 * reżny 'żytni' 3503, 5076
 * ręby 'strona odwrotna'; na ręby 'na
 odwrót' 3453
 ręczyć 2014, 3380
 ręka 311, 312, 556, 979, 1039, 1060, 1081,
 1082, 1174, 1199, 1323, 1389, 1394,
 1448, 1507, 1589, 1669, 1708, 1807,
 1822, 1892, 1989, 1990, 1991, 2190,
 2258, 2261, 2630, 2852, 2853, 2972,
 2974, 2978, 2990, 3009, 3485, 3760,
 3761, 3762, 3826, 3883, 3885, 3957,
 3966, 4150, 4174, 4226, 4262, 4263,
 4264, 4265, 4292, 4820, 4823, 5001,
 5135, 5136, 5149, 5345, 5408, 5409,
 5468, 5677, 6185, 6187, 6215, 6241,
 6242, 6243, 6244, 6643, 6808, 6867,
 7024, 7025, 7080, 7235, 7710, 7834,
 7835
 rękaw 4220, 4253, 5881, 8452
 rękawiczka 7159
 * rępał 'kołowrót u studni' 2271
 robak 2524, 3065
 robić 11, 379, 535, 542, 559, 571, 720, 807,
 828, 1180, 1208, 1209, 1210, 1356,
 1508, 1540, 1546, 1745, 1802, 1853,
 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 2003,
 2005, 2023, 2478, 2620, 2755, 3076,
 3218, 3379, 3650, 3722, 3727, 3884,
 4009, 4138, 4688, 4705, 4746, 4748,
 4908, 4913, 4916, 4917, 4918, 4919,
 4920, 4921, 4922, 4923, 4924, 4925,
 4926, 4927, 4928, 5051, 5052, 5053,
 5181, 5182, 5456, 5517, 5605, 5819,
 5989, 6103, 6104, 6105, 6106, 6107,
 6108, 6109, 6110, 6111, 6112, 6113,
 6114, 6115, 6116, 6117, 6122, 6123,
 6124, 6125, 6126, 6127, 6128, 6129,
 6130, 6131, 6132, 6201, 6202, 6203,
 6204, 6205, 6206, 6207, 6208, 6623,
 6878, 7294, 7424, 7449, 7516, 7524,
 7734, 8059, 8220, 8223, 8258, 8299,
 8535
 robić się 55, 2194, 3133, 5115, 5967, 6118,
 6119, 6120, 6121, 6811, 6812
 robiony 1259, 3738, 8175
 robota 199, 220, 338, 407, 418, 497, 522,
 684, 1060, 1306, 1350, 1353, 1354,
 1387, 1388, 1389, 1390, 1392, 1394,
 1508, 1815, 1925, 2190, 2373, 2535,
 2536, 2537, 2538, 2539, 2691, 3065,
 3389, 3507, 3508, 3712, 3716, 3829,
 3945, 4398, 4399, 4596, 4597, 4622,
 4871, 5236, 5987, 5513, 5521, 5658,
 5827, 6134, 6135, 6136, 6137, 6138,
 6139, 6140, 6141, 6142, 6143, 6144,
 6148, 6149, 6203 6462, 6463, 6464,
 6511, 7067, 7192, 7240, 7501, 7564,
 7595, 7794, 7844, 8090, 8124, 8446
 robotnik 107, 5521, 6145, 6146, 6147, 8394
 robótka 6449, 6450
 rodzic 6843
 rodić się 1662, 4517, 4998, 6184
 rodzina 2096, 2277, 4469, 5455, 6683, 7413
 rodzony 1529, 3738, 3845, 8175
 rogaty 1885, 5401
 rok 161, 405, 453, 541, 907, 908, 916, 1452,
 1375, 2116, 2351, 2594, 2950, 3098,
 3100, 3187, 3271, 3935, 3936, 4027,
 4065, 4066, 4067, 4364, 6190, 6199,
 6623, 7244, 8279, 8546
 rola 4516
 rolmops 'połówka śledzia' 4315
 ropucha 4250, 4530
 roraty 4302, 8464
 rosnać 147, 2131, 2263, 3238, 3247, 3260,
 3271, 4536, 4549, 4776, 4915, 5100,
 5511, 5533, 5770, 5785, 6153, 6156,
 6157, 6158, 6159, 6160, 6161, 6162,
 6163, 6164, 6165, 6166, 6557, 6868,
 7193, 7632, 7662
 * rost 'ruszt' 3757
 * roszczypiec 'drewienko, rozcięte na
 końcu' 2233
 rozbić 6167
 rozbić się 5803
 rozbity 2383, 6168

- rozburzyć 6199
rozchlasnąć 'rozbryzgać' 6256
rozchodzić się 1536
rozchód 5515
rozciągać się 6155
rozciągnąć 238
* rozciąpować 'rozzucać' 6154
rozczzerwienić się 6170
rozdać 363, 5882
rozdawać 3246, 3248
rozdziarać 8166
rozdziarać się 2425
rozejść się 1177
rozerwać 2110
rozerwać się 3925
rozgniewać się 2739, 2740
rozgniewany 1317
rozgryzienie 6975
* rozjargać się 'rozzłościć się' 6888 (por.
niem. *arg*)
rozkaz 4634, 6173
rozkazać 1763, 4672, 6174
rozkazanie 5538
* rozkazywać 234, 235
rozkopać 5036
rozkosz 1220, 3364, 3536
rozlać 3770
rozlać się 2790, 3638, 3690
* rozlazować się 6175
rozlecieć się 956, 6176
rozmowny 7233
rozpalić się 6180, 6181, 6182
* rozpiata (od *rozpięty*) 3609
rozpierać 1306
rozpór 6183
rozprawiać 2642
* rozrażony 'rozłamany' 608
rozsadzić 5041
rozsypanie 3078
* rozsypować 4914
rozszczepiony 4060
rozszerzać 1256
roztargać 692
roztargać się 2422
* roztomiły 'bardzo miły' 6185, 6186,
6187, 6188, 6189
* roztoparczony 'najeżony' 5868
- rozum 155, 156, 193, 829, 831, 832, 833,
835, 836, 837, 1211, 1259, 1362, 1363,
1800, 1821, 2022, 2039, 2137, 2158,
2403, 2713, 2716, 2718, 2931, 3248,
3413, 3414, 3422, 3347, 3699, 3793,
3807, 4026, 4257, 4298, 4310, 4319,
4325, 4354, 4580, 4609, 4914, 5092,
5142, 5388, 5565, 5800, 5817, 5850,
6081, 6190, 6220, 6221, 6564, 6583,
6591, 6604, 7436, 7712, 7977, 8113,
8202, 8228, 8450
rozumieć 1287, 2519, 6193, 6194, 6195,
6655, 7494, 7495
rozumieć się 6191, 6192
rozwaga 6198
rozweselić 2209
rozwiązać 3017, 3022, 6196, 6197
rożek 4506, 6200
* różnać się 'rozpalić się' 2489, 7628, 7722
ród 1528, 1537, 1813, 2843, 2915, 4035,
6415, 8419, 8487
róg 508, 509, 1106, 1221, 1521, 1579, 2048,
2653, 2655, 2887, 3809, 4223, 4226,
4475, 4794, 4795, 4801, 4935, 5502,
5549, 5719, 5747, 6153, 8082
róść 46, 1464, 1967, 2097, 2525, 4515,
5468, 6215, 6222
równać 5505
równać się 1847, 6550, 8213
równo 4578
równy 1035, 1905, 6216, 6390, 7773
róża 790, 3311, 4893, 5729, 6222
różaniec 2540, 6880
różnica 7332
różowo 6223, 6224, 7969
* różówka 424
ruchać się 294, 295
rudy 4547
Rudzka O. 3564
rujnować 8278
* ruła zob. rura
* rupieć 'dręczyć niepokoić' 6218
rura 2328, 3026, 3685, 6217
rurka 4613
Rus O. 'Rosjanin' 4100
ruski 3059, 3114, 4334, 5189, 7907, 7971
ruszać 4464, 6065
ruszać się 6219

ruszyć 115, 722, 1466, 4929, 5525, 6220,
6221, 7798
ruszyć się 126, 3473, 5844, 6569
Ruś M. 559
rwać 723, 4282
ryba 192, 761, 2046, 2222, 3151, 3862,
4931, 4946, 5652, 6225, 6272, 8234
* rybnik 'staw' 2046
rychliwy 365
rychło 795, 1016, 1032, 1092, 1320, 1878,
2171, 4568, 4678, 5036, 5174, 6226,
6227, 6228, 6229, 6230, 7175
rychtować 'porządkować' 6231
Rychwałd M. 1691
ryczec 1804, 2693, 3374, 3375, 3376, 5046,
6232, 6233, 6234, 6235, 6236, 6237,
6585
ryć się 6238, 6239
rydz 3740
ryknąć 6240
* ryl 'ryj' 1376, 4072, 4299, 7402
* ryło 'pysk' 8145
* ryma 'katar' 2384
rynna 6006, 7757, 8225, 8423
* ryszawy 'rudy' 3714, 6245
ryzykować 1854
ryż 150, 2442
rzadki 2103, 2285, 6256, 7111, 7112
rzadko 2284, 6257, 6420
* rzażać 516, 552, 555, 1497, 3625, 6961,
8514
rządek 1153, 2349, 4099, 4232, 5447
rządzić 1040, 1046, 4766, 5606, 6258, 6259,
6963
* rządzić 'mówić' 6258, 6259, 6963
rzec 131, 4930, 6263
rzecz 190, 535, 970, 1124, 1815, 2533,
3245, 4266, 4321, 4926, 5539, 5707,
5760, 6246, 7182, 7661, 7662, 7663,
8433
rzegotać 6247, 6248, 6249
* rzekać 'modlić się' 1865, 3529, 4616,
6262, 6806, 6880, 8468
rzeknąć 7194
rzemień 1330, 5609, 5752
* rzemieślniczek 543, 2597, 2598, 8509
rzemieślnik 2701
rzepa 2629, 5468, 6215

rzeszotko 5171, 5651
rzeszoto 4129
rzezać zob. rzażać
rzejmieszek 3720
rzucać 6261
* rzycisko 'duży pośladek' 5511
* rzyć 'pośladek, anus' 49, 57, 95, 151,
324, 371, 377, 389, 390, 420, 466,
477, 531, 833, 913, 1161, 1173, 1178,
1397, 1398, 1455, 1580, 1621, 1737,
1998, 2000, 2069, 2120, 2229, 2242,
2248, 2273, 2322, 2399, 2437, 2479,
2570, 2641, 2851, 2852, 3130, 3443,
3482, 3584, 3631, 3634, 3665, 3939,
4077, 4078, 4079, 4218, 4247, 4267,
4268, 4269, 4270, 4271, 4272, 4273,
4561, 4708, 4831, 4913, 5008, 5178,
5180, 5217, 5276, 5285, 5324, 5371,
5448, 5451, 5480, 5494, 5899, 5900,
6250, 6251, 6252, 6253, 6254, 6352,
6495, 6496, 6507, 6517, 6518, 6537,
6570, 6666, 6831, 6919, 6928, 6993,
7046, 7060, 7110, 7137, 7309, 7403,
7412, 7447, 7456, 7489, 7517, 7581,
7589, 7590, 7657, 7759, 7789, 7790,
7798, 7810, 7904, 7919, 7935, 7936,
7971, 8045, 8139, 8212, 8326, 8449,
8479
rzygać 186, 1983, 3595
* rzykać zob. rzekać
Rzym M. 1396, 5709, 7791
rznąć 1293, 2482, 2496, 6253, 6254, 6255
* rżany 'żytni' 2587, 2604
rżnąć 2737

S

Sabiniak O. 8492
sadło 42, 664, 1967, 2150, 2153, 3447,
3977, 8177
sadza 3250, 3593, 5510
sadzać 82, 4896, 4897, 4899, 4900, 4911,
6465, 7256, 7670,
sadzać się 4899
sądzić 8310
sądzić się 6264
*saframencki 1440, 6265
*saframentnik 'niegodziwiec' 1677
sagacz 'nagus' 6271

- * sagi 'nagi' 749, 750, 4285, 4286, 5462,
6266, 6267, 6268, 6269, 6270, 6874,
7783, 7784
- sak 429, 4946, 6272
- * sakulecki 'cholerny' 6274, 6275, 6276
- salamandra 6155
- * salamonowy 710, 4423
- * Salamon O. 2891, 4422
- * sałat 'sałata' 1223, 2916, 6484
- sam 'ipse' 314, 480, 519, 566, 626, 680,
834, 837, 972, 1158, 1272, 1200,
1280, 1379, 1696, 1766, 1767, 1785,
1856, 1893, 1899, 1906, 1961, 1962,
1963, 1964, 1972, 1981, 1989,
1991, 2205, 2025, 2131, 2485, 2557,
2797, 2816, 2831, 2915, 2920, 2958,
3005, 3008, 3061, 3079, 3748, 4149,
4464, 4537, 4538, 4733, 4807, 4855,
4920, 4958, 4968, 5009, 5014, 5015,
5017, 5079, 5208, 5230, 5342, 5568,
6142, 6144, 6174, 6277, 6278, 6468,
6472, 6473, 6474, 6475, 6476, 6477,
6538, 6634, 6734, 6843, 6883, 7216,
7502, 7513, 7660, 7751, 7816, 7988,
8194, 8371, 8473
- * samiuński 4610, 8472
- * samociąż 'samotne ciągnięcie' 5080
- samopas 'według swej woli' 4724
- * Samson O. 609
- * sanica 'sanna' 1296
- sanie 4200, 4245
- * sapka 'potrawa z mąki' 5666
- sarna 600
- sąd 573, 993, 1564, 2659, 2665, 2957, 3446,
3667, 4003, 5104
- sądny 80, 2503, 4714, 5484, 6983, 7493,
7883
- sądny dzień 996
- * sędziel 'sędzia' 2664
- sądzić 1046, 4678, 4954, 4955, 5686, 6037,
6479, 6480
- sądzić się 5306
- sądzony 4954
- sąsiad 1962, 2802, 3692, 4757, 7643, 7644,
8343
- schnąć 2727, 7267, 7850, 7851
- schody 4018
- schodzić 1857, 3112, 6279, 6280
- schodzić się 404
- schować 1328, 3185, 5147, 5389, 6282,
6283, 6284
- schować się 5194
- schowany 6281
- * schampać 'obić po twarzy' 6285
- * schraniać 'sprzątać' 7426
- schudnąć 4910, 5156, 5157, 5158
- scyganić 483, 1381, 1913, 6287, 6288, 7853,
7855
- szernieć 4767, 6671
- serca 105, 686, 838, 870, 888, 890, 891,
1363, 2194, 2198, 2299, 3268, 3958,
3971, 4170, 4274, 4275, 6106, 6107,
6289, 6290, 6291, 6292, 6293, 6294,
6497, 7022, 7314, 8162
- sen 6288
- ser 2421, 3909, 4558, 4835, 6654
- * serdeczko 'serduszko' 106, 2863, 3843
- serwus 5179, 6295
- * sewlec 'ściągnąć, zdjąć np. bieliznę'
1774, 8333
- sędzia 3360
- sęk 3762, 7120
- sękaty 4212
- siać 991, 1855, 1934, 2130, 7709
- siać się 7856
- siadać 1733, 1905, 2007, 2012, 2013, 2653,
4935, 7773
- * sianny 'sienny, związany z sianem'
2587, 2604
- siano 475, 1333, 2519, 3822, 4349, 4782,
4784, 5099, 5742, 5822, 8523, 6296,
6355, 6754, 7189, 7194, 7667, 8056
- * siąga 'stos drzewa' 3726
- siäść 1733, 2196, 3110, 3346, 4146, 4467,
5807, 6084, 6188, 6297, 6298, 6365,
6366, 7352
- sieczka 474, 4276
- siedem 669, 916, 1240, 1397, 1600, 1630,
1635, 2151, 2523, 2719, 2746, 2844,
2950, 3187, 3271, 3588, 3636, 4028,
4099, 4232, 4254, 4547, 5157, 5447,
6299, 6300, 6389, 6423, 7888, 8487
- siedemdziesiąt 4028
- * siedlak 'wieśniak' 1254, 2411, 2749,
2750, 3653, 3678, 3831, 5076, 5100
- * Siedliszce M. 7792

- * siedmiomiarny 'siedmiowymiarowy' 6741
siedmioroczny 607
* siednąć 2010, 4934, 6894
siedzenie 5128
siedzieć 543, 1192, 1526, 1736, 1737, 1872, 1873, 2068, 2419, 2940, 3394, 3597, 3706, 3916, 4446, 4527, 5311, 6301, 6302, 6303, 6304, 6305, 6306, 6307, 6308, 6309, 6310, 6311, 6312, 6313, 6314, 6315, 6316, 6317, 6318, 6319, 6320, 6321, 6322, 6323, 6324, 6325, 6326, 6327, 6328, 6329, 6330, 6331, 6332, 6333, 6334, 6335, 6336, 6337, 6338, 6339, 6340, 6341, 6342, 6343, 6344, 6345, 6346, 6347, 6348, 6349, 6350, 6351, 6352, 6353, 6354, 6355, 6356, 6357, 6702, 7429, 7643, 7644, 8192, 8415, 8506
siekiera 26, 1465, 4251, 4478, 5347, 5422, 6044, 6136, 6211, 6455, 7536
siekierka 8037, 8038
sień 1230, 2723, 4526, 5027, 5050, 5830, 5951, 6377, 7840, 8072, 8074
sierota 8109
sierp 575, 5929, 7889, 7890, 8319
siersć 5695, 7177
sięgać 4801, 4936, 5676, 6368, 6375, 6376
sięgnąć 6599
silny 2910, 2911, 5376, 5810, 6360, 6361, 7376
siła 13, 532, 805, 2079, 2172, 3457, 3749, 5442, 6362, 6363, 7686
Simoradz O. 7793
siny 299, 6364
siostra 1812, 2616, 3360, 7518
siostrzenica 6367
siódmy 400, 745, 1737, 5722, 5960, 6369, 6370, 7576
siwieć 2526, 4613
siwy 2547, 3172, 6371, 6372, 6373, 6374, 7648
skakać 348, 1358, 1397, 1511, 2031, 2017, 2056, 2619, 2676, 2739, 2740, 4595, 6381, 6386, 6393
skakany 3097
* skale 'kamień' 7045
skała 7324
- * skapać 'zejść na marne' 3136
* skapnąć 6378
skarać 2039, 2713, 3413, 3414, 3422, 4880
skaranie 6394, 6395, 6396
skarb 1823, 1824
skazać 6397
skazanie 2588
skąpić 1879
skąpy 360, 6398, 6399
skiba 8069, 6379, 6380
Skimina O. 1744
sklep 2246
* skludzić 'sprowadzić' 4520
* skłupić 'stulić' 7381
sknera 7032
skoczny 6389
skoczyć 1382, 2073, 3587, 3890, 6387, 6388, 6390, 6391, 6392, 6906
* skołtzać 'stanać kołkiem' 3201
skonać 3137
skonanie 79
skończyć 1012, 3138, 4992
skończyć się 1501, 1502
skorupa 1108, 1109, 2212
skorzystać 3235
skosztować 1202
skowronek 6697, 6698
skóra 42, 64, 343, 437, 653, 1330, 1403, 1584, 1851, 1858, 2087, 2290, 2299, 2955, 2989, 3120, 4302, 3617, 4083, 4084, 4125, 4163, 4509, 4957, 5237, 5589, 5964, 5965, 6262, 6358, 6404, 6405, 6406, 6510, 6811, 6883, 6893, 6929, 6988, 7113, 7369, 7398, 7460, 7711, 7780, 8214
skórka 201, 1536, 1912, 2531, 2564, 3313, 3314, 5070, 6407, 6408, 6940, 7805
skórzany 1857
* skrawać 'odkrawać' 6904
* skrzyżyc 'zeszatkować' 6411
* skręt 'skrzęt, krzątanie się, robota' 1399
skrobać 768, 1488, 5692, 6699, 6700, 6702
skrobać się 6701, 7030
* skroty 'skrojony' 6409
skrupić się 1776
skryć się 2620, 5195, 5196, 5374, 5955, 6412, 7413

- * skrzupka 'złość' 3949
 skrzydło 550, 3104, 3109, 3194, 7520, 7529
 skrzypce 2075, 3585, 5346
 skrzypki 4691
 skrzywić 818, 3255, 7713
 skrzywiony 8145
 skubać 897
 skubać się 5479, 6703, 6704
 skubanie 7487
 skubnąć 6705, 6706, 6707
 skusić 819
 skuszony 6414
 skutek 5098, 6829
 * skutnąć 'zgarnąć' 3256
 * słazować 8422
 * słabućki 'słabiutki' 2912
 słaby 3959, 4291, 6416, 6417, 6418, 6419, 6420
 słodki 1667, 5095, 5919, 6421
 słodko 752
 słoma 791, 4857, 1181, 1187, 1333, 2187, 4783, 4784
 słomiany 3285, 3746, 4292, 4293, 5062, 5352, 5370, 5418
 słomka 5966
 słoneczko 19, 410, 3226, 4838
 słonina 4716
 słony 99, 3743, 4611, 5029, 7033, 7735
 słoń 610, 611, 2271, 2362, 4201, 6219, 7002, 7655
 słonce 247, 248, 1225, 2098, 2417, 5679, 6067, 6427, 6428, 7072, 7075, 7857, 7982
 Słowak O. 2324, 3105
 słowiczek 7680
 słowo 105, 255, 542, 1142, 1281, 1282, 1283, 3549, 4417, 4418, 4426, 4953, 5063, 5238, 5360, 5499, 5576, 6422, 6423, 6424, 6425, 6469, 6835, 7114, 7144, 7282, 7956, 8086
 słoweczko 106, 2863, 3843, 4671, 5025
 słówko 5577
 słuchać 1840, 1857, 1858, 1859, 1880, 1980, 7685
 sługa 1982, 3474, 3475, 6426, 6682
 słup 2414, 3987, 4202, 5438, 6571, 7251
 słuszny 637, 2913, 2914, 6429, 6430
 służba 1476, 2284, 2285, 5782, 6431, 6432, 6709
 służka 6433
 służyć 1044, 1505, 1506, 1787, 3747, 4659, 6434, 7584
 słych 128, 129, 149, 2458
 słyhać 945, 4999
 słyszeć 891, 4630, 5625, 5725, 5726, 6436, 6437, 6438, 6439, 7647
 smagać 6147
 smagnąć 6719
 smak 2496, 4405
 smakować 516, 852, 1711, 2117, 3099, 6712
 * smark 'smarkacz' 2286, 7569
 smarować 1987, 3777
 smarowny 'nasmarowany' 7233
 * smerdzieć 4807, 4951, 4952, 5572, 5869, 6440, 6441, 6442, 6443, 6444, 6445, 6446, 6447, 6448, 6449, 6450, 5451, 6452
 * smerdzirobotka 'człowiek leniwy' 5425
 * smędzić 'dymić' 6458
 * smieść 'zmieść' 7675
 smok 612, 1646, 5558, 6320
 smolarz 2874
 smolić 'brudzić' 6453
 smoła 542, 1960, 2360, 2367, 2874, 4934, 6671, 7202
 smrek 7987
 smrodynia 'kotarba, trzemcha, czeremcha' (*Prunus padus*) 4837
 smród 759, 760, 1504, 3546, 4053, 6454, 6455
 smutek 3960, 4381
 smutny 16, 7605, 8049
 * smyczyć 'wlec, dźwigać' 1804, 5046, 8163
 * smyczyć się 'wlec się' 7202
 * smykać się 'latać' 6457
 * smykuła 'latawica' 4893
 snadnie 1789, 4678, 5230
 * snarz 'sennik' 6460
 * snaszać 6461
 * snoci 'podobno, ponoć' 3806
 snop 6459
 snopek 1203, 2499, 7676
 sobota 1222, 1970, 2709, 3240, 4398, 5356,

- 6462, 6463, 6464, 6687, 7623, 7752,
7794, 8398
- Sodoma M. 5942
- sojka 6606, 8110
- sokół 4994, 6467
- solić 5553
- solić się 3906
- solniczka 8077
- Solski O. 4017, 6561
- sowa 2674, 4994, 6467, 7927, 7965
- sól 504, 1143, 1461, 2004, 2077, 2439,
2894, 4385, 5030, 5113, 5565, 6004,
6013, 6466, 6936, 7215, 8077, 8215,
- spać 638, 639, 1192, 1250, 1760, 1902,
1906, 1982, 2530, 2791, 2803, 3010,
3198, 3879, 4439, 4448, 6481, 6488,
6489, 6490, 6491, 6492, 8164, 8337,
8467
- spad 2033, 8403
- spadać 2013
- * spadać 7246
- spalić 689, 1304, 5792, 6971
- spalić się 1942, 1944, 4585, 4947, 6502
- spamiętać 5353
- spanie 3663, 3990, 5531
- sparzony 2916, 2917, 6484
- sparzyć się 1940, 1941
- spaść 1, 85, 232, 1149, 1150, 1542, 1553,
1848, 2011, 2314, 2449, 2450, 2636,
2647, 3119, 3139, 3268, 3449, 3998,
4582, 4845, 5700, 5748, 5802, 6290,
6482, 6483, 6485, 6496, 6497, 6499,
6500, 6501, 6746, 6826, 7022, 7195,
7511, 7512, 8244, 8311, 8312, 8313,
8529
- * spaśny 'spasiony' 6486, 6487
- * spawać 'sypać' 1791, 1984
- * spiknąć się 'zmówić się przeciw ko-
muś' 7251, 3236
- spisać 64, 4125, 6929
- * spisknąć się 'zmówić się przeciw ko-
muś' 6493
- spity 6494
- * spleśkirzyć 'pokryć nagniotkami, pę-
cherzami' 6495
- * spławie 'śmiecie na wodzie' 7086
- spocić się 5987
- spodziewać się 1970, 5826
- spokój 4571
- * spominać 'przedwcześnie urodzić'
5352
- * spominać 1029, 1744, 1869, 4518, 6410
- * spomóc 4259
- sporny 'opierający się' 6512
- sporo 2816, 647
- sporządzać 7191
- spotkać 867, 868, 869, 1041
- spotkać się 3745
- spotkanie 1425, 8092
- * spowiadaczka 'spowiedź' 7243
- spowiednica 1136
- spowiedź 776, 778, 780, 1443, 4227
- spódnica 5306, 8341
- spódniczka 435
- spółdzielnia 2666
- * spórka 1912
- sprać 6825
- sprawa 3084, 3366, 6643
- sprawiać 1470
- sprawić 7408
- sprawiedliwie 4574, 4575, 7515
- sprawiedliwy 365, 5903
- spróbować 3500, 3647
- sprzedać 375, 512, 513, 2162, 4574, 4693,
6505, 6506, 6507, 6508, 6509
- sprzedać się 4798
- * sprzedawać 468, 4957, 6510
- * spuchły 613, 2344,
- spuchnąć 423, 2316, 2730, 4925, 6511
- * spust 'żołądek, apetyt' 7399, 8076
- spuszcząć się 354, 4958
- spuszczony 4187
- spuścić 2714, 3350, 5275, 6212, 6298, 6513,
7006, 7382
- spuścić się 364, 1939, 1953
- spuścizna 6026
- spytać się 3744
- spytanie 2588
- * sracz 'smarkacz' 804, 1354
- sraczka 2241, 2368, 5715, 6362
- * srać 'cacare' 291, 425, 1151, 1520, 2062,
2067, 2082, 2373, 3008, 3140, 3368,
3883, 4438, 4444, 4450, 4516, 4708,
4932, 4933, 5308, 5313, 5379, 5932,
6183, 6250, 6507, 6514, 6515, 6516,
6517, 6518, 6519, 6520, 6521, 6522,

7034, 7215, 7334, 7445, 7450, 7486,
8520, 8542
* sranda 7115
* srazić 5502, 8082
srebro 1873
sroka 894, 1503, 3518, 3519, 6383, 6461,
7552, 7951
sromota 6138
sromotny 6523
* stacie 'stanie' 5128
stać 678, 1353, 1903, 1919, 2213, 2742,
2810, 3005, 3483, 3706, 4607, 4674,
4700, 4701, 5002, 5336, 5506, 5507,
5944, 5956, 6474, 6565, 6566, 6567,
6568, 6569, 6570, 6571, 6572, 6573,
6574, 6575, 6576, 6577, 6580, 6581,
6582, 6586, 6587, 6989, 7182, 7233,
8474
stać się 537, 798, 918, 921, 922, 923, 924,
1009, 2521, 2647, 2792, 2793, 2794,
2795, 2798, 4668, 4753, 5284, 5707,
6524, 6525, 6974, 7203, 8391
stadło 5102
stado 5922
Stalingrad M. 7507
stan 5688
stanąć 174, 1009, 1881, 4103, 4544, 4618,
4673, 6528, 6529, 6530, 6531, 6454,
7203, 7306
stanowić 2842
stara pani 'pośladek, anus' 426
starać się 906, 1328, 3495, 3513, 6532,
6536, 6537, 6538, 6545
starczyć 1253, 2004
* starczyn 'babczyn' 1136, 5696
Stare Hamry M. 739
stargać 'podrzeć' 8043
stargany 'podarty' 5170
* starka 'babka' 132, 1620, 1621, 2058,
5306, 5868, 6539
starosta 2448
starość 283, 286, 914, 1023, 1024, 1093,
1100, 1108, 1109, 1466, 1753, 1900,
2015, 2016, 2017, 2031, 2864, 3193,
3194, 4613, 5106, 6546, 6547, 7650,
8077
* starość 'troska' 3882, 6471
staruszka 6548

stary 22, 205, 340, 341, 393, 458, 643,
738, 883, 886, 945, 950, 1106, 1107,
1267, 1556, 1558, 1559, 1730, 1744,
2036, 2091, 2099, 2141, 2152, 2153,
2338, 2383, 2408, 2412, 2415, 2479,
2693, 2717, 2804, 2805, 2806, 2971,
3212, 3441, 3450, 3626, 3564, 3808,
3811, 3885, 3901, 3989, 4025, 4026,
4029, 4030, 4358, 4424, 4614, 4805,
4893, 5024, 5031, 5175, 5176, 5176,
5184, 5432, 5433, 5474, 5613,
6123, 6167, 6265, 6275, 6445, 6458,
6493, 6533, 6534, 6535, 6536, 6540,
6541, 6542, 6543, 6544, 6549, 6550,
6551, 6552, 6553, 6554, 6555, 6556,
6557, 6558, 6559, 6560, 6623, 6713,
6845, 6846, 6847, 6875, 7014, 7056,
7116, 7176, 7208, 7209, 7216, 7217,
7462, 7463, 7464, 7465, 7466, 7770,
7796, 8067, 8238, 8318
starzec 2721, 4569, 6091
starzeć się 3239
* starzyk 'dziadek' 1621
* statek 'gospodarstwo; bydło' 2550
staw 5687, 5688, 5689, 7613, 7614
stawać 456, 2657, 6584, 6585, 6904, 7714,
8337
stawiać 1084, 1833, 2095, 5554
stawiać się 4520, 4959, 5526, 6561, 6562,
6563
stawić się 1447
sterczeć 6626, 6627, 7308
* sterkać 'wsadzać' 172
stękać 6624, 6625
* stłusnieć 5011
sto 133, 134, 161, 746, 748, 1430, 1431,
1432, 1433, 1434, 1637, 2386, 2425,
2900, 3100, 3603, 3635, 3717, 3753,
3764, 3961, 3992, 4224, 4294, 4480,
4842, 5036, 5378, 5565, 5837, 5838,
5839, 6105, 6564, 6579, 6583, 6934,
7074, 7118, 7694, 8198, 8279, 8546,
stodolny 2154, 2281, 4130, 8185
stodoła 275, 902, 1140, 1824, 2063, 2271,
2651, 3524, 3641, 3822, 7526, 7688,
8186
stojący 6578

stolarski 7162
 stolica 4113, 7138
 stołek 1733 4527, 6333
 Stonawa M. 4311, 5998
 Stonawianin O. 1004
 stopień 730, 731
 stos zob. sztos
 stół 426, 504, 522, 1167, 1881, 3357,
 4899, 4900
 stówka 218, 6588
 strach 300, 307, 1823, 1824, 1986, 2024,
 3029, 3046, 3576, 3962, 4225, 4260,
 4406, 4557, 5621, 6589, 6590, 6591,
 3592 7172, 7218, 8247, 8251
 stracić 498, 990, 2287, 2496, 2668, 2947,
 3205, 3466, 3467, 3766, 4583, 4584,
 4686, 5384, 5385, 5833, 5883, 5901,
 6587, 6593, 6594, 6595, 6732,
 stracić się 4, 254, 3364, 5250, 5475, 5478,
 6595, 6596, 6605, 7986, 8412
 stracony 7119
 straszak 1709, 2180, 3880, 7007, 7035,
 7678, 7842, 7917
 strasznie 6135, 6599
 straszny 4975, 5257, 6598, 6600, 7173
 straszyc 3880, 3881, 3283, 4960, 4961,
 6601, 6602, 6603
 strata 1966, 4881, 6604
 strawić 4660
 stroić się 6606
 * strom 'drzewo' 46, 2589, 5508, 6164
 * stromek 'drzewko' 2617
 strona 2100, 3446, 4766, 5012, 6530, 8058,
 8181, 8315
 * stróżak 'siennik' 1155, 1681
 * strugacy 7138
 strugać 316, 462, 5731, 6607, 6608, 6609,
 6610, 7540
 * strumień M. 6627
 strup 2997, 2998, 5519, 6264, 6322, 6885
 struty 640
 * stryk 'stryjek' 1456, 2545, 2639, 5254,
 5436
 strzała 3614
 strzaskać 'pobić, rozbić' 5511
 * strzebło 'srebro' 3803, 7130
 * strzebnać 'zjeść coś płynnego' 6611
 strzec 1452, 5290, 5317, 6613, 6614, 6615
 strzec się 6616
 strzelać 1047, 3903, 4465, 6258, 6617, 6618,
 6619, 7335, 7537, 8459
 strzelać się 8458, 8459
 strzelić 993, 960, 2497, 2499, 2807, 4735,
 4736, 4737, 6612, 7591
 * strzelony 'postrzelony' 3800
 * strzewik zob. trzewik
 * strzewo 'kiszka, wnętrzości' 1112,
 7023
 strzeżony 6615
 strzyknąć 5988
 studnia 1492, 2265, 2462, 7796, 7797, 7798
 studzić 2262
 stuletni 271, 6853
 stulić 6620
 * sturkać 'szturkać' 518, 519, 4808
 * sturzyć 'trącić' 2494, 3222
 * stwora 'kobieta' 5096
 stworzenie 3296, 4601, 4890, 4892, 6041,
 6395, 7037, 7900, 8543
 stworzonko 5570
 stworzyciel 7400
 stworzyć 287, 691, 887, 2230, 2553, 2554,
 2555, 2556, 3425, 4631, 6621
 styczeń 1253, 6622, 6623
 stykać 6623
 * styrczcć 1837, 4962, 4963, 6628, 6629
 * styrkać się 'wtrącać' 3688, 6630
 * styskać 'przykrzyć sobie, narzekać'
 1551
 Sucha M. 4808, 5016
 suchoty 649, 2895, 4157
 suchy 4160, 6631, 6632, 6633, 6634, 6635,
 6636, 6637, 6638, 6639, 7906, 7946,
 8266, 8320
 suczka 2074
 * suć 'sypać' 1345, 1346, 1751, 1752, 5688,
 5689, 7614
 suć się 5256, 5470, 8409
 * sudek 'beczułka' 3541
 suka 6516
 suknia 523, 1568, 4979, 5344, 6907
 sumienie 568, 874, 1775, 2667, 3929, 3944,
 3951, 8104
 suszony 7891

suszyć 1186, 3174, 4550, 6640, 8497
suty 7631

* sużynie 'udręka' 3296

* swaczyna 'podwieczorek' 3921

swoboda 3684

swobodny 2949

swój 206, 254, 297, 397, 445, 646, 686,
971, 972, 977, 978, 1068, 1079, 1080,
1083, 1215, 1447, 1860, 1874, 1981,
2079, 2433, 2625, 2698, 2699, 3004,
3075, 3113, 3132, 3231, 3289, 3296,
3300, 3302, 3304, 3305, 3306, 3310,
3311, 3315, 3316, 3317, 3318, 3322,
3325, 3328, 3331, 3337, 3338, 3341,
3344, 3384, 3411, 3434, 3556, 3622,
3649, 3660, 3661, 3729, 3749, 3936,
3998, 4295, 4514, 4615, 4670, 4677,
4732, 4748, 4810, 4914, 4964, 5026,
5050, 5116, 5308, 5312, 5513, 5514,
5506, 5545, 5664, 5829, 5830, 5951,
6021, 6515, 6537, 6641, 6642, 6643,
6644, 6660, 6883, 6898, 6899, 6901,
7165, 7525, 7579, 7582, 7702, 7833,
7942, 7977, 8072, 8073, 8074, 8111,
8112, 8153, 8167, 8205, 8347, 8372,
8397, 8404, 8450

Sybir M. 5201

syn 1275, 2543, 2451, 2542, 2561, 2571,
2572, 2573, 2695, 2723, 4978, 5263,
5264, 5459, 6652, 6848, 6872, 7737

syneczek 7544

synek 1562, 1601, 2202, 2619, 3750, 4028,
5268, 5782, 6415, 6618, 6645, 6646,
6647, 6648, 6649, 6650, 6651, 6662,
7097, 7117, 7537, 7620, 8487

sypać 2799

sypać się 6653

sypiać 1761

syty 7, 4979, 6655, 7256, 7283

szabla 6514, 6931

* szachta 'kopalnia' 1119, 4755

* szacić 'odziewać' 3640, 3648, 3700, 3711

szafliczek 'cebrzyczek' 1285, 1286

* szajst 'zraz, skrawek, ciach' 6656

szaleć 2526, 4613, 6716,

szalony 224, 3802

* szandar zob. * szantar

* szanobliwy 'oszczędny' 6661

szanować 1784, 1860, 1861, 1862, 1874,
4964, 4993, 5711, 6373

szanować się 6662

* szantar 4296, 4745, 4872, 7115 'zan-
darm'

* szantać 'wykrzywiać' 6530

* szantawie 'koślawie' 641

* szargan 'oprawca' 4765

szarpać się 6663, 6664

* szarula 'licha wódka' 51

szary 22, 2995, 6260, 7377

* szasnąć się 'uderzyć się' 6666

szastać 'uderzać' 2602

* szasńiony 'uderzony w mózg' 2931,
3979

szata 1051, 2285, 4025, 4026, 4965, 4993,
5688

* szatka 'chustka' 8485

* szczać 949, 3091, 2108, 2272, 5302, 5768,
5923, 5932, 5937, 7707, 7108, 7226,
7228

* szczanie 5855

szczaw 3604

szczebel zob. sztebel

szczekaczka 'pysk' 35

szczekać 117, 3378, 4477, 4687, 5490,
5585, 5588, 5594, 6079, 6667, 6668,
6670

szczep 2590

* szczerkać 'dzwonić (zębami, szczeka-
mi)' 6824

* szczernieć zob. szczernieć

szczery 3003, 4442

szczeryć 3175, 6675, 8498, 8499

szczęście 356, 416, 2157, 2158, 2808, 3315,
3322, 3568 3664, 3680, 3681, 4300,
4354, 6673, 6674, 7389, 7743

szczęśliwy 1883, 1889, 4679, 6880, 7561

szczodry 360, 3751

szczur 4165, 6480

* szczykać 'drobić' 5799, 6672

* szczypa 'łuczywo' 670, 671

* szczytać 4023

* szczypetka 'mała szczypta, odrobina'
3680

- szczypta 3674, 3681
 Szczerba O. 4666
 * szczyrkawka 'gęba, grzechotka' 8187
 szelma 1783, 3267, 3293, 6460
 szelmostwo 4617
 * szędzioł 'gont' 2196, 2956, 2622, 4465, 3908
 szeptany 939
 szeroki 2961, 5450, 5881, 6747, 6748, 6749
 szerszeń 1619, 8356
 szesnastka 'dziewczyna w wieku 16 lat' 478, 4252, 6181, 6681
 sześciocalowy 8324
 sześć 3220 3221, 3299, 4480, 5723, 5727, 6105, 7101
 szewc 2363, 2364, 3615, 3617, 6047, 6682, 8165; zob. szewiec
 szewcowy 3461
 szewiecki 6970, 8120
 * szewiec 780, 3616, 6683, 6684, 6685, 6686, 6687; zob. szewc
 szkapa 672, 766
 * szkarednie 6968
 szkatuła 863
 szklanka 456
 szklanny 2053
 szklarz 456, 1154, 7331
 szklić 6688
 szkło 2060, 6689, 6995
 szkoda 384, 1546, 1795, 2657, 2775, 3495, 5620, 5779, 5780, 6690, 6691, 6692, 6693, 6694, 6695, 6696, 7330, 7623, 8213, 8329, 8488
 szkodzić 917, 940, 1856, 1899, 2025, 6476, 6477, 7874
 szkolnik 2586
 szkolny 344, 346
 szkoła 620, 623, 1371, 8564
 * szkopek 'skopek' 4114, 6022, 6023, 6784
 * szkrobać zob. skrobać
 * szkrobać się zob. skrobać się
 * szkubać się zob. skubać się
 * szkubnąć zob. skubnąć
 * szkucina 'szczecina' 2294, 3525
 * szlajfierz 'szlifierz' 3801
 * szlajfierzów 2279
 szlak 4755, 6978
 * szlądra 'kobieta, włóczyca się po ulicach, nierządnicą' 54
 * szląpa 'łapa, noga' 4311
 * szląpencug 'wędrówka piesza' 2837
 * szłopiec 'pułapka, samolówka' 6309
 * szłupa 'skorupa, łupina' 3662
 * szmakować zob. smakować
 * szmatlać 'powłóczyć nogą' 6713
 * szmatlać się 'wiercić się' 3203
 * szmarować zob. smarować
 * szmarowny zob. smarowny
 * szmerać 'łaskotać' 4804
 * szmornąć 'uderzyć' 7446
 * sznica 'osada dyszla' 3022
 * sznuptychła 'chustka do nosa' 5078
 * sznupać 'wachać' 1847, 2295
 * sznurka 2498
 sznurować 6714
 szofer 6715
 * szokać 'wołać szo, szo (sio, sio) dla postraszania' 2086, 2087, 2726, 5056
 szonowski 'z Szonowa' 4471
 Szonów M. 8122
 szopa 3592, 4115
 szóstka 1599, 2519, 6646
 szósty 1737, 1818
 * szpacer 5640, 6052
 szpagat 671, 2345, 2347, 3970, 4238, 7292
 szpak 1647, 2648 6284, 7225, 7313, 7461, 8042
 * szparkasa 'kasa oszczędności' 2932
 * szparować 'oszczędzać' 6723, 6724, 6725
 * szpas 'żart' 3342, 6719, 6720,
 * szpasować 'żartować' 3768
 * szpatnie 200, 2424, 3741, 4046, 5571, 5573, 5578
 * szpatny 3682, 3683, 4396, 6721
 szpecić 4484
 * szpendliczek 'szpileczka' 5239
 * szpic 'konic' 3533, 3534
 szpital 6722, 7619
 szpik 'masa, która wypełnia rurę kości', przen. 'mózg, rozum' 5133, 6217
 szpunt 'czop u beczki, korek' 4618, 6529, 6530
 szperka, szpyrka 590, 782, 992, 1218, 1651, 5199, 5231, 5559, 6656, 6702, 6884, 6980

* szrank 'komoda' 5282
 * szrubnąć 'podpić sobie' 6726, 8157
 sztacheta 5280
 * sztebel 'szczebel u drabiny' 2416
 * sztera 'zwierzę obojnakie' 2365
 * sztery zob. cztery
 * szternast zob. *czternast
 * sztos 7633
 sztorc 5778
 sztramberski 7492
 * sztydirować 'studiować' 3647, 4589
 sztuka 8479
 * sztwarty zob. czwarty
 * sztwiercina 'mała ćwierć' 5305
 * sztwierć 'ćwierć' 4060, 5435, 7918
 sztych 4243, 6069
 szubieniczka 5239
 szukać 1685, 1741, 6731, 6732, 6733, 6734,
 6735, 7937, 8079
 szumieć 1805
 szumny 1539, 1780, 2787, 3682, 4979, 5231,
 6736, 6917
 * szupa 'skorupa' 4230
 * szupak 'ziemniak, gotowany w łupinie' 4065
 * Szurga-Matys 'łazęga' 846
 * szury 'skrzywiony' 4006
 * szust 'nieco, przygarść' <?> 6656
 szuścić 'szeleścić' 912, 3485
 * szuwiery 'krzywy, spaczony' 3381
 szwab 3110, 4184, 4329, 4446
 szwagróweczka 6727
 szwagrówka 7270
 * szwarny 'piękny, przystojny' 1190,
 2026, 2466, 3005, 6804, 6970
 szwedzki 2711, 2720
 * szwiec zob. szewc
 * szwor 'przyodziewek' 5096
 szyba 650
 * szychta 'dzienny okres pracy robotnika' 515, 2053, 4318, 6737
 * szychtenbuch 'księga ewidencji pracy' 515
 szycie 2641
 szyc 5399, 5400, 5688, 6453, 6687, 6739
 szydło 4868, 6611, 6738, 7665, 7984
 * szydzić się 'oszukiwać się' 1949, 1972
 szykowność 6740

szykowny 199, 2921, 2960, 2966, 6741,
 6742, 6743, 6744, 6745, 6746, 7198
 szyna 5730, 6182
 szynkfaz 'łada sklepowa w szynku'
 1557, 1558
 szyszka 2307

S

ściana 250, 272, 303, 715, 1894, 1897,
 1898, 2177, 3835, 4694, 4695, 4855,
 5380, 5381, 5500, 6244, 6261, 6690,
 6750, 6963, 7038, 7091, 8171
 ściągnąć 3328
 * ściebło 'żdźbło' * 156, 7992, zob. żdźbło
 ścieg 7286
 * ściekły 'wściekły' 6675
 ścieknąć 4752
 * ściepać 'zrzucić' 6754
 ścierka 396, 2872, 3678
 ściernie 600, 6456, 7946, 8047
 * ścierniówka 'koniczyna na ściernisku'
 2358
 ściernisko 378
 ścierpły 2883
 * ścignąć 'dogonić, dopędzić' 3216, 3421
 ściskać 5734, 6755, 6756, 6757, 7435
 Ściskała O. 5263, 6756, 6757
 ścisnąć 329
 * ścmiewać się 'ściemniać się, mroczyć
 się' 6758
 ślabikarz 'elementarz' 4039
 * ślapaczka 'ślota, chlapa' 3478
 * śleper 'górnik, pchający wózki w kopalni' 4545, 5858
 ślepie 8503
 ślepy 261, 342, 943, 1576, 1587, 1586,
 2372, 9339, 4453, 5673, 6002, 6378,
 6759, 7253, 7580, 7612, 7875
 ślimak 2366, 6850
 ślina 2178, 4441, 5634
 ślinka 2374, 6116
 śliski 2059, 5511, 6876, 6877
 śliwka 1377, 5418, 6165, 7478, 7743, 7756,
 8065
 ślub 1689 4148, 5258
 ślubować 5435

- ślusarz 3462
 śmiać 4680
 śmiać się 366, 925, 969, 989, 1326, 1959,
 1967, 1970, 1971, 2421, 2733, 3429,
 3433, 3464, 3509, 3767, 4558, 4972,
 4973, 5218, 5477, 5906, 5907, 5940,
 6293, 6761, 6762, 6763, 6764, 6774,
 6775, 6776, 6889, 7433, 7709, 8530
 śmiało 348
 śmiały 3891, 6760
 śmiech 1560, 4330, 4360, 5668, 5793, 5794,
 5795, 5796, 5797, 5798, 5845, 5852,
 6771, 6772, 6773, 6992, 7754, 8256,
 8476
 * śmieć 'miejsce do wyrzucania
 śmieci' 187, 3325, 5616, 5951, 6700,
 7770
 śmieć 4231, 5021, 5050, 5832, 6554
 śmiejący 5005
 śmierć 304, 648, 652, 673, 727, 1041, 1291,
 1296, 1315, 1457, 1660, 1782, 1885,
 2259, 2427, 2533, 2605, 2607,
 2661, 3070, 3106, 3107, 3122, 3225,
 3676, 3746, 3764, 4074, 4140, 4143,
 4684, 4788, 4770, 4939, 4952,
 4943, 4944, 5123, 5240, 5387, 5435,
 5618, 5790, 5791, 5792, 5953, 5954,
 5955, 5992, 6037, 6172, 6226, 6479,
 6589, 6765, 6766, 6767, 6768, 6769,
 6880, 7066, 7098, 7772, 7808, 7908,
 7918, 8098, 8201, 8470
 śmierdzieć 82, 178, 632, 687, 688, 1098,
 1099, 1100, 1108, 1116, 1884, 2222,
 2254, 2288, 2410, 2423, 5043, 7207
 śmiertelny 6552
 śmieszek 3720, 6775, 6776, 6777
 śmieszny 1030
 śmietanka 2027, 2030
 * śmiewy 'śmiejący się, wesoly' 3772
 śmigać 6770
 śmignąć 'uderzyć batem' 3421, 5900
 śniadać 1770, 1996
 śniadanie 2428, 2502, 3663, 3990, 5531,
 5298
 świadczyć 4602
 śnić 2791
 śnić się 93, 125, 813, 930, 1760, 3978,
 3980, 6778, 6779
 śnieg 239, 240, 271, 273, 274, 275, 1140,
 1717, 4076, 4301, 5483, 6853, 6954,
 6971, 7793
 * śnieć 'znieść' 7204
 śpiączka 4619
 * śpichać się 'śpieszyć się' 7736,
 * śpiechać się 'śpieszyć się' 6784, 6785
 śpiew 6043
 śpiewać 345, 420, 1983, 1970, 2628, 2629,
 2724, 2739, 2740, 3325, 3430, 3431,
 3432, 3752, 5578, 6780, 6781, 6782,
 6783, 6786, 7450
 środa 7623
 świadczyć 2895, 5939
 świat 543, 788, 1385, 1547, 1623, 2040,
 2070, 2141, 2625, 2769, 2770, 2775,
 2809, 2951, 3014, 3988, 4487, 4489,
 5003, 5363, 5460, 5475, 5606, 5669,
 5831, 6471, 6553, 6676, 6787, 6788,
 6789, 6791, 6854, 6855, 6881,
 6895, 6898, 6899, 6900, 6901, 6902,
 6903, 6913, 6918, 7001, 7121, 7434,
 7584, 7638, 7838, 7866, 8084
 światło 5633
 * święteczko 5083
 świętek 881, 882, 2578, 2601, 6806
 świeca 6790, 8335
 świecić 920, 928, 1225, 3183, 3624, 3626,
 4838, 5679, 6097, 6427, 6758, 6794,
 6795, 7857
 świecić się 5020, 5021, 6796, 6799, 6890,
 6891, 8161
 świeczka 163, 579, 1339, 1340, 1341, 1343,
 2945, 3408, 5930, 6647, 6800, 6801,
 6833, 7285
 świerczek 'świerszcz' 661, 6818, 7309,
 7892
 * świerzbiaczka 'krosty, świerz' 1336,
 2203, 4512, 4579
 świerzbić 'swędzić' 1264, 2815, 2820,
 3200, 5168, 6404
 świeży 6819, 6820, 7325
 święcić 547, 1244, 6806
 święcony 135, 335, 338, 1322, 3830, 3834,
 4416, 4888, 6850, 6855, 7237, 7620,
 7621, 7622, 7702
 świętoszek 6849
 święty 162, 816, 926, 1198, 1817, 1825,

1826, 1827, 1828, 1830, 2184, 2205,
2489, 2831, 3021, 3101, 3168, 3232,
3343 3417, 3491, 3492, 3650, 3748,
4331, 4382, 4620, 4621, 4655, 4839,
4894, 5665, 5783, 5813, 6120, 6121,
6262, 6565, 6572, 6573, 6802, 6803,
6804, 6805, 6807, 6808, 6809, 6810,
6811, 6812, 6813, 6814, 6815, 6816,
6817, 6857, 7479, 7480, 7579, 7717,
8093, 8194, 8526

* świni 'świński' 2655

świnić 5314

świnia 159, 391, 1297, 1298, 1521, 1078,
2116, 2270, 2297, 2337, 2696, 3053,
3210, 3448, 4032, 4299, 4327, 4469
4523, 4533, 4599, 4643, 4682, 4794,
4795, 4815, 4848, 5333, 5548, 5549,
5550, 5551, 5768, 5769, 5805, 6191,
6194, 6238, 6239, 6683, 6792, 6793,
7495, 7513, 7559, 7696, 7729, 7744,
8365, 8400, 8401

świński 1372, 3525, 7549

świtanie 1516

T

tabak 6896

tabaka 59, 2029, 2301, 2938, 4718, 5067,
5114, 5709, 6638, 6852, 7186

taczki 4408

Tadek O. 3600

tajny 480

taki 12, 163, 235, 237, 267, 367, 551,
642, 847, 937, 942, 968, 1085, 1350,
1538, 1602, 1739, 1777, 1778, 1779,
2301, 2338, 2384, 2407, 2448, 2521,
2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536,
2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542,
2543, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552,
2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558,
2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564,
2565, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573,
2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579,
2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585,
2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591,
2599, 2600, 2601, 2602 2603, 2604,
2605, 2606, 2607, 2628, 2671, 2674,
2675, 2679, 2680, 2681, 2682, 2685,

2684, 2687, 2688, 2689, 2690, 2691,
2692, 2696, 2700, 2701, 2702, 2704,
2705, 2706, 2707, 2868, 2953, 2966,
2938, 2996, 3478, 4407, 4408, 4465,
4491, 4492, 4495, 4593, 4622, 4668,
4718, 4820, 4974, 4975, 5019, 5045,
5098, 5202, 5226, 5246, 5311,
5312, 5313, 5314, 5343, 5355,
5378, 5410, 5420, 5421, 5422,
5423, 5424, 5425, 5426, 5485,
5584, 5663, 5742, 5792, 5822,
6030, 6395, 6396, 6522, 6827, 6828,
6829 6830, 6831, 6832, 6833, 6834,
6835, 6836, 6837, 6838, 6839, 6840,
6841, 6842 6843, 6844, 6845, 6846,
6847, 6848, 6849, 6850, 6851, 6852,
6853 6854, 6855, 6856, 6857, 6858,
6859, 6860, 6861, 6862, 6869, 6870,
6871, 6872, 6873, 6874, 6875, 6876,
6877, 7122, 7123, 7124, 7125, 7126,
7127, 7128 7129, 7130, 7131, 7132,
7133, 7134, 7135, 7136, 7137, 7138,
7139, 7181, 7189, 7194, 7223, 7224,
7225, 7228, 7354, 7877, 8380, 8381,
8382, 8383, 8384, 8385, 8386, 8387,
8388, 8391, 8392, 8453, 8454, 8455,
8456, 8527

talerz 484, 813, 967, 3286, 7426, 7929,
7939, 8338, 8519

tamten 50, 4504, 7171, 7866

tani 6920

taniec 2540, 2670, 4015, 6919

* taniecznica 8340, 8341

tańcować 1516, 2806, 3357, 4979, 5573,
6921, 6922

tańczyć 2544

targ 347, 2175, 2176, 6249, 6940, 7986

targać 'drzeć, wydzierać z korzeniami'
4708, 5452, 6362, 7589, 7820

targać się 6923

* targaniec 'niszczyciel' 4015

* tarka 'dzika śliwka, tarnina' 4215,
4388, 4391, 5277

* taszka 'kieszka, torebka' 7588

tata 765, 2932, 5403, 5836, 6657, 6924,
6925, 7049, 7331

* tatek 'ojciec' 7129

* tato 5178

* tatulek 4335, 6208, 6926, 7740, 7741
tchnąć 946
tchórz 6257, 6446
Tekla O. 5637
tela zob. tyła
telefon 5744
* teli zob. tyli
* Telijan E. Włoch tu: 'człowiek nie rozumiejący mowy' 1145, 4463, 8102, 8463
* telki zob. tylki
ten 11, 17, 35, 36, 37, 51, 55, 56, 57, 64, 65, 71, 72, 73, 76, 83, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 100, 115, 119, 122, 123, 132, 133, 138, 139, 142, 143, 144, 153, 168, 172, 177, 195, 224, 229, 236, 257, 260, 265, 288, 329, 331, 347, 356, 403, 416, 425, 427, 428, 429, 435, 440, 450, 451, 542, 453, 472, 483, 485, 494, 502, 532, 537, 541, 543, 545, 548, 549, 550, 551, 553, 555, 558, 560, 563, 565, 691, 702, 703, 704, 708, 722, 725, 742, 791, 793, 794, 795, 796, 797, 800, 803, 804, 805, 808, 811, 818, 819, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 838, 839, 841, 845, 848, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 877, 880, 881, 882, 888, 889, 890, 892, 893, 894, 895, 896, 898, 899, 900, 901, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 914, 915, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 928, 929, 930, 937, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 946, 947, 950, 951, 952, 956, 958, 964, 969, 982, 989, 1003, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1031, 1075, 1077, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1106, 1107, 1108, 1109, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1122, 1147, 1170, 1188, 1194, 1195, 1121, 1256, 1263, 1265, 1300, 1322, 1327, 1328, 1329, 1331, 1364, 1366, 1375,

1378, 1387, 1389, 1390, 1392, 1399, 1441, 1448, 1448, 1457, 1459, 1460, 1462, 1464, 1471, 1495, 1504, 1509, 1510, 1512, 1513, 1515, 1516, 1517, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1526, 1566, 1578, 1591, 1592, 1608, 1616, 1617, 1630, 1655, 1701, 1703, 1716, 1720, 1722, 1723, 1724, 1725, 1727, 1729, 1733, 1742, 1743, 1744, 1747, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1757, 1758, 1759, 1760, 1761, 1763, 1765, 1769, 1771, 1774, 1775, 1776, 1781, 1782, 1783, 1784, 1785, 1787, 1788, 1789, 1790, 1793, 1796, 1797, 1800, 1806, 1807, 1810, 1811, 1813, 1815, 1817, 1820, 1822, 1823, 1824, 1825, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1833, 1836, 1837, 1838, 1839, 1842, 1843, 1845, 1846, 1847, 1848, 1852, 1858, 1859, 1862, 1864, 1866, 1867, 1868, 1873, 1874, 1878, 1879, 1881, 1883, 1884, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1902, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1912, 1913, 1916, 1917, 1918, 1921, 1922, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1947, 1948, 1949, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1957, 1959, 1963, 1964, 1965, 1967, 1968, 1969, 1971, 1973, 1974, 1976, 1977, 1978, 1981, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1989, 1990, 1991, 1993, 1998, 2003, 2004, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2019, 2020, 2022, 2023, 2024, 2025, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2055, 2056, 2058, 2060, 2061, 2062, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2077, 2079, 2080, 2082, 2083, 2084, 2086, 2087, 2156, 2166, 2167, 2170, 2193, 2212, 2218, 2268, 2275, 2297, 2301, 2302, 2303, 2304, 2332,

2352, 2353, 2372, 2373, 2375, 2376,
2387, 2388, 2389, 2390, 2398, 2419,
2441, 2452, 2454, 2467, 2469, 2470,
2473, 2474, 2478, 2480, 2482, 2483,
2485, 2486, 2491, 2493, 2494, 2499,
2502, 2503, 2505, 2507, 2508, 2510,
2519, 2521, 2523, 2524, 2525, 2526,
2527, 2529, 2530, 2545, 2555, 2594,
2608, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615,
2616, 2617, 2620, 2621, 2622, 2623,
2624, 2625, 2626, 2627, 2630, 2632,
2639, 2640, 2641, 2642, 2645, 2646,
2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638,
2647, 2650, 2651, 2653, 2658, 2659,
2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2670,
2703, 2709, 2710, 2711, 2712, 2713,
2714, 2716, 2717, 2718, 2719, 2720,
2722, 2725, 2726, 2727, 2728, 2733,
2734, 2735, 2736, 2737, 2738, 2739,
2740, 2741, 2742, 2743, 2749,
2750, 2751, 2752, 2753, 2755, 2757,
2761, 2766, 2769, 2770, 2780,
2781, 2782, 2783, 2784, 2785, 2786,
2787, 2788, 2789, 2790, 2791, 2792,
2794, 2795, 2796, 2797, 2798,
2802, 2803, 2806, 2807, 2808, 2811,
2812, 2814, 2815, 2816, 2818, 2819,
2820, 2821, 2822, 2823, 2824, 2839,
2840, 2856, 2859, 2866, 2867, 2922,
2923, 2924, 2925, 2926, 2927, 2934,
2944, 2946, 2954, 2958, 2962, 2970,
2971, 2972, 2977, 2985, 3003, 3005,
3006, 3018, 3021, 3024, 3027, 3028,
3034, 3036, 3037, 3049, 3068, 3073,
3074, 3084, 3092, 3093, 3098, 3100,
3128, 3133, 3134, 3143, 3144, 3145,
3146, 3147, 3148, 3149, 3167, 3172,
3174, 3175, 3184, 3185, 3195, 3196,
3225, 3253, 3254, 3255, 3256, 3257,
3272, 3280, 3332, 3345, 3346, 3350,
3351, 3354, 3355, 3356, 3357, 3358,
3359, 3360, 3363, 3364, 3365, 3367,
3368, 3369, 3370, 3373, 3374, 3376,
3377, 3378, 3380, 3384, 3385, 3389,
3394, 3400, 3410, 3411, 3412, 3413,
3414, 3416, 3418, 3419, 3420, 3421,
3422, 3423, 3424, 3425, 3426, 3427,
3432, 3437, 3441, 3446, 3448, 3457,

3463, 3464, 3477, 3479, 3480, 3481,
3482, 3483, 3484, 3485, 3486, 3487,
3488, 3489, 3490, 3491, 3492, 3493,
3495, 3496, 3497, 3509, 3540, 3551,
3562, 3565, 3568, 3575, 3576, 3577,
3586, 3596, 3623, 3656, 3688, 3689,
3829, 3849, 3872, 3890, 3909, 3913,
3980, 3983, 3984, 3997, 4016, 4031,
4044, 4046, 4068, 4132, 4138, 4149,
4150, 4151, 4186, 4291, 4320, 4321,
4322, 4323, 4332, 4333, 4334, 4335,
4336, 4337, 4338, 4339, 4340, 4341,
4342, 4364, 4376, 4377, 4390, 4394,
4395, 4397, 4410, 4411, 4412,
4413, 4414, 4431, 4464, 4477, 4478,
4479, 4484, 4506, 4525, 4544, 4554,
4586, 4587, 4610, 4620, 4625, 4626,
4627, 4628, 4629, 4630, 4631, 4632,
4635, 4636, 4657, 4665, 4670, 4683,
4688, 4689, 4699, 4709, 4710, 4711,
4712, 4713, 4719, 4750, 4756, 4759,
4760, 4761, 4762, 4763, 4764, 4765,
4766, 4777, 4780, 4806, 4814, 4815,
4821, 4822, 4823, 4836, 4851, 4860,
4895, 4928, 4931, 4955, 4969, 4977,
4978, 4980, 4981, 4991, 4992, 4993,
5021, 5083, 5090, 5099, 5100, 5126,
5135, 5136, 5137, 5143, 5148, 5149,
5151, 5156, 5157, 5158, 5177, 5197,
5241, 5268, 5275, 5284, 5297, 5298,
5300, 5305, 5320, 5324, 5336, 5350,
5353, 5357, 5414, 5417, 5420, 5434,
5437, 5458, 5486, 5492, 5500, 5518,
5540, 5548, 5549, 5550, 5551, 5552,
5564, 5584, 5613, 5620, 5643, 5675,
5677, 5681, 5698, 5704, 5736, 5746,
5772, 5773, 5792, 5807, 5820, 5821,
5822, 5823, 5841, 5856, 5875, 5890,
5908, 5909, 5911, 5936, 5979, 5982,
5987, 5995, 6002, 6026, 6065, 6084,
6098, 6123, 6124, 6125, 6126, 6127,
6132, 6150, 6191, 6192, 6195, 6207,
6218, 6263, 6283, 6297, 6367, 6368,
6369, 6370, 6411, 6432, 6434, 6483,
6495, 6512, 6532, 6545, 6560, 6565,
6597, 6599, 6614, 6623, 6633, 6649,
6650, 6653, 6658, 6683, 6702, 6705,
6727, 6814, 6822, 6823, 6824, 6835,

6852, 6853, 6854, 6855, 6868, 6879,
6890, 6891, 6892, 6895, 6897, 6898,
6899, 6900, 6901, 6902, 6903, 6905,
6906, 6916, 6917, 6919, 6927, 6928,
6929, 6930, 6931, 6932, 6933, 6934,
6935, 6936, 6937, 6963, 6964, 6965,
6966, 6967, 6968, 6969, 6970, 6971,
6972, 6973, 6974, 6975, 6976, 6977,
6978, 6979, 6980, 6981, 6982, 6983,
6984, 6985, 6986, 6987, 6988, 6989,
6990, 6991, 6992, 6993, 6994, 6995,
6996, 6997, 6998, 6999, 7000, 7014,
7015, 7016, 7017, 7018, 7019, 7020,
7021, 7022, 7023, 7024, 7025, 7026,
7027, 7028, 7029, 7030, 7031, 7032,
7033, 7034, 7035, 7036, 7037, 7038,
7039, 7040, 7041, 7042, 7043, 7044,
7045, 7046, 7047, 7048, 7049, 7050,
7051, 7052, 7053, 7054, 7055, 7056,
7057, 7058, 7059, 7060, 7061, 7062,
7063, 7064, 7065, 7066, 7067, 7068,
7069, 7070, 7071, 7072, 7073, 7074,
7075, 7076, 7077, 7078, 7079, 7080,
7081, 7082, 7083, 7084, 7085, 7086,
7087, 7088, 7089, 7090, 7091, 7092,
7093, 7094, 7095, 7096, 7097, 7098,
7099, 7100, 7101, 7102, 7103, 7104,
7105, 7106, 7107, 7108, 7109, 7110,
7111, 7112, 7113, 7114, 7115, 7116,
7117, 7118, 7119, 7120, 7121, 7122,
7123, 7124, 7125, 7126, 7127, 7128,
7129, 7130, 7131, 7132, 7133, 7134,
7135, 7136, 7137, 7138, 7139, 7140,
7141, 7142, 7143, 7144, 7145, 7146,
7147, 7148, 7149, 7150, 7151, 7152,
7153, 7154, 7155, 7156, 7157, 7158,
7159, 7160, 7161, 7162, 7163, 7164,
7165, 7166, 7167, 7168, 7169, 7170,
7171, 7172, 7173, 7174, 7175, 7176,
7177, 7178, 7179, 7180, 7181, 7182,
7183, 7184, 7185, 7186, 7187, 7288,
7189, 7190, 7191, 7192, 7193, 7194,
7195, 7196, 7197, 7198, 7199, 7200,
7201, 7202, 7203, 7204, 7205, 7206,
7207, 7208, 7209, 7210, 7211, 7212,
7213, 7214, 7215, 7216, 7217, 7218,
7219, 7220, 7221, 7222, 7223, 7224,
7225, 7226, 7227, 7228, 7229, 7230,

7231, 7232, 7234, 7235, 7236, 7237,
7238, 7239, 7240, 7241, 7242, 7243,
7244, 7245, 7246, 7247, 7248, 7274,
7275, 7276, 7280, 7284, 7286, 7336,
7340, 7332, 7347, 7348, 7349, 7350,
7351, 7352, 7353, 7354, 7355, 7357,
7358, 7359, 7360, 7361, 7362, 7363,
7364, 7365, 7366, 7367, 7368, 7369,
7370, 7371, 7373, 7374, 7375, 7376,
7377, 7378, 7379, 7380, 7381, 7382,
7383, 7384, 7385, 7386, 7387, 7388,
7389, 7390, 7391, 7392, 7393, 7394,
7395, 7396, 7397, 7398, 7399, 7400,
7401, 7402, 7403, 7404, 7405, 7406,
7407, 7408, 7409, 7410, 7411, 7412,
7413, 7414, 7415, 7416, 7417, 7418,
7419, 7420, 7421, 7422, 7423, 7424,
7425, 7426, 7427, 7428, 7429, 7430,
7431, 7432, 7433, 7434, 7435, 7436,
7437, 7438, 7439, 7440, 7441, 7442,
7443, 7444, 7445, 7446, 7447, 7448,
7449, 7478, 7494, 7499, 7509, 7524,
7541, 7542, 7544, 7547, 7550, 7551,
7582, 7583, 7602, 7608, 7619, 7621,
7627, 7648, 7645, 7656, 7657, 7658,
7659, 7670, 7673, 7681, 7695, 7700,
7721, 7751, 7762, 7767, 7769, 7814,
7819, 7821, 7822, 7832, 7841, 7859,
7860, 7861, 7862, 7863, 7878, 7919,
7920, 7922, 7932, 7940, 7950, 7966,
7993, 8061, 8076, 8086, 8087, 8088,
8089, 8105, 8106, 8120, 8121, 8126,
8127, 8128, 8129, 8139, 8153, 8159,
8163, 8166, 8167, 8187, 8188, 8189,
8190, 8191, 8227, 8239, 8243, 8281,
8290, 8320, 8343, 8344, 8346, 8400,
8401, 8402, 8406, 8407, 8415, 8452,
8457, 8458, 8459, 8460, 8461, 8462,
8466, 8467, 8468, 8479, 8488, 8496,
8507, 8510, 8518, 8525

ter 'smar do konserwowania papy' 5601
5601

terować 'smarować smołą (np. dach)' 623

* terpecin 'terpentyna' 2227, 2243, 2248,
3618

* tesarz 'cieśla' 1652, 2798

testament 1721, 7858

tępy 5180, 7346
 tkać 4982
 * tłałka 'zetlałe drzewo, próchno' 566, 689
 tleć 2267, 3108, 7355
 tłoczyć 2038
 tłok 7087
 tłuc 3721
 tłuc się 5319, 6956, 6957, 7303
 tłusty 657, 671, 1311, 2347, 3666, 3667,
 3707, 3709, 3753, 5157, 5228, 6958,
 6959, 6960, 7600, 7601, 7858, 8325,
 8326, 8327
 tłoczyć 7001
 toczyć się 4487, 7002, 7003
 * Toma 0. 5813
 Tomasz O. 6842, 7099
 * Tomis-Wajda 'sowizdrzał' 641
 * topić 'palić w piecu' lub 'zanurzać
 w wodzie' 1247, 6812
 topić się 7609
 * topól 7967
 torba 5602, 7191
 towar 3388
 towarzyszyć 5245, 7233
 tracić 1006, 3848, 6398, 6399, 6432
 tracić się 5921, 7723
 trafić 2, 726, 838, 1625, 4755, 4850, 6678,
 6708, 6978, 7222, 7249, 7250, 7251,
 7252, 8288, 8395, 8453, 8459, 8465
 trafić się 7253
 2650, 4945, 5233, 5329, 6835, 6691,
 6693, 7012, 7144
 * tragacz 'taczki' 1267, 2279, 2319, 2383,
 * tram 'belka' 1475, 2647
 tramwaj 2494, 4274, 6488
 transport 1372
 trapić 704, 3336
 trapić się 7210, 5661
 trawa 1464, 2986, 3238, 3260, 3271, 3779,
 4548, 5758, 5770, 6305, 6518, 6810
 traweczka 1374
 * trawiczka 'trawka' 2512, 2514, 2515,
 trawniczek 'trawnik' 2516
 2712
 trąba 3026, 33480, 3685, 4326, 4327, 5264,
 7491, 7492, 8386, 8387, 8469
 trąbić 2120, 4714, 5484, 7493
 trącić 1109
 trefić zob. trafić
 trefić się zob. trafić się
 trochę 3109
 troje 7199
 * trojnik 'pół centa' 4328
 * troki 'koryto do parzenia świni' 7350,
 7821, 7822
 tron 6302
 troszka 8170
 * trówia 'trumna' 3192, 3071, 4699, 6715
 truć 5440, 5493, 7258
 trudno 2785, 2787, 7254, 7255, 7256
 trudność 7257
 trudny 1252, 3340
 trup 306, 5825, 7909
 * trusiak 'indyk' 614, 1137, 4531
 trwać 978, 1080, 7244
 trwoga 2474, 2311, 2812, 3367, 3368, 3997
 * trza 3997, 4983
 trzaska 2092, 3215, 5466, 6209, 6915, 6639,
 7716
 trzaskać 484
 trzasnąć 4764, 5886
 trząść 324, 7810
 trząść się 2523, 2694, 7296, 7297
 * trze 'trzej' 7291
 trzeba 3243, 3336, 3868, 3909, 4507, 4521,
 4617, 4632, 4934, 4985, 4986, 4987,
 4988, 4989, 4990, 5032, 5248, 5566,
 5939, 5985, 6276, 6409, 6535, 7829
 trzeci 1461, 2222, 2751, 2752 3045, 3235,
 3236, 3243, 3244, 4009, 4484, 4989,
 5000, 5624, 5626, 7617, 8239, 8343
 trzecioroczny 275, 1140, 6980, 6981
 trzepać się 7292, 7293
 trzewik 1836, 5031
 trzewo zob. * strzewo
 trzeźwy 874
 trzy 145, 324, 561, 1004, 1504, 1573, 1634,
 1659, 1736, 1737, 2000, 2116, 2738,
 2840, 3207, 3635, 3744, 4060, 4456,
 5123, 5639, 5697, 6179, 6400, 7291,
 7294 7295, 7594, 7772, 7882, 7893,
 7918
 trzydziesty 5340
 trzymać 2926, 7298, 7299, 7300
 trzymać się 7301
 * trzynast 2339

trzynasty 5339
 trzysta 2136
 tuczyć 1725, 5278, 5920, 6604
 * tuli 'coś znakomitego' 7145
 * tupłym 'podwójnie' 7347
 tur 6237
 turecki 2184, 3452, 6168, 6316, 6573
 tuzin 2866
 twardo 5479
 twardy 1106, 3386, 3596, 3963, 4062, 4107,
 4633 5404, 5800, 6975, 7163, 7314,
 7315, 7316, 7317, 7318, 7319, 7320,
 7321, 7322, 7323, 7324, 7325, 7326,
 7327, 7328
 * tworuszka 'twarożek' 1504
 twój 89, 427, 456, 1078, 1154, 1220, 1342,
 1476 3536, 4137, 4145, 4634, 4758,
 4973, 5836, 6831, 7329, 7330, 7331
 ty 3, 8, 9, 60, 71, 101, 107, 116, 118,
 251, 255, 316, 317, 321, 322, 323,
 324, 325, 326, 327, 328, 332, 387,
 393, 418, 425, 427, 431, 432, 433,
 485, 542, 565, 692, 693, 701, 703,
 707, 726, 727, 728, 729, 753, 767,
 774, 784, 787, 788, 808, 809, 810,
 811, 812, 813, 814, 815, 859, 860,
 872, 889, 904, 905, 913, 925, 947,
 948, 949, 959, 960, 969, 1070, 1071,
 1073, 1086, 1088, 1089, 1125, 1126,
 1147, 1163, 1204, 1208, 1209, 1210,
 1211, 1214, 1215, 1248, 1293, 1342,
 1365, 1366, 1448, 1452, 1453, 1454,
 1476, 1542, 1607, 1609, 1666, 1667,
 1671, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677,
 1678, 1703, 1718, 1727, 1744, 1834,
 2075, 2078, 2089, 2090, 2118, 2211,
 2212, 2216, 2268, 2270, 2316, 2319,
 2334, 2340, 2381, 2393, 2398, 2400,
 2408, 2451, 2485, 2487, 2488, 2489,
 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495,
 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501,
 2502, 2503, 2504, 2505, 2511, 2517,
 2630, 2645, 2673, 2683, 2705, 2706,
 2742, 2756, 2797, 2813, 2872, 2932,
 2933, 2934, 2935, 2959, 3007, 3008,
 3009, 3010, 3011, 3012, 3013, 3014,
 3015, 3016, 3017, 3018, 3019, 3020,

3021, 3022, 3023, 3025, 3026, 3029,
 3031, 3032, 3043, 3051, 3052, 3053,
 3059, 3150, 3181, 3208, 3209, 3210,
 3237, 3264, 3372, 3437, 3439, 3449,
 3496, 3565, 3583, 3700, 3711, 3736,
 3737, 3904, 3976, 3981, 4325, 4326,
 4327 4138, 4380, 4381, 4382, 4383,
 4384, 4385, 4386, 4387, 4388, 4389,
 4390, 4406, 4458, 4459, 4460, 4461,
 4464, 4492, 4511, 4528, 4591, 4619,
 4623, 4624, 4655, 4658, 4693, 4703,
 4704, 4705, 4714, 4728, 4729, 4730,
 4731, 4767, 4771, 4772, 4773, 4774,
 4775, 4785, 4786, 4791, 4805, 4819,
 4832, 4833, 4835, 4844, 4848, 4877,
 4880, 4906, 4914, 4918, 4960, 5010,
 5041, 5044, 5071, 5318 5336, 5337,
 5456, 5517, 5548, 5549, 5550, 5581,
 5603, 5648, 5665, 5666, 5686, 5700,
 5723, 5732, 5748, 5799, 5804, 5805,
 5806, 5837, 5838, 5867, 5911, 5914,
 5978, 6057, 6058, 6201, 6204, 6207,
 6226, 6231, 6285, 6297, 6351, 6354,
 6355, 6356, 6357, 6434, 6451, 6453,
 6475, 6480, 6495, 6519, 6538, 6575,
 6576, 6577, 6657, 6658, 6662, 6676,
 6751, 6752, 6753, 6775, 6776, 6786,
 6791, 6800, 6806, 6814, 6825, 6831,
 6851, 6908, 6916, 6931, 6939, 6954,
 6961, 6962, 6963, 7195, 7223, 7224,
 7225, 7232, 7310, 7332, 7333, 7334,
 7335, 7336, 7338, 7339, 7341, 7342,
 7343, 7344, 7345, 7356, 7361, 7362,
 7372, 7450, 7455, 7456, 7457, 7458,
 7459, 7460, 7461, 7462, 7463, 7464,
 7465, 7466, 7467, 7468, 7469, 7470,
 7471, 7472, 7473, 7474, 7475, 7476,
 7477, 7478, 7479, 7480, 7481, 7482,
 7483, 7484, 7485, 7486, 7487, 7488,
 7489, 7490, 7491, 7492, 7493, 7494,
 7495, 7496, 7497, 7498, 7499, 7570,
 7677, 7682, 7738, 7771, 7772, 7870,
 7913, 7935, 8404, 8417, 8452, 8465,
 8466, 8467, 8468, 8492, 8493
 tyczka 674, 2244
 tyczyć się 927
 tyć 1800, 2022, 5968

tydzień 467, 562, 1258, 3755, 4528, 5969,
5970
* tyla 5318
tylec 320, 1001, 1490
tyli 3371
* tyłki 'tak duży' 4591, 6927, 6942, 7658,
7659
* tynianka 'dranica do płotu' 2623
* tyrczeć 'sterczeć' 1743, 6121
* tyrknać 'dotknąć kogo' 5367
Tyrol M. 4101
tysiąc 326, 7459
* tyłać 'walać się czymś'
tytuł 863

U

u (litera) 5473
ubić 733, 3995
ubiegnąć 2055
ubogi 331, 569, 1113, 2708, 3369, 4637,
4673, 7500, 7501, 7502, 7503, 7504,
8172, 8173
ubożyć 7737
ubrać 'odjąć część z czegoś' 1839, 7273
ubyc 8418
ubywać 1968
ucho 143, 252, 715, 877, 891, 1105, 1169,
1410, 1591, 1592, 1718, 2505, 2854,
2855, 2856, 3075, 3091, 3144, 3397,
3927, 3967, 4087, 4136, 4295, 4395,
4524, 5241, 5258, 5446, 5664, 5725,
5766, 5767, 5771, 6345, 6437,
6660, 6750, 7030, 7381, 7405, 7755,
7777, 8372
uchować 2844, 3992, 5233, 5309
uchronić 2290
uciąć 1498, 6039, 6967, 8049
uciec 707, 821, 919, 1276, 3440, 3456,
5473, 5953, 6139, 6291, 6498, 8392,
8485
uciecha 6125, 6533
uciekać 1227, 3001, 3675, 5181, 5182,
5588, 5759, 7505, 7506, 7507, 7508,
7509, 8179
ucierać 1878, 3904, 5409, 5649, 7080
ucisk 1470
ucisnąć 8525

* uciść 5473
* uczarowany 2464
uczciwy 7365
uczeń 2599, 5144, 5182
uczniak 2899
uczony 7510, 7511, 7512, 8529
uczyć 940, 3721, 4715, 5547, 5920, 6535,
6604, 7513, 7514, 7516
uczyć się 289, 1725, 1732, 1852, 1977,
2693, 2804, 4435
uczynek 3528
uczynić 7515, 7818
udawać 7490
uderzyć 5583, 5587, 5895, 7914
uderzyć się 7517
udziżyć 1503
ufać 7287
* ufultany 'uwalany' 7519
ugłaskać 6621
* ugoreć 'upalić się' 7520
ugryziony 7522
ugryźć 14, 568, 4772, 7521
ugryźć się 483, 5285, 5375, 5480, 6993,
7523
* uhulkać się 'uspokoić się' 4797
* ujec 'wuj' 2050
ujechać 3370
ujeść 5473
ujma 2649
ujść 950, 2001, 2756
ukaz 3465
ukąsić 4775
* ukidnąć 'część odrzucić' 6711
układać 4436, 7633
* ukradka 'tajemność' 4640
ukradkiem 7524
ukradziony 6702
ukrajać 4995, 7526, 7527, 7617
ukraść 1, 884, 1329, 1945, 1950, 1989,
1990, 1991, 3649, 4995, 6403, 6682,
6878, 7525, 7528, 7617, 8345, 8347
ukręcić 214, 2744, 8286
ukroć zob. ukrajać
ukroić 140, 1915, 1916, 1917
ukrócić 5684
* ukrócować 1771
ukuć 2715, 2716, 2718, 2784
ul 3916, 6348, 6626, 7766

ułać się 6994
 ułać 'urodzić' 4994
 * ułać się 'urodzić się' 3233, 3291
 ulec 2470
 ulecieć 7529
 ulegać 2470
 * ulicha 'ulewa' 5854, 7530, 8051
 ulizany 7531
 ulżyć 7870
 umaczać 1871
 * umasta 6058
 * umaścić 5576, 7204
 umieć 76, 77, 145, 443, 812, 1021, 1634,
 1805, 1863, 1864, 1865, 1915, 1916,
 1917, 3321, 4669, 4995, 5530, 6118,
 6119, 6919, 7533, 7534, 7535, 7536,
 7537, 7538, 7539, 7540, 7541, 7542,
 7543, 7882
 umierać 467, 1721, 1878, 2024, 3477,
 4657, 4700, 4701, 5970, 6184
 umieranie 6598
 umknąć się 7544
 umorzyć 3425
 umór 3783
 * umrysany 'umorusany' 3403
 umrzeć 180, 216, 373, 533, 817, 1045,
 1050, 1175, 1992, 2473, 2606, 2721,
 3562, 3650, 3651, 3713, 4479, 4706,
 5156, 5457, 6205, 6723, 7545, 7546
 * umrzycie 'zamarć' 2885
 umrzyk 305
 * umrzyty 'umarły' 3540
 umyć 2880, 4131, 4333, 5071
 umyć 6215, 6813, 8338
 umyć się 5472
 umywać się 1968
 unieść 889, 893, 894, 2479, 4665, 7551,
 7552
 upadek 4885, 4972, 6061, 6068
 upadły 3514
 * upartość 4641
 uparty 3470, 7553, 7554, 7555
 upaść 1990, 1991
 upić 5473
 upić się 7556
 upiec 2723, 7577, 7558
 upłynąć 1460, 2171
 upór 4642
 uradzić 6829
 urazić 5423
 urągać się 7563
 Urbaczka O. 2220
 urobić 556
 urobić się 1925, 7560
 uroda 'urodzaj, piękno' 1095, 2513, 6819
 urodzić się 1843, 1954, 1955, 2469, 2784,
 3641, 7097, 7117, 7441, 7561, 8310
 urok 228, 229
 urosnąć 537, 3194, 4459, 4835, 5947, 8309
 urósć 1718, 1991, 2814, 4458, 7562
 * urwa 'oszust, cygan' 7147
 urwać 550, 4754, 4781, 5421, 5591, 7302,
 7564, 8384
 urwać się 3251, 4812, 6353, 6518
 urwany 3619
 urzec 8130, 8131, 8132, 8543
 urzekać 3718
 urzeknąć 5010
 urznąć 6300, 8158
 urznąć się 'skaleczyć się' 676
 urzynać się 3718
 uschnąć 1998
 usiąć 1246
 usiedzieć 2079
 * uskipany 'zawrzały, zabrudzony ki-
 pięcymi potrawami' 2193
 * uskipieć 'wykipieć' 3279
 usłyszeć 355, 943, 1832, 1894, 1897, 1898,
 4861
 usmarkany 2193, 6903, 7338, 7750, 7751,
 8276, 8277
 usmolić 2503
 usrać 2488
 ustać 3910, 6229, 6673
 ustąpić 4420, 4427, 4433, 7257
 ustępować 2710
 ustroić się 2742
 ustrzec 1469
 uszanować 2656
 uszyć 6409, 6883
 uściskać 6756
 uśmieć się 5082, 7180
 * utaplany 'zmoknięty' 615
 * utarzyć 'utargowa' 951
 utoczyć 2015
 utonąć 875, 2171, 3411, 7687

utopić 3406, 6086, 7565, 7715
utopić się 5265, 6925
* utopiec 'topielec' 6603
* utropa 'zmartwienie, utrapienie' 230
utrudzić się 1974
utrząskać 6621
utrzcąć 2060, 3688, 7566, 7657, 7568, 7569,
7570, 7571
* utrzydupski 'pochlebca, parobek' 3036,
4123
utrzymywać się 6739
utykać 6623
* uwachować 'ustrzec' 1468, 5948
* uwadzać 'wieść, prowadzić' 7718
uwarzyć 1327
uwarzyć się 915
* uważować 7342
uwędzić się 1548
uwiązać 2555, 3482
uwiązany 6754
* uwidzieć 'ujrzeć, zobaczyć' 943, 952,
1024, 1266, 2489, 3558, 5000, 6369,
6370, 6455, 6759, 7577, 7578, 7579,
7580, 8346
uwidzieć się 7576
uwierzyć 2156, 3448, 8238
uwić 5063
uwięznąć 4468
uwiąć się 8090
* uwrzeć 'zewrzeć, ugotować się' 1338
uwiązać się 7581
* uzdać się 'przypodobać się' 2785, 2786,
2787
uznać 7582
uznać się 5884
użalić się 3559
użreć 4773, 4774
użyć 524, 1024, 1961, 7584,
użytek 1993, 6694
używać 3849

W

wada 2033, 5922
wadzić się 'kłócić się' 409, 1332, 3768,
6542, 8504
waga 3919, 4415
* waje 'jaje' 847, 968, 1549, 1748, 1749,

2471, 2862, 3037, 3587, 3688, 3682,
4432, 4608, 5186, 5430, 5749, 6132,
6311, 6312, 6746, 6890, 7101, 7204,
7535, 7586, 8243, 8396
* wajechny 'z jajka, jajeczny' 7026
* wajechna 'jajecznicza' 8243
walać się 7734
walić 3252, 7587
walić się 5998
Wałaszka O. 7589
* wandrować zob. wędrować
* wanielicki 2346
* wanielik 6815
* wańtuch 'worek płócienny' 6960
wapno 1134, 2904, 7737
warga 4343, 5743, 8148
* wargaty 'człowiek z dużymi wargami'
387
* wargować 'pyskować' 4996
wariat 7088, 7785
warkocz 4344
warta 7119
wartować 142
wartki 7589, 7590, 7591, 7592, 7594
wartko 'szybko' 479, 928, 3675, 5878,
7593
warzecha 525, 1420, 3912, 5338, 7102, 7496
* warzonka 8016, 8017
warzony 146, 332, 2600, 2969, 3029, 3981,
4406, 6340
* warzować 'gotować często' 442, 4701
warzyć 19, 281, 542, 550, 3214, 5666,
7618, 7738
* waserman 'topielec' 1053, 4166, 4715,
6603
* wasserwaga 'poziomica, waga wodna'
7595
wasz 5931, 6511, 7527
ważyć 1796, 2035
wąski 2927
wątor 'wyżłobienie w klepkach u beczki'
2821
wątroba 2486, 4555, 7359, 8265
wbić 3835, 4851, 7597, 7598
wbiec 2878, 4021
wbijać 7274
wchodzić 2854
* wciepać 'wrzucić' 4832

- wcisnąć się 1969
wcisnąć 7603
wczas 3568
wczora 1994
wczorajszy 3, 503, 2309, 3863, 6735
wdawać się 6476
wdowa 5352, 7573, 7574, 7575, 7610, 7611
wdowiec 2480, 3750, 5418, 7572, 7574, 7575
wegnać 5476
wegnać się 4799, 4800
* Weleszdorf O. 8551
wełna 4061, 4956, 8323
* wert 190, 5099, 7142, 7186
wesele 45, 477, 2754, 7702
wesoło 2391, 2621, 2739
wesoly 2740
* westa 'kamizelka' 419, 6917, 8000, 8447
wesz 200, 295, 296, 1337, 1454, 1588, 2083, 2118, 2174, 2175, 2176, 2349, 2350, 2760, 2997, 2998, 3025, 3675, 3686, 3750, 3774, 3827, 3946, 4243, 4505, 5519, 6054, 6264, 6322, 6456, 6701, 6885, 6887, 7171, 7618, 7802, 7923, 8043, 8044, 8046, 8047, 8048, 8294
wewalić 8115
wędrować 4944
wędzić 4533
* wędzak 'piec do wędzenia' 5207
wędzonka 1642, 5200
węgiel 7163, 7231, 8089
węgorz 7674
węzeł 15, 8451
węzłowato 3535
wiać 1855, 2651, 3370, 6952, 7642
wianek 4535
wiara 1575, 1583, 3919, 3920, 6288, 6414, 7299, 7318, 7547, 7602, 8545
wiatr 39, 659, 1373, 2352, 3258, 3259, 4239, 4454, 5594, 5923, 6169, 6304, 6401, 6402, 6424, 6528, 6952, 7429, 7633, 7634, 7635, 7636, 7642, 7885, 8086, 8176, 8444
wiązać 2777, 8306
wiązanie 1165
wić 3152, 3978
wić się 913, 6778, 7674
* wid 'znak, widzenie' 149
widać 81, 147, 988, 1162, 3237, 3896, 4999, 5241, 5324, 7608, 7637
widelki 6501
widły 5053, 7006, 8293, 8294, 8295
widno 1811
widok 5914 <?>
wiedzieć 888, 890, 891, 892, 1083, 1348, 1475, 1613, 2036, 2143, 2501, 3059, 3262, 3272, 3517, 3653, 4387, 4590, 4699, 4876, 5059, 5219, 5831, 5886, 5887, 5895, 5908, 6096, 6438, 6439, 7052, 7481, 7627, 7638, 7639, 7791
wiedzieć się 3114, 3875, 6092, 6224, 8457
* widzik 'widok' 4648
wiecheć 3034, 5178, 6252
* wiecy 'rzeczy' 6281
wieczera 3379, 7640
wieczerać 1770, 1996
wiecznie 7036
wieczny 1470, 7641
wieczór 1314, 1318, 1319, 1329, 1340, 1341, 1343, 1660, 1959, 3327, 4769, 4770, 6099
Wiedeń M. 2137, 3846, 4636, 7171, 8043, 8044, 8046, 8048
wiedzieć 3, 66, 74, 170, 546, 658, 837, 949, 972, 1026, 1041, 1229, 1232, 1726, 1735, 1736, 1737, 1845, 1864, 1870, 2019, 2174, 2175, 2176, 2268, 2272, 2273, 3182, 4068, 4980, 4981, 5001, 5002, 5003, 5007, 5008, 5009, 5010, 5011, 5012, 5054, 5082, 5458, 5521, 5522, 5523, 5524, 5525, 5526, 5527, 5611, 5654, 5701, 5836, 6041, 6092, 6146, 6436, 6472, 6473, 6474, 6736, 6952, 7441, 7642, 7643, 7644, 7689, 7690, 7812, 7829, 7838, 8107, 8150, 8151, 8152, 8525
wiek 995, 2404, 2757, 5880, 6205, 7824
* wiela 5137
wiele 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1283, 1525, 1814, 1838, 2017, 2031, 2158, 2413, 4016, 4139, 4178, 4884, 7645, 7646, 7647
* wieli 'wielki' 7321
wielki 238, 405, 406, 540, 902, 1120, 1235, 1238, 1251, 1388, 1463, 1683, 1841,

1862, 2044, 2411, 2748, 2817, 2962,
2963, 2975, 3266, 3267, 3359, 3512,
3513, 3687, 3878, 3879, 3880, 3881,
3882, 3883, 3884, 3890, 4016, 4311,
4351, 4397, 4681, 4682, 4835, 5358,
5610, 5781, 6460, 6464, 6471, 6590,
6591, 6906, 6927, 7450, 7562, 7648,
7649, 7650, 7651, 7652, 7653, 7654,
7655, 7656, 7657, 7658, 7659, 7660,
7661, 7662, 7663, 7664, 8256, 8358,
8359, 8360, 8361, 8475; zob. W. Pią-
tek
wielkość 1523
Wielki Piątek 645
wieniec 4190
wieprzek 6487
* wierba 1342, 6060
* wierch 8510; zob. wierzch, wyrch
wiercić się 7665
wiernie 1786, 1787, 3496, 6434
wierny 7666
* wiertac 'wiercić' 3045, 4988, 4989, 5000
* wiertel 'miara (1/4 korca)' 4856, 6730
* wiertelik 'miareczka' 537, 553, 554,
4116
wierzbiną 4581
wierzch 7983; zob. wierch, wyrch
Wierzę 4616
wierzyc 124, 385, 564, 1794, 1866, 1867,
1913, 1994, 1997, 1998, 1999, 2000,
2001, 2035, 2282, 3652, 3754, 3765,
4985, 5004, 5005, 5006, 7667, 7688,
8294
* wiesiele 1535, 3207, 3352, 3353, 3400,
3460, 3975, 4057, 4649, 4650, 5338,
5339, 5340, 6400, 7418, 7443, 7668,
8316
* wiesielic się 7668
* wiesielisko 4722, 4723, 5101
* wiesielnik 3279
* wiesioło 7305
wieszac 5171, 5175
wieszanie 4073
wieś 839, 1637, 3573, 5102, 5556, 7717
wieża 1734, 4960, 6602, 8479
wieżć 5670
więcej 311, 312, 363, 497, 1016, 3208, 4353,
4354, 4680, 5049, 5125, 5126, 5219,

5828, 5882, 6185, 6186, 8187, 6281,
7657, 7685, 7686, 7687, 7962, 8092,
8192, 8348, 8415
więdnąć 3397
większy 398, 5922
wilczy 3558, 4352, 5720, 6126, 7286
* wilija 2116, 4621, 6637, 7620, 7621, 7622,
7906
* wilijczka 3351
wilk 7, 335, 336, 786, 1182, 1385, 1605,
2113, 3089, 3653, 4460, 4461, 4462,
4647, 4743, 5015, 5023, 5169, 5327,
5968, 6192, 6465, 7256, 7283, 7663,
7664, 7665, 7666, 7667, 7668, 7669,
7928, 8402, 8480
wina 227
winien 5808, 6997
wino 2504, 4875, 5535, 8481
* winowaty 5028
wiosło 4907, 6055
wiosna 2842, 2995, 4651, 7675, 7676
wisiec 875, 1709, 1975, 2414, 2508, 2818,
2819, 2824, 2945, 3120, 4698, 5337,
5802, 6297, 6800, 6826, 7336, 7677,
7678, 7842, 8148, 8171, 8528, 8563,
Wisła M. 4652
witać 5574, 7680, 7681, 7682, 7683
witka 5574
wjechać 4502
wlać 42, 7141, 7703
wlec się 7697
wlepic 7698, 7699, 7700
wlezc 869, 877, 1696, 2454, 2505, 2856,
3234, 4078, 4672, 4682, 5372, 5494,
7597, 7695, 7704, 7705, 7706, 7707,
7708, 7710, 7711, 7712, 7719
własny 2491, 4874, 6496
włos 193, 232, 1259, 2795, 4086, 4232,
4305, 4353, 4536, 5947, 6373, 7714,
8371
włosek 785, 7713, 8563
* włośny 'własny' 5095
włożony 3297
włóczyć 490, 492, 1049, 6040
włóka 3695
woda 99, 135, 231, 287, 334, 337, 338, 348,
388, 389, 411, 428, 429, 505, 519,
713, 721, 722, 723, 761, 1025,

- 1460, 1590, 1770, 1996, 2265, 2388,
2418, 2456, 2457, 2458, 2462, 2700,
2799, 3127, 3328, 3337, 3338, 3454,
3743, 3862, 3886, 4076, 4542, 4591,
4611, 4615, 4652, 4701, 4734, 4799,
4800, 4888, 4891, 4892, 4893, 4931,
5029, 5041, 5203, 5476, 5481, 5618,
5768, 5803, 5946, 5985, 6050, 6119,
6225, 6271, 6559, 6582, 6595, 6656,
6819, 6820, 6937, 7073, 7128, 7135,
7149, 7150, 7629, 7715, 7724, 7725,
7726, 7727, 7728, 7729, 7730, 7735,
7738, 7550, 7797, 8101, 8309, 8332,
8486, 8559
- * wodniara 'pompa kopalniana' 7528
wodzianka 1473
wodzić 3885, 4810, 7731
wodzić się 2796, 3809, 5013, 7732
wojak 5269
wojna 3671, 3678, 3709, 5269, 5825, 6514,
7615, 7641
wojsko 759, 5646
Wojtek O. 4741, 4817, 6856, 7078, 7154,
8442
woła 232, 2663, 3031, 4753, 5826, 7955,
7991, 7278, 8487, 8488
woleć 848, 1746, 4396, 4460, 4461, 5486,
7734, 7735
woli 'wołowy' 4245
wolność 6432
wołać 2511, 4937, 5014, 5015, 5297, 5870
wołek 6859, 7649
wołowy 4125, 6929, 6940
woniać 'pachnieć' 5949, 6449, 6450, 6451,
7234
- * woniochlebiczek 'myszkujący za chle-
bem' 5425
worek 1842, 1895
wozić 282, 293, 322, 4537, 4538, 4945,
5016, 5329, 6691, 6693, 7012
- * woźba 'zwożenie np. zboża, siana' 5233
wódka 823, 2008, 3638, 5750, 7739
wól 769, 3031, 6407, 7410
wół 234, 235, 236, 620, 1472, 1480,
1649, 2155, 2306, 2443, 2444, 2519,
2693, 2804, 2921, 3599, 3814, 3828,
4223, 4548, 4873, 5052, 5063, 5204,
5299, 5762, 6131, 6206, 6425, 7003,
7481, 7497, 7667, 7736, 7699, 8056,
8060, 8099, 8100, 8246, 8336
wóz 823, 843, 2172, 2300, 2577, 2686,
3040, 3260, 3873, 5424, 5691, 5921,
6010, 6177, 6178, 6179, 6397, 6576,
6577, 7076, 7421, 7742
wózek 1301, 1890, 1891, 1892, 5246, 6674,
7233
wpaść 931, 1766, 1767, 1785, 1841, 1893,
4920, 5861, 7743, 7744, 7746, 7747,
7748, 7755, 7756, 7757
wpisać się 5039
wpuszczać 3855
wracać 4882, 5589
wracany 898, 5977
- * wrazić 734, 753, 1347, 1355, 2841, 2852,
3917, 5001, 5127, 5674, 5856, 7760,
7763, 7764, 7765, 7766, 7767
- * wraźny 'wścibski' 5354, 7761
wrodzony 3297
wrona 1059, 1061, 1144, 1616, 1617, 1904,
2036, 2068, 2468, 2700, 3261, 3262,
3270, 3272, 3361, 3362, 3761, 5010,
5059, 7551, 7773, 7774, 7823, 7864
wrota 1393, 1649, 2154, 3281, 2306, 4130,
5225, 6377, 7699, 8185
wróbel 544, 562, 613, 875, 974, 981, 1573,
3757, 3758, 3759, 3760, 3761, 3762,
4167, 4182, 4359, 4903, 4904, 5270,
6384, 6385, 6425, 6558, 6664, 7292,
7768, 7769, 8321
wróbli 561, 8322
wrócić 2020, 2398, 2645, 2314, 3023,
4655, 6425, 7770, 7771, 7772, 7956,
8417
wrócić się 923, 3407
wróż 1196
- * Wrysztot zob. Frysztat
wrzask 5916, 6214
- * wrzawy 'wrzący, gorący' 591
wrzący 1944
wrzec 287, 2255, 3526, 3527, 3812, 7728,
7729, 7762
wrzesień 5321
wrzeszczyć 143, 184, 3519, 3262, 3270,
3272, 5017, 5059, 7775, 7776, 7777,
7778, 7779, 7780, 7781, 7782, 7783,
7784, 7785, 7786, 7787, 8318

- wrzód 441, 4389, 6175, 7788
 wsadzić 748, 5378
 wschodzić 6428
 wstać 1192, 1329, 2009
 wstawać 1907, 1984, 1985
 wstydzić się 367, 1949, 1950, 1972, 7799
 * wsuszyć 7800
 * wszelijaki 5487
 * wszeteczarz 'człowiek psotny' 7801
 wszędzie 4508, 4637, 6556
 wszystkim 17, 55, 241, 278, 290, 403, 476,
 477, 521, 551, 660, 968, 1036, 1262,
 1269
 (wszystko) 1278, 1279, 1297, 1293,
 1524, 1630, 1692, 1735, 1736, 1737,
 1831, 1864, 2040, 2042, 2043, 2052.
 2065, 2204, 2489, 2621, 2711, 2720,
 2870, 2953, 2954, 2977, 3092, 3190,
 3232, 3237, 3288, 3301, 3418, 3446,
 3486, 3491, 3492, 3748, 3792, 3833,
 3850, 3872, 3979, 3984, 4057, 4360,
 4447, 4490, 4499, 4501, 4588, 4624,
 4654, 4655, 4656, 4666, 4685, 4686,
 4953, 5018, 5019, 5020, 5021, 5110,
 5139, 5140, 5245, 5397, 5428, 5601,
 5604, 5818, 6062, 6113, 6128, 6175,
 6178, 6224, 6530, 6586, 6628, 6630,
 7139, 7152, 7153, 7154, 7235, 7236,
 7380, 7510, 7578, 7632, 7717, 7812,
 7813, 7814, 7815, 7816, 7817, 7818,
 7819, 7820, 7821, 7822, 7823, 7824,
 7825, 7826, 7827, 7828, 7829, 7830,
 7831, 7832, 7833, 7834, 7835, 7836,
 7837, 7838, 7839, 7840, 7841, 7842,
 7843, 7844, 7845, 7915, 7941, 7966,
 8194, 8228, 8257, 8258, 8259, 8324,
 8403, 8488
 * wszyściusienko 7848
 * wszyściuško 7846
 * wściek 3950
 wściekłość 3991, 3992
 wściekły zob. ściekły
 wtorek 7623
 wtykać 3273
 * wurszt 'kiełbasa' 3983
 wy 61, 147, 352, 356, 403, 494, 3134, 3183,
 3185, 4047, 4486, 4571, 4646, 5254,
 5464, 5909, 6515, 6758, 7356, 7637,
 7683, 7740, 7741, 7985, 7986, 8350
 wybaczyć 4427
 * wybaranić 7862
 wybawić 5226
 wybić 261, 2634, 7863
 wybierać 1007, 1806, 5328
 wybierać się 1007, 5201, 7864
 wybijać 3395, 3396
 * wyblyszczeń 'wytrzeszczyć' 3627
 * wyblyszczka 'gapienie się' 572
 * wyblyszczony 'wytrzeszczony' 8527
 wybóść 'nabóść kogoś' 236, 1528, 1537,
 5582
 wybrać 43, 3583, 7288
 wybrać się 7205, 7865
 wybrany 517, 1601, 4895, 6648
 * wychachrać się 'wygrzebać się z ja-
 kiejs choroby' 7868
 wychodzić 2854
 wychować 4977, 4978
 wychowany 5427
 wychuchany 7910
 * wychynać 'wyrzucić' 48
 wyhuczyć 7922
 wyciągać 8257
 wyciągać się 8469
 wyciągnąć 3153
 * wyciepować 'wyrzucać często' 729
 * wycierpieć 3155
 * wycinkany 'nie posiadający' 7869
 * wyciułać się 'sich ausgissen' 7870
 * wycupkać 'obić' 7871
 * wycyckać 'wyssać, wzyyskać kogoś'
 3006, 7872
 * wyczakować 'oczekiwać' 7873
 wyc 7684, 7924, 7925, 7926, 7927, 7928,
 8212, 8326
 * wyćpać się 'wypchać się' 1216
 wyćwiczyć 1976
 * wyćwika 'ostre wychowanie, wykształ-
 cenie surowa nauka, lanie' 5891,
 5983, 7874
 wydać 1738, 6140, 6266
 wydać się 2738, 2946, 4803, 6471,
 * wydać 'wydanie się, zamążpójście' 6824
 wydanie 7055, 8245
 wydarzyć się 7875

- wydawać 4871
 wydeptać 7876
 wydłubać 362
 wydmuchać 4796, 7885
 wydrapać 5213
 wydrzeć 924, 951
 * wydrzyduch 'wydzierca, wyzyski-
 wacz' 1678, 7877
 wydusić 7877
 * wydzierzyć 'wytrzymać' 2041, 2766,
 4132, 7878
 * wydzierzenie 1509, 1514
 wydziubać 3539, 7774
 * wyfikać 'wykopać', przen. 'oszukać'
 7879
 wyganiać 109, 3820, 7880, 8342
 wygarbować 5589
 wyglądać 620, 6412, 6803, 7755, 7881,
 7882, 7883, 7884, 7885, 7886, 7887,
 7888, 7889, 7890, 7891, 7892, 7893,
 7894, 7895, 7896, 7897, 7898, 7899,
 7900, 7901, 7902, 7903, 704, 7905,
 7906, 7907, 7908, 7909, 7910, 7911,
 7912, 1913, 7914, 7915, 7916, 7917,
 7918, 7919, 7920, 1921
 wygnać 384, 1314, 6030, 6695
 wygnić 2634, 2821
 wygoda 231, 436, 505, 3684, 6857
 wygodzić 60, 2951, 2953, 2954, 5496, 6962
 wygorzeć 2746
 wygorzeć 1932
 wygorzelisko 2968
 wygrać 1072, 3039, 4474, 7364, 7437
 * wygrawać 2168
 wygryźć 5371, 5583
 wygrzebać 3303
 wyhuczyć 5060
 * wyiskać 'wyszukać' 7923
 wyjąć 7919, 8290
 wyjęty 6816
 wyjść 327, 1195, 1277, 1985, 2009, 2493,
 3326, 5103, 5934, 6831, 7945, 7979,
 7980, 7981, 7982, 7983, 7984
 * wykalkować przen. 'umrzeć' 3156
 wykarmiony 2347
 * wykiadać 'wylać coś gęstego' 7929
 * wykminić 'wykpić, nabrać kogoś' 7361
 wykomenderowany 7930
 wykończyć 2637
 wykop 3619
 wykopać się 2054, 8460
 wykręcić się 1870, 6295
 wykręty 3343
 * wykrzyżbić 'wytrzeźwieć' 6199
 wykurzyć się 3130, 7931
 wylać 5491, 7141, 7703, 8349
 wylać się 2462, 3637
 * wylazować 1716, 1737, 3093, 3280, 8539
 wylecieć 4874, 6425, 7932, 7933
 wyleźć 343, 877, 1636, 1954, 2426, 2856,
 2934, 4833, 5022, 5286, 5933, 6658,
 6738, 6795, 6916, 7716, 7894, 7937,
 8371
 wyleźć się 2623, 5131
 * wylękany 7938
 wylizać 3584, 7935, 7936
 wylizać się 3125, 7934
 wyłożyć 7939
 wylupać 2521
 wyłysieć 3111, 4419, 5762
 * wymamlać 'głupio, niestosownie po-
 stąpić' 7940
 wymarzony 8134
 wymawiać się 7943
 wymiatać 3250, 7480, 7941
 * wymieszyć 'wykastrować' 1923
 wymieść 4677, 7692, 7759, 7942
 wymię 2028
 wymłócony 3370
 wymoczony 7897
 * wymorzony 8134
 wymówka 199, 346
 * wymyska 'wymyśli' 8521
 wymyślać 2078
 wymyśleć 1015
 wynagradzać 5913
 wynagrodzić 2018
 wynieść 823, 2398
 * wynocha 'jaźda stąd' 7944
 wynosić 3227
 wyorać 5299
 wypalić 1635, 1637, 5556, 7888, 7953,
 7954, 7955, 8095
 wypasiony 7946, 7947
 wypaść 2274, 2461, 2492, 7951

- wypić 1882, 2552, 2557, 4846, 7237, 7948,
7949, 4950
- wypierać się 1019
- * wypytwany 'wypatroszony' 8135
- wypluć 5872
- wypłacać 1422, 7771, 8094
- wypłacić 693, 7168
- wypłata 675, 1257, 1258, 2391, 5956, 8208,
8271
- wypływać 5935
- wypowiadać 3569
- wypowiedzieć 6718
- wypowiedziany 7956
- wyprosić 1076
- * wyprościć 'wyprostować nogi = umrzeć'
818, 3157, 3158, 3159, 4378, 5157,
7958
- * wyprościć się 3202, 5134, 5662, 7691
- wypróżnić 5216
- * wyprószyć 'wytrześć z kurzu' 7959
- wyprzągnąć 3160
- wyprzeć się 6924
- wypsnać się 'wymknąć się' 1008
- * wypucować 'wyczyścić' 7409
- wypuszczać 2855
- * wyputat 'deputat' 1440
- wypuścić 112, 3161, 6423
- * wypytki 'wywiad, dowiadywanie się'
7865, 7866, 7867
- wyrazić 1203, 2499, 5857
- * wyrch 3326, 4738, 5828, 5933, 5934,
5935, 6951; zob. wierch, wierzch
- * wyrzeć 'warczeć, zrzedzić' 1837
- wyrosnąć 2795, 4688, 5696
- wyrósć 4670
- wyrwać 2460, 6267, 8119, 8147
- * wyrzazać 'wyciąć, wyrznąć' 7960
- wyrządzać 811
- wyrzekać się 1020, 1928, 1935, 1973, 2351
- wyrzekany 7962
- wyrznąć 7961
- * wysiadować 7963
- * wysiady 3106, 6768
- wysiedzieć 6467
- * wyskać 'wydawać, tracić' 1551, 6756,
7964, 7965
- * wyskała 'utrącać' 5263, 6756, 6757,
7964
- wyskoczyć 2717, 6433, 6988, 6893
- wyskrobać się 'wydobyć się z trudem'
1955
- wyskubać 2631
- wysłużyć 5782, 6709
- * wysmolić się 'wykichać się' 3237, 7966
- * wysmolony 4361, 7037
- wysoki 623, 2416, 4683, 7967, 7968
- wysoko 994, 1195, 2010, 2011, 2012, 2013,
4845, 5910
- wyspać się 1775, 2622, 2667, 2731a, 2741,
2745, 2800, 2801, 5081, 7969, 7970
- wyspanie 2582
- * wysrać się 'cacare' 1238, 1251, 2332,
2406, 2407, 2748, 2783, 2864, 3242,
3271, 7973
- * wysranie 5405, 7470, 7902
- * wysrany 3968, 7036, 7404, 7971, 7972
- wystać 'wycierpieć' 816, 817, 1922, 6532
- wystarczyć 7504
- wystawić 3231, 7974
- wystraszyć 1242
- wystrojony 7975
- wystrzelić 7976
- wysuć 3905
- wysypać 7977
- * wysypować 8167
- wyszczerać 7978
- * wyszczuwy 'zwiady' 624
- wyszkląć 4483, 7362
- Wysznia Brona M. 732
- wyśmiać 6355
- wyśmiać się 4866
- wyśmiewać się 7988
- * wyśmigły 7987
- wyśpiewać 7416, 7843, 7989
- wyświęcić 1240
- wytargać 8371
- * wytargany 'wydarty' 4362
- wytchnąć 3162
- wytluc 4546, 5495, 5756, 7990
- wytracić się 6214
- wytrząść 18
- wytrzeć 6075, 7410, 7991
- wytrześć 4390, 4852, 4853, 8452
- * wytrześć 5596

- wytrzeźwieć zob. * wykrzeźbieć
 wytrzymać 6899
 * wytyć 'zatłuścić się' 2634
 wywieść 936, 1015, 3913, 7992
 wywietrzeć 5535
 wywodzić 7663
 wywojować 3163
 * wywołować 'evocare' 5023
 wywrócić się 3135
 * wywyskać 'strwonić' 2648
 wywyższony 1956
 wyznać się 4623, 7860, 7993
 * wyzuwacz 'przrzęd do ściągania bu-
 tów' 4253
 * wyżenąć 'wypędzić' 8045
 wyżerka 'objadanie się' 2434
 * wyżrać 'wyjeść, wyżreć' 7994
 * wyżrany 2979, 2980, 7995, 7996, 7997,
 7998, 7999, 8000
 wyżyc się 724
 wzdychać 4304
 wziąć 113, 169, 258, 359, 1228, 1230, 1452,
 1679, 1691, 1885, 1930, 2500, 2650,
 2722, 3034, 3066, 3123, 3228, 3413,
 3995, 4016, 4728, 4729, 4751, 4758,
 4760, 4762, 4765, 4843, 5300, 5318,
 5723, 5737, 6403, 6863, 6870, 6976,
 7057, 7280, 7624, 7625, 7626, 7627,
 7672, 7673, 8521
 wziąć się 3241, 5982, 6400
 wzięty 4655
 * wzik 'ten, co bierze' 4040
 wzrost 1868
 * wżenąć 'wpedzić' 6937
- Z
- * zabognąć się 'zachcieć się' 4070
 zabawa 4430
 zabić 262, 1243, 1627, 1633, 2260, 3447,
 3818, 5630, 6227, 6887, 8506
 * zabijaczka 8016, 8017
 zabijać 3841, 6134
 zabijać się 201
 * zabijak 'awanturnik' 7155
 zabijanie 461
 zabity 6491, 6788, 6913, 6918, 7419, 7436
 * zaboczony 8019
 zabolec 4525, 5238
 * zabrednąć 8022
- * zabzdzieć 8024
 * zabzdzigarstka 'tchórz' 8288
 zachcianka 8026
 zachcieć 5155
 zachcieć się 3636
 zachciewać się 1667, 6359
 * zachciewny 8027
 zachodzić 410
 zachorować 3713
 zachować 480
 * zachwacić 'porwać' 3070
 * zachybować 'zarzucać, zaniedbywać'
 5024
 zacząć 1011, 1012, 1262, 2779, 4992, 5012
 zaczynać 8211
 zaczynać się 189, 7604
 * zadądrany 'zagderany' 643
 zadek 78, 376, 716, 735, 1407, 1445, 1558,
 2459, 2694, 3444, 4528, 4936, 5190,
 5753, 6616, 7665, 7677
 zadni 323, 328, 4730, 4761, 7279
 * zafajczyć 'zapalić fajkę' 30
 zafantować 8036
 * zagierzyć się 'zamierzyć się' 8037, 8038
 zaginać 8036
 zaglądać 1185, 1194, 5881, 8039, 8040
 8041, 8042
 zagon 3695, 3831, 6040, 6231, 8069
 zagonek 2617
 zagrabiony 7733
 zagrać 2075, 5132, 8049
 zagroda 4597
 zagrzać 3972, 4028, 7417
 zagrzebać 1416
 zagrzmieć 1670, 8050, 8051
 zahaczyć 5025
 zając 539, 700, 1172, 1520, 1523, 1768,
 2062, 3821, 5537, 6072, 6137, 6139,
 6324, 6492
 zajączek 2514, 2515, 2516, 2712, 4619
 zajęchać 4636, 5180, 5289, 6760, 4074
 zajęczy 4074, 4363
 zajrzeć 4679
 zająć 5877, 7593, 8113, 8219, 8260, 8289,
 8417
 zakalec 8055
 * zakalić 'zmącić, zbrudzić np. wodę'
 6119

* zakazować 1014
 zakląć 3116
 zakłęty 6325
 * zakłudzić 'zaprowadzić, zapchać na
 inne miejsce' 7383
 zakochany 8556
 zakon 2710
 zakonniczka 435
 zakopać 6204, 7330
 zakopać się 8057
 zakopany 5698
 * zakopować 7342
 zakorzenie 5336
 zakorzenie się 1951
 zalać 8063
 zalać się 3264
 zalecieć 2938
 zalegnąć 8060
 * zalety 'zaloty, zalecanki' 7750
 zależeć 2822, 8061
 zależeć 4603, 7247
 zależeć się 8062
 załatać 7626
 * załgówka 'zakłamanie, pretekst' 8410
 załkać 8169
 założyć 8065
 * zamamrany 'zagderany' 8067
 zamek 1630, 4627, 6561
 zamiatać 1494, 5026, 5027, 5050, 5172,
 5951, 6251, 8070, 8071
 zamieść 2625, 5026, 8072, 8074
 zamknąć 2723, 5952, 8075, 8076
 * zamrusany 'usmolony, ubrudzony'
 8078
 zamrużyć 3165
 zamydlić 1111, 3982, 5214
 zamykać 1630
 zamykać się 1004
 zanieść 1235, 3209, 3210, 3654, 3763
 zaorać 3819
 * zaorać się 'zniknąć' 1217, 6087,
 zapalenie 4657
 zapalić 4523, 8095
 * zapalony 'zapalczywy' 3892
 zapałka 5708, 8083
 zapaść się 8304
 zapiać 7856
 zapiąć 6183
 zapierać się 8091
 zapisać 7178, 7230, 7231, 8086, 8087,
 8088, 8089
 zapłacić 211, 496, 1729, 1914, 2510, 2646,
 2687, 3021, 5018, 5807, 5888, 5889,
 5890, 5891, 5909, 5911, 5912, 7221,
 8092, 8093, 8094, 8505
 zapłacony 7776
 * zapłacić (subst.) 373
 zapłakać 1849
 zapłata 2691
 zapominać 1275
 zapomnieć się 1552
 zaporą 7438, 8411, 8412
 zaprzęgnąć 5524, 7956
 zaradzić 4969
 zardzawić 4658, 4661, 4877, 6543
 zaręczyny 4581, 8108
 * zar[n]ko 5673, 7253, 7875, 8358; zob.
 ziarnko
 zarobek 7050
 zarobić 99, 1119, 1331, 1910, 1915, 1916,
 1917, 2200, 4611, 4958, 4995, 5029,
 5030, 5867, 8102
 * zarznięty 'zarznięty' 6327
 * zarznięty 'zarznięty' 6326
 zarzucać 5031
 zasada 5473
 zasiać 2019, 2732
 zasiać się 7206
 zasiadać 1850
 zasługa 1114, 5690
 zasłużyć 1862
 zasmucić 3412, 3426
 zasnąć 3166
 zaspać 5032, 5033
 zastać 2580, 2602
 zastąpić 4673
 * zastrajać się 'przygotowywać się'
 6892, 8110
 zastrugać 1213
 zastrzelić 7371
 zaszczekać 116
 zaszkodzić 1238 1715, 3275, 5034
 zaślepić 1183, 1391
 zaślepnąć 3588, 4834
 zaśmierdzieć 7162, 7163

- zaśpiewać 1918
 zaświecić 7285
 zatabaczyć 2728
 zatkać 1110, 1112, 3922, 6588
 zatkany 4328
 zatyć 5714
 zawadzać 3218, 6569, 6748, 7438, 8340,
 8341
 zawadzić 1958, 6747
 zawalić się 1574
 zawarty 5291
 zawiązać 5078, 8177
 zawierać 1155, 8178, 8179
 zawieszony 4213
 zawinić 3462
 * zawisny 8416
 zawiść 957, 1518, 2171, 2070, 2829, 5274
 zawitka 643, 5967
 zawłóczyć 958
 zawracać 1693
 zawrzeć 1393, 2770, 3224, 4437, 7450,
 8180, 8181, 8182, 8183, 8184, 8185,
 8186, 8187, 8188, 8189, 8190, 8191,
 8260
 * zawrzyte 'zamknięte' 4376
 zawyc 5584
 zawziętnik 8198
 zawzięty 8195, 8196, 8197, 8198
 * zażynać 8046
 * zażreć 4407
 zażyć 8202
 zażywać 1365
 ząb 380, 381, 499, 568, 1184, 1185,
 1193, 1201, 1318, 1375, 1428, 1566,
 1570, 1685, 1764, 2250, 2460, 2926,
 2970, 2980, 3174, 3175, 3835, 4120,
 4186, 4371, 4372, 4397, 4506, 4666,
 5004, 5122, 5280, 5501, 5720, 6508,
 6669, 6675, 6785, 7300, 7424, 7682,
 7978, 8125, 8147, 8154, 8494, 8495,
 8496, 8497, 8498, 8499
 * zban zob. zban
 * zbanek 7310
 zbawić 3528
 zbawiony 1997
 * zbełknąć 'nie udać się' 8204
 zbić 4545, 8206
 zbielały 3170
 zbieleć 3103, 7961
 zbierać 1071, 1087, 1125, 1325, 1934, 2019,
 2732, 4914, 5560, 5865, 5990, 6981,
 8207, 8208
 zbierać się 7206
 zbijać 371
 zbity 7157
 zblednąć 8209, 8210
 zblądzić 4678
 zbogacić się 1975, 3477
 * zbogacień 8218
 zboże 1215, 3823
 zboj 1650
 zbroja 207, 1876, 2698, 2699, 2701, 3622
 zbudować 4865
 zbyć 11
 zbyć się 446, 447
 zbył 2022
 zbytek 5152, 8213
 * zbytki 'wybryki' 1389
 Zbytków M. 2487
 zbyty 496
 * zbyzgnąć 'nie udać się' 8214
 zdać się 929, 930, 1667, 3979, 3980, 3981,
 6358, 7196, 7197, 7204, 8227, 8228
 * zdara 'zuch' 7488
 * zdechlina 'padlina' 4137
 zdechły 2984, 3012, 3821, 4185
 zdechnąć 1200, 2072, 2936, 3019, 3176,
 3570, 4529, 4906, 5036, 5158, 5694,
 5758, 5988, 6204, 7027, 8429
 zdechnienie 3097
 zdożyć 504, 1051, 4025, 4965
 * zdrowiczko 1578
 zdrowie 814, 2839, 4004, 4015, 4367, 4661,
 6820, 7384, 8229, 8230
 zdrowy 822, 862, 1113, 2460, 4365, 4366,
 5092, 5337, 6090, 8147, 8233, 8234,
 8235, 8236, 8237, 8238, 8506
 zdrów 7647, 8239
 * zdradło 'lustro' 4146, 6188
 * zdrzały 'dojrzały' 2982, 2983, 3893, 7379,
 8240, 8241
 zdrzemnąć się 5908
 zdychać 945, 3358, 3515, 3516, 5236, 8446
 zdzierać 2087
 zdzierzeć się 6992

- * zeblec 'zrzucić odzienie' 2371
zebrać 659, 901, 8205
zebrać się 2752, 5035
zebranie 5626
zedrzeć 2868, 5310, 6406
zedrzeć się 5174
zegarek 383, 7044
* zegrzać się 'zagrzać się, zgrzać się'
5037
* zegzić się 'zbryknąć się' 3063, 4598
zejść się 2186
zejść 8252, 8253, 8254, 8255, 8500
zeiǵać 487, 946, 1994
zeiǵany 939
zemdleć 1266, 5562
zemleć 5562, 6150
zepsuć 1273, 5061, 8339
zerznąć 8247, 8248
* zesiwnąć 'zesiwieć, posiwieć' 4419
* zesrać 'powalać' 6995
* zesrać się 'cacare' 2497, 6689, 8250
* zesrany 8249
zeszyć 7285
zeszyt 2599
zetrzeć 1881
zewlec zob. * sewlec
zezielenieć 179
* zezygnąć 'nie udać się, chybić' 8261
* zeżranie 1316, 2440
* zeżrany 'zeżarty' 482, 7775
zeżreć 579, 847, 968, 1070, 1151, 1241,
1278, 2028, 3408, 3977, 4408, 4848,
4869, 4909, 5368, 6515, 7384, 7669,
7802, 7890, 8077, 8262, 8263, 8264,
8265, 8266
zębaty 6912
* zgabnąć 'nie powieść się' 8269, 8493
zgadnąć 1988, 8280
zganiać 49, 57, 4471, 5365, 7447, 7456,
8159, 8270, 8271, 8272
zgęs[t]nąć 5965, 7738
zgiąć się 545, 3202, 5134, 7691, 8246
* zgibać się 'nachylać się, zginać się'
5662, 8273
zgięty 3650
zginać 987, 6122
* zgiznąć 'nie udać się' 8274
zgłosić się 1076
* zgłupnąć 266, 1538
zgniewać się 6893
* zgnilotą 'zgnilizna' 1060
zgniły 560, 850, 2318, 4763
zgodą 223, 2102, 2622, 2623, 2802, 3263,
3666, 3667, 4739, 5515, 6189, 6225,
8278, 8279
zgodny 2096
zgodzić 3635, 4226
zgodzić się 4647, 7663
zgotić 3257
* zgorać 'spalić się' 206
* zgorany 'spalony' 1453, 4941
zgorzeć 3634, 4588, 4587, 7245, 8281
* zgryzać 8285
zgrabny 7159, 8282, 8283
zgryźć 4826, 7289
zgryźć się 1933
zgrzebny 4532
zgrzeszyć 8454
zguba 311, 1076, 1077, 6187
zgubić 2669
* zhylicić 'zgarnąć ku sobie' 7825
ziarnko 6002, 6378, 8291; zob. * zar[n]ko
* ziebro 'żebro' 4662, 7603, 7760, 8292
* zielazo zob. żelazo
ziele 2209, 3400
zieleńić się 3493
* zieleżny zob. żelazny
* zielina, 'ziele, zioło, chwast' 2624
* zielinka 'ziółko' 5698
zielony 2829, 3171, 4368, 5143
ziemia 81 520, 962, 869, 964, 1294, 2073,
2262, 2392, 2465, 2629, 3177, 3432,
3717, 3896, 4517, 4549, 5159, 5223,
6298, 7479, 8303, 8304
ziemniaczek 744 5667, 6093, 6094, 6095
ziemniaczysko 6562
ziemniak 2411, 2603, 4067, 4750, 5527,
6702, 8305, 8306, 8307, 8308, 8309,
8410
ziębić 92
zięć 2723
zima 703, 1995, 2003, 2702, 3553, 3710,
4788, 6269, 6270, 6417, 6895, 6900,
7696, 8172, 8296, 8297, 8298, 8299,
8300, 8302, 8362
zimno 5152, 6556

zimny 70, 1940, 1941, 1942, 1944, 2456,
 2830, 4701, 4709, 6141, 6502, 8301
 zimowy 767,
 zjadać 2026, 3804, 6425
 zjedzony 1218, 8199
 zjeść 326, 494, 873, 677, 910, 944, 1297,
 1454, 1459, 1687, 1781, 1902, 1978,
 2006, 2027, 2028, 2029, 2030, 2061,
 2425, 2697, 2731, 2738, 2928, 2944,
 2959, 3183, 3195, 3560, 4980, 4981,
 5369, 5561, 5562, 5565, 5643, 5807,
 5867, 5931, 6084, 6662, 7289, 7352,
 7359, 7506, 7631, 7792, 7832, 7841,
 7881, 8203, 8317, 8318, 8319, 8320,
 8321, 8322, 8323, 8324, 8415
 zjeść się 915, 8311, 8312, 8313
 * zjęty 'zdjęty' 7905
 * zlazować 'złazić' 8422
 złąc się 7007, 8303
 zlecieć się 6213
 zleźć 8221
 zląknąć się 8511
 zlizać 2030, 8338
 * złączyć 'stanieć' 6953
 złamać 1511, 2056, 4754, 6065, 6066, 6067,
 7838
 złamanie 3620
 złamany 100, 889, 893, 4665, 5151
 złapać 8103
 złe 1123, 3813, 4928, 5843, 6363 zob. zły
 złodziej 366, 741, 1468, 1469, 1515, 1622,
 2889, 2917, 3753, 4664, 4673, 4680,
 4745, 5555, 5906, 5907, 5957, 5989,
 6025, 7508, 7707, 8260, 8344, 8345,
 8346, 8347
 złodziejka 8556
 złość 5, 179, 1517, 2708, 2739, 3302, 5039,
 5074, 5087, 5088, 5249, 5285, 5375,
 6496, 6671, 6689, 7360, 8348, 8349
 złoto 66, 68, 144, 3668, 3669, 5020, 5021,
 7160, 7161
 złoty 69, 171, 747, 847, 968, 2455, 2522,
 3285, 3806, 3971, 4014, 4138, 5062,
 6840, 6841, 6984, 7166, 7219, 7220
 * złotynka 'zółtaczka' 8350
 złożyć się 8351
 zły 55, 276, 377, 616, 632, 820, 821, 823,
 956, 1101, 1115, 1276, 1289, 1527,
 1529, 1552, 1880, 1903, 1962, 2025,
 2103, 2217, 2510, 2823, 2978, 3694,
 3712, 3723, 3788, 3810, 3991, 3992,
 4063, 4064, 4668, 4757, 4786, 5098,
 5103, 5153, 5168, 5226, 5247, 5248,
 5294, 5608, 5623, 5647, 5791, 5863,
 5913, 6062, 6124, 6427, 6428, 6476,
 6477, 6546, 6957, 7246, 7254, 7432,
 7754, 7845, 8200, 8339, 8340, 8341,
 8342, 8343, 8352, 8353, 8354, 8355,
 8356, 8393
 zmarły 2189, 5844
 * zmarzłączka 'ten, co prędko marznie'
 8362
 zmarzły 2986, 2987
 zmarznąć 8363
 zmasać się 2023, 8223
 zmasany 8365
 zmądrzeć 8372
 zmiana 1095
 * zmielać 'nudzić się' 8367
 * zmielać się 'gotować się, zbierać się'
 8368, 8369
 zmieniać 7543
 zmieniać się 916
 zmienić się 7840
 * zmierznać 'zbrzydnać, uprzykrzyć się'
 1320, 8366
 zmierzyć 1866, 3765
 zmieszać się 1978
 zmięknąć 8511
 zmiłować się 5517, 5518
 zmiłowanie 1002, 1003
 zmiłować 8370
 zmokły 617, 6574
 zmoknąć 8168
 zmrużyć 102
 * zmurcany 'pobrudzony' 3404
 zmylić się 7854
 zmylony 8373
 znać 449, 971, 972, 1170, 1344, 1727, 1919,
 2032, 2033, 3004, 5040, 5206, 6026,
 6540, 7349, 7683, 8374, 8397, 8398,
 8403, 8404, 8406, 8407
 znać się 5396, 8399, 8400, 8401, 8402, 8775
 znaleźć 502
 znamię 1991
 * znamię 'znajomość' 8405

zniechęcić 2744
znieść 1279, 1298, 1748, 1749, 3588
zniewalać 8393
zniszczyć 3731
znosić 6461, 7290
*zocny 'dostrzegalny' 844, 845, 2993,
3309, 3832, 5173
zorany 1495
zostać 86, 488, 565, 816, 926, 1244, 1249,
1270, 1796, 2196, 2289, 2488, 2613,
2946, 2949, 3408, 3409, 4002, 4748,
5183, 5250, 5366, 6679, 6695, 7831,
8068, 8407, 8471, 8472, 8473, 8474
zostawiać 5041
zrachować 145
*zrać zob. żrać
*zradzić 'poradzić, dać radę, zmóc ko-
goś, podołać czemuś' 1370, 4776
*zrepeścić 'obrobić, obić' 44
zręczność 6740
zrobić 15, 45, 150, 724, 873, 884, 952,
1324, 1763, 1908, 2034, 2442, 2480,
2852, 2867, 2944, 2985, 3560, 3744,
4814, 4859, 4870, 5042, 5054, 5604,
5681, 5878, 6174, 6230, 6814, 7140,
7159, 7418, 7660, 7686, 7689, 7813,
8149, 8321, 8336, 8376, 8424, 8429,
8433, 8434, 8435, 8436, 8437, 8438,
8439, 8440, 8441, 8442, 8443, 8444,
8447, 8448, 8449, 8450, 8451, 8480
zrobić się 4860, 6144, 6278, 8394, 8430,
8495
zrobiony 4597
zsiadać 8217
zuch 6099
zubożec 1765
zubożyć 824
*zufać 'zwałpić, rozpaczac' 7287
*zulc 'galareta' 7293
zwada 6551
*zwędzić 'ukraść' 3385
*zwiąc 'uciec' 3179, 8484
*zwiadny 'oświadczy' 625
związać 8485
związany 3957
zwiedziony 459, 1794
zwierzątka 5309
zwierzę 3810

zwinąć 2757
zwinny 8482, 8483
*zwon 8235
*zwonek 4362, 5550
*zwońc 650, 656, 5735, 6436, 7502, 7690,
7777, 8490, 8491
*zwońnica 5315
*zwyk 'zwyczaj' 8489 -
zwyknąć 2824
*zwyrtac się 'obraćac się szybko w kół-
ko' 7453
*zwyrtnac się 'szybko się obrócić
w kółko' 6746
*zygnąć 'nie udać się' 8492
zysk 6, 1077, 1118, 1470, 1966, 2688, 6686,
6941, 8501, 8502

Z

żaba 705, 1532, 1718, 3459, 3499, 3890,
3895, 4503, 4548, 4591, 6247, 6248,
6328, 6329, 6334, 6337, 6386, 6704,
7895, 7911
żabka 6906
żaden 'nikt' 708, 797, 1190, 1215, 1319,
1329, 1469, 1694, 1768, 2079, 2305,
2470, 2741, 2933, 3036, 3038, 3330,
3670, 3686, 3821, 4589, 4623, 4646,
4786, 4895, 4914, 4958, 5145, 5488,
5512, 5575, 5639, 5788, 5955, 6066,
6591, 7168, 7178, 7522, 7696, 8259,
8330, 8389, 8519, 8520, 8521, 8522,
8523, 8524, 8525, 8526, 8527, 8528,
8529
żak 1025
żał 888, 891
żałoba 2665, 5104
*żałobiciel 'oskarżyciel' 2664
żałość 7630
żarna 4031
żartować 8477
żądółko 4339
*żban 'dzban' 5803
*żber 'ceber, balia' 867, 1608
żebaczka 3399
żebaczy 5531, 5657
*żebaczyć się 'biedować' 4986
żebak 885, 2047, 2902, 2994, 3300, 6330,
7499, 8470, 8506

- zebranie 1458
 zebrany 2351
 zebro zob. *ziebro
 *zebrota 'zebranie' 4830, 8111, 8112
 żegnać 6083, 6084, 6085
 żelazny 404, 4367, 7398, 8489
 żelazo 1043, 1577, 5474, 6362, 7328, 7852
 *żenąć 'pędzić, gonić' 4544, 8559
 *żenich 'oblubieniec, młodzieniec' 1476, 4993, 7544, 7975
 żenić się 1239, 1979, 8160, 8560
 *żenidło 'phallus' 3131, 8558
 żeński 8561
 żer 'jadło, „koryto”' 7431
 żgać 'uderzać, rznąć np. po żołądku' 5043, 8517, 8518
 żgać się 'bić się, klóć się' 1116, 2296, 6212
 żniwa 1995, 2587, 2604, 4416, 7406
 żołądek 3093, 4155, 4559, 7385, 7409, 7637, 7724, 8531, 8532, 8533, 8562
 żoźna 6764, 8530
 żona 1299, 2100, 4379, 6765, 7612, 8527
 żonały 765, 980, 981, 4182, 8538
 żółć 5146, 6994
 żółto 7768, 8534, 8535
 żółty 8536, 8537
 żółw 2369
 *żracz 'ten, co żre' 1354
 *żrać 291, 680, 744, 1313, 2083, 2638, 3038, 3355, 3558, 3842, 4708, 4931, 4932, 5742, 6095, 6701, 6818, 6920, 7189, 7194, 7295, 7893, 8300, 8505, 8512, 8513, 8514, 8539, 8540, 8541, 8542, 8543
 *żrać się 8515, 8516
 *żroń 'darmozjad' 1119
 żuć 2301
 żur 382, 2428, 3709
 żurek 7222
 *żwandłać 'szwargotać' 4543
 życie 1771, 2020, 2605, 5791, 6223, 6793, 8201, 8307
 życzenie 1253
 życzliwy 7425
 życzyć 122, 2507, 5044, 5045
 żyć 373, 711, 991, 1175, 1331, 1603, 1612, 1721, 1742, 1758, 1833, 1992, 2008, 2311, 2606, 2769, 2802, 3062, 3100, 3651, 3737, 3889, 4778, 4779, 4780, 4986, 5515, 5546, 5809, 5822, 6205, 6206, 7365, 8544, 8545, 8546, 8550, 8551, 8552, 8553, 8554, 8555, 8556, 8557
 Żyd E. 276, 564, 686, 690, 760, 781, 782, 799, 858, 925, 969, 1504, 1651, 1706, 2001, 2223, 2245, 2246, 2247, 2294, 2474, 2608, 2610, 2873, 3204, 3367, 3368, 3390, 3391, 4000, 4008, 5109, 5559, 6276, 6447, 6652, 6931, 7038, 7208, 7786, 8131, 8132, 8267, 8518, 8548, 8549
 żydowski 2114
 Żydówka E. 8130
 żyła 3457
 żyrafa 325
 *żyszka 'sknera' 6862
 żytko 1831
 żywić się 5991
 Żywiec M. 2197
 żywo 5618
 *żywobycie 2338, 2971, 3764, 3989, 6265, 6274, 6275, 6831, 6892
 *żywocki 'pochodzący z Żywocic' 2353, 4362
 *żywocicki 'pochodzący z Żywocic' 7340, 4362
 żywot 1291, 1320, 2533, 2607, 3676, 3746, 5440, 8366, 8562, 8563, 8564
 żywić 3711
 żywy 165, 2125, 3803, 4044, 4720, 7130, 7259, 8565, 8566

Ż

- źdźbło a. ździebło 1475, 1606, 353; zob. *ściebło
 ździebełko 166
 ździebło zob. źdźbło
 *ździerże 3959
 źle 98, 358, 1192, 1193, 1327, 1551, 2035, 2201, 2745, 2778, 2780, 2816, 2950, 3001, 3002, 3089, 3706, 3744, 4401, 4403, 4667, 4669, 4916, 4928, 5287, 6599, 6905, 7449, 7670, 8503, 8504